

MFN

370

17330

RECEIVED
MELROTER
(KARNATAKA STATE)

తెలుగు

NO. 17330

అథర్వ వేద సంహిత

మంత్ర పద పాఠ సహితం

అనువాదం :

కళాప్రభుర్ణ విద్వాన్ విశ్వం, డి. లిట్.

నాల్గవ సంపుటం

(ఎవిమిది, తొమ్మిది, పది కాండలు)

GOVERNMENT OF KARNATAKA
(KARNATAKA STATE)

ప్రచురణ :

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

TELUGU

ATHARVA VEDA SAMHITA

By

Kalāprapūrṇa VIDWĀN VISWAM, D. LITT

T. T. D. Religious Series No. 338

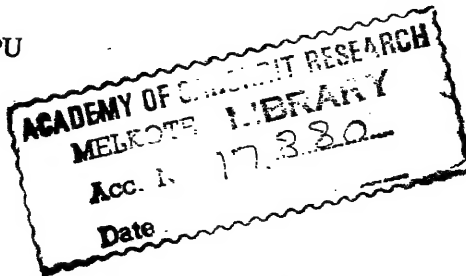
Copies - 2,000.

Price :

② 141:21-35W 1/1

17330

Cover : Sri BAPU

Published by :

Sri CH. VENKATAPATI RAJU, I. A. S.,

Executive Officer,

T. T. Devasthanams,

Tirupati.

Printed at :

Tirumala Tirupati Devasthanams Press

Tirupati-517 507

17330
మొర్రీ దొమాట

సి.హెచ్. వేంకటపతిరాజు, ఐ. ఎ. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు.

భారతీయుల సభ్యతకు, సంస్కృతికి, సంయమనానికి పట్టిన అద్దాలే పరమప్రమాణాలైన వేదాలు. అవి వైదిక సంస్కృతంలో ఉండటం వల్ల ఈనాటి వారికి వైదికసంస్కృతి అందుబాటులో లేకుండా పోయింది. ఆ వాఙ్మయాన్ని తేటతెలుగులో తెలుగువారికి అందించే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల ప్రయత్నంలో ఒక భాగమే అధర్వ వేదానికి తెలుగు అనువాదం.

ఇప్పటికి మూడు సంపుటలను ముచ్చటగా మీ ముందుంచగలిగి నాము. ఇది నాల్గవ సంపుటం. ఇందులో అధర్వవేదంలోని ఎనిమిది, తొమ్మిది, పది కొండలున్నాయి. దీనిని కీ. శ్రీ. విద్వాన్ విశ్వంగారు అనువాదం చేశారు. వారు చివరిలో అనువాదం చేసిన అయిదవ సంపుటం కూడా ముద్రణలో నున్నది.

ఈ సంపుటానికి ప్రకృతమైన “ప్రస్తావన” ను వ్రాసిన డాక్టర్ ఎస్. బి. రఘునాథాచార్యులవారికి (కో-ఆర్డినేటర్ పబ్లికేషన్స్, టి.టి.డి.) మా అభినందనల నందిస్తున్నాము. వెనుకటి సంపుటాల్లాగానే దీన్ని కూడా తెలుగువారు ఆదరించగలరని విశ్వసిస్తున్నాము.

తిరుపతి
23-8-89 }

సి.హెచ్. వేంకటపతిరాజు, ఐ. ఎ. ఎస్.

THE ACADEMY OF SAHITYA RESEARCH
MELKOTE-522301.
(KARNATAKA STATE)

ప్రస్తావన

డాక్టర్ ఎన్. బి. రఘునాథాచార్య,

సంస్కృత విభాగం,

శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి.

ప్రాచీన భారతీయులకు ఆధ్యాత్మికదృష్టి తప్ప తాత్విక జీవన విధానాన్ని తీర్చిదిద్దుకొనే శ్రద్ధ అసలే లేదనే వాదం అపవాదమని అథర్వవేదం చక్కగా నిరూపిస్తున్నది. అథర్వవేదానికి “అథర్వాంగి రసః” అని ప్రసిద్ధి ఉండేదని తెలుస్తున్నది (10.7.20). “అథర్వబు, అంగిరసులు” అనే రెండు వంశాలను ఈ పదం తెలియజేస్తున్నది.

యజ్ఞనిర్వహణలో పాల్గొనే ఋత్విక్కులలో బ్రహ్మకు అద్వితీయమైన స్థానం ఉన్నది. అసలు యజ్ఞప్రక్రియకు అతడే మూలభూతుడు¹. ఋగాది వేదత్రయిని అధ్యయనం చేసి అథర్వవేదంలో కూడా నిష్ణాతుడైనవాడే బ్రహ్మస్థానానికి అర్హుడవుతాడు. ఈ అంశాన్ని ఐతరేయ బ్రాహ్మణం స్పష్టంగా తెలియజేసింది². అలాంటి బ్రహ్మకు సంబంధించినది అథర్వవేదం.

అథర్వవేదం ఆధ్యాత్మికోపదేశాలతో పాటు ఆధిభౌతిక-ఆధిదైవికాంశాలను గూడ వివరిస్తున్నది. తెనుగులో చక్కని అనువాదం ఉంటే ప్రజాసామాన్యం ఇందులోని విశేషాలను గ్రహించగలుగుతుందనే ఆశయంతో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ఈ ప్రచాళికను

1. ‘అగ్నిర్వాతో అథర్వణా’ ఋ. సం. 10. 21. 5.

‘శ్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యతర్వా నిరమన్తక’ అందులోనే 8. 18. 13.

2. ‘యద్యచైవ హోత్రం క్రియతే. యజాషాధ్వర్యవం, సామోద్గీతం, వ్యారణ్ణ త్రయా విద్యా భవత్యథ కేవ బ్రహ్మకవ్యం క్రియతే : ఇతి. త్రయ్యా విద్యయా ఇతి బ్రూయాత్’. ఐ. బ్రా. 5. 5. 8. 1.

చేపట్టింది. కీ. శే. విద్వాన్ విశ్వంగారు అథర్వసంహితకు కొంతవఱకు తెనుగు అనువాదం చేశారు. వారి అనువాదంతో ఇప్పటికి మూడు సంపుటాలు ప్రచురింపబడినాయి. ఇది నాలుగో సంపుటం. ఇందులో ఎనిమిది, తొమ్మిది, పది కాండలు విశ్వంగారి అనువాదంతో ముద్రించబడినాయి. ఈ మూడు కాండల్లోని విశేషాలను సంగ్రహంగా ఇక్కడ తెలుసుకొందాం.

ఎనిమిదవ కాండ.

ఎనిమిదవ కాండలో 259 మంత్రాలున్నాయి. ఇవి పది సూక్తాలుగా, అయిదు అనువాకాలుగా విభజింపబడినాయి.

దేవతలు :

ఈ కాండలోని మంత్రాలలో ఎందఱో దేవతలు ప్రస్తావించబడినారు. వారిలో ముఖ్యులు: ఆయువు, ఇంద్రుడు, అగ్ని, సూర్యుడు, సోముడు, మరుత్తులు, బృహస్పతి, వనస్పతి, విరాట్, ద్యావాపృథువులు.

ఆయుష్యం పెరగాలంటే :

లోకంలో ప్రతివాడు పూర్ణాయుర్దాయాన్ని పొందాలనుకుంటాడు. బ్రతికున్నంతవఱకు ఆరోగ్యంగా బ్రతకాలని కూడా అభిలషిస్తాడు. అలాంటి ఆయుష్కాముడు ఈ క్రింది మంత్రంతో తన శరీరాన్ని అభిమంత్రించు కోవాలని అథర్వవేదంలో ఎనిమిదవ కాండ, మొదటి అనువాకం, రెండవ సూక్తంలో ఇలా ఉపదేశించబడింది—

మంత్రము :

ఆరభస్వేమా మమృతస్య శ్చష్టి
మచ్ఛిద్యమానా జరదష్టి రస్తు తే ।
అసుం త ఆయుః పునరా భరామి
రజస్తమో మోష గా మా ప్రమేష్ఠాః ॥

8. 2. 1.

అనువాదం :

ఓ అయుష్కాముడా! మేము చేస్తున్న
 ఈ అమరత్వ ప్రస్తుతిని ఉపక్రమించు.
 వృద్ధాప్య పర్యంతం అవిచ్ఛిన్నంగా
 నీకు ఆహారం లభించు గాక!
 నీ ప్రాణమును మృత్యువునుంచి అపహరిస్తున్నాను.
 అది లోగొన్న నీ ఆయుస్సును కూడా
 అపహరించి తిరిగి నీకిస్తున్నాను.
 నీవు రజోగుణాన్ని ఆశ్రయించకు.
 అలాగే హితాహిత నిరోధక ప్రతిరోధకమైన
 తమోగుణాన్ని ఆశ్రయించకు.
 హింసకు పాత్రుడవు కాకుండువు గాక!

శత్రువులను భయపెట్టాలంటే....

శత్రువులకు మనోవ్యాకులాన్ని కలిగించి భయభ్రాంతులను
 చేయడానికి అథర్వవేదం ఎనిమిదవ కాండలో, నాలుగో అనువాకంలో
 గల సేనాకర్మ సూక్తాన్ని ఉపదేశిస్తున్నది. శత్రువునుద్దేశించి ఈ
 మంత్రాన్ని పఠిస్తూ రావి సమిధలతో హోమంచేస్తే శత్రువులు భయంతో
 విభ్రాంతులై నశిస్తారు. ఈ మంత్రం మూలం, అనువాదం క్రింద
 ఇవ్వబడింది. గమనించండి :

మంత్రము :

హృతిరజ్ఞ రువధ్మానీ హృతిం సేనాం కృతోత్వమూమ్ ।

ధూమమగ్నిం పరాదృశ్యామిత్రా

హృత్స్వా దధతాం భయమ్ ॥

8. 8. 2.

అనువాదం :

భీలమైపోయిన దుర్గంధ హృతి రజ్జువు

ఈ సేనను దుర్గంధ కూపంగా చేయు గాక!

ధూమమును, అగ్నిని దూరంనుంచే చూచి
శత్రుహృదయాలలో భయభ్రాంతి
ఉత్పన్నమగు గాక!

తొమ్మిదవ కాండ

అథర్వవేదంలోని తొమ్మిదవకాండలో 301 మంత్రాలున్నాయి.
ఇవి పది సూక్తాలుగా, అయిదు అనువాకాలుగా విభజింపబడినాయి.

దేవతలు :

ఈ కాండలోని మంత్రాలలో ఎందఱో దేవతలు ప్రస్తుతించబడినారు. అందులో పేరు ముఖ్యులు : మధు, అశ్వినులు, కాముడు, ఋషభుడు, అతిథి, విద్య, ఆదిత్యుడు, విరాట్.

అతిథికంటే ముందు భుజించరాదు!

అతిథ్యం ఇవ్వడంలో ఎంతో ఆత్మసంతృప్తి ఉంది. అతిథ్యం లోని అనేక విశేషాలను అథర్వవేదం (9-6.) ఎంతో అందంగా అభివర్ణిస్తుంది.

మంత్రం!

ఇష్టం చ వా ఏష హర్తం చ గృహాదా
మన్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రన్నాతి । 9. 6 (8) 1.

అనువాదం :

అతిథి కంటె పూర్వం భుజించేవాడు
తన ఇళ్ళ ఇష్టాన్ని, పూర్తిని భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రం:

పయశ్చ వా ఏష రసం చ గృహాదా
మన్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రన్నాతి । 9. 6. (8). 2.

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించినవాడు
తన ఇంటి రసాన్ని, క్షీరాన్ని భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రం:

ఉర్జాం చ వా ఏష స్పృతిం చ గృహాదా
మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి || 9. 6 (3). 3.

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించినవాడు
తన ఇంటి ఉర్జస్సును, స్ఫూర్తిని భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రం:

ప్రజాం చ వా ఏష పశుశ్చ గృహాదా
మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి || 9. 6 (3). 4.

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించినవాడు
తన ఇంటి సంతానాన్ని, పశువులను భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రము:

కీర్తిం చ వా ఏష యశశ్చ గృహాదా
మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి || 9. 6 (3). 5.

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించినవాడు
తన ఇంటి కీర్తిని, యశస్సును భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రము:

శ్రీయం చ వా ఏష సంవిదం చ గృహాదా
మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి || 9. 6 (3). 6.

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించినవాడు
తన ఇంటి సంపదను, సంజ్ఞానాన్ని భుజించినవాడవుతాడు.

మంత్రము:

ఏష వా అతిథిర్యచ్ఛోత్రియ
స్తస్మాత్ పూర్వో నాశ్శీయాత్ ||

9. 6 (3). 7.

అనువాదం:

ఈ అతిథి శ్రోత్రీయుడు.

అందువల్ల అతని కంటె ముందు భోజనం చేయడం తగదు.

మంత్రము:

అశితావత్యతిథావశ్శీయాద్ యజ్ఞస్య
సాత్మత్వాయ యజ్ఞస్యావిచ్ఛేదాయ తద్ వ్రతమ్

9. 6 (3). 8

అనువాదం:

అతిథి భుజించిన తరువాత గృహస్థు భుజించాలి.

యజ్ఞసంగతకై, యజ్ఞం అవిచ్ఛేదంగా సాగుటకై

అది వ్రతంగా పాటించాలి.

ఇలా అతిథిని సత్కరించకుండా, అతనికి భోజనం పెట్టకుండా ముందే భోజనం చేసిన గృహస్థుకు కలిగే అనర్థాలన్నింటిని వివరించి, అతడిని సత్కరించిన వానికి కలిగే శ్రేయస్సును గూడా అథర్వవేదం విస్తరంగా వివరిస్తున్నది. ఒక ఉదాహరణ—

మంత్రము:

నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః

పశూనాం భవతి య ఏవం వేద ||

9. 6 (5). 3.

అనువాదం:

అందువల్ల అతను సంపద, సంతానం, పశువులకు

అశ్రయస్థానం అవుతాడు.

అతిథిసేవావ్రతం చాలా గొప్పది. అయితే విచ్ఛేదన అతిథి అర్హతగలవాడైనప్పుడు దాని గొప్పదనం పెరుగుతుంది. కాని అతడు అధముడైనట్లైతే ఫలితం కూడా అంతమాత్రంగానే ఉంటుంది.

అందువల్లనే మనవాళ్ళు పాత్రనెఱిగి దానం చేయమని హెచ్చరిస్తున్నారు.

పదవకాండ :

అథర్వవేదంలోని పదవకాండలో 31 మంత్రాలున్నాయి. అవి పది సూక్తాలలో అయిదు అనువాకాలుగా విభజింపబడినాయి.

దేవతలు :

ఈ కాండలో ఎందఱో దేవతలు అభివర్ణింపబడినారు. వారిలో ముఖ్యులు: పురుషుడు, వరణమణి, వనస్పతి, ఆపః, ఫాలమణి, స్కంబుడు, శతౌదన, వశ.

ఇది దేవుడిచ్చిన శరీరం :

అథర్వవేదం పదవకాండలో, రెండోసూక్తంలో “మనకు ఈ శరీరం ఎలా వచ్చింది?” అనే అంశాన్ని ప్రస్తావించి ఎంతో చక్కని సమాధానాన్ని అందించింది. బహుశః ఇలాంటి విచారధార ఇతర వేదాల్లో లేదనే చెప్పాలి.

ఈ సూక్తంలో మొత్తం 31 మంత్రాలున్నాయి. అందులో 24 మంత్రాలలో “కేన” అనే శబ్దంతో మన శరీరంలోని అవయవాలు, ప్రపంచస్థితి ప్రస్తావించబడినాయి. మచ్చుకు రెండు మంత్రాలను గమనించండి—

మంత్రము :

కః సప్త ఖాని వి తతర్ద శీర్షడి
కర్ణావిమా నాసికే చక్షడి ముఖమ్ ।
యేషామ్ పురుత్రా విజయస్య మహ్మని
చతుష్పాదో ద్విపదో యన్తి యామమ్ ॥ 10. 2. 6.

అనువాదం :

తలలో సప్తరంధ్రాలను తొలచిదెనవరు?
ఈ చెవులు, ముక్కులు, కనులు,

ముఖము చేసినదెవరు ?

ఏ అపారశక్తిచేత సర్వదిక్కులా ద్విపాత్తులు,

చతుష్పాత్తులు వివిధ మార్గాలలో సంచరిస్తున్నవి ?

మంత్రము :

హన్వోర్తి జిహ్వ మదధాత్ పురూచీ

మధా మహిమధి శిశ్రాయ వాచమ్ ।

స ఆ వరీవ ర్తి భువనేష్వస్తరహి

వసానః క ఉ తచ్చి కేత ॥

10. 2. 7.

అనువాదం :

బహు చలనశీలమైన నాలుకను

దవడల నడుమ నిలిపినదెవరు ?

దానిపై మహాప్రభావ సంపన్నమైన

వాణిని నిలిపినదెవరు ?

సర్వకర్మధారణం చేసే భువనముల నడుమ

గుప్తమై ఉన్నదేదో దానినెవరెరుగుదురు ?

ఇలా అనేక ప్రశ్నలు వేసి చివరికి అంతర్యామి ఈ శరీరంలో
ఎక్కడ ఉన్నదీ ఎంతో చమత్కారంగా సమాధానంలో ఈ వేదం
వర్ణిస్తున్నది—

మంత్రము :

అష్టా చక్రా నవద్వారా

దేవానాం పూరయోధ్యా ।

తస్యోం హిరణ్యయః కోశః

స్వర్గో జ్యోతిషావృతః

10. 2. 31.

అనువాదం :

అష్టచక్రములు కలది, నవ ద్వారములు కలది

అయిన అయోధ్య (నిర్భేద్యమైనది) దేవతల పురం.

అందులో హిరణ్మయనిధి కలదు.

తేజఃప్రపూర్ణమైన స్వర్గం అక్కడే ఉన్నది.

మంత్రము :

తస్మిన్ హిరణ్మయే కోశే

త్ర్యక్షరే త్రిప్రతిష్ఠితే ।

తస్మిన్ యద్ యక్షమాత్మన్యత్

తద్ వై బ్రహ్మవిదో విదుః ॥

10 2. 32.

అనువాదం :

మూడు అకులు కలిగి

మూడు కేంద్రములలో స్థిరమై

అందులో హిరణ్మయకోశం ఉంటుంది.

ఆ తేజస్వి అయిన కోశంలో

అత్యవంతుడైన యక్షుడుంటాడు.

వానినే బ్రహ్మవిదులు బ్రహ్మగా తెలుసుకుంటారు.

మంత్రము :

ప్రభ్రాజమానాం హరిణీం

యశసా సంపరీవృతామ్ ।

పురం హిరణ్మయాం బ్రహ్మ

వివేకాపరాజితామ్ ॥

10. 2. 33

అనువాదం :

ప్రకాశమానమైనది, దుఃఖపరిహారకమైనది,

యశః పరిపూర్ణమైనది, ఎన్నడూ

పరాజయమెరుగనిది అయిన ఆ పట్టణంలో

బ్రహ్మ అవిష్టుడై ఉన్నాడు.

ఇలా అధర్వనంహితలోని ఎనిమిది, తొమ్మిది, పది కాండలలో

మానవుని లౌకిక జీవనానికి, ఆధ్యాత్మిక జీవనానికి అనేక విధాలుగా

ఉపయోగించే అంశాలు ఎన్నో కనబడుతున్నాయి. పరమపురుషార్థమైన మోక్షాన్ని పొందే ముందు ధర్మార్థకామాలనే త్రివర్గాన్ని కూడా మానవుడు అందుకోవాలనే ఆకాంక్ష ఈ వేదంలో మనకు కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుంది.

ధార్మిక జీవనాన్ని గడుపుతూ ఆధ్యాత్మిక తత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ సమాజం వైదికవాఙ్మయాన్ని ఉపయోగించుకొంటే ఈ ప్రయత్నం చరితార్థమౌతుంది.

ఇంతవఱకు వచ్చిన మూడు సంపుటాలలాగానే అథర్వవేదం నాలుగోసంపుటాన్ని కూడా ఆంధ్రులు ఆదరించి, ఇందులోని పరమార్థాన్ని అందుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను.

సత్యమ్

— రఘునాథాచార్య

శ్రీ సత్యసాయిసగర్

22-6-1989

విషయ సూచిక

	పట
ఎనిమిదవ కాండ	3
మొదటి అనువాకం	5
1 వ సూక్తం	5
2 వ సూక్తం	22
రెండవ అనువాకం	46
3 వ సూక్తం	46
4 వ సూక్తం	70
మూడవ అనువాకం	93
5 వ సూక్తం	93
6 వ సూక్తం	111
చాలవ అనువాకం	132
7 వ సూక్తం	132
8 వ సూక్తం	152
ఐదవ అనువాకం	171
9 వ సూక్తం	171
10 వ సూక్తం (i)	193
,, ,, (ii)	198
,, ,, (iii)	203
,, ,, (iv)	207
,, ,, (v)	214
,, ,, (vi)	222

	పుట
తొమ్మిదవ కాండ	225
మొదటి అనువాకం	227
1 వ సూక్తం	227
2 వ సూక్తం	245
రెండవ అనువాకం	267
3 వ సూక్తం	267
4 వ సూక్తం	285
మూడవ అనువాకం	305
5 వ సూక్తం	305
6 వ సూక్తం (i)	338
,, ,, (ii)	347
,, ,, (iii)	353
,, ,, (iv)	358
,, ,, (v)	362
,, ,, (vi)	368
చొల్లవ అనువాకం	375
7 వ సూక్తం	375
8 వ సూక్తం	386
ఐదవ అనువాకం	400
9 వ సూక్తం	400
10 వ సూక్తం	423

	పుట
వదవ కాండ	451
మొదటి అనువాకం	453
1 వ సూక్తం	453
2 వ సూక్తం	477
రెండవ అనువాకం	505
3 వ సూక్తం	505
4 వ సూక్తం	528
మూడవ అనువాకం	548
5 వ సూక్తం	548
6 వ సూక్తం	599
నాల్గవ అనువాకం	635
7 వ సూక్తం	635
8 వ సూక్తం	674
ఐదవ అనువాకం	711
9 వ సూక్తం	711
10 వ సూక్తం	734

నాల్గవ సంపుటము

8, 9, 10 కాండలు

ఎనిమిదవ కాండ

అనువాకం: 1

మాత్రం - 1

ఋషి: బ్రహ్మ || దేవత: ఆయుస్సు || చంద్రుడు:- 1 పురోబృహతి త్రిష్టవ: 2, 3, 17-21 అనుష్టవ: 4, 9, 15, 16 ప్రస్తారవంత్రి: 6, 8, 10, 11 త్రిష్టవ 7: త్రిపాద్ విరాట్ గాయత్రీ: 8 విరాట్ పథ్యాబృహతి: 12 పశ్చాపద జగతి: 13 త్రిపద భురిజ్ మహాబృహతి: 14 ద్విపద సామ్ని భురిగ్ బృహతి || మంత్రములు: ■ 21 ■

వివియోగం:- ఇది అర్థసూక్తము. ఉపనయన కర్మలో ఆచార్యుడు మాణవకుని నాభిని స్పృశించి దీనిని జపించాలి. అట్లే దీనితో ఆయుష్కముని శరీరాన్ని అభిమంత్రించాలి. అట్లే ఋషిహస్తంతో ఆయుష్కముని శరీరాన్ని అభిమంత్రించాలి.

ఆయుష్కగణంలో దీనిని పఠించుట వలన స్వస్త్వయనాదులలో దీనికి వివియోగం. అట్లే త్రింశన్నహాశాంతి తంత్రభూతమహాశాంతిలో దీనిని జపించాలి.

హిరణ్య గర్భాఖ్య మహాదానంలో “రక్షస్తు త్యా” అనే మంత్రం నుండి చివరివరకు గరి మంత్రములకు వివియోగం.

అట్లే అశ్వరథాఖ్య మహాదానంలో వీటితో యజమానుని అభిమంత్రించాలి.

మంత్రము:

అస్తకాయ మృత్యవే నమః

ప్రాదా అపానా ఇహ తే రమంతామ్ ।

ఇహాయ మస్తు హురుషః సహసునా

సూర్యస్య భాగే అమృతస్య లోకే

పదము :

అస్తకాయ । మృత్యువే । నమః । ప్రాణాః ।

అపానాః । ఇహ । తే । రమన్తామ్ ।

ఇహ । ఆయుమ్ । అస్తు । పురుషః । సహ । అసునా ।

సూర్యస్య । భాగే । అమృతస్య । లోకే

॥ 1 ॥

అనువాదం :

సర్వప్రాణి నాశకర్త అగు మృత్యుదేవునకు నమస్కారం.

ఓ ఆయుష్కాముడా ! నీ ప్రాణాపాన వాయువులు

ఈ శరీరమునందే రమించుగాక !

ప్రాణ ప్రద్యుతిని శంకిస్తున్న

ఈ పురుషుడు ప్రాణసహితుడై

ఈ భూలోకంలోనే ఉండు గాక !

సూర్యుని భాగమైన భూలోకంలో

అమృతస్థానంలో ఉండుగాక

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ఉదేనం భగో అగ్రభీదుదేనం ధోమో అంశుమాన్ ।

ఉదేనం మరుతో దేవా ఉదీర్హ్యాగ్ని స్వస్తయే

॥ 2 ॥

పదము :

ఉత్ । ఏనమ్ । భగః । అగ్రభీత్ । ఉత్ । ఏనమ్ ।

ధోమః । అంశుమాన్ ।

ఉత్ . ఏనమ్ . మరుతః . దేవాః . ఉత్ .

ఇన్ద్రాగ్ని ఉత్ . స్వస్తయే

॥ 2 ॥

అనువాదం :

భగదేవుడు మూర్ఖాంధకారంలో ప్రవేశిస్తున్న
పురుషుని ఉద్ధరించినాడు.
అలాగే అంశుమంతుడైన సోమదేవుడు
ఇతనిని ఉద్ధరించినాడు.
అలాగే మరుత్తులు ఇతనిని ఉద్ధరించినారు.
అలాగే ఇంద్రాగ్నులు క్షేమార్థమై వీనిని ఉద్ధరించినారు. ॥2॥

మంత్రము :

ఇహ తేనూరిహ ప్రాణ ఇహాయురిహ తే మనః .
ఉత్ త్వా నిర్ముత్యాః పాశేభ్యః దైవ్యా వాచా భరామసి
॥ 3 ॥

పదము :

ఇహ . తె . అనుః . ఇహ . ప్రాణః . ఇహ . ఆయుః . ఇహ .
తే . మనః .
ఉత్ . త్వా . నిఃముత్యాః . పాశేభ్యః . దైవ్యా . వాచా .
భరామసి ॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఓ పురుషుడా ! నీ ప్రాణం ఈ శరీరంలో ఉండుగాక !
అలాగే నీ ప్రాణవాయువు నీ యందే ఉండుగాక !

నీ ఆయుస్సుకూడా ఇక్కడే ఉండుగాక !

నీ మనస్సుకూడా ఇక్కడే ఉండుగాక !

ఓ పురుషుడా ! నిన్ను పాపదేవతల పాశముల నుంచి

దేవసంబంధమైన మంత్రములతో ఉద్ధరిస్తున్నాము. " 3 "

మంత్రము :

ఉత్ క్రామాతః పురుష మావ పతా

మృత్యోః షడ్వీశమవముఞ్చమానః ।

మా చ్చిత్తా అస్మాల్లోకాదగ్నిః సూర్యస్య సందృశః " 4 "

పదము :

ఉత్ । క్రామ । అతః । పురుష । మా । అవ । పతాః ।

మృత్యోః । షడ్వీశమ్ । అవమముఞ్చ మానః ।

మా । చ్చిత్తాః । అస్మాత్ । లోకాత్ । అగ్నిః । సూర్యస్య ।

సమ్మేదృశః " 4 "

అనువాదం :

ఓ పురుషుడా ! ఈ మృత్యుపాశ

నిచయం నుంచి ఉత్క్రమించి

అధః పతనం చెందకు.

మృత్యువునకు చెందిన పాదబంధన పాశమును విచ్ఛేదించు.

ఈ లోకం నుంచి పడిపోకుండువుగాక !

అగ్ని సూర్య చిరకాల సందర్శనార్థమై

నీవు ఇక్కడే ఉండువుగాక !

" 4 "

పంక్తము:

తుభ్యం వాతః పవతాం మాతరిశ్వా

తుభ్యం వర్షస్త్వమ్మతాన్యాపః ।

సూర్యస్తే తన్వేఽశం తపాతి

త్వాం మృత్యుర్దయతాం మా ప్ర మేష్టాః

॥ 5 ॥

పదము:

తుభ్యమ్ । వాతః । పవతామ్ । మాతరిశ్వా ।

తుభ్యమ్ । వర్షస్త్తు । అమ్మతాని । ఆపః ।

సూర్యః । తే । తన్వేఽశమ్ । తపాతి ।

త్వామ్ । మృత్యుః । దయతామ్ । మా । ప్ర । మేష్టాః ॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఓ పురుషుడా! వాయుదేవుడు (ప్రాణవాయువులు)

నీ సుఖమునకై వీచుగాక!

అలాగే జలం కూడా నిన్ను తడుపుగాక!

సూర్యుడు నీ శరీరమునకు సుఖము కలుగునట్లుగా వెలుగుగాక!

ఓ పురుషుడా! నిన్ను మృత్యుదేవుడు రక్షించుగాక!

నీవు మృతి చెందకుండువుగాక!

॥ 5 ॥

పంక్తము:

ఉద్యానం తే పురుష నావయానం

జీవాతుం తే దక్షతాతిం కృతోమి ।

ఆ హి రోహిమ మమృతం సుఖం రథ మథ

జిర్విర్విదథమా వదాసి

॥ 6 ॥

వదము :

ఉత్తయానమ్ । తే । పురుష । న । అవతయానమ్ ।

జీవాతుమ్ । తే । దక్షతాతిమ్ । కృణోమి ।

ఆ । హి । రోహి । ఇమమ్ । అమృతమ్ । సుఖమ్ ।

రథమ్ । అథ । జిర్విః । విదథమ్ । ఆ । వదాసి

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఓ పురుషుడా ! నీకు ఉద్యమనమేగాని అవగ్గమనం లేదు.

నీకు జీవనోపధం సిద్ధం చేస్తున్నాను.

నీకు సత్త్వంకూడా చేకూరుస్తున్నాను.

అధిరోహించు,

ఈ అమృత రథాన్ని ఆరోపించి

దసిలిపోక స్పృహ వచ్చెనని వచించు.

॥ 6 ॥

పంక్తము :

మా తే మనస్తత్ర గాన్మా తిరో భూన్మా

జీవేభ్యః ప్ర మదో మాసుగాః పితౄన్ ।

విశ్వే దేవా అభి రక్షన్తు త్వేహ

॥ 7 ॥

వదము :

మా । తే । మనః । తత్ర । గాత్ । మా । తిరః । భూత్ । మా ।

జీవేభ్యః । ప్ర । మదః । మా । అను । గాః । పితౄన్ ।

విశ్వే । దేవాః । అభి । రక్షన్తు । త్వా । ఇహ ॥ 7 ॥

అనువాదం :

నీ మనస్సు అటు (మృత్యువు వైపు) పోకుండుగాక !

అంతర్హితం కాకుండు గాక !

బంధువుల యెడ అశ్రద్ధ వహించకు.

పితరులను అనుగమించకు. ఈ శరీరంలో నిన్నుంచి

విశ్వేదేవతలు అభిరక్షింతురుగాక ! ॥ 7 ॥

మంత్రము :

మా గతానామా దీధీథా యే నయన్తి పరావతమ్ ।

ఆ రోహ తమసో జ్యోతిరేహ్య తే హస్తా రథామహే ॥ 8 ॥

పదము :

మా । గతానామ్ । ఆ । దీధీథాః । యే । నయన్తి । పరావతమ్ ।

ఆ । రోహ । తమసః । జ్యోతిః । ఆ । ఇహి । ఆ । తే । హస్తా ।

రథామహే ॥ 8 ॥

అనువాదం :

గతించిన వారి దారిని అన్వేషించకు.

వారు నిన్నుకూడా తిరిగి రాలేని

దూరదేశానికి కొనిపోతారు.

నీవు తమః ప్రవేశం నుంచి వెలుతురులోనికి అధిరోహించు.

మేము నీకు చేయూత నిస్తాము. ॥ 8 ॥

మంత్రము:

శ్యామశ్చ త్వా మా శబలశ్చ ప్రేషితా

యమస్య యా పథిరక్షీ శ్వానా ।

అర్వాజేహి మా వి దీధ్యో

మాత్ర తిష్ఠః పరాజ్ఞేమనాః

॥ ౧ ॥

వదము:

శ్యామః । చ । త్వా । మా । శబలః । చ । ప్రేషితా ।

యమస్య । యా । పథిరక్షీ ఇతి పథిరక్షీ । శ్వానా ।

అర్వాజ్ఞే । ఆ । ఇహి । మా । వి । దీధ్యః ।

మా । మాత్ర । తిష్ఠః । పరాజ్ఞేమనాః

॥ ౧ ॥

అనువాదం:

ఓయీ! నిన్ను శ్యామ శునకం బాధింపకుండు గాక!

శబల శునకం కూడా బాధింపకుండుగాక!

యమునికి మార్గరక్షకములై ఏ శునకము లైతే ఉన్నవో

వానికి కనబడకుండా మాకు అభిముఖుడవై రమ్ము.

చింతించవద్దు. ఈ భూలోకంలో ఉండి

తిరిగిరాని ఆ చోటును గూర్చి ఆలోచించకుండా ఉండు.

ఇక్కడ ఉండి అక్కడెక్కడో సంగతిని

ఆలోచిస్తూ ఉండవద్దు.

॥ ౧ ॥

మంత్రము:

మైతం పస్తామను గా భీమ ఏష

యేన పూర్వం నేయథ తం బ్రహ్మిని ।

తమ ఏతత్ పురుష మా ప్ర పశ్య

భయం పరస్తా దభయం తే అర్వాక్

॥ 10 ॥

పదము :

మా । ఏతమ్ । పస్థామ్ । అను । గాః । భీమః । విషః ।

యేన । పూర్వమ్ । న । ఇయథ । తమ్ । బ్రహ్మిని ।

తమః । ఏతత్ । పురుష । మా । ప్ర । పశ్యః ।

భయమ్ । పరస్తాత్ । అభయమ్ । తే । అర్వాక్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఓ మృతుడా! పూర్వోక్త మార్గాన్ని అనుసరించి వెళ్ళకు.

ఈ మార్గం భయంకర మైనది.

ఈ దారిలో పూర్వం నీవు వెళ్ళలేదు.

పూర్వం నీవు వెళ్ళని ఆ మార్గాన్ని గూర్చి చెప్తున్నాను.

మరణ లక్షణమైన ఈ అంధకారాన్ని గురించి చింతించవద్దు.

నీ ముందు భయంకరమైన ప్రదేశమున్నది.

ఇటు తిరిగి వస్తే నీకు భయంలేదు.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

రక్షస్తు త్వాఽగ్నయో యే అప్స్వస్తా

రక్షతు త్వా మనుష్యాతే యమిన్ద్రతే ।

వై॒శ్వా॒నరో॑ ర॒క్షతు॑ జాతవే॒దా ది॒వ్యస్తా॒వ్వి

మా ప్ర ధా॑గ్ వి॒ద్యుతా॑ సహ

॥ 11 ॥

పదము :

ర॒క్ష॑న్తు । త్వా । అ॒గ్నయః॑ । యే । అ॒వ్ 2 సు । అ॒న్తః ।

ర॒క్ష॑తు । త్వా । మ॒నుష్యా॑ 2 ః । యమ్ । ఇ॒న్ధతే॑ ।

వై॒శ్వా॒నరః॑ । ర॒క్షతు॑ । జాత॒వే॒దాః । ది॒వ్యః । త్వా ।

మా । ప్ర । ధా॑గ్ । వి॒ద్యుతా॑ । సహ

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఉదక మధ్యంలో నున్న అగ్నులు నిన్ను రక్షింతురు గాక!

అహవసీయాది రూపంతో మనుష్యులు వెలిగించే

అగ్ని కూడా నిన్ను రక్షించు గాక!

జలరాగ్ని కూడా నిన్ను రక్షించు గాక!

జాతప్రజ్ఞుడైన అగ్నికూడా నిన్ను రక్షించు గాక!

దివ్యమైన విద్యుచ్ఛరీరంతో

నిన్ను ఆ అగ్ని దహింపకుండు గాక!

॥ 11 ॥

మంత్రము :

మా త్వా క్ర॒వ్యాద॒భి మం॑స్తా॒రాత్ సంక॑సుతావృర ।

ర॒క్షతు॑ త్వా ద్యా ర॒క్షతు॑ వృ॒ధివీ

సూర్య॑శ్చ త్వా ర॒క్షతాం చ॒న్ద్రమా॑శ్చ ।

అ॒న్తరి॑క్షం రక్షతు దే॒వహే॑త్యాః

॥ 12 ॥

పదము :

మా | త్వా | క్రవ్యఽఅత్ | అభి | మం స్త | ఆరాత్ |

సమ్మేకసుకాత్ | చర |

రక్షతు | త్వా | ద్యోః | రక్షతు | పృథివీ | సూర్యః | చ | త్వా |

రక్షతామ్ |

చన్ద్రమాః | చ | అన్తరీక్షమ్ | రక్షతు | దేవఽహేత్యాః || 12 ||

అనువాదం:

మాంసాశనుడైన అగ్ని నిన్ను

ఆహారం చేసుకొనకుండు గాక!

శవభక్షకమైన అగ్నినుంచి నీవును దూరంగానడు.

దివి భువి సూర్య చంద్రులు నిన్ను రక్షింతురు గాక!

అంతరిక్షం కూడా నిన్ను దేవభద్రం నుండి రక్షించుగాక! || 12 ||

మంత్రము:

బోధశ్చ త్వా ప్రతిబోధశ్చ రక్షతా-

మస్యవ్నశ్చ త్వానవద్రాణశ్చ రక్షతామ్

గోపాయం శ్చ త్వా జాగృవిశ్చ రక్షతామ్ || 13 ||

పదము :

బోధః | చ | త్వా | ప్రతిఽబోధః | చ | రక్షతామ్ |

అస్యవ్నః | చ | త్వా | అనవద్రాణః | చ | రక్షతామ్ |

గోపాయన్ | చ | త్వా | జాగృవిః | చ | రక్షతామ్ || 13 ||

అనువాదం :

బోధ, ప్రతిబోధ, అస్వప్న, అనవద్రాణ
రక్షత, గోపాయత, జాగరణశీల- అనబడే
దేహశ్రయములైన ఇంద్రియాభిమాన దేవతలు
నిన్ను రక్షింతురుగాక!

॥ 13 ॥

మంత్రము :

తే త్వా రక్షస్తు తే త్వా గోపాయస్తు

తేభ్యో నమస్తేభ్యః స్వాహా

॥ 14 ॥

వదము :

తే । త్వా । రక్షస్తు । తే । త్వా । గోపాయస్తు ।

తేభ్యః । నమః । తేభ్యః । స్వాహా

॥ 14 ॥

అనువాదం :

వారందరూ నిన్ను రక్షింతురు గాక!
వారే నిన్ను సర్వత్రా రక్షింతురు గాక!
ఆ దేవతలకు నమస్కారం.
వారికి ఈ ద్రవ్యం స్వాహుత మగుగాక!

॥ 14 ॥

మంత్రము :

కీవేభ్యస్త్యా నముదే వాయురిన్ద్రో

ధాతా దధాతు సవితా త్రాయమాణః ।

మా త్వా ప్రాణో ఐలం హసిదసుం

తేను హ్యయామసి

॥ 15 ॥

:

కృః । త్వా । సమ్మే॒ఉదే॑ । వాయుః । ఇ॒న్ద్రః ।

। దధాతు । స॒వితా । త్రాయ॑మాణః ।

త్వా । ప్రా॒ణః । బ॒లమ్ । హ॒సీత్ । అ॒సుమ్ ।

అను॑ । హ్వయామసి

॥ 15 ॥

దం:

జీవుల కోనమై వారి నమ్మోదార్థమై

వాయ్వాదులు మృత్యువు నుంచి నిన్ను లాగి ఇత్తురు గాక!

నిన్ను పాలించే సూర్యుడు

నీ శరీర బలాన్ని నీ నుంచి తొలగింపకుండుగాక!

నీ అనువులను ఆనుకూల్యమునకై ఆహ్వానిస్తున్నాను. ॥ 15 ॥

ము:

త్వా జ॒మ్భుః స॒ంహ॑నుర్మా త॒మో విద॑న్మా

బ॒ర్హిః ప్ర॒మ॒యుః కథా॑ స్యా॒ః ।

త్వాది॒త్యా వస॑వో భ॒ర॒న్తు-

గ్ని స్వ॒స్థయే॑

॥ 16 ॥

ః:

। త్వా । జ॒మ్భుః । సమ్మే॒హనుః॑ । మా । త॒మః । విద॑న్ ।

। జిహ్వ॑ । ఆ । బ॒ర్హిః । ప్ర॒మ॒యుః । కథా॑ । స్యా॒ః ।

ఉత్ । త్వా । ఆదిత్యాః । వసవః । భరన్తు । ఉత్ ।

ఇన్ద్రాగ్నిశ్శితీ । స్వస్తయే

॥ 16 ॥

అనువాదం :

సంహత దంతుడైన జంభానురుదు
నిన్ను భక్షించుటకై పట్టుకొనకుండు గాక !
అజ్ఞానం కూడా నిన్ను పట్టుకొనకుండు గాక !
రక్షః ప్రభృతుల జిహ్వ నిన్ను
పరిగ్రహింప కుండు గాక !
నీ వెలా ప్రగత హింసకుడవు కావో
అలా ఆచిత్కులు నిన్ను (మృత్యు ముఖంనుంచి)
ఉద్ధరింతురుగాక !
అష్ట వసువులు నిన్ను ఉద్ధరింతురు గాక !
ఇంద్రాగ్నులు నీ క్షేమార్థం
నిన్ను ఉద్ధరింతురు గాక !

॥ 16 ॥

మంత్రము :

ఉత్త్వా ద్యౌరుత్ పృథివ్యైత్ ప్రజాపతి రగ్రభీత్ ।

ఉత్ త్వా మృత్యోరోషధయః సోమరాక్షిరపివరన్ ॥ 17 ॥

పదము :

ఉత్ । త్వా । ద్యౌః । ఉత్ । పృథివీ । ఉత్ । ప్రజాపతిః ।

అగ్రభీత్ ।

ఉత్ । త్వా । మృత్యోః । రోషధయః । సోమరాక్షిః । అపివరన్

॥ 17 ॥

అనువాదం :

అలాగే భూమి, దివి నిన్ను ఉద్ధరించు గాక !
ప్రజాపతి నిన్ను ఉద్ధరించు గాక !
సోముని రాజులైన ఓషధులు నిన్ను
మృత్యు సకాశం నుంచి కాపాడుదురు గాక ! || 17 ||

మంత్రము :

అయం దేవా ఇహైవాస్త్యయం మామముత్ర గాదితః ।
ఇమం సహస్రవీర్యేణ మృత్యోరుత్ పారయామసి || 18 ||

పదము :

అయమ్ । దేవాః । ఇహ । వివ । అస్తు । అయమ్ । మా ।
అముత్ర । గాత్ । ఇతః ।
ఇమమ్ । సహస్రవీర్యేణ । మృత్యోః । ఉత్ । పారయామసి
|| 18 ||

అనువాదం :

ఓ ఆదిత్యాది దేవతలారా ! ఈ పురుషుడు
ఈ లోకంలోనే ఉండుగాక !
ఇతడు ఇహం నుంచి పరానికి పోకుండుగాక !
అపార బలంతో ఈ పురుషుని
మృత్యు సకాశం నుంచి ఉద్ధరిస్తున్నాము. || 18 ||

మంత్రము :

ఉత్ త్వ మృత్యోరపీవరం సం ధమస్తు వయోధనః ।
మా త్వ వ్యస్తకేక్యేత మా త్వభురుదో రుదన్ || 19 ||

పదము:

ఉత్ । త్వా । మృత్యోః । అపీవరమ్ । సమ్ । ధమస్తు ।
వయః 2 ధనః ।

మా । త్వా । వ్యస్త 2 కేశ్య 2ః । మా । త్వా । అఘ 2 రుదః । రుదన్
॥ 19 ॥

అనువాదం :

నిన్ను మృత్యు సకాశం నుంచి రక్షించి
దేవతలు అన్నంతో, ఆయుష్యంతో నిన్ను అనుసంధానించనీ.
వెంట్రుకలు విరబోసుకుని బంధుస్త్రిలు
నీకై రోదనం చేయకుండురు గాక!
అలాగే ఇతర అపులు వీడ్చకుండురు గాక! ॥ 19 ॥

మంత్రము :

అహోర్థమవిదం త్వా పునరాగాః పునర్థవః ।
సర్వాఙ్గా సర్వం తే చక్షుః సర్వమాయుశ్చ తే విదమ్ ॥ 20 ॥

పదము:

ఆ । అహోర్థమ్ । అవిదమ్ । త్వా । పునః । ఆ । అగాః ।
పునః 2 నవః ।
సర్వ 2 అఙ్గా । సర్వమ్ । తే । చక్షుః । సర్వమ్ । ఆయుః । చ ।
తే । అవిదమ్ ॥ 20 ॥

అనువాదం :

నిన్ను మృత్యుముఖం నుంచి లాగుకొని వచ్చినాము.
ఓ పునరుద్భాతుడా! నీవు తిరిగి వచ్చినావు.

ఓ సర్వాంగ భూషితుడవైన పురుషుడా! నీకు
సర్వమూ చక్షుర్విషయమగు గాక!
నీకు దీర్ఘాయువును సంపాదించి పెట్టినాను.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

వ్య॒2వాత్ తే జ్యోతి॑రభూదప త్వత్ తమో అ॒క్రమిత్ ।

అప త్వన్మృ॒త్యుం నిర్ము॑తిమప యక్ష్మం ని ద॒ధ్మసి ॥21॥

వచనము :

వి । అ॒వాత్ । తే । జ్యోతిః । అ॒భూత్ । అప । త్వత్ । తమః ।

అ॒క్రమిత్ ।

అప । త్వత్ । మృ॒త్యుమ్ । నిః॒2ము॑తిమ్ । అప । యక్ష్మమ్ ।

ని । ద॒ధ్మసి ॥ 21 ॥

అనువాదం :

నీకు చీకటి తొలగి పోయినది.

జ్యోతి వెలిగినది.

నీ నుంచి సర్వాంధకారమూ అపాకృతమైనది.

నీ నుంచి మృత్యు దేవతను, నిర్ముతి దేవతను

విడగొట్టినాము.

బాహ్యభ్యంతర రుగ్మతను

నీ నుంచి తొలగిస్తున్నాము.

॥ 21 ॥

గోదావరి కర్మంలో 'కరత త్యా' అనే మంత్రంతో ప్రహారము అభిమంత్రించి పునాదుల కేరమువై పల్లారి.

మంత్రము:

అ రథస్యేమా మమృతస్య త్నస్తి-

మద్బిద్యమానా జరదస్తి రస్తు తే ।

అనుం త ఆయుః పునరా భరామి

రజస్తమో మోవ గా మా వ్ర మేష్టాః

॥ १ ॥

పదము:

అ । రథస్య । అమామ్ । అమృతస్య । త్నస్తిమ్ ।

అద్బిద్యమానా । జరత్ తస్తిః । అస్తు । తే ।

అనుమ్ । తే । ఆయుః । పునః । అభరామి ।

రజః । తమః । మా । అవ । గా । మా । వ్ర । మేష్టాః ॥ १ ॥

అనువాదం:

ఓ ఆయుష్కాముడా! మేము రేస్తున్న

ఈ అమరత్వ ప్రస్తుతిని ఉపక్రమించు.

వృద్ధాప్య పర్యంతం అవిచ్ఛిన్నంగా నీకు ఆహారం లభించుగాక!

నీ ప్రాణమును మృత్యువు నుంచి ఆపహరిస్తున్నాను.

అది లోగోళ్లు నీ ఆయుష్షును కూడా

ఆపహరించి తిరిగి నీ కిస్తున్నాను.

నీవు రజోగుణాన్ని ఆశ్రయించకు.

అలాగే హతాహత నిరోధక ప్రతిరోధక మైన

తమోగుణాన్ని ఆశ్రయించకు.

హింసకు పాత్రుడవు కాకుండువు గాక !

■ 1 ■

మంత్రము :

జీవతామ్ జ్యోతిరభ్యేహ్యర్వాణా త్వ హరామి శతశారదాయ

అవముచ్చాన్ మృత్యుపాశానశ స్తిం

ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం తే దధామి

■ 2 ■

పదము :

జీవతామ్ । జ్యోతిః । అభివీహి । అర్వాణ్ ।

ఆ । త్వ । హరామి । శతశారదాయ ।

అవముచ్చాన్ । మృత్యుపాశాన్ । అశ స్తిమ్ ।

ద్రాఘీయః । ఆయుః । ప్రతరమ్ । తే । దధామి

■ 2 ■

అనువాదం :

నీవు జీవుల జ్ఞాన రూపివై

మాకు అభిముఖుడవై రమ్ము

శతాయుష్కుడ వగుటకై మృత్యు సకాశం నుంచి

నేను నిన్ను కొనివస్తున్నాను.

నీ మృత్యు పాశములను వదలించి వేస్తున్నాను.

అలాగే నిందావమోచనం పొందు.

దీర్ఘాయువును నీకు ప్రదానం చేస్తున్నాను.

■ 2 ■

మంత్రము :

వాతాత్ తే ప్రాణ మవిదం సూర్యాచ్ఛక్తిరహం తవ ।

యత్ తే మనస్త్యయి తద్ ధారయామి

సం విస్త్యాజై ర్వద జిహ్వయాఽంవన్

॥ ౩ ॥

పదము:

వాతాత్ । తే । ప్రాణమ్ । అవిదమ్ । సూర్యాత్ । చక్షుః ।

అహమ్ । తవ ।

యత్ । తే । మనః । త్వయి । తత్ । ధారయామి ।

సమ్ । విత్ప్వ । అజ్ఞైః । వద్ । జిహ్వయా । అంవన్

॥ ౩ ॥

అనువాదం:

ఓ గతాసువైన పురుషుడా! నీ ప్రాణం
వాయు సకాశం నుంచి నాకు లభించినది.
నేను నీ నేత్రాలను సూర్యుని నుంచి తీసుకున్నాను.
నీ మనసును నీలోనే ఉంచుకున్నాను.
సర్వాంగ సంపూర్ణుడవై నీవు మాటలాడు.

॥ ౩ ॥

మంత్రము:

ప్రాణేన త్వా ద్వివదాం చతుష్పదా-

మగ్నిమీచ తాతమథి సం ధహామి ।

సమస్తే మృత్యో చక్షుషే నమః

ప్రాణాయ తేఽకరమ్

॥ 4 ॥

పదము :

ప్రాజేన | త్వా | ద్విపదామ్ | చతుఃపదామ్ |
అగ్నిమ్పదామ్ | జాతమ్ | అభి | నమ్ | ధమామి |
నమః | తే | మృత్యోఽతి | చక్షుషే | నమః |
ప్రాజాయ | తే | అకరమ్

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ప్రాణం పోతున్న ఓ మనిషి!
ద్విపాత్తుల, చతుష్పాత్తుల ప్రాణంతో
మథనం వల్ల ఉత్పన్నమైన అగ్నినివలె
తిరిగి నీతో అభినందనం చేస్తున్నాను.
ఓ మృత్యువా! నీ చక్షువునకు నమస్కారం.
నీ ప్రాజానికి నమస్కరిస్తున్నాను.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

అయం జీవతు మా మృతేమం సమీరయామసి |
కృదోమ్యపై భేషజం మృత్యో మా పురుషం వధీ ॥ 5 ॥

పదము :

అయమ్ | జీవతు | మా | మృత | ఇమమ్ | పమ్ |
కృదోమి | అపై | భేషజమ్ | మృత్యోఽతి | మా | పురుషమ్ |
వధీ ॥ 5 ॥

ఈరయామసి |

అనువాదం :

ఈ గతాయువైన పురుషుడు

పునరుజ్జీవనం పొందుగాక !

మరణించకుండు గాక !

ఈ పురుషుని పనిచేయునట్టు ప్రయత్నిస్తున్నాను.

ఈ పురుషునకు చికిత్స చేస్తున్నాను.

ఓ మృత్యూ ! నీ నీ పురుషుని వధించవద్దు.

॥ 5 ॥

పంక్తము :

జీవలాం నహరిషాం జీవన్తి మోషదీమహమ్ ।

త్రాయమాదాం నహమానాం నహన్వకీమహ

హవేఽస్మా అరిష్టతాతయే

॥ 6 ॥

పదము :

జీవలామ్ । నహరిషామ్ । జీవన్తిమ్ । మోషదీమ్ । అహమ్ ।

త్రాయమాదామ్ । నహమానామ్ । నహన్వకీమ్ । ఇహ ।

హవే । అస్మై । అరిష్టతాతయే

॥ 6 ॥

అనువాదం :

జీవ ప్రదాత్రీ అయిన, కోప విహీన అయిన,

నజీవమైన, రక్షకమైన, రోగనిర్మూలకమైన,

బలవత్తీరమైన 'పాత' అనే ఓషధిని

వ్యాధి నిర్మూలనేచ్ఛతో

నేను ఇక్కడకు ఆహ్వానిస్తున్నాను.

ఈ పురుషునకు అరిష్ట నివారణార్థం ఆహ్వానిస్తున్నాను. ॥ 6 ॥

మంత్రము:

అధి బ్రూహి మా రభథాః సృజేమం

తవైవ సస్పర్శహయా ఇహస్తు ।

భవాశర్వా మృడతం శర్మ యచ్ఛత-

మవసిధ్య దురితం ధత్త మాయుః

■ 7 ■

వదము:

అధి । బ్రూహి । మా । ఆ । రభథాః । సృజ । ఇమమ్ ।

తవ । ఏవ । సన్ । సర్వహయాః । ఇహ ।

అస్తు । భవాశర్వా । మృడతమ్ । శర్మ । యచ్ఛతమ్ ।

అవసిధ్య । దుఃఖతమ్ । ధత్తమ్ । ఆయుః

■ 7 ■

అనువాదం:

ఓ మృత్యా! నీవు ఇతనిపై

అనురాగ నూచకంగా మాటలాడు.

ఇతనిని చంపుటకు మొదలిడకు.

ఇతను నీ వాడు.

ఇతనిని ప్రాణ సహితుని చెయ్యి.

భూలోకంలో ఇతను స్వేచ్ఛగా తిరుగు గాక!

భవుడు, శర్వుడు ఇతనిని సుఖపెట్టుదురు గాక!

ఇతనికి శుభం కలిగింతురు గాక!

ఓ శివ భవులారా! పాపప్రక్షాళనం చేసి

ఇతనికి ఆయుస్సును ప్రసాదించండి.

■ 7 ■

అరాదగ్నిం క్రవ్యాదం నిరూహం

జీవాతవే తే పరిధిం దధామి

॥ ౪ ॥

పదము :

దేవానామ్ । హేతిః । పరిః । క్వా । మృత్యు । పారయామి ।

క్వా । రజనః । ఉత్ । క్వా । మృత్యోః । అవీపరమ్ ।

అరాత్ । అగ్నిమ్ । క్రవ్యఽఅదమ్ । నిఃఽఊహన్ ।

జీవాతవే । తే । పరిఽధిమ్ । దధామి

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

దేవతల ఆయుధం నిన్ను వదలిపెట్టుగాక !

రజస్సును తొలగించి రక్షించు గాక !

నిన్ను మృత్యు నకాశం నుంచి ఉద్ధరిస్తున్నాము.

దూరం నుంచే మాంసాశనుడైన అగ్నిని

నిర్గమింప జేస్తున్నాను.

జీవన ప్రదాత అయిన అగ్నిని ప్రతిష్ఠిస్తున్నాను. ॥ ౪ ॥

మంత్రము :

యత్ తే నియావం రజనం మృత్యో అవపధర్ష్యఽమ్ ।

పథ ఇమం తస్మాద్ రక్షవో బ్రహ్మవై పర్మ కృణ్మాసిః ॥ ౧ ॥

పదము :

యత్ । తే । నిఽయావమ్ । రజనమ్ । మృత్యోఽఽతి ।

అవపఽధర్ష్యఽమ్ ।

వధః । ఇమమ్ । తస్మాత్ । రక్షత్తః । బ్రహ్మ । అస్మై । వర్మ ।
 కృత్వాసి ॥ 10 ॥

అనువాదం:

ఓ మృత్యూ! నీ మార్గం రక్షోమయ మైనది.
 దాటరానిది. ఈ మార్గం నుంచి
 ఇతనిని కాపాడుతున్న మేము
 ఇతనికై శాంతిరూప రత్నప్రాణాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥ 10 ॥

మంత్రము:

కృతోమి తే ప్రాణాపానో జరాం
 మృత్యుం దీర్ఘమాయుః స్వస్తి ।
 వైవస్వతేన ప్రహతాన్ యమదూతాన్
 శృరతోఽప పేధామి వర్షాన్ ॥ 11 ॥

వచనము:

కృతోమి । తే । ప్రాణాపానా । జరామ్ ।
 మృత్యుమ్ । దీర్ఘమ్ । అయుః । స్వస్తి ।
 వైవస్వతేన । ప్రహతాన్ । యమదూతాన్ ।
 శరతః । అప । పేధామి । వర్షాన్ ॥ 11 ॥

అనువాదం:

ఓ అయుష్కాముడా! నీ ప్రాణాపానములను
 యథోచిత స్థితిలో ఉంచుతున్నాను.

జరామృత్యువులు నిన్ను అంటుకుండా చేస్తున్నాను.

దీర్ఘాయుస్సును ప్రసాదిస్తున్నాను.

నీకు న్యస్తే అగు గాక!

యముడు పంపిన దూతలు

ఇక్కడ అంతటా తిరుగుతున్నారు.

వారందరినీ దూరంగా త్రోసివేస్తున్నాను.

■ 11 ■

పంక్రము :

ఆరాదరాతిం నిర్ముతిం వరో

గ్రాహిం క్రవ్యాదః పితాదాన్ ।

రక్షో యత్ సర్వం దుర్భూతం తత్

తమ ఇవాప హన్మసి

■ 12 ■

పదము :

ఆరాత్ । అరాతిమ్ । నిఃముతిమ్ । వరః ।

గ్రాహిమ్ । క్రవ్యైతదః । పితాదాన్ ।

రక్షః । యత్ । సర్వమ్ । దుర్భూతమ్ । తత్ ।

తమైవ । అవ । హన్మసి

■ 12 ■

అనువాదం ।

శత్రుప్రాయ అయి పురోగ్రాహి అయిన

పాపదేవతను దూరంలో ఉండగానే వధిస్తున్నాము.

మాంసాశన పితాచులను వధిస్తున్నాము.

●కర్వ iv 3

దుష్టరాక్షస సర్వస్వం నుంచి
తమస్సును అపహరిస్తున్నాము.

• 12 •

మంత్రము:

అగ్నేష్టే ప్రాణమ మృతా దా యుష్మతో వస్వే శాతవేదసుః ।

యథా న రిష్యా అమృతః సజా రసత్తత్

తే కృదోమి తదు తే సమృద్ధకామ్

• 13 •

వదము:

అగ్నేః । తే । ప్రాణమ్ । అమృతాత్ । ఆయుష్మతః । వస్వే ।

శాతవేదసుః ।

యథా । న । రిష్యాః । అమృతః । సజాః । అసః । తత్ ।

తే । కృదోమి । తత్ । ఓంశతి । తే । సమ్ । సమృద్ధకామ్ ॥ 13 ॥

అనువాదం:

అమృతుడూ, ఆయుష్మంతుడూ అయిన అగ్ని సకాశంనుంచి
రక్షోఽపహృత ప్రాణుడైన ఈ పురుషుని యాచిస్తున్నాను.

జాత ప్రజ్ఞుడైన అగ్నితో నీవు

హింసపాలు కాకుండా అమరుడవై

ప్రీతి కరుడవై జీవింతువు గాక !

ఈ శాంతికర్మను నీకై చేస్తున్నాను.

అదే నీకు సమృద్ధిని కల్పించు గాక !

• 13 •

మంత్రము:

శివే తే స్త్రాం ద్యాహవృథివీ అపంతాపే అర్చిత్రయే ।

శం తే సూర్య ఆ తవతు శం వాతో వాతు తే హృదే ।

శివా అభి క్షరన్తు త్వాహో దివ్యాః పయన్వహీః ॥ 14 ॥

పదము:

శివే ఇతి । తే । స్తామ్ । ద్యావావృథివీ ఇతి । అనంతాపే ఇత్యపమ్

౭శాపే । అభి౭శియా ।

శమ్ । తే । సూర్యః । ఆ । తవతు । శమ్ । వాతః । వాతు । తే ।
హృదే ।

శివాః । అభి । క్షరన్తు । త్వా । అహః । దివ్యాః । పయన్వహీః ॥ 14 ॥

అనువాదం:

ఓ కుమారా ! ద్యావా పృథువులు నీకు
మంగళ ప్రదు లగుదురుగాక ।
సంతాప కల్గింప గుఱుదురుగాక ।
శ్రీప్రదు లగుదురు గాక ।
సూర్యుడు నీ సుఖానుగుణంగా ప్రకాశించుగాక ।
నీ మనసునకు నచ్చునట్లు వాయువు హాయిగా వీచు గాక ।
దివ్యజలములు నీకు శివంఃరిములై ప్రవహించుగాక ! ॥ 14 ॥

పంక్తము:

శివాస్తే సన్తోషధయే ఉత్

త్వాహోర్ష మథరప్య ఉత్తరాం వృథివీ మలి ।

తత్ర త్వాదిత్య రక్షతాం సూర్యాచన్ద్రమహేవుభా ॥ 15 ॥

పదము :

శివాః । తే । నస్తు । ఓషధయః । ఉత్ । త్వా ।

అహోర్నమ్ । అధరస్యాః । ఉత్తరామ్ । పృథివీమ్ । అరి ।

తత్ర । త్వా । ఆదిత్యాః । రక్షతామ్ । సూర్యాచక్ష్రుమహి । ఉభా

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఓషధులు నీకు సుఖకరములగు గాక ।

పూర్వ పృథివీ సకాశం నుంచి ఉత్తర పృథివీ సకాశానికి

నిన్నుద్ధరించి దేరుస్తున్నాను.

ఆ ఉత్తర పృథ్విలో నిన్ను

అదిత్యులు సూర్య చంద్రు లిరువురు రక్షింతురుగాక । 15 ।

మంత్రము :

యత్ తే వాసః పరిధానం యాం నీవిం కృణామి త్వమ్ ।

శివం తే తవ్యేత తత్ కృణ్వాః సంప్రర్శేదద్రాక్ష మస్తు తే

॥ 16 ॥

పదము :

యత్ । తే । వాసః । పరిధానమ్ । యామ్ । నీవిమ్ । కృణామి

త్వమ్ ।

శివమ్ । తే । తవ్యేత । తత్ । కృణ్వాః । సంప్రర్శే ।

దద్రాక్షమ్ । మస్తు । తే ॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఉత్తరీయాన్ని - వస్త్రాన్ని నీకు కప్పతున్నాను.

అథోవస్త్రాన్ని నీకు కడుతున్నాను.

ఈ రెండూ నీ శరీరానికి

హాయినిచ్చునవిగా చేస్తున్నాము.

ఆ వస్త్ర స్పర్శ నిన్ను కష్టపెట్టునది కాకుండునట్లు చేస్తున్నాను.

• 16 •

మంత్రము :

యత్ క్షురేణ మర్చయతా సుతేజసా

వస్త్రా వపసి కేశశ్మశ్రు ।

శుభం ముఖం మా న ఆయుః ప్ర మోషీః • 17 •

పదము :

యత్ క్షురేణ మర్చయతా సుతేజసా ।

వస్త్రా వపసి కేశశ్మశ్రు ।

శుభమ్ ముఖమ్ మా న ఆయుః ప్ర మోషీః • 17 •

అనువాదం :

నాపితుడనై తేజోయుక్త మైన కర్ణితో

కేశములను, శ్మశ్రువులను ఓ నవితా ।

వపనం చేయి. అలా చేసిన మాణవకుని ముఖాన్ని

దీప్తిమంతం చేయి.

మా శ్మశ్రువుని ఆయుస్సును అపహరించకు !

• 17 •

పంక్తము:

శివో శే స్త్రాం బ్రహ్మయవా వలలాసా పదోమధా ।

ఏతా యక్ష్యం వి బాధేతే ఏతా ముచ్చాతో అంహనః ॥ 18 ॥

పదము:

శివో శే స్త్రామ్ బ్రహ్మయవా అలలాసా అదోమధా ।

ఏతా యక్ష్యమ్ వి బాధేతే ఏతా ముచ్చాతః ।

అంహనః ॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఓ (అన్నం తింటున్న) బాలకుడా! ఈ వ దిన

ప్రహ్లాదా, యవలు నీకు సుఖం కల్గించుగాక ।

నీ శరీరబలాన్ని వృద్ధిచెందించు గాక ।

మధురములైన ఈ ప్రహ్లాదా, యవలు

శరీరగతమైన రుగ్మతను తొలగించుగాక ।

ఇవే ఈ బాలకుని దురీతం నుంచి

విమోచనం చెందించు గాక ।

॥ 18 ॥

పంక్తము:

యదాహ్వానీ యత్ పిపసీ ధాన్యంఽ కృష్యాః పయః ।

యదాద్యం యదాహ్వానం సర్వం తే అన్నమవిషం

కృదోమి ॥ 19 ॥

పదము:

యత్ అహ్వానీ యత్ పిపసీ ధాన్యమ్ కృష్యాః

పయః ।

యత్ , ఆద్యమ్ . యత్ . అనాద్యమ్ . సర్వమ్ . తే .

అన్నమ్ . అవిషమ్ . కృదోమి ॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఓ కుమారా! నీవు ఏ అన్నాన్ని
కష్టపడి తింటున్నావో, పాలవలె సారభూతమైన
ఏ అంబలిని త్రాగుతున్నావో,
ఆ తినుటకు ససి అయిన అహారం
అలాగే తిన వీలులేని కటుతిక్తాచ యుతమై
అసహ్యమైన అహారం -
ఇలాంటి ఈ అహారమంతా
నిర్విషంగా, అమృతంగా చేస్తున్నాను.

• 19 •

మంత్రము:

అహ్నో చ త్వా రాత్రయే చోహాభ్యాం వరో దద్యుః .

అరాయేభ్యః జిఘత్సృభ్యః ఇమం మే పరో రక్షత ॥ 20 ॥

పదము:

అహ్నో . చ . త్వా . రాత్రయే . చ . ఊహాభ్యామ్ . వరో . దద్యుః

అరాయేభ్యః . జిఘత్సృభ్యః . ఇమమ్ . మే . పరో . రక్షత

॥ 20 ॥

అనువాదం:

నిన్ను అహోరాత్రులనే ఉభయదేవతలకు
రక్షార్థమై నివేదిస్తున్నాము.
నిర్ధనులు, అదనేచ్ఛువులు అయిన

రక్షఃపికాదాదుల నుంచి ఈ నాణాలు వి
విశ్వేదేవతలు రక్షింతురు గాక !

• 20 •

మంత్రము:

శతం శేఽయుతం పాయవాన్ ద్యే యుగే

త్రిదీ చత్వారీ కృత్వాః ।

ఇన్ద్రాగ్ని విశ్వే దేవాప్తేఽమ

మన్యంతా మహ్నోదీయమావాః ।

• 21 •

పదము :

శతమ్ । శేః । అయుతమ్ । పాయవాన్ । ద్యే ఇతి ।

యుగే ఇతి । త్రిదీః । చత్వారీ । కృత్వాః ।

ఇన్ద్రాగ్ని ఇతి । విశ్వే । దేవాః । తే । అమమ్ ।

మన్యంతామ్ । అహ్నోదీయమావాః ।

• 21 •

అనువాదం:

(ఓ బావా!) నీ శత సంవత్సరాలను (అయుమ్పిను)

నేయినవత్సరాలుగా బేస్తున్నాము.

నీ రెండు యుగములను మూడు యుగములుగా,

నాలుగు యుగములుగా బేస్తున్నాము.

ఐంద్రాగ్నులు విశ్వేదేవతలు

అహ్నోనితులై ఇందుకు అనుమతించుదురగాక !

• 21 •

సంక్రమః

శరదే త్వా హేమంతాయ వసంతాయ

గ్రీష్మాయ వరి దద్మసి ।

వర్షాడి తుభ్యం ధ్యోనాని

యేషు వర్తంత ఓషధీః

■ 22 ■

పదము

శరదే । త్వా । హేమంతాయ । వసంతాయ ।

గ్రీష్మాయ । వరి । దద్మసి ।

వర్షాడి । తుభ్యమ్ । ధ్యోనాని ।

యేషు । వర్తంతే । ఓషధీః

■ 22 ■

అనువాదం:

(ఓ బాలకా) నిన్ను శరదృతువునకు రక్షార్థమై

పరిదానం చేస్తున్నాము.

ఆ తర్వాత హేమంతమునకు, పిదప

వసంతమునకు, తదుపరి గ్రీష్మానికి

పరిదానం చేస్తున్నాము.

నీ కీ సంవత్సరములు సుఖకరములు కాగలవు.

ఈ కాలంలో ఓషధులు అభివృద్ధి చెందగలవు.

■ 22 ■

సంక్రమః

మృత్యురీశో ద్విపదాం మృత్యురీశో చతుష్పదామ్ ।

తస్మాత్ త్వాం మృత్యోర్గోచరే రుదృరామి నమా విభేః ॥ 22 ॥

పదము :

మృత్యుః । ఈశే । ద్విఽపరామ్ । మృత్యుః । ఈశే । చతుః ॥
పరామ్ ।

తస్మాత్ । త్వామ్ । మృత్యోః । గోఽవతేః । ఐత్ । రరామి । మా ।
మా । విభేః ॥ 22 ॥

అనువాదం :

ద్విపాత్తులకు మృత్యుదేవుడు ప్రభు వశతున్నాడు.

అలాగే చతుష్పాత్తులకు మృత్యువు ప్రభు వశతున్నాడు.

ఆ గోపతి అయిన మృత్యు నికాశంశుంధి

నిన్ను ఉద్ధరిస్తున్నాము.

నీ వేమీ భయపడవద్దు.

॥ 22 ॥

మంత్రము :

వోఽరిష్ట వ మరిష్యసి వ మరిష్యసి మా విభేః ।

న వై తత్ర మ్రియన్తే నో యత్త్యధమం తమః ॥ 24 ॥

పదము :

సః । అరిష్ట । వ । మరిష్యసి । వ । మరిష్యసి । మా । విభేః ।

వ । వై । తత్ర । మ్రియన్తే । నో ఐత్ । యన్తి । అధమమ్ । తమః ॥

॥ 24 ॥

అనువాదం :

మృత్యుబాధ తొలగిన నీవు మృత్యుచెందవు.

కనుక భయపడవద్దు.

స. శాంతి కర్మలో నీవు ప్రాణత్యాగం చెయ్యవు.
మరణ కాలినమైన అంధ తమస్సుకూడా
నిన్న ప్రాపించదు.

• 24 •

మంత్రము.

సర్వో వై తత్ర జీవతి గౌరవ్యః పురుషః పశుః ।

యత్రైదం బ్రహ్మ క్రియతే పరిధి ర్జీవనాయ కమ్ • 25 •

పదము.

సర్వః । వై । తత్ర । జీవతి । గౌః । అశ్వః । పురుషః । పశుః ।

యత్ర । ఇదమ్ । బ్రహ్మ । క్రియతే । పరిధిః । జీవనాయ ।

కమ్ • 25 •

అనువాదం.

సర్వ ప్రాణులకు మహాశాంతి కర్మ
పరిధిగా ఉంటుంది. (గౌరవాదులకు, పురుషుడి
ప్రాణులకు రక్షక ప్రాకారంగా ఉంటుంది.)
జీవనార్థమై సుఖకరమౌతుంది.
ఈ మహాశాంతి కర్మ ఒక పరిధిని కల్పిస్తుంది.
అలాగే జీవనానికి ఉపయోగిస్తుంది.
ఈ బ్రహ్మకర్మరూపమైన పరిధి జీవనార్థ మవుతుంది. • 25 •

మంత్రము:

పరి త్వా పాతు సమానేభ్యోఽభిచారాత్ సబన్ధభ్యః ।

అకుమిర్భవాఽమృతోఽతిజీవో

మా తే హసిషు రసవః శరీరమ్

• 26 •

పదము:

పరి! త్యా! పాకు! నమాదీర్ఘః! అలిఽచారాత్! సంస్థుఽభ్యః॥

అమృమిః! భవ! అమృతః! అలిఽశీవః!

మా! కే! హసిమః! అపవః! శరీరమ్

॥ 26 ॥

అనువాదం:

ఓ కాంతికాముకుడైన పురుషుడా!

నీవు చేసిన కాంతికర్మ నిన్ను పరిపాలించుగాక!

నమానులు, నమాన బంధువులు చేసే

అభిచార కర్మలతో నీవు

మరణించ కుండువు గాక!

అమృతుడవైన, అతి నిజపుడవైన ఏ శరీరాన్ని

ప్రాణాలు వదిలిపెట్టుకుందుగాక!

॥ 26 ॥

సంక్రమః

యే మృత్యవ ఏకఃతం యా వాప్తా అతితార్యాఽః ।

ముచ్చాస్తు తస్మాక్ త్యాం దీవా అగ్నిర్వైశ్వావరా దధి ॥ 27 ॥

పదము:

యే! మృత్యవః! ఏకఽతమ్! యా! వాప్తా! అతితార్యాఽః॥

ముచ్చాస్తు! తస్మాక్! త్యామ్! దీవా! అగ్నిః! వైశ్వావరాత్!

అధి ॥ 27 ॥

అనువాదం:

అమృత్యుబద్ధములు నూతొక్కటి ఉన్నవి.

అవి నాకేళులు. అమృత్లింగము హంపాకారములు.

ఆ మృత్యు రూపముల నుంచి నిన్ను ఇంద్రాదులు

విమోచనం చెందింతురు గాక !

వైశ్యానరాన్ని నుంచి నిన్ను విమోచనం చెందింతురుగాక !

• 27 •

మంత్రము :

అగ్నిః శరీరమసి పారయిష్ఠ రక్షోహంసే నవత్సహా ।

అథో అమీవచాతనః పూతుద్వర్షామ భేషజమ్ • 28 •

పదము :

అగ్నిః । శరీరమ్ । అసి । పారయిష్ఠ । రక్షోహంసే । అసి ।

నవత్సహా ।

అథోఽథి । అమీవచాతనః । పూతుద్వః । నామ । భేషజమ్ • 28 •

అనువాదం :

ఓ *పూతుద్వః ! నీవు అగ్నిః

పారం చెందించే శరీర భూతమైన దానవు.

రక్షోహంత వపుతున్నావు.

* 'పూతుద్వ' అని కూడా పాఠాంతరము. ఇది దానరవిశేషమని కొన్ని వైదిక నిఘంటువులలో ఉన్నది. Macdonell, Keith వంటివారు సిద్ధంచేసిన 'Vedic Index of Names and Subjects' లో దేవదారు పృథక్గా దీనిని గుర్తించినారు. The tree Acacia Catechu, or Pinus Deodora. (Monier Williams Dictionary) 'Indian Medicinal Plants' అనే గ్రంథంలో కూడా 'దేవదారు' అనియు, Cedrus Deodora అనియు ఉన్నది.

మరిన్ని రోగ నివారక మవుతున్నావు.
ఇలాంటి రోగ నివారకమైన టెషధమా !
మాకు అభిమత సిద్ధిని కల్పించు.

• 28 •

ఇది రెండవ మాత్రం.

ఇది మొదటి అనువాకం.

అనువాకం - 2

మాత్రం - 3

యిది : చాకమను : దేవత : అగ్ని : ధందస్సు : 1, 8, 8, 11, 13, 16, 18, 20,
24 త్రిపుట : 7, 12, 14, 16, 17, 21 తురిక త్రిపుట : 22, 23 అనుష్టుప్ :
25 బృహతి గర్భా జగతి : 28 గాయత్రీ : మంత్రములు : • 28 •

వినియోగం :- ఈ అనువాకము చాకమగణము లోనిది గనుక రక్షగ్రహపితృదాది
దిశిత్వంలో ఈ అనువాకంకో పరీక్షించి నిషేధవ్యవహారములలో
ఏదో ఒక దానిని హోమం చేయాలి లేదా వీటితోనే దూషణ
చేయాలి.

అట్లే ఈ అనువాకాన్ని పితృదాది గ్రస్తులైన వృక్షమని గూర్చి
చెప్పాలి.

అదే కర్మలో ఈ అనువాకంకో, క్రవచ, మనం, ఉదిర,
వర్షవములలో ఏదో ఒక పరిధను అధానం చేయాలి.

అదే కర్మలో విషమవంశ్యుగరి ఉదిర శంకువులను గాని,
లోహమయ శంకువులనుగాని, శాస్త్రమయ శంకువులను గాని పాతి
పెట్టుటకై ఈ అనువాకంకో అభిమంత్రించాలి, లేదా వేయించిన
చక్కెరను అభిమంత్రించి శయనాదులలో చల్లాలి.

అదే కర్మలో ఈ అనువాకంకో యవపక్షి పుంస (పేలంస)
మూత్రోత్పత్తిగా హోమం చేయాలి.

అట్లే అసాధ్యగ్రహచక్రకర్తారం ఈ అనువాకంతో పీఠం
తూల సహితమైన ఇట్టి రాజ్యాన్ని పరాశవర్త సృష్టరాగంలో
హోమం చేయాలి.

అట్లే గృహదులలో గ్రహవికారాలు ఉన్నవా లేవా అనే
శంక కలిగినపుడు ఈ అనువాకంతో పర్వ పేర్కాన్ని, శరమయ
మైన బుద్ధిస్సును అభిమంత్రించి ఇంటిపైన ఉంచాలి. తెల్లవారివ
తర్వాత బౌద్ధిబుద్ధిస్సులలో మార్పువచ్చినట్లయిన గ్రహదులున్న
వవి తెలుసుకొన వలెను.

అదే కర్మలో నైశ్రవణ సమస్కారానంతరం ఈ అను
వాకంతో ఉపకాన్ని అభిమంత్రించి గ్రహం వట్టిన దానిదే
అవమింపజేయాలి, లేదా వానిపై చిల్లాలి లేదా రాత్రి ఉయ్యక
ర్వయాన్ని అభిమంత్రించి సంమర్షించాలి.

అట్లే కాంక్యదకాభిమంశ్రంతో ఈ అనువాకానికి గణ
ప్రయుక్త వివియోగం అను నిందేయము.

అట్లే వకాశమన కర్మలో పలుసంబ్ధవనాంతరం ఈ అనువా
కాన్ని జపించాలి.

అట్లే పృథకకంఠల మనే చుహాభిషేకంలో అభిషేకానంతరం
ఈ అనువాకాన్ని జపించాలి.

గోవులకు రోహిత దోహంతమైన అద్భుత కాంతికి 'యః
బౌరుషేయేణ' అనే నాలుగు ఋక్కులతో అజ్ఞాన్ని హోమం
చేయాలి.

అగ్నిరేవి రోహి అగ్ని శనదిదర మనే అద్భుత కాంతికి
'అగ్ని రజ్జంపి' అనే మంత్రంతో అజ్ఞాన్ని హోమం చేయాలి.

అగ్నిలో శబ్దం కలిగినట్లయిన దాని కాంతికి దీవితో అగ్నిని
ఉపరిష్ఠాపం చేయాలి.

అగ్న్యాధావంలో పావకగుణకాగ్ని యోగాన్ని ద్రుష్ట
దీవితో అమమంత్రించాలి.

చుక్కమః

రక్షోహం బాహివమా శీమర్మ

మిత్రం వ్రతీష్ట ముప యామి శర్మ ।

శీశానో అగ్నిః క్రతుః పితృః

స వో దివా స రిషాః పాశు వర్తమ

॥

పదమః

రక్షఃపహమ్ । బాహివమ్ । అ । శీమర్మ ।

మిత్రమ్ । వ్రతీష్టమ్ । ఉప । యామి । శర్మ ।

శీశానః । అగ్నిః । క్రతుఃపితృః । సమపితృః ।

సః । సః । దివా । సః । రిషాః । పాశు । వర్తమ

॥

అనువాదం :

రక్షోనిహంత, వీర్యవంతుడు అయిన అగ్నిని

(అజ్ఞాదులతో) నమ్రుద్ధీపనం చేస్తున్నాను.

మిత్రుడు, పృథులగుడు అయిన అగ్నిని

శరణు జొచ్చుతున్నాను.

అన్నీ తన జ్వాలలను దీక్షింపరించి

క్రతువులతో జ్వలించుగాక !

అయిన మమ్ములను పొంపకములైన

చానినురచి రక్షించుగాక !

అయిన రాక్షసింబులకు మమ్ము బాపాడుగాక !

॥

మంత్రము :

అయోదంష్టోఽర్చిషా యాతుధానా-

నువ స్పృశ జాతవేదః సమీధ్యః ।

అ జిహ్వయా మూరదేవాన్ రథస్య

క్రవ్యాదో వృష్ట్యాఽపి ధత్వాసన్

■ 2 ■

వదము :

అయోఽదంష్ట్రః । అర్చిషా । యాతుధానాన్ ।

ఉవ । స్పృశ । జాతవేదః । సమీధ్యః ।

అ । జిహ్వయా । మూరదేవాన్ । రథస్య ।

క్రవ్యఽదదః । వృష్ట్యా । అపి । ధత్వా । అసన్

■ 2 ■

అనువాదం :

ఓ జాతవేదా ! (అగ్ని !) జ్వాలలతో యాతుధానులను
దహింపజేయి.

మూరదేవులను (వివేకతున్యులను) నీ జ్వాలలతో స్పృశించు.

మాంస భక్షకులైన రక్షసికారాదులను

నీ నోటు దాచిపెట్టు. (భక్షించు)

■ 2 ■

మంత్రము :

ఉభోభయావిన్నువ ధిహి దంష్ట్రో

హింప్రః శిశావోఽవరం వరం చ ।

అశ్వ. iv 4

ఉతాన్తరీక్షే వరీ యాహ్యాగ్ని

జమ్మైః సమ్ ధేహ్యారి యాతురాహాన్

॥ ३॥

పదము:

ఉతా । ఉతయావిన్ । ఉవ । ధేహి । యజ్ఞాగ్ని ।

హింస్రాః । శిశానుః । అవరమ్ । నరమ్ । చ ।

ఉత । అన్తరీక్షే । వరీ । యాహి । అగ్ని ।

జమ్మైః । సమ్ । ధేహి । అరి । యాతురాహాన్

॥ ३॥

అనువాదం:

ఎవరు రక్షణీయులు, ఎవరు హంతకస్యలు

అన్నది గుర్తించి, హింస శిశువు, క్షణదంతులు అయిన

నికృష్ట ద్వేషిని, మా శంఖె ఉత్కృష్ట ద్వేషిని

ఉభయ దంష్ట్రలతో కరకర నమలి మ్రొంగు.

మఱిన్ని అంతరిక్షంలో నందరించు

ఓ అగ్ని! రక్షావ్రథకును

దంతములతో వందమెలను తెయ్యి.

॥ ३॥

మంత్రము:

అగ్ని త్వచం యాతురాహన్య రిన్ధి

హింస్రాశ్శనిర్హరహ వాత్సేవమ్ ।

ప్ర వర్షాది కాకవేదః శృణోహి

క్రవ్యాక్ క్రవిష్ట ర్య దిహోశ్వేవమ్

కాం. 8 అ. 2 మా. 3

17330
370

Accn. No. 51

పదము

అగ్నిమ్ | త్వచమ్ | యాతుధానమ్ | భిన్నిమ్ |

హింసా | అశనిమ్ | హరసా | హస్తమ్ | ఏనమ్ |

ప్ర | పర్వాది | జాతపేదమ్ | శృదీహి |

క్రవ్యమ్ | క్రవిష్టమ్ | వి | చిన్మత్ | ఏనమ్

■ 4 ■

అనువాదం :

ఓ అగ్నిమ్ ! నీవు యాతుధానుల చర్మాన్ని ఒరిచి వెయ్యి.

హింసక మైన పిడుగు తన వేడిమితో

వానిని అంతం చేయుగాక !

వాని కీలుకీలు పిరిచి వెయ్యి.

కోడెళ్ళు మొదలగునవి మాంసాన్ని తినగోరి

అటూ ఇటూ వానినిలాగి చీల్చి వేయుగాక !

■ 4 ■

మంత్రము :

యత్రేదానీమ్ వశ్యసి జాతపేదమ్

స్థిష్ఠమగ్నమ్ ఉత వా చరన్తమ్ |

ఉతాన్తరీక్షే వతన్తమ్ యాతుధానమ్

తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః

THE ARCHIVES OF THE
KARNATAKA STATE
(KARNATAKA STATE)

పదము :

యత్ర | ఇదానీమ్ | వశ్యసి | జాతపేదమ్ |

స్థిష్ఠమ్ | అగ్నిమ్ | ఉత | వా | చరన్తమ్ |

ఉత । అ॒న్త॒రీ॒క్షే । వ॒త॒న్తమ్ । యా॒తు॒భా॒నమ్ ।

తమ్ । అ॒స్త్రి । వి॒ధ్య । శ॒ర్వా । శి॒శానః ।

॥ ౧ ॥

అనువాదం:

ఓ జాతవేదా! ఎక్కడనైతే ఈ కాలంలో
రాక్షసాదులను చూస్తావో,
ఎక్కడనైతే వాడుంటాడో,
ఎక్కడనైతే తిరుగుతుంటాడో,
ఎక్కడ అంతరిక్షాని కెగిరి పోతాడో,
ఆ యాతుభానుని తీవ్రరూపం దార్చి,
క్షేప్తవైన నీవు బాణములతో మర్దించు.

॥ ౧ ॥

పంక్తము:

య॒జ్ఞై॒మాః స॒ంన॒మ॒మా॒వో అ॒గ్ని

వా॒చా శ॒ల్యాం అ॒శ॒నీ॒భి ర్ది॒హ॒నః ।

కా॒భి॒ర్వి॒ధ్య హృ॒ద॒యే యా॒తు॒భా॒వాన్

ప్ర॒తీ॒చో బా॒హూన్ ప్ర॒తి ది॒క్ష్యే॒షామ్

॥ ౧ ॥

పదము:

య॒జ్ఞైః । ఇ॒మాః । స॒మ్న॒మ॒మా॒నః । అ॒గ్నిః ।

వా॒చా । శ॒ల్యాన్ । అ॒శ॒నీ॒భిః । ది॒హ॒నః ।

కా॒భిః । వి॒ధ్య । హృ॒ద॒యే । యా॒తు॒భా॒వాన్ ।

వతీచః । బాహూన్ । వ్రతీ । భజీ । ఏషామ్

॥ 6 ॥

అనువాదం

ఓ అగ్ని! మేము చేసిన యజ్ఞములతో
నీ బాణములను పదును పెట్టుకుని
మంత్రరూపమైన వాక్కుతో
విషదిగ్ధములను చేసి
అశని నదృశమైన, రక్షోఘాతుక యజ్ఞములతో
పదునెక్కిన బాణములతో
యాతుధానుల హృదయప్రదేశం పై కాటించు.
ఈ రాక్షసుల బాహువులను మర్దించు.

॥ 6 ॥

సంక్రమః

కారభాన్తస్సప్సియహి కాతవేద

కారేభాదాం ఋష్టిభిర్యాతుధావాన్ ।

అగ్ని పూర్వో ని జహి శోశదాన

అమాదః క్విక్వాన్త మదన్త్యేనీః

॥ 7 ॥

అనువాదము:

త । ఆకారభాన్తస్ । సప్సియహి । కాతవేదః ।

కత । ఆకారేభాదాన్ । ఋష్టిభిః । యాతుధావాన్ ।

అగ్ని । పూర్వః । ని । జహి । శోశదానః ।

అమదాదః । క్విక్వాన్తః । తమ్ । అదన్తు । ఏనీః

॥ 7 ॥

అనువాదం :

నిన్ను స్తుతించ మొదలు పెట్టిన మనస్సును
ఓ అగ్ని! పారించు.
మరిన్ని అరుస్తూ వస్తున్న రాక్షసులను
నీ అయుధంతో ఖండించు.
ఓ అగ్ని! శత్రువుల ముఠను మందీపోతూ
నీవు వారిని చంపు.
పచ్చిమాంసం తినే *క్షింకములు (పక్షిచిక్కినవిలు)
అ హతుని భక్షించు గాక !

• 7 •

మంత్రము :

ఇహ వ్ర బ్రూహి యతమః పో అగ్నే

యాతుధావో య ఇదం కృదోతి ।

తమా రథస్య పమిధా యవిష్ట

నృచక్షపశృక్తుషీ రథయైవమ్

• 8 •

పదము :

ఇహ । వ్ర । బ్రూహి । యతమః । పో । అగ్నే ।

యాతుధావః । యః । ఇదమ్ । కృదోతి ।

* క్షింకము అనగా రక్తముల వాసరముల Vedic Dictionaryలోను,
Monier Williams Dictionary లోను ఉన్నది. పక్షిచిక్కినవిలు
పోయిన అవ్యంః గ్రద్దలు, దేవులు మొదలైనవి శవాంశు భక్షించడం
ప్రసిద్ధం.

కమ్ । ఆ । రథస్య । నమ్ ౨ ఇధా । యవిష్ట ।

సృ ౨ చక్షసః । చక్షుషే । రన్తయ । వినమ్

■ 8 ■

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! ఈ శాంతి విషయంలో నీ రాక్షసుడు,
శరీర పీడనాదికములను దెస్తుంటాడో,
ఆ ఘాతుకుని నీ జ్వాలతో దహించు.
ఈ పాపిని నీ కంటితో వశం చేసుకో.

■ 8 ■

మంత్రము :

క్షేనాగ్ని చక్షుషా రక్ష యజ్ఞం

పాశ్వాం వసుభ్యః ప్ర ఐయ ప్రచేతః ।

వాంప్రసం రక్షాన్యథి శోశదానం

మా త్వా దథన్ యాతుధానా నృచక్షః

■ 9 ■

పదము :

క్షేన । అగ్ని । చక్షుషా । రక్ష । యజ్ఞమ్ ।

పాశ్వామ్ । వసుభ్యః । ప్ర । నయ । ప్ర ౨ చేతః ।

వాంప్రమ్ । రక్షాన్యథి । అలి । శోశదానమ్ ।

మా । త్వా । దథన్ । యాతుభానాః । నృభ్యః

■ 9 ■

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! రక్షమైన నీ చూపుతో
మా యజ్ఞాన్ని పరిపాలించు.

(ఒక కంట కనిపెట్టు)

మా యందు దయగల నీవు మా నా జ్ఞాన్ని

వసువుల వైపు కొనిపో.

నరనేత్రుడవైన నీవు

హింసోళిలైన రాక్షసులను హింసించు.

సర్వతః దహనం చేస్తున్న నీన్ను ఆ రాక్షసులు

హింసించకుండురు గాక !

• 9 •

మంత్రము :

వృ॒చ॒క్షా ర॒క్షః పరి॑ ప॒శ్య వి॒త్తు

తస్య॑ త్రి॒దే వ్రతి॑ శృ॒దీహ్య॑గ్రా ।

తస్యా॑గ్ని వృ॒ష్టిః పర॑హి శృ॒దీహి

త్రే॒ధా మూ॑లం యాతు॒రాశ॑వ్య పృ॒శ్న

• 10 •

పదము :

వృ॒చ॒క్షాః । ర॒క్షః । పరి॑ । ప॒శ్య । వి॒త్తు ।

తస్య॑ । త్రి॒దే । వ్రతి॑ । శృ॒దీహి॑ । అ॒గ్రా ।

తస్యా॑ । అ॒గ్ని । వృ॒ష్టిః । పర॑హి । శృ॒దీహి॑ ।

త్రే॒ధా । మూ॑లమ్ । యాతు॒రాశ॑వ్య । పృ॒శ్న

• 10 •

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! నీవు మానవ వయస్సు రూపుడవు.

వ్రజా మధ్యంలో తిరుగుతున్న రాక్షసుని పర్యాలోకించు.

వాని ఉపరిభాగత్రయాన్ని భేదించు.
వెనుకభాగాన్ని ఓ అగ్ని ! నీరేజిన్నతో ఖండించు.
అలాగే వాని పాదప్రదేశాన్ని
మూడు ముక్కలుగా నటికి వెయ్యి.

• 10 •

మంత్రము:

త్రిర్యాతుధానః ప్రసీతిం త ఏ-
త్వృతం యో అగ్ని అన్వతేన హన్తి ।
తమర్పిషా స్ఫూర్ణయన్ జాతవేదః
సమక్షమేనం గృణతే ని యుక్తి

• 11 •

పదము:

త్రిః । యాతుధానః । ప్రసీతిమ్ । తే । ఏతు ।
ఋతమ్ । యః । అగ్ని । అన్వతేన । హన్తి ।
తమ్ । తమర్పిషా । స్ఫూర్ణయన్ । జాతవేదః ।
సమ్ । అక్షమ్ । ఏనమ్ । గృణతే । ని । యుక్తి

• 11 •

అనువాదం:

ఓ అగ్ని ! రాక్షసుడు నీ జ్వాలకు
ముమ్మారు అహుతి అగు గాక !
అతడు నా యజ్ఞాన్ని మాయతో పాడుదేస్తున్నాడు.
ఓ జాతవేదా ! అలాంటి రాక్షసుని
నిన్ను స్తుతిస్తున్న నా ఎదుటనే
ని మంటలతో నిగ్రహించు.

• 11 •

మంత్రము :

యదగ్నే అద్య మిథునా శపాతో

యత్ వాచ స్తృప్తం జనయన్త రేతాః ।

మన్యోః ర్మవనః శరవ్యాః తాయతే యా

తయా విర్య హృదయే యాశుధావాన్

• 12 •

పదము :

యత్ । అగ్నే । అద్యః । మిథునా । శపాతః ।

యత్ । వాచః । శృప్తమ్ । జనయన్తః । రేతాః ।

మన్యోః । మవనః । శరవ్యాః । తాయతే । యా ।

తయా । విర్యః । హృదయే । యాశుధావాన్

• 12 •

అనువాదం :

ఈ రోజు ఈ దంపతులు ౬ అగ్ని । పదస్థిరం
శపించుకుంటున్నారు.

కటుభాషలాడుతున్నారు.

స్తోత్రాలు నీ కోపాన్ని ఉదీపనం చేస్తున్నారు.

నీ బ్వాలాశర పరంపరతో

యాశుధానుని హృదయాన్ని తేదించు.

• 12 •

మంత్రము :

పరా శృదీహి తవసా యాశుధావాన్

పరాగ్నే రక్షో హరసా శృదీహి ।

పరా¹ర్పిషా మూ¹రదేవాన్ శృ¹దీహి

పరా¹నుత్యపః శోశు¹చతః శృ¹దీహి

■ 13 ■

పదము :

పరా¹ । శృ¹దీహి । తవసా¹ । యాశు¹ధావాన్ ।

పరా¹ । అగ్నే¹ । రక్షః¹ । హరసా¹ । శృ¹దీహి ।

పరా¹ । అర్పిషా¹ । మూ¹రదేవాన్ । శృ¹దీహి ।

పరా¹ । అను¹త్యపః । శోశు¹చతః । శృ¹దీహి

■ 13 ■

అనువాదం :

రాక్షసులను నీ నంతాపక తేజంతో

పరాజ్ఞులుని చేసి ఓ అగ్ని ! వినష్టం చెయ్యి.

అలాగే రాక్షసుని తేజస్సుతో పరాజ్ఞులుని చేసి

వినాశం చెయ్యి.

మరణ దేవతలను నీ జ్వాలతో వినష్టం చెయ్యి.

పరప్రాణములతో తమ్ము తృప్తిపరచుకొంటూ

విజృంభిస్తున్న ఈ రాక్షసులను వినాశం చెయ్యి.

■ 13 ■

మంత్రము :

పరా¹ద్య దేవా వృ¹ణివం శృ¹ణిస్తు

ప్రత్యగే¹వం శవ¹థా యన్తు స్పృ¹ష్టాః ।

వాచా¹స్తేనం శర¹వ ఋ¹చన్తు మర్మ¹న్

విశ్వస్యైశు ప్రసీతిం యాతురావః

• 14 •

వదము:

వరా : అద్య : దేవా : వృణీనమ్ : శృణు :
 ప్రత్యక్ : ఏనమ్ : శవభా : యన్తు : పృష్టా :
 వారాఽస్తేనమ్ : శరవః : యుర్చిన్తు : మర్మన్ :
 విశ్వస్య : ఏతు : ప్రసీతిమ్ : యాతురావః

• 14 •

అనువాదం:

దేవతలు నేడు ప్రాణావర్ణకుడైన రాక్షసుని
 తిరిగి వెళ్ళకుండా ముందంటును గాక !
 ఈ పాపాత్ముని కటుతర శాపములతో
 ఎదురెక్కి పోవుదురు గాక !
 ఉపా వచనములతో బాధింబే దేవ శరములు
 మర్మస్థానములను గాదు గాక !
 ఆ రాక్షసుడు విశ్వమొరికి బలి అగుగాక !

• 14 •

సంక్రమము:

యః పౌరుషేయేణ క్రవిషా పమక్ష్మి
 యో అశ్వేన వశవా యాతురావః :
 యో అహ్మయా శరణి క్షీరమగ్నై
 తేషాం క్షీరాణి హరసాఽపి వృశ్చ

• 15 •

పదము :

యః | పొరుపేయేణ | క్రవిషా | నమ్మత్యైక్యే |

యః | అశ్వేన | పశునా | యాతుధానః |

యః | అహ్మయః | భరతి | క్షీరమ్ | అగ్నే |

శేషామ్ | శీర్షాణి | హరసా | అపీ | వృశ్చ

■ 15 ■

అనువాదం :

అ రాక్షసుడు నరమాంసంతో
తన్ను తాను పోషించుకుంటాడు.
అశ్వమాంసంతో, పశుమాంసంతో బ్రదుకుతాడు.
గోక్షీరాన్ని అపహరిస్తాడు.
అలాంటి అ రాక్షసులందరి శీర్షములను
నీ మంటులతో దగ్ధం చెయ్యి.

■ 15 ■

సంక్రమము :

విషం గవాం యాతుధానా భరంతా-

మా వృశ్చంతామదీతయే దురేవాః |

వర్షేదాన్ దేవః సవితా దదాతు

వరా భాగ మోషధీనాం జయంతామ్

■ 16 ■

పదము :

విషమ్ | గవామ్ | యాతుధానాః | భరంతామ్ |

అ | వృశ్చంతామ్ | అదీతయే | దుఃవివాః |

వరా : ఏవాన్ : దివః : సవితా : దదాతు :

వరా : భాగమ్ : ఉషరీనామ్ : జయంతామ్

• 16 •

అనువాదం :

రాక్షసులు గోక్షిరాన్ని భాగిస్తే వానిని
సంగ్రహించుకోవీ.

ఆదుర్భాగ్య గాములు అపరిష్కృత భాగము లగుదురు గాక !
ఈ రాక్షసులను సరిత సరిసేయు గాక !

ఉషధుల భాగాన్ని పొందకుండురు గాక !

• 16 •

మంత్రము :

సంవత్సరీణం వయః శ్రవణాయాస్తస్య

మాశీద్ యాతుధానో నృదక్షః ।

వీయూష మగ్నీ యతమస్తీకృచ్ఛిక

తం వ్రత్యశ్చమర్పితో విద్య మర్షతి

• 17 •

పదము :

సమ్ సంవత్సరీణమ్ । వయః । శ్రవణాయాః । తస్య ।

మా । అశీత్ । యాతుధానః । నృదక్షః ।

వీయూషమ్ । అగ్నీ । యతమః । తీకృచ్ఛిక ।

తమ్ । వ్రత్యశ్చమ్ । అర్పితః । విద్యః । మర్షతి

• 17 •

అనువాదం :

నరనేత్రుడవైన ఓ అగ్ని ! రాక్షసుడు
 ఏడాది పొడుగునా పాలనిచ్చే
 మా గోవునకు చెందిన పాలను త్రాగకుండు గాక !
 ఆ యాతుధానుడు హవిర్లక్షణమైన
 గోఘృతాన్ని త్రావి త్రేన్చవలెనని అనుకుంటున్నాడు.
 వాని అయువు పట్టులపై నీ జ్వాలతో తాడనం చెయ్యి. *17*

మంత్రము :

సనా దగ్నే మృణి యాతుధానాన్
 సత్వా రక్షంసి వృతనాసు జిగ్యుః ।
 సహమూరా నను దహ క్రవ్యాదో
 మా తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః * 18 *

పదము :

సనాత్ । అగ్నే । మృణి । యాతుధానాన్ ।
 స । త్వా । రక్షంసి । వృతనాసు । జిగ్యుః ।
 సహమూరాన్ । అను । దహ । క్రవ్యఅదోః ।
 మా । తే । హేత్యాః । ముక్షత । దైవ్యాయాః * 18 *

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! నీవు చిరకాలంగా రాక్షసులను చంపుతున్నావు.
 అయినా రాక్షసులు సంగ్రామములలో నిన్ను జయించలేదు.

ఆ మాంసాశనరైత రాక్షసులను

నమూలంగా భస్మీకరించు.

సీ రైవతాయుధం నుంచి వారు తప్పించుకొనే కుందురు గాక!

• 18 •

మంత్రము :

త్వం వో అగ్నే అధరా దుదర్శ వ్యం

వశ్పాదుత రక్ష పురస్తాత్ ।

వ్రతి త్యే తే అజరాసంతపీష్టా

అమశంసం శోశవతో దహన్తు

• 19 •

పదము :

త్వమ్ । నః । అగ్నే । అధరాత్ । ఉదర్శః । త్వమ్ ।

వశ్పాత్ । ఉత । రక్ష । పురస్తాత్ ।

వ్రతి । త్యే । తే । అజరాసః । తపీష్టాః ।

అమశంసమ్ । శోశవతః । దహన్తు

• 19 •

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! మమ్ములను అధోదేశంలో ఉన్న

పీడకుల నుంచి రక్షించు.

'ఉత్తరదిశలో నున్న వారి నుంచి రక్షించు.

అట్లాగే వ్రతీబీ దిశలోని వారినుంచి రక్షించు.

పూర్వ దిగ్భాగంలోని వారినుంచి కూడా రక్షించు.

సీ విష్ణులింగాలు పావకారి అయిన ఆ రాక్షసుని

వినాశం చేయుగాక!

నీ జ్వాలలు జరాదూరమైనవి.

నంతపింప జేయునవి. ప్రజ్వలించునవి.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

పశ్చాత్ పురస్తా దధరా దుతోత్తరాత్

కవిః కావ్యేన వరీ పాహ్యగ్నే ।

సఖా సఖాయ మజరో జరిష్ఠే

అగ్నే మర్తాం అమర్త్యస్త్వం నః

॥ 20 ॥

పదము :

పశ్చాత్ । పురస్తాత్ । అధరాత్ । ఉత । ఉత్తరాత్ ।

కవిః । కావ్యేన । వరీ । పాహి । అగ్నే ।

సఖా । సఖాయమ్ । అజరః । జరిష్ఠే ।

అగ్నే । మర్తాన్ । అమర్త్యః । త్వమ్ । వః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్నే! మమ్ములను పడమటి నుంచి,
తూర్పు నుంచి, దక్షిణం నుంచి, ఉత్తరం నుంచి
నీస్తుతిపర కవి కావ్యంతో పరిరక్షించు.

నాకు నీవు మిత్రుడవు.

నీ స్నేహితుని రక్షించు

జరా రహితుడవైన నీవు

అత్యంత జీర్ణిభూతుడవైన నన్ను రక్షించు.

నీవు అమరుడవు. మర్త్యులమైన మమ్ము పాలించు. ॥ 20 ॥

మంత్రము :

తదగ్ని చక్షుః ప్రతి దీపి రేతే

శఫారుణో యేన వశ్యసి యాతురావాన్ ।

అథర్వన జ్యోతిషా దైవ్యేన నత్యం

ధూర్వస్త మచితం బోధయి

॥ 21 ॥

పదము :

తత్ । అగ్నిః । చక్షుః । ప్రతి । దీపి । రేతే ।

శఫరూణః । యేన । వశ్యసి । యాతుర్రావాన్ ।

అథర్వనత్ । జ్యోతిషా । దైవ్యేన । నత్యమ్ ।

ధూర్వస్తమ్ । అచితమ్ । ని । ఓష

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఆరుస్తున్న ఆ రాక్షసుని పై

ఓ అగ్ని! నీ దృష్టిని ప్రసరింపజేయి.

దీర్ఘవళులైన ఆ రాక్షసులను చూచు.

అథర్వ మహర్షివలె దైవ తేజంతో హింసిస్తూ

స్పృహ దప్పిన రాక్షసుని పరిదగ్ధం చేయి.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

సరి త్వాగ్ని పురం వయం విప్రం శుభాన్య దీమహి ।

ధృవద్యౌర్ణ దివీదీపే హస్తారం భజ్జరావతః

॥ 22 ॥

పదము :

పరి । త్వా । అగ్ని । పురమ్ । పయమ్ । విప్రమ్ । సహస్య ।
ధీమహి ।

ధృష్ణత్వర్ణమ్ । దివేందీనే । హస్తారమ్ । భజారవతః ॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! మఖించగా ఉత్పన్నుడవైన
నిన్ను ధ్యానిస్తున్నాము.
కోరికలను తీర్చే మేధావి నీవు.
ధర్మక వర్ణయుక్తుడవు.
ప్రతిదిన భంగుర స్వభావులైన రాక్షసులను
భగ్గుం చేసే పాడవు.

॥ 22 ॥

మంత్రము :

విషేణ భజారవతః ప్రతి స్మ రక్షహో జహి ।

అగ్ని తిగ్మినో శోచిషా తపరగ్రాహి రర్పితః ॥ 23 ॥

పదము :

విషేణ । భజారవతః । ప్రతి । స్మ । రక్షహో । జహి ।

అగ్ని । తిగ్మినో । శోచిషా । తపఃఽగ్రాహిః । అర్పితః ॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! విషంవలె వ్యాపిస్తూ
తీక్షణమైన తేజస్సుతో భంగుర స్వభావులైన

రాక్షసులను దహించు.

తాపకాగ్రోపేతిమలత్తనంబు... ఈ పాఠము దహించు. 22.

మంత్రము:

వి శ్లోకమిదం బృహతా ర్చిత్యగ్ని-

రావి ర్యశ్వాది కృణాతే మహాత్మా.

ప్రాదేవీ ర్మాయాః సహతే మరీచాః.

శీతే శృణ్వే రక్షోభ్యో వినిషే

24.

పదము:

వి శ్లోకమిదం బృహతా ర్చిత్యగ్నిః.

అవిః విశ్వాదిః కృణాతే మహాత్మా.

ప్రః ప్రాదేవీః మాయాః సహతే దూఽవిహాః.

శీతే శృణ్వే రక్షోభ్యో వినిషే

24.

అర్చనాదం:

ఈ అగ్ని మహాతేజస్సుతో ప్రకాశిస్తున్నాడు.

ఓ అగ్ని! మహాత్వంతో నర్వయూత జాతిములను

అవిష్కరిస్తున్నావు.

ఈ అగ్ని అనురమాయలను అభిభవిస్తోంది.

రాక్షసుల వినాశానికి కొమ్మలను

పదును పెట్టుకుంటావు.

24.

మంత్రము :

యే తే శృజ్ఞే అజరే జాతవేద-

త్తిగ్మహేతి బ్రహ్మనంశితే ।

కాభ్యాం దుర్హార్ద మభిదానన్తం కిమీదినం

ప్రత్యచ్ఛ మర్పిషా జాతవేదో వి నిక్ష్య ■ 25 ■

పదము :

యే ఇతి । తే । శృజ్ఞే ఇతి । అజరే ఇతి । జాతవేదః ।

తిగ్మహేతి ఇతి తిగ్మహేతి । బ్రహ్మనంశితే ఇతి బ్రహ్మనంశితే ।

కాభ్యామ్ । దుఃహార్దమ్ । అభిదానన్తమ్ । కిమీదినమ్ ।

ప్రత్యచ్ఛమ్ । అర్పిషా । జాతవేదః । వి । నిక్ష్య ■ 25 ■

అనువాదం :

ఓ జాతవేదా ! నీ కొమ్ములు ప్రసిద్ధము లైనవి.
వాని కాంతితో నీవు ఎదుటబడిన వారిని విహాశం చేస్తావు.
జరారహితములు, తీక్షణగుణ భూతములు
మంత్ర ప్రయుక్తములు అయిన విషాదములతో
దుష్టహృదయుని, సర్వత్ర ఉపక్షేపం చేసే
వానిని, కిమీదిన నశింపజేయి.

■ 25 ■

మంత్రము :

అగ్ని రక్షాంసి సేధతి శుక్రశోచి రఘుర్త్యః ।

శుచిః పావక ఈడ్యః ■ 26 ■

పదము :

అగ్నిః । రక్షాంసి । సేధతి । ఉక్రఽశోచిః । అమర్త్యః ।

శుభిః । పావకః । ఈర్ష్యః ॥ ౩౪ ॥

అనువాదం :

ఈ అగ్ని నానావిధ రాక్షసులను నశింపజేస్తున్నాడు.

ఈ అగ్ని దీప్త ప్రకాశుడు, అమరుడు.

పరిశుద్ధుడు, పావకుడు, స్తవనీయుడు. ॥ ౩౪ ॥

భవి మూడవ మాత్రం

మాత్రం - 4

ఋషి రాశులు : దేవతలు : మంత్రములో పేర్కొన్న అంగ్రహదేవతలు :

రంద్రులు : 1, 9, 15, 18, 21 అగతి : 2, 14, 16, 17, 19, 22, 24 ఉత్పత్తి :

20, 23 రుషి ఉత్పత్తి : 25 అనువాదం : మంత్రములు : ॥ ౩౫ ॥

వివిధాంగం - పూర్వ మాత్రంలో వలెనే దీనిని కూడా వివిధాంగం.

మంత్రము :

ఇష్టాగ్రహా తపతమ్ రక్ష ఉత్పతమ్

వ్యఽర్చయతమ్ వృషణా తమోర్వధః ।

వరా శృణోత మదితో న్యోఽవతమ్

హతమ్ మదేథామ్ ని శశీత మత్తగ్రిహః ॥ ౩౬ ॥

పదము :

ఇష్టాగ్రహా : తపతమ్ : రక్షః : ఉత్పతమ్ :

ని । అర్పయతమ్ । వృషదా । తమః॥౨౪౪౪ :

పరా । శృదీతమ్ । అచితః । ని । ఓషతమ్ ।

హతమ్ । నుదేహమ్ । ని । శశీతమ్ । అత్త్రియః ॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఓ ఇంద్ర సోములారా ! రాక్షసులను

తపింపజేయండి. హింసించండి.

కామితాలను తీర్చేమీరు రాక్షసులను క్రిందు పరచండి.

అంధకారంలో వృద్ధి చెందే

అజ్ఞానులైన రాక్షసులను పరాజ్ఞులును చేసి

మా నుంచి పారద్రోలండి.

ఇలా వారిని శుష్కింప జేయండి.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ఇష్టాగ్రోమా నమమశంసమభ్యుమం

తపర్యయన్తు చరురగ్నిమాం ఐవ ।

బ్రహ్మాద్విషే క్రవ్యాదే హైరచక్షసే

ద్యౌవో ధత్తమనవాయం కిమిదితే

॥ 2 ॥

పదము :

ఇష్టాగ్రోమా । నమ్ । అమఃశంసమ్ । అభి । అభుమ్ ।

తపః । యయన్తు । చరుః । అగ్నిమాన్ః ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మైర్విష్ణుః । క్రత్యైర్అదే । మూర్తైర్చక్షుః ।

దేవతాః । ధర్మతమ్ । అనభాయమ్ । నిమిదినే

॥ 2 ॥

అనువాదము:

ఓ ఇంద్ర పోములారా!

అనర్థకారి అయిన పాపివి నిర్భయముగా వాని.

ఆ రాక్షసుడు తావం పండువాని!

అగ్నిలో చేసిన చూపు నీతి బాగు గావించు గాని!

బ్రహ్మ అర్చ్యుని, నిమిదినే - యువ

భయంకర దర్శనముగల

ఆ రాక్షసుని అవ్యవధానముగా దేవుని పూజి.

॥ 2 ॥

మంత్రము:

ఇష్టాగ్రహమా దుష్కృతాః పత్రవే అత్త-

రవారమ్మణి తమసి ప్ర విధ్యతమ్ ।

యతా వైషాం పునరేకైశ్చబోధయత్

తద్ వామస్తు నహనీ మమ్యుమ దృవః

॥ 3 ॥

పదము:

ఇష్టాగ్రహమా : దుష్కృతాః : పత్రవే : అత్త :

అవారమ్మణి : తమసి : ప్ర : విధ్యతమ్ :

యతా : వ : వైషామ్ : పునః : ఏకః : తన : అత్తైశ్చయత్ :

తత్ : వామ్ : అస్తు : నహనీ : మమ్యుమ : దృవః : ॥ 3 ॥

అనువాదం:

ఇంద్రసోములారా! దుష్టచర్యలైన రాక్షసులను
అలంబన హీనమైన తమస్సులో ముంచి చావగొట్టండి.
ఆ చీకటిలో నుంచి ఈ పతితులలో ఒక్కడు కూడా
బయటకు పోకుండు గాక!
వారిని అభిభవించుటకై మీ బలం క్రోధోద్రిక్త మగు గాక!
॥ ౩ ॥

మంత్రము:

ఇంద్రాహిమా వర్తయతం దివో వధం
సం పృథివ్యా అమశంసాయ తర్హణమ్ ।
ఓక్ తక్షతం స్వర్యం! వర్వతేభ్యః
యేన రక్షో వావృధానం నిజూర్యథః
॥ 4 ॥

పదము:

ఇంద్రాహిమా । వర్తయతమ్ । దివః । వధమ్ ।
సమ్ । పృథివ్యాః । అమశంసాయ । తర్హణమ్ ।
ఓక్ । తక్షతమ్ । స్వర్యమ్ । వర్వతేభ్యః ।
యేన । రక్షః । వావృధానమ్ । నిజూర్యథః
॥ 4 ॥

అనువాదం:

ఇంద్ర సోములారా! అంతరిక్షం నుంచి
హవన సాధనమైన ఆయుధాన్ని వినియోగించండి.
భూలోకంలో నుంచి కూడా దానిని పరిగ్రహించండి.

అనుకంసకుడైన రాక్షసుని వధార్థమై బానిని హంసించుట
అ అయూధాన్ని తీర్చివేయించి.

అ అయూధాన్ని జాతముల నుండి గ్రహించి
వర్తమానుడైన రాక్షసుని వధించి.

141

మంత్రము :

ఇష్టాగ్రహా మా వర్తయతం దివస్ప-

ర్యగ్నితప్తీ ర్యవ ముక్తపాన్మలిః ।

తపఃవధీరీ రజరేణీ రత్నగ్రహా ని

వర్మాణీ విధ్యతం యస్తు నిన్వరమ్

151

పఠము :

ఇష్టాగ్రహా । వర్తయతమ్ । దివః । వరిః ।

అగ్నితప్తీః । యవమ్ । అక్తపాన్మలిః ।

తపఃవధీరీః । రజరేణీః । రత్నగ్రహాః । ని ।

వర్మాణీః । విధ్యతమ్ । యస్తుః । నిన్వరమ్

151

అనుబంధం :

ఓ ఇంద్రాగ్రహాలారా ! యీ అయూధాలను

అంతరిక్షమెల్లా అటునిటు ప్రవరిల్ల జేయండి.

అగ్ని సంకప్తములైన పడిసెలతో సంతాపకరములైన

అయూధములతో, జరారహితములైన, దృఢములైన బాణితో

భక్షకులైన అమరులను పొర్చు ప్రదేశంలో కొట్టండి.

నోరు మెదపకుండా జేయండి.

151

మంత్రము :

ఇన్ద్రా¹సోమా పరి వాం భూతు విశ్వతః

ఇయం మతిః కక్ష్యా¹శ్వేవ వాజినా¹ ।

యాం వాం హోత్రాం పరిహినోమి

మేధయేమా బ్రహ్మా¹డి నృపతీ ఇవ జిన్వతమ్ ■ 6 ■

పదము :

ఇన్ద్రా¹సోమా । పరి । వామ్ । భూతు । విశ్వతః ।

ఇయమ్ । మతిః । కక్ష్యా² । అశ్వా² ఇవ । వాజినా¹ ।

యామ్ । వామ్ । హోత్రామ్ । పరిహినోమి । మేధయా¹ ।

ఇమా । బ్రహ్మా¹డి । నృపతీ ఇవేతి నృపతీ² ఇవ । జిన్వతమ్ ■ 6 ■

అనువాదం :

ఇంద్రసోములారా ! మీ ఈ స్తుతిని పరిగ్రహించండి.

కక్ష్యములను బంధించే రజ్జువుతో (పగ్గాలతో)

బలవంతములైన అశ్వములను నిగ్రహించినట్లు నిగ్రహించండి.

ఈ స్తోత్రాన్ని నా బుద్ధితో మీ కొరకై ప్రవేశపెట్టువాను.

వందిమాగధ స్తుతులను విన్న రాజుల వలె

ఈ మంత్రములను విని తృప్తి చెందండి. ■ 6 ■

మంత్రము :

ప్రతి స్మరేథాం తుజయద్భి రేషై

ర్తతం ద్రుహో రక్షసో లక్ష్మరావతః ।

ఇష్టాగ్నిరోమా దుష్కృతే మా మగం యాత్

యో మా కదా చిదలిదానతి ద్రుహః

॥ 7 ॥

పదము :

ప్రతి । స్మరేథామ్ । కుజయత్ ౭లిః । ఏవైః ।

హతమ్ । ద్రుహః । రక్షసః । లక్ష్మరావతః ।

ఇష్టాగ్నిరోమా । దుఃకృతే । మా । మగమ్ । యాత్ ।

యః । మా । కదా । చిత్ । అలి ౭దానతి । ద్రుహః

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఓ ఇంద్రరోములారా । బలవత్తరములైన

అశ్వముల నెక్కి విచ్చేయండి.

ద్రోహులైన, భంజన శీలులైన రాక్షసులను హంసించండి.

దుష్కార్య కర్త అయిన రాక్షసుడు

బ్రతికి బయట పడకుండుగాక ।

ఆ ద్రోహశీలుడు ఏదో ఒక సారి

నన్ను బాధిస్తాడు మరి ।

॥ 7 ॥

మంత్రము :

యో మా పాకేన మనపా చరన్త-

మఖిచష్టే అన్యతేలి ర్యచోలిః ।

అవ ఇవ కాశినా సంగృభీతా

అసన్నస్త్వాసత ఇన్ద్ర వత్త

॥ 8 ॥

పదము :

యః । మా । పాశేన । మనసా । చరన్తమ్ ।

అభిచచ్ఛే । అన్యతేభిః । వచఃభిః ।

అవఃభవ । కాశినా । సమ్మంగృభీతాః ।

అసన్ । అస్తు । అసతః । ఇన్ద్ర । వత్త

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఓ ఇంద్రా ! రాక్షసాదులు పరివర్త్య
మనస్సుతో ప్రవర్తిస్తున్న నన్ను
అన్యత హక్కులతో అభిశపిస్తున్నారు.
చేయని దుష్కృత్యాన్ని నాపై అరోపించేవారు
దోసిటపట్టుకున్న నీరు
ప్రవేశ్య నందు నుంచి ప్రవించినట్లు
మచ్చమాసి పోదురు గాక !

॥ 8 ॥

మంత్రము :

యే హికశంసం విహరన్త ఏవై

ర్యేహ భద్రం దూషయన్తి స్వధాభిః ।

అహయే వా తాన్ ప్రదదాతు నోమ

అ వా దధాతు నిర్ముతే రువస్థే

॥ 9 ॥

పదము :

యే । పాకలంపము । విలపారత్తి । ఏవైః ।

యే । వా । కద్రమ । దూషయన్తి । స్వరావీః ।

అహయే । వా । తాన్ । ప్రలదరాకు । నోమః ।

అ । వా । దరాకు । నిఃకలుతేః । అవలన్తే

* 8 *

అనువాదం :

అ రాక్షసులు, సత్యవదనుడైన నెన్ను
తమ ఇచ్చవచ్చినట్లు నిందిస్తున్నారు.
కల్యాణ వర్తనుడైన నా కర్మము,
అన్నం కోనిమై వారిలో కొందరు దూషిస్తున్నారు.
ఈ ఉభయవిధ రాక్షసులను
వృక్షునకు అప్పగించండి.
సోమండు కావీ, విర్బుతి గావీ
వీరిని పావదేవత ఒడిలో పడవేయండి గాక ।

* 9 *

పంక్తిము :

యో నో రసం దివ్యతి ఏత్యై తగ్నై

అశ్యానాం గవాం యన్తమాణమ్ ।

దివ ప్రేవ ప్రేయకృద్ ద్రుతమేకు

నివ హేయకాం తన్వాతి తహా త

* 10 *

పదము :

యః । నః । రసమ్ । దివ్యతి । ఏత్యై । తగ్నై ।

అశ్వనామ్ । గవామ్ । యః । తనూనామ్ ।

రిపుః । స్త్రీనః । స్త్రీయైశ్చత్ । ద్రుభమ్ । ఏతు ।

ని । నః । హియతామ్ । తన్వాఽ । తనా । చ

■ 10 ■

అనువాదం :

ఒకగ్ని ! రాక్షసాదులు నా శరీర సారాన్ని

పిండి పిప్పి చేస్తున్నారు.

మా అశ్వముల బలాన్ని గోవుల బలాన్ని పీల్చి వేస్తున్నారు.

శత్రువైన తన్మరుదు హింసితు డగు గాక !

వాడు తన శరీరం నుంచి,

తన సంతానం నుంచి వియుక్తు డగుగాక !

■ 10 ■

మంత్రము :

వరః సో అస్తు తన్వాఽ తనా చ

తిస్రః వృథిరీరథో అస్తు విశ్వాః ।

ప్రతి కువ్యతు యశో అన్య దేవా

యో మా దివా దివృతి యశ్చ పక్షమ్

■ 11 ■

పదము :

వరః । సః । అస్తు । తన్వాఽ । తనా । చ ।

తిస్రః । వృథిరీః । అధః । అస్తు । విశ్వాః ।

ప్రతి । కువ్యతు । యశః । అన్య । దేవాః ।

యః । మా । దివా । దివ్యత । యః । చ । వత్తమ్ ॥ 11 ॥

అనువాదం:

ఓ దేవతలారా! స్వీయ శరీరంతో, స్వీయ నింతావంతో
అరాక్షసాదులు వియ్యుక్తు అగుదును గాక!
అలాగే పృథివీత్రయం కంటే
క్రింద నున్న నరకంలోనికి వాని పరిపొదురు గాక!
ఈ పాపి యశస్సు విషమ మగుగాక!
ఈ విరోధి రాజరింజవర్యో నన్ను చంపి నాశమవ్వారు. ॥ 11 ॥

పంక్రమ:

నువిజ్ఞానం చికితుషే అపాయ

నద్యానర్చ వచసీ వప్పురాతే ।

తయోర్యక్ పత్యం యకరదృశీయ-

ప్రదిత్ ధోమోఽవతి హస్త్యానక్ ॥ 12 ॥

పదము:

నువిజ్ఞానమ్ । చికితుషే । అపాయః ।

నక్ । చ । అనక్ । చ । వచసీ ఇతి । వప్పురాతే ఇతి ।

తయోః । యక్ । పత్యమ్ । యకరత్ । యశీయః ।

తత్ । ఇత్ । ధోమః । అవతి । హస్తీ । అనక్ ॥ 12 ॥

అనువాదం:

విద్వాంసులైన వారి నిది తెలుసుకొనుట నులభం.
నత్యానర్చములు నరపురం స్పర్శ మహిస్తుంటాయి.

అ సదనత్తుల మధ్య సత్యమేదో గ్రహించి
ఋజువర్తనుడైన సోముడు రక్షిస్తాడు.
అసత్య వచనాన్ని ఖండిస్తాడు.

• 12 •

మంత్రము:

న వా ఉ సోమో వృజినం హివోతి
న క్షత్రియం మిథుయా ధారయన్తమ్ ।
హన్తి రక్షో హన్త్యాసద్ వదన్త-
ముఖావిన్ద్యన్య వ్రసేత శయాతే

• 13 •

పదము:

న । వై । ఉం ఇతి । సోమః । వృజినమ్ । హివోతి ।
న । క్షత్రియమ్ । మిథుయా । ధారయన్తమ్ ।
హన్తి । రక్షః । హన్తి । అసత్ । వదన్తమ్ ।
ఉఖా । ఇన్ద్రన్య । వ్రసేత । శయాతే ఇతి

• 13 •

అనువాదం:

అ సోమదేవుడు పాపి అయిన రాక్షసుని
హింసింప కుండా విడిచిపెట్టునా?
మిత్రాభూతమైన వచనాన్ని ధరించే బలవంతుని
సోముడు వదలి పెట్టడు.
అ దురితరూపుడైన రాక్షసుని హింసిస్తాడు.
అన్యతథాపి అయిన వానిని వధిస్తాడు.

ఈ రెండు రకాలవాడు ఇంద్రుని పోకాటతో
బద్ధులై పడి ఉంటారు.

• 13 •

మంత్రము :

యదీ వాఽహమన్మకదీవో అస్మి

మోషుం వా దీవాం అహ్యహి అగ్ని ।

కిమన్మర్యం కాకవేదో హృదీషి

ద్రోషువాచస్తే నిర్ఋతం పరవ్రామ్

• 14 •

పదము :

యదీ । వా । అహమ్ । అన్మకదీవః । అస్మి ।

మోషుమ్ । వా । దీవాన్ । అపిఽహిహి । అగ్ని ।

కిమ్ । అన్మర్యమ్ । కాకవేదః । హృదీషి ।

ద్రోషుఽవాచః । తే । నిర్ఋతమ్ । పరవ్రామ్

• 14 •

అనువాదం :

ఓ అగ్ని । అన్మకదేవుడనో

వ్యర్థంగా ప్రోతవ్యులైన దేవులను వహిస్తున్న వాడనోకాను.

అందువలన ఓ జాకవేదా ।

నురి నూపై ఎందుకు కోపిస్తున్నావు ?

దేవద్రోహ పదవోపేతులైన ఆ రాక్షసులు

నికృష్టమైన నాకాన్ని పొందుదురు కాక ।

• 14 •

పంక్తము :

అద్య మురీయ యది యాతుధానో

అస్మి యది వాయుస్తతవ పూరుషస్య :

అథా న పీర్తైర్దశభిర్వి యూయా

యో మా మోఘం యాతుధానేత్యాహ ■ 15 ■

పదము :

అద్య, మురీయ, యది, యాతుధానః ।

అస్మి, యది, వా, ఆయుః, తతవ, పురుషస్య ।

అథ, నః, పీర్తైః, దశభిః, వి, యూయాః ।

యః, మా, మోఘమ్, యాతుధాన, ఇతి, అహ ■ 15 ■

అనువాదం :

నాపై మిథ్యారోపణలు చేసే ఓరి ।

నేను యాతుధానులవలె పిదాళారినైతే,

పురుషుని ఆయుస్సును సంతపింపజేసే వాడనైతే,

ఈ రోజే నేను మరణిస్తాను.

నిర్దోషి నయిన నన్ను అనవసరంగా

యాతుధానుడ నని నిందిస్తే నీవు

దశనంఖ్యాక వీరపుత్రులతో వియుక్తుడ వవులావు. ■ 15 ■

పంక్తము :

యో మాయాతుం యాతుధానేత్యాహ

యో వా రక్షాః కుచీ రస్మిత్కాహా ।

ఇత్థోత్తం హస్త మహతా వధీవ

విశ్వస్య జహ్లోరథమప్సేదీష్ట

■ 16 ■

పదము.

యః । మా । అయాకుమ్ । యాకురధావ । ఇతి । అహ ।

యః । వా । రక్షాః । కుచీః । అస్మి । ఇతి । అహ ।

ఇత్థోః । తమ్ । హస్తమ్ । మహతా । వధీవ ।

విశ్వస్య । జహ్లోః । అథమః । వదీష్ట

■ 16 ■

అనువాదం

ఎవడు నన్ను, రాక్షసుడు కాని కానిని

'యాకురధావ' అని పిలుస్తున్నాడో,

ఎవరైతే తాను రాక్షసుడుగా ఉండి

'నేను పరిశుద్ధుడను' అంటున్నాడో,

ఆ ఉభయవిధ అనత్యవాదులను

ఇంద్రుడు మహావ్రజంతో హింసింతు గాక ।

ఆ రెండు రకాలవారు

సర్వప్రాణులకంటె అధములై నశింతురు గాక ।

■ 16 ■

మంత్రము.

ప్ర యా జిగాతి స్వర్గలేవ వక్త

మవ ద్రుహం నవ్యం గౌహమానా ।

వప్ర మనన్త మవ సా వదీష్ట
గ్రావాదో ఘ్నున్తు రక్షస ఉపత్తైః

• 17 •

పదము :

ప్ర । యా । జిగాతి । స్వర్గలాభవ । నర్తమ్ ।

అవ । ద్రుహుః । తన్వమ్ । గూహమానా ।

వప్రమ్ । అనన్తమ్ । అవ । సా । వదీష్ట ।

గ్రావాదః । ఘ్నున్తు । రక్షసః । ఉపత్తైః

• 17 •

అనువాదం :

వి రాక్షసి రాత్రిపూట గుడ్లగూబ వలె తిరుగుతుంటుందో
వి ద్రోహకారిణి అయిన రాక్షసి
తన శరీరాన్ని కానరాకుండా దాచిపెట్టుకుంటుందో
ఆ దుష్టరాక్షసి అనవధికమైన గుంటలోనికి
అధోముఖంగా పడిపోవుగాక !
పాపాణములు రిప్పున పోయి
రాక్షసులను నశింపజేయుగాక !

• 17 •

పంక్తము :

వి శిష్టధ్వం మరుతో విక్షీతచృత

గృథాయత రక్షసః సం పినష్టవ ।

వయో యే భూత్వా వతయన్తి వర్తఖి-

ర్యే వా రిపో దధిరే దివే అధ్వరే

• 18 •

పరమ:

వి. ఉత్తర్యమే. మరుతః. విట్ర. అర్చకే.
గృతాయతే. రక్షతే. వేమ. విసద్ధత.
వయో. యే. యాత్వా. వతయన్తి. వర్తంతే.
యే. వా. ఏవ. దధిరే. దీనే. అర్చకే

18

అనువాదం:

ఓ మరుతులారా!
ప్రజామధ్యంలో పరిపండి.
రాక్షసులను చంపుటకై వంకర్చింది.
విదవ వారిని పట్టుకొనండి.
పట్టుకొని యాగం చేయండి.
ఏ రాక్షసులు పట్టులై రాత్రిపూట తిరుగుతుంటూనో,
దైవదీప్తమైన యాగంలో హింసాత్మకతలను చేస్తుంటూనో,
వారిని పిండి పిండి చేయండి.

18

మంత్రము:

ప్ర సేత్తయ దివోఽశ్మవ మిష్ట్య
వోమశితం మమవర్త్యం శాంతి.
ప్రాక్త ఉపాక్త ఉరరా దువక్త.
శీలి శీపా రక్షణ వర్వశేవ

18

పదము :

ప్ర | వర్తయ | దివః | ఆశ్మనమ్ | ఇన్ద్ర |
 సోమశితమ్ | మఘవన్ | సమ్ | శిశాధి |
 ప్రార్తః | అపార్తః | అధరాత్ | ఉదర్తః |
 అభి | జహి | రక్షసః | వర్వతేన

• 19 •

అనువాదం :

అంతరిక్షం నుంచి ఓ ఇంద్రా!
 వజ్రాయుధాన్ని ప్రవర్తింపజేయి.
 సోమునితో తీక్ష్ణకృతమౌనము చానిని నిశితం చేయి.
 గణువులు గల వజ్రాయుధం
 తూర్పునుంచి, పడమటి నుంచి,
 ఉత్తరం నుంచి, దక్షిణం నుంచి
 వచ్చే రాక్షసులను పట్టి పల్లార్పుగాక!

• 19 •

మంత్రము :

ఏత ఇ త్యే వతయన్తి శ్వయాతవ
 ఇన్ద్రం దిష్పన్తి దిష్పవోదాభ్యమ్ |
 శశీతే శక్రః పశునేభ్యో వధం
 నూనం సృజ దశనిం యాతుమద్యః

• 20 •

పదము :

ఏతే | ఓం ఇతి | త్యే | వతయన్తి | శ్వయాతవః |

ఇస్ట్రీమ్ : దివ్యన్తి : దివ్యమః : అధ్యక్షమ్ :

శ్రీశ్రీ : శ్రీశ్రీ : పితృదేవతా : వరమ్ :

మానమ్ : వృత్తి : అశ్రీమ్ : యాత్రామండలము : 20 :

అయినా :

అ రాక్షసులు కువలదానిం భరించి నడుగుతున్నారు.

హింసా కాండతో హింసించ గాని ఇంద్రుని

వరించ వలెనని చూస్తున్నారు.

అ ఇంద్రుడు రాక్షసుల కోపమై

వజ్రాయుధాన్ని విశేషం దెస్తున్నాడు.

హింసాపరులైన రాక్షసుల కోపమై

తప్పక వజ్రాయుధాన్ని విప్పివేయగాక !

21 :

మంత్రము :

ఇష్టోఽ యాత్రావా మేధవత్ వరాశ్రయే

హవిర్మతీవా మహ్యాహవిహతతామ్ :

అభిదు శ్రీశ్రీ వరశ్రీ రక్షణ వరం

పాత్రేవ తిష్ఠత్పుత వేకు రక్షణ

22 :

వయము :

ఇష్టోఽ : యాత్రావామ్ : అశ్రీమ్ : వరాశ్రయే :

హవిర్మతీవామ్ : అభి : అహవిహతతామ్ :

అభి । ఇత్ । ఓం ఇతి । శక్రః । వరశః । యథా । వనమ్ ।

పాత్రాఽభవ । భిష్టన్ । సతః । వితు । రక్షసః || 21 ||

అనువాదం :

ఇంద్రుడు హింసకులైన రాక్షసులపై
శరములు కురిపించు గాక !
హవిస్సును దొంగిలించి వారిపై దాడి చేయుగాక !
ఆ శక్రదేవుడు రాక్షసులను హింసించుటకై వచ్చుగాక !
కులాఁల వృక్షనమూహాన్ని భేదించుటకై
వెళ్ళునట్లు వెళ్ళు గాక !
మృద్ధియై పాత్రలను పగులగొట్టుటకై
దుద్ధుకర వెళ్ళునట్లు వెళ్ళుగాక ! || 21 ||

మంత్రము :

ఉలాకయాతుం శుశులాకయాతుం

జహి శ్వయాతు ముత కోకయాతుమ్ ।

సువర్ణయాతు ముత గృధ్రయాతుం

దృషదేవ ప్ర మృణ రక్ష ఇన్ద్ర || 22 ||

పదము :

ఉలాక2యాతుమ్ । శుశులాక2యాతుమ్ ।

జహి । శ్వ2యాతుమ్ । ఉత । కోక2యాతుమ్ ।

సువర్ణ2యాతుమ్ । ఉత । గృధ్ర2యాతుమ్ ।

దృషదా2భవ । ప్ర । మృణ । రక్షః । ఇన్ద్ర || 22 ||

అనువాదం:

ఓ ఇంద్రా! గుడ్లగూబల పంట గాక్షనులను విహళం చెయ్యి.
అలాగే గుడ్లగూబల పిల్లల వలె వెడుతున్న
రాక్షసులను వధించు.
అలాగే కునకరూపంలో వెళ్ళు వారిని విధ్వంసం చెయ్యి.
చక్రవాకాలవలె, గరుడ పక్షులవలె,
గ్రద్దల వలె తిరుగుతున్న వారిని సంహరించు.
రాతితో కుండలను ప్రక్కలు దే మునక్లు
నానాకారాలతో నున్న రాక్షసులను మృతి నొందించు. 22.

మంత్రము.

మా నో రక్షో అభి నదో యాతుమావ.

దవోచ్చస్త మిథువా యే కిమిదినః ।

స్పృధీ నః పార్థివాన్ పాత్యంహనోఽ-

స్తరిక్షమ్ దివ్యాన్ పాత్యస్మాన్

■ 23 ■

పదము:

మా । నః । రక్షో । అభి । నదో । యాతుమావన్ ।

అవో । ఉచ్చస్త । మిథువాః । యే । కిమిదినః ।

స్పృధీ । నః । పార్థివాన్ । పాతు । అంహనః ।

అస్తరిక్షమ్ । దివ్యాన్ । పాతు । అస్మాన్

■ 23 ■

అనువాదం:

మమ్ములను హింసకమైన రాక్షసజాతి పట్టుకొన కుండుగాక!
కిమిదులైన రాక్షసులు - దంపతుల రూపంలో

ఉండువారు అపగతు లగుదురు గాక !
 పృథివీ దేవి మమ్ములను పార్థివ దురితాల నుంచి రక్షించుగాక !
 అలాగే అంతరిక్ష దేవత మమ్ము
 తనకు చెందిన పాపం నుంచి రక్షించుగాక ! " 23 "

మంత్రము:

ఐస్త్వం జహి పుమాంసం యాతుధానముత
 త్రియం మాయయా శశదానామ్ ।
 విగ్రీవానో మూరదేవా ఋదన్తు
 మా తే దృశన్తూర్వముచ్చరన్తమ్ " 24 "

పదము:

ఐస్త్వం । జహి । పుమాంసమ్ । యాతుధానమ్ ।
 ఉత । త్రియమ్ । మాయయా । శశదానామ్ ।
 విగ్రీవానః । మూరదేవాః । ఋదన్తు ।
 మా । తే । దృశన్ । సూర్యమ్ । ఉత్తచరన్తమ్ " 24 "

అనువాదం:

ఓ ఇంద్రా ! మమ్ములను యాతన పెట్టే
 పురుషరూపి అయిన రాక్షసుని చంపు.
 మాయతో హింసిస్తున్న
 శ్రీ రూపిణి అయిన రాక్షసిని వధించు.
 మారణ క్రిడలతో ఆటలాడే రాక్షసులు

వీర్య²వాన్ । సవత్స²హ । శూర²వీరః । పరి²పానః ।

సు²మజ్జ¹లః ॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఈ * తిలకవృక్ష నిర్మితమైన మణి కంకణ ప్రాయ మైనది.

శత్రు నిబర్హణ క్షమమైనది.

వీర్యలబ్ధి కోసం పురుషుడు దీని కట్టుకుంటాడు.

ఇది వీర్యవంత మైనది.

శత్రుఘాతుక మైనది.

వీరమూ శూరమూ అయినది.

పరిక్షణ సాధన మైనది.

మంగళోపేత మైనది.

॥ 1 ॥

మంత్రము:

అయం మణిః సవత్సహ సువీరః

సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః ।

వ్రత్యక్ష్మకా దూషయన్నేతి వీరః

॥ 2 ॥

పదము :

అయమ్ । మణిః । సవత్సహ । సువీరః ।

సహస్వాన్ । వాజీ । సహమానః । ఉగ్రః ।

వ్రత్యక్ । క్ష్మకాః । దూషయన్ । ఏతి । వీరః

॥ 2 ॥

* తిలకః Clerodendrum phlomoides.
(Symlocos racemosa, L.) - Monier williams
Dictionary. లొడ్డెగ, I. M. P.
(లోద్ర, లోద్రక, లోద్రవృక్ష, మహలోద్ర)

అనువాదం.

ఈ మణి వైరి నిర్మూలన సాధన మైనది.
 సువీర్య మైనది. బలవత్తర మైనది.
 వేగవంత మైనది. విరోధివర్గ నిర్మూలన మైనది.
 ఉగ్ర మైనది.
 ఇది శత్రువులు ప్రేరేపించిన కృత్యాలను
 యజమానికి అభిముఖంలో వినాశం చేయుటకై
 బాహుదండాన్ని అధిరోహిస్తున్నది.
 వీరుని వంటిదిది.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

అనేనేస్ట్రో మణినా వృత్ర మహా-

న్ననేనాసురాన్ పరా భావయ న్మనీషీ ।

అనేనాజయద్ ద్యావాపృథివీ ఉభే

ఇమే అనేనాజయత్ ప్రదిశ శ్చతస్రః

॥ 3 ॥

పదము :

అనేన । ఇస్ట్రో । మణినా । వృత్రమ్ । అహన్ ।

అనేన । అసురాన్ । పరా । అభావయత్ । మనీషీ ।

అనేన । అజయత్ । ద్యావాపృథివీ ఉభి । ఉభే ఇతి ।

ఇమే ఇతి । అనేన । అజయత్ । ప్రదిశః । చతస్రః

॥ 4 ॥

మంత్రము:

త దగ్ని¹రాహ తదు సోమ ఆహ

బృహస్పతిః సవితా తదిన్ద్రః ।

తే మే దేవాః పురోహితాః

ప్రతీచీః కృత్యాః ప్రతిసరై రజన్తు

॥ 5 ॥

పదము:

తత్ । అగ్నిః । ఆహ । తత్ । ఓం ఇతి । సోమః । ఆహ ।

బృహస్పతిః । సవితా । తత్ । ఇన్ద్రః ।

తే । మే । దేవాః । పురోహితాః । ప్రతీచీః ।

కృత్యాః । ప్రతిసరైః । అజన్తు

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఈ చెప్పనున్న వాటిని అగ్నిదేవుడు నాకు ఉపదేశించి నాడు.

అదే మాటను సోమదేవుడు కూడా అన్నాడు.

బృహస్పతి, సవిత కూడా ఇదే అన్నారు.

ఈ సాధనాన్ని ఇంద్రుడు తెలియ జేసినాడు.

ఇతర ప్రసిద్ధదేవతలు కూడా దీనినే

ప్రతీచీ కృత్యాలను విధ్వంసం చేయునదిగా

వక్కాణించినారు.

॥ 5 ॥

మంత్రము:

అన్తర్దధి¹ ద్యావాప్యధివీ² ఉతాహరుత సూర్యమ్ ।

అథర్వ iv 7

తే మే దేవాః పురోహితాః ప్రతిచీః

కృత్యాః ప్రతిసరైరజన్తు

॥

పదము :

అన్తః । దధే । ద్యావాప్యధివీ ఇతి । ఉత । అహః । ఉత ।

సూర్యః

తే । మే । దేవాః । పురోహితాః । ప్రతిచీః ।

కృత్యాః । ప్రతిసరైః । అజన్తు

॥

అనువాదం :

ద్యావా పృథువులను నాకూ, కృత్యకూ

అంతరాళంలో ఉంచుతున్నాను.

అంతేకాక నాలో ఉంచుకుంటున్నాను.

సూర్యుని కూడా ఉంచుకుంటున్నాను.

ఈ ద్యావా పృథువులు మొదలైన దేవతలు

పురోహితులై ప్రతిచీ కృత్యాలను

తొలగునట్లు చేయుదురుగాక ।

॥

మంత్రము :

యే ప్రాక్ష్యం మడిం జనా వర్మాడి కృణ్వతే ।

సూర్య ఇవ దివ మారుహ్య వి కృత్యా బాధతే వశీ ॥

పదము :

యే । ప్రాక్ష్యమ్ । మడిమ్ । జనాః । వర్మాడి । కృణ్వతే ।

సూర్యః ౭ శవ । దివమ్ । ఆ ౭ రుహ్య । వి । కృత్యాః । బాధతే ।

పశీ ॥ 7 ॥

అనువాదం :

కృత్యాపరిహారార్థమై జనులు
సాక్ష్యమణిని కవచంగా ధరిస్తున్నారు.
ఈ మణి సూర్యుని వలె
ద్యులోకాన్ని అధిరోపించినది.
ఇది వశీకరణం చేయునది.
ఇతర కృత్యాల నిది నశింపజేయునది.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

సాక్ష్యేన మణినా ఋషిదేవ మనీషిదా ।

అజైషం సర్వాః పృతనా వి మృధో హన్మి రక్షసః ॥ 8 ॥

పదము :

సాక్ష్యేన । మణినా । ఋషిదా ౭ శవ । మనీషిదా ।

అజైషమ్ । సర్వాః । పృతనాః । వి । మృధః । హన్మి । రక్షసః

॥ 8 ॥

అనువాదం :

నేను తిలకవృక్ష వికారమైన మణితో
విద్వాంసుడైన అధర్వ మహర్షితో వలె
సర్వరాక్షసులనూ జయిస్తున్నాను.
బాధించే రాక్షసులను ఈ మణితో నశింపజేస్తున్నాను. ॥ 8 ॥

మంత్రము:

యాః కృత్యా ఆజ్గీరసి ర్యాః కృత్యా ఆసురీ ర్యాః
 కృత్యాః స్వయంకృతా యా ఉ చాన్యేభి రాభృతాః ।
 ఉభయీ స్తాః పరా యస్తు పరావతో నవతిం నావ్యాతి అతి
 ॥ 9 ॥

పదము:

యాః । కృత్యాః । ఆజ్గీరసిః । యాః । కృత్యాః । ఆసురీః । యాః
 కృత్యాః । స్వయమ్కృతాః । యాః । ఉం ఉతి । చ । అన్యేభిః ।
 ఆభృతాః ।
 ఉభయీః । తాః । పరా । యస్తు । పరావతః । నవతిమ్ ।
 నావ్యాతిః । అతి ॥ 9 ॥

అనువాదం:

అంగిరస - ఋషి ప్రయుక్తమైన కృత్యములు ఏవైతే ఉన్నవో
 అసుర నిర్మితాలైన ఏ కృత్యమైతే ఉన్నవో
 ఏవైతే స్వయంకృతాలో,
 ఇతిరములైన కృత్యమేవైతే ఉన్నవో
 * ఆ ఉభయ విధ కృత్యములూ దూరం నుంచే
 అలాగే వెనుకకు మరలి పోవుగాక!
 మహానదులు నవత్రి సంఖ్యాకాలైనవి -
 వానిని కూడా అతిక్రమించి పరావతములు అగుగాక ! ॥ 9 ॥

* చతుర్విధాలుగా కవచదీనా ఇవి ఉభయ విధాలే.

అంగిరసములు, అసురములు, అమానుష్యములు అనునవి ఒక విధం.
 స్వయంకృతములు, మనుష్యకృతములు మరొక విధం.

కాం. 8 అ. 3 మా. 5

పంక్తము :

అన్నై మణిం వర్మ బధ్నన్తు దేవా

ఇన్ద్రో విష్ణుః సవితా రుద్రో అగ్నిః ।

ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాడ్

వైశ్వానర ఋషయశ్చ సర్వే

॥ 10 ॥

పదము :

అన్నై । మణిమ్ । వర్మ । బధ్నన్తు । దేవాః ।

ఇన్ద్రః । విష్ణుః । సవితా । రుద్రః । అగ్నిః ।

ప్రజాపతిః । పరమేష్ఠి । విరాట్ ।

వైశ్వానరః । ఋషయః । చ । సర్వే

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఈ మణిని ఈ యజమానునకు

ఇతరులు ప్రయోగించిన కృత్యాదుల పరిహారార్థమై

కవచంగా దేవతలు బంధింతురు గాక !

ఇంద్రుడు, విష్ణువు, సవిత, రుద్రుడు, అగ్ని,

ప్రజాపతి, పరాత్పరుడైన విరాట్ పురుషుడు

వైశ్వానరుడు (జరరాగ్ని) సర్వ ఋషులు

ఈ మణిని యజమానునకు కట్టుదురు గాక !

॥ 10 ॥

పంక్తము :

ఉత్తమో అస్మోషధీనా మనద్వాన్

జగతామివ వ్యాఘ్రః శ్వవదామివ ।

యమైచ్ఛామావీదామ తం ప్రతిస్పాశనమస్త్రీతమ్ ॥ 11

పదము:

ఉత్తమః । అసి । ఓషధీనామ్ । అనద్వాన్ ।

జగతామ్ ౭ ఇవ । వ్యాఘ్రః । శ్వవదామ్ ౭ ఇవ ।

యమ్ । ఐచ్ఛామ । అవీదామ । తమ్ । ప్రతిస్పాశనమ్ ।

అస్త్రీతమ్ ॥ 11

అనువాదం:

ఓ మణి! నీవు ఓషధులలో ఉత్తమమైన దానవు.

చతుష్పాత్తులలో వృషభం వంటి దానవు.

అడవి మృగాలలో వ్యాఘ్రం వంటి దానవు.

ఇలాంటి నిన్ను మా కోరికలు తీరుటకై లభింప జేసుకున్నామః

నీవు అభిచరించు వానికి ప్రతిముఖంగా వెళ్ళుదానవు.

నిన్ను ఆత్మంత నన్నిహితంగా చూస్తున్నాము. ॥ 1.

మంత్రము:

స ఇద్ వ్యాఘ్రే భవత్యథో సింహో అథో వృషా ।

అథో పవత్సకర్షణో యో బిభర్షీమం మడిమ్ ॥ 1

పదము:

సః । ఇత్ । వ్యాఘ్రః । భవతి । అథో ఇతి । సింహః । అథో ఇ
వృషః

అథో ఇతి । సపత్నః కర్షణః । యః । బిభర్తి । ఇమమ్ । మణిమ్
॥ 12 ॥

అనువాదం :

వ్యాఘ్రం వలె, సింహం వలె
పరాభిభవన సమర్థమైన దీమణి.
అంతేకాక వృషభం వలె యథేచ్ఛగా సంచరించే శక్తి కలది.
అంతేకాక శత్రు వినాశక మైనది.
ఈ యజమాని ఇలాంటి మణిని ధరించి ఉన్నాడు. ॥ 12 ॥

మంత్రము :

స్త్రైవం ఘ్నన్త్యస్పరసో న గన్తర్వా న మర్త్యః ।
సర్వా దికో వి రాజతి యో బిభర్తిమం మణిమ్ ॥ 13 ॥

పదము :

న । ఏనమ్ । ఘ్నన్తి । అస్పరసః । న । గన్తర్వాః । న । మర్త్యః ।
సర్వాః । దిశః । వి । రాజతి । యః । బిభర్తి । ఇమమ్ । మణిమ్
॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఈ మణిని ధరించు వానిని అస్పరసలు ఏమీ చేయలేరు.
గంధర్వు లేమీ చేయలేరు.
మర్త్యు లెవరూ ఏమీ చేయలేరు.
ఈ ధరించిన వాడు సర్వ దిక్కులలోనూ
మేటిగా విరాజిల్లుతాడు. ॥ 13 ॥

మంత్రము:

కశ్యప స్త్వా మస్మజత కశ్య పస్త్వా సమైరయత్ ।

అబీభ స్త్వేన్ద్రో మానుషే బిభ్రత్ సంశ్రేషిణేజయత్ ।

మడిం సహస్రవీర్యం వర్మ దేవా అకృణ్వత ॥ 14 ॥

పదము:

కశ్యపః । త్వామ్ । అస్మజత । కశ్యపః । త్వా । సమ్ । ఐరయత్ ।

అబీభః । త్వా । ఇన్ద్రోః । మానుషే । బిభ్రత్ । సమ్ శ్రేషిణే ।

అజయత్ ।

మడిమ్ । సహస్రవీర్యమ్ । వర్మ । దేవాః । అకృణ్వత ॥ 14 ॥

అనువాదం:

నిన్ను ఓ మణి! కశ్యప ప్రజాపతి సృష్టించినాడు.

ఓ కశ్యప ప్రజాపతి సర్వోపకారార్థమై

నిన్ను ప్రేరేపించినాడు.

ఓ వశస్తమణి!

ఇంద్రుడు వృత్రసంహరణార్థమై నిన్ను ధరించినాడు.

మనుష్యులలో, నిన్ను ధరించినవాడు

సంగ్రామాలలో జయం సాధిస్తాడు.

ఈ మణిని దృఢతరమైన కవచంగా దేవతలు చేసినారు. ॥14॥

మంత్రము:

యస్త్వా కృత్యాభి ర్యస్త్వా

దీక్షాభిర్యజ్ఞై ర్యస్త్వా జిహంసతి ।

ప్రత్యక్ త్వమిన్ద్ర తం జహి

వజ్రేణ శతవర్షదా

॥ 15 ॥

పదము:

యః । త్వా । కృత్యాభిః । యః । త్వా ।

దీక్షాభిః । యజ్ఞైః । యః । త్వా । జిహాంసతి ।

ప్రత్యక్ । త్వమ్ । ఇన్ద్ర । తమ్ । జహి ।

వజ్రేణ । శతవర్షదా

॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఓ కాంతి కాముడా! నిన్ను హింసాక్రియలతో
హననం చేయడానికి ఎవడైతే ఇచ్చగిస్తాడో,
ఎవడైతే నిన్ను దీక్షలతో సంహరించునో,
ఎవడైతే నిన్ను యజ్ఞాలతో సంహరించునో,
ఆ ఘాతుకుని ఓ ఇంద్రా!
నూరు కణుపులు గల వజ్రాయుధంతో
ఎదురెక్కి వధించు.

॥ 15 ॥

మంత్రము:

అయమిద్ వై ప్రతివర్త ఓజస్వాన్ సంజయో మణిః ।

ప్రజాం ధనం చ రక్షతు పరిపాణః సుమగ్ధతః ॥ 16 ॥

పదము:

అయమ్ । ఇత్ । వై । ప్రతివర్తః । ఓజస్వాన్ । సమ్జయః
మణిః ।

ప్ర॒జామ్ । ధ॒నమ్ । చ । రక్ష॑తు । పరి॒జ్ఞానః॑ । సు॒మ॒గ్ధః॑
 ॥ 16 ॥

అనువాదం:

కృత్యా ప్రతివర్తన సాధనమైనది ఈ మణి.
 ఓజస్వ్యంతమైనది. విజయవంతమైనది.
 ఈ మణి సంతానాన్ని, ధనాన్ని పరిరక్షించు గాక!
 సర్వతః రక్షకమై నాకు
 శోభనకారి అయి విలసిల్లుతున్న దిది. ॥ 16 ॥

మంత్రము:

అస॒పత్నమ్ నో॑ అధరా దస॒పత్నమ్ న ఉత్త॑రాత్ ।
 ఇ॒న్ద్రా॒ప॒పత్నమ్ నః పశ్చా॒జ్ఞోతిః శూర పురస్కృ॑ధి ॥ 17 ॥

పదము:

అస॒పత్నమ్ । నః । అధరాత్ । అస॒పత్నమ్ । నః । ఉత్త॑రాత్ ।
 ఇ॒న్ద్రా॒ । అస॒పత్నమ్ । నః । పశ్చాత్ । జ్ఞోతిః । శూర । పురః ।
 కృధి ॥ 17 ॥

అనువాదం:

ఓ ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.
 ఉత్తరం నుంచి, దక్షిణం నుంచి
 వస్తున్న శత్రువులను సంహరించే జ్యోతిని మా ముందుంచు.
 అలాగే దక్షిణం నుంచి వచ్చు శత్రువులను
 ఉక్కడగించే జ్యోతిని మా ముందుంచు.
 అలాగే ఏ దిక్కునుంచి వచ్చే శత్రువులనైనా
 ముందించి మా ముందు జ్యోతివై వెలుగొందు. ॥ 17 ॥

మంత్రము:

వర్మ మే ద్యావాపృథివీ వర్మాహర్వర్మ సూర్యః ।

వర్మ మ ఇన్ద్రాగ్నిశ్చ వర్మ ధాతా దధాతు మే ॥ 18 ॥

వదము:

వర్మ । మే । ద్యావాపృథివీ ఇతి । వర్మ । అహః । వర్మ । సూర్యః ।

వర్మ । మే । ఇన్ద్రః । చ । అగ్నిః । చ । వర్మ । ధాతా ।

దధాతు । మే ॥ 18 ॥

అనువాదం:

ద్యావా పృథువులు మాకు

కవచమును ప్రసాదించురు గాక !

అలాగే అహస్సు కవచ మిచ్చును గాక !

సూర్యుడు కవచమును ప్రసాదించు గాక !

ఇంద్రుడు అదే కవచమును ఇచ్చుగాక !

కవచమును అగ్ని కల్పించు గాక !

కవచమును ధాత యొజించు గాక !

॥ 18 ॥

మంత్రము:

ఐన్ద్రాగ్నం వర్మ బహులం యదుగ్రం

విశ్వేదేవా నాతి విధ్యన్తి సర్వే ।

తన్నే తన్వంత్రతాయతాం సర్వతో బృహ-

దాయుష్మాం జరదష్టి ర్యథాసాని

॥ 19 ॥

పదము :

ఐన్ద్రాగ్నిమ్ । వర్మ । బహులమ్ । యత్ । ఉగ్రమ్ ।

విశ్వే । దేవాః । న । అతివిధ్యన్తి । సర్వే ।

తత్ । మే । తన్వమ్ । త్రాయతామ్ । సర్వతః । బృహత్ ।

అయుష్మాన్ । జరత్ అష్టిః । యథా । అసాని ॥ 19 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రాగ్ని దేవతాకమైన, ప్రపూతమైన,
ఉగ్రమైన కవచమును విశ్వదేవతలు సమస్తా భేదింపలేరు.

ఈ మఱి లక్షణమైన తనుత్రాణం

సర్వత్రా నా శరీరాన్ని రక్షించు గాక!

నేను శతాయుష్కుడనై జరాజీర్ణుడనయ్యే పర్యంతం

అహారం కలవాడనై ఉండును గాక! ॥ 19 ॥

మంత్రము:

ఆ మారుక్షద్ దేవమఱిర్మహ్యో అరిష్టతాతయే ।

ఇమం మేధి మభిసంవిశధ్వం తనూపాసం త్రివరూథ మోజసే

॥ 20 ॥

పదము :

ఆ । మా । అరుక్షత్ । దేవమఱిః । మహ్యై । అరిష్టతాతయే ।

ఇమమ్ । మేధిమ్ । అభిసంవిశధ్వమ్ । తనూపాసమ్ ।

త్రివరూథమ్ । ఓజసే ॥ 20 ॥

అనువాదం:

ఈ దేవమణి నా భుజాన్ని ఆరోపించినది.
నా గొప్పకోసమై, నా తేమార్థమై ఇది నాకు లభించినది.
మీరు కూడా ఓ నరులారా!
శత్రునిరాసకమైన ఈ మణిని ఆశ్రయింతురు గాక!
ఇది శరీర రక్షకమైనది.
ప్రతివిధావరణ సముపేతమైనది.
బలాది వర్షకమైనది.

॥ 20 ॥

పంక్తము:

అస్మిన్నిన్లో ని దధాతు నృష్టమ్-
మిమం దేవాసో అభిసంవిశధ్వమ్ ।
దీర్ఘాయుత్వాయ శతశరదాయా-
యుష్మాన్ జరదష్టి ర్యథాఽసత్

॥ 21 ॥

పదము:

అస్మిన్ । ఇన్ద్రః । ని । దధాతు । నృష్టమ్ ।
ఇమమ్ । దేవాసః । అభిసంవిశధ్వమ్ ।
దీర్ఘాయుత్వాయ । శతశరదాయా ।
ఆయుష్మాన్ । జరత్ అష్టిః । యథా । అసత్

॥ 21 ॥

అనువాదం:

ఈ మణిలో, ఇంద్రుడు నుఖాన్ని నిక్షేపించు గాక!
ఈ మణిని దేవత లందరూ ఆవేశింతురు గాక!

దీర్ఘాయువు కోసమై ఆయుష్కంతుడనై

జరదప్తినై (జరాజీర్ణుడనై)

అంతదాకా ఎలా వెలుగొందగలనో

అందుకు అనుకూలంగా

ఇంద్రుడు సుఖాన్ని ఇందులో నిక్షేపించుగాక !

దేవత లందరూ దీనిని అధివసేతురుగాక !

॥ 21 ॥

మంత్రము :

స్వస్తిదా విశాం పతి ర్వృత్రహ విమృధో వశీ ।

ఇన్ద్రో బధ్నాతు తే మణిం జిగీవాం

అపరాజితః సోమపా అభయఙ్కరో వృషా ।

స త్వా రక్షతు సర్వతో దివా నర్తం చ విశ్వతః ॥ 22 ॥

పదము :

స్వస్తిదాః । విశామ్ । పతిః । వృత్రహః । విమృధః । వశీ ।

ఇన్ద్రోః । బధ్నాతు । తే । మణిమ్ । జిగీవాన్ । అపరాజితః ।

సోమపాః । అభయమ్కరః । వృషా ।

సః । త్వా । రక్షతు । సర్వతః । దివా । నర్తమ్ । చ । విశ్వతః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఇలాంటి మహిమోపేతమైన మణిని ఇంద్రుడు

నీ చేతికి కట్టుగాక !

ఆయన తన భక్తులకు క్షేమప్రదాత.

దేవ మనుష్యాది లక్షణమైన
ప్రజానీకానికి ఆయన ప్రభువు.
వృత్తాసుర హంత. విగత యుద్ధుడు.
సర్వ వశంకరుడు. సోమపాయి.
అభయంకరుడు ఆయన.
ఇలాంటి ఆ దేవుడు ఈ మణిని
నీ చేతికి కట్టి నిన్ను రాత్రింబవళ్ళూ
సర్వ భయకారణాల నుంచీ రక్షించు గాక!

॥ 22 ॥

ఇది ఐదవ సూక్తం

సూక్తం - 6

ఋషి: మాతృనామా ॥ దేవతలు: మంత్రములలో పేర్కొన్నవారు, మాతృ
నామా, 12 బ్రహ్మణస్పతి ॥ చంద్రు: 1,3-9,13,18-28 అనుష్టుప్:
2 పురస్తాద్ బృహతి: 10 షట్పదా జగతి: 11,12,14,18 పథ్యాపంక్తి:
15 సప్తపదా శక్వరీ: 17 సప్తపదా జగతి ॥ మంత్రములు! ॥ 28 ॥

వినియోగం:- ఇది అర్థసూక్తము. దీనిని మాతృ గణములో పఠించుట వలన
శాంతు్యదకాధి మంత్రణంలో, అద్భుత హోమ, శాంతిహోమా
దులలో గణ ప్రయుక్త వినియోగం దీనికి అనునందేయము.

పీఠుంతోన్నయన కర్మలో దీనితో శ్వేత, పీత సర్వ వములను
(తెల్లని, పసుపు పచ్చని అవాంసు) ఆధిమంత్రించి గర్భిణికి కట్టాలి.

మంత్రము:

యో తే మాతోన్నమార్జ జాతాయాః పతివేదనా ।

దుర్దామా తత్ర మా గృధ దలింశ ఉత వత్సపః ॥ 1 ॥

పదము:

యో । తే । మాతా । ఉత్ 2 మమార్జ । జాతాయాః । పతి 2 వేదనా ।

దుఃఖనామా । తత్ర । మా । గృధత్ । అలింశః । ఉత । వత్సపః

॥ 1 ॥

అనువాదం:

ఓ గర్భిణీ! ప్రసవానంతరమే నీకు జనయితులైన,
నీ పతికి దుఃఖవేదన కల్గించునట్టి,
సునామ, దుర్నామ ధారిణులైన వారిని పరిహరించు.
వా రిద్దరిలో దుర్నామక నిన్ను ఆకాంక్షింపకుండుగాక!
భ్రమరాకారంలో నున్న కొన్ని రోగములకు అధిష్ఠాతయై
వత్సపాలకుడైన దేవుడు నిన్ను కోరకుండు గాక! ॥ 1 ॥

మంత్రము:

వలాలానువలాలా శర్కుం కోకం మలిముచం పలిజకమ్ ।

అశ్రేషం వప్రిహసన మృక్షగ్రీవం ప్రమీలిసమ్ ॥ 2 ॥

పదము:

వలాలానువలాలా । శర్కుమ్ । కోకమ్ । మలిముచమ్ ।

పలిజకమ్ ।

అశ్రేషమ్ । వప్రిహసనమ్ । మృక్షగ్రీవమ్ । ప్రమీలిసమ్

॥ 2 ॥

అనువాదం:

వలాల, అనువలాల (అతి తుచ్ఛాంగులు)
అను వారిద్దరినీ నాశం చేస్తున్నాను.
శర్శర్ అని శబ్దించే వానిని వినాశం చేస్తున్నాను.
చక్రవాకాకారంలో ఉన్న వానిని వినాశం చేస్తున్నాను.

వృద్ధుని వలె కన్పించే వానిని నాశం చేస్తున్నాను.
 రూపోపేత వసనవంతుని నాశం చేస్తున్నాను.
 కోతిమెడ వంటి మెడ గల వానిని నాశం చేస్తున్నాను.
 కనులంత జేసుకుని చూచేవానిని నాశం చేస్తున్నాను.
 (పిరందరూ గర్భిణ్యులకు పీడకలిగించే వారు.) || 2 ||

మంత్రము :

మా సం వృత్తో మోవ సృవ ఉరూ మావ సృపోఽస్తరా ।
 కృణోమ్యస్యై ఖేషజం బజం దుర్ణామచాతనమ్ || 3 ||

పదము :

మా । సమ్ । వృత్తః । మా । ఉవ । సృపః ।
 ఉరూ ఇతి । మా । అవ । సృపః । అస్తరా ।
 కృణోమి । అస్యై । ఖేషజమ్ । బజమ్ । దుర్నామఽచాతనమ్
 || 3 ||

అనువాదం :

ఈమె తొడల నడుమను ఓ దుర్నామా!
 ఆచ్ఛాదించ వద్దు.
 సంకోచం చెందించ వద్దు.
 లోనికి వెళ్ళవద్దు.
 మరిన్ని అవాఙ్ముఖుడవు కావద్దు.
 ఈమె కోసం దుర్నామ దోషనాశకమైన
 తెల్ల ఆవాల రూపంలో నున్న
 ఔషధాన్ని సిద్ధంచేస్తున్నాను.

|| 3 ||

మంత్రము :

దు॒ర్దా॒మా చ సు॒నా॒మా చో॒భా సం॒వృ॒త మి॒చ్ఛ॒తః ।

అ॒రా॒యా న॒వ హ॒న్మః సు॒నా॒మా స్త్రై॒ఽఽ మి॒చ్ఛ॒తామ్ ॥ 4 ॥

పదము :

దుః॒2నా॒మా । చ । సు॒2నా॒మా । చ ।

అ॒భా । సమ్॒2వృ॒తమ్ । ఇ॒చ్ఛ॒తః ।

అ॒రా॒యాన్ । అ॒వ । హ॒న్మః । సు॒2నా॒మా ।

స్త్రై॒ఽఽమ్ । ఇ॒చ్ఛ॒తామ్

॥ 4 ॥

అనువాదం :

దుర్దామ సునామాఋతైన వాచు

(సుభగ, దుర్భగులు)

సంవర్తనం చేయదలచిన వారు.

అమంగళ కరులైన వారిద్దరిని

వినాశం చేస్తున్నాము.

స్త్రీ సంబంధమైన అంగమును

సునాముడు కోరుగాక ।

॥ 4 ॥

మంత్రము :

యః శృ॒ష్టః శే॒శ్యసు॒ర వ్ర॒మ్భ॒త ఇ॒త తు॒ద్ధీ॒కః ।

అ॒రా॒యా వ॒ష్కా ము॒ష్కా॒భ్యాం భం॒ససో॒వ హ॒న్మసి ॥ 5 ॥

పదము:

యః | కృష్ణః | కేశీ | అసురః | స్తమ్భజః | ఉత | తుడ్డికః |

అరాయాన్ | అస్యాః | ముష్కభ్యామ్ |

భంససః | అప | హన్మసి

॥ 5 ॥

అనువాదం:

కృష్ణవర్ణుడు, 'కేశి' అను పేరు గల

అసురుడు, స్తంబజుడైన అసురుడు

వికారముఖం కలవాడు -

- ఈ దుర్బగుల నందరినీ

గర్భణీ ముష్కముల నుంచి

కటిప్రదేశం నుంచి తొలగిస్తున్నాము.

॥ 5 ॥

మంత్రము:

అనుజిఘ్రం ప్రమ్మశస్తం క్రవ్యాద ముత రేరిహమ్ |

అరాయాం ఛ్యకిష్కిణ్ బజః పిజ్గో అనీనశత్

॥ 6 ॥

పదము:

అనుజిఘ్రమ్ | ప్రమ్మశస్తమ్ |

క్రవ్యజలదమ్ | ఉత | రేరిహమ్ |

అరాయాన్ | శ్వకిష్కిణః | బజః | పిజ్గః | అనీనశత్

॥ 6 ॥

అనువాదం:

అనుజిఘ్రుని (వాసన చూడడంతోనే చంపునట్టి వాడు),

తడివి చంపు వానిని, మాంస భక్షకుని,

మంత్రము:

యః కృ॒ణో॑తి మృ॒తవ॑త్సా మ॒వతో॑కా మి॒మాం స్త్రి॑యమ్ ।
తమో॑షధే॒ త్వం నా॑శయా॒స్యాః క॒మల॑ మ॒ఞ్జే॒వమ్ ॥ ౮ ॥

పదము:

యః । కృ॒ణో॑తి । మృ॒తవ॑త్సామ్ ।
అ॒వ॒తో॒కామ్ । ఇ॒మామ్ । స్త్రి॑యమ్ ।
తమ్ । ఓ॒షధే॑ । త్వమ్ । నా॒శయ॑ ।
అ॒స్యాః । క॒మల॑మ్ । అ॒ఞ్జే॒వమ్ ॥ ౮ ॥

అనువాదం:

ఏ రాక్షసుడు ఈ గర్భిణీ స్త్రీని
మృత పుత్రును చేస్తాడో
అలాంటి వానినే ఓ ఓషధీ!
నీవు నశింపజేయి.
ఈమె కమలాన్ని (గర్భద్వారాన్ని)
అభివ్యక్తం చెయి. ॥ ౮ ॥

మంత్రము:

యే శా॒లాః పరి॑న్వ॒త్యన్తి సా॒యం గర్ద॑భనా॒దిన్ః ।
కు॒సూ॒లా యే చ॑ కు॒క్షి॒లాః క॑కు॒ఢాః క॒రు॒మాః స్రి॑మాః ।
తానో॑షధే॒ త్వం గ॒ఢ్ధే॑న వి॒హా॒దినాన్ వి నా॑శయ ॥ 10 ॥

కాం. 8 అ. 3 మా. 6

పదము :

యే । శాలాః । పరిఽన్యత్యన్తి । సాయమ్ । గర్భభఽనాదినః ।
 కుసూలాః । యే । చ । కుక్షిలాః । కకుభాః । కరుమాః । స్రీమాః ।
 తాన్ । ఓషధీ । త్వమ్ । గన్ధేన । విహచీనాన్ । వి । నాశయ ॥ 10 ॥

అనువాదం :

వి పిశాచురైతే సాయం సమయంలో
 గాడిదల వలె ఓండ్ర పెడుతూ
 ఇండ్ల వెంబడి నాట్యం చేస్తారో,
 ఎవరైతే కుసూలాకృతితో
 నాట్యం చేస్తారో,
 ఎవరైతే బానకడుపులతో ఉంటారో,
 ఎవరైతే మద్ది చెట్టువలె
 భయంకరాకారంతో ఉంటారో,
 నానాకారాలతో, నానాధ్వనులతో
 ఎవరైతే ఇళ్ళచుట్టూ ఆడుతుంటారో
 వారందరినీ ఓ ఓషధీ!
 నీ వాననతో పట్టి పల్లార్చు.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

యే కుకున్ధాః కుకూరభాః కృత్తిర్ధూర్భాని బ్రథతి ।
 క్రిబా ివ ప్రన్యత్యన్తో వసే యే కుర్వతే
 ఘోషం తానితో నాశయామసి

॥ 11 ॥

పదము :

యే । కుకున్దాః । కుకూరభాః । కృత్తీః । దూర్భాని । బిభ్రతి ।

క్లిబాః ౭ ఇవ । ప్ర౭నృత్యస్తః । వనే । యే । కుర్వతే ।

ఘోషమ్ । తాన్ । ఇతః । నాశయామసి

॥ 11 ॥

అనువాదం :

కృకంధలు అను పేరుగల రాక్షసులు

కోళ్ళవలె కూస్తూ హింసాకర్మలతో

దూషింపదగిన వారౌతారు.

అలాగే ఉన్నతుల వలె చేతులు, కాళ్ళూ అడిస్తూ

నృత్యం చేస్తూ కొన్ని పిశాచాలు

అరణ్యంలో ఘోషిస్తూ ఉంటాయి.

ఈ ఉభయ విధ పిశాచాలను

గర్భిణీ స్త్రీ సకాశం నుంచి తొలగించి

నాశం చేస్తున్నాము.

॥ 11 ॥

సంక్రమ :

యే సూర్యం న తితిక్షన్త ఆత వస్తమముం దివః ।

అరాయాన్ బస్తవాసినో దుర్గస్తీం-

ల్లోహితాస్యాన్ మకకాన్ నాశయామసి

॥ 12 ॥

పదము :

యే । సూర్యమ్ । న । తితిక్షన్తే । ఆతవస్తమ్ । అముమ్ । దివః ।

అరాయాన్ । బస్త౭వాసినః । దుః౭గస్తీన్ ।

లోహిత౭స్యాన్ । మకకాన్ । నాశయామసి

॥ 12 ॥

అనువాదం:

ద్యులోకం నుంచి తపింప జేస్తున్న
సూర్యుని చూచి సహించలేని పిశాచాలలో
అమంగళకరమైన వానిని నశింపజేస్తున్నాము.
గొర్రెల చర్మాలను ధరించి
దుర్వాసన వేస్తూ ఎర్రని ముఖాలతో
దోమలవలె నడుస్తూ ఉన్న పిశాచాలను
నశింప జేస్తున్నాము.

॥ 12 ॥

సంక్రమ:

య ఆత్మాన మతిమాత్ర మంస ఆధాయ బిభ్రతి ।

ప్రీడాం శ్రోణిప్రతోదిత ఇన్ద్ర రక్షాంసి నాశయ ॥ 13 ॥

పదము :

యే । ఆత్మానమ్ । అతిమాత్రమ్ । అంసే । ఆధాయ । బిభ్రతి

ప్రీడామ్ । శ్రోణిప్రతోదితః । ఇన్ద్ర । రక్షాంసి । నాశయ ॥ 13 ॥

అనువాదం:

ఏ పిశాచాలైతే శరీరాన్ని అతి స్థూలంగా పెంచుకుని ఉంటారో,
స్త్రీల కంటి ప్రదేశాన్ని వ్యధపెట్టే
రాక్షసు లెవరైతే ఉంటారో
వా రందరినీ ఓ ఇంద్రా! నశింపజేయి.

॥ 13 ॥

సంక్రమ:

యే హుర్వే వధ్వోతి యన్తి హస్తే శృక్లాణి బిభ్రతః ।

ఆపాకీష్ఠాః ప్రహసిన్స్తమ్మే యే కుర్వతే

శ్యోతి స్తా నితో నాశయామసి

॥ 14 ॥

పదము :

యే । పూర్వే । వధ్వః । యన్తి । హస్తే । శృక్లాదీ । బిభ్రతః ।

అపాకేఽస్థాః । ప్రహసీనః । స్తమ్పే । యే । కుర్వతే ।

జ్యోతిః । తాన్ । ఇతః । నాశయామసి

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఏ పికాచులైతే

స్వస్త్రిల కళ్ళముందు

వెడుతుంటారో,

తమ తమ చేతులలో కొమ్మలను

ధరించి ఉంటారో,

ఏ పికాచులైతే పాకకాలలో ఉంటారో,

అట్టహాసం చేస్తూ ఉంటారో,

ఎవరైతే స్తంభములలో జ్యోతిని

వెలిగిస్తారో, వా రందరినీ

ఈ గర్భిణి స్త్రీ నుంచి తొలగించి

నశింపజేస్తున్నాము.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

యేషాం పశ్చాత్ ప్రవదాని పురః పార్శ్వే పురో ముఖా ।

ఖిలజాః శకధూమజా ఉరుద్ధా యే చ

మట్కుదాః కుష్మముష్కా అయాశవః ।

తానస్యా బ్రహ్మదస్వతే వ్రతీబోధేన నాశయ

॥ 15 ॥

పదము:

యేషామ్ । పశ్చాత్ । ప్రవృత్తదాని ।

పురః । పార్శ్వః । పురః । ముఖా ।

ఖలజ్ఞాః । శకధూమజ్ఞాః । ఉరుద్ధ్వాః । యే । చ ।

మట్కుటాః । కుమ్భముష్కాః । అయాశవః ।

తాన్ । అస్యాః । బ్రహ్మణః । పతే । ప్రతిబోధేన । నాశయ

॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఏ రాక్షసులకు పాదాగ్రములు వెనుకకు తిరిగి ఉంటాయో,
ఎవరికి ముందు భాగంలో ముఖా లుంటాయో,
అలాంటి వారిని, అలాగే కళ్ళాలలో పుట్టిన వారిని,
పిడకల పొగలో పుట్టిన వారిని,
ఎవరైతే తలలు లేకుండా ఉంటారో,
ఎవరైతే గుటుగుటా శబ్దం చేస్తుంటారో,
ఎవరి ముష్కములు బొనల వలె ఉండునో,
ఎవరు వాయువేగంతో వెడుతుంటారో,
అలాంటి సర్వ రాక్షసులను ఓ బ్రాహ్మణస్వతీ!
ఈ ఓషధి సామర్థ్యంతో నశింపజేయి.

॥ 15 ॥

మంక్రము:

పర్యస్తాక్షా అప్రచక్షా అస్త్రిదాః సస్త్ర పణ్డగాః ।

అవ ఖేషజ పాదయ య ఇమాం

సంవిపృత్స త్యపతిః స్వపతిం త్రియమ్

॥ 16 ॥

పదము :

యే । హర్షే । వధ్వః । యన్తి । హస్తి । శృంగాః । బిభ్రతః ।

అపాకేఽస్థాః । ప్రహసినః । స్తమ్భే । యే । కుర్వతే ।

జ్యోతిః । తాన్ । ఇతః । నాశయామసి

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఏ పిశాచులైతే

స్వస్త్రిల కళ్యముందు

వెడుతుంటారో,

తమ తమ చేతులలో కొమ్మలను

ధరించి ఉంటారో,

ఏ పిశాచులైతే పాకశాలలో ఉంటారో,

అట్టహాసం చేస్తూ ఉంటారో,

ఎవరైతే స్తంభములలో జ్యోతిని

వెలిగిస్తారో, వా రందరినీ

ఈ గర్భిణీ స్త్రీ నుంచి తొలగించి

నశింపజేస్తున్నాము.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

యేహం పశ్చాత్ ప్రవదాని పురః పార్ష్ణిః పురో ముఖా ।

ఖలజాః శకధూమజా ఉరుద్ధా యే చ

మట్మతాః కుమ్భముష్కా అయాశవః ।

తానస్యా బ్రహ్మచస్పతే ప్రతిబోధేన నాశయ

॥ 15 ॥

పదము:

యేషామ్ । పశ్చాత్ । ప్రపదాని ।

పురః । పార్శ్విః । పురః । ముఖా ।

ఖలజాః । శకధూమజాః । ఉరుద్ధాః । యే । చ ।

మట్మదాః । కుమ్భముష్కాః । అయాశవః ।

తాన్ । అస్యాః । బ్రహ్మణః । పతే । వ్రతిబోధేన । నాశయ

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఏ రాక్షసులకు పాదాగ్రములు వెనుకకు తిరిగి ఉంటాయో,
ఎవరికి ముందు భాగంలో ముఖా లుంటాయో,
అలాంటి వారిని, అలాగే కళ్ళాలలో పుట్టిన వారిని,
పిడకల పొగలో పుట్టిన వారిని,
ఎవరైతే తలలు లేకుండా ఉంటారో,
ఎవరైతే గుటుగుటా శబ్దం చేస్తుంటారో,
ఎవరి ముష్కములు బొనల వలె ఉండునో,
ఎవరు వాయువేగంతో వెడుతుంటారో,
అలాంటి సర్వ రాక్షసులను ఓ బ్రాహ్మణస్వతీ!
ఈ ఓషధి సామర్థ్యంతో నశింపజేయి.

॥ 15 ॥

మంత్రము:

పర్యస్తాక్షా అప్రచక్షా అస్త్రిదాః సస్త్ర పణ్డగాః ।

అవ ఖేషజ పాదయ య ఇమాం

సంవివృత్త త్యపతిః స్వపతిం త్రియమ్

॥ 16 ॥

వదము :

పర్యస్తాఅక్షాః । అప్రచక్షాః । అస్త్రివాః । సస్త్ర । పణ్ణగాః
అప । భేషజ । పాదయ । యః । ఇమామ్ । సమ్వివృత్సతి ।
అపతిః । స్వపతిమ్ । స్త్రియమ్

॥ 16 ॥

అనువాదం

అస్తవ్యస్తంగా నున్న కన్నులు గలవారు,
కృశించిన ఊరుప్రదేశాలు గలవారు,
కాళ్ళతో నడువలేని వారు,
మొదలైన రక్షస్సమూహాలు
స్త్రీరహితు లగుదురు గాక !
కాకుంటే సర్పము లగుదురు గాక !
ఓ సర్పపరూపంలో నున్న భేషధమా !
నీవు వారిని అవాఙ్ముఖులను చేయి.
ఈ గర్భిణీ స్త్రీని సంవర్తనం చేయవలెనని
వారు చూస్తున్నారు.
అదుపు చేయువారు, లేని వారు
స్వాధీన పతిక అయిన ఈ స్త్రీని సంవర్తనం
చేయ దలుస్తున్నారు.
వారిని నీవు నశింపజెయ్యి.

॥ 16

మంత్రము :

ఉద్ధర్షిణం మునికేశం జమ్భయంతం మరీమృశమ్ ।
ఉపేషస్త ముదుమ్భలం తుణ్ణేల ముత శాతుడమ్ ।
వదా వ్ర విధ్య పార్హ్య స్థాళిం గారివ స్పన్దనా

॥ 17

కాం. 8 అ. 3 మా. 6

పదము :

ఉత్పల్లితమ్ । మునికేశమ్ । జమ్భయన్తమ్ । మరీమృశమ్ ।
 ఉపవిష్తమ్ । ఇదుమ్బలమ్ । తుణ్ణీలమ్ । ఉత । శాలుడమ్ ।
 పదా । ప్ర । విద్య । పార్వత్య । స్థానీమ్ । గోఽఽవ । స్పష్టనా
 || 17 ||

అనువాదం :

అతి ఘర్షణోపేతులు, మునివలె జడలు ధరించిన వారు,
 హింసకులు, ఎక్కడ నున్న గర్భిణీ స్త్రీలనూ వెతుక్కుంటూ
 పట్టుకొన జూస్తున్న వారు
 వీరందరినీ నశింప జేస్తున్నాము.
 పెద్ద తుండము గల శాలడం అనే పేరు గల అసురుని
 సర్ప రూపంలోని ఓషధి
 పాదప్రహారంతో తొలగించు గాక !
 పాలు పితికే ముంతలన్న అవు తన్ని వేసినట్టుగా
 వారిని తన్ని తగులవేయు గాక !
 || 17 ||

మంత్రము :

యస్తే గర్భం ప్రతిమృశాజ్ఞాతం వా మారయాతి తే ।
 పిణ్ణస్త ముగ్రధన్వా కృణోతు హృదయావిధమ్ || 18 ||

పదము :

యః । తే । గర్భమ్ । ప్రతిమృశాత్ ।
 జ్ఞాతమ్ । వా । మారయాతి । తే ।
 పిణ్ణః । తమ్ । ఉగ్రధన్వా । కృణోతు । హృదయావిధమ్ || 18 ||

అనువాదం:

ఏ రాక్షసాదులు ఓ గర్భిణీ!
 నీ గర్భాన్ని స్పృశించి పీడిస్తారో,
 లేదా బయటికి వచ్చిన పిండాన్ని
 నిర్జీవం చేస్తారో
 వారిని పాదప్రహారంతో తొలగించు.
 ఓ శ్వేత సర్వపమా!
 అలాగే గర్భఘాతక మైన రాక్షసిని
 ఉద్ధూర్ణగతివై హృదయ ప్రదేశంలో తాడనం చేయి. || 18 ||

మంత్రము:

యే అమ్నో జాతాన్ మారయన్తి సూతికా అనుశేరతే ।
 శ్రీభాగాన్ పిక్లః గన్ధర్వాన్ వాతో అభ్రమివాజతు || 19 ||

పదము:

యే । అమ్నః । జాతాన్ । మారయన్తి । సూతికాః । అనుశేరతే ।
 శ్రీభాగాన్ । పిక్లః । గన్ధర్వాన్ ।
 వాతః । అభ్రమివాజతు || 19 ||

అనువాదం:

ఏ రాక్షసాదులు పరిపూర్ణంగా ఎదగని
 గర్భం లోని పిండములను నశింప జేస్తారో,
 ఎవరైతే వారి ప్రక్కనే బాలింతల వలె పడుకుంటారో,
 అలాంటి గంధర్వ రక్షః పితృచాదులను
 ఓ గౌర సర్వపమా! వాయువు నీరులేని మబ్బులను
 తరిమి వేసినట్లు తరిమి వేయి! || 19 ||

మంత్రము:

పరిస్పష్టం ధారయతు యద్ధితం మావ పాది తత్ ।

గర్భం త ఉగ్రో రక్షతాం భేషజౌ నీవిభార్యౌ ॥ 20 ॥

పదము:

పరిస్పష్టమ్ । ధారయతు । యత్ ।

హితమ్ । మా । అవ । పాది । తత్ ।

గర్భమ్ । తే । ఉగ్రో । రక్షతామ్ । భేషజౌ । నీవిభార్యౌ ॥ 20 ॥

అనువాదం:

హోమాదులలో వినియోగించిన తర్వాత

మిగిలిన అవాలను

గర్భణీ స్త్రీ పారవేయ కుండు గాక ।

వారికి పుట్టిన పిల్లల హితము చెడకుండు గాక ।

ఓ గర్భణీ! నీ గర్భం భేషధ రూపమైన

ఆ సర్వపద్మయాన్ని పోకముడిలో కట్టి కాపాడుకో! ॥ 20 ॥

మంత్రము:

పవీనసాత్ తజ్జల్వ్యాత్ ఛాయకా దుత నగ్నకాత్ ।

ప్రజాయై పత్యే త్వా పిజ్గః పరి పాతు కిమీదినః ॥ 21 ॥

పదము:

పవీనసాత్ । తజ్జల్వ్యాత్ । ఛాయకాత్ । ఉత । నగ్నకాత్ ।

ప్రజాయై । పత్యే । త్వా । పిజ్గః । పరి । పాతు । కిమీదినః ॥ 21 ॥

అనువాదం :

వజ్రం వంటి నాసిక గలిగిన
అనురాదుల సమ్ముఖం నుంచి,
తంగ నామకుడైన రాక్షసుని .
వినాశకారి అయిన సమ్ముఖం నుంచి,
నగ్నులనే పేరుగల రాక్షసుల నుంచి నిన్ను ఓ గర్భిణీ!
పింగవర్ణమైన సర్వపం రక్షించు గాక!
పుత్రలాభార్థమై నీ భర్తకు
అనుకూల్యం కల్పించుటకు కూడా
అది నిన్ను రక్షించు గాక!

॥ 21 ॥

పంక్తము :

ద్వ్యౌఽస్యా చృతురక్షాత్ వశ్చౌపాదా దనజ్ఞరేః ।

వృస్తాదభి ప్రసర్పతః పరే పాహి వరీవృతాత్ ॥ 22 ॥

పదము :

ద్విౌఽస్యాత్ । చతుఃఽఅక్షాత్ । వశ్చౌపాదాత్ । అనజ్ఞరేః ।

వృస్తాత్ । అభి । ప్రసర్పతః । పరే । పాహి । వరీవృతాత్ ॥ 22 ॥

అనువాదం :

విముఖ రాక్షసి నుంచి,
నాలుగు కళ్ళ రాక్షసి నుంచి,
ఐదు కాళ్ళ రాక్షసి నుంచి,
అంగుళి రహితులై లతాపుంజం వదలి
అభిముఖంగా వస్తున్న రాక్షసి నుంచి,
వెనుకకు నడుస్తున్న రాక్షసి నుంచి,
ఓ షధీ! నీ పిమెను రక్షించు.

॥ 22 ॥

మంత్రము :

య ఆమం మాంస మదన్తి పౌరుషేయం చ యే క్రవిః ।
గర్భాన్ ఖాదన్తి కేశవా స్తా నితో నాశయామసి ॥ 23 ॥

పదము :

యే । ఆమమ్ । మాంసమ్ । అదన్తి ।
పౌరుషేయమ్ । చ । యే । క్రవిః ।
గర్భాన్ । ఖాదన్తి । కేశవాః । తాన్ । ఇతః । నాశయామసి
॥ 23 ॥

అనువాదం:

ఏ పిశాచాలు పచ్చిమాంసాన్ని తింటాయో,
ఎవరు మానవ మాంసాన్ని తింటారో,
ఎవరు విపరీత కేశపాశాలు కలవారో,
గర్భంలో మాయారూపంతో ప్రవేశించి,
పిండాన్ని తినివేసే వారెవరో
- ఇలాంటి వివిధవిధ పిశాచాలను
ఈ గర్భాణి సకాశం నుంచి తొలగించి
నాశం చేస్తున్నాము. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

యే సూర్యాత్ పరిసర్పన్తి స్తుషేవ శ్వశూదధి ।
బజశ్చ కేషాం విజ్గశ్చ హృదయేఽధి ని విధ్యతామ్ ॥ 24 ॥

పదము :

యే । సూర్యాత్ । పరిఽసర్పన్తి । స్నుషాఽఽవః శ్వశరాత్ । అధి ।

బహః । చ । తేషామ్ । పిజ్గః । చ ।

హృదయే । అధి । ని । విధ్యతామ్

॥ 24 ॥

అనువాదం :

సూర్య సకాశం నుంచి అనుజ్ఞాతులై
ఏ పిడకులు భూలోకానికి వస్తుంటారో
తండ్రి అనుమతి పొంది అత్తవారింటికి
వచ్చే కోడళ్ళ పలె
సూర్యుని దగ్గర అనుమతి పొంది వస్తున్న వారిని
ఓ శ్వేత పింగ నర్తపములారా !
హృదయప్రదేశంలో కూర్చుండి దెబ్బతీయండి.

॥ 24 ॥

మంత్రము :

పిజ్గ రక్ష జాయమానం మా పుమాంసం త్రియం క్రత్న్ ।

ఆఢ్ఢాదో గర్భాన్మా దభన్ బాధస్వేతః కిమీదినః ॥ 25 ॥

పదము :

పిజ్గ । రక్ష । జాయమానమ్ । మా ।

పుమాంసమ్ । త్రియమ్ । క్రత్న్ ।

ఆఢ్ఢాఽఅదః । గర్భాన్ । మా । దభన్ ।

బాధస్వ । ఇతః । కిమీదినః

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఓ శ్వేత సర్వపమా !
 పుడుతున్న శిశువును రక్షించు !
 పుడుతున్న మగపిల్లలను
 ఆడపిల్లలుగా మార్చకుండా రక్షించు.
 మరి కొందరు అండభక్షకులుంటారు.
 అలాంటి రాక్షసులు
 ఈ గర్భాన్ని విచ్ఛిన్నం చేయాలని చూస్తారు.
 ఈ ఉభయవిధ రాక్షసులను
 ఓ శ్వేత సర్వపమా ! ఇక్కడి నుంచి
 కొట్టి తరిమివేయి !

॥ 25 ॥

మంత్రము :

అప్రజాఽత్వమ్ మా ర్తవత్సమాద్ రోద మఘ మావయమ్ ।
 వృక్షాదీన స్రజం కృత్వాఽప్రియే ప్రతి ముచ్చ తత్ ॥26॥

పదము:

అప్రజాఃఽత్వమ్ । మార్తవత్సమ్ ।
 ఆత్ । రోదమ్ । అఘమ్ । ఆవయమ్ ।
 వృక్షాత్ఽవ । స్రజమ్ । కృత్వా ।
 అప్రియే । ప్రతి । ముచ్చ । తత్

॥ 26 ॥

అనువాదం :

ఓ సర్వపమా ! నీవు ఈ గర్భజాత్రు
 సంతాన విధురత్వాన్ని,

మృత వత్సత్వాన్ని దరిసేరకుండా
 పాపఫలభూతములైన ఆ దుఃఖాలను
 కోసిన పూలతో మాలకట్టనట్లు
 వానిని మాలగా కట్టి
 ఆ మాలను శత్రువుతో సంయోజనం చెయ్యి. || 26 ||

ఇది ఆరవ సూక్తం.

ఇది మూడవ అనువాకం

అనువాకం - 4

సూక్తం - 7

ముషి: అథర్వకు || దేవతలు: దైవజ్యం, ఆయుష్యం, ఓషధులు || చందస్సు:
 1,7,8,11,13,16-23,27 అనుష్టుప్: 2 ఉపరిష్టాద్ భురిగ్ బృహతీ:
 3 పురఉష్టిక్: 4 పశ్చాపదా పరానుష్టు ఇతిజగతీ: 5,10,25 పత్యాపంక్తి:
 6 విరాద్ గర్వా భురిక్ పత్యాపంక్తి: 9 ద్విపదాఽఽర్చీ భురిగనుష్టుప్:
 12 పశ్చాపదా విరా డతిశక్యశి: 14 ఉపరిష్టాద్ నిచ్చద్ బృహతీ:
 15 త్రిష్టుప్, 24 షట్పదా జగతీ: 26 నిచ్చదనుష్టుప్: 28 భురి
 గనుష్టుప్ || పంక్రములు: || 28 ||

వినియోగం:- యజ్ఞిది సర్వవ్యాధి చికిత్సా కర్మలో ఈ అర్థసూక్తంతో
 దశవృక్షశకలములను లాక్షహిరణ్మయములతో కట్టిన మణిని
 అభిమంత్రించి మరల సూక్తాన్ని జపించి కట్టవలెను.

వలాశము, ఉడుంబరము, జంబు, కాంపీలము, స్రవక్,
 వజ్జిము, శిరీషము, స్రవక్తము, వరణము, బిల్వము, జిగ్గడము,
 కుటకము, గర్హము, గలావలము, వేతనము, శింబలము,
 సిపునము, స్వందనము, అరణిక, ఆశ్మయోక్తము, తున్దు,
 పూతదారు అనేవి శాంత వృక్షములు. వీటిలో ఏదో పదివృక్షముల
 శకలములతో నిర్మితమైన మణిని 'శాకలమణి' అని అంటారు.

సౌత్రామణి యాగంలో దీనితో ఓషధులతో సందీయమాన
 మైన సురసు అనుమంత్రించాలి.

మంత్రము:

యా బ్ర॒థవో యాశ్చ శు॒క్రా రోహి॑ణీ రుత పృ॒శ్నయః॑ ।

అసి॑క్ష్మిః కృ॒ష్ణాః ఓష॑ధీః సర్వా॑ అచ్ఛా॒వదా॑మసి || 1 ||

పదము:

యాః । బ్ర॒థవః । యాః । చ ।

శు॒క్రాః । రోహి॑ణీః । రుత॑ । పృ॒శ్నయః॑ ।

అసి॑క్ష్మిః । కృ॒ష్ణాః । ఓష॑ధీః । సర్వా॑ః । అచ్ఛా॒వదా॑మసి || 1 ||

అనువాదం:

గోధుమ వర్ణము కలవి. తెల్లనివి, బలవర్ధకమైనవి,
వివిధ వర్ణములైనవి, నల్లనివి, నీలిరంగువి అయిన
ఓషధులను అన్నింటిని ఆహ్వానిస్తున్నాము.

|| 1 ||

మంత్రము:

త్రాయ॑ంతా మి॒మం పు॒రుషం॑ య॒క్ష్యాద్ దే॒వేషి॑తా దధి॑ ।

యాసాం॑ ద్యౌష్పితా॑ పృథి॒వీ మాతా॑

సము॑ద్రో మూ॒లం వీరు॑ధాం బభూ॑వ || 2 ||

పదము:

త్రాయ॑ంతామ్ । ఇ॒మమ్ । పు॒రుషమ్ । య॒క్ష్యాత్ ।

దే॒వేషి॑తాత్ । అధి॑ ।

యాసా॑మ్ । ద్యౌః । పితా॑ । పృథి॒వీ । మాతా॑ ।

సము॑ద్రః । మూ॒లమ్ । వీరు॑ధామ్ । బభూ॑వ || 2 ||

పాం. 8 అ. 4 నూ. 7

పదము :

ప్ర॒త॒స్త్వ॒తీః । స్త॒మ్భి॒నీః । ఏ॒క॒శ॒ఙ్గాః ।

ప్ర॒త॒త॒న్వ॒తీః । ఓ॒ష॒ధీః । ఆ । వ॒దా॒మి ।

అం॒శు॒మ॒తీః । కా॒ర్ణి॒నీః । యాః । వి॒శా॒ఖాః । హ్వా॒యా॒మి ।

తే । వీ॒రు॒ధః । వై॒శ్వ॒దే॒వీః । శ్రా॒గ్గాః । పు॒రు॒ష॒జీ॒వనీః ॥ 4 ॥

అనువాదం :

విశేషంగా విస్తరించునవి,
గుచ్ఛములు కలవి,
ఒక్క కొమ్ముగలవి,
అల్లుకొని ఉన్నవి అయిన
ఈ ఓషధులను నేను ఆహ్వానిస్తున్నాను.
ప్రకాశవంతమైనవి, కాండములు కలవి,
శిఖలు కలవి,
కాఖారహితమైనవి అయిన వీనిని
నీ కొఱకై నేను ఓ రోగీ! ఆహ్వానిస్తున్నాను.
ఇవి వైశ్వదేవములు,
పురుష జీవన దాత్రులు.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

యద్ వః సహః సహమానా వీర్యం! యచ్చ వో బలమ్!

తేనేమ మస్మాద్ యక్షాత్ పురుషం

ముచ్చ తాషధి రథో కృణోమి భేషజమ్

॥ 5 ॥

పదము :

యత్ । వః । సహః । సహమానాః ।

వీర్యమ్ । యత్ । చ । వః । బలమ్ ।

తేన । ఇమమ్ । అస్మాత్ । యజ్ఞాత్ । పురుషమ్ ।

ముచ్చత । ఓషధీః । అథో ఇతి । కృదోమి । భేషజమ్ ॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఓ రోగనాశక ఓషధులారా !

మీలో ఉన్న సామర్థ్యం వల్ల, బలం వల్ల,

వీర్యం వల్ల ఈ పురుషుని ఈ రోగం నుంచి

విముక్తిని పొందించండి.

నేను వైద్యం చేస్తున్నాను.

॥ 5 ॥

మంత్రము :

జీవలాం నఘారిషాం జీవన్తి మోషధీ మహమ్ ।

అరున్ధతీ మున్నయన్తిం పుష్పాం మధుమతి మిహ

హవేన్మా అరిష్టతాతయే

॥ 6 ॥

పదము :

జీవలామ్ । నఘఽరిషామ్ । జీవన్తిమ్ । ఓషధీమ్ । అహమ్ ।

అరున్ధతీమ్ । శ్చన్తనయన్తిమ్ । పుష్పామ్ । మధుఽమతిమ్ ।

ఇహ । హవే । అస్మై । అరిష్టఽతాతయే

॥ 6 ॥

అనువాదం :

అయుష్కారకమైనవి, జీవన దాతృలైనవి,
హాని చేయనివి, అరుంధతీ రూపమైనవి,
మధుమంతమైనవి, పుష్పసహితమైనవి
అయిన ఓషధులను
ఇతని ఆరోగ్యానికై నేను ఆహ్వానిస్తున్నాను.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ఇహ యస్తు ప్రచేతసో మేదిని ర్వచసో మమ ।
యథేమం పారయామసి పురుషం దురితా దధి

॥ 7 ॥

పదము :

ఇహ । ఆ । యస్తు । ప్రచేతసః । మేదినిః । ర్వచసః । మమ ।
యథా । ఇమమ్ । పారయామసి ।

పురుషమ్ । దుఃఖకాత్ । అధి

॥ 7 ॥

అనువాదం :

నా మాటలతో పుష్టికారకమైన ఓషధులు
ఇక్కడకు వచ్చు గాక !
ఈ పురుషుని పాపరూపమైన రోగం నుంచి
విముక్తి చెందించు గాక !

॥ 7 ॥

మంత్రము :

అగ్నే ర్హాసో అపాం గర్భో యా రోహంతి పునర్దవాః ।
ధ్రువాః సహస్రనామ్ని ర్భేషణీః సత్త్వాభృతాః

॥ 8 ॥

పదము :

అగ్నేః । మాసః । అపామ్ । గర్భః ।

యాః । రోహన్తి । పునఃఽనవాః ।

ధ్రువాః । సహస్రఽనామ్నీః । భేషజీః । సన్తు । ఆఽభృతాః ॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఏ ఓషధులు అగ్నికి సమిధ లైనవో,
జలం యొక్క గర్భరూపము లైనవో,
పునర్నవములై మొలకెత్తునవి అయినవో,
ఆ సహస్ర నామధేయములు గలవి
అమృతములు, ధ్రువములు అగుగాక !

॥ 8 ॥

మంత్రము :

అవకోల్బా ఉదకాత్మాన ఓషధయః ।

వ్యృషన్తు దురితం తీక్ష్ణశృణ్మః

॥ 9 ॥

పదము :

అవకోఽల్బాః । ఉదకఽత్మానః । ఓషధయః ।

వి । ఋషన్తు । దుఃశతమ్ । తీక్ష్ణఽశృణ్మః

॥ 9 ॥

అనువాదం :

వైచాలంలో పుట్టినవి, ఉదకాత్మకము లైనవి,
తీక్ష్ణశృంగము లైనవి అయిన ఓషధులు
పాపరూపమైన ఈ రోగాన్ని దూరం చేయు గాక !

॥ 9 ॥

మంత్రము :

ఉన్ముచ్చస్తీ ర్వివరుణా ఉగ్రా యా విషదూషణీః ।

అథో బలాసనాశనీః కృత్యాదూషణీశ్చ

యాస్తా ఇహ యన్తోషధీః

॥ 10 ॥

పదము :

ఉత్తముచ్చస్తీః । వివరుణాః ।

ఉగ్రాః । యాః । విషదూషణీః ।

అథో ఇతి । బలాసనాశనీః । కృత్యాదూషణీః । చ ।

యాః । తాః । ఇహ । ఆ । యన్తు । షిషధీః

॥ 10 ॥

అనువాదం :

రోగ విముక్తి కల్గించు నట్టివి,

విశేషవర్ణములు గలిగినట్టివి,

తీక్షణములైనవి, విషనాశకములైనవి,

కఫమును దూరము చేయునవి,

ఆభిచారిక ప్రయోగములను నాశం చేయునవి

అయిన ఈ షిషధులు ఇక్కడికి వచ్చు గాక ।

॥ 10 ॥

మంత్రము :

అపక్రితాః సహాయసి ర్విరుధో యా అభిష్టుతాః ।

త్రాయంతా మస్మిన్ గ్రామే గా మశ్వం పురుషం వశమ్ ॥ 11 ॥

మధోః । సమ్భక్తాః । అమృతస్య । భక్షాః ।

ఘృతమ్ । అన్నమ్ । దుహితామ్ । గోపురోగవమ్ ॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఈ ఓషధుల మూలం మధురమైనది.

అగ్రభాగం మధురమైనది.

మధ్యభాగం కూడా మధురమైనది.

పీని ఆకులు మధురమైనవి.

పీని పుష్పములు మధురమైనవి.

ఇవి మధురములై, అమృతమునకు

అన్నరూపములైనవి. ఇవి గోపురోగవములు,

ఘృతమును, అన్నమును దోహదం చేయు గాక! ॥ 12 ॥

మంత్రము :

యావతిః కియతిశ్చేమాః పృథివ్యా మధోషధీః ।

తా మా సహస్రవర్ణ్యై మృత్యోర్ముచ్చా న్వంహసః ॥ 13 ॥

వదము :

యావతిః । కియతిః । చ । ఇమాః । పృథివ్యామ్ । అధి । ఓషధీః

తాః । మా । సహస్రవర్ణ్యైః ।

మృత్యోః । ముచ్చాస్తు । అంహసః

॥ 13 ॥

అనువాదం :

భూలోకం నుంచి ఈ ఓషధులు ఎన్ని ఉన్నవో,

అవి సహస్ర వర్ణములు కలవి.

అవి పాపరూపమైన మృత్యువు నుంచి

నన్ను రక్షించుగాక!

॥ 13 ॥

మంత్రము :

వైయాఽఘో మణి ర్వీరుధాం త్రాయమాణోఽభిశ స్తిపాః ।

అమీవాః సర్వా రక్షాంస్యప హన్త్యధి దూరమస్మత్ ॥ 14 ॥

పదము :

వైయాఽఘః । మణిః । వీరుధామ్ ।

త్రాయమాణః । అభిశ స్తిపాః ।

అమీవాః । సర్వా । రక్షాంసి । అప ।

హన్తు । అధి । దూరమ్ । అస్మత్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఓషధులలో వ్యాఘ్రప్రాయమైన మణి

వినాశం నుంచి రక్షించు గాక !

ఇవి సర్వ రోగముల నుంచి

సర్వ రోగముల బీజముల నుంచి

మమ్ములను దూరం చేయుగాక !

॥ 14 ॥

మంత్రము :

సింహస్యేవ స్తనథోః సం విజన్తే

గ్నేరివ విజన్త ఆభృతాభ్యః ।

గవాం యక్ష్యః పురుషాదాం వీరుద్భి-

రతీసుతో నావ్యాఽ ఏతు ప్రోత్యాః

॥ 15 ॥

పదము:

సింహస్యఽశవ । స్తనభోః । సమ్ । విజన్తే ।

అగ్నేఃఽశవ । విజన్తే । ఆఽభృతాభ్యః ।

గవామ్ । యక్ష్యః । పురుషాణామ్ । వీరుత్ఽభిః ।

అతిఽనుత్తః । నావ్యాఽః । ఏతు । స్తోత్రాః ॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఇక్కడికి తెచ్చిన ఓషధుల వల
రోగములు భయభ్రాంతము లవుతున్నవి.
సింహగర్జనంతో వలె, వైశ్వానరాగ్ని విజృంభణంతో వలె
ఓషధులతో మనుష్యాదుల
యక్ష్యరోగం పలాయనం చిత్తగిస్తున్నది. ॥ 15 ॥

పంక్తము:

ముముచానా ఓషధయోఽగ్నే ర్వైశ్వానరాదధి ।

భూమిం సంతన్వతీరిత యాసాం రాజా వనస్పతిః ॥ 16 ॥

పదము:

ముముచానాః । ఓషధయః । అగ్నేః । వైశ్వానరాత్ । అధి ।

భూమిమ్ । సమ్ఽతన్వతీః । ఇత ।

యాసామ్ । రాజా । వనస్పతిః ॥ 16 ॥

అనువాదం:

ఈ ఓషధులకు రాజు వనస్పతి. వైశ్వానరాగ్ని పైన
ఓషధులున్నవి. భూమిపై ప్రవహించునవి. ॥ 16 ॥

పంక్తము :

యా రోహన్త్యాఙ్గిరసిః పర్వతేషు సమేషు చ ।

తా నః పయస్వతీః శివా ఓషధీః సస్తు శం హృదే ॥ 17 ॥

పదము :

యాః । రోహన్తి । ఆఙ్గిరసిః । పర్వతేషు । సమేషు । చ ।

తాః । నః । పయస్వతీః । శివాః । ఓషధీః । సస్తు । శమ్ । హృదే
॥ 17 ॥

అనువాదం :

అంగిరసమహర్వి సముద్భూతములైన ఓషధులు

పర్వతాలలో, సమస్తములలో అంకురిస్తున్నవి.

అవి రసవంతమైనవి. శివంకరములైనవి.

ఇవి మా హృదయాలకు శాంతి నిచ్చు గాక ! ॥ 17 ॥

పంక్తము :

యాశ్వాహం వేద వీరుధో యాశ్చ పశ్యామి చక్షుషా ।

అజ్ఞాతా జానీమశ్చ యా యాసు విద్మ చ సంభృతమ్ ॥ 18 ॥

పదము :

యాః । చ । అహమ్ । వేద । వీరుధః ।

యాః । చ । పశ్యామి । చక్షుషా ।

అజ్ఞాతాః । జానీమః । చ । యాః ।

యాసు । విద్మ । చ । సమ్భృతమ్ ॥ 18 ॥

అనువాదం:

నా కే ఓషధులు తెలుసునో,
వేనిని నేను సరిగా పర్యాలోచిస్తున్నానో,
ఏవి అజ్ఞాతములుగా ఉన్నవో,
వేనిలో వీర్య మహత్త్వం ఇమిడి ఉన్నదో -

॥ 18 ॥

మంత్రము:

సర్వాః సమగ్రా ఓషధీ ర్బోధన్తు వచసో మమ ।

యథేమం పారయామసి పురుషం దురితా దధి

॥ 19 ॥

పదము:

సర్వాః : సమగ్రా : ఓషధీః : బోధన్తు : వచసః : మమ : ।

యథా : ఇమమ్ : పారయామసి : ।

పురుషమ్ : దుఃశ్రుతాత్ : అధి

॥ 19 ॥

అనువాదం:

ఈ సర్వ సమగ్ర ఓషధులు
నా మాటతో జాగృతము లగుగాక !
దురిత రూపమైన రుగ్మత నుంచి
నే నీ పురుషుని విముక్తుని చేస్తున్నాను.

॥ 19 ॥

మంత్రము:

అశ్వత్థో దర్భో వీరుధాం సోమో రాజాఽమృతం హవిః ।

ప్రీహిర్యశ్చ భేషజౌ దివస్సుత్రా వమర్త్యే

॥ 20 ॥

వదము :

అశ్వత్థః । దర్భః । వీరుధామ్ । సోమః ।

రాజా । అమృతమ్ । హవిః ।

ప్రీహిః । యవః । చ । భేషజౌ । దివః । పుత్రౌ । అమర్త్యౌ ॥ 20 ॥

అనువాదం :

అశ్వత్థము (రావిచెట్టు), దర్భ,

ఓషధులకు రాజైన సోముడు,

అమృతమును తమలో దాచుకున్న

జలము, వరి, యవలు -

ఇవి అమరములైన ఓషధులుగా ఉన్నవి.

ఇవి ద్యులోకమునకు పుత్రులుగా నున్నవి.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

ఐజీహీధ్వే స్తనయత్యభిక్రన్తతోషధీః ।

యదా వః పృశ్నిమాతరః పర్జన్యో రేతసావతి ॥ 21 ॥

వదము :

ఐత్ । జిహీధ్వే । స్తనయతి । అభిక్రన్తతి । ఓషధీః ।

యదా । వః । పృశ్నిమాతరః । పర్జన్యః । రేతసా । అవతి ॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఎప్పుడు పర్జన్యుడు గర్జిస్తాడో,

పృథ్వీ నముద్భూతములైన ఓషధులు

ఎప్పుడు పైకి వస్తున్నవో,

అప్పుడు పరమ్యుడు విడిచిన జలంతో
అవి రక్షితము లవుతున్నవి.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

తస్మా¹మృతస్యే²మం బలం పురుషం పాయయామసి ।

అథో³ కృణోమి ఖేషజం యథా⁴సచ్చతహాయనః ॥ 22 ॥

పదము :

తస్య ! అమృతస్య । ఇమమ్ । బలమ్ ।

పురుషమ్ । పాయయామసి ।

అథో⁵ఇతి । కృణోమి । ఖేషజమ్ ।

యథా । అసత్ । శత⁶హాయనః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

అ అమృతమునకు చెందిన బలం
ఈ పురుషుడు త్రాగునట్లు చేస్తున్నాము.
ఖేషధాన్ని మేము సిద్ధం చేస్తున్నాము.
ఇత నిందుతో నూరేళ్ళు బ్రతుకు గాక !
శతాయుష్కుడై జీవించుగాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

పరాహో¹ వేద విరుధం నకులో² వేద ఖేషజిమ్ ।

సర్వా గన్తర్వా³ యా విదుస్తా⁴ అస్మా⁵ అవసే హువే ॥ 23 ॥

పదము :

వరాహః । వేద । వీరుధమ్ । నకులః । వేద । భేషజీమ్ ।

సర్వాః । గన్తర్వాః । యాః । విదుః ।

తాః । అస్మై । అవసే । హువే

॥ 23 ॥

అనువాదం :

వరాహం ఈ ఓషధిని ఎరుగును.

ముంగిస ఈ ఓషధిని ఎరుగును.

సర్వగంధర్వులు దీని నెరుగుదురు.

ఇతని రక్షణార్థమై దానిని నేను అహ్వనిస్తున్నాను. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

యాః సుప్తర్థా ఆజీరసిర్దివ్యా యా రఘుతో విదుః ।

వయాంసి హంసా యా విదుర్యాశ్చ సర్వే పత్రత్రిణః ।

మృగా యా విదు రోషధీస్తా అస్మా అవసే హువే ॥ 24 ॥

పదము :

యాః । సుప్తర్థాః । ఆజీరసిః । దివ్యాః ।

యాః । రఘుటాః । విదుః ।

వయాంసి । హంసాః । యాః । విదుః ।

యాః । చ । సర్వే । పత్రత్రిణః ।

మృగాః । యాః । విదుః । ఓషధీః ।

తాః । అస్మై । అవసే । హవే

■ 24 ■

అనువాదం:

అంగిరో సముద్యాతములైన ఈ ఓషధులను
గరుడ పక్షులు డేగలు ఎరుగును.
పక్షులకు, హంసలకు పీనిని గురించి తెలియును.
పక్షిజాతి కంతటికి ఇవి పరిచితములు.
అలాగే మృగములు పీని నెరుగును.
పీనిని ఈ రోగి రక్షణార్థమై
అహ్వనిస్తున్నాను.

■ 24 ■

మంత్రము:

యావతీనా మోషధీనాం గావః

ప్రాశ్నన్త్యహ్నుః యావతీనా మజావయః ।

తావతీ స్తుభ్య మోషధీః శర్మ యచ్ఛన్త్యాభృతాః ■ 25 ■

వదము:

యావతీనామ్ । ఓషధీనామ్ । గావః ।

ప్ర2అశ్నన్తి । అహ్నుః । యావతీనామ్ । అజ2అవయః ।

తావతీః । తుభ్యమ్ । ఓషధీః । శర్మ । యచ్ఛన్తు । అ2భృతాః

■ 25 ■

అనువాదం:

అవధ్యములైన గోవులను ఏ ఓషధులు అలరిస్తున్నవో,
వేనిని గొర్రెలు, మేకలు తింటున్నవో,
అలాంటి ఓషధులన్నీ నీకు నుఖం కల్గించుగాక! || 25 ||

మంత్రము:

యావతీషు మనుష్యాః భేషజం భిషజో విదుః ।

తావతీర్విశ్వభేషజీరా భరామి త్వామభి || 26 ||

పదము:

యావతీషు । మనుష్యాః । భేషజమ్ । భిషజః । విదుః ।

తావతీః । విశ్వః భేషజీః । ఆ । భరామి । త్వామ్ । అభి || 26 ||

అనువాదం:

వైద్యలోకం ఈ ఓషధులలో వేనిని
ప్రయోగించ వలెనో ఎరుగును.
విశ్వజీవనౌషధం గల ఈ ఓషధులను
నీ సమీపమునకు రావలసినదిగా అహ్వానిస్తున్నాను. || 26 ||

మంత్రము:

పుష్పవతీః వ్రసూమతీః ఫలినీ రఫలా ఉత ।

సంమాతర ఇవ దుహ్రా మస్మా అరిష్టతాతయే || 27 ||

పదము:

పుష్పః పతీః । వ్రసూమతీః । ఫలినీః । అఫలాః । ఉత ।

సంమాతరః ఇవ । దుహ్రామ్ । అస్మై । అరిష్టః తాతయే || 27 ||

అనువాదం :

కుసుమములు గలవి, చివుళ్ళతో అలరారునవి,
ఫలవంతము లైనవి, ఫలహీనము లైనవి
అయిన ఓషధులు
ఇతని సుఖశాంతి కోసమై
ఉత్తమ మాతల వలె ఇతనికై
రసప్రదానం చేయును గాక !

॥ 27 ॥

మంత్రము :

ఉత్ త్వాహార్షం పశ్చశలాదథో దశశలాదుత ।

అథో యమస్య పడేవీశాద్ విశ్వస్మాద్ దేవకిల్బిషాత్ ॥ 28 ॥

పదము :

ఉత్ । త్వా । అహార్షమ్ । పశ్చశలాత్ ।

అథోఽతి । దశశలాత్ । ఉత ।

అథోఽతి । యమస్య పడేవీశాత్ ।

విశ్వస్మాత్ । దేవకిల్బిషాత్

॥ 28 ॥

అనువాదం :

ఐదు నిలువులు, పదినిలువులు లోతు ఉన్న
అధఃప్రాంతం నుంచి వలె
దుఃఖముల నుంచి, యముని దూతల నుంచి
చేదుకొనవలసిందిగా వానిని ప్రార్థిస్తున్నాను.
దేవకిల్బిషం నుంచి నిన్ను పైకి లేవనెత్తుతున్నాను. ॥ 28 ॥

ఇది ఏడవ సూక్తం.

సూక్తం - 8

ఋషులు : భృగ్వంగిరసులు॥ దేవతలు : ఇంద్రుడు, వనస్పతి, మణియ, పర
 సేనాహననము॥ చందస్సు : 1,5,13-18 అనుష్టుప్ : 2,8-10,23
 ఉపరిష్టాద్ బృహతీ : 3 విరాద్ బృహతీ : 4 భృహతీ పురస్తాద్
 ప్రస్తార పంక్తి : 6 అస్తార పంక్తి : 7 విపరీతపాదంజ్ఞ చతుష్ప
 దాఽతి జగతీ : 11 పథ్యాబృహతీ : 12 భురిగనుష్టుప్ : 19 పురస్తాద్
 విరాద్ బృహతీ : 20 పురస్తాన్నిచ్చద్ బృహతీ : 21 త్రిష్టుప్ : 22
 చతుష్పదా శక్వరీ : 24 త్రిష్టుజ్జగ్గర్వా పరాశక్వరీ చతుష్పదా జగతీ
 మంత్రములు : ॥ 24 ॥

వినియోగం :- ఈ అర్థసూక్తానికి శత్రుక్షయ, శత్రుభయనాశన, శత్రుజయ,
 స్వకీయవిజయవర్ధన కర్మలలో వినియోగం. ఈ కర్మలను 'సేనా
 కర్మలు' అంటారు.

దీనిలోని ప్రతి ఋక్కుతో అశ్వత్థసమిధను ఆదానం
 చెయ్యాలి. అట్లు చేయుటవలన శత్రుక్షయ మౌతుంది.

అట్లే ప్రతి ఋక్కుతో కరిమాలక సమిధను ఆదానం చెయ్యాలి.

అట్లే ప్రతి ఋక్కుతో ఏరణ్ణ (అముదపు చెట్టు) సమిధను
 ఆదానం చెయ్యాలి.

అట్లే ప్రతి ఋక్కుతో పరాశ సమిధను ఆదానం చెయ్యాలి.
 'తీర్థ సమిధ' అని కేళపుడు.

అట్లే ప్రతి ఋక్కుతో ఖదిర సమిధను ఆదానం చెయ్యాలి.

అట్లే ప్రతి ఋక్కుతో శరసమిధను ఆదానం చేయాలి. అట్లు
 చేయుటవలన శత్రు భయ ముండదు.

అట్లే ఆభ్యాశానాంతం చేసి దీనితో భాంగపాశములను అభి
 మంత్రించి సేనాక్రమములపై వసనం చేయాలి. సర్వత్ర
 కోసంతో పాశాదులలో అభిమంత్రింపం చెయ్యాలి.

అట్లే దీనితో మాంజపాశములను అభిమంత్రించి సేనాక్రమ
 ములలో వసనం చేయాలి.

అట్లే దీనితో బాధకదండములను, అశ్వత్థకూటములను అభి
మంత్రించి సేనాక్రమములలో పవనం చేయాలి.

అట్లే దీనితో బాధకదండములను, భాంగములను, జాలములను అభి
మంత్రించి సేనాక్రమములలో పవనం చేయాలి. ఇవి జయకర్మలు.

పైన చెప్పిన అన్ని కర్మలలో అంగభూతములైనవి చెప్ప
బోయే మూడు కర్మలే.

బాధకకాష్ఠములతో ప్రజ్వలితమైన అగ్నిలో “స్వాహౌభ్యః”
(24 వ మంత్రంలో) అనే పదద్వయంతో స్వమిత్రుల
వృద్ధ్యర్థం దక్షిణహస్తంతో అజ్ఞాన్ని హోమం చేయాలి.

అదే అగ్నిలో పరదల వినాశార్థం సవ్యహస్తంతో “దురాహ
మీభ్యః” (24 వ మంత్రంలో) అనే పదద్వయంతో ఇగ్గిడాన్ని
హోమంచేయాలి.

కర్మాగ్నికి ఉత్తరం ప్రక్క ఎర్ర షిప్పల (అశ్వత్థ) శాఖను
భూమిపై నిలబెట్టి, నీల, లోహిత, (నలుపు, ఎరుపు) వర్ణములు
గల సూత్రములతో పూర్తిగా చుట్టి “నీలలోహితేనామూనభ్య
వతనోమి” (24 వ మంత్రంలో) అని అంటూ దక్షిణను
దురంగా విసిరివేయాలి.

సేనా కర్మలను అరణ్యంలో చేయాలి. కానీ గ్రామంలో చేయ
రాదు. లేదా సందర్భాన్నిబట్టి యుద్ధప్రదేశంలో చేయవచ్చును.

మంత్రము:

ఇ॒న్ద్రో మ॒న్తతు॑ మ॒న్ధితా॑ శ॒క్రః శూ॒రః పు॒రంద॑రః ।

యథా హ॑నామ॒ సేనా॑ అమిత్రా॒ణాం సహ॑స్రశః ॥ 1 ॥

పదము :

ఇ॒న్ద్రః । మ॒న్తతు॑ । మ॒న్ధితా॑ । శ॒క్రః । శూ॒రః । పు॒రమ్॒ద॒రః ।

యథా॑ । హ॑నామ॒ సేనాః॑ । అమిత్రా॒ణామ్ । సహ॑స్రశః ॥ 1 ॥

అనువాదం;

పురభంజకుడు, శక్రుడు, వీరుడు, శూరుడు,
విరోధి మంథన కారకుడు అయిన ఇంద్రుడు
విరోధి సేనలను మథించు గాక!
మేము అయిన శక్తితో అమితసేనావారాన్ని
వేయివక్కలు చేస్తున్నాము.

॥ 1 ॥

మంత్రము:

పూతిరజ్జు రుపధ్మానీ పూతిం సేనాం కృణోత్వమూమ్ ।
ధూమమగ్నిం పరాదృశ్యామిత్రా
హృత్వా దధతాం భయమ్

॥ 2 ॥

పదము:

పూతిరజ్జుః । ఉపధ్మానీ । పూతిమ్ ।

సేనామ్ । కృణోతు । అమూమ్ ।

ధూమమ్ । అగ్నిమ్ । పరాదృశ్యే ।

అమిత్రాః । హృత్సు । ఆ । దధతామ్ । భయమ్

॥ 2 ॥

అనువాదం:

ఖిలమై పోయిన దుర్గంధపూరిత రజ్జువు
ఈ సేనను దుర్గంధ కూపంగా చేయుగాక!
ధూమమును, అగ్నిని దూరంనుంచే చూచి
శక్తు హృదయాలలో భయభ్రాంతి
ఉత్పన్న మగు గాక!

॥ 2 ॥

మంత్రము:

అమూ¹ నశ్వత్థ నిః శృణీహి ఖాదామూన్ ఖదిరాజిరమ్ ।

తాజద్భజ్ఞ ఇవ భజ్యంతాం హస్త్యేనాన్ వధకో వధైః ॥ 3 ॥

పదము.

అమూన్ । అశ్వత్థ । నిః । శృణీహి । ఖాద ।

అమూన్ । ఖదిర । అజిరమ్ ।

తాజద్భజ్ఞః 2 ఇవ । భజ్యంతామ్ । హస్త్యు ।

వినాన్ । వధకః । వధైః ।

॥ 3 ॥

అనువాదం:

ఓ అశ్వత్థమా ! వీరిని ఖండించు.

ఓ * ఖదిరవృక్షమా !

ఈ పరసేనలను శీఘ్రంగా భక్షించు.

శీఘ్రభంజకుని వలె అరాతిసేనను భంగపరచు.

॥ 3 ॥

మంత్రము:

పరుషా నమూన్ పరుషాహ్వః కృణోతు

హస్త్యేనాన్ వధకో వధైః ।

క్షిప్రం శర ఇవ భజ్యంతాం బృహజ్ఞాతేన సందితాః ॥ 4 ॥

* చంద్ర.

ఐదవ కాండ, ఐదవ సూక్తం, ఐదవమంత్రంలో దీని వివరం కలదు.

పదము :

పరుషాన్ । అమూన్ । పరుషఽఅహ్వః । కృణోతు ।

హస్త । వినాన్ । పథకః । వధైః ।

క్షీప్రమ్ । శరఃఽఞ్చ । భజ్యంతామ్ ।

బృహత్తజాలేన । సమ్దీతాః

॥ 4 ॥

అనువాదం :

కఠోరంగా ఆక్రందించే వీరులు

వీనిని కఠినములను చేయుదురుగాక !

పథకుడు తన ఆయుధంతో వీరిని ఖండించు గాక ! ॥ 4 ॥

మంత్రము :

అస్తరిక్షం జాల మాసి జ్ఞాలదద్ధా దిశో మహిః

తేనాభిధాయ దస్యానాం శత్రుః సేనామపావపత్ ॥ 5 ॥

పదము :

అస్తరిక్షమ్ । జాలమ్ । ఆసిత్ । జాలఽదద్ధాః । దిశః । మహిః ।

తేన । అభిధాయ । దస్యానామ్ ।

శత్రుః । సేనామ్ । అప । అవపత్

॥ 5 ॥

అనువాదం :

అంతరిక్షం వల వంటిది.

దిక్కులు దానికి దండములవంటివారు.

ఇందుతో శత్రుసైనికులను బంధించి
శక్రుడు నలిపివేస్తున్నాడు.

॥ 5 ॥

చంక్రము :

బృహద్ధి జాలం బృహతః శక్రస్య వాజినీవతః ।

తేన శత్రూనభి సర్వాన్ న్యుజ్జ

యథా న ముచ్యతై కతమ శ్చనైషామ్

॥ 6 ॥

పదము :

బృహత్ । హి । జాలమ్ । బృహతః । శక్రస్య । వాజినీవతః ।

తేన । శత్రూన్ । అభి । సర్వాన్ । ని । ఉజ్జ ।

యథా । న । ముచ్యతై । కతమః । చన । ఏషామ్

॥ 6 ॥

అనువాదం :

సేనతో పాటు మహేంద్రునిజాలం బృహత్తరమైనది.
దానితో సకల పరవాహినిని స్వాధీనం చేసుకుని
వారిలో ఒక్కడు కూడా తప్పించుకొనకుండా
ఇందుడు చూచు గాక !

॥ 6 ॥

చంక్రము :

బృహత్ తే జాలం బృహత ఇన్ద్ర శూర

సహస్రార్హస్య శతవీర్యస్య ।

తేన శతం సహస్ర మయుతం న్యుర్బుదం

జహాన శక్రో దన్యానా మభిధాయ సేనయా

॥ 7 ॥

పదము;

బృహత్ । తే । జాలమ్ । బృహతః । ఇన్ద్ర । శూర ।
 సహస్రస్థస్య । శతవిర్యస్య । తేన । శతమ్ ।
 సహస్రమ్ । అయుతమ్ । నిఽర్భదమ్ । జహాన్ ।
 శక్రః । దన్యానామ్ । అభిఽధాయ । సేనయా ॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఓ శూరుడా ! ఇంద్రుడా !
 వేలమందితో పూజితుడవు, శతవీరుడవు
 మహత్తముచైన నీకు చెందిన జాలం
 ఇంద్రజాలం మహత్తర మైనది.
 దానితో బంధించి సేనాపరివృతుడవైన
 ఇంద్రుడా ! దస్యులను, నూరుగా, వేయిగా,
 పదివేలుగా, కోట్లాదిగా నున్న
 శక్తునైనీకులను ఖండించు ! ॥ 7 ॥

మంత్రము :

అయం లోకో జాలమాసీ చ్చక్రస్య మహతో మహాన్ ।
 తేనాహ మిన్ద్రజాలే నామాన్తమసాభి దధామి సర్వాన్ ॥ 8 ॥

పదము.

అయమ్ । లోకః । జాలమ్ । ఆసిత్ ।
 శక్రస్య । మహతః । మహాన్ ।

తేన¹ । అహమ్ । ఇన్ద్రజ్ఞాతేన¹ । అమూన్ ।

తమసా । అభి । దధామి । సర్వాన్

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఆ మహానియుడైన శక్రకునకు

ఈ మహాలోకము జాలంగా నున్నది.

ఈ ఇంద్రజాలంతో సర్వశక్తు సమూహమును

అంధకారంలో ముంచి త్రోసివేస్తాను.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

సేదిరుగ్రా వ్యుఽద్ధిరాత్రిశ్చనవవాచనా ।

శ్రమస్తస్త్రిశ్చ మోహశ్చ తైరమూనభి దధామి సర్వాన్॥9॥

పదము :

సేదిః । ఉగ్రా । విఽబుద్ధిః । ఆత్రిః । చ । అనవఽవాచనా ।

శ్రమః । తస్త్రిః । చ । మోహః । చ । తైః ।

అమూన్ । అభి । దధామి । సర్వాన్

॥ 9 ॥

అనువాదం :

విపరీత పరాజయంతో, నిరాశా నిస్పృహలతో

దురదృష్టం పాలబడిన శక్తువులను

చెప్పరాని పరిశ్రమతో

అలసత్వంతో, మోహంతో ముంచివేస్తాను.

ఈ నకలారాతి గణాన్ని బంధిస్తున్నాను.

॥ 9 ॥

మంత్రము:

మృత్యువే॒ఽమూన్ ప్ర యచ్చామి మృత్యుపా॒శైరమీ సితాః॑

మృత్యోర్యే॑ అఘ॒లా దూతాస్తేభ్యః

వినాన్ ప్రతి॑ నయామి బద్ధ్వా

॥ 10 ॥

పదము:

మృత్యువే॑ । అమూన్ । ప్ర । యచ్చామి ।

మృత్యుపా॒శైః । అమీ॑శతి । సితాః ।

మృత్యోః॑ । యే । అఘ॒లాః । దూతాః । తేభ్యః ।

వినాన్ । ప్రతి॑ । నయామి । బద్ధ్వా

॥ 10 ॥

అనువాదం:

వీరిని మృత్యువునకు అర్పిస్తున్నాను.

వీరు మృత్యుపాశాలతో బంధితులై ఉన్నారు.

వీరిని బంధించి మృత్యువునకు అందిస్తున్నాను.

॥ 10 ॥

మంత్రము:

నయతామూన్ మృత్యుదూతా యమదూతా అపొమ్భత ।

పరఃసహస్రా హన్యంతాం తృణేభ్యేనాన్ మత్యం॒భవన్య॑ ॥ 11 ॥

పదము:

నయత॑ । అమూన్ । మృత్యుదూతాః ।

యమ॑దూతాః । అప॑మ్భత ।

సం. 8 అ. 4 సూ. 8

పరఃసహస్రైః । హన్యంతామ్ । తృణేభుః ।

వినాన్ । మత్యమ్ । భవన్య

॥ 11 ॥

అనువాదం:

ఓ యమదూతలారా ! వీరిని

అంతం చెయ్యండి.

పరస్పహస్రంగా ఉన్న

వీరిని వధింతురు గాక !

ఈశ్వరేచ్ఛానుసారంగా

వీరిని నశింప జేయండి.

॥ 11 ॥

పంక్తయః

సాధ్యా ఏకం జాలదంఢ ముద్యత్య యన్యైశ్చసా ।

రుద్రా ఏకం వసవ ఏకమాదిత్యైరేక ఉద్యతః

॥ 12 ॥

పదము:

సాధ్యాః । ఏకమ్ । జాలదంఢమ్ ।

ఉత్తయత్య । యన్తి । ఓశ్చసా ।

రుద్రాః । ఏకమ్ । వసవః । ఏకమ్ ।

అదిత్యైః । ఏకైః । ఉత్తయతః

॥ 12 ॥

అనువాదం:

సాధ్యులు వలకు అధారంగా పెట్టిన ఒక కర్రను

జాలదండాన్ని ఎత్తుకొని

ఒకరి వెంట ఒకరు ఓజస్సుతో వెడుతున్నారు.
 రుద్రులు ఒక వేపు
 వసువులు ఒక వేపు
 అదిత్యులు ఇంకా ఒక వేపు
 దీనిని పట్టుకున్నారు.

॥ 12 ॥

మంత్రము:

విశ్వే దేవా ఉపరిష్టా దుజ్జన్తో యన్తోజసా ।

మధ్యేన ఘ్నన్తో యన్తు సేనామగ్గిరసో మహిమ్ ॥ 13 ॥

పదము:

విశ్వే । దేవాః । ఉపరిష్టాత్ । ఉజ్జన్తః । యన్తు । ఓజసా ।

మధ్యేన । ఘ్నన్తః । యన్తు । సేనామ్ । అగ్గిరసః । మహిమ్

॥ 13 ॥

అనువాదం:

విశ్వదేవతలు పైపైకి వెళ్ళి
 దుష్టులను నురుమాడుతున్నారు.
 అంగిరసులు మధ్యభాగంలో చిక్కిన
 సేనలను వధించి వేస్తున్నారు.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

వనస్పతీన్ వానస్పత్యా నోషధీరుత వీరుధః ।

ద్విపాచ్ఛతుష్పాదిష్టామి యథా సేనామమూం హసన్ ॥ 14 ॥

పదము :

వనస్పతీన్ | వానస్పత్యాన్ | ఓషధీః | ఉత | వీరుధః |

ద్విఽపాత్ | చతుఃపాత్ | ఇష్టామి |

యథా | సేనామ్ | అమూమ్ | హనన్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

వనస్పత్యులను, వానస్పత్యులను, ఓషధులను,
లతలను చతుష్పదుల నుంచి, ద్విపాదుల నుంచి
శత్రునిర్మూలనం చేయవలసిందిగా ప్రేరేపిస్తున్నాను.
ఈ సేనను వారు నాశం చేస్తారు.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

గన్ధర్వాప్సరసః సర్పాన్ దేవాన్ పుణ్యజనాన్ పితౄన్ |

దృష్టానదృష్టానిష్టామి యథా సేనామమూం హనన్ ॥ 15 ॥

పదము :

గన్ధర్వఽఅప్సరసః | సర్పాన్ |

దేవాన్ | పుణ్యఽజనాన్ | పితౄన్ |

దృష్టాన్ | అదృష్టాన్ | ఇష్టామి |

యథా | సేనామ్ | అమూమ్ | హనన్

॥ 15 ॥

అనువాదం :

గంధర్వులు, అప్సరసలు, నాగులు, పుణ్యజనులు,
ఇతరులు, కన్పించిన వారు, కన్పించని వారు -

- పీఠందరిసి నేను ప్రేరేపిస్తున్నాను.
ఈ సేనను వారు హాననం చేస్తారు.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

ఇమ ఉప్తా మృత్యుపాశా యానాక్రమ్య న ముచ్యసే ।
అముష్యా హస్తు సేనాయా ఇదం కూటం సహస్రశః ॥ 16 ॥

పదము :

ఇమే । ఉప్తాః । మృత్యుపాశాః ।
యాన్ । ఆక్రమ్య । న । ముచ్యసే ।
అముష్యాః । హస్తు । సేనాయాః ।
ఇదమ్ । కూటమ్ । సహస్రశః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

మృత్యుపాశం తనకు చిక్కిన
ఈ సేనలను ఆక్రమించి
విడువకుండు గాక!
ఈ సేనకు చెందిన కేంద్రాన్ని
వేయి వ్రక్కలుగా ఖండించు గాక!

॥ 16 ॥

మంత్రము :

మర్త్యః సమిధో అగ్నినాయం హోమః సహస్రహః ।
ఋతశ్చ పృశ్నేభాహశ్చ శర్వ సేనామమూం హతమ్ ॥ 17 ॥

కాం. 8 అ. 4 మా. 8

పదము :

ఘర్మః । సమ్¹ఽఞ్ధః । అగ్ని¹నా ।అయమ్ । హో¹మః । సహస్ర²హః ।భవః । చ । పృశ్నీ¹ఽబాహుః । చ ।శర్వ¹ । సేనా¹మ్ । అమూ¹మ్ । హతమ్

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ఈ ప్రదీప్తమైన హోమం

అగ్నితో పేయి విధాలుగా ప్రజ్వలితమై ఉన్నది.

భవుడు, విచిత్ర బాహువైన శర్వుడు

ఈ సేనను ధ్వంసం చేయుగాక!

॥ 17 ॥

మంత్రము :

మృత్యో¹రాషమా పద్య¹న్తామ్ క్షుధం సేదిం వధం భయమ్ ।ఇన్ద్రో¹ శ్చాక్షుజాలాభ్యాం శర్వ సేనా¹మమూ¹మ్ హతమ్ ॥ 18 ॥

పదము :

మృత్యోః । అషమ్ । ఆ । పద్య¹న్తామ్ ।

క్షుధమ్ । సేదిమ్ । వధమ్ । భయమ్ ।

ఇన్ద్రోః । చ । అక్షు²జాలాభ్యామ్ ।

శర్వ । సేనామ్ । అమూమ్ । హతమ్

॥ 18 ॥

అనువాదం :

మృత్యువు నుంచి అలతను,
ఆకలిని, వధను, భయాన్ని పొందిన పిరిని,
ఓ శర్వుడా ! ఇంద్రునితో పాటు కలిసి
నీ వీ పైనికులను హతులను చెయ్యి.

॥ 18 ॥

పంక్తము :

పరాజితాః ప్ర త్రసతామిత్రా నుత్తా ధావత బ్రహ్మదా ।

బృహస్పతిప్రసుత్తానాం మామీషాం మోచి కశ్చన ॥ 19 ॥

పదము :

పరాజితాః । ప్ర । త్రసత । అమిత్రాః ।

నుత్తాః । ధావత । బ్రహ్మదా ।

బృహస్పతిప్రసుత్తానామ్ । మా ।

అమీషామ్ । మోచి । కః । చన

॥ 19 ॥

అనువాదం :

అమిత్రులైన మీరు పరాజితులై
భయభ్రాంతులు కండి.

బ్రహ్మతో తరిమి వేయగా

పరువెత్తి పొండి.

బృహస్పతితో ప్రేరితులైన మీలో

ఏ ఒక్కరు కూడా ఏ విధంగానూ

జీవించ కుండురు గాక !

॥ 19 ॥

కాం. 8 అ. 4 నూ. 8

మంత్రము :

అన పద్యంతా మేషా మాయుధాని

మా శకన్ ప్రతిధామిషుమ్ ।

అథైషాం బహు బిభ్యతా మిషవో ఘ్నుస్తు మర్మణి ॥ 20 ॥

పదము :

అన పద్యంతామ్ । ఏషామ్ । ఆయుధాని ।

మా శకన్ ప్రతిధామి । ఇషుమ్ ।

అథ । ఏషామ్ । బహు । బిభ్యతామ్ ।

ఇషవః । ఘ్నుస్తు । మర్మణి

॥ 20 ॥

అనువాదం :

వీరి శస్త్రాస్త్రములు నేలపై పడిపోవు గాక ! ప్రతిపక్షుల నుంచి
వస్తున్న బాణములు వీరికి దుస్సహము లగుగాక !
వీరు చంపెదరన్న భయంతో గడగడలాడగా
మా బాణాలు వీరి ఆయువుపట్టులను గాను గాక ! ॥ 20 ॥

మంత్రము :

సం క్రోశతా మేనాన్ ద్యావాపృథివీ

సమంతరిక్షం సహ దేవతాభిః ।

మా జ్ఞాతారం మా ప్రతిష్ఠాం విదంత

మిథో విహ్నూనా ఇవ యస్తు మృత్యుమ్

॥ 21 ॥

పదము:

సమ్ | క్రోశతామ్ | ఏనాన్ | ద్యావాప్యథివీ శతీ |

సమ్ | అన్తరిక్షమ్ | సహ | దేవతాభిః |

మా | జ్ఞాతారమ్ | మా | ప్రతిష్ఠామ్ | విదన్త |

మిథః | విఽఘ్నానాః | ఉవ | యన్తు | మృత్యుమ్ || 21 ||

అనువాదం:

ద్యావాప్యథువులు వీరిని శపించు గాక !

అంతరిక్షం దేవతలతో పాటు

వీరిని శపించు గాక !

జ్ఞాని నైన నన్ను, నా ఉనికిని

వారు తెలుసుకొన కుండురు గాక !

|| 21 ||

మంత్రము:

దిశశ్చత్రస్రోశ్వతర్యోఽ దేవరథస్య

పురోదాశాః శఫా అన్తరిక్షముద్ధిః |

ద్యావాప్యథివీ పక్షసి ఋతవోభీశవోఽ

న్తర్దేగాః కింకరా వాక్ పరిరథ్యమ్

|| 22 ||

పదము:

దిశః | చత్రస్రః | అశ్వతర్యః | దేవరథస్య |

పురోదాశాః | శఫాః | అన్తరిక్షమ్ | ఉద్ధిః |

ద్యావాప్యథివీ ఇతి । పక్షసి ఇతి । ఋతవః । అభీశవః ।

అన్తః ౭ దేశాః । కిమి ౭ కరః । వాక్ । పరి ౭ రథ్యమ్ ॥ 22 ॥

అనువాదం :

నాలుగు దిక్కులూ దేవరథానికి కట్టిన అశ్వతరులు.

హోమార్థమై ఉంచిన పురోడాశములు గిట్టలు.

అంతరాశం రథపీఠం.

అకసము, భూమి రెండు ప్రక్కలు.

ఋతువులు కశ్యపములు.

విదిక్కులు కింకరులు.

వాక్కు అది నడిచే మార్గము.

॥ 22 ॥

మంత్రము :

సంవత్సరో రథః పరివత్సరో

రథోవస్థో విరాడిషాగ్ని రథముఖమ్ ।

ఇన్ద్రః సవ్యస్థా శ్చన్ద్రమాః సారథిః 123 ॥

పదము .

సమ్ ౭ వత్సరః । రథః । పరి ౭ వత్సరః ।

రథ ౭ ఉపస్థః । వి ౭ రాడ్ । ఈషా । అగ్నిః । రథ ౭ ముఖమ్ ।

ఇన్ద్రః । సవ్య ౭ స్థాః । చన్ద్రమాః । సారథిః ॥ 23 ॥

అనువాదం :

సంవత్సరం రథం.

పరివత్సరం ఇందులో కూర్చునే తావు.

విరాట్ పురుషుడు దీనికి
ఆధారభూతమైన దండము.
అగ్ని రథముఖము.
ఇంద్రుడు అందులో కూర్చున్నవాడు.
చంద్రుడు దీనికి సారథిగా ఉన్నాడు.

॥ 23 ॥

మంత్రము:

ఇతో జయేతో వి జయ సం జయ జయ స్వాహా ।

ఇమే జయస్తు పరామీ జయంతాం

స్వాహైభ్యో దురాహృమీభ్యః ।

నీలలోహితేనామూ నభ్యవతనోమి

॥ 24 ॥

పదము:

ఇతః । జయ । ఇతః । వి । జయ । సం । జయ । జయ । స్వాహా ।

ఇమే । జయస్తు । పరా । అమీ ఇతి । జయంతామ్ ।

స్వాహా । ఏభ్యః । దురాహా । అమీభ్యః ।

నీలలోహితేన । అమూన్ । అభి । అవతనోమి

॥ 24 ॥

అనువాదం :

వీరి నుంచి జయాన్ని సంపాదించుకుని
విజయులమై వీరిని జయింతుము గాక!
ఆత్మనమర్పణం చేసి మా వీరులు
జయాన్ని పొందుదురు గాక!

మా శత్రువులు పరాజితు లగుదురు గాక!
మా వీరులు విజేత లగుదురు గాక!
మా వీరులకు జయము జయము.
ఆ నా శత్రువులను నేను నీలలోహితములతో
కట్టి పడవేస్తున్నాను.

॥ 24 ॥

ఇది ఎనిమిదవ సూక్తం.

ఇది వాల్మీకి అనువాకం.

అనువాకం - 5

సూక్తం - 9

ముషి: అథర్వణుడు ॥ దేవతలు: మంత్రములలో పేర్కొన్నవారు ॥ చందస్సు: 1, 8, 7, 10, 13, 15-21, 24 త్రిష్టవ: 2 పంక్తి: 3 అష్టార పంక్తి: 4, 5, 23, 25, 26 అనుష్టవ: 8, 11, 12, 22 జగతి, 9 భురిక్ త్రిష్టవ: 14 చతుష్పదాంతి జగతి ॥ మంత్రములు: ॥ 28 ॥

వినియోగం:- ఈ సూక్తంలో విరాట్ మొదలగు విషయములు, సంవాదము, విచారము కలవు.

ఈ చెప్పబోవు రెండు సూక్తములలో (9, 10) స్వర్గ కాముడు జపం చేస్తాడని వినియోగములలో ఉన్నది.

మంత్రము:

కుతస్థా జాతౌ కతమః సో అర్థః

కస్మాల్లోకాత్ కతమస్యాః పృథివ్యాః ।

వత్సో విరాజః సలిలాదుదైతాం

తౌ త్వౌ పృచ్ఛామి కతరేణ దుగ్ధా

॥ 1 ॥

పదము:

కుతః | తౌ | జాతౌ | కతమః | సః | అర్థః |

కస్మాత్ | లోకాత్ | కతమస్మాః | పృథివ్యాః |

వత్సా | విర్రాజః | సలిలాత్ | ఉత్ | ఐతామ్ |

త్వా | త్వా | పృచ్ఛామి | కతరేణ | దుగ్ధా

|| 1 ||

అనువాదం:

వారు ఎక్కడ పుట్టిన వారు? ఆ అర్థభాగం ఎన్నవది?

ఏ లోకం నుంచి ఏ ఏ పృథివి పైని

సలిలం నుంచి విరాజితములై ఈ రెండువత్సములు

తమ్ము తాము అవిష్కరించుకొన్నవి?

ఈ దేవత విషయమై నేను ప్రశ్నిస్తున్నాను.

ఎవరు దీని పాలను పిడికినారు?

|| 1 ||

మంత్రము:

యో అక్రన్ధయత్ సలిలం మహిత్యా

యోనీం కృత్వా త్రిభుజం శయానః |

వత్సః కామదుఘో విరాజః

స గుహా చక్రే తన్వయః పరాచైః

|| 2 ||

పదము:

యః | అక్రన్ధయత్ | సలిలమ్ | మహిత్యా |

యోనీమ్ | కృత్వా | త్రిభుజమ్ | శయానః |

వత్సః । కామఽదుఘః । వి2రాజః ।

సః । గుహా । చక్రే । తన్వ2ః । పరాచైః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

త్రిభుజాన్ని యోనినిగా చెనుకుని
అందులో పడుకుని ఉన్న ఎ2డు
మహత్తో జలాన్ని సంక్షోభంప జేస్తున్నాడు ?
విరాడూపమైన కామధేనువునకు
అతను వత్సము.
సుదూరము, గుప్తము అయిన అంగాంగములను
అతను చేసినాడు.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

యాని త్రిణి బృహన్తి యేషాం

చతుర్థం వియునక్తి వాచమ్ ।

బ్రహ్మైనద్ విద్యాత్ తవసా విపశ్చిద్

యస్మిన్నేకం యుజ్యతే యస్మిన్నేకమ్

॥ 3 ॥

పదము :

యాని । త్రిణి । బృహన్తి । యేషామ్ ।

చతుర్థమ్ । వి2యునక్తి । వాచమ్ ।

బ్రహ్మ । ఏనత్ । విద్యాత్ । తవసా । విపశ్చిత్ ।

యస్మిన్ । ఏకమ్ । యుజ్యతే । యస్మిన్ । ఏకమ్

॥ 3 ॥

అనువాదం

ఏ మహాత్రయం ఉన్నదో,
దేనికి చెందిన నాలుగు వాక్కులు
ప్రకటికృతమైనవో,
జ్ఞాని అయిన వాడు ఏ బ్రహ్మను
తపస్సుతో కనుగొంటాడో
దానిని బ్రహ్మగా తెలుసుకొనవలెను.
ఎందులో ఒకటి యోగిస్తుందో -

॥ 3 ॥

మంత్రము :

బృహతః పరి సామాని షష్టాత్ పళ్ళాధి నిర్మితా ।
బృహద్ బృహత్యా నిర్మితం కుతోఽధి బృహతి మితా ॥4॥

పదము :

బృహతః । పరి । సామాని । షష్టాత్ । పళ్ళా । అధి । నిః2మితా ।
బృహత్ । బృహత్యాః । నిః2మితమ్ ।
కుతః । అధి । బృహతి । మితా

॥ 4 ॥

అనువాదం :

బృహత్తు ఆరవదిగా ఉండగా,
అందులో నుండి ఐదు సామములు
సృష్టమైనవి.
బృహతి నుంచి బృహత్తు
సృష్టి అయినది.
మరి బృహత్తు ఎందులో నుంచి వచ్చినది?

॥ 4 ॥

పంక్తము:

బృహతీ పరి మాత్రాయా మాతుర్మాత్రాధి నిర్మితా ।

మాయా హ జజ్ఞే మాయాయా

మాయాయా మాతలి పరి

॥ 5 ॥

పదము:

బృహతీ । పరి । మాత్రాయాః । మాతుః ।

మాత్రా । అధి । నిఃకమితా ।

మాయా । హ । జజ్ఞే । మాయాయాః ।

మాయాయాః । మాతలి । పరి

॥ 5 ॥

అనువాదం:

మాత యైన మాత్రపై బృహతి అనే

తన్నాత్ర నిర్మితమైనది.

మాయలో నుంచి మాయ పుట్టినది.

మాయలో నుంచే మాతలి సృష్టి.

॥ 5 ॥

పంక్తము:

వైశ్వానరస్య ప్రతిమోపరి ద్యౌర్యావద్

రోదసి విబభాధే అగ్నిః ।

తతః షష్ఠాదాముతో యన్తి సోమా

ఉదితో యన్త్యభి షష్ఠమహ్నః

॥ 6 ॥

పదము:

వైశ్వానరస్యః ప్రతిఽమా ఉపరి ద్యౌః యావత్ ।

రోదసి ఇతి విఽబజాధే అగ్నిః ।

తతః షష్ఠాత్ ఆ అముతః యన్తి స్తోమాః ।

ఉత్ ఇతః యన్తి అభి షష్ఠమ్ అహ్నః

॥ 6 ॥

అనువాదం .

పై నున్న ద్యులోకం వైశ్వానరుని ప్రతిమగా ఉన్నది.

అతనే భూమిని,

ద్యులోకాన్ని వేరు చేసినాడు.

అందులో నుంచి స్తోమం వచ్చినది.

మరి అక్కడి నుంచి దినం పైకి వెడుతున్నది.

॥ 6 ॥

మంత్రము:

షట్ త్వా పృచ్ఛామ ఋషయః కశ్యపేమే

త్వం హి యుక్తం యుయుక్తే యోగ్యం చ ।

విరాజ మాహు ర్భ్రహ్మణః పితరం

తాం నో వి ధేహి యతిధా సఖేభ్యః

॥ 7 ॥

పదము:

షట్ । త్వా । పృచ్ఛామ । ఋషయః । కశ్యప । ఇమే ।

త్వమ్ । హి । యుక్తమ్ । యుయుక్తే । యోగ్యమ్ । చ ।

వి॒ర్రాజీ॑మ్ । అహః॑ । బ్ర॒హ్మ॑ణః । వి॒తర॑మ్ ।

తామ్ । నః॑ । వి॒ । ధీ॑హి । యతి॒ఽధా॑ । సఖి॒ఽభ్యః॑ ॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఓ కశ్యపా! ఈ ఆరుగురు ఋషులు నిన్ను ప్రశ్నిస్తున్నారు.
నీవు యుక్తము, యోగ్యము అయిన రీతిగా సంయోగించు.
విరాట్ బ్రహ్మకు తండ్రిగా పేర్కొంటాడు.
మేము మిత్రులతో కూడి
దానిని విధవిధాలుగా వర్ణిస్తున్నాము. ॥ 7 ॥

మంత్రము:

యాం ప్ర॒చ్యుతా॑మను య॒జ్ఞాః ప్ర॒చ్యవ॑న్త

ఉప॒తిష్ఠ॑న్త ఉప॒తిష్ఠ॑మానామ్ ।

యస్యా॑ ప్ర॒తే ప్ర॒సవే॑ యక్ష॒మేఽఽతి॑

సా విరా॒డృష॑యః పర॒మే వ్యోఽమ॑న్ ॥ 8 ॥

పదము:

యామ్ । ప్ర॒చ్యుతా॑మ్ । అను । య॒జ్ఞాః । ప్ర॒చ్యవ॑న్తే ।

ఉప॒తిష్ఠ॑న్తే । ఉప॒తిష్ఠ॑మానామ్ ।

యస్యా॑ః । ప్ర॒తే । ప్ర॒సవే॑ । యక్ష॒మ్ । ఏఽతి॑ ।

సా । వి॒ర్రాజీ॑ । ఋష॑యః । పర॒మే । వి॒ఽమ॑న్ ॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఓ ఋషులారా ! ఎవరిని యజ్ఞములు అనుగమిస్తున్నవో,
అమె నిలుచుండగా ప్రక్కన నిలుస్తున్నవో,
ఎవరు నడవడం వల్ల
చైతన్యం చలిస్తున్నదో ఆమె విరాట్.
పైపైన ఉన్న ద్యులోకంలో ఉండునది. || 8 ||

మంత్రము :

అప్రాచైతీ ప్రాచీన ప్రాచీనామ్
విరాట్ స్వరాజమభ్యేతి పశ్చాత్ ।
విశ్వం మృశస్తీమభిరూపామ్ విరాజం
పశ్యన్తి త్వే న త్వే పశ్యన్త్యేనామ్ || 9 ||

పదము :

అప్రాచా । ఏతి । ప్రాచీన । ప్రాచీనామ్ ।
విర్రాట్ । స్వర్రాజమ్ । అభి । ఏతి । పశ్చాత్ ।
విశ్వమ్ । మృశస్తీమ్ । అభిరూపామ్ । విర్రాజమ్ ।
పశ్యన్తి । త్వే ఇతి । న । త్వే ఇతి । పశ్యన్తి । ఏనామ్ || 9 ||

అనువాదం :

ఆ విరాట్టు ఇతర ప్రాణుల ప్రాణంతో కదులుతున్నది.
స్వరాట్టును అనుగమించి విరాట్టు వస్తున్నది.
కొందరు విరాట్టును తెలుసుకొనలేరు.

కొందరు ఆ విరాట్టును తెలుసుకుంటారు.
సర్వప్రాణులను స్పృశించుటకు
అనురూప అయిన విరాట్టును కొందరు
తెలుసుకొంటారు, కొందరు తెలుసుకొనలేరు.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

కో విరాజో మిథునత్వం ప్ర వేద

క ఋతూన్ క ఆ కల్పమస్యాః ।

క్రమాన్ కో అస్యాః కతిధా విదుగ్ధాన్

కో అస్యా ధామ కతిధా వ్యుఽష్టిః

॥ 10 ॥

పదము :

కః । విరాజః । మిథునత్వమ్ । ప్ర । వేద ।

కః । ఋతూన్ । కః । ఆం ఇతి । కల్పమ్ । అస్యాః ।

క్రమాన్ । కః । అస్యాః । కతిధా । విదుగ్ధాన్ ।

కః । అస్యాః । ధామ । కతిధా । వ్యుఽష్టిః

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఏ విరాడ్దేవతకు చెందిన మిథునత్వం ఎవరికి తెలుసు?
దాని ఋతువులను, కల్పాన్ని ఎవ రెరుగుదురు?
దాని అడుగుల నెవ రెరుగుదురు?
అవి ఎంత త్వరగా పడునో,
అవి ఎంత దూరం విస్తరించునో

ఎవరికి తెలుసు?

దాని స్థానమేదో

ఎవరికి తెలుసు?

దానికి ఉపస్సు ఎప్పుడో

ఎవరికి తెలుసు?

॥ 10 ॥

పాంశము:

ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యోచ్ఛ

దాస్వీతరాసు చరతి ప్రవిష్టా ।

మహాంతో అస్యాం మహిమానో

అంతర్వధూర్జిగాయ నవగజ్జనిత్రీ

॥ 11 ॥

పదము:

ఇయమ్ । ఏవ । సా । యా । ప్రథమా । విఽభ్యోచ్ఛత్ ।

అసు । ఇతరాసు । చరతి । ప్రవిష్టా ।

మహాంతః । అస్యామ్ । మహిమానః ।

అంతః । వధూః । జిగాయ । నవగత్ । జనిత్రీ

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఇది మొదట ఉండి ఎప్పుడు ప్రకాశిస్తుందో?

ఇది వేనిలో ప్రవేశించి కదలుతుందో?

దీనిలో చాలా గొప్ప శక్తు లున్నవి.

నూతన జనని, వధువు వలె ఇది ప్రకాశిస్తుంది.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

ఛన్దః పక్షే ఉషసా పేపీశానే

సమానం యోని మను సం చరేతే ।

సూర్యవత్స్ని సం చరతః ప్రజానతీ

కేతుమతీ అజరే భూరిరేతసా

॥ 12 ॥

వదము :

ఛన్దఃపక్షే ఇతి ఛన్దఃపక్షే । ఉషసా । పేపీశానే ఇతి ।

సమానమ్ । యోనిమ్ । అను । సమ్ । చరేతే ఇతి ।

సూర్యవత్స్ని ఇతి సూర్యపత్స్ని । సమ్ । చరతః ।

ప్రజానతీ ఇతి ప్రజానతీ । కేతుమతీ ఇతి కేతుమతీ ।

అజరే ఇతి । భూరిరేతసా

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఛందస్సు రెక్కలపై నెక్కి రెండు సంధ్యలు

అందంగా అలంకరించుకుని

తమ నివాసస్థలానికి వెడుతున్నవి.

సూర్యుని భార్య లిరువురు

మహాబలశాలురై సంచరిస్తున్నారు.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

ఋతస్య వస్థామను తిస్ర ఆగు

ప్రయో మర్మా అను రేత ఆగుః ।

ప్ర॒జా మే॒కా జి॒న్వ త్కూ॒ర్త మే॒కా
రా॒ష్ట్ర మే॒కా రక్ష॑తి దే॒వయా॒నామ్

॥ 13 ॥

పదము :

ఋ॒తస్య॑ । వ॒స్థామ్ । అ॒ను । తి॒త్రః । ఆ । అ॒గుః ।

త్ర॒యః । ఘ॒ర్మాః । అ॒ను । రే॒తః । ఆ । అ॒గుః ।

ప్ర॒జామ్ । ఏ॒కా । జి॒న్వతి॑ । ఉ॒ర్తమ్ । ఏ॒కా ।

రా॒ష్ట్రమ్ । ఏ॒కా । రక్ష॑తి । దే॒వయా॒నామ్

॥ 13 ॥

అనువాదం :

మువ్వరు సత్యమార్గాన్ని అనుసరిస్తున్నారు.

ఆ మూడు మార్గాల పీఠ్యవంతములై

యజ్ఞాన్ని అనుసరిస్తున్నవి.

ఒకటి ప్రజాసంతతిని తృప్తిపరుస్తున్నది

ఒకటి బలాన్ని కాపాడుతున్నది.

ఒకటి దేవతలతో పాటూ

యజమానుని రాష్ట్రాన్ని రక్షిస్తున్నది.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

అగ్ని॑షో॒మా వ॒దధు॑ర్యా తు॒రీయా॑సీద్

య॒జ్ఞస్య॑ వ॒క్షా వృ॑ష॒యః కల్ప॑య॒ంతః ।

గా॒యత్రీం త్రి॒ష్టుభం॑ జగ॑తి మను॒ష్టుభం॑

బృ॒హద॑ర్కిం య॒జమా॑నాయ వ్య॒ఽరాభ॑ర॒న్తీమ్

॥ 14 ॥

పదము :

అగ్నిః¹ సోమః² । అదదుః³ । యా⁴ । తురీయా⁵ । ఆసీత్⁶ ।
 యజ్ఞస్య⁷ । పక్షో⁸ । ఋషయః⁹ । కల్పయన్తః¹⁰ ।
 గాయత్రీమ్¹¹ । త్రిస్తుభమ్¹² । జగతిమ్¹³ । అనుస్తుభమ్¹⁴ ।
 బృహత్¹⁵ అర్కిమ్¹⁶ । యజమానాయ¹⁷ । స్వ¹⁸ । ఆభరన్తిమ్¹⁹

॥ 14 ॥

అనువాదం :

అగ్ని, సోముడు యజ్ఞమునకు పక్షములుగా
 ఋషులు కల్పించినారు. ఇది నాల్గవది.
 గాయత్రి, త్రిస్తుభ, జగతి, అనుస్తుభ
 ఛందస్సుల రూపంలో యజమానునకు
 ప్రకాశాన్ని సమకూరుస్తూ ఉన్నది.

14 ॥

మంత్రము :

పశ్చా¹ పృ²ష్ఠీ³ రను⁴ పశ్చా⁵ దోహా⁶
 గాం⁷ పశ్చా⁸ నామ్నీ⁹ మృతవో¹⁰ను¹¹ పశ్చా¹² ।
 పశ్చా¹³ దిశః¹⁴ పశ్చాదశేన¹⁵ క్షప్తా¹⁶
 స్తా¹⁷ ఏకమూర్ధ్ని¹⁸ రభి¹⁹ లోకమేకమ్²⁰

॥ 15 ॥

పదము :

పశ్చా¹ । పి²ష్ఠీ³ । అను⁴ । పశ్చా⁵ । దోహాః⁶ ।
 గామ్⁷ । పశ్చా⁸నామ్నీమ్⁹ । మృతవః¹⁰ । అను¹¹ । పశ్చా¹² ।

పశ్చా॑ । దిశః॑ । పశ్చా॑ ॒ ౭దశే॑న । క్షప్తాః॑ ।

తాః । ఏక॑ ౭మూర్ధ్నిః॑ । అభి॑ । లోకమ్ । ఏకమ్

॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఐదు వ్యూహములు, పంచ దోహన
సమయములలో పంచ దిక్కులు,
పంచ ఋతువులు పంచ నామములు గల
గోవులుగా ఉన్నవి.
అవి అకనములోని పంచ స్థానములలో ఉన్నవి.
మొత్తం పదునైదు ఒక శీర్షం కలవై
ఒక లోకం పై ఉన్నవి.

॥ 15 ॥

హంక్రమ:

షట్ జాతా భూతా ప్రథమజర్తస్య

షడు సామాని షడహం వహన్తి ।

షడ్యోగం సిరమను సామసామ

షడాహు ర్ద్యావాప్యథివీః షడుర్వీః

॥ 16 ॥

పదము:

షట్ । జాతా । భూతా । ప్రథమ॑ ౭జా । ఋతస్య॑ ।

షట్ । ఓం ఇతి॑ । సామాని । షట్ ౭అహమ్ । వహన్తి॑ ।

షట్ ౭యోగమ్ । సిరమ్ । అను॑ । సామ ౭సామ ।

షట్ । ఆహుః । ద్యావాప్యథివీః । షట్ । ఉర్వీః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఋతము నుంచి ప్రథమ ప్రవర్తకం వెడలినది.

షడ్భూతములు అందులో నుంచి వచ్చినవి.

షట్ సామములు, షడ్దినములుగా అయినవి.

ఆరు జతల ఎడతతో నడిచే నాగేటిచాలు

ఆరు రీతులుగా ఉంటుంది.

అవి షట్సంఖ్యాక మైనవి.

ఆరు ద్యావాపృథువులు.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

షడాహుః శీతాన్ షడు మాస ఉష్టా

సృతుం నో బ్రూత యతమోఽతిరిక్తః ।

సప్త సుప్తర్షాః కవయో ని సేదుః

సప్త ఛన్దాం స్యను సప్త దీక్షాః

॥ 17 ॥

పదము :

షట్ । ఆహుః । శీతాన్ । షట్ । ఓం ఇతి । మాసః । ఉష్టాన్ ।

ఋతుమ్ । నః । బ్రూత । యతమః । అతిరిక్తః ।

సప్త । సుప్తర్షాః । కవయః । ని । సేదుః ।

సప్త । ఛన్దాంసి । అను । సప్త । దీక్షాః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

శీతాకాలం నెలలు ఆరు.

ఉష్ణ మాసములు ఆరు.

పీనిని ఋతువులుగా చెప్పు.
 పీనిలో ఏది అతిరిక్త మైనది?
 సుపర్మలైన సప్తర్షులు, సప్త పక్షులు
 ఒకచోట ఉన్నవి.
 సప్త ధందస్సులు ఉన్నవి.
 అలాగే సప్త దీక్షలు కలవు.

॥ 17 ॥

హుత్రము:

సప్త హోమాః సమిధో హ సప్త

మధూని సప్తర్షవో హ సప్త ।

సప్తాజ్యాని పరి భూత మాయన్

తాః సప్తగృధ్రా ఇతి శుశ్రుమా వయమ్

॥ 18 ॥

వదము:

సప్త । హోమాః । సమ్మిధః । హ । సప్త ।

మధూని । సప్త । ఋతవః । హ । సప్త ।

సప్త । ఆజ్యాని । పరి । భూతమ్ । ఆయన్ ।

తాః । సప్తగృధ్రాః । ఇతి । శుశ్రుమ । వయమ్

॥ 18 ॥

ఆమవాదం:

సప్త హోమములు, సప్త సమిధలు, సప్త మధువులు,
 సప్త ఋతువులు, సప్త ఆజ్యధారలు లోకంలో నున్నవి.
 అవే సప్త గృధ్రములుగా కూడా
 మనము వింటూంటాము.

॥ 18 ॥

మంత్రము:

సప్త ఛన్దాంసి చతుర్ముతరా

ఐన్యో అన్యస్మి న్మధ్యార్పితాని ।

కథం స్తోమాః ప్రతి తిష్ఠన్తి తేషు

తాని స్తోమేషు కథ మార్పితాని

॥ 19 ॥

పదము:

సప్త । ఛన్దాంసి । చతుఃముతరాదీ ।

అన్యః । అన్యస్మిన్ । అధి । అర్పితాని ।

కథమ్ । స్తోమాః । ప్రతి । తిష్ఠన్తి । తేషు ।

తాని । స్తోమేషు । కథమ్ । అర్పితాని

॥ 19 ॥

అనువాదం:

సప్త ఛందస్సులు కలవు.

వానిలో ఉత్తమ మైనవి నాలుగు.

ఒకటి రెండవ దానిలో సమర్పిత మౌతున్నది.

వీనిలో స్తోమములు (స్తుతి మంత్రములు) ఎలా ఉన్నవి?

అవి స్తోమములలో ఏ విధంగా సమర్పితా లౌతున్నవి? ॥ 19 ॥

మంత్రము:

కథం గాయత్రీ త్రివృతం వ్యాప

కథం త్రిష్టుప్ పశ్చాదశేన కల్పతే ।

త్రయస్త్రింశేన జగతి కథ మనుష్టుప్ కథ మేకవింశః ॥ 20 ॥

పదము :

కథమ్ । గాయత్రీ । త్రివిధమ్ । వి । ఆవ ।

కథమ్ । త్రివిధమ్ । పంచదశేన । కల్పతే ।

త్రయోవిధం । జగతి । కథమ్ ।

అనువిధమ్ । కథమ్ । ఏకవింశతిః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

గాయత్రీ త్రివిధములతో ఎలా వ్యాపించినది?

త్రివిధమ్ పంచదశ సంఖ్య గలది

ఎలా అయినది?

ముప్పైమూడుతో జగతి ఎలా విస్తరించినది?

ఇరవై ఒకటితో అనువిధమ్ ఎలా అవుతున్నది?

॥ 20 ॥

పంక్తము :

అష్టాశ్చాభూతా ప్రథమజర్తస్యాష్టైర్నర్తయిష్యో దైవ్యా యే ।

అష్టయోని రదీతి రష్టపుత్రాష్టమీం రాత్రీమభి హవ్యమేతి ॥ 21 ॥

పదము :

అష్ట । శాతా । భూతా । ప్రథమజా । ఋతస్య ।

అష్ట । ఇన్ద్ర । ఋత్విజః । దైవ్యాః । యే ।

అష్టయోనిః । అదీతిః । అష్టపుత్రాః ।

అష్టమీమ్ । రాత్రీమ్ । అభి । హవ్యమ్ । ఏతి

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఋత ప్రవర్తకుని వల్ల అష్ట భూతములు ఉత్పన్నము లైనవి.
ఓ ఇంద్రా ! దివ్యులైన ఋత్విజులు అష్ట సంఖ్యాకులు.
అర్చితి అష్టయోని, అష్టపుత్ర.
అష్టమి రాత్రి హవ్యసమర్పణకు ఉద్దిష్ట మైనది. " 21 "

మంత్రము:

ఇత్థం శ్రేయో మన్యమా నేద మాగమం
యుష్మాకం సఖ్యే అహ మస్మి శేవా ।
సమానజన్మా క్రతురస్తి వః శివః
స వః సర్వాః సం చరతి ప్రజానన్ " 22 "

పదము :

ఇత్థమ్ । శ్రేయః । మన్యమానా । ఇదమ్ । అగమమ్ ।
యుష్మాకమ్ । సఖ్యే । అహమ్ । అస్మి । శేవా ।
సమానజన్మా । క్రతుః । అస్తి । వః । శివః ।
సః । వః । సర్వాః । సమ్ । చరతి । ప్రజానన్ " 22 "

అనువాదం :

ఈ విధంగా శ్రేయస్కామి అయి
మితో మైత్రి చేయుటకై వస్తున్నది.
నేను సేవనీయుడను.
మీరు చేస్తున్న యజ్ఞం కల్యాణకారి అగు గాక!
ఇది ఎరిగిన మీ అందరితో అది సంచరిస్తున్నది. " 22 "

మంత్రము :

అష్టేన్ద్రస్య షడ్ యమస్య ఋషీదాం సప్త సప్తధా ।

అహి మనుష్యానోషధీ స్తాం ఉ పశ్చాను సేచిరే ॥ 28 ॥

వదము :

అష్ట । ఇన్ద్రస్య । షడ్ । యమస్య ।

ఋషీదామ్ । సప్త । సప్తధా ।

అహః । మనుష్యాన్ । ఓషధీః ।

తాన్ । ఓం ఇతి । పశ్చా । అను । సేచిరే ॥ 28 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రునకు ఉద్దిష్టము లైనవి అష్ట సంఖ్యాకములు.

యమునకు ఉద్దిష్టము లైనవి షట్సంఖ్యాకములు.

ఋషులకు ఉద్దిష్ట మైనవి సప్త సంఖ్యాకములు.

ఒక్కొక్క ఋషికి ఒక్కొక్క సప్తకం.

పంచ సంఖ్యాకమైన జలములు

మనుష్యులను గూర్చి, ఓషధులను గూర్చి

అనుకూలంగా సేవనం చేస్తున్నవి.

॥ 28 ॥

మంత్రము :

కేవలీష్టాయ దుదుహే హి గుప్తి

ర్వశం వీయాషం వ్రథమం దుహేనా ।

అథాతర్పయ చ్చతుర శ్చతుర్థా

దేవాన్ మనుష్యాం ౩ అసు రానుత ఋషీన్ || 24 ||

పదము :

కేవలీ । ఇన్ద్రాయ । దుదుహే । హి । గుప్తిః ।

వశమ్ । పీయూషమ్ । ప్రథమమ్ । దుహానా ।

అథ । అతర్పయత్ । చతురః । చతుః ౭థా ।

దేవాన్ । మనుష్యాన్ ౭ । అసురాన్ । ఉత । ఋషీన్ || 24 ||

అనువాదం!

కేవల ధేనువు అమృతరూపమైన
పీయూషమును, అధికారమును ఇంద్రునకై పిండినది.
అయిన దేవతలు, ఋషులు, మనుష్యులు, అసురులు
అనే నాలుగు వర్గాలను సంతృప్తి పరచినాడు. || 24 ||

మంత్రము :

కో ను గౌః క ఏకఋషిః

కిము ధామ కా ఆశిషః ।

యక్షం పృథివ్యా మేకవృ దేకర్తుః కతమో ను సః || 25 ||

పదము :

కః । ను । గౌః । కః । ఏక ౭ఋషిః ।

కిమ్ । ఓం ఇతి । ధామ । కాః । ఆ ౭శిషః ।

యక్షమ్ । వృథివ్యామ్ । ఏకఽవృత్ ।

ఏకఽఋతుః । కథమః । ను । స ।

అనువాదం :

ఎవరా గోవు?

ఎవరా ఏక ఋషి?

ఏది జన్మానం?

ఏది వారి జీవితవ్యయములు?

వృథ్యలో ఒకే ఒక వ్యాపకార్థము.

పూజనీయుడైన దేవుడు కలదు.

అతను ఏక ఋతువు ఎలా జన్మించినా?

మంత్రము :

ఏకో గారేక ఏకఋషి రేకం రామైరాశిమ్ ।

యక్షం వృథివాః మేకవృ దీకర్తు ర్నాక రివ్యతే ।

సదమ :

ఏకః । గౌః । ఏకః । ఏకఽఋషిః ।

ఏకమ్ । ధామ । ఏకఽధా । అఽశివః ।

యక్షమ్ । వృథివ్యామ్ । ఏకఽవృత్ ।

ఏకఽఋతుః । స । అతి । రివ్యతే

అనువాదం :

ఒకటే గోవు. ఒకడే ఋషి.

ఒకటే స్థానం.

ఒకే రకమైనవి ఆశిస్సులు.

లోలోలో వ్యాపకమైన దేవు డొక్కడే.

ఒకటే ఋతువు. కీనికి మించి మరొకటి లేదు.

॥ 26 ॥

ఇది తొమ్మిదవ సూక్తం.

సూక్తిం-10 (1)

ముది: అథర్వాచార్యుడు ॥ దేవత: విరాట్ ॥ చందస్సు: 1 అర్చిపంక్తి: 2, 4, 8, 8, 10, 12 యజుషి జగతి: 3, 9 సామ్యునుష్ఠవ: 5 అర్చ్యునుష్ఠవ: 7, 13 విరాట్ గాయత్రీ: 11 సామ్నీ బృహతి ॥ మంత్రములు: ॥ 13 ॥

వినియోగం:- ఇది ఆరు వర్ణాయములతో కూడిన సూక్తము. దీని వినియోగ విచారాలు పూర్వ సూక్తంలో చెప్పబడినవి.

మంత్రము

విరాట్ వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ తస్యా జాతాయాః ।

సర్వమభిభే దియమేవేదం భవిష్యతి ॥ 1 ॥

పదము:

విరాట్ । వై । ఇదమ్ । అగ్రే । ఆసీత్ । తస్యాః । జాతాయాః ।

సర్వమ్ । అభిభేత్ । ఇయమ్ । ఏవ । ఇదమ్ । భవిష్యతి । ఇతి ॥ 1 ॥

అనువాదం:

విరాట్టు నిశ్చయంగా సృష్ట్యాదిలో ఈ ప్రపంచంగా ఉండెను.

ఆ దేవత ఉదయించి పైనికి అధిరోహించెను.

అదే సర్వం అపుతుందన్న భావనే భయకారణ మైనది. ॥ 1 ॥

మంత్రము.

సోద్రామక్ సా గార్తవత్యే న్యుద్రామక్

వదము.

సా । ఐక్ । అద్రామక్ । సా । గార్తవత్యే । ని । అద్రామక్

మంత్రము :

గృహమేధీ గృహవతిర్యనతి య ఏవం వేద

వదము :

గృహమేధీ । గృహవతిః । నతి । యః । ఏవమ్ । వేద

అనువాదం.

అది ఉత్తమమంది గార్తవత్యుగ్నిలో పునీతించింది.

ఈ విషయం తెలియజేయాలి.

గృహమేధి అయి గృహవతి అనిగాడు.

2

మంత్రము.

సోద్రామక్ సాహవనీయే న్యుద్రామక్

వదము.

సా । ఐక్ । అద్రామక్ । సా । అహవనీయే । ని । అద్రామక్

మంత్రము :

యన్త్యన్త్య దేవా దేవహూతిం ఏయో

దేవానాం భవతి య ఏవం వేద

3

పదము :

యన్తి । అస్య । దేవాః । దేవఽహూతిమ్ । ప్రేయః ।

దేవానామ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 5 ॥

అనువాదం :

అది ఉత్కృమించినది.

అహూతీయాగ్నిలో ప్రవేశించినది.

ఈ విషయము తెలిసికొనవలెను

వేదములను ప్రముఖముగా పురాణము.

దేవతలు అతని అహూతీయాగ్ని అంకితము.

॥ 4, 5 ॥

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా దక్షిదాగ్నౌ స్యఽక్రామత్

॥ 6 ॥

పదము.

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । దక్షిణఽగ్నౌ । ని । అక్రామత్ ॥ 6 ॥

మంత్రము :

యజ్ఞర్తో దక్షిణీయో వాసతీయో భవతి

య ఏవం వేద

॥ 7 ॥

పదము :

యజ్ఞఽఋతః । దక్షిణీయః । వాసతీయః । భవతి ।

యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 7 ॥

అనువాదం:

అది ఉత్కమించినది.
 దక్షిణాగ్నిలో ప్రవేశించినది.
 ఇది తెలిసినవాడు, యుక్తరీతిలో
 యజ్ఞం చేయగలవాడు,
 సమ్మాన యోగ్యుడు, ఇతరులకు
 స్థానమివ్వగలవాడు అవుతాడు.

" 6, 7 "

మంత్రము:

సోద్రామక్ సా సభాయాం న్యుక్త్రామక్

" 8 "

పదము:

సా । ఉక్ । అక్త్రామక్ । సా । సభాయామ్ । ని । అక్త్రామక్ ॥ 8 ॥

మంత్రము:

యన్త్యన్త్య సభాం సభ్యో భవతి
 య ఏవం వేద

" 9 "

పదము:

యన్త్రి । అన్త్య । సభామ్ । సభ్యః । భవతి ।
 యః । ఏవమ్ । వేద

" 9 "

అనువాదం:

ఆ దేవత ఉత్కమించినది.
 సభలో ప్రవేశించినది.
 ఈ సంగతి నెరిగిన వాడు.
 సభ్యు డవుతాడు, ఇతరు లతని సభకు విచ్చేస్తారు. " 8, 9 "

శ్రమ :

క్రామత్ సా సమితా న్యుక్రామత్

॥ 10 ॥

ము :

॥ ఉత్ . అక్రామత్ . సా . సమ్మేళితా . ని . అక్రామత్ ॥ 10 ॥

శ్రమ :

న్యస్య సమితిం సామిత్యో భవతి య ఏవం వేద ॥ 11 ॥

ము :

॥ ని . అస్య . సమ్మేళితమ్ . సామ్మేళిత్యః .

॥ ఉత్ . యః . ఏవమ్ . వేద

॥ 11 ॥

పాదం :

ఆ దేవత ఇత్యమించినది.

సమితిలో ప్రవేశించినది. ఈ సంగతి నెరిగిన వాడు

సమితికి యోగ్యుడవుతాడు.

లోకులు ఇతని సమితికి వస్తారు.

॥ 10, 11 ॥

శ్రమ :

దక్రామత్ సామన్త్రదే న్యుక్రామత్

॥ 12 ॥

శ్రమ :

॥ ఉత్ . అక్రామత్ . సా . ఆమన్త్రదే . ని . అక్రామత్ ॥ 12 ॥

శ్రమ :

రున్త్యస్యమన్త్రం మామన్త్రదీయో భవతి య ఏవం వేద

॥ 13 ॥

పదము:

యన్త్రీ । అన్య । ఆఽనున్త్రీంమ్ । ఆఽనున్త్రీడియః ।

భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 13 ॥

అనువాదం:

ఆ దేవత ఉత్కృష్టమిందినది. ముఖ్యముగా ఆ ప్రదేశమిందినది.

ఇది తెలిసినవాడు అమృతమును పొందును.

నమాలోచనము జరిగి అది వర్ధిల్లును. ॥ 12. 13 ॥

మూర్తం - 10 (2)

ముఖ: అభయారూపము. దేవత: విరాట్. చంద్రము: 1 త్రిపద సామ్యము
మృదువ: 2 ఉద్విగ్ధా అమృతాపిష్టాద్ విరాట్ బృహతి: 3 ఏకపద
యాజుషీ గాయత్రీ: 4 ఏకపద సామ్యము పంచ: 5 విరాట్ గాయత్రీ:
6 అర్యమృదువ: 7 సామ్యము పంచ: 8 అమరీ గాయత్రీ: 9 సామ్యము
మృదువ: 10 సామ్యము బృహతి: పంచములు. ॥ 10 ॥

మంత్రము:

సోదక్రామత్ సాఽన్త్రీక్షే చతుర్థా విశ్రాంతాఽతిష్ఠత్ ॥ 1 ॥

పదము:

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । అన్త్రీక్షే ।

చతు:ర్థా । విశ్రాంతా । అతిష్ఠత్

॥ 1 ॥

అనువాదం:

ఆ విరాట్టు ఉత్కృష్టమిందినది.

అంతరిక్షంలో నాలుగు విధాలుగా విడివిడి నిలిచినది. ॥ 1 ॥

మనుష్యుఁ అబ్రువ నియమేవ తద్ వేద
 ము ఉపజీవేమేమా ముప హ్యయామహ ఇతి || 2 ||

దేవమనుష్యుఁ : అబ్రువన్ ।

। ఏవ । తత్ । వేద ।

ఉభయే । ఉపజీవేమ ।

। ఉప । హ్యయామహై । ఇతి || 2 ||

హ్యయన్త || 3 ||

ఉప । అహ్యయన్త || 3 ||

వతలు మనుష్యులు ఆమెతో ఇట్లున్నారు -

|| మొదటి ఆమెకు తెలుసు.

మనం ఉభయములం జీవించుచుకై

మెను ఆహ్వానిద్దాము. వారిలా ఆహ్వానించినారు. || 2, 3 ||

హి స్వధ ఏహి మాన్యత ఏహిరావత్యేహితి || 4 ||

పదము :

ఊర్జే | ఆ | ఇహి | స్వధే | ఆ | ఇహి | సూన్వతే |

ఆ | ఇహి | ఇరావతి | ఆ | ఇహి | ఇతి

|| 4 ||

అనువాదం :

ఓ శక్తి | ఇటు రా.

ఓ స్వధా | ఇటు రా.

ఓ సత్యమా | ఇటు రా.

ఓ ఇరావతి | అన్న దాని ఇటు రా.

|| 4 ||

మంత్రము :

తస్యా ఇన్ద్రో వత్స ఆసిద్ గాయత్ర్యులిరాన్యద్రమాధాని

పదము :

తస్యా : ఇన్ద్రో : వత్స : ఆసిక్ :

గాయత్రీ : అలిరాసి : అద్రమే : ఉర :

|| 5 ||

అనువాదం :

అమెకు ఇంద్రుడు వత్సముగా ఉన్నాడు.

గాయత్రీ అమెకు పలుపులాడుగా ఉన్నది.

మేఘం పొదుగుగా ఉన్నది.

|| 5 ||

మంత్రము :

బృహచ్చ రథంతరం చ ద్వే వైనావాస్తం

యజ్ఞాయజ్ఞీయం చ వామదీప్యం చ ద్వే

|| 6 ||

మ :

హత్ . చ . రథమ్ ౭ తరమ్ . చ . ద్వై . స్తహా . ఆస్తామ్ .

యజ్ఞాయజ్ఞాయమ్ . చ . వామదేవ్యమ్ . చ . ద్వై || 6 ||

సవదం .

బృహత్ , రథన్తరం స్తనద్యయంగా ఉన్నవి.

యజ్ఞాయజ్ఞం వామదేవ్యం

స్తనద్యయంగా ఉన్నవి.

|| 6 ||

అంతము :

షధీరేప రథంతరేప దేవా అదుహ్రాన్ వ్యచో బృహతా || 7 ||

సమ .

షధీః . ఏవ . రథమ్ ౭ తరేప . దేవాః .

అదుహ్రాన్ . వ్యచః . బృహతా

|| 7 ||

సవదం :

దేవతలు రథన్తరంతో ఒపధులను

దోహనం చేసినారు.

బృహత్తు నుంచి అదాశాన్ని పిడికొనారు.

|| 7 ||

అంతము :

అహి వామదేవ్యేన యజ్ఞం యజ్ఞాయజ్ఞాయేన

|| 8 ||

సమ .

అహి . వామదేవ్యేన . యజ్ఞమ్ . యజ్ఞాయజ్ఞాయేన

|| 8 ||

అనువాదం:

వాడు దేవ్యంలో అలాన్ని బోధించి తిరిగి.

యజ్ఞాయజ్ఞీయంలో అలాన్ని పండించాడు.

• 8 •

సంక్రమ:

ఉషదీరేవాన్నై రథంతరం దుహే వ్యచో బృహత్

• 9 •

పదము:

ఉషదీః । విచ । అన్నై । రథమ్ రథరమ్ ।

దుహే । వ్యచో । బృహత్

• 8 •

అనువాదం:

ఇది తెలిసిన వానికై రథం:

ఉషదులను పండిన దుహే.

బృహదు అవకాశాన్ని ఇస్తున్నది.

• 9 •

సంక్రమ:

అదో వామదేవ్యం యజ్ఞం యజ్ఞాయజ్ఞీయం

య ఏవం వేద

• 10 •

పదము:

అదో । వామదేవ్యమ్ । యజ్ఞమ్ । యజ్ఞాయజ్ఞీయమ్ ।

యః । ఏవమ్ । వేద

• 10 •

అనువాదం:

వామదేవ్యం అలాన్ని ఇస్తున్నది.

యజ్ఞాయజ్ఞీయం యజ్ఞాన్ని ఇస్తున్నది.

• 10 •

సూక్తం-10 (3)

మిషి: అతర్వాచార్యుః ॥ దేవత : విరాట్ ॥ చందస్సు : 1 చతుష్పదా విరాడ
 నుస్తున్ : 2 అర్చి త్రిస్తున్ : 3,5,7 చతుష్పదా ప్రాణాపత్యా పంక్తి :
 4,8,8 అర్చి బృహతి ॥ మంత్రములు : ॥ 8 ॥

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా వనస్పతీనాగచ్ఛత్ తాం

పనస్పతయోఽఘ్నత సా సంవత్సరే సమభవత్ ॥ 1 ॥

పదము :

సా । ఇత్ । అక్రామత్ । సా । వనస్పతీన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।

వనస్పతయః । అఘ్నత । సా ।

సమ్ఽవత్సరే । సమ్ । అభవత్ ॥ 1 ॥

మంత్రము :

తస్మాద్ వనస్పతీనాం సంవత్సరే వృద్ధమపి రోహతి

వృశ్చతేఽస్యాప్రియో భ్రాతృవ్యో య ఏవం వేద ॥ 2 ॥

పదము :

తస్మాత్ । వనస్పతీనామ్ । సమ్ఽవత్సరే ।

వృద్ధమ్ । అపి । రోహతి ।

వృశ్చతే । అస్య । అప్రియః । భ్రాతృవ్యః ।

యః । ఏవమ్ । వేద ॥ 2 ॥

అనువాదం:

విరాట్టు ఉత్కమించినది. ఓషధుల వద్దకు వచ్చినది.

ఆ వనస్పతులు ఆమెను వధించినవి.

సంవత్సరం తరువాత ఆమె తిరిగి జీవించినది.

ఆ తరువాతి

సంవత్సరములో ఓషధుల వ్రణములు మానిపోయినవి.

ఈ సంగతి తెలిసిన వాడు

తన శత్రువు గాయపడడం చూస్తాడు.

॥ 1, 2 ॥

మంత్రము:

సోదక్రామత్ సా పితౄనాగచ్ఛత్ తాం

పితరోఽఘ్నత సా మాసి సమభవత్

॥ 3 ॥

పదము:

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । పితౄన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।

పితరః । అఘ్నత । సా । మాసి । సమ్ । అభవత్

॥ 3 ॥

మంత్రము:

తస్మాత్ పితౄభ్యో మాస్యపమాస్యం దదతి

ప ప్రితృయాణం పథ్నాం జానాతి య ఏవం వేద ॥ 4 ॥

పదము:

తస్మాత్ । పితౄభ్యః । మాసి । ఉపమాస్యమ్ । దదతి ।

ప్ర । పితౄయాణమ్ । పథ్నామ్ ।

జానాతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 4 ॥

ఆమవాదం :

ఆమె ఉత్కమించినది. పితరుల వద్దకు వచ్చినది.
 వారు ఆమెను చంపివేసినారు.
 ఒక నెలలో ఆమె పునరుజ్జీవిత అయినది.
 ఈ సంగతి తెలిసినవాడు
 పితృయాన మార్గాన్ని తెలుసుకో గలడు.
 అందువల్ల పితరులకు మాసికాలు పెడతాడు.
 ఇది తెలిసినవాడు పితరుల మార్గం తెలుసుకుంటాడు || 3, 4 ||

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా దేవానాగచ్ఛత్

తాం దేవా అఘ్నత సార్థమాసే సమభవత్ || 5 ||

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । దేవాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ ।

తామ్ । దేవాః । అఘ్నత । సా । అర్థమాసే । సమ్ । అభవత్ || 5 ||

మంత్రము :

తస్మాద్ దేవేభ్యోర్థమాసే వషత్ కుర్వన్తి

ప్ర దేవయానం వస్థాం జానాతి య ఏవం వేద || 6 ||

పదము :

తస్మాత్ । దేవేభ్యః । అర్థమాసే । వషత్ । కుర్వన్తి ।

ప్ర । దేవయానమ్ । వస్థామ్ । జానాతి । యః । ఏవమ్ । వేద

|| 6 ||

అనువాదం :

ఆమె ఉత్తమించినది.

దేవతలను సమీపించినది.

వారామెను చూపినారు.

ఒక పక్షంలో ఆమె పునరుజ్జీభిత అయినది.

అందువల్ల మానవులు దేవతలకు ప్రతిపక్షం

వషట్సుమర్పణం చేస్తారు.

ఇది తెలిసినవాడు దేవయానాన్ని తెలుసుకో గలడు || 5,6 ||

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా మనుష్యానాగచ్ఛత్

తాం మనుష్యాః అఘ్నత సా సద్యః సమభవత్ || 7 ||

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । మనుష్యాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ ।

తామ్ । మనుష్యాః । అఘ్నత । సా । సద్యః । సమ్ । అభవత్

|| 7 ||

మంత్రము :

తస్మా న్మనుష్యేభ్యః ఉభయద్యు రుప హరన్త్యపాన్య

గృహే హరన్తి య ఏవం వేద

|| 8 ||

పదము :

తస్మాత్ । మనుష్యేభ్యః । ఉభయద్యుః । ఉప । హరన్తి ।

ఏవం । అన్యః । గృహే । హరన్తి । యః । ఏవమ్ । వేద || 8 ||

అనువాదం:

అమె ఉదయించినది.

మనుష్యుల వద్దకు వచ్చినది.

అమెను వారు వధించినారు.

వెంటనే అమె తిరిగి బ్రతికినది.

ఈ సంగతి తెలిసిన వాని ఇంటిలో

జనం ఉపాహారం పరిగ్రహిస్తారు.

ఇందువల్ల ఈ రెండు రోజులు వారు

ఆహుతి ఇస్తారు.

ఇది తెలిసిన వారు గృహ సమీపోపస్థితు లౌతారు. || 7, 8 ||

మాక్త-10 (4)

ఋషి: అథర్వాచార్యుః || దేవత: విరాట్ || చందస్సు: 1,5 చతుష్పదా సామ్ని
 జగతి: 2,8,10 సామ్ని బృహతి: 3,14 సామ్న్యుష్టిక్: 4,8 ఆర్ఘ్య
 సుప్తవ: 7 అమరీ గాయత్రీ: 9,18 చతుష్పదోష్టిక్: 11 ప్రాణావత్యా
 సుప్తవ: 12,18 ఆర్ఘ్య త్రిప్తవ: 15 విరాట్ గాయత్రీ || మంత్రములు:
 || 18 ||

మంత్రము:

సోద్రక్రామత్ సామసురానాగచ్ఛత్

తామసురా ఉపాహ్వయంత మాయ ఏహీతి || 1 ||

పదము:

సా | ఉత్ | ఆక్రామత్ | సా | అసురాన్ | ఆ | అగచ్ఛత్ |

తామ్ | అసురాః | ఉప | అహ్వయంత |

మాయే | ఆ | ఏహి | ఇతి || 1 ||

మంత్రము :

తస్యా విరోచనః ప్రాప్తహదిర్వత్స

ఆసీ దయస్పాత్రం పాత్రమ్

■ 2 ।

పదము :

తస్యః । విరోచనః । ప్రాప్తహదిః । వత్సః ।

ఆసీత్ । అయఃపాత్రమ్ । పాత్రమ్

■ 2 ।

మంత్రము :

తాం ద్విమూర్ధాఽర్చ్యోఽధోక్ తాం మాయా మేవాధోక్ ■ 3 ।

పదము :

తామ్ । ద్విమూర్ధా । అర్చ్యోఽః । అధోక్ ।

తామ్ । మాయామ్ । ఏవ । అధోక్

■ 3 ।

మంత్రము :

తాం మాయా మనురా ఉప జీవ-

న్త్యపజీవనీయా భవతి య ఏవం వేద

■ 4 ।

పదము :

తామ్ । మాయామ్ । అనురాః । ఉప । జీవన్తి ।

ఉపజీవనీయః । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

■ 4 ।

అనువాదం :

అమె ఉత్తమమించినది. అనురుల వద్దకు వెళ్ళినది.
 వా రామె నిలా అభ్యర్థించినారు. 'ఓ మాయా! ఇటు రమ్ము'.
 ప్రహ్లాదుని కుమారుడు విరోచనుడు
 ఆ మాయకు దూడగా అయినాడు.
 పాత్ర లోహమయ మయినది.
 దానికి రెండు తలలుగల ఋతు పుత్రుడు దోగ్ధ అయినాడు.
 ఆ మాయనే దోహనం చేసుకున్నాడు.
 ఆ మాయపైనే అనురులు జీవిస్తున్నారు.
 ఈ సంగతి తెలిసినవాడు.
 ఉపజీవనీయుడు (జీవికానిర్వాహకుడు) కాగలడు. ||1,2,3,4||

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా పితౄ నాగచ్ఛత్

కాం పితర ఉపాహ్వయంత స్వధ ఏహితే || ౧ ||

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । పితౄన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ ।

కామ్ । పితరః । ఉప । అహ్వయంత । స్వధే । ఆ । ఇహి । ఇతి || ౧ ||

మంత్రము :

తస్యై యమో రాజౌ వత్స ఆసీద్ రజతపాత్రం పాత్రమ్ || ౨ ||

పదము :

తస్యైః । యమః । రాజౌ । వత్సః ।

ఆసీత్ । రజతపాత్రమ్ । పాత్రమ్ || ౨ ||

అశ్వ. iv 14

మంత్రము:

తామస్తకో మార్త్యవోఽధోక్ తాం స్వధా మేవాధోక్ || 7

పదము:

తామ్ | అస్తకః | మార్త్యవః | అధోక్ |

తామ్ | స్వధామ్ | ఏవ | అధోక్ || 7

మంత్రము:

తాం స్వధాం పితర ఉవ జీవ-

స్మృపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద || 8

పదము:

తామ్ | స్వధామ్ | పితరః | ఉవ | జీవన్తి |

ఉవఽజీవనీయః | భవతి | యః | ఏవమ్ | వేద || 8

అనువాదం:

ఆమె ఉత్కమించినది. పితరుల వద్దకు వెళ్ళినది.

వారు ఇలా ఆహ్వానించినారు.

'ఓస్వధా! (అధార శక్తి!) ఇటు రా!'

దానికి యమరాజు దూడ అయినాడు.

రజతపాత్ర పాత్ర అయినది.

మృత్యుకుమారుడైన అంతకుడు దోగ్ధ అయినాడు.

ఆ స్వధనే పిండుకున్నాడు.

ఆ ధారకశక్తి మీదనే పితరులు అధారపడి ఉన్నారు.

ఈ సంగతి తెలిసినవాడు ఉపజీవనీయు డౌతాడు. || 5, 6, 7

మంత్రము :

సోద్రక్రామత్ సా మనుష్యాతే నాగచ్ఛత్

తాం మనుష్యాతే ఉపాహ్వయ స్తేవత్యేహితే || 9 ||

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । మనుష్యాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ ।

తామ్ । మనుష్యాః । ఉప । అహ్వయ స్త్వ ।

ఇరాఽవతి । ఆ । ఇహి । ఇతి || 9 ||

మంత్రము :

తస్యా మను రైవవస్వతో వత్స ఆసీత్ పృథివీ పాత్రమ్ || 10 ||

పదము :

తస్యాః । మనుః । వైవస్వతః ।

వత్సః । ఆసీత్ । పృథివీ । పాత్రమ్ || 10 ||

మంత్రము :

తాం పృథీ వైన్యోఽధోక్ తాం కృషిం చ

సన్యం చాధోక్ || 11 ||

పదము :

తామ్ । పృథీ । వైన్యః । అధోక్ । తామ్ । కృషిమ్ । చ ।

సన్యమ్ । చ । అధోక్ || 11 ||

మంత్రము:

తే కృషిం చ నన్యం చ మనుష్యాః ఉప జీవన్తి
కృష్ణరాధి రువజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద ■ 12

పదము:

తే । కృషిమ్ । చ । నన్యమ్ । చ । మనుష్యాః । ఉప । జీవన్తి
కృష్ణరాధిః । ఉపజీవనీయః ।

భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద ■ 12

అనువాదం:

ఆమె ఉత్కృష్టమిచ్చినది.

మనుష్యులను నమోపించినది.

ఆ మనుష్యులు ఇలా ఆహ్వానించినారు:

‘ఓ ఇరావతీ! (అన్నవతీ!) ఇటు రమ్ము’.

దానికి వైవస్వత మనువు వత్సము అయినాడు.

పృథివి పాత్ర అయినది.

దానికి వేనుని కుమారుడు పృథి దోగ్ధ అయినాడు.

అతను కృషిని, నస్యాన్ని పిండుకొన్నాడు.

ఆ మనుష్యులు కృషిపైన, భాన్యం పైన

ఆధారపడి బ్రతుకుతారు. ఈ సంగతి తెలిసినవాడు

కృషిలో నిద్రిపొంది ఉపజీవనీయుడు అవుతాడు. 9,10,11

మంత్రము:

సోదక్రామత్ సా నస్తమిషీ వాగచ్ఛత్ కాం

నస్తమిషయ ఉపాహ్వయస్త బ్రహ్మర్ష్యత్యహిత ■

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా ।

సప్తఽమృషీన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।

సప్తఽమృషయః । ఉవ । అహ్వయన్త ।

బ్రహ్మదేవతి । ఆ । ఇహి । ఇతి

■ 13 ■

మంత్రము :

తస్యాః సోమో రాజా వత్స ఆసీ చ్చన్దః పాత్రమ్ ■ 14 ■

పదము :

తస్యాః । సోమః । రాజా । వత్సః । ఆసీత్ । చన్దః । పాత్రమ్

■ 14 ■

మంత్రము :

తాం బృహస్పతి రాక్షిరసోఽధోక్

తాం బ్రహ్మ చ తపశ్చాధోక్

■ 15 ■

పదము :

తామ్ । బృహస్పతిః । ఆక్షిరసః । అధోక్ ।

తామ్ । బ్రహ్మ । చ । తపః । చ । అధోక్

■ 15 ■

మంత్రము :

తద్ బ్రహ్మ చ తపశ్చ సప్తమృషయ ఉవ జీవన్తి

బ్రహ్మనర్ప స్యుఽపజీవన్తీయా భవతి య ఏవం వేద ■ 16 ■

పదము :

తత్ | బ్రహ్మ | చ | తపః | చ |

సప్తఽఋషయః | ఉప | జీవన్తి |

బ్రహ్మఽవర్చసి | ఉపఽజీవనీయః |

భవతి | యః | ఏవమ్ | వేద

■ 16

అనువాదం:

ఆమె ఉత్కృమించినది, సప్తర్షులను నమోపించినది.

వా రామె నిలా అభ్యర్థించినాడు.

‘ఓ బ్రహ్మజ్వలీ! ఇటు రా!’

దానికి రాజు సోముడు వత్స మయినాడు.

భందస్సు పాత్ర అయినది.

దానికి అంగిరసుడైన బృహస్పతి దోగ్ధ అయినాడు.

బ్రహ్మను, తపస్సును పిదుకు కొన్నాడు.

ఆ బ్రహ్మ తపస్సుల మీదనే సప్తర్షులు జీవిస్తున్నారు.

ఇది తెలిసినవాడు బ్రహ్మవర్చస్సంపన్నుడై

ఉపజీవనీయుడు అవుతాడు.

■ 13,14,15,16

మాత్రం - 10 (5)

ముఖ్య: అథర్వావ్యాఖ్య: దేవత: విరాట్: చంద్రు: 1,13 చతువ
సామీ జగతి: 2,8 సామ్యుష్టిక: 4,18 అర్చ్యునుష్టవ: 5 చతువ
ప్రాణాపకా జగతి: 6 సామీ బృహతి త్రిష్టవ: 7,11 వి
గాయత్రీ: 8 అరీ త్రిష్టవ: 9 చతుష్పదోష్టిక: 10,14 సామీ బృ
12 త్రిపద బ్రహ్మ ఋగ్ గాయత్రీ: 15 సామ్యుష్టవ: మంత్ర:

మంత్రము:

సోద్రక్రామత్ సా దేవా నాగచ్ఛత్

తాం దేవా ఉపాహ్వయ స్తోర్ష ఏహీతి

॥ 1 ॥

పదము:

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । దేవాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ ।

తామ్ । దేవాః । ఉప । అహ్వయ స్త । ఉర్షే । ఆ । ఇహి । ఇతి ॥ 1 ॥

మంత్రము:

తస్య ఇన్ద్రో వత్స ఆసీ చ్చమసః పాత్రమ్

॥ 2 ॥

పదము:

తస్యః । ఇన్ద్రః । వత్సః । ఆసీత్ । చమసః । పాత్రమ్ ॥ 2 ॥

మంత్రము:

తాం దేవః సవితాఽధోక్ తా మూర్ధ్నా మేవాధోక్

॥ 3 ॥

పదము:

తామ్ । దేవః । సవితా । అధోక్ ।

తామ్ । ఉర్ధ్వామ్ । ఏవ । అధోక్ ।

॥ 3 ॥

మంత్రము:

తా మూర్ధ్నాం దేవా ఉప జీవ స్త్యువజీవనీయో

భవతి య ఏవం వేద

॥ 4 ॥

పదము :

తామ్ । ఉర్జామ్ । దేవాః । ఉవ । జీవన్తి । ఉవ2జీవనీయః ।

భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

■ 4 ।

అనువాదం :

అమె ఉత్కమించినది. దేవతలను చేరినది.

దేవతలు ఇలా అహ్వనించినారు.

‘ఓ ఉర్జస్వతీ! ఇటు రా!’

దానికి ఇంద్రుడు వత్సం అయినాడు.

చమనము పాత్ర అయినది.

దానికి దేవుడు నవిత దోగ్ధ అయినాడు.

ఉర్జస్సును (సత్త్వాన్ని) పిండుకొన్నాడు.

ఆ సత్త్వం మీదనే దేవతలు జీవిస్తున్నారు.

ఈ సంగతి తెలిసిన వాడు

ఉపజీవనీయు డవుతాడు.

■ 1,2,3,4

ఘంక్రము :

సోదక్రామత్ సా గన్ధర్వావృరస ఆగచ్ఛత్ తాం

గన్ధర్వావృరస ఉపాహ్వయన్త పుణ్యగన్ధ విహితీ

■ 5

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా ।

గన్ధర్వ2అవృరసః । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।

గన్ధర్వ2అవృరసః । ఉవ । అహ్వయన్త ।

పుణ్య2గన్ధే । ఆ । ఇహి । ఇతి

■ 5

మంత్రము:

తస్యై శ్చిత్రరథః సౌర్యవర్చసో వత్స ఆసీత్

పుష్కరపర్ణం పాత్రమ్

॥ 6 ॥

పదము:

తస్యైః । చిత్రరథః । సౌర్యవర్చసః । వత్సః । ఆసీత్ ।

పుష్కరపర్ణమ్ । పాత్రమ్

॥ 6 ॥

మంత్రము:

తాం వసురుచిః సౌర్యవర్చసోఽధోక్

తాం పుణ్యమేవ గన్తమధోక్

॥ 7 ॥

పదము:

తామ్ । వసురుచిః । సౌర్యవర్చసః । అధోక్ ।

తామ్ । పుణ్యమ్ । ఏవ । గన్తమ్ । అధోక్

॥ 7 ॥

మంత్రము:

తం పుణ్యం గన్తం గన్తర్వాప్సరస ఉప జీవన్తి

పుణ్యగన్ధి రుపజీవన్తియో భవతి య ఏవం, వేద

॥ 8 ॥

పదము:

తమ్ । పుణ్యమ్ । గన్తమ్ । గన్తర్వాప్సరసః । ఉప । జీవన్తి ।

పుణ్యగన్ధిః । ఉపజీవన్తియః । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేదః ॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఆమె ఉత్తమించినది.
 గంధర్వాప్సరనలను చేరినది.
 గంధర్వాప్సరనలు ఆమె నాహ్వానించినారు.
 ఓ పుణ్యగంధీ! ఇటు రఘు.''
 దానికి సూర్యవర్చన పుత్రుడైన
 చిత్రరథుడు దూడ అయినాడు.
 తామరాకు పాత్ర అయినది.
 దానికి సూర్యవర్చన పుత్రుడైన
 వసురుచి దోగ్ధ అయినాడు.
 ఆ సౌరభాన్నే పిండుకొన్నాడు.
 ఆ సౌరభం పైనే గంధర్వాప్సరనలు జీవిస్తున్నారు.
 ఇది తెలిసిన వాడు పుణ్యగంధి అయి
 ఉపజీవనీయుడు అవుతాడు.

॥ 5,6,7,8 ॥

మంత్రము :

నోద్రక్రామత్ సేతరజనా నాగచ్ఛత్ తా మీతరజనా
 ఉపాహ్వయన్త తిరోధ ఏహీతి

॥ 9 ॥

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా ।
 ఇతరజనాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।
 ఇతరజనాః । ఉప । అహ్వయన్త ।
 తిరః । తిరోధే । ఆ । ఇహి । ఇతి

॥ 9 ॥

మంత్రము:

తస్యాః కుబేరో వైశ్రవణో వత్స

ఆసీ దామపాత్రం పాత్రమ్

॥ 10 ॥

పదము:

తస్యాః కుబేరః వైశ్రవణః వత్సః

ఆసీత్ దామపాత్రమ్ పాత్రమ్

॥ 10 ॥

మంత్రము:

తాం రజతనాభిః కాబేరకోఽధోక్

తాం తిరోధా మేవాధోక్

॥ 11 ॥

పదము:

తామ్ రజతనాభిః కాబేరకః అధోక్

తామ్ తిరఃపాదామ్ ఏవ అధోక్

॥ 11 ॥

మంత్రము:

తాం తిరోధా ష్ఠితరజనా ఉప జీవన్తి తిరో ధత్తే

సర్వం పాప్మాన ముపజీవన్తి యా భవతి య ఏవం వేద॥12॥

పదము:

తామ్ తిరఃపాదామ్ ష్ఠితరజనాః

ఉప జీవన్తి తిరః ధత్తే

సర్వమ్ । పాపానమ్ । ఉపజీవనీయః ।

భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 12

అనువాదం :

అమె ఉత్కమించినది.

అమె ఇతర జనులను చేరినది.

వా రిలా అహ్వనించినారు.

ఓ తిరోధాన శక్తి ! ఇటు రా !

దానికి వైశవణుడైన కుబేరుడు వత్స మయినాడు.

అమపాత్రము (పచ్చికుండ) పాత్ర అయినది.

దానికి కాబేరక పుత్రుడు,

రజతనాభి దోగ్ధ అయినాడు.

ఆ తిరోధానశక్తి అతనికి లభించినది.

దానిపైనే ఇతర జనులు బ్రతుకుతున్నారు.

ఇది తెలిసినవాడు సర్వ పాపాలను తిరోధానం చేస్తాడు.

ఉపజీవనీయు డవుతాడు.

॥ 9,10,11,12

మంత్రము :

సోదక్రామత్ సా సర్వా నాగచ్ఛత్ తాం

సర్వా ఉపాహ్వయంత విషవత్యేహితి

॥ 13 ॥

పదము :

సా । ఉత్ । అక్రామత్ । సా । సర్వాన్ । ఆ । అగచ్ఛత్ । తామ్ ।

సర్వాః । ఉప । అహ్వయంత । విషవతి । ఆ । ఇహ । ఇతి ॥ 13 ॥

మంత్రము :

తస్యా స్తక్షకో వైశాలేయో వత్స

ఆసీ దలాబుపాత్రం పాత్రమ్

■ 14 ■

పదము :

తస్యాః । తక్షకః । వైశాలేయః । వత్సః ।

ఆసీత్ । అలాబుపాత్రమ్ । పాత్రమ్

■ 14 ■

మంత్రము :

తాం ధృతరాష్ట్రం ఐరావతోఽధోక్ తాం విష మేవాధోక్ ■ 15 ■

పదము :

తామ్ । ధృతరాష్ట్రః । ఐరావతః ।

అధోక్ । తామ్ । విషమ్ । విష । అధోక్

■ 15 ■

మంత్రము :

తద్ విషం నర్వా ఉప జీవన్ముపజీవనీయా

భవతి య విషం వేద

■ 16 ■

పదము :

తత్ । విషమ్ । నర్వాః । ఉప । జీవన్ము । ఉపజీవనీయః ।

భవతి । యః । విషమ్ । వేద

■ 16 ■

అనువాదం :

అమె ఉత్కమించినది.

సర్పములను చేరినది.

ఆ సర్పము లిలా ఆహ్వానించినారు.

‘ఓ విషవతీ! ఇటురమ్ము.’ విశాలా పుత్రుడైన తక్షకుడు

దానికి వత్సం అయినాడు.

దానికి ఇరావతీ పుత్రుడైన

ధృతరాష్ట్రుడు దోగ్ధ అయినాడు.

అందులో నుంచి విషమే వచ్చినది.

ఆ విషం పైననే సర్పాలు జీవిస్తున్నవి.

ఇది తెలిసివాడు ఉపజీవనీయుడు అవుతాడు.

॥ 13, 14, 15, 16

సూక్తం - 10 (6)

ఋషి: అథర్వాచార్యుడు ॥ దేవత: విరాట్ ॥ చందస్సు: 1 ద్విపదా విరాడి
గాయత్రీ: 2 ద్విపదా సామీతి త్రిష్టుప్: 3 ద్విపదా ప్రాణావత్యామస్తుప్
4 ద్విపదా ఒర్వ్యమస్తుప్ ॥ మంత్రములు: ॥ 4

మంత్రము :

తద్ యస్మా ఏవం విదుషే-

లాఘనాఽభిషిశ్చేత్ ప్రత్యాహన్యాత్

॥ 1 ॥

పదము :

తత్ । యస్మే । ఏవమ్ । విదుషే । అలాఘనా ।

అభిఽసిశ్చేత్ । ప్రతిఽహన్యాత్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఈ విధంగా తెలిసిన హవిద్వాంసునికి
సౌరకాయ ఋత్రతో అభిషేకం చేస్తారో
అతనికి ప్రతీకారం అవుతుంది.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

న చ ప్రత్యాహన్యా న్మనసా త్వా

ప్రత్యాహన్మీతి ప్రత్యాహన్యాత్

॥ 2 ॥

పదము :

న । చ । ప్రతిఽహన్యాత్ । మనసా । త్వా ।

ప్రతిఽహన్మీ । ఇతి । ప్రతిఽహన్యాత్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

అలా కాకపోతే మనసుతో
నీకు ప్రతీకారం చేస్తున్నానని
ప్రతీకారం చేయాలి.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

యత్ ప్రత్యాహన్తి విష మేవ తత్ ప్రత్యాహన్తి ॥ 3 ॥

పదము :

యత్ । ప్రతిఽహన్తి । విషమ్ । ఏవ । తత్ । ప్రతిఽహన్తి

॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఆ ప్రతీకారం ఏదైతే ఉన్నదో
అది విషానికి ప్రత్యాఘాత మౌతుంది.

॥ 3 ॥

మంత్రము:

విష మే వాస్యాప్రియం బ్రాతృవ్య మనువిషిచ్యతే
య ఏవం వేద

॥ 4

పదము:

విషమ్ । ఏవ । అస్య । అప్రియమ్ ।

బ్రాతృవ్యమ్ । అనువిషిచ్యతే ।

యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 4

అనువాదం:

ఇది తెలిసినవాడు ఆ విషాన్నే తనకు
శత్రువైన దాయాదిపై చిలకరిస్తాడు.

॥ 4

ఇది పదవ మూక్తం.

ఇది ఐదవ అనువాకం.

ఇది ఎనిమిదవ కాండ.

తొమ్మిదవ కాండ

అనువాకం: 1

సూక్తం-1

ఋషి: అథర్వణుః || దేవతలు: ఘృధు, ఆశ్వినలు || చంద్రుని : 1,4,5 త్రిష్టుప్ :
 2 త్రిష్టుప్గర్భా వంక్తి : 3 వరాఽనుష్టుప్ (:) : 6 ఆతిశక్యగర్భా
 యవమధ్య మహాబృహతీ : 7 అతిశక్యగర్భా యవమధ్య మహాబృహతీ :
 8 బృహతీగర్భా : సంస్తారవంక్తి : 9 వరాబృహతీ వ్రస్తార వంక్తి : 10
 పురశష్టిక్ వంక్తి : 11-13, 15,16,18,19 అనుష్టుప్ : 14 పురశష్టిక్ :
 17 ఉపరిష్టాద్ విరాద్బృహతీ : 20 భురిగ్ విస్తార వంక్తి : 21 ద్విపదా
 ఽఽర్చ్యమష్టుప్ (ఏకావసానా) : 22 ద్విపదాబ్రాహ్మీ పురశష్టిక్, 23
 ద్విపదాఽఽర్చ్య వంక్తి : 24 షట్ పదాఽష్టి మంత్రములు : || 24 ||

వినియోగం :- ఇది అర్థసూక్తం. మేధాజననకర్మలో వర్చస్కర్మలో దీనికి వినియోగం. దీని వివరణము 'ప్రాతరగ్నిమ్' (3వ. కాండ, 18వ సూక్తం) అనే సూక్తంలో కలదు.

ఉత్పన్న కర్మలో 'యథా సోమః ప్రాతః సవనే' అనే మంత్రం నుండి చివరి పదకు గరి మంత్రములకు వినియోగం.

అట్లే సోమయాగంలో, సోమపేవనంలో దీనికి వినియోగం.

దీనిలోని పది మంత్రాలలో మధుకళను గోరూపంతో పఠిస్తారు. తరువాతి పది మంత్రాలలో ఆశ్వినీ దేవతల నుండి, ఇతర దేవతల నుండి వర్చస్సును ఆశంపిస్తారు. చివరి నాలుగు మంత్రాలలో మరల మధుకళను పఠిస్తారు.

మంత్రము :

దివస్పృథివ్యా అన్తరిక్షాత్ సముద్రా-

దగ్నేర్వాతా నృధుతా హి జజ్ఞే ।

తాం ధాయిత్యాఽమృతం వసానాం హృద్భిః

ప్రజాః ప్రతి నన్దన్తి సర్వాః

|| 1 ||

పదము:

ది॒వః । పృ॒థి॒వ్యాః । అ॒న్తరీ॑క్షాత్ । స॒ము॒ద్రాత్ ।
అగ్నిః । వా॒తాత్ । మ॒ధు॒కశా॑ । హి । జ॒జ్ఞే ।
తామ్ । చా॒యి॒త్యా । అ॒మృ॒తమ్ । వసా॑నామ్ ।
హృత్॑కలిః । ప్ర॒క॒తాః । వ॒తి । వ॒న్తన్తి॑ । వ॒ర్షాః ॥ 1

అనువాదం:

అంతరిక్షం నుంచి, పృథివి నుంచి,
సముద్రం నుంచి, అగ్ని నుంచి,
వాయువు నుంచి

* మధుకశ వముద్భూత మైనది.
అమృతం ఆచ్ఛాదనంగా కలది.
దీనిని పూజించిన సర్వప్రజల హృదయాలలో
ఆనందం కలుగుతుంది.

॥ 1

మంత్రము:

మహాత్ పయో విశ్వరూపమస్మాః
సముద్రస్య త్వోత రేత ఆహుః ।
యత ఐతి మధుకశ రరాడా
తత్ ప్రాణస్త దమృతం నివిష్టమ్ ॥ 2 ॥

॥ 2 ॥

* మధుకశ - అగ్నిని దేవతల కొరడా.

పదము :

మహాత్ . పయః . విశ్వరూపమ్ . అస్యాః .

సముద్రస్య . త్వా . ఉత . రేతః . ఆహుః .

యతః . ఆఽవీతి . మధుకశా . రరాదా .

తత్ . ప్రాణః . తత్ . అమృతమ్ . నిఽవిష్టమ్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

దీని పాలు విశ్వరూపి యైనది.

అది సముద్రపీఠ మని చెప్తారు.

ఈ మధుకశ శబ్దం చేసుకుంటూ వస్తున్నది.

అదే ప్రాణం. అదే సర్వత్రా

నిహితమై ఉన్న అమృతం.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

పశ్యన్త్యస్యా శ్చురితం పృథివ్యాం

పృథజ్జేనతో బహుధా మీమాంసమానాః .

అగ్నే ర్వాతా న్మధుకశా హి జ్ఞే

మరుతా ముగ్రా నప్తిః

॥ 3 ॥

పదము :

పశ్యన్తి . అస్యాః . చరితమ్ . పృథివ్యామ్ .

పృథక్ . నరః . బహుధా . మీమాంసమానాః .

అగ్నేః । వాతాత్ । మధుకశా । హి । జజ్ఞే ।

మరుతామ్ । ఉగ్రా । నప్తిః

■ 1

అనువాదం :

బహు విధాలుగా వేరు వేరుగా
విమర్శించే నరుడూ పృథివికి పైన
దీని చరిత్రను చూస్తున్నాడు.
మధుకశ అగ్ని నుంచి,
వాయువు నుంచి ఉత్పన్న మైనది.
మరుత్తులకు ఇది దుహిత. ఉగ్రపుత్ర

■ 1

మంత్రము :

మాతాదిత్యానాం దుహితా వసూనాం

ప్రాణః ప్రజానామమృతస్య నాభిః ।

హిరణ్యవర్ణా మధుకశా మృతాదీ

మహాన్ భర్గ శృరతి మర్త్యేషు

■ 4

పదము :

మాతాః । ఆదిత్యానామ్ । దుహితా । వసూనామ్ ।

ప్రాణః । ప్రజానామ్ । అమృతస్య । నాభిః ।

హిరణ్యవర్ణా । మధుకశా । మృతాదీ ।

మహాన్ । భర్గః । శృరతి । మర్త్యేషు

■ 4

అనువాదం :

ఇది ఆదిత్యులకు మాత. వసువులకు దుహిత.
మనుష్యులకు ప్రాణం. అమృతమునకు నాభి.
సువర్ణ వర్ణయై ఈ మధుకశ
ఘృతాన్ని ఆసేవనం చేస్తుంది.
మనుష్యుల మధ్యంలో ఇదొక *గర్భరూపిణియై
(భర్గరూపంలో) నంచరిస్తున్నది.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

మధోః కశా మజనయన్త దేవా-

స్తస్యా గర్భో అభవత్ విశ్వరూపః ।

తం జాతం తరుణం పివర్తి మాతా

న జాతో విశ్వా భువనా వి చష్టే

॥ 5 ॥

పదము :

మధోః । కశామ్ । అజనయన్త । దేవాః ।

తస్యాః । గర్భః । అభవత్ । విశ్వరూపః ।

తమ్ । జాతమ్ । తరుణమ్ । పివర్తి । మాతా ।

నః । జాతః । విశ్వా । భువనా । వి । చష్టే

॥ 5 ॥

అనువాదం :

దేవతలు ఈ మధుకశను సృష్టించినారు.

ఇదొక పిండంగా విశ్వరూపాలతో నెగడుతున్నది.

* 'భర్గః' అని కూడా పాఠాంతరము కలదు.

ఇది పుట్టుగానే తల్లి పాలిస్తున్నది.

ఇది పుట్టుగానే నశల భువనాలను పర్యవేషిస్తున్నది. ।

మంత్రము:

కస్తం ప్ర వేద క ఉ తం చికేత

యో అస్యా హృదః కలశః సోమధావో అక్షితః ।

బ్రహ్మ సుమేధాః సో అస్మిన్ మదేత ।

పదము:

కః । తమ్ । ప్ర । వేద । కః । ఉం । తమ్ । చికేత ।

యః । అస్యాః । హృదః । కలశః । సోమధావః । అక్షితః ।

బ్రహ్మ । సుమేధాః । సః । అస్మిన్ । మదేత ।

అనువాదం:

దీని నెవ రెరుగుదురు?

దీనిని గూర్చి విచికిత్స చేసే దెవరు?

దీని వద్ద సోమరస ప్రపూర్ణమైన పాత్ర

ఉన్న దని ఎవరికి తెలుసు?

ఉత్తమ మేధావి అయిన బ్రహ్మకు మాత్రమే అది తెలుసు

అందుతో అయన ఉత్సాహ ప్రపూర్ణు డౌతున్నాడు. ।

మంత్రము:

స తా ప్ర వేద స ఉ తా చికేత

యావస్యాః స్తనో నహస్రధారావక్షితా ।

ఉర్ధ్వం దుహతే అనవస్పృశన్తా

■ ?

పదము:

నః | తా | ప్ర | వేద | నః | ఓంఞితి | తా | చికేత |
 యా | అస్యాః | స్తనా | సహస్రధారా | అక్షితా |
 ఊర్జమ్ | దుహతే ఞితి | అనవస్సురన్తౌ

॥ 7 ॥

అనువాదం:

అయనకు దీని నంగతి తెలుసు,
 అయన దీనిని గూర్చి విచారం చేస్తున్నాడు.
 దీనికి సహస్రధారయుక్తము లైన
 అక్షయ స్తనము లున్నవి.
 నిశ్చలుడై వాని నుంచి తేజస్సును
 దోహనం చేస్తున్నాడు.

॥ 7 ॥

మంత్రము:

హిజ్జరీకరితీ బృహతీ వయోధా
 ఉచ్చైర్హోషాఽభ్యేతి యా వ్రతమ్ |
 త్రీన్ ఘర్మా నభి వావశానా
 మిమాతి మాయుం వయతే వయోభిః

॥ 8 ॥

పదము:

హజ్జీకరికరితీ | బృహతీ | వయఃధాః |
 ఉచ్చైః హోషా | అభివీతి | యా | వ్రతమ్ |

త్రీన్ । ఘర్మాన్ । అభి । వాపశానా ।

మిమాతి । మాయుమ్ । పయతే । పయః 2 భిః

■ 6

అనువాదం :

హింకారం చేసే ఆ మధుకశ క్షీరాన్ని పిందుతున్నది.

గొంతెత్తి పిలుస్తున్నది.

తన స్థలాన్ని చేరుకుంటున్నది.

యజ్ఞత్రయాన్ని వశం చేసుకుని ఉంచుకున్నది.

సూర్యుని ప్రమాపనం (కొలత) చేస్తున్నది.

తన పయోధారలతో సేవనం చేస్తున్నది.

■ 8

మంత్రము :

యా మాసీనా ముపసీదన్త్యావః

శాక్వరా వృషభా యే స్వరాజః ।

తే వర్షన్తి తే వర్షయన్తి తద్విదే

కామ మూర్త మావః

■ 9

పదము :

యామ్ । అపసీనామ్ । ఉపసీదన్తి । ఆవః ।

శాక్వరాః । వృషభాః । యే । స్వరాజః ।

తే । వర్షన్తి । తే । వర్షయన్తి । తద్విదే ।

కామమ్ । ఉర్తమ్ । ఆవః ।

■ 9

అనువాదం :

ఏ వృషభములు (మేఘములు) తేజస్వలై
శక్తి మంతములైన జలములను
పిపాసితుల వద్దకు పంపుతున్నవో,
అది తెలిసిన వారికి యథేచ్ఛగా తేజస్సును కల్పిస్తున్నవి.
వృష్టిని కురిపిస్తున్నవి
వారిని సంతృప్తిపరుస్తున్నవి.

॥ 9 ॥

పంక్తము :

స్తనయిత్ను నీ వాక్ ప్రజాపతే వృషా
శుష్మం క్షిపసి భూమ్యా మధి ।
అగ్నే ర్వాతా న్మధు కశా హి జఙ్ఘీ
మరుతా ముగ్రా నప్తిః

॥ 10 ॥

పదము :

స్తనయిత్నుః । తే । వాక్ । ప్రజాపతే । వృషా ।
శుష్మమ్ । క్షిపసి । భూమ్యామ్ । అధి ।
అగ్నేః । వాతాత్ । మధుకశా । హి । జఙ్ఘీ ।
మరుతామ్ । ఉగ్రా । నప్తిః

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రజాపతీ! నీ వాక్కు గర్జిస్తున్న మేఘం వంటిది.
వృషభమవై భూమిపై నిప్పులు చెరుగుతున్నావు.

అగ్నినుంచి వాయువు నుంచి మధుకక ఉత్పన్నమైనది.
మరుత్తులకు ఉగ్రపుత్రులైనది.

మంత్రము:

యథా సోమః ప్రాతఃసవనే అశ్వినో రభవతి ప్రియః ।

ఏవా మే అశ్వినా వర్ష ఆత్మనీ ధ్రియతామ్ ॥ 1

పదము:

యథా । సోమః । ప్రాతఃసవనే । అశ్వినోః । రభవతి । ప్రియః

ఏవ । మే । అశ్వినా । వర్షః । ఆత్మనీ । ధ్రియతామ్ ॥ 1

అనువాదం:

ప్రాతస్సవన యజ్ఞంలో సోమరసం

ఎలా అశ్వినీ దేవతలకు ప్రియ మాకుందో

అలాగే నా ఆత్మలో తేజస్సును

ఓ అగ్నిదేవా! ఆధానం చెయ్యి.

॥ 1

మంత్రము:

యథా సోమో ద్వితీయే సవన ఇన్ద్రాగ్న్యో రభవతి ప్రియః

ఏవా మ ఇన్ద్రాగ్ని వర్ష ఆత్మనీ ధ్రియతామ్ ॥ 12

పదము:

యథా । సోమః । ద్వితీయే । సవనే ।

ఇన్ద్రాగ్న్యోః । రభవతి । ప్రియః ।

ఏవ । మే । ఇన్ద్రాగ్ని ఇతి వర్షః । ఆత్మనీ । ధ్రియతామ్ ॥ 12

అనువాదం :

సోముడు ద్వితీయ సవనం మధ్యందిన సవనం అనే
యజ్ఞాలలో ఇంద్రాగ్నులకు ప్రేయ మౌతాడు.
ఓ ఇంద్రాగ్నులారా ! నా ఆత్మలో
తేజస్సును ఆధానం చేయండి.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

యథా సోమస్తృతీయే సవన ఋభూదాం భవతి ప్రేయః ।
ఏవా మ ఋభవో వర్చ ఆత్మని ధ్రియతామ్ ॥ 12 ॥

పదము :

యథా । సోమః । తృతీయే । సవనే ।

ఋభూదామ్ । భవతి । ప్రేయః ।

ఏవ । మే । ఋభవః । వర్చః । ఆత్మని । ధ్రియతామ్ ॥ 13 ॥

అనువాదం :

సోమదేవుడు తృతీయ సవన యజ్ఞంలో
ఋభువులకు ప్రేయమౌతాడు.
అలాగే ఓ ఋభువులారా !
నా ఆత్మలో తేజస్సును ఆధానం చేయండి.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

మధు జనిషీయ మధు వంనిషీయ ।

వయస్వా నగ్న ఆగమం

తం మా సంస్పృజ వర్చసా

॥ 14 ॥

పదము :

మధు॑ । జని॑షీయ । మధు॑ । వ॒సిషీ॑య ।

వ॒యస్వాన్॑ । అగ్నే॑ । ఆ । అ॒గమ॑మ్ ।

తమ్ । మా । సమ్ । స్ప॒జ । వర్చ॑సా

॥ 1

అనువాదం :

మధువును ఉత్పన్నం చేతాము.

మధువును సంపాదించు కుంటాము.

ఓ అగ్ని ! నేను క్షీరాన్ని కొనివచ్చినాను.

నన్ను వర్చస్సుతో సంధానం చెయ్యి.

॥ 1

మంత్రము :

సం మా॑గ్నే వర్చ॑సా స్ప॒జ సం ప్ర॒జయా॑ సమా॒యుః॑

విద్యు॑ర్మే అ॒స్య దే॒వా ఇ॒న్ద్రో విద్యా॑త్ స॒హ ఋషీ॑భిః ॥

పదము :

సమ్ । మా । అగ్నే॑ । వర్చ॑సా । స్ప॒జ ।

సమ్ । ప్ర॒జయా॑ । సమ్ । ఆయు॑షా ।

విద్యు॑ః । మే । అ॒స్య । దే॒వాః ।

ఇ॒న్ద్రః । విద్యా॑త్ । స॒హ । ఋషీ॑భిః

॥ 15

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! తేజస్సుతో ప్రజలతో,

ఆయుస్సుతో నన్ను సంయోగింప జెయ్యి.

దేవత లందరూ న న్నెరుగుదురు.
ఋషులతో పాటూ ఇంద్రునకు
కూడా నన్ను తెలుసు.

॥ 15 ॥

పంక్తము :

యథా మధు మధుకృతః సంభరన్తి మధావధి ।
ఏవా మే అశ్వినా వర్ష ఆత్మనీ ధ్రియతామ్ ॥ 16 ॥

పదము :

యథా । మధు । మధుకృతః । సంభరన్తి । మధా । అధి ।
ఏవ । మే । అశ్వినా । వర్షః । ఆత్మనీ । ధ్రియతామ్ ॥ 16 ॥

అనువాదం :

మధుమక్షికము లెలా
ఈ మధువును
సంగ్రహిస్తాయో, అలాగే
ఓ అశ్వినీ దేవతలారా
నా వర్షస్సును సంగ్రహించండి.

॥ 16 ॥

పంక్తము :

యథా మక్షా ఇదం మధు న్యజ్ఞాన్తి మధా వధి ।
ఏవా మే అశ్వినా వర్ష స్తేజో
ఋష మోషశ్చ ధ్రియతామ్ ॥ 17 ॥

పదము :

యథా । మక్షాః । ఇదమ్ । మధు । ని॒ ౭ అ॒ష్టా॒స్తి । మధా । అధి ।

ఏవ । మే । అశ్వినా । వర్చః । కేఱః ।

బలమ్ । ఓజః । చ । ద్రియతామ్

■ 17 ■

అనువాదం :

ఈ మధువును మక్షికములు సంగ్రహించినట్లు

ఓ అశ్వినీ దేవతలారా ।

నా వర్చస్సును, బలాన్ని, ఓజస్సును

సంగ్రహించండి.

■ 17 ■

మంత్రము :

యద్ గిరి॑షు వర్చ॑కేషు గో॒ వ్య॑శ్వేషు య॒న్మధు॑ ।

సు॒రా॒యాం సి॒ద్యమా॑నా॒యాం

యత్ తత్ర॑ మధు తన్మ॒యి

■ 18 ■

పదము :

యత్ । గిరి॑షు । వర్చ॑కేషు । గో॒షు । అ॑శ్వేషు । యత్ । మధు॑ ।

సు॒రా॒యామ్ । సి॒ద్యమా॑నా॒యామ్ ।

యత్ । తత్ర॑ । మధు॑ । తత్ । మయి॑

■ 18 ■

అనువాదం :

కొండలలో, గుట్టలలో

గోవులలో, అశ్వములలో ఏ మధు వైతొచ్చినదో,

అది వృష్టిజలంలో సంచిత మౌతున్నది.
ఇందులో నీ మధువైతే ఉన్నదో,
అది నాలోను, ఉండుగాక !

॥ 18 ॥

మంత్రము :

అశ్వినా సారఘేణ మా మధునాఽజ్జీర్తం శుభస్పతి ।

యథా వర్చస్వతీం వాచ మావదాని జనాం అను ॥ 19 ॥

పదము :

అశ్వినా । సారఘేణ । మా । మధునా ।

అజ్జీర్తమ్ । శుభః । పతీ । ఇతి ।

యథా । వర్చస్వతీమ్ । వాచమ్ ।

అఽవదాని । జనాన్ । అను

॥ 19 ॥

అనువాదం .

శుభ పాలకులైన అశ్వినీ దేవతలారా !
మధు మక్షికములు సంతరించిన మధువుతో
నన్ను సంయోగింప జేయండి.
అందుతో పర్వస్వంతమైన వాక్కు
కలవాడనై లోకులను అనుసరిస్తాను.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

స్తనయిత్సు స్తే వాక్ ప్రజాపతే

వృషా శుష్కం క్షివసి భూమ్యాం దివి ।

తాం పశవ ఉప జీవన్తి సర్వే

తేనో నేష మూర్ధ్దం పివర్తి

॥ 20

పదము:

స్తనయిత్నుః । తే । వాక్ । ప్రజాపతే ।

వృషా । శుష్కమ్ । క్షిపసి । భూమ్యామ్ । దివి ।

తామ్ । పశవః । ఉప । జీవన్తి । సర్వే ।

తేనో ఇతి । సా । ఇషమ్ । ఊర్జమ్ । పివర్తి

॥ 20 ॥

అనువాదం:

ఓ ప్రజాపతీ! నీవు వృషభము వంటి బలకాలివి.

నీ వాక్కు మేఘ గర్జనం వంటిది.

భూమి పైన, ద్యులోకం పైన శుష్కను వర్షిస్తావు.

దానితో సర్వప్రాణులు ఉపజీవనం చేస్తున్నారు.

దానితోనే అన్నం బలవర్ధకమైన రసంతో

సంప్రపూర్ణ మౌతుంది.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

వృధివీ దద్ధోఽస్తరిక్షం గర్భో ద్యౌః కశా

విద్యుత్ ప్రకశో హిరణ్యయో విన్దుః

॥ 21 ॥

పదము:

వృధివీ । దద్ధః । అస్తరిక్షమ్ । గర్భః । ద్యౌః । కశా ।

విద్యుత్ । ప్రకశః । హిరణ్యయః । విన్దుః

॥ 21 ॥

అనువాదం :

పృథివి దండం. అంతరిక్షం మధ్యభాగం.
 ద్యులోకం కశ. విద్యుత్తు ప్రకాశం.
 నువర్ణమయ మైనది బిందువు.

|| 21 ||

మంత్రము.

యో వై కశాయాః సప్త మధూని వేద మధుమాన్ భవతి ।

బ్రాహ్మణశ్చ రాజా చ ధేనుశ్చనద్వాంశ్చ

ప్రీహిశ్చ యవశ్చ మధు సప్తమమ్

|| 22 ||

పదము.

యాః । వై । కశాయాః । సప్త । మధూని ।

వేద । మధుమాన్ । భవతి ।

బ్రాహ్మణః । చ । రాజా । చ । ధేనుః । చ । అనద్వాన్ । చ ।

ప్రీహిః । చ । యవః । చ । మధు । సప్తమమ్

|| 22 ||

అనువాదం :

ఈ విధంగా ఏవడైతే సప్త మధువులను
 తెలుసుకుంటాడో అతను మధుమంతు డౌతాడు.
 బ్రాహ్మడు, రాజు, ధేనువు, వృషభము,
 ప్రీహి, యవలు - ఇవే సప్త మధువులు.

|| 22 ||

మంత్రము:

మధుమాన్ భవతి మధుమద స్యాహార్యం భవతి ।

మధుమతో లోకాన్ జయతి య ఏవం వేద

|| 23 ||

పదము:

మధుఁమాన్ । భవతి । మధుఁమత్ ।

అస్య । ఆఽహర్యఁమ్ । భవతి ।

మధుఁమతః । లోకాన్ । జయతి । యః । ఏవమ్ । వేద ॥ 23 ॥

అనువాదం:

దీని నెరిగిన వాడు మధుమంతు యౌతాడు.

అతని ఆహర్యం మధుయుక్త మౌతుంది.

మధుమంతుడు లోకాలను జయిస్తాడు.

॥ 23 ॥

మంత్రము:

యద్ విద్రేః స్తనయతి ప్రజాపతి రేవ

తత్ ప్రజాభ్యః ప్రాదుర్భవతి ।

తస్మాత్ ప్రాచీనోపవీత స్త్వీ

ప్రజాపతేఽను మా బుధ్యస్వీతి ।

అస్వీనం ప్రజా అను ప్రజాపతి ర్బుధ్యతే య ఏవం వేద ॥ 24 ॥

పదము:

యత్ । విద్రేః । స్తనయతి । ప్రజాపతిః । ఏవ ।

తత్ । ప్రజాభ్యః । ప్రాదుః । భవతి ।

తస్మాత్ । ప్రాచీనఽపవీతః । త్వీ ।

ప్రజాపతే । అను । మా । ఋధ్యస్వ । ఇతి ।

అను । ఏనమ్ । ప్రజాపతే । అను । ప్రజాపతే ।

ఋధ్యతే । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 24 ॥

అనువాదం :

అకసం నుంచి మేఘగర్జన ఎలా వినిపిస్తుందో,

ప్రజాపతి అలా ప్రజలకై ప్రాదుర్భవిస్తున్నాడు.

ప్రాచీనోపవీతుడై ఇంచుకై ఉంటున్నాడు.

ఓ ప్రజాపతి! నన్ను జ్ఞాపక ముంచుకో.

ఈ సంగతి నెరిగిన వానికి ప్రజలు అనుకూలు రౌతారు.

ప్రజాపతి అనుకూల్యపూరిత

స్మృతిలో నన్ను నిలుపుకుంటాడు

॥ 24 ॥

ఇది మొదటి సూక్తం

సూక్తం - 2

ఋషి, అథర్వదు || దేవత : కామదు || ఛందస్సు : 1-4,8,9,10,10,24,25

త్రిష్టుప్ : 5 అతిజగతి : 7,14,15,17,18,21,22 జగతి : 8 త్రిపదాఽఽర్చి

పంక్తి : 11,20,23 భువిక్ త్రిష్టుప్ : 12 అనుష్టుప్ : 13 ద్విపదాఽఽర్చ్యను

ష్టుప్ : 18 చతుష్పదా శక్వరీగర్వా పదా జగతి || మంత్రములు : ॥ 25 ॥

వినియోగం :- కామదేవుని గూర్చిన సూక్తమిది. శక్ర నాశనార్థమై కామదేవుని ప్రార్థన విషయము.

అధివార కర్మలో ఈ అర్థసూక్తాన్ని పఠిస్తూ ఋషభాన్ని దేవీషికి అభిముఖంగా విడవాలి. అదే కర్మలో నవయంగా వడిన అశ్వత్థ సమిధలను ఆదానం చేయాలి.

అట్లే సోమయాగంలో కామదేవతా సమస్కారంలో దీనికి వినియోగం.

మంత్రము:

సవత్సహన మృషభం ఘృతేన

కామం శిక్షామి హవిషాజ్యేన ।

శ్రిచ్చైః సవత్సాన్ మమ పాదయ

త్వ మభిష్ఠతో మహతా వీర్యేఽఽ ॥ 1 ॥

పదము:

సవత్సహనమ్ । మృషభమ్ । ఘృతేన ।

కామమ్ । శిక్షామి । హవిషా । ఆజ్యేన ।

శ్రిచ్చైః । సవత్సాన్ । మమ । పాదయ ।

త్వమ్ । ఆభిష్ఠతః । మహతా । వీర్యేఽఽ ॥ 1 ॥

అనువాదం:

శత్రు నాశకుడు బలవంతుడు అయిన
కామదేవుని హవిస్సుతోను, ఆజ్యంతోను,

ఘృతంతోను శిక్షితుని చేస్తున్నాను.

మహా పరాక్రమంతో ప్రశంసితుడవై

నా శత్రువులను ఓ కామదేవా! అధఃకరించు. ॥ 1 ॥

మంత్రము:

యన్నే మనసో న ప్రీయం న చక్షుషో

యన్నే బభస్వి నాభినన్దతి ।

తదే దుష్వప్న్యం ప్రతి ముచ్చామి నవత్నే

కామం స్తుత్వోదహం భిదీయమ్

॥ 2 ॥

వదము

యత్ మే మనసః న ప్రీయమ్ న చక్షుషః ।

యత్ మే బభన్తి న అభినన్దతి ।

తత్ దుఃస్వప్నమ్ ప్రతి ముచ్చామి నవత్నే ।

కామమ్ స్తుత్వా ఉత్ అహమ్ భిదీయమ్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

నా మనసుకు ప్రీయం కానిది,

నా కళ్ళకు ప్రీయం కానిది,

నన్ను తిరస్కరించునది,

నాకు అనంద మివ్వనిది అయిన దుస్వప్నాన్ని,

శత్రువు పైనికి వదలుతున్నాను.

కాముని సంస్తుతించి ఉద్భేదనం చేస్తున్నాను.

॥ 2 ॥

మంత్రము .

దుష్వప్న్యం కామ దురితం చ

కామాప్రవక్షంతా మన్యగతా మవర్తిమ్ ।

ఉగ్ర ఈశానః ప్రతి ముచ్చా తస్మిన్

యో అస్మభ్య మంహూరదా చికిత్సాత్

॥ 3 ॥

వదము :

దుః॒శ్శ్వ॑స్త్వమ్ । కా॒మ । దుః॒శ్శత॑మ్ । చ ।

కా॒మ । అ॒ప్ర॒జస్తా॑మ్ । అ॒స్వగ॑తామ్ । అ॒వర్తి॑మ్ ।

అ॒గ్రః । ఈ॒శా॒నః । ప్ర॒తి । ము॒ఞ్చ । తస్మిన్ ।

యః । అ॒స్మభ్య॑మ్ । అం॒హూర॑దా । చి॒కిత్వా॑త్

॥ ౩ ॥

అనువాదం :

దుస్స్వప్నం, నురితం ఓ కామా !

పావం సంతాన హీన మగు గాత !

నిర్ధనమైన అవస్థ, అపత్తు వలె

ఓ బలవంతుడవైన కామదేవా !

ఆందరికి ప్రభువువై నా శత్రువుపై దానిని వదలిపెట్టు.

పాపవిపత్తులలో వారిని పడవేయుటకై ఆలోచించు. ॥ ౩ ॥

మంత్రము ।

ను॒ద॒శ్వ కా॒మ ప్ర దు॒ద॒శ్వ కా॒మా

వర్తి॑ం య॒న్తు మ॒మ యే స॒ప॒త్నాః ।

తే॒షాం ను॒క్తానా॑ మధ॒మా తమాం

స్యగ్నే॑ వా॒స్తూని నిర్ద॒హ త్వమ్

॥ 4 ॥

వదము :

నుదశ్వ । కామ । ప్ర । నుదశ్వ । కామ ।

అవర్తిమ్ । యన్తు । మమ । యే । సపత్నాః ।

తేషామ్ । నుత్తానామ్ । అధమా । తమాంసి ।

అగ్నే । వాస్తూని । నిః । దహ । త్వమ్

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఓ కామా ! నా శత్రువును దూరం చెయ్యి.

ఓ కామా ! వానిని పారద్రోలు.

నా శత్రువులు అపదపా లగుదురు గాక !

ఓ అగ్ని ! గాఢాంధకారంలో తన్నుకుంటున్న

శత్రువుల ఇళ్ళను తగుల బెట్టు.

॥ 4 ॥

ఘంక్రమః :

సా । తే । కామ । దుహితా । ధేను । రుచ్యతే

యా మాహు ర్వాచం కవయో విరాజమ్ ।

తయా సప్తత్నాన్ పరి వృక్షి యే మమ

పర్యేనాన్ ప్రాణః పశవో జీవనం వృణక్తు

॥ 5 ॥

పదము :

సా । తే । కామ । దుహితా । ధేనుః । రుచ్యతే ।

యామ్ । ఆహుః । వాచమ్ । కవయః । విరాజమ్ ।

తయా । సప్తవత్సాన్ । పరి । వృక్షి । యే । మమ ।

పరి । ఏనాన్ । ప్రాణః । పశవః । జీవనమ్ । వృణక్తు

॥ 5 ॥

అనువాదం:

అ ధేనువును ఓ కామా !
నీకు దుహితగా చెప్తారు.
దానినే కవులు విరాట్టుగా వాక్కుగా అభివర్ణిస్తారు.
నా శత్రువులను వారి స్థానాల నుంచి భ్రష్టం చేయి.
అ శత్రువులు తమ ప్రాణాలను, పశువులను,
అయుస్సును పరిత్యజింతురు గాక !

॥ 5 ॥

పంక్తము:

కామ స్యేన్ద్రస్య వరుణస్య రాజ్ఞో
విష్ణో ర్బలేన సవితుః సవేన ।
అగ్నీ ర్హోత్రేణ ప్ర యదే సపత్నాన్-
శమ్భివ నావ ముదకేషు ధీరః

॥ 6 ॥

పదము:

కామస్య । ఇన్ద్రస్య । వరుణస్య । రాజ్ఞః ।
విష్ణోః । బలేన । సవితుః । సవేన ।
అగ్నీః । హోత్రేణ । ప్ర । యదే । సపత్నాన్ ।
శమ్భివ । నావమ్ । ఉదకేషు । ధీరః

॥ 6 ॥

అనువాదం:

కామునకు, ఇంద్రునకు, రాజు వరుణునకు
విష్ణువు సవిత తమ బలంతో,
అగ్ని హవనంతో శత్రువులను దూరం చేస్తున్నారు.

నీటిలో ధైర్యవంతుడైన ధీవరుడు (బెస్త)
నౌకను నడపుకొని పోతాడు కదా !

॥ 6 ॥

మంత్రము.

అధ్యక్షో వాణీ మమ కామః ఉగ్రః
కృణోతు మహ్య మనపత్న మేవ ।
విశ్వే దేవా మమ నాథం భవన్తు
నర్వే దేవా హవ మా యన్తు మ ఇమమ్

॥ 7 ॥

పదము.

అధి2అక్షః । వాణీ । మమ । కామః । ఉగ్రః ।
కృణోతు । మహ్యమ్ । అనపత్నమ్ । ఏవ ।
విశ్వే । దేవాః । మమ । నాథమ్ । భవన్తు ।
నర్వే । దేవాః । హవమ్ । అ । యన్తు । మే । ఇమమ్

॥ 7 ॥

అనువాదం!

ఉగ్రుడు, బలవంతుడు
అయిన కామదేవుడు
నాకు అధ్యక్షుడుగా ఉన్నాడు,
నన్ను శత్రు రహితునిగా
ఆయన చేయు గాక !
విశ్వే దేవులు నాకు ప్రభువు లగుదురు గాక !
ఈ నా యజ్ఞానికి సర్వదేవతలు వత్తురు గాక !

॥ 7 ॥

మంత్రము :

ఇద మాజ్యం ఘృతవ జ్ఞాపాదాః

కామజ్యేష్ఠా ఇహ మాదయధ్వమ్ ।

కృణ్వంతో మహ్య మసపత్న మేవ

॥ ౪ ॥

పదము :

ఇదమ్ । ఆజ్యమ్ । ఘృతవత్ । జ్ఞాపాదాః ।

కామజ్యేష్ఠాః । ఇహ । మాదయధ్వమ్ ।

కృణ్వంతః । మహ్యమ్ । అసపత్నమ్ । ఏవ

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

కామదేవుని ఉత్తముడుగా భావించే
దేవత లందరూ ఈ ఘృతయుత మైన
ఆజ్యాన్ని స్వీకరిస్తారు.
అందుతో సంతృప్తులైన మీరు
నన్ను నిర్విరోధినిగా చేయండి.

॥ ౪ ॥

మంత్రము :

ఇన్ద్రాగ్ని కామ సరథం హి భూత్వా

గిచ్ఛేః సపత్నాన్ మమ పాదయాధః ।

తేషాం వన్నానా మధమా తమాం

స్యగ్నే వాస్తూ న్యనునిర్దహ త్వమ్

॥ ౫ ॥

పదము :

అన్తాగ్ని ఇతి । కామ । సమరథమ్ । హి । భూత్వా ।

నిచైః । సమవత్సాన్ । మమ । పాదయాథః ।

తేషామ్ । పన్నాసామ్ । అథమా । తమాంసి ।

అగ్నే । వాస్తూని । అనునిర్దహ । త్వమ్

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ఓ ఇంద్రాగ్నులారా ! ఓ కామదేవా !

మీ రందరూ రథాల నెక్కి వెళ్ళి

నా ఆరాతులను క్రిందికి త్రొక్కివేయండి.

గాఢాంధకారంలో పడిపోయిన

వారి గృహాలను ఓ అగ్ని ! నీవు భస్మిపటలం చేయి. ॥ 9 ॥

మంత్రము :

జహి త్వం కామ మమ యే సవత్సా

అన్తా తమాం స్యవ పాదయైనాన్ ।

నిర్నిర్దయా అరసాః సన్తు సర్వే

మా తే జీవిషుః కతమచ్ఛనాహః

॥ 10 ॥

పదము :

జహి । త్వమ్ । కామ । మమ । యే । సమవత్సాః ।

అన్తా । తమాంసి । అవ । పాదయ । ఏనాన్ ।

అనువాదం :

నా శత్రువులను కామదేవుడు వధించి వేసినాడు
 నేను వర్ధమానుడ నగుటకు
 విశాల స్థానాన్ని ఇచ్చినాడు.
 నాలుగు దిక్కులూ నీ సమ్ముఖంలో వినప్రము లగును గాక !
 భూమి లోని ఆరు విభాగాలు నాకై
 ఘృతాన్ని తొని వత్తురు గాక !

॥ 11 ॥

మంత్రము

తే॒ అధ॒రా॒ఞ్చః॑ ప్ర॒ వస్తా॑ం చి॒న్నా నౌ॒రి॒ష బ॒స్థనాత్॑ ।

న సా॒యక॑ప్ర॒ణుత్తా॒నాం పు॒న ర॒స్తి ని॒వర్త॑నమ్ ॥ 12 ॥

పదము :

తే । అధ॒రా॒ఞ్చః॑ । ప్ర॒ వస్తా॑మ్ ।

చి॒న్నా । నౌ॒రి॒ష । బ॒స్థనాత్॑ ।

న । సా॒యక॑ప్ర॒ణుత్తా॒నామ్ । పు॒నః । అ॒స్తి । ని॒వర్త॑నమ్ ॥ 12 ॥

అనువాదం :

లంగరు నరికి వేసిన నావ వలె

ఆ అభిక్రతు లైన వారు

బాణ నిహతులై ఆ శత్రువులు తిరిగి పైకి రాలేరు. ॥ 12 ॥

మంత్రము :

అగ్ని॒ ర॒వ ఇ॒న్ద్రో య॒వః సో॒మో య॒వః ।

య॒వయా॑హ॒నో దే॒వా యా॑వయ॒న్తీవ॑నమ్ ॥ 13 ॥

పదము :

అగ్నిః । యవః । ఇన్ద్రః । యవః । సోమః । యవః ।

యవః యావానః । దేవాః । యవయన్తు । ఏనమ్ ॥ 13 ॥

అనువాదం :

అగ్ని శత్రు నిర్మూలకుడు.

ఇంద్రుడు శత్రు నిర్మూలకుడు.

సోముడు శత్రు నిర్మూలకుడు.

ఇలాంటి దేవతలు ఈ శత్రువును

దూరం చేయుదురు గాక ।

॥ 13 ॥

మంత్రము:

అసర్వపీఠ శ్చరతు ప్రణతో ద్యౌష్ఠ్య

మిత్రాహమ్ పరివర్గః స్వాహమ్ ।

ఉత పృథివ్యామవ స్యన్తి విద్యుత

ఉగ్రో వో దేవః ప్ర మృణత్ సవత్సాన్ ॥ 14 ॥

పదము :

అసర్వపీఠః । చరతు । ప్రణతుత్తః । ద్యౌష్ఠ్యః ।

మిత్రాహమ్ । పరివర్గః । స్వాహమ్ ।

ఉత । పృథివ్యామ్ । అవ । స్యన్తి । విద్యుతః ।

ఉగ్రః । వః । దేవః । ప్ర । మృణత్ । సవత్సాన్ ॥ 14 ॥

అనువాదం :

భంగపడిన శత్రువు సర్వపీఠులను గోల్పోవు గాక !
తమ మిత్రులను కూడా వదిలి వేయుదురు గాక !
ప్రకాశాన్ని ఇచ్చే విద్యుత్తులు పృథివి మీదకు దిగును గాక !
ఆ ఉగ్రదేవుడు సపత్నులను నాశం చేయుగాక ! || 14 ||

మంత్రము :

చ్యుతా చేయం బృహ త్యచ్యుతా చ
విద్యుద్ బిభర్తి స్తనయిత్నాంశ్చ సర్వాన్ ।
ఉద్య న్నాదిత్యో ద్రవిణేన తేజసా
నీచైః సపత్నాన్ నుదతాం మే సహస్వాన్ || 15 ||

పదము ,

చ్యుతా । చ । ఇయమ్ । బృహతీ । అచ్యుతా । చ ।
విద్యుత్ । బిభర్తి । స్తనయిత్నాన్ । చ । సర్వాన్ ।
ఉత్తయన్ । ఆదిత్యః । ద్రవిణేన । తేజసా ।
నీచైః । సపత్నాన్ । నుదతామ్ । మే । సహస్వాన్ || 15 ||

అనువాదం :

విచలితమైన, అవిచలితమైన
ఈ మహా విద్యుత్తు గర్జించే సర్వులను నిగ్రహిస్తున్నది,
ధనముతో తేజస్సుతో పైకెక్కి వచ్చే బలవంతుడైన సూర్యుడు
నా శత్రువులను క్రిందకు పడవేయు గాక ! || 15 ||

అశ్వ iv 17

మంత్రము :

యత్ తే కామ శర్మ త్రివరూధ ముద్భు

బ్రహ్మ వర్మ వితత మనతివ్యాధ్యంఽ రృతమ్ ।

తేన సపత్నాన్ పరి వృజ్ఞి యే మమ

పర్యేనాన్ ప్రాణః పశవో జీవనం వృణక్తు ॥ 16 ॥

పదము :

యత్ । తే । కామ । శర్మ । త్రివరూధమ్ । ఉత్ఽభు ।

బ్రహ్మ । వర్మ । వితతమ్ । అనతివ్యాధ్యఽమ్ । రృతమ్ ।

తేన । సపత్నాన్ । పరి । వృజ్ఞి । యే । మమ ।

పరి । వినాన్ । ప్రాణః । పశవః । జీవనమ్ । వృణక్తు ॥ 16 ॥

అనువాదం :

త్రివిధ రూప ఉత్కృష్ట శక్తిమంతుడ వగు ఓ కామా ।

ఈ విస్తృత బ్రహ్మకవచం

శస్త్రములకు విచ్చిన్నం కాకుండు నట్లు చెయ్యి.

సుఖదాయకుడవు కమ్ము.

నా శత్రువులను దూరం చెయ్యి.

వారిని ప్రాణ, పశు, జీవనాలకు దూరం చెయ్యి. ॥ 16 ॥

మంత్రము :

యేన దేవా అనురాన్ ప్రాణుదస్త

యేనేన్ద్రో దన్యూ నధమం తమో నినాయ ।

తే॒న త్వం॑ కా॒మ మమ॑ యే స॒పత్నా॑-

స్తా న॒స్మా ల్లోకాత్ ప్ర॑ యదస్య॑ దూ॒రమ్ ॥ 17 ॥

పదము

యే॑న । దే॒వాః । అ॒సు॒రాన్ । ప్ర॒ప॒త॒నః ।

యే॑న । ఇ॒న్ద్రః । ద॒స్యాన్ । అ॒ధ॒మమ్ । త॒మః । ని॒నా॒య ।

తే॒న । త్వమ్ । కా॒మ । మమ॑ । యే । స॒ప॒త్నాః ।

తాన్ । అ॒స్మాత్ । లో॒కాత్ । ప్ర॑ । ను॒ద॒స్య । దూ॒రమ్ ॥ 17 ॥

అనువాదం.

దేనితో దేవతలు అసుగులను

దూరం చేసుకొన్నారో,

దేనితో శత్రువులను ఇంద్రుడు

అంధకారంలో పడవేసినాడో,

దానితో నా శత్రువులను

ఈ లోకం నుంచి దూరంగా తరిమి వెయ్యి. ॥ 17 ॥

మంత్రము.

యథా॑ దే॒వా అ॒సు॒రాన్ ప్ర॑పా॒యద॒న్త

యథే॒న్ద్రో ద॒స్యా న॒ధ॒మం త॒మో బ॒భాధే॑ ।

తథా॑ త్వం॑ కా॒మ మమ॑ యే స॒పత్నా॑-

స్తా న॒స్మా ల్లోకాత్ ప్ర॑ యదస్య॑ దూ॒రమ్ ॥ 18 ॥

తతః | త్వమ్ | అసి | జ్ఞాయాన్ | విశ్వహా | మహాన్ |

తస్మై | తే | కామ | నమః | ఇత్ | కృదోమి

॥ 19 ॥

అనువాదం :

కామదేవుడు అందరి కంటె ముందు

ఉద్భవించినాడు.

దేవతలు ఇతనిని చేరు కొనలేరు.

పితరులు, మానవులు కూడా

అతని దరిదాపులకు రాలేరు.

అందువల్ల నీవు శ్రేష్ఠుడవు

సర్వదా మహనీయుడవు.

ఓ కామా ! అలాంటి నీకు నేను

నమస్కారం చేస్తున్నాను.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

యావతీ ద్యావాపృథివీ వరిష్ఠా

యావ దావః సిన్ధుడు ర్యావ దగ్నిః |

తత స్త్వమసి జ్ఞాయాన్ విశ్వహా మహాం

స్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృదోమి

॥ 20 ॥

పదము ,

యావతీ ఇతి | ద్యావాపృథివీ ఇతి | వరిష్ఠా |

యావత్ | ఆవః | సిన్ధుడు | యావత్ | అగ్నిః |

తతః । త్వమ్ । అసి । జ్యాయాన్ । విశ్వహా । మహాన్ ।

తస్మై । తే । కామ । నమః । ఇత్ । కృణోమి ॥ 20 ॥

అనువాదం :

ద్యావా పృథువులు ఎంతగా విస్తరించి ఉన్నవో,
ఎంత వరకు జలం ప్రవహిస్తున్నదో,
ఎంత వరకు అగ్ని ప్రజ్వలిస్తున్నదో,
వా టున్నింటి కంటే నీవు ఉత్కృష్టుడవు.
సర్వదా ఉన్నతుడవు.

ఓ కామదేవా ! అందుకే నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. ॥ 20 ॥

మంత్రము :

యావతీ ర్దిశః ప్రదిశో విమూచీ-

ర్యావతీ రాశా అభిచక్షదా దివః ।

తత స్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాం

స్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి ॥ 21 ॥

పదము :

యావతీః । దిశః । ప్రదిశః । విమూచీః ।

యావతీః । రాశాః । అభిచక్షదాః । దివః ।

తతః । త్వమ్ । అసి । జ్యాయాన్ । విశ్వహా । మహాన్ ।

తస్మై । తే । కామ । నమః । ఇత్ । కృణోమి ॥ 21 ॥

అనువాదం.

దిక్కులు, విదిక్కులు ఎంతవరకు విస్తరించి ఉన్నవో,
 ద్యులోకం ఎంతవరకు ప్రకాశిస్తున్నదో,
 వాటి కంటె నీ వెల్లప్పుడు
 ఉత్కృష్టుడవు, సర్వదా ఉన్నతుడవు.
 ఓ కామదేవా! అందుకే నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. || 21 ||

మంత్రము.

యావతీ ధృజ్ఞా జత్వః కురూరవో
 యావతీ ర్షమా వృక్షసర్వ్యః బభూవుః ।
 తతస్త్యమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహం
 తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి || 22 ||

పదము

యావతీః । ధృజ్ఞాః । జత్వః । కురూరవః ।
 యావతీః । ర్షమాః । వృక్షసర్వ్యః । బభూవుః ।
 తతః । త్యమ్ । అసి । జ్యాయాన్ । విశ్వహా । మహాన్ ।
 తస్మై । తే । కామ । నమః । ఇత్ । కృణోమి || 22 ||

అనువాదం :

తుమ్మెదలు, తేనెటీగలు ఎంతగా నున్నవో,
 * కురూరవముఎంతవర కున్నదో,

చెట్లు మీద నర్పము లెన్ని ఉన్నవో,
వా టన్నిటి కంటె నీవు ఉత్కృష్టుడవు.
నర్పదా ఉన్నతుడవు.

ఓ కామదేవా! అందుకే నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. ॥ 22 ॥

మంత్రము:

శ్వా॒యాన్ ని॒మిష॑తో॒సి తిష్ఠ॑తో
శ్వా॒యా స్త॒ముద్రా॑ ద॒సి కా॒మ మ॒న్యో ।
తత॑ స్త॒వహి॑సి శ్వా॒యాన్ వి॒శ్వహా॑ మహా॒ం
స్త॒న్నే తే కా॒మ న॒మ ఇత్ కృ॑ణోమి

॥ 22 ॥

పదము:

శ్వా॒యాన్ । ని॒మిష॑తః । అ॒సి । తిష్ఠ॑తః ।
శ్వా॒యాన్ । స్త॒ముద్రాత్ । అ॒సి । కా॒మ । మ॒న్యో ఇ॒తి ।
తతః॑ । త॒వమ్ । అ॒సి । శ్వా॒యాన్ । వి॒శ్వహా॑ । మహా॒న్ ।
త॒న్నే । తే । కా॒మ । న॒మః । ఇత్ । కృ॑ణోమి

॥ 23 ॥

అనువాదం .

ఓ కామదేవా! మన్యా!
స్థావరము లేవైతే ఉన్నవో,
జంగమము లేవైతే ఉన్నవో,
నముద్రా లేవైతే ఉన్నవో,
వా టన్నిటి కంటె నీవు ఉత్కృష్టుడవు.

సర్వదా ఉన్నతుడవు.

ఓ కామదేవా! అందుకే నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. || 23 ||

మంత్రము.

న వై వాతశ్చన కామ మాహ్నితి

నాగ్నిః సూర్యో నోత చన్ద్రమాః ।

తత స్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహ మహం

స్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి || 24 ||

పదము.

న । వై । వాతః । చన । కామమ్ । ఆహ్నితి ।

న । అగ్నిః । సూర్యః । న । ఉత । చన్ద్రమాః ।

తతః । త్వమ్ । అసి । జ్యాయాన్ । విశ్వహ । మహన్ ।

తస్మై । తే । కామః । నమః । ఇత్ । కృణోమి || 24 ||

అనువాదం .

వాయువు కామదేవునితో సమానం కాదు.

అగ్ని సమానుడు కాదు.

సూర్యుడు సమానుడు కాదు.

చంద్రుడు సమానుడు కాదు.

పీఠం దరి కంటె నీవు ఉత్కృష్టుడవు.

సర్వదా ఉన్నతుడవు. ఓ కామదేవా! అందుకే

నీకు నమస్కరిస్తున్నాను.

మంత్రము:

యా స్తే శివాస్తన్వః కామ భద్రా
యాభిః సత్యం భవతి యద్ వృణీషి ।

తాభిష్ట్య మస్మాం అభిసంవేశస్వా-
న్యత్ర పాపీ రవ వేశయా ధియః

॥ 25 ॥

పదము:

యాః । తే । శివాః । తన్వః । కామ । భద్రాః ।

యాభిః । సత్యమ్ । భవతి । యత్ । వృణీషి ।

తాభిః । త్వమ్ । అస్మాన్ । అభిసంవేశస్వ ।

అన్యత్ర । పాపీః । అవ । వేశయ । ధియః

॥ 25 ॥

అనువాదం:

ఓ కామదేవా! ఏవైతే
కల్యాణకారులు, హితకారులు
అయిన రూపములుగా నున్నవో,
జేటి ద్వారా నీవు సత్యరూపుడవై ఉన్నావో,
వాటన్నిటితో నీవు మాలో ప్రవేశించు.
పాపబుద్ధులను దూరం చెయ్యి.

॥ 25 ॥

ఇది రెండవ సూక్తం.

ఇది మొదటి అనువాకం.

అనువాకం - 2

సూక్తం - 3

ఋషులు : భృగ్వంగిరసులు || దేవత : కాలా || చందస్సు : 1-5, 8-14, 18, 18-20, 22-24 అనుష్టుప్ : 8 పద్మావంతి 7 వరదష్టిక్ 15 పశ్చిమదాతిశక్వరీ : 17 ప్రస్తారవంతి 21 ఆస్తారవంతి . 26, 31 త్రిపదా ప్రాజాపత్యా బృహతీ : 28 త్రిపదా సామ్నీ త్రిష్టుప్ : 27-30 త్రిపదా ప్రతిష్ఠా నామ గాయత్రీ . మంత్రములు : || 31 ||

వినియోగం :- దీనితో స్వర్గకాముడు సవయజ్ఞ విధానంతో కాలానవాన్ని దానం చేస్తాడు.

వాసాలు మొదలగువానితో కట్టిన ఇంటిని దాత ప్రతిగృహీతకు దీనిని పఠించి దానం చేస్తాడు.

మంత్రము

ఉపమితాం ప్రతిమితా మథో పరిమితా ముత ।

కాలాయా విశ్వవారాయా నద్ధాని వి చృతామసి || 1 ||

పదము .

ఉపమితామ్ । ప్రతిమితామ్ ।

అథో ఇతి । పరిమితామ్ । ఉత ।

కాలాయాః । విశ్వవారాయాః । నద్ధాని । వి । చృతామసి || 1 ||

అనువాదం :

సర్వ భయ నివారకమైన కాలా (గృహ) స్తంభములు,
దంతెలు, దూలములు,
వీనిని బిగించిన ఉత్తమ బంధనాలను
మేము తొలగిస్తున్నాము.

|| 1 ||

మంత్రము :

యత్ తే నద్ధం విశ్వవారే పాశో గ్రగ్ధిశ్చ యః కృతః ।

బృహస్పతి రివాహం బలం వాచా వి స్రంసయామి తత్ ॥2॥

పదము :

యత్ । తే । నద్ధమ్ । విశ్వఽవారే ।

పాశః । గ్రగ్ధిః । చ । యః । కృతః ।

బృహస్పతిః ౭ ఇవ । అహమ్ । బలమ్ ।

వాచా । వి । స్రంసయామి । తత్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఓ సర్వ దుఃఖ నివారకమైన గృహమా !

దేనితో నిన్ను బంధించినారో,

ఏ పాశములతో నిన్ను కట్టివేసినారో,

బృహస్పతి తన వాణితో ఎలా

శత్రు సైన్యాన్ని నాశనం చేస్తాడో,

అలా వాని నెల్లా విప్పతున్నాము.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

ఆ యయామ సం బబర్హ గ్రగ్ధిన్ శ్చర తే దృధాన్ ।

పరూంషి విద్వాం శస్త్రీవేన్ద్రీణి వి చృతామసి ॥ 3 ॥

పదము :

ఆ । యయామ । సం । బబర్హ । గ్రగ్ధిన్ । చర । తే । దృధాన్

పరూంషి । విద్వాన్ । శస్త్రీ ౭ ఇవ । ఇన్ద్రీణి । వి । చృతామసి ॥3॥

అనువాదం:

(వాస్తుశిల్పి) నిన్ను ఒకచోటు చేర్చినాడు.

ఒక కాలగా చేసినాడు.

నీకు త్రాళ్ళు వేసి కట్టినాడు.

విద్వాంసుడైన శాస్త్ర యజ్ఞపతువును ఛేదించినట్లు,

ఇంద్రుని సాయంతో మేము నీ

అంగాంగాలను విడగొట్టుతున్నాము.

॥ 3 ॥

మంత్రము:

వంశానాం తే నహనానాం ప్రాడాహస్య తృణస్య చ ।

వక్షాడాం విశ్వవారే తే నద్ధాని వి చృతామసి ॥ 4 ॥

పదము.

వంశానామ్ । తే । నహనానామ్ । ప్రాడాహస్య । తృణస్య । చ ।

వక్షాడామ్ । విశ్వవారే । తే । నద్ధాని । వి । చృతామసి ॥ 4 ॥

అనువాదం:

ఓ సర్వ కష్ట నివారకమైన గృహమా!

నీకు కట్టిన వాసములు, బంధనములు,

నీ పైన కప్పిన రెల్లు, నీ ప్రక్క నున్న బంధనములు -

వాటి నన్నిటిని నేను విడిపిస్తున్నాను.

॥ 4 ॥

మంత్రము:

సందంశానాం పలదానాం పరిష్వల్లల్యస్య చ ।

ఇదం మానస్య పత్న్య నద్ధాని వి చృతామసి ॥ 5 ॥

పదము :

సమ్^१దంశా^२నామ్ । పలదా^३నామ్ । పరి^४స్వజ్ఞా^५ల్యస్య । చ ।

ఇదమ్ । మా^१నస్య । పత్నా^२ః । నద్ధా^३ని । వి । చృతా^४మసి ॥ ౧ ॥

అనువాదం :

నీవు కట్టిన మూలం లోని బంధనములు,
పైన కప్పిన తృణాచ్ఛాదనము,
కాలాధి దేవత నుంచి వదిలించి వేస్తున్నాము. ॥ ౧ ॥

మంత్రము :

యా^१ని తే^२స్త్వః శిక్యా^३న్యా^४బేధూ రధ్యా^५య కమ్ ।

ప్ర తే తా^१ని చృతా^२మసి శివా మా^३నస్య

పత్ని న ఉద్ధితా తస్వే^२ భవ ॥ ౬ ॥

పదము :

యా^१ని । తే । అ^२స్త్వః । శిక్యా^३ని । ఆ^४బేధూః । రధ్యా^५య । కమ్

ప్ర । తే । తా^१ని । చృతా^२మసి । శివా । మా^३నస్య ।

పత్ని । నః । ఉద్ధితా । తస్వే^२ । భవ ॥ ౬ ॥

అనువాదం :

నీ లోపల కట్టిన ఉట్టు,
అందం కోసం, సౌకర్యం కోసం కట్టినవి -
వాటి నన్నింటినీ ప్రచ్యుతం చేస్తున్నాము.
ప్రమాణ పాలిత వయి ఉపరిస్థిత వయిన నీవు మా
శరీరాలకు కల్యాణకారివి కమ్ము. ॥ ౬ ॥

ప్రేమించి క్రింది దాకా అచ్చాదనంగా నున్న
చారి నెల్లా మేము విడిపిస్తున్నాము.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

యస్మై శాలే ప్రతిగృహ్లాతి యేన చాసీ మితా త్వమ్ ।

ఉభౌ మానస్య పత్ని తౌ జీవతాం జరదష్టి ॥ 9 ॥

పదము :

యః । త్వ । శాలే । ప్రతిగృహ్లాతి ।

యేన । చ । అసీ । మితా । త్వమ్ ।

ఉభౌ । మానస్య । పత్ని । తౌ ।

జీవతామ్ । జరదష్టి ఇతి జరత్ 2 అష్టి ॥ 10 ॥

అనువాదం :

ప్రమాపక పాలిత గృహమా !

ని నైవరు ప్రతిగ్రహిస్తారో,

అతను నిన్ను స్వాయత్తం చేసుకుంటాడు.

ఎవరు నిన్ను నిర్మించినారో

అతడు ఓ గృహరాజీ ! వృద్ధాప్యందాకా జీవిస్తాడు. ॥ 9 ॥

మంత్రము :

అముత్తైన మా గచ్ఛతాద్ దృఢా న్ద్రా పరిష్కృతా ।

యస్మై స్తే విద్యతామ స్యజ్గమజ్గం పరుష్పరుః ॥ 10 ॥

పదము :

అముత్ర¹ | ఏనమ్ | అ | గవృతాత్ | దృథా | నద్ధా | పరిష్కృతా |
యస్యాః | తే | విచృతామసి |

అజ్గమ్¹ అజ్గమ్ | పరుః¹ పరుః

॥ 10 ॥

అనువాదం .

నీ అంగాంగములు, ప్రత్యేకంగా

నీకు వేసిన ముడులు విప్పుతున్నాము.

నీవు సుష్టుగా బంధితవై పరిష్కృతవై ఉన్నావు.

నీవు ఇటు రమ్ము.

॥ 10 ॥

మంత్రము .

య స్త్వి శాలే నిమిమాయ సంజఘార వనస్పతీన్ |

ప్రజాయై చత్రే త్వా శాలే పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ॥ 11 ॥

పదము :

యః | త్వా | శాలే | నిమిమాయ | సమ్¹ జఘార | వనస్పతీన్ |

ప్రజాయై | చత్రే | త్వా | శాలే | పరమేష్ఠీ | ప్రజాపతిః ॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఓ శాలా ! ఎవరైతే నిన్ను నిర్మించినారో,

ఎవరైతే వృక్షములను కొట్టి తెచ్చినారో,

ఓ శాలా ! పరమేష్ఠి అయిన ప్రజాపతి

నిన్ను తన సంతానార్థమై కట్టినాడు.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

నమస్తస్మై నమో దాత్రే శాలాపతయే చ రృణ్మః ।

నమోఽగ్న్యే ప్రచరతే పురుషాయ చ తే నమః ॥ 12 ॥

పదము :

నమః । తస్మై । నమః । దాత్రే । శాలాపతయే । చ । రృణ్మః ।

నమః । అగ్న్యే । ప్రచరతే । పురుషాయ । చ । తే । నమః

॥ 12 ॥

అనువాదం :

అలాంటి వృక్షచ్ఛేదకులకు నమస్కారం.

శాలాపతికి నమస్కారం.

సంచలనశీలుడైన అగ్నికి నమస్కారం.

నీ పురుషునకు నమస్కారం.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

గోభ్యో అశ్వేభ్యో నమో య చ్ఛాలాయాం విజాయతే ।

విజావతి ప్రజావతి వి తే పాశాం శృతామసి ॥ 13 ॥

పదము :

గోభ్యః । అశ్వేభ్యః । నమః । యత్ । శాలాయామ్ । విజాయతే

విజావతి । ప్రజావతి । వి । తే । పాశాన్ । శృతామసి ॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఈ కాలలో ఏవి ఉత్పన్నమైనవో

అట్టి గోవులకు, అశ్వములకు నమస్కారం.

ఉత్పాదకమైన, సంతాన యుక్తమైన గృహమా !

నీకు కట్టిన పాశముల నుంచి

నిన్ను విమోచనం చెందిస్తున్నాను.

॥ 13 ॥

మంత్రము

అగ్ని మంత్రశ్చాదయసి పురుషాన్ పశుభిః సహ ।

విజావతి ప్రజావతి వి తే పాశాం శ్చృతామసి ॥ 14 ॥

పదము

అగ్నిమ్ । అంతః । ఛాదయసి । పురుషాన్ । పశుభిః । సహ ।

విజావతి । ప్రజావతి । వి । తే । పాశాన్ । చృతామసి ॥ 14 ॥

అనువాదం .

నీవు పశువులతో పాటు పురుషులను,

అగ్నిని నీలో దాచుకున్నావు,

ఉత్పాదక మైన, సంతానయుక్త మైన గృహమా !

నీకు కట్టిన పాశముల నుంచి

నిన్ను విమోచనం చెందిస్తున్నాను

॥ 14 ॥

మంత్రము :

అంతరా ద్యాం చ పృథివీం చ యద్ వ్యచ-

స్తేన శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి త ఇమామ్ ।

యదంతరక్షం రక్షణో విమానం

తత్ రృద్వేహ ముదరం శేవధిభ్యః ।

తేన శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి తస్మై

॥ 15 ॥

పదము :

అన్తరా । ద్యామ్ । చ । పృథివీమ్ । చ । యత్ । వ్యచః ।

తేన । శాలామ్ । ప్రతి । గృహ్లామి । తే । ఇమామ్ ।

యత్ । అన్తరిక్షమ్ । రజనః । విఽమానమ్ ।

తత్ । కృణ్వే । అహమ్ । ఉదరమ్ । శేవధిఽభ్యః ।

తేన । శాలామ్ । ప్రతి । గృహ్లామి । తస్మై

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ద్యావా పృథువుల మధ్య వి విస్తృత మైన అవకాశం ఉన్నదో,

దానితో పాటు నేనీ శాలను ప్రతిగ్రహిస్తున్నాను.

వీది అంతరిక్షంలో రజోవిమానంగా ఉన్నదో,

దానిని - ధనసందయన్ని

నీ ఉదరంలో నేను దాచుతున్నాను.

దానికై ఈ శాలను ప్రతిగ్రహిస్తున్నాను.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

ఉర్జస్వతీ పయస్వతీ పృథివ్యాం నిమితా మితా ।

విశ్వాన్నం బిభ్రతీ శాలే మా హింసీః ప్రతిగృహ్లాతః ॥ 16 ॥

పదము :

ఉర్జస్వతీ । పయస్వతీ । పృథివ్యామ్ । నిఽమితా । మితా ।

విశ్వాఽన్నమ్ । బిభ్రతీ । శాలే ।

మా । హింసీః । ప్రతిఽగృహ్లాతః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఊర్జస్వతి, పయస్వతి అయిన ఈ గృహాన్ని
భూమిపై నిర్మించినారు
సర్వవిధాలా ఓ శాలా ! లన్నదాట్రవి నీవు
ప్రతిగ్రహితను హింసించ వద్దు

॥ 16 ॥

మంత్రము .

తృ॒ణై॒రావృ॑తా ప॒లదాన్ వసా॑నా

రా॒త్రీ॒వ శాలా॑ జగ॒తో నివేశ॑నీ ।

మితా॑ పృ॒థి॒వ్యాం తిష్ఠ॑సి హ॒స్తి॒నీ॒వ పద్వ॑తీ

॥ 17 ॥

పదము .

తృ॒ణై॒ః । ఆ॒వృ॑తా । ప॒లదాన్ । వసా॑నా ।

రా॒త్రీ॒ః । శాలా॑ । జగ॒తః । ని॒వేశ॑నీ ।

మితా॑ । పృ॒థి॒వ్యామ్ । తిష్ఠ॑సి । హ॒స్తి॒నీ॒ః । పద్వ॑తీ ॥ 17 ॥

అనువాదం.

తృణాచ్ఛాదిత మైన, బోద కప్పిన శాల
రాత్రి వలె జగత్తునకు ఆశ్రయభూతమై ఉన్నది.
హస్తిని పాదాల వలె ఉత్తమ స్తంభాలతో
కూడిన దానవై నీవు భూమిపై నిలిచి ఉన్నావు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

ఇ॒తస్య॑ తే వి చృ॒తా మృ॑షీ॒నద్ధ మపొ॑ర్ధవన్ ।

వ॒రు॒ణేన॑ స॒ము॒ద్భితా॑మ్ మి॒త్రః ప్రా॒త ర్వ్యు॑జ్జతు ॥ 18 ॥

వదము :

ఇ॒తి॒న్యః । తే॒ । వి॒ । చృ॒తా॒మి॒ । అపీ॒ఽన॒ద్ధమ్ । అ॒వ॒ఽఉ॒ర్ధ్వ॒వన్ ।
ప॒రు॒ణేన॑ । స॒మ్ఽఉ॒ర్జితా॑మ్ । మి॒త్రః । ప్రా॒తః । వి॒ । ఉ॒ర్జతు॑ ॥ 18 ॥

అనువాదం :

నిన్ను ఆచ్ఛాదిస్తున్న బంధనాలను విడిపిస్తున్నాను.

వరుణుడు నిన్ను ఆచ్ఛాదించి ఉన్నాడు.

అలాగే మిత్రుడు ప్రాతఃకాలంలో నిన్ను ఆవిష్కరిస్తున్నాడు.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

బ్ర॒హ్మ॑దా శాలాం నిమి॑తాం కవి॑భి ర్నిమి॑తాం మితా॑మ్ ।
ఇ॒న్ద్రాగ్ని॑ రక్ష॒తాం శా॒లా మమృ॑తా సోమ్యం సదః ॥ 19 ॥

వదము :

బ్ర॒హ్మ॑దా । శా॒లామ్ । ని॒మి॑తామ్ ।

కవి॑భిః । ని॒మి॑తామ్ । మితా॑మ్ ।

ఇ॒న్ద్రాగ్ని॑ ఇతి॑ । రక్ష॒తామ్ । శా॒లామ్ ।

అమృ॑తా । సోమ్యమ్ । సదః

॥ 19 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మ నిర్మించిన శాలను

ఋషులు నిర్మించిన శాలను

అమరులైన ఇంద్రాగ్నులు రక్షింతురు గాక !

సోమ, వనస్పతుల గృహ మిది.

॥ 19 ॥

మంత్రము

కులాయే॑ అధి కులాయం కోశే కోశః సము॑బ్జితః ।

తత్ర మర్తో వి జాయతే యస్మాద్ విశ్వం ప్రజాయతే॥20॥

పదము :

కులాయే । అధి । కులాయమ్ । కోశే । కోశః । సమ్॑ఉబ్జితః ।

తత్ర । మర్తః । వి । జాయతే ।

యస్మాత్ । విశ్వమ్ । ప్ర॒జాయతే

॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఒక పెట్టెపై మరొక పెట్టె,

ఒక కోశంపై మరొక కోశం

పేర్చి ఉన్నారు

నక్కడ మర్త్యులు ఉత్పన్ను లౌతారు.

ఇందులో నుంచే విశ్వమంతా జనిస్తుంది.

॥ 20 ॥

మంత్రము

యా ద్విప॑క్షా చతు॑ష్పక్షా పట్న॑క్షా యా నిమి॑యతే ।

అష్టా॑పక్షాం దశ॑పక్షాం శాలాం మాన॑స్య

పత్నీ మగ్ని ర్గర్భ ఇవా శయే

॥ 21 ॥

పదము .

యా । ద్వి॒పక్షా । చతు॑ష్పక్షా ।

షట్ పక్షా । యా । ని॒మి॑యతే ।

అష్టాఽపక్షమ్ । దశఽపక్షమ్ । శాలామ్ । మానస్య ।

పత్నీమ్ । అగ్నిః । గర్భఃఽభవ । ఆ । శయే ॥ 21 ॥

అనువాదం :

రెండు ప్రాకారాలు గల,

నాలుగు ప్రాకారాలు గల,

ఆరు ప్రాకారాలు గల,

ఎనిమిది, పది ప్రాకారాలు గల,

ఈ కాల ప్రమాపకుని పత్ని.

దీని గర్భం అగ్నికి ఆశ్రయంగా ఉన్నది. ॥ 21 ॥

మంత్రము :

ప్రతీదీమ్ త్వా ప్రతీచీనః శాలే పైర్మ మ్యహింసతీమ్ ।

అగ్నిర్వ్యోస్త రాప శ్చర్తస్య ప్రథమా ద్వాః ॥ 22 ॥

పదము :

ప్రతీదీమ్ । త్వా ప్రతీచీనః । శాలే । ప్ర । ఏమి । అహింసతీమ్ ।

అగ్నిః । హి । అస్తః । ఆపః । చ । ఋతస్య । ప్రథమా । ద్వాః ॥ 22 ॥

అనువాదం :

పశ్చిమాభి ముఖుడనై ఉన్న నేను

ఈ శిలా సమీపమునకు వచ్చిసాను.

అగ్ని, జలము ఇందులో నున్నవి.

యజ్ఞమునకు ఇది ప్రథమ ద్వారము. ॥ 22 ॥

మంత్రము :

ఇమా ఆవః ప్ర భరా మ్యయత్నా యక్షనాశనీః ।

గృహ నుప ప్ర సీదా మ్యమృతేన సహగ్నినా ॥ 23 ॥

పదము.

ఇమాః । ఆవః । ప్ర । భరామి । అయత్నాః । యక్షనాశనీః ।

గృహన్ । ఉప । ప్ర । సీదామి । అమృతేన । సహ । అగ్నినా ॥ 23 ॥

అనువాదం.

రోగ రహితములు, రోగ నాశకములు

లయిన ఉదకములను ఈ శాలలో ఉంచుతున్నాను.

జలంతో పాటు, అగ్నితోపాటు

ఈ ఇంటిని నమిపిస్తున్నాను. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

మా నః పాశం ప్రతి ముచో గురు ఝారో లఘు ర్భవ ।

వధూ మివ త్వా శాలే యత్రకామం భరామసి ॥ 24 ॥

పదము

మా । నః । పాశమ్ । ప్రతి । ముచః ।

గురుః । భారః । లఘుః । భవ ।

వధూమ్ । ఇవ । త్వా । శాలే । యత్రకామమ్ । భరామసి ॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఓ శాలా ! మా, పాశమును వదలి పెట్టు వద్దు.

గురుతరమైన భారం తేలికగు గాక !

వధువును వలె కోరిన చోటుకు నిన్ను కొనిపోతాము. || 24 ||

మంత్రము :

ప్రాచ్యా దిశః శాలాయా నమో

మహిమ్నో స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః || 24 ||

వదము :

ప్రాచ్యః । దిశః । శాలాయాః । నమః ।

మహిమ్నో । స్వాహా । దేవేభ్యః । స్వాహ్యైభ్యః || 25 ||

అనువాదం :

ఈ ఇంటి ప్రాచ్య దిక్కునకు నమస్కారం.

దాని మహిమకు నమస్కారం.

అ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగు గాక ! || 25 ||

మంత్రము :

దక్షిణాయా దిశః శాలాయా నమో

మహిమ్నో స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః || 26 ||

వదము :

దక్షిణాయాః । దిశః । శాలాయాః । నమః ।

మహిమ్నో । స్వాహా । దేవేభ్యః । స్వాహ్యైభ్యః || 26 ||

అనువాదం.

ఈ ఇంటి దక్షిణ దిశకు నమస్కారం.

దాని మహిమకు నమస్కారం.

ఆ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుతమగు గాక || 26 ||

మంత్రము .

ప్రతీచ్యో దిశః శాలాయా నమో

మహిమ్నో స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః || 27 ||

పదము :

ప్రతీచ్యోః | దిశః | శాలాయాః | నమః |

మహిమ్నో | స్వాహా | దేవేభ్యః | స్వాహ్యైభ్యః || 27 ||

అనువాదం.

ఈ ఇంటి పశ్చిమ దిశకు నమస్కారం.

దాని మహిమకు నమస్కారం.

ఆ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగు గాక || 27 ||

మంత్రము .

ఉదీచ్యో దిశః శాలాయా నమో

మహిమ్నో స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః || 28 ||

పదము :

ఉదీచ్యోః | దిశః | శాలాయాః | నమః |

మహిమ్నో | స్వాహా | దేవేభ్యః | స్వాహ్యైభ్యః || 28 ||

అనువాదం :

ఈ ఇంటి ఉత్తర దిశకు నమస్కారం.

దాని మహిమకు నమస్కారం.

అ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగు గాఢ ! ॥ 28 ॥

మంత్రము :

ధ్రువా¹యా దిశః శాలా¹యా నమో

మహి¹మ్నై స్వాహా¹ దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః ॥ 28 ॥

పదము :

ధ్రువా¹యాః । దిశః । శాలా¹యాః । నమః ।

మహి¹మ్నై । స్వాహా¹ । దేవేభ్యః । స్వాహ్యైభ్యః ॥ 28 ॥

అనువాదం :

ఈ ఇంటి క్రింది దిశకు నమస్కారం.

దాని మహిమకు నమస్కారం.

అ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగు గాఢ ! ॥ 29 ॥

మంత్రము :

ఉర్ధ్వా¹యా దిశః శాలా¹యా నమో

మహి¹మ్నై స్వాహా¹ దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః ॥ 29 ॥

పదము :

ఉర్ధ్వా¹యాః । దిశః । శాలా¹యాః । నమః ।

మహి¹మ్నై । స్వాహా¹ । దేవేభ్యః । స్వాహ్యైభ్యః ॥ 29 ॥

అనువాదం :

ఈ ఇంటి ఊర్ధ్వ దిశకు నమస్కారం,

దాని మహిమకు నమస్కారం

అ వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగుగాక ! || 30 ||

మంత్రము :

దిశోదిశః శాలాయా నమో

మహిమే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యైభ్యః || 31 ||

పదము :

దిశః 2 దిశః । శాలాయాః । నమః ।

మహిమే । స్వాహా । దేవేభ్యః । స్వాహ్యైభ్యః || 31 ||

అనువాదం .

ఈ ఇంటి దిక్కులకు, విదిక్కులకు నమస్కారం.

వాటి మహిమకు నమస్కారం.

వాటి వైపున ఉన్న దేవతలకు స్వాహుత మగుగాక !

|| 31 ||

ఇది మూడవ సూక్తం

సూక్తం-4

ఋషిః బ్రహ్మ || దేవతః ఋషభుడు || ఛందస్సు : 1-6, 7, 9, 22 త్రిష్టుప్ :
8, 10, 24 జగతి : 8 భురిక్ త్రిష్టుప్ : 11-17, 19, 20, 23 ఆనుష్టుప్ , 18
ఉపరిష్టాద్ బృహతి : 21 అస్తార పంక్తి : మంత్రములు : || 24 ||

వినియోగం :- బ్రాహ్మణుడు వృషభాన్ని వధించి దాని మాంసాన్ని తిన్న తిన్న,
దేవతలకై హోమం చేస్తాడు. ఆ సమయంలో వృషభాన్ని
గూర్చిన ప్రశంస, దాని ఏ అంగములు ఏ దేవతలకు ప్రియములు

అను వివేచనం ఇందులో కలదు. వృషభ బలి హాసన మహత్త్వం దాని వలన కలిగే శ్రేయస్సు కూడా ఇచ్చట వర్ణించబడినది.

వృషోత్సర్గంలో ఈ అర్థసూక్తంతో ఋషభాన్ని అభిమంత్రించి వదలి పెట్టాలి.

‘ఏకం వో యవానమ్’ అనే మంత్రంతో కూడను ఆభిమంత్రించి ప్రోక్షణం చెయ్యాలి.

అట్లే దీనితో వృషికాముడు వశావిధానంతో ఋషభంతో ఇంద్రుని యజిస్తాడు.

అట్లే దీనితో సంవత్సాముడు పూర్ణిమనాడు వశావిధానంతో తెల్లని ఋషభంతో ఇంద్రుని యజిస్తాడు.

అట్లే ఋషభ నవనంలో దీనితో నిరుప్తహవిరభిమర్శనం, దానం చేయాలి.

పరిశిష్ట మైన వృషోత్సర్గంలో కూడా దీనికి వినియోగం.

మంత్రము:

సాహస్ర స్త్యేష ఋషభః పయస్వాన్

విశ్వా రూపాణి వక్షదాసు బిభ్రత్ ।

భద్రం దాతే యజమానాయ శిక్షన్

వార్హస్పత్య ఉస్రియ స్తన్తు మాతాన్

॥ 1 ॥

పదము:

సాహస్రః । త్యేషః । ఋషభః । పయస్వాన్ ।

విశ్వా । రూపాణి । వక్షదాసు । బిభ్రత్ ।

భద్రమ్ । దాత్రే । యజమానాయ । శిక్షన్ ।

కార్థస్పత్యః । ఉసియః । తస్తుమ్ । ఆ । అతాన్ || 1 ||

అనువాదం

సహస్ర శక్తియుక్తము, తేజస్వి,
క్షీరసహితము అయిన ఋషభం,
నదీతీరములలో బహు రూపములను, ధరించి ఉన్నది.
బృహస్పతికి సంబంధించిన ఇది
దాన మిచ్చే యజమానునకు కల్యాణకారియై
యజ్ఞములకు, సహాయపడుతుంది.

|| 1 ||

మంత్రము :

అపాం యో అగ్రే ప్రతిమా బభూవ

ప్రభూః సర్వస్మై పృథివీ దేవీ ।

వీతా వత్సానాం పతి రఘ్నానాం

సాహస్రే షోషే అపీ నః కృణోతు || 2 ||

పదము :

అపామ్ । యః । అగ్రే । ప్రతిమా । బభూవ ।

ప్రభూః । సర్వస్మై । పృథివీదేవ । దేవీ ।

వీతా । వత్సానామ్ । పతిః । రఘ్నానామ్ ।

సాహస్రే । షోషే । అపీ । నః । కృణోతు || 2 ||

అనువాదం :

ఏది జలములకు ప్రతిమాన మైనదో,
దేవి పృథివి వలె అన్నిటికి ప్రభావదాత్రీ అయి,
వత్సములకు స్వామి అయి,
గోవులకు పతి అయి ఉన్న ఈ ఋషభం వేయి విధాలా
మమ్ము పోషించుగాక !

॥ 2 ॥

మంత్రము :

పుమా నన్తర్వాన్తస్థవిరః పయస్వాన్

వసోః కటన్థ మృషభో బిభర్తి ।

త మిన్ద్రాయ పథిభి దేవయాన్తై-

ర్భుత మగ్ని ర్వహతు జాతవేదాః

॥ 3 ॥

పదము :

పుమాన్ । అన్తః 2 వాన్ । స్థవిరః । పయస్వాన్ ।

వసోః । కటన్థమ్ । ఋషభః । బిభర్తి ।

తమ్ । ఇన్ద్రాయ । పథి 2 భిః । దేవ 2 యాన్తైః ।

మృతమ్ । అగ్నిః । వహతు । జాత 2 వేదాః ।

॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఇది పురుషరూపము. దీనిలో శక్తి ఉన్నది.
ఇది సమర్థవంతమైనది. శక్తిమంతమైనది.
ఈ ఋషభం ధనశరీరధారణం చేస్తున్నది.
దేవమాన మార్గంలో ఇది సమర్పిత మైనది.
అగ్ని ఇంద్రునికై దీనిని కొనిపోవు గాక !

॥ 3 ॥

మంత్రము :

పితా వత్సానాం పతి రహ్మనా
మథో పితా మహతాం గర్గరాణామ్ ।
వత్సో జరాయు ప్రతిధుక్ పీయాష
అమిక్షా ఘృతం తద్ వస్య రేతః

॥ 4 ॥

పదము :

పితా । వత్సానామ్ । పతిః । అహ్మనామ్ ।
అథో ఇతి । పితా । మహతామ్ । గర్గరాణామ్ ।
వత్సః । జరాయు । ప్రతిధుక్ । పీయాషః ।
అమిక్షా । ఘృతమ్ । తత్ । ఓం ఇతి । అస్య । రేతః

॥ 4 ॥

అనువాదం :

వత్సములకు పిత, గోవులకు పతి,
మహా ప్రవాహములకు పాలకుడు, వత్సము,
జరాయువు, ప్రతిదినం దోహనం చేసే
అమృతము, పెరుగు, నెయ్యి ఇచ్చునది.
తప్పకుండా ఇది దీని రేతస్సే.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

దేవానాం భాగ ఉపనాహ ఏషో
తిపాం రస ఓషధీనాం ఘృతస్య ।

అథర్వ. iv 19

సోమస్య భక్ష మవృణీత శక్రో

బృహ న్నద్రీ రభవద్ య చ్చరీరమ్

॥ 5 ॥

పదము:

దేవానామ్ , భాగః । ఉపనాహః । విషః ।

అపామ్ । రసః । ఓషధీనామ్ । ఘృతస్య ।

సోమస్య । భక్షమ్ । అవృణీత । శక్రః ।

బృహన్ । అద్రీః । అభవత్ । యత్ । శరీరమ్

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఇది దేవతలకు సమీపంలో నున్న భాగము.

ఉదకములకు, ఓషధులకు, ఘృతమునకు

సంబంధించిన రసమిది.

ఈ సోమరసం ఇంద్రునకు ప్రాప్తించినది.

దీని శరీరం పెనుమబ్బు వంటిది.

॥ 5 ॥

మంత్రము:

సోమేన పూర్ణం కలశం విభర్తి

త్వష్టే రూపాదాం జనితా పశూనామ్ ।

శివా స్తే సస్తు వ్రజన్య ఇహ యా ఇమా

న్యన్మభ్యం స్వధితే యచ్చ యా అమూః

॥ 6 ॥

పదము:

సోమేన | పూర్ణమ్ | కలశమ్ | బిభర్షి |

త్వష్టా | రూపాదామ్ | జనితా | పశునామ్ |

శివాః | తే | సన్తు | ప్రజన్వన్ | ఇహ | యాః | ఇమాః |

ని | అస్మభ్యమ్ | స్వధితే | యచ్ఛ | యాః | అమాః || 6 ||

అనువాదం:

సోమపూర్ణమైన కలశాన్ని నీవు ధరిస్తున్నావు.

నీవు రూపనప్తవు.

పశువులకు ఉత్పాదకుడవు.

నీ సంతానం మాకు శుభమును కలిగించు గాక!

ఇక్కడ నున్న వీనిని మాకు ప్రసాదించు.

|| 6 ||

మంత్రము:

ఆజ్యం బిభర్షి ఘృత మస్య రేతః

సాహస్రః పోష స్తమ్ యజ్ఞ మాహుః |

ఇన్ద్రస్య రూప మృషభో వసానః

సో అస్మాన్ దేవాః శివ ఐతు దత్తః

|| 7 ||

పదము:

ఆజ్యమ్ | బిభర్షి | ఘృతమ్ | అస్య | రేతః |

సాహస్రః | పోషః | తమ్ | ఓం ఇతి | యజ్ఞమ్ | అహుః |

ఇ॒న్ద్రస్య॑ । రూ॒పమ్ । ఋ॒షభః॑ । వ॒సానః॑ ।

సః । అ॒స్మాన్ । దే॒వాః । శి॒వః । ఆ । ఏ॒తు । ద॒త్తః॑ || 7

అనువాదం:

దీని పృథము, ఆజ్యము రేతస్సును భరిస్తున్నది.

అది వేలాది మందికి పోషకమై ఉన్నది.

దానిని యజ్ఞ మంటారు.

వృషభం ఇంద్రరూపం ధరించింది.

ఓ దేవతలారా! దీనిని దానం చేసిన

మాకు శుభములు కలుగు గాక!

|| 7

మంత్రము:

ఇ॒న్ద్ర స్మి॒తో వ॒రుణస్య॑ బా॒హూ

అ॒శ్వినో రం॒సౌ మ॒రుతా॑ మి॒యం క॒కుత్ ।

బృ॒హ॒స్పతి॑ం సంభృ॒త మే॒త సూ॒హు

ర్యే ధీ॒రా॑సః క॒వయో॑ యే మ॒నీషి॑ః || 8

వదము:

ఇ॒న్ద్రస్య॑ । ఓ॒జః । వ॒రుణస్య॑ । బా॒హూ ఇ॒తి ।

అ॒శ్వినోః । అం॒సౌ । మ॒రుతా॑మ్ । ఇ॒యమ్ । క॒కుత్ ।

బృ॒హ॒రవ॑తిమ్ । సమ్భృ॒తమ్ । ఏ॒తమ్ । సూ॒హుః ।

యే । ధీ॒రా॑సః । క॒వయః॑ । యే । మ॒నీషి॑ః || 8

అనువాదం :

ధీరులు మనీషులు, కవులు
దీనిని సంభావితమైన బృహస్పతిగా చెప్తారు.
ఇది ఇంద్రుని పీఠస్సు, వరుణునకు బాహువు,
లక్ష్మిని దేవతలకు భుజిశిరస్సులు,
మరుత్తులకు మూపురము.

॥ 8 ॥

మంత్రము.

దై॒తీ॒ ర్వి॒శః ప॒యస్వా॒నా త॑నోషి
త్వా॒ మి॒న్ద్రం త్వా॒ం స॒రస్వ॑న్త మా॒హుః ।
స॒హస్రం॑ స ఏ॒కము॑ఖా దదాతి
యో బ్రా॑హ్మణ ఋ॒షభ మా॒జుహో॑తి

॥ 9 ॥

పదము

దై॒తీః । వి॒శః । ప॒యస్వాన్ । ఆ । త॑నోషి ।
త్వామ్ । ఇ॒న్ద్రమ్ । త్వామ్ । స॒రస్వ॑న్తమ్ । ఆ॒హుః ।
స॒హస్ర॑మ్ । సః । ఏ॒కము॑ఖాః । దదాతి ।
యః । బ్రా॒హ్మణే॑ । ఋ॒షభమ్ । ఆ॒జుహో॑తి

॥ 9 ॥

అనువాదం :

సీవు పయస్వంతుడవు.
దివ్య గుణములు గల ప్రజలకు ఉత్పాదకుడవు.
నిన్ను ఇంద్రుడుగాను,

సారవంతుడుగాను చెప్తారు.
 నృషభదానం చేసిన బ్రాహ్మణుడు,
 ఏకముఖుడై అనేక వేల గోవులను
 దానం చేసినవా డవుతాడు.

॥ 9

మంత్రము:

బృహస్పతిః సవితా తే వయో దధౌ
 త్వష్టే వాయోః పర్యాత్మా త ఆభృతః ।
 అంతరీక్షే మనసా త్వా జహోమి
 బర్హిష్టే ద్యావాపృథివీ ఇథే స్తామ్

॥ 10 ॥

పదము:

బృహస్పతిః । సవితా । తే । వయః । దధౌ ।
 త్వష్టే । వాయోః । పరి । ఆత్మా । తే । ఆభృతః ।
 అంతరీక్షే । మనసా । త్వా । జహోమి ।
 బర్హిః । తే । ద్యావాపృథివీ ఇతి । ఇథే ఇతి । స్తామ్

॥ 10 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి, సవిత నీకు ఆయున్ను నిస్తున్నారు.
 నీ ఆత్మ త్వష్ట, వాయువులతో పరిపూర్ణ మైనది.
 మనస్సుతో నిన్ను అంతరిక్షంలో అర్పణ చేస్తున్నాను.
 ద్యావా పృథువులు రెండూ నీకు లనన మైనవి

॥ 10 ॥

మంత్రము :

య ఇన్ద్రో ఇవ దేవేషు

గోష్వేతి వివావదత్ ।

తస్య ఋషభ స్యాజ్ఞాని

బ్రహ్మ సం స్తౌతు భద్రయా

॥ 11 ॥

పదము :

యః । ఇన్ద్రోః 2 ఇవ । దేవేషు ।

గోషు । ఏతి । వివావదత్ ।

తస్య । ఋషభస్య । అజ్ఞాని ।

బ్రహ్మ । సమ్ । స్తౌతు । భద్రయా

॥ 11 ॥

అనువాదం :

దేవతలలో ఇంద్రుని వలె గోవులలో

రంకె వేస్తూ తిరుగునది వృషభము.

ఈ వృషభ అంగములను శుభంకరమైన

వాక్కులతో బ్రహ్మ ప్రశంసిస్తాడు.

॥ 11 ॥

పార్శ్వే ఆస్తా మనుమత్యా భిగ్స్యాస్తా మనూవృతో ।

అష్టివస్తా వబ్రవీన్నితో మమైతా కేవలా వితి ॥ 12 ॥

పదము :

పార్శ్వే యతిః । ఆస్తామ్ । అనుమత్యాః ।

భగస్య । ఆస్తామ్ । అనుమృతౌ ।

అష్టివస్తా । అబ్రవీత్ । మిత్రః ।

మమ । ఏతా । కేవలా । ఇతి

॥ 12

అనువాదం :

నీ పార్శ్వములు అనుమతికి చెందినవి.

ప్రక్కలు రెండూ భగవంతుని చెందినవి.

మిత్రుడన్నాడు కదా 'అవి పూర్తిగా నావే'.

॥ 12

మంత్రము :

భగవంతుని దాదిత్యానాం శ్రోత్రే ఆస్తాం బృహస్పతేః ।

పుచ్చం వాతస్య దేవస్య తేన ధూనో త్యోషధిః ॥ 13

పదము :

భగత్ । ఆసీత్ । ఆదిత్యానామ్ ।

శ్రోత్రే యతిః । ఆస్తామ్ । బృహస్పతేః ।

పుచ్చమ్ । వాతస్య । దేవస్య ।

తేన । ధూనోతి । త్యోషధిః

॥ 13

అనువాదం :

వృష్ణము ఆదిత్యులకు చెందినది.

పిరుదులు బృహస్పతికి చెందినవి.

పుచ్చము వాయుదేవునకు చెందినది

దానితో ఓషధుల నిది కదిలించి వేస్తుంది

॥ 13 ॥

మంత్రము

గుదా ఆస స్త్రిసీవా¹ల్యాః సూర్యా²యా స్త్వ³చ మ⁴బ్రువన్.

ఉ⁵త్తాతు ర⁶బ్రువన్ పద ఋషభం య ద⁷కల్పయన్ ॥ 14 ॥

పదము

గుదాః । ఆసన్ । సిసీవా¹ల్యాః ।

సూర్యా²యాః । త్వ³చమ్ । అ⁴బ్రువన్ ।

ఉ⁵త్తాతుః । అ⁶బ్రువన్ । పదః ।

ఋషభమ్ । యత్ । అ⁷కల్పయన్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

పాయువు సిసీవా¹లికి చెందినది.

చర్మము సూర్యునకు చెందిన దంటారు.

పాదములు ఉత్తాతు⁵కు చెందినవి.

ఈ విధంగా ఋషభాన్ని కల్పించినట్టు చెప్తారు.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

క్రో¹డ ఆ²సి జ్ఞా³మిశంసస్య సో⁴మస్య క⁵లశో ధృ⁶తః ।

దే⁷వాః సం⁸గత్వ యత్ సర్వ ఋషభం వ్య⁹కల్పయన్ ॥ 15 ॥

పదము :

క్రోడః । అసిత్ । జామిశంసస్య ।

సోమస్య । కలశః । ధృతః ।

దేవాః । సమ్మేగత్య । యత్ । సర్వే ।

ఋషభమ్ । విజితకల్పయన్

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ముఖం జామిశంసకు చెందినది.

కలశాన్ని సోముడు ధరిస్తున్నాడు.

సర్వ దేవతలు కలిసి వృషభాన్ని కల్పించినారు.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

తే కృష్టికాః సరమాయై కూర్మేభ్యః అదధుః శఫాన్ ।

ఊబధ్య మస్య కిరేభ్యః శ్వనరైభ్యః అధారయన్ ॥ 16 ॥

పదము :

తే । కృష్టికాః । సరమాయై । కూర్మేభ్యః । అదధుః । శఫాన్ ।

ఊబధ్యమ్ । అస్య । కిరేభ్యః । శ్వనరైభ్యః । అధారయన్ ॥ 16 ॥

అనువాదం :

కడుపును సరమకై ధరిస్తున్నారు.

ఖరములు, కూర్మములచే ధరింప బడినవి.

దీని ఆహారాన్ని శునకములు, కిటకములు ధరించినవి. ॥ 16 ॥

మంత్రము:

శృ॒గ్ధా॑భ్యాం రక్ష॑ ఋష॑ త్యవ॑ర్తిం హ॒న్తి చక్షు॑షా ।

శృ॒ణోతి॑ భ॒ద్రం క॑ర్ణాభ్యాం గ॒వాం యః పతి॑ రఘ్నోః ॥ 17 ॥

పదము .

శృ॒గ్ధా॑భ్యామ్ । రక్షః॑ । ఋషతి॑ ।

అవ॑ర్తిమ్ । హ॒న్తి । చక్షు॑షా ।

శృ॒ణోతి॑ । భ॒ద్రమ్ । క॑ర్ణాభ్యామ్ ।

గ॒వామ్ । యః । పతిః॑ । అఘ్నోః॑

॥ 17 ॥

అనువాదం .

ఈ గోపతి హననార్హుడు కాదు.

చెవులతో కల్యాణ వాక్కులను వింటాడు.

కొమ్ములతో రాక్షసులను తరిమివేస్తాడు.

కన్నులతో అకాలికమైన వానిని పోగొడుతాడు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

శత॑యాజం స య॑జతే

నై॑సం దున్వ॑ స్త్యగ్నో॑యః ।

జిన్వ॑న్తి విశ్వే॑ తం దే॒వా

యో బ్రా॑హ్మణ ఋషభ॑ మాజు॑హోతి

॥ 18 ॥

పదము :

శత॒యా॒జమ్ । సః । యజతే ।

న । ఏనమ్ । దున్వ॒న్తి । అగ్న॒యః ।

జిన్వ॒న్తి । విశ్వే । తమ్ । దేవాః ।

యః । బ్రా॒హ్మ॒ణే । ఋషభమ్ । ఆ॒జా॒హోతి

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఏ బ్రాహ్మణు డైతే వృషభాన్ని నమర్చిస్తాడో,

అతనిని విశ్వే దేవతలు తృప్తిపరుస్తారు.

అతను శతయాజకులతో యజ్ఞం చేస్తాడు.

అతనిని అగ్నులు బాధించవు.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

బ్రా॒హ్మ॒ణేభ్య॑ ఋషభం దత్త్వా

వరీ॑యః శృణుతే మనః ।

పుష్టిం సో అఘ్నోనాం

స్వే గోష్ఠే॑వ పశ్యతే

॥ 19 ॥

పదము :

బ్రా॒హ్మ॒ణేభ్యః॑ । ఋషభమ్ । దత్త్వా ।

వరీ॑యః । శృణుతే । మనః ।

పుష్టిమ్ । సః । అహ్నానామ్ ।

స్వే । గోఽస్థే । అప । వశ్యతే

॥ 19 ॥

అనువాదం.

బ్రాహ్మణునకు వృషభాన్ని దానం చేసి
తన మనసు నెవడైతే ఉత్కృష్టం చేసుకుంటాడో,
అతను తన గోష్ఠం లోని గోవులు
పుష్టి చెందడం చూస్తాడు.

॥ 19 ॥

మంత్రము.

గావః సస్తు ప్రజాః స స్త్వథో అస్తు తనూబలమ్ ।

తత్ సర్వ మను మన్యంతాం దేవా ఋషభదాయినే ॥ 20 ॥

పదము.

గావః । సస్తు । ప్రజాః । సస్తు ।

అథో ఇతి । అస్తు । తనూబలమ్ ।

తత్ । సర్వమ్ । అను । మన్యంతామ్ ।

దేవాః । ఋషభదాయినే

॥ 20 ॥

అనువాదం:

గోవులు ఉండు గాక!

ప్రజ లుండురు గాక!

శరీరబలం అలవడు గాక!

ఇవన్నీ వృషభదాతకై దేవతలు అనుమతిస్తారు.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

అయం పిపాన ఇన్ద్ర ఇద్ రయిం దధాతు చేతసీమ్ ।

అయం ధేనుం సుదుఘాం నిత్యవత్సాం

వశం దుహం వివశ్చితం వరో దివః

॥ 21 ॥

పదము:

అయమ్ । పిపానః । ఇన్ద్రః । ఇత్ ।

రయిమ్ । దధాతు । చేతసీమ్ ।

అయమ్ । ధేనుమ్ । సుదుఘామ్ । నిత్యవత్సామ్ ।

వశమ్ । దుహమ్ । వివశ్చితమ్ । వరః । దివః

॥ 21 ॥

అనువాదం:

ఈ పుష్టిగల ఇంద్రుడు

చైతన్యాన్ని, ధనాన్ని ధరిస్తున్నాడు.

అలాగే ఇంద్రుడు ఉత్తమ దోహదయోగ్య మైన

నిత్యవత్స మైన గోవును

తన వశంలో ఉంచుకుంటాడు.

దీనిని శ్రేష్ఠమైన ద్యులోకం నుంచి

కొని వచ్చినాడు.

॥ 21 ॥

మంత్రము:

విశగ్గిరూపో నభనో వయోధా

ఇన్ద్రః శుక్ష్మో విశ్వరూపో న ఆగన్ ।

అయు రస్మభ్యం దధత్ ప్రజాం చ

రాయశ్చ పోషే రభి నః సచతామ్

॥ 22 ॥

పదము.

పిశగ్లైరూపః । సభసః । వయఃఽధాః ।

బన్ధ్రః । శుష్మః । విశ్వైరూపః । నః । ఆ । అగన్ ।

అయుః । అస్మభ్యమ్ । దధత్ । ప్రజామ్ । చ ।

రాయః । చ । పోషేః । రభి । నః । సచతామ్

॥ 22 ॥

అనువాదం:

పిశంగ రూపము, ఆకాశం నుంచి
ఇంద్ర సంబంధమైన బలాన్ని కల్పించునది.
విశ్వరూపమైన అన్నాన్ని ధరించునది.
ఆయుస్సును, సంతానాన్ని, ధనాన్ని
మాత్రై ధరించునది - అయిన ఇది
మాకు ప్రాప్తించు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము.

ఉపి హోవవర్చ నాస్మిన్ గోష్ఠ ఉప పృథ్వా నః ।

ఉప ఋషభస్య యద్ రేత ఉపేన్ద్ర తప వీర్యమ్ ॥ 23 ॥

పదము:

ఉప । ఇహ । ఉపఽవర్చన । అస్మిన్ ।

గోఽన్ధే । ఉప । పృథ్వా । నః ।

ఉప॑ । ఋషభ॑స్య । యత్ । రేతః॑ ।

ఉప॑ । ఇన్ద్ర॑ । తవ॑ । వీర్య॑ఽమ్

॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఈ గోష్ఠంలో సమీపంలో ఉండి,

మాకు ఇది లభించినది.

ఈ వృషభానికి చెందిన వీర్యం

నీ వీర్యంతో పాటూ ఓ ఇంద్రా !

మాకు లభించు గాక !

॥ 23 ॥

మంత్రము :

ఏ॒తం వో॑ యు॒వా॒నం ప్ర॒తి దధ్మో॑ అ॒త్ర

తే॒న క్రి॒డన్తి శృ॒రత వా॑ం అ॒ను ।

మా నో॑ హ॒సిష్ఠ జను॑షా సు॒ఖాగా

రా॒యశ్చ పో॑షై రభి నః స॒చధ్వమ్

॥ 24 ॥

పదము :

ఏ॒తమ్ । వః । యు॒వా॒నమ్ । ప్ర॒తి । దధ్మః॑ । అ॒త్ర ।

తే॒న । క్రి॒డన్తిః । చ॒రత । వాన్ । అ॒ను ।

మా । నః । హ॒సిష్ఠ । జను॑షా । సు॒ఖాగా ।

రా॒యః । చ । పో॑షైః । అభి । నః । స॒చధ్వమ్

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఈ యువకుని మీకై సమర్పిస్తున్నాము.

దీని వద్ద క్రిడిస్తూ, సంచరిస్తూ,

ఇచ్చవచ్చిన చోటికి వెళ్ళు.

ఓ సుభగ వృషభమా ! జన్మముతో

పొటు మమ్ము త్యాగం చెయ్యకు.

పోపించే ధనములను మాకు ప్రసాదించు.

॥ 24 ॥

ఇది నాల్గవ సూక్తం

ఇది రెండవ లనువాకం.

అనువాదం: 3

సూక్తం - 5

ఋషి: భృగువు ॥ దేవతలు: అజమ, పంచోదనుడు ॥ ఛందస్సు: 1,2,5-9
11-13,15,19,20 త్రిష్టుప్: 3 చతుష్పదా పురోఽతిశక్వరీ జగతీ,
4,10 జగతీ: 14,17,21-20 అనుష్టుప్: 30 కకుమ్మత్వనుష్టుప్: 18
త్రిష్టదనుష్టుప్: 18,37 త్రిష్టదా విరాడ్ గాయత్రీ: 20-22,26 పశ్చాదా
నుష్టు బుష్టిగర్వోపరిష్టాద్ బార్హతా భురిత్ (:) : 28 పుర ఉపిత్: 24
పశ్చాదాఅనుష్టు బుష్టిగర్వోపరిష్టాద్ బార్హతా విరాడ్ జగతీ: 31 సప్త
పదాఽష్టి: 1 32-36 దశపదా ప్రకృతి: 38 దశపదాఽఽకృతి: 38
ద్విష్టదా సామీష్ట త్రిష్టుప్ (ఏకావసానా) ॥ మంత్రములు: ॥ 38 ॥

వినియోగం:- పంచోదన సవంతో ఈ అర్థసూక్తానికి వినియోగం. దీనితో నిరుప్త
హవిరభిమర్శనం, దానం చేయాలి.

అట్లే వరుయాగంలో దీనితో అవరాణిత నుండి తెచ్చిన మేకను
అనుమంత్రించాలి.

అట్లే అగ్నిచయనంలో పునశ్చితిలో 'యేనా సహస్రమ్' అనే
మంత్రంతో గార్హపత్యాగ్నిలో తీసుకొనిన ఇటుకను బ్రహ్మ అను
మంత్రించాలి.

అట్లే అదే కర్మలో వైశ్వ కర్మణ హోమాను మంత్రణంలో
దీనికి వినియోగం.

మంత్రము :

ఆ నయైత మా రభస్వ సుకృతాం

లోక మపి గచ్ఛతు ప్రజానన్ ।

తీర్త్వా తమాంసి బహుధా మహా

న్యజో నాకమా క్రమతాం తృతీయమ్

॥ 1 ॥

వదము :

ఆ । నయ । ఏతమ్ । ఆ । రభస్వ । సుకృతామ్ ।

లోకమ్ । అపి । గచ్ఛతు । ప్రజానన్ ।

తీర్త్వా । తమాంసి । బహుధా । మహాన్తి ।

అజః । నాకమ్ । ఆ । క్రమతామ్ । తృతీయమ్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

దీని నిక్కడకు తీసుకొనిరా.

కర్మను అరంభించు.

దీనికి మార్గం తెలుసు.

నత్కర్మ చేసిన వారు వెళ్ళి చోటు కిది వెదుతుంది.

మార్గంలో గాఢాంధకార ప్రాంతాలను

అనేక విధాల దాటి ఈ అజము (మేక)

మూడవ స్వర్గానికి వెళ్ళు గాక!

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ఇ॒న్ద్రాయ॑ భా॒గం ప॑రి త్వా నయా-

మ్యస్మిన్ య॒జ్ఞే య॑జమానాయ సూరిమ్ ।

యే నో ద్వి॒ష॒న్త్యను॑ తాన్ ర॒భ॒

స్వా॒నాగ॑నో య॑జమానస్య వీ॒రాః

॥ 2 ॥

పదము :

ఇ॒న్ద్రాయ॑ । భా॒గమ్ । ప॑రి । త్వా । నయా॒మి ।

అ॒స్మిన్ । య॒జ్ఞే । య॑జమానాయ । సూరిమ్ ।

యే । నః । ద్వి॒ష॒న్తి । అను॑ । తాన్ । ర॒భ॒స్వ ।

అ॒నాగ॑సః । య॑జమానస్య । వీ॒రాః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఈ యజ్ఞంలో ఇంద్రుని కోసం,
యజమాని కోసం భాగములను చేసి,
వారు కొని పోవు నట్లు చేస్తాను.
మమ్ము ద్వేషించే వారిని నాశం చేయడానికి ఆరంభించు.
యజమానునకు చెందిన వీరులు,
పాపరహితు లగుదురు గాక ।

॥ 2 ॥

మంత్రము :

ప్ర పదో॑ఽప నేని॒ద్ధి దుశ్చ॑రితం య చ్చ॒చార॑

శుద్ధేః శ॒భై రా క్ర॑మతాం ప్ర॒జానన్ ।

తీర్త్వా తమాంసి బహుధా వివశ్య
 న్నజో నాకమా క్రమతామ్ తృతీయమ్ || 3

పదము:

ప్ర । పదః । అప । సేన్ద్రి । దుఃచరితమ్ । యత్ । చచార ।

శుద్ధైః । శఫైః । ఆ । క్రమతామ్ । ప్రజానన్ ।

తీర్త్వా । తమాంసి । బహుధా । వివశ్యన్ ।

అజః । నాకమ్ । ఆ । క్రమతామ్ । తృతీయమ్ || 3

అనువాదం:

ఏ దుశ్చరిత మైతే చేసినదో
 దానిని దీని పాదముల నుండి ప్రక్షాళనం చెయ్యి.
 పిదప పరిశుద్ధమైన గిట్టలతో
 మార్గం తెలుసుకుంటూ ఇది వెళ్ళు గాక!
 మార్గంలో గాఢాంధకార ప్రాంతాలను చూచుకుంటూ
 వాటిని బహు విధాల దాటి ఈ అజము
 మూడవ నాకమునకు వెళ్ళు గాక! || 3

మంత్రము:

అను చ్యుత శ్యామేన త్వచ మేతాం విశస్త

ర్యథాప ర్వసినా మాభి మంస్థాః ।

మాభి ద్రుహః పరుశః కల్పయౌనం

తృతీయే నాకే అధి వి శ్రయేనమ్ || 4

పదము :

అను । చ్చ్య । శ్యామేన । త్వచమ్ । ఏతామ్ । విశస్తాః ।

యథాఽపరు । అసినా । మా । అభి । మంస్థాః ।

మా । అభి । ద్రుహః । పరుఽశః । రత్నయ । వినమ్ ।

త్పతీయే । నాశే । అధి । వి । శ్రయ । వినమ్ ॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఓ విశస్తా ! దీని చర్మాన్ని ఇనుప కత్తితో
కోసి దానిని అవమానించకుండా,
దానికి ద్రోహం తలపెట్టుకుండా,
కిళ్ళ ననుసరించి వేగువేరు చెయ్యి.
మూడవ స్వర్గంలో దీనిని విక్రమింప జెయ్యి.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

ఋచా కుమ్భి మధ్యగ్నా శ్రయా

మ్యాసీఞ్చోదక మప థి హ్యేనమ్ ।

వర్యాధత్తాగ్నినా శమితారః

శ్చతో గచ్ఛతు సుకృతాం యత్ర లోకః ॥ 5 ॥

పదము.

ఋచా కుమ్భిమ్ । అధి । అగ్నా । శ్రయామి ।

ఆ । సింహ । ఉదరమ్ । అప । థిహి । వినమ్ ।

పరిఽఅధఃత్త | అగ్నినా | శమితారః |

శృతః | గచ్ఛతు | సుఽర్చితామ్ | యత్ర | లోకః ||

అనువాదం :

మంత్రంతో ఈ పాత్రను అగ్నిపై ఉంచుతున్నాను.

దీనిలో ఉదకసేచనం చేసి ఉంచు.

ఓ శమితా! నీవీ అగ్ని ద్వారా దీనిని ధరించు.

ఇది పరిపక్వమై సుకృతులు పెళ్ళి లోకానికి వెళ్ళు గాక!

మంత్రము :

ఉత్కృమాతః పరి చే దతఃత్త

స్తప్తాచ్చరో రధి నాకం తృతీయమ్ |

అగ్నే రగ్ని రధి సం బభూవిధ |

ఙ్ఞోతిష్మస్త మభి లోకం బయైతమ్ ||

పదము :

ఉత్ | క్రామ | అతః | పరి | చ | ఇత్ | అతఃత్తః |

తప్తాత్ | చరోః | అధి | నాకమ్ | తృతీయమ్ |

అగ్నేః | అగ్నిః | అధి | సమ్ | బభూవిధ |

ఙ్ఞోతిష్మస్తమ్ | అభి | లోకమ్ | బయ | ఏతమ్ ||

అనువాదం :

ఈ వేడి చేసిన పాత్ర నుంచి

అతప్తమై ఉత్కృమించి ఇది

తృతీయ నాకమునకు వెళ్ళుగాక ! అగ్నిపై నున్న
 నీవు తేజస్వంతమైన లోకాన్ని జయించు,

॥ 6 ॥

మంత్రము :

అజో అగ్ని రజము జ్యోతి రాహు

రజం జీవతా బ్రహ్మణే దేయ మాహుః ।

అజ స్తమాం స్యప హన్తి దూర

మస్మిన్ లోకే శ్రద్ధధానేన దత్తః

॥ 7 ॥

పదము :

అజః । అగ్నిః । అజమ్ । ఓం ఇతి । జ్యోతిః । ఆహుః ।

అజమ్ । జీవతా । బ్రహ్మణే । దేయమ్ । ఆహుః ।

అజః । తమాంసి । అప । హన్తి । దూరమ్ ।

అస్మిన్ । లోకే । శ్రద్ధావంతుడు దీనిని దానం చేసినాడు ।

॥ 7 ॥

అనువాదం :

అజము అగ్నిరూపం.

ఈ అజమునే తేజ స్సని కూడా చెప్తారు.

సజీవమైన అజమును బ్రాహ్మణునకు

దానం చేయవలెనని అంటారు.

ఈ లోకంలో శ్రద్ధావంతుడు దీనిని దానం చేసినాడు.

ఈ మేక అంధకారాన్ని దూరంగా తరిమి వేస్తుంది. ॥ 7 ॥

మంత్రము:

పఞ్చాదనః పఞ్చాధా వి క్రమతా-

మాక్రంస్యమాన త్రిణి జ్యోతీంషి ।

ఈజానానాం సుకృతాం ప్రేహి మధ్యం

త్పతీయే నాకే అధి వి శ్రయస్వ ॥ ౪ ॥

పదము:

పఞ్చాదనః । పఞ్చాధా । వి । క్రమతామ్ ।

ఆక్రంస్యమానః । త్రిణి । జ్యోతీంషి ।

ఈజానానామ్ । సుకృతామ్ । ప్ర । ఇహి । మధ్యమ్ ।

త్పతీయే । నాకే । అధి । వి । శ్రయస్వ ॥ ౪ ॥

అనువాదం:

మూడు జ్యోతులను ఆక్రమించే పంచాదనం

ఐదు విధాల విక్రమించు గాక !

యజ్ఞకర్త సుకృతుల మధ్యకు పంపించు గాక !

త్పతీయ స్వర్గధామంలో ఇది విశ్రమించు గాక ! ॥ ౪ ॥

మంత్రము:

అజా రోహ సుకృతాం యత్ర తోకః

శరభో న చత్తోతి దుర్గా జ్యేషః ।

పళ్ళాదనో బ్రహ్మణే దీయమానః

స దాతారం తృప్త్యా తర్పయాతి

॥ 9 ॥

పదము :

అజ | ఆ | రోహ | సుకృతామ్ | యత్ర | లోకః |

శరభః | న | చత్త | అతి | దుఃఖానీ | విషః |

పళ్ళాదనః | బ్రహ్మణే | దీయమానః |

సః | దాతారమ్ | తృప్త్యా | తర్పయాతి

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ఓ అజమా ! ఆరోహించు.

ఎక్కడ సుకృతుల లోక మున్నదో అక్కడకు.

తరిమి వేసిన శరభము పలె

దుర్గములను దాటి ఇది వెళ్ళు గాక !

బ్రాహ్మణునకు సమర్పిత మైన పంచాదనం

దాతను తృప్తి పరుస్తుంది.

తాను తృప్తి చెందుతుంది.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

అజ త్రినాశే త్రిదివే త్రిపృష్ఠే

నాకస్య పృష్ఠే దదివాంసం దధాతి |

పళ్ళాదనో బ్రహ్మణే దీయమానో

విశ్వరూపా ధీనుః కామదుఃఖాన్ స్యేత్

॥ 10 ॥

పదము :

అజః । త్రి॒జనా॑కే । త్రి॒జది॑వే । త్రి॒జప్ర॑స్థే ।
 నాక॑స్య । వృ॒ష్ణే । దది॒జవా॑సమ్ । దధా॑తి ।
 పశ్చా॑దక్షిదనః । బ్ర॒హ్మ॑ణే । దీ॒యమా॑నః ।
 విశ్వ॑రూపా । ధే॒నుః । శామ॑దు॒భూ । అ॒సి । ఏ॒రా ॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఈ అజం సమర్పించిన వానిని
 మూడవ స్వర్గంలో, మూడవ ద్యులోకంలో పితృత్రయం పై
 అధిరోపింప జేసి స్వర్గధామం పై నిలుపుతుంది.
 పంచోదనం బ్రాహ్మణునకు సమర్పితమై
 ఒక విశ్వరూప ధేనువు అవుతుంది. ॥ 10 ॥

మంత్రము :

ఏ॒తద్ వో॒ జ్యోతిః॑ ఏ॒తర॑ తృ॒తీయం॑
 పశ్చా॑దనం బ్ర॒హ్మ॑ణే॒జం ద॑దాతి ।
 అజ॑ వ్ర॒హ్మం॑ స్య॒ప హ॑న్తి దూ॒ర-
 మస్మి॑ం త్లో॒కే శ్ర॑ద్ధధా॒నేన॑ ద॒త్తః ॥ 11 ॥

పదము :

ఏ॒తత్ । వః । జ్యోతిః॑ । ఏ॒తరః॑ । తృ॒తీయమ్ ।
 పశ్చా॑దక్షిదనమ్ । బ్ర॒హ్మ॑ణే । అ॒జమ్ । ద॒దాతి॑ ।

అజః । తమా॑సి । అప॑ । హ॒న్తి । దూ॒రమ్ ।

అస్మిన్॑ । లో॒కే । శ్ర॒త్వ॑దధా॒నేన॑ । ద॒త్తః ॥ 11 ॥

అనువాదం :

పితరులారా ! ఈ తృతీయ జ్యోతిగా నున్న
పంచోదనం, అజము బ్రాహ్మణునకు దత్త మైనవి.
శ్రద్ధధానుడైన వానితో దత్త మైన ఈ అజము
ఈ లోకంలో అంధకారాన్ని దూరం చేస్తుంది. ॥ 11 ॥

మంత్రము :

ఈ॒జానా॑నాం సు॒కృతా॑ం లో॒క మీ॒ప్సన్

ప॒శ్చోద॑నం బ్ర॒హ్మణే॑జం ద॒దాతి॑ ।

స వ్యా॑ప్తి మ॒ఖి లో॒కం జ॑యే॒తం

శి॒వోఽస్మ॑భ్యం ప్ర॒తి॒గృహీ॑తో అస్తు ॥ 12 ॥

పదము .

ఈ॒జానా॑నామ్ । సు॒కృతా॑మ్ । లో॒కమ్ । ఈ॒ప్సన్ ।

ప॒శ్చోద॑నమ్ । బ్ర॒హ్మణే॑ । అ॒జమ్ । ద॒దాతి॑ ।

సః । వి॒తా॑ప్తిమ్ । అ॒ఖి । లో॒కమ్ । జ॒య॑ । వి॒తమ్ ।

శి॒వః । అ॒స్మభ్య॑మ్ । ప్ర॒తి॒గృహీ॑తః । అస్తు ॥ 12 ॥

అనువాదం

యజ్ఞకర్త సుకృతుల లోకాన్ని అపేక్షించిన వాడై
పంచోదనాన్ని, అజాన్ని బ్రాహ్మణులకు సమర్పిస్తాడు.

అతడు వ్యాపకమైన ఈ లోకాన్ని జయిస్తాడు.

ఈ ప్రతిగృహీత మాత్రై కల్యాణకారి అగు గాత్ర । ॥ 12 ॥

మంత్రము :

అ॒ణో హ॑గ్ని ర॒జ॒నిష్ట శో॒కాత్

వి॒ప్రో వి॒ప్ర॒స్య స॒హనో వి॒వశ్చిత్ ।

ఇ॒ష్టం పూ॒ర్త మ॒భిపూ॒ర్తం వ॒షట్కృ॒తం

తత్ దే॒వా ఋ॒తుశః క॒ల్పయ॑న్తు ॥ 13 ॥

పదము :

అ॒ణః । హి । అ॒గ్నేః । అ॒జ॒నిష్ట । శో॒కాత్ ।

వి॒ప్రః । వి॒ప్ర॒స్య । స॒హనః । వి॒వశః॒చిత్ ।

ఇ॒ష్టమ్ । పూ॒ర్తమ్ । అ॒భి॒పూ॒ర్తమ్ । వ॒షట్కృ॒తమ్ ।

తత్ । దే॒వాః । ఋ॒తు॒శః । క॒ల్పయ॑న్తు ॥ 13 ॥

అనువాదం :

అజము అగ్నితేజస్సు నుంచి ఉద్భవించినది.

విప్రుని మహత్వంతో విద్వాంసుడైన విప్రుడు

అవిష్కృతుడైనాడు (కలిగినాడు.)

ఈ పూర్తం అభిపూర్తమై

యజ్ఞం ద్వారా సమర్పితమౌతుంది.

దేవతలు ఋతువులకు అనుకూలంగా

దానిని చేస్తున్నారు.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

అమోతం వానో దద్యా

ద్ధిరణ్య మపి దక్షిణామ్ ।

తథా లోకా స్సమాప్నోతి

యే దివ్యా యే చ పార్థివాః

॥ 14 ॥

పదము :

అమాఽతమ్ । వానః । దద్యాత్ ।

హిరణ్యమ్ । అపి । దక్షిణామ్ ।

తథా । లోకాన్ । సమ్ । ఆప్నోతి ।

యే । దివ్యాః । యే । చ । పార్థివాః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

నేసిన హిరణ్యయ వస్త్రాన్ని, దక్షిణను ఇవ్వవలెను.

ద్యులోకంలో ఉన్న వారికి, భూలోకంలోని వారికి

అలా ఇవ్వడం వల్ల స్వర్లోకం ప్రాప్తిస్తుంది.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

ఏతా స్త్విజోప యన్తు ధారాః

సోమ్యా దేవీ ర్హృతపృష్ఠా మధుశ్చుతః ।

స్తథాన పృథివీ ముత ద్యాం

నాకస్య పృష్ఠేఽధి సప్తరశ్మా

॥ 15 ॥

పదము :

వి॒తాః । త్వా॒ । అ॒జ । ఉ॒వ । య॒న్తు । ధా॒రాః ।

సో॒మ్యాః । దీ॒వీః । ఘృ॒తఽపృ॒ష్ఠాః । మ॒ధుఽశ్చ॒తః ।

స్త॒థాన॒ । పృ॒థి॒వీమ్ । ఉ॒త । ద్యామ్ ।

నా॒కస్య॑ । వృ॒ష్ణే॑ । అ॒ధి॑ । స॒ప్తఽర॑శ్మా

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఓ ధాగమా । సోమ సంబంధి, దివ్యము
అయిన, ఘృతపృష్ఠము, మధుశ్చతము అయిన
రసధార నీ వద్దకు ప్రవహించు గాక ।
నీవు సప్తరశ్మి (సూర్యుడు) పై
నాకపృష్ఠం లోని ద్యులోకాన్ని,
పృథివీ లోకాన్ని స్థిరం చేస్తావు.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

అ॒జోఽన్య॑జ॒ స్వర్గో॑ఽసి

త్వయా॑ లో॒క మ॒గ్గీర॑సః॒ వ్ర॒జానన్ ।

తం లో॒కం పు॒ణ్యం॑ వ్ర॒ జ్ఞేష॑మ్

॥ 16 ॥

పదము :

అ॒జః । అ॒సి । అ॒జ । స్వ॒ఃఽగః॑ । అ॒సి ।

త్వయా॑ । లో॒కమ్ । అ॒గ్గీర॑సః । వ్ర॒ । అ॒జానన్ ।

తమ్ । లో॒కమ్ । పు॒ణ్యమ్ । వ్ర॒ । జ్ఞే॒షమ్

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఓ అజమా ! నీవు జన్మరహితమవు, స్వర్గమవు.

అంగిరసుడు నీ ద్వారా పై లోకాన్ని తెలుసుకున్నాడు.

ఆ పుణ్యలోకాన్ని నేను తెలుసుకుంటాను.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

యేనా సహస్రం వహసి యేనాగ్ని సర్వవేదసమ్ ।

తే నీమం యజ్ఞం నో వహ స్వర్ణైవేషు గస్తవే ॥ 17 ॥

పదము :

యేనా సహస్రమ్ । వహసి ।

యేనా అగ్ని । సర్వవేదసమ్ ।

తేనా ఇమమ్ । యజ్ఞమ్ । నః । వహ ।

స్వర్ణః । డేవేషు । గస్తవే

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! నీవు వేల మందిని కొని పోతావు.

అందువల్ల నీవు సర్వవేదివి. అందుతో మా ఈ యజ్ఞాన్ని

దేవతల లోకానికి కొని పో.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

అః పశ్యః స్వర్ణే లోకే దధాతి

వశ్పాదనో నిర్ముతిం బాధమానః ।

తేనా లోకా స్తూర్యవతో జయేమ

॥ 18 ॥

పదము :

అజః । వక్త్యః । స్వః2గే । లోకే । దధాతి ।

వశ్చ2ఓదనః । నిః2ఋతిమ్ । బాధమానః ।

తేన । లోకాన్ । సూర్య2వతః । జయేమ ॥ 18 ॥

అనువాదం :

పంచోదనము, అజము నిర్ఋతికి బాధకములు.

స్వర్లోక ప్రాప్తికి మార్గములు.

సూర్యుడున్న లోకాలను

మీ ద్వారా జయింతుము గాక !

॥ 18 ॥

మంత్రము :

యం బ్రాహ్మణే నీదధే యం చ విక్షు

యా విప్రుష ఓదనానా మజస్య ।

సర్వం తదగ్నే సుకృతస్య లోకే

జానీతా న్నః సంగమనే పథీనామ్ ॥ 19 ॥

పదము :

యమ్ । బ్రాహ్మణే । ని2దధే । యమ్ । చ । విక్షు ।

యాః । వి2ప్రుషః । ఓదనానామ్ । అజస్య ।

సర్వమ్ । తత్ । అగ్నే । సు2కృతస్య । లోకే ।

జానీతాత్ । నః । సమ్2గమనే । పథీనామ్ ॥ 19 ॥

అనువాదం:

బ్రాహ్మణుని వద్ద ఉన్నది,
ప్రజలలో ఉన్నది అయిన అజము, ఓదనము
అనుభవ యోగ్యములు.
అవన్నీ మాకు సుకృతలోకములకు
పెళ్ళి నూర్గసంగమన జ్ఞాపికలు.

॥ 19 ॥

పంక్తము.

అజో వా ఇది మగ్రే వ్యక్రమత

తస్యోర ఇయ మభవద్ ద్యౌః పృథ్వీమ్ ।

అంతరిక్షం మధ్యం దిశః పార్శ్వే సముద్రౌ కుక్షీ ॥ 20 ॥

పదము

అజః । వై । ఇదమ్ । అగ్రే । వి । అక్రమత ।

తస్య । ఉరః । ఇయమ్ । అభవత్ । ద్యౌః । పృథ్వీమ్ ।

అంతరిక్షమ్ । మధ్యమ్ । దిశః । పార్శ్వే । ఇతి । సముద్రౌ । కుక్షీ । ఇతి

॥ 20 ॥

అనువాదం:

అజము పూర్వం ఇక్కడ విక్రమించినది.

దాని వక్షస్సు భూమి.

ద్యులోకం పీఠం

అంతరిక్షం మధ్యం.

దిక్కులు పార్శ్వములు.

సముద్రములు కుక్షి.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

సత్యం చ ర్తం చ చక్షుషీ విశ్వం

సత్యం శ్రద్ధా ప్రాణో విరాట్ శిరః ।

ఏష వా అపరిమితో యజ్ఞో య దజః పశ్చాదనః ॥ 21 ॥

పదము:

సత్యమ్ । చ । ఋతమ్ । చ । చక్షుషీ ఇతి । విశ్వమ్ ।

సత్యమ్ । శ్రద్ధా । ప్రాణః । విరాట్ । శిరః ।

ఏషః । వై । అపరిమితః । యజ్ఞః ।

యత్ । అజః । పశ్చాదక్షదనః ॥ 21 ॥

అనువాదం:

సత్య, ఋతములు దీని కళ్ళు.

విశ్వం దీని అస్థిత్వము.

శ్రద్ధ ప్రాణము. విరాట్టు శిరస్సు.

పంచోదనంతో కూడిన ఈ అజము

అపరిమిత యజ్ఞరూప మైనది.

॥ 21 ॥

మంత్రము:

అపరిమిత మేవ యజ్ఞ మాహ్ని

త్యపరిమితం లోక మవ రున్ధే ।

యోజం పశ్చాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి ॥ 22 ॥

పదము :

అపరిమితమ్ । ఏవ । యజ్ఞమ్ । ఆహ్వాతి ।

అపరిమితమ్ । లోకమ్ । అవ । రుద్రే ।

యః । అజమ్ । పశ్చాత్తపితమ్ ।

దక్షిణాజ్యోతిషమ్ । దదాతి

॥ 22 ॥

అనువాదం :

అపరిమిత మైన యజ్ఞం అపరిమితంగా

లోకాన్ని అవరోధిస్తున్నది.

పంచోదనాన్ని, దక్షిణాజ్యోతిస్సును

అజము ఇస్తున్నది.

అపరిమిత మైన యజ్ఞాన్ని లభ్యం చేసుకున్నది.

అపరిమిత లోకాన్ని అది స్వాయత్తం చేసుకున్నది. ॥ 22 ॥

మంత్రము :

నాస్యాస్థిని భిన్ద్యాన్ మజ్ఞోనిర్థ యేత్ ।

సేర్వే మేనం సమాదా యేదమిదం ప్ర వేశయేత్ । ॥ 23 ॥

పదము :

న । అస్య । అస్థిని । భిన్ద్యాత్ । న । మజ్ఞః । నిః । ధయేత్ ।

సర్వమ్ । ఏనమ్ । సమ్ ఆదాయ ।

ఇదమ్ ఇదమ్ । ప్ర । వేశయేత్

॥ 23 ॥

అనువాదం :

దీని అస్థికలను విరుగగొట్టు కూడదు.

మజ్జను పీల్చకూడదు.

వీటి నన్నిటిని తీసుకుని దీనిని ఇందులో ప్రవేశపెట్టు వలెను.

॥ 23 ॥

మంత్రము :

ఇదమీద మేవాస్య రూపం భవతి తేనై నం సం గమయతి ।

ఇషం మహా ఊర్ధ్వ మస్మై దుహీ

యోజం పశ్చాదనం దక్షిణాశ్శోతిషం దదాతి ॥ 24 ॥

పదము :

ఇదమ్ ఇదమ్ । ఏవ । అస్య । రూపమ్ ।

భవతి । తేన । వినమ్ । సమ్ । గమయతి ।

ఇషమ్ । మహా । ఊర్ధ్వమ్ । అస్మై । దుహీ ।

యః । అజమ్ । పశ్చాదనమ్ । దక్షిణాశ్శోతిషమ్ । దదాతి

॥ 24 ॥

అనువాదం :

దీని కిదే రూప మౌతున్నది.

దానితో సంగమిస్తున్నది.

ఇందుకై అన్నాన్ని, తేజస్సును, బలాన్ని

దోహనం చేస్తున్నది.

అది దక్షిణాశ్శోతి రూప మైన

ఈ పంచోదనాన్ని అజమును ఇస్తున్నది.

॥ 24 ॥

మంత్రము

పళ్ళ రుక్మా పళ్ళ నవాని వస్త్రా

పళ్ళాన్నై ధీనవః కామదుఘా భవన్తి ।

యోఽజం పళ్ళాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి ॥ 25 ॥

పదము.

పళ్ళ । రుక్మా । పళ్ళ । నవాని । వస్త్రా ।

పళ్ళ । అన్నై । ధీనవః । కామదుఘాః । భవన్తి ।

యః । అజమ్ । పళ్ళాదనమ్ ।

దక్షిణాజ్యోతిషమ్ । దదాతి ॥ 25 ॥

అనువాదం .

ఎవడు దక్షిణాజ్యోతిషముతో పాటు అజమును,
పంచదానాన్ని ఇస్తాడో,
అతనికి ఐదు స్వర్గములు. ఐదు నూతన వస్త్రములు,
ఐదు కామదుఘ లైన ధీనువులు లభిస్తాయి. ॥ 25 ॥

మంత్రము.

పళ్ళ రుక్మా జ్యోతి రన్నై భవన్తి

వర్మ వాసాంసి తన్వేభవన్తి ।

స్వర్గం లోక మశ్నుతే యోఽజం

పళ్ళాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి

॥ 26 ॥

పదము :

వచ్చు | రుక్మా | జ్యోతిః | అస్మై | భవన్తి |

వర్మ | వాసాంసి | తస్యై | భవన్తి |

స్వఃగమ్ | లోకమ్ | అశ్నుతే | యః | అజమ్ |

వచ్చుఁడదనమ్ | దక్షిణాఽజ్యోతిషమ్ | దదాతి || 26 ||

అనువాదం :

అజమును, దక్షిణాజ్యోతిస్సును
పంచోదనాన్ని ఎవడైతే ఇస్తాడో,
అతనికి ఐదు సువర్ణముద్రలు,
జ్యోతిస్సు లభిస్తాయి.
అతని శరీరానికి కపచనూప మైన వస్త్రములు; లభిస్తాయి.
అతను స్వర్గలోకాన్ని చేరుకుంటాడు. || 26 ||

మంత్రము :

యా పూర్వం పతీం విత్త్వాఽథానన్యం విన్దతేఽపరమ్ |

పచ్చోదనం చ తా వజం దదాతో న వియోషతః || 27 ||

పదము :

యా | పూర్వమ్ | పతీమ్ | విత్త్వా |

అథ | అన్యమ్ | విన్దతే | అపరమ్ |

పచ్చోదనమ్ | చ | తా | అజమ్ |

దదాతః | న | వి | యోషతః

|| 27 ||

అనువాదం.

తనకు భర్త తొలుత లభింపగా,
తరువాత రెండవ వానిని పొందిన అమె,
వా రిరువురు పంచొదనాన్ని, అజమును
ఇస్తే వారు వియుక్తుల కాకుండా ఉంటారు. || 27 ||

మంత్రము.

సమానలోకో భవతి పునర్భవాపరః పతిః ।
యోజిం పశ్చాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి || 28 ||

పదము:

సమానలోకః । భవతి । పునఃభువా । అపరః । పతిః ।
యః । అజమ్ । పశ్చాదనమ్ ।
దక్షిణాజ్యోతిషమ్ । దదాతి || 28 ||

అనువాదం.

పంచొదనం, దక్షిణాజ్యోతి, అజము
ఎవడైతే సమర్పిస్తాడో, అతడు
రెండవ భర్త పునర్వివాహిత స్త్రీతో పాటు
సమాన స్థానవంతు డౌతాడు. || 28 ||

మంత్రము.

అనుపూర్వవత్సాం ధేను మనద్వాప ముపబర్హణమ్ ।
వాసో హిరణ్యం దత్త్వా తే యన్తి దివ ముత్తమామ్ || 29 ||

పదము :

అనుపూర్వఽవత్సామ్ । ధేనుమ్ ।

అనద్వహమ్ । ఉపఽబర్హణమ్ ।

వాసః । హిరణ్యమ్ । దత్తావ్ ।

శే । యన్తి । దివమ్ । ఉత్తమామ్

॥ 28 ॥

అనువాదం :

దూడతో కూడిన ఆవును, ఎద్దును,
అందుతో పాటు వస్త్రములు, సువర్ణమును
ఇచ్చినవాడు ఉత్తమ ద్యులోకానికి వెడతాడు.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

అత్మానం పితరం పుత్రం పౌత్రం పితామహమ్ ।

జాయాం జగిత్రీం మాతరం యే ప్రియా స్తా నుప హ్వయే

॥ 30 ॥

పదము :

అత్మానమ్ । పితరమ్ । పుత్రమ్ । పౌత్రమ్ । పితామహమ్ ।

జాయామ్ । జగిత్రీమ్ । మాతరమ్ ।

యే । ప్రియాః । తాన్ । ఉప । హ్వయే

॥ 30 ॥

అనువాదం :

తనకు, తండ్రికి, కొడుకునకు, మనుమనికి,
పితామహునికి, భార్యకు, జనిత్రీకి, మాతకు,
ఎవ రైతే ప్రియులో వారిని నేను ఆహ్వానిస్తున్నాను. ॥ 30 ॥

మంత్రము :

యో వై నైదాఘం నామర్తుం వేద ।

ఏష వై నైదాఘో నామర్తు ర్యదజః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోజిజం పశ్చాదనం దక్షిణాఙ్గోతిషం దదాతి ■ 31 ■

వదము .

యః । వై । నైదాఘమ్ । నామ । ఋతుమ్ । వేద ।

ఏషః । వై । నైదాఘః । నామ । ఋతుః ।

యత్ । అజః । పశ్చాఽపిదనః ।

నిః । ఏవ । అప్రియస్య । భ్రాతృవ్యస్య ।

శ్రియమ్ । దహతి । భవతి । ఆత్మనా ।

యః । అజమ్ । పశ్చాఽపిదనమ్ ।

దక్షిణాఽఙ్గోతిషమ్ । దదాతి

■ 31 ■

అనువాదం .

ఇది నిజంగా గ్రీష్మర్తువు

ఇది పంచోదనము, అజము

దీనిని గ్రీష్మ ఋతువుగా ఎవరు తెలుసుకుంటారో,

ఎవ రైతే దక్షిణాఙ్గోతిని, పంచోదన అజమును

సమర్పిస్తారో - అప్రియ శత్రు సంపదను దగ్ధం చేసే

అతను - అత్యుత్తమో ప్రభావితుడౌతాడు.

॥ 31 ॥

మంత్రము :

యో వై కుర్వంతం నామర్తుం వేద

కుర్వతీం కుర్వతీ మేవాప్రియస్య

ప్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే ।

ఏష వై కుర్వన్నామర్తు ర్యదః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య ప్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోఽఽపి పశ్చాదనం దక్షిణాఞ్శ్చోతిషం దదాతి

॥ 32 ॥

పదము .

యః । వై । కుర్వంతమ్ । నామ । ఋతుమ్ । వేద ।

కుర్వతీమ్ కుర్వతీమ్ । ఏవ । అప్రియస్య ।

ప్రాతృవ్యస్య । శ్రియమ్ । ఆ । దత్తే ।

ఏషః । వై । కుర్వన్ । నామ । ఋతుః ।

యత్ । అః । పశ్చాదక్షిదనః ।

నిః । ఏవ । అప్రియస్య । ప్రాతృవ్యస్య ।

శ్రియమ్ । దహతి । భవతి । ఆత్మనా ।

యః । అజమ్ । పశ్చాత్తపదనమ్ ।

దక్షిణాత్మజ్యోతిషమ్ । దదాతి

॥ 32 ॥

అనువాదం

ఇది నిస్సందేహంగా 'కర్త' అనే ఋతువు

ఏ అజము పంచొదన అజమో,

ఎవడైతే దీనిని 'కర్త' అనే ఋతువుగా

తెలుసుకుంటాడో, ఎవడైతే దక్షిణాత్మజ్యోతిషముక్త మైన

పంచొదన అజమును దానం చేస్తాడో

అతడు అప్రియ శత్రు సంపదను అపహరిస్తాడు.

అతను ఆత్మశక్తితో ప్రభావితు డౌతాడు.

॥ 32 ॥

మంత్రము ।

యో వై సంయన్తం నానుర్తుం వేద ।

సంయతీంసంయతీ మేవాప్రియస్య

బ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే ।

ఏష వై సంయ న్నానుర్తు ర్యదజః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య బ్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోఽజం పశ్చాదనం దక్షిణాత్మజ్యోతిషం దదాతి

॥ 33 ॥

మంత్రము :

యో వై పిన్వన్తం నామర్తుం వేద ।

పిన్వతీం పిన్వతీ మేవాప్రియస్య

భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే ।

ఏష వై పిన్వ న్నామర్తు ర్యదజః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోజం పశ్చాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి || 34 ||

పదము

యః । వై । పిన్వన్తమ్ । నామ । ఋతుమ్ । వేద ।

పిన్వతీమ్ పిన్వతీమ్ । ఏవ । అప్రియస్య ।

భ్రాతృవ్యస్య । శ్రియమ్ । ఆ । దత్తే ।

ఏషః । వై । పిన్వన్ । నామ । ఋతుః ।

యత్ । అజః । పశ్చాదనః ।

నిః । ఏవ । అప్రియస్య । భ్రాతృవ్యస్య ।

శ్రియమ్ । దహతి । భవతి । ఆత్మనా ।

యః । అజమ్ । పశ్చాత్తదనమ్ ।

దక్షిణాత్తదనమ్ । దదాతి

॥ 34 ॥

అనువాదం :

ఇది పోషణ నామ ఋతువు.

ఇది పంచదశ అజము.

ఇది పోషక నామ ఋతువని నిశ్చయంగా

ఎవడు తెలుసుకుంటాడో,

దక్షిణాతేజస్సుతో కూడిన పంచదశ

అజమును సమర్పిస్తాడో,

అతను అపియ శత్రుసంపదను అపహరిస్తాడు.

అతను అత్యశక్తితో ప్రభావితు డౌతాడు.

॥ 34 ॥

మంత్రము :

యో వా ఉద్యంతం నామర్తుం వేద

ఉద్యతీమద్యతీ మేవాప్రియస్య

త్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే ।

ఏష వా ఉద్య న్నామర్తు ర్యదజః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య త్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోజం పశ్చాదనం దక్షిణాత్తదనం దదాతి

॥ 35 ॥

పదము.

యః | వై | ఉత్తయన్తమ్ | నామ | ఋతుమ్ | వేద |

ఉద్యతీమ్ ఉద్యతీమ్ | ఏవ | అప్రియస్య |

భ్రాతృవ్యస్య | శ్రియమ్ | ఆ | దత్తే |

ఏషః | వై | ఉత్తయన్ | నామ | ఋతుః |

యత్ | అజః | పశ్చాత్తదనః |

నిః | ఏవ | అప్రియస్య | భ్రాతృవ్యస్య |

శ్రియమ్ | దహతి | భవతి | ఆత్మనా |

యః | అజమ్ | పశ్చాత్తదనమ్ |

దక్షిణాత్కీర్తిషమ్ | దదాతి

■ 35 ■

అనువాదం:

ఇది ఉద్యన్నామక ఋతువు.

ఇది పంచాదన అజము.

ఇది నిజంగా ఉదయ నామక - ఋతువని

ఎవడు తెలుసుకుంటాడో,

దక్షిణాతేజస్సుతో కూడిన పంచాదన

అజమును ఎవడు సమర్పిస్తాడో

అతను అప్రియ శత్రుసంపదను

పోషక స్త్రీని అపహరిస్తాడు.

అతను ఆత్మశక్తితో ప్రభావితు డౌతాడు.

■ 35 ■

మంత్రము :

యో వా అభిభువం నామర్తుం వేద ।

అభిభవన్తి మభిభవన్తి మేవాప్రియస్య

భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే ।

ఏష వా అభిభూ ర్నామర్తు ర్యదజః పశ్చాదనః ।

ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య

శ్రియం దహతి భవ త్యాత్మనా ।

యోజిషం పశ్చాదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దహతి ॥ 36

పదము :

యః । వై । అభిభువమ్ । నామ । ఋతుమ్ । వేద ।

అభిభవన్తిమ్ అభిభవన్తిమ్ । ఏవ । అప్రియస్య ।

భ్రాతృవ్యస్య । శ్రియమ్ । ఆ । దత్తే ।

ఏషః । వై । అభిభూః । నామ । ఋతుః ।

యత్ । అజః । పశ్చాదనః ।

నిః । ఏవ । అప్రియస్య । భ్రాతృవ్యస్య ।

శ్రియమ్ । దహతి । భవతి । ఆత్మనా ।

యః । అజమ్ । పఞ్చఽఓదనమ్ ।

దక్షిణాఽజ్యోతిషమ్ । దదాతి

॥ 36 ॥

అనువాదం

ఇది అభిభవన నామక ఋతువు
ఇది పంచదన అజము
ఎవడైతే ఈ అభిభవన నామక
ఋతువును తెలుసుకుంటాడో,
దక్షిణాజ్యోతి యుక్తమైన పంచదన
అజమును సమర్పిస్తాడో,
అతడు అప్రియ శ్రుని
అభిభవన శీలమైన సంపదను అపహరిస్తాడు.
అలా దానిని పరిగ్రహించి తన శక్తితో నిలబడతాడు. ॥ 36 ॥

మంత్రము :

అజం చ పచత పఞ్చ చౌదనాన్ ।

సర్వా దిశః సంమనసః సద్ధీప్తిః

సాంతర్దేశాః వ్రతీ గృహ్లాన్తు త ఏతమ్

॥ 37 ॥

పదము :

అజమ్ । చ । పచత । పఞ్చ । చ । ఓదనాన్ ।

సర్వాః । దిశః । సమ్మనసః । సద్ధీప్తిః ।

సంతర్దేశాః । వ్రతీ । గృహ్లాన్తు । తే । ఏతమ్

॥ 37 ॥

అనువాదం:

ఈ అజమును, పంచోదనములను పరిపక్వం చేయండి.

దీనిని మీరు నర్వదిక్కులకు, అంతరిక్ష ప్రదేశానికి

సమృత్తితో సౌమనస్యంతో ప్రతిగ్రహించండి. || 37

మంత్రము:

తా¹స్తే రక్ష²స్తు తవ తుభ్య³ మేతం

తా⁴భ్య ఆజ్యం హవి రిదం జుహోమి || 38

పదము:

తా: 1. తే: రక్షస్తు 2. తవ 3. తుభ్యమ్ 4. ఏతమ్ 5.

తాభ్య: 6. ఆజ్యమ్ 7. హవి: 8. ఇదమ్ 9. జుహోమి || 38 ||

అనువాదం:

మీరు, మీరు మీకు చెందిన వీనిని

రక్షించు కొందురు గాక!

వారికై నే నీ ఆజ్యాన్ని హోమం చేస్తున్నాను. || 38 ||

ఇది ఐదవ సూక్తం.

సూక్తం - 6

ముఖ: బ్రహ్మ || దేవతలు, అతిథి: విద్యా || చందస్సు: 1 నాగినామ త్రిపాద
గాయత్రీ: 2 త్రిపదాఽఽర్చీ గాయత్రీ: 3, 7 సామ్నీ త్రిష్టువ: 4, 9
ఆర్చ్యునష్టువ: 5 ఆసురీ గాయత్రీ: 6 త్రిపదా సామ్నీ జగతీ: 8
యాజుషీ త్రిష్టువ: 10 సామ్నీ కురిగ్ బృహతీ: 11, 14-16 సామ్నీ
మష్టువ: 12 విరాడ్ గాయత్రీ: 13 సామ్నీ విచృత్ పంక్తి: 17 త్రిపదా
కురిగ్ విరాడ్ గాయత్రీ || మంత్రములు: || 17 ||

వినియోగం :- స్వర్గకాముడు దీనితో ఆపం చేస్తాడు. ఈ ఆరు పర్యాయములలో
అతిథి మాహాత్మ్యము, అతిథిపూజ వర్ణిత మైనది. అతిథిపూజకు
యజ్ఞవంతుల్యఫలం కలదని అతిథ్యప్రశంస ఉన్నది.

మంత్రము

యో విద్యాద్ బ్రహ్మ స్రత్యక్షం పరూంషి

యస్య సంఖారా ఋచో యస్యానూక్యమ్ || 1 ||

పదము.

యః | విద్యాత్ | బ్రహ్మ | స్రతి అక్షమ్ | పరూంషి |

యస్య | సమ్మఖారాః | ఋచః | యస్య | అనూక్యమ్ || 1 ||

అనువాదం:

ఎవడు స్రత్యక్షంగా బ్రహ్మను ఎరుగునో,
ఎవని అవయవములు యజ్ఞసామగ్రియో,
ఎవని వెన్నెముక ఋక్ లో.....

|| 1 ||

మంత్రము

సామాని యస్య లోమాని యజు ర్హృదయ ముచ్యతే

పరిస్తరణ మిద్ధవిః || 2 ||

పదము.

సామాని | యస్య | లోమాని | యజుః | హృదయమ్ | ఉచ్యతే |

పరిస్తరణమ్ | ఇత్ | హవిః || 2 ||

అనువాదం :

ఎవరి రోమములు సామములో,
ఎవని హృదయం యజుస్సుగా పేర్కొంటారో,
ఎవరి పరిస్తరణ (వస్త్రం) హవిస్సో... || 2 ||

మంత్రము :

యద్ వా అతిథిపతి రతిథీన్
ప్రతివశ్యతి దేవయజ్ఞనం ప్రేక్షతే || 3 ||

పదము :

యత్ । వై । అతిథిపతిః । రతిథీన్ ।
ప్రతిపశ్యతి । దేవయజ్ఞనమ్ । ప్ర । ఈక్షతే || 3 ||

అనువాదం :

ఏ గృహస్థు అతిథుల కోసమై ప్రతీక్షిస్తాడో,
దేవయజ్ఞాన్ని పరికిస్తాడో..... || 3 ||

మంత్రము :

య దభివదతి దీక్షా ముపైతి
య దుదకం యాచ త్యపః ప్ర యతి || 4 ||

పదము :

యత్ । అభివదతి । దీక్షామ్ । ఉప । ఏతి ।
యత్ । ఉదకమ్ । యాచతి । అపః । ప్ర । నయతి || 4 ||

అనువాదం .

ఎవడు అతిథులను పలకరిస్తాడో,
ఎవడు యజ్ఞదీక్షను వహిస్తాడో,
ఎవడు జలమును యాచిస్తాడో,
ఎవ డతనికి జలము నిస్తాడో ..

॥ 4 ॥

మంత్రము

యా ఏవ యజ్ఞ ఆపః ప్రదీయస్తే తా ఏవ తాః ॥ ౪ ॥

పదము :

యాః । ఏవ । యజ్ఞే । ఆపః । ప్రదీయస్తే । తాః । ఏవ । తాః

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

ఎవడు యజ్ఞజలంతో వెడతాడో వారే వారు.

॥ ౪ ॥

మంత్రము :

యత్ తర్పణ మాహరన్తి య ఏవాగ్నిషోమీయః

పశు ర్బధ్యతే స ఏవ సః

॥ 5 ॥

పదము .

యత్ । తర్పణమ్ । ఆహరన్తి । యః । ఏవ । అగ్నిషోమీయః

పశుః । బధ్యతే । సః । ఏవ । సః

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఎవడు అతిథిని తృప్తిపరచుటకై
జలమును కొనిపోతాడో,

ఎవడు అగ్నికై, సోమునికై పశువును
బంధిస్తాడో అతడే అతడు.

॥ 6 ॥

మంత్రము:

య దావనథాన్ కల్పయన్తి

నదోహవిర్ధానాన్యేవ తత్ కల్పయన్తి

॥ 7 ॥

పదము:

యత్ । ఆవనథాన్ । కల్పయన్తి ।

నదోహవిర్ధానాని । ఏవ । తత్ । కల్పయన్తి

॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఎవడు అతిథి కోసమై వసతులను కల్పిస్తాడో,
యజ్ఞమునందు హవిర్ధానమును అతనే కల్పిస్తాడు.

॥ 7 ॥

మంత్రము:

య దువస్తృణన్తి బర్హిరేవ తత్

॥ 8 ॥

పదము:

యత్ । ఉవస్తృణన్తి । బర్హిః । ఏవ । తత్

॥ 8 ॥

అనువాదం:

ఎవ డైతే శృణులను పరుస్తాడో,
అతడే యజ్ఞమునందు దర్శులను పరుస్తాడు.

॥ 8 ॥

మంత్రము:

య దువరిశయన మాహరన్తి

స్వర్గ మేవ తేన లోక మవ యన్తి

॥ 9 ॥

పదము

యత్ ఉపరిఽశయనమ్ । ఆఽహరన్తి ।

స్వఃఽగమ్ । ఏవ । తేన । లోకమ్ । అవ । రున్తి ॥ 9 ॥

అనువాదం

ఎవడు దాసిపై శయనమును అహరిస్తాడో,
అతనిచే స్వర్గలోకం అవరుద్ధ మౌతుంది.

॥ 9 ॥

మంక్రము :

యత్ కశిపూపబర్హణ మాహరన్తి పరిధయ ఏవ తే ॥ 10 ॥

పదము

యత్ కశిపుఽపబర్హణమ్ । ఆఽహరన్తి ।

పరిఽధయః । ఏవ । తే ॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఎవడు అతిథి కోసమై ఉపబర్హణాన్ని కొని పోతాడో,
ఎవడు యజ్ఞమునకు పరిధి అవుతాడో

॥ 10 ॥

మంక్రము

య దాజ్ఞానాభ్యజ్ఞన మాహరన్త్యాజ్య మేవ తత్ ॥ 11 ॥

పదము

యత్ ఆజ్ఞనఽభ్యజ్ఞనమ్ । ఆఽహరన్తి ।

ఆజ్యమ్ । ఏవ । తత్ ॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఎవడు కనులకు లంజనమును,
శరీరమునకు లభ్యంజనమును ఆహరిస్తాడో, అది అజ్యమే. ||11||

మంత్రము :

యత్ పురా వరివేషాత్ ఖాద మాహరన్తి

పురోడాశా వేవ త

|| 12 ||

పదము :

యత్ పురా వరివేషాత్ ఖాదమ్ ఆహరన్తి ।

పురోడాశా వేవ త

|| 12 ||

అనువాదం :

ఎవడు భోజనానికి ముందు అతిథి కోసమై
భోజనం కొని వస్తాడో అది పురోడాశమే । || 12 ||

మంత్రము :

య దశనకృతం హ్వయన్తి

హవిష్కృత మేవ తద్ధ్వయన్తి

|| 13 ||

పదము :

యత్ అశనకృతమ్ హ్వయన్తి ।

హవిఃకృతమ్ ఏవ తత్ హ్వయన్తి

|| 13 ||

అనువాదం :

ఎవడు వంటవారిని ఆహ్వానిస్తాడో,
అతడే హవిస్సును, యజ్ఞం చేయువారిని ఆహ్వానిస్తాడు. ||13||

మంత్రము

యే వ్రీహయో యవా నిరుప్యస్తేంశవ ఏవ తే || 14 ||

పదము :

యే । వ్రీహయః । యవాః । నిఃశప్యస్తే ।

అంశవః । ఏవ । తే || 14 ||

అనువాదం

ఏ వ్రీహి, యవలను నిరూపిస్తారో,
అవి సోమలతా ఖండములే....

|| 14 ||

మంత్రము

యా న్యూలూఖలముసలాని గ్రావాణ ఏవ తే || 15 ||

పదము :

యాని । ఉలూఖలముసలాని । గ్రావాణః । ఏవ । తే || 15 ||

అనువాదం

ఏవి ఉలూఖల ముసలములో (రోలు, రోకలి)
అవి సోమరసాన్ని తీయడాని కుపయోగించే శిలలే. || 15 ||

మంత్రము .

శూర్పం పవిత్రం తుషా ఋజీషా భిషవడి రావః || 16 ||

పదము :

శూర్పమ్ । పవిత్రమ్ । తుషాః । ఋజీషా । అభిషవసీః । ఆవః

|| 16 ||

అనువాదం :

అతిథికై చేతులో కొని వచ్చిన లాజలు
యజ్ఞంలో పవిత్రంతో సమానం.
ధాన్యం మీది పొట్టు, నోమడ సం తీసిన తరువాత
మిగిలిన పిప్పితో సమానం.
అతిథి భోజనానికై ఉపయోగించే జలం
యజ్ఞ జలంతో సమానం.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

సుగ్ దర్వి ర్నైక్షణ మాయవనం

ద్రోణకలశాః కుమ్భ్యై వాయవ్యాని

పాత్రాదీయ మేవ కృష్ణాజినమ్

॥ 17 ॥

పదము :

సుగ్ । దర్విః । నేక్షణమ్ । ఆయవనమ్ ।

ద్రోణకలశాః । కుమ్భ్యైః । వాయవ్యాని ।

పాత్రాదీ । ఇయమ్ । ఏవ । కృష్ణాజినమ్

॥ 71 ॥

అనువాదం :

కొయ్య గరితె సుక్కుతో సమానం.
పంట చెసేటప్పుడు అన్నాన్ని పరికించడం
యజ్ఞాన్ని వీక్షించడంతో సమానం.
చిన్న, పెద్ద పాత్రలు యజ్ఞపాత్రలతో సమాన మైనవి.
అతిథికై ఇతర పాత్ర లేవి చేస్తారో,
అవి యజ్ఞపాత్రలతో సమాన మైనవి.
అలాంటిదే కృష్ణాజినం.

॥ 17 ॥

పదము :

యత్ | ఆహ | భూయః | ఉత్ | హర | ఇతి |

ప్రాణమ్ | ఏవ | తేన | వర్షీయాంసమ్ | కురుతే || 2 ||

అనువాదం :

అధికంగా తిరిగి అతిథికి ఏ దైతే ఇస్తారో,
దానితో తన ప్రాణాన్ని చిరస్థాయిగా చేసుకుంటాడు. ||2||

మంత్రము :

ఉప హరతి హవీం ష్యా సాదయతి || 3 ||

పదము :

ఉప | హరతి | హవీంషి | ఆ | సాదయతి || 3 ||

అనువాదం :

అది హవిరాది పదార్థాలను కొనిపోయిన ట్లవుతుంది. || 3 ||

మంత్రము :

తేషా మాసన్నానా మతిథి రాత్మన్ జహోతి || 4 ||

పదము :

తేషామ్ | ఆసన్నానామ్ | అతిథిః | ఆత్మన్ | జహోతి || 4 ||

అనువాదం :

అనన్నము లైన పదార్థముల నుంచి
కొన్ని పదార్థములను అతిథి తాను
హవనం చేసుకుంటాడు. (స్వీకరిస్తాడు.) || 4 ||

మంత్రము

స్రూచా హస్తీన ప్రాణి యాపే స్రూక్కారేణ వషట్కారేణ ॥ 5 ॥

వదము :

స్రూచా । హస్తీన । ప్రాణి । యాపే ।

స్రూక్ ౭కారేణ । వషట్ ౭కారేణ ॥ 5 ॥

అనువాదం .

స్రూక్కు వంటి చేతితో ప్రాణరూప మైన యూపంపై
భోజనం చేసేటప్పుడు వచ్చే శబ్దాలు
వషట్కారాలుగా అహుతి చేసుకుంటాడు.

॥ 5 ॥

మంత్రము :

ఏతే వై ప్రియా శృప్రియా శృర్విషః

స్వర్గం లోకం గమయన్తి య దతిథయః ॥ 6 ॥

వదము .

ఏతే । వై । ప్రియాః । చ । అప్రియాః । చ । ఋర్విషః ।

స్వః ౭గమ్ । లోకమ్ । గమయన్తి । యత్ । అతిథయః ॥ 6 ॥

అనువాదం

అతిథులుగా వచ్చిన వారు -

ప్రియులు కాని, అప్రియులు కాని

అతిథ్యయజ్ఞంలో వారు ఋర్విష్కులు.

వారు యజమానుని స్వర్గలోకానికి పంపుతారు.

॥ 6 ॥

మంత్రము:

స య ఏవం విద్వాన్ న ద్విష స్మశ్నీయా

న్న ద్విషతోఽన్న మశ్నీయా

న్న మీమాంసితస్య న మీమాంసమానస్య || 7 ||

పదము:

సః । యః । ఏవమ్ । విద్వాన్ । న । ద్విషన్ । న । అశ్నీయాత్ ।

న । ద్విషతః । అన్నమ్ । అశ్నీయాత్ ।

న । మీమాంసితస్య । న । మీమాంసమానస్య || 7 ||

అనువాదం:

ఈ తత్త్వాన్ని తెలిసిన వాడు ఎవరి వైనా

ద్వేషిస్తూ భోజనం చేయకూడదు.

ద్వేషుల అన్నాన్ని తినకూడదు.

అనుమానించే వాని అన్నాన్ని తినకూడదు. || 7 ||

మంత్రము:

సర్వో వా ఏష జగ్ధ౯పాప్మా యస్యాన్న మశ్నన్తి || 8 ||

పదము:

సర్వః । వై । ఏషః । జగ్ధ౯పాప్మా ।

యస్య । అన్నమ్ । అశ్నన్తి || 8 ||

అనువాదం:

నివని అన్నాన్ని అతిథులు భుజిస్తారో,

వారు ఇతని సర్వ పాపములను దహించి వేస్తారు. || 8 ||

మంత్రము :

సర్వో వా ఏషోఽజగదపాప్మా యస్యాన్నం నాశ్చన్తి || 9 ||

పదము ,

సర్వః । వై । ఏషః । అజగదపాప్మా ।

యస్య । అన్నమ్ । న । అశ్చన్తి || 9 ||

అనువాదం

ఎవరి అన్నాన్ని తినరో, వారి పాప మంతా అలాగే ఉండుంది

|| 9 ||

మంత్రము

సర్వదా వా ఏష యుర్తగ్రావార్ద్ర పవిత్రో

వితతాధ్వర ఆహృతయజ్ఞక్రతు ర్య ఉపహరతి || 10 ||

పదము ,

సర్వదా । వై । ఏషః । యుర్తగ్రావా । ఆర్ద్రపవిత్రః ।

వితతాధ్వరః । ఆహృతయజ్ఞక్రతుః । యః । ఉపహరతి

|| 10 ||

అనువాదం :

ఏ గృహస్థు అతిథికి అవసర సామగ్రిని కొనిపొతాడో,

అతడు సర్వదా సోమరసం తీసి శిలతో

సోమరసాన్ని తిస్తూనే ఉంటాడు

అతను సర్వదా పవిత్రుడు.

నదా యజ్ఞకర్త.

అతను నదా యజ్ఞాన్ని నిర్వర్తించినవాడు

|| 10 ||

మంత్రము :

ప్రాజాపత్యో వా ఏతస్య యజ్ఞో వితతో య ఉపహరతి ॥ 11 ॥

పదము :

ప్రాజాపత్యః । వై । ఏతస్య ।

యజ్ఞః । వితతః । యః । ఉపహరతి ॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఎవడు అతిథికి సామగ్రిని కొని వస్తాడో,
అతను ప్రాజాపత్య యజ్ఞాన్ని నిర్వర్తించిన వాడు. ॥ 11 ॥

మంత్రము :

ప్రజాపతే ర్వా ఏష విక్రమా నను విక్రమతే య ఉపహరతి

॥ 12 ॥

పదము :

ప్రజాపతేః । వై । ఏషః । విక్రమాన్ ।

అనువిక్రమతే । యః । ఉపహరతి ॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఎవడు అతిథికి దాన మిస్తాడో,
అతడు ప్రజాపతి అడుగులలో నడుస్తాడు. ॥ 12 ॥

మంత్రము :

యోతిథీనాం స ఉహవసీయో

యో వేత్సీని స గార్హపత్యో

యస్మిన్ పవన్తి స దక్షిణాగ్నిః ॥ 13 ॥

పదము

యః । అతిథినామ్ । నః । ఆహవనీయః ।

యః । వేశ్మని । నః । గార్హపత్యః ।

యస్మిన్ । పచంతి । నః । దక్షిణఽఅగ్నిః ॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఏది అతిథులకు భోజనం కల్పిస్తుందో,

అది ఆహవనీయాగ్ని.

ఏది ఇంటిలో ఉంటుందో, అది గార్హపత్యాగ్ని.

దేనితో వంట చేస్తారో, అది దక్షిణాగ్ని. ॥ 13 ॥

సూక్తం-6 (3)

ముషిః బ్రహ్మ ॥ దేవతలు : అతిథి, విద్యా ॥ భందస్య : 1-8, 9 తిపదా పిపిలికా
మద్యా గాయత్రీ : 7 సామ్ని బృహతి : 8 పిపిలికమధోష్టిక ॥
మంత్రములు : ॥ 9 ॥

మంత్రము .

ఇష్టం చ వా ఏష హూర్తం చ గృహదా

మశ్నాతి యః హర్వోఽతిథే రశ్నాతి ॥ 1 ॥

మంత్రము .

ఇష్టమ్ । చ । వై । ఏషః । హూర్తమ్ । చ । గృహదామ్ ।

అశ్నాతి । యః । హర్వః । అతిథేః । అశ్నాతి ॥ 1 ॥

అనువాదం :

అతిథి కంటె హూర్వం భుజించే వాడు

తన ఇళ్ళ ఇష్టాన్ని, హూర్తిని భుజించిన వా డవుతాడు. ॥ 1 ॥

మంత్రము:

వయశ్చ వా ఏష రసం చ గృహదా

మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి

॥ 2 ॥

పదము:

వయః । చ । వై । ఏషః । రసమ్ । చ । గృహదామ్ ।

అశ్నాతి । యః । పూర్వః । అతిథేః । అశ్నాతి

॥ 2 ॥

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించిన వాడు

తన ఇంటి రసాన్ని, క్షీరాన్ని భుజించిన వా డవుతాడు. ॥ 2 ॥

మంత్రము:

ఉర్జాం చ వా ఏష స్సౌతిం చ గృహదా

మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి

॥ 3 ॥

పదము:

ఉర్జామ్ । చ । వై । ఏషః । స్సౌతిమ్ । చ । గృహదామ్ ।

అశ్నాతి । యః । పూర్వః । అతిథేః । అశ్నాతి

॥ 3 ॥

అనువాదం:

అతిథి కంటె ముందు భుజించిన వాడు

తన ఇంటి ఉర్జస్సును, స్ఫూర్తిని భుజించిన వా డవుతాడు.

॥ 3 ॥

మంత్రము .

ప్రజాం చ వా ఏష పశుంశ్చ గృహదా

మశ్వాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్వాతి

॥ 4 ॥

పదము

ప్రజామ్ । చ । వై । ఏషః । పశున్ । చ । గృహదామ్ ।

అశ్వాతి । యః । పూర్వః । అతిథేః । అశ్వాతి

॥ 4 ॥

అనువాదం .

అతిథి కంటె ముందు భుజించిన వాడు

తన ఇంటి సంతానాన్ని, పశువులను

భుజించినవా డవుతాడు.

॥ 4 ॥

మంత్రము .

క్తిర్తిం చ వా ఏష యశ్శ్చ గృహదా

మశ్వాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్వాతి

॥ 5 ॥

పదము :

క్తిర్తిమ్ । చ । వై । ఏషః । యశః । చ । గృహదామ్ ।

అశ్వాతి । యః । పూర్వః । అతిథేః । అశ్వాతి

॥ 5 ॥

అనువాదం :

అతిథి కంటె ముందు భుజించిన వాడు

తన ఇంటి కీర్తిని, యశస్సును

భుజిందన వా డవుతాడు.

॥ 5 ॥

మంత్రము :

శ్రీయం చ వా ఏష సంవిదం చ గృహాదా

మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథి రశ్నాతి

॥ 6 ॥

పదము :

శ్రీయమ్ । చ । వై । ఏషః । సమ్విదమ్ । చ । గృహాదామ్ ।

అశ్నాతి । యః । పూర్వః । అతిథిః । అశ్నాతి

॥ 6 ॥

అనువాదం :

అతిథి కంటె ముందు భుజించిన వాడు

తన ఇంటి సంపదను, సంజ్ఞానాన్ని

భుజించిన వాడెతాడు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ఏష వా అతిథి ర్యచ్ఛోత్రియ

స్తస్మాత్ పూర్వో నాశ్నీయాత్

॥ 7 ॥

పదము :

ఏషః । వై । అతిథిః । యత్ । శ్శోత్రియః ।

తస్మాత్ । పూర్వః । న । అశ్నీయాత్

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఈ అతిథి శ్శోత్రియుడు.

అందువల్ల అతని కంటె ముందు

భోజనం చేయడం తగదు.

॥ 7 ॥

పంశ్రమము.

అశితావ త్యతిథా వశ్చీయాద్ యజ్ఞస్య

సాత్మత్వాయ యజ్ఞస్యావీచ్ఛేదాయ తద్ వ్రతమ్ || 8 ||

పదము.

అశితవతి . అతిథా . అశ్చీయాత్ . యజ్ఞస్య .

సాత్మత్వాయ . యజ్ఞస్య . అవీచ్ఛేదాయ . తత్ . వ్రతమ్

|| 8 ||

అనువాదం :

అతిథి భుజించిన తర్వాత గృహస్థు భుజించాలి.

యజ్ఞ సంగతికై యజ్ఞం అవిచ్ఛేదంగా

సాగుటకై అది వ్రతంగా పాటించాలి.

|| 8 ||

పంశ్రమము :

ఏతద్ వా ఉ స్వాదీయో య దధిగవం

క్షీరం వా మాంసం వా తదేవ నాశ్చీయాత్ || 9 ||

పదము.

ఏతత్ . వై . ఓం ఇతి . స్వాదీయః . యత్ . అధిగవమ్ .

క్షీరమ్ . వా . మాంసమ్ . వా . తత్ . ఏవ . న . అశ్చీయాత్ || 9 ||

అనువాదం :

ఏది మధురంగా ఉండునో,

ఏది గోక్షీరము, గోమాంసము అగునో,

దానినే అతిథి కంటె ముందు భుజించ కూడదు.

|| 9 ||

మూర్తం - 6 (4)

ఋషి: బ్రహ్మ॥ దేవతలు: అతిథి: విద్యా: చందస్సు: 1,3,5,7 ప్రాణావ
త్యాఽనుష్ఠవ: 2,4,8,8 త్రిపదా గాయత్రీ: 9 ధురిక్ ప్రాణావత్యా
గాయత్రీ: 10 చతుష్పదా ప్రస్తారపంక్తి॥ మంత్రములు: ॥ 10 ॥

మంత్రము:

న య ఏవం విద్వాన్ క్షీర ముపసిచ్యోపహరతి ॥ 1 ॥

పదము:

నః । యః । ఏవమ్ । విద్వాన్ ।

క్షీరమ్ । ఉపఽసిచ్య । ఉపఽహరతి ॥ 1 ॥

అనువాదం:

ఈ విషయం తెలిసిన వాడు అతిథి కోసమై
క్షీరాన్ని పాత్రలో తీసుకుని వెడతాడు.

॥ 1 ॥

మంత్రము:

యావ దగ్నిష్ఠోమే నేష్ఠ్యా

సునమ్పద్ధే నావరుణే తావ దీనే నావ రుణే ॥ 2 ॥

పదము:

యావత్ । అగ్నిఽష్టోమేన । ఇష్ఠ్యా । సుఽనమ్పద్ధేన । అపఽరుణే ।

తావత్ । ఏనేన । అవ । రుణే ॥ 2 ॥

అనువాదం:

సునమ్పద్ధమైన అగ్నిష్ఠోమాన్ని
పూర్తి చేసిన ఫలాన్ని అనుభవిస్తాడు.

॥ 2 ॥

మంత్రము:

స య ఏవం విద్వాన్తస్త్విరుపసిచ్ఛ్యప హరతి || 3 ||

పదము

సః । యః । ఏవమ్ । విద్వాన్ ।

సర్విః । ఉపఽసిచ్ఛ్య । ఉపఽహరతి || 3 ||

అనువాదం .

ఈ విషయం తెలిసిన విద్వాంసుడు

అతిథి కోసమై సర్పిని పాత్రలో తీసుకొని వెడతాడు. || 3 ||

మంత్రము:

యావ దతిరాత్రే షష్ఠ్యా

సుసమ్మద్ధే నావరుణే తావ దేనే నావ రుణే || 4 ||

పదము:

యావత్ । అతిరాత్రేః । షష్ఠ్యా ।

సుఽసమ్మద్ధేన । అవఽరుణే । తావత్ । ఏనేన । అవ । రుణే || 4 ||

అనువాదం :

అతిరాత్ర ఇష్టితో అతి సమ్మద్ధ మైన

యజ్ఞాన్ని చూసిన ఫలాన్ని పొందుతాడు. || 4 ||

మంత్రము .

స య ఏవం విద్వాన్ మధూపసి చ్ఛ్యపహరతి || 5 ||

పదము :

సః యః ఏవమ్ విద్వాన్ మధు ఉపనిచ్య ఉపహరః

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఈ విషయం తెలిసిన మనిషి అతిథి కివ్వడానికై
మధువును పాత్రలో ఉంచుకొని తీసుకొని వెడతాడు. ॥ 5 ॥

మంత్రము :

యావత్ సత్త్వసద్యే నేష్ట్యా సుసమ్మద్ధే నావర్ధన్తే

తావ దీనే నావ రున్తే

॥ 6 ॥

పదము :

యావత్ సత్త్వసద్యేన ఇష్ట్యా సుసమ్మద్ధేన అవర్ధన్తే

తావత్ ఏనేన అవ రున్తే

॥ 6 ॥

అనువాదం :

సమృద్ధ మైన సత్రసద్య మనే
యజ్ఞం చేసిన ఫలాన్ని అనుభవిస్తాడు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

స య ఏవం విద్వాన్ మాంస ముపసి చ్యోపహరతి ॥ 7 ॥

పదము :

సః యః ఏవమ్ విద్వాన్

మాంసమ్ ఉపనిచ్య ఉపహరతి

॥ 7 ॥

మంత్రము:

ప్రజానాం ప్రజననాయ గచ్ఛతి

ప్రతిష్ఠాం ప్రేయః ప్రజానాం భవతి

య ఏవం విద్వా నుదక ముపసి చ్యోవహరతి || 10 ||

వదము:

ప్రజానామ్ । ప్రజననాయ । గచ్ఛతి ।

ప్రతిష్ఠామ్ । ప్రేయః । ప్రజానామ్ । భవతి ।

యః । ఏవమ్ । విద్వాన్ । ఉదకమ్ । ఉపసించ్య । ఉపహరతి

|| 10 ||

అనువాదం:

సంతానోత్పత్తి ప్రాప్తికై ప్రతిష్ఠను పొందుతాడు.

ప్రజలకు ప్రేయ దౌతాడు.

ఇది తెలిసిన వాడు ఉదకాన్ని పాత్రలో

ఉంచుకొని అతిథికై తీసుకొని వెడతాడు.

|| 10 ||

సూక్తం-6 (5)

ఋషి: బ్రహ్మ॥ దేవతలు: అతిథి: విద్యా॥ ఛందస్సు: 1 సామ్యుష్టిక్:

2 పురశస్తిక్: 8, 5, 7 (వీటి రెండింటి ఉత్తరార్థము), 10 భురిక్ సామ్యు

ద్విహతి: 4, 8, 9 సామ్యుసుప్తువ: 5 (పూర్వార్థము) త్రివదా విచృద్

విషమా నామ గాయత్రీ: 7 (పూర్వార్థము) త్రివదా విరాద్ విషమా నామ

గాయత్రీ: 8 త్రివదా విరా దమప్తువ: మంత్రములు: || 10 ||

మంత్రము:

తస్మా ఉషా హిష్కృదోతి నవితా వ స్త్రోతి

|| 1 ||

పదము

తస్మై । ఉపాః । హిజ్ । కృదోతి । సవితా । ప్ర । స్తాతి ॥ 1 ॥

అనువాదం.

ఇది ఎరిగిన వానికై ఉష ఆనంద సందేశాన్ని ఇస్తుంది.

సవిత ప్రశంస చేస్తాడు.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

బృహస్పతి రూర్థయోద్గాయతి

త్వష్టా పుష్ట్యా ప్రతి హరతి విశ్వే దేవా నిధనమ్ ॥ 2 ॥

పదము :

బృహస్పతిః । ఉర్థయా । ఉత్ । గాయతి ।

త్వష్టా । పుష్ట్యా । ప్రతి । హరతి । విశ్వే । దేవాః । నిధనమ్ ॥ 2 ॥

అనువాదం :

బృహస్పతి గుణగానం చేస్తాడు.

త్వష్ట అతనికి పుష్టి నిస్తాడు.

విశ్వేదేవతలు ఆశ్రయప్రదానం చేస్తారు.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః

పశూనాం భవతి య ఏవం వేద ॥ 3 ॥

పదము .

నిధనమ్ । భూత్యాః । ప్రజాయాః ।

పశూనామ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద ॥ 3 ॥

అనువాదం :

అందువల్ల అతను సంపద, సంతానం, పశువులకు
అశ్రయస్థానం అవుతాడు.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

తస్మా¹ ఉద్య² స్త్వార్యో³ హి⁴ జ్ఞో⁵తి సంగ⁶వః ప్ర⁷ స్తితి⁸ ॥ 4 ॥

పదము :

తస్మై¹ । ఉత్²యన్³ । సూర్యః⁴ । హి⁵ । జ్ఞో⁶తి ।

సమ్⁷గ⁸వః । ప్ర⁹ । స్తితి

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఈ అతిథిసత్కార వ్రతం తెలిసిన వానికి
ఉదయిస్తున్న సూర్యుడు ఆనంద సందేశం ఇస్తాడు.
ప్రభాత సమయం ప్రశంస చేస్తుంది.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

మధ్య¹స్థిన² ఉద్ధా³య త్యపరా⁴హ్ణః

ప్ర⁵తి హర⁶ త్యస్తం⁷య ని⁸ధనమ్⁹ ।

ని¹ధనం భూతా²ః ప్ర³జాయాః

వశూ¹నాం భ²వతి య ఏ³వం వే⁴ద

॥ 5 ॥

పదము :

మధ్య¹స్థినః² । ఉత్³ । గాయ⁴తి । అవర⁵అహ్⁶ః ।

ప్ర¹తి । హర²తి । అస్త³మ్⁴యన్⁵ । ని⁶ధనమ్⁷ ।

ని॒ధ॑నమ్ । భూ॒తాః । ప్ర॒జా॑యాః ।

వశూ॑నామ్ । భ॒వతి॑ । యః । ఏ॒వమ్ । వేద॑

॥ 5 ॥

అనువాదం :

మధ్యందినం గుణగానం చేస్తుంది.

అపరాహ్ణం పుష్టి నిస్తుంది.

అస్తమయం ఆశ్రయ మిస్తుంది.

ఇలా అతను సంపత్తికి, ప్రజకు,

పశువులకు ఆశ్రయస్థాన మౌతాడు.

॥ 5 ॥

మంత్రము

తస్మా॑ అ॒థో భ॒వన్ హి॑జ్ఞోతి స్త॒నయన్॑ ప్ర స్తాతి ॥6॥

పదము .

తస్మే॑ । అ॒థః । భ॒వన్ । హి॑జ్ । జ్ఞోతి॑ ।

స్త॒నయన్॑ । ప్ర । స్తాతి॑

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఈ అతిథినక్కార వ్రతం తెలిసిన వానికి

ఆకనం లోని మేఘం ఆనంద నందేశ మిస్తుంది.

మేఘగర్జనం ప్రశంసిస్తుంది.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

విద్యో॑తమా॒నః ప్ర॒తి హ॒రతి॑ వర్ష

స్పృ॑గ్గాయ త్యుద్భ॒ష్టాన్ నిధ॑నమ్ ।

నిధ॑నం భూ॑త్యాః ప్ర॒జాయాః

వశూ॑నాం భ॒వతి య ఏ॒వం వేద

॥ 7 ॥

పదము:

వి॒ద్యోత॑మానః । ప్ర॒తి । హ॒రతి । వర్ష॑న్ ।

ఉత్ । గాయ॑తి । ఉత్॒గృ॒హ్ణన్ । ని॒ధన॑మ్ ।

ని॒ధన॑మ్ । భూ॑త్యాః । ప్ర॒జాయాః ।

వశూ॑నామ్ । భ॒వతి । యః । ఏ॒వమ్ । వేద

॥ 7 ॥

అనువాదం:

మెరిసే మబ్బు పుష్టి నిస్తుంది.

వర్షాభ్రం గుఱగానం చెస్తుంది.

పై కెగిరే మబ్బు ఆశ్రయ మిస్తుంది.

ఈ విధంగా అతను సంపత్తికి, ప్రజకు,

పశువులకు ఆశ్రయస్థాన మౌతాడు.

॥ 7 ॥

మంత్రము:

అతి॑భీన్ ప్ర॒తి పశ్య॑తి హి॒హ్మో త్యభి॑ వదతి

ప్ర స్తౌ త్యద॑కం యాచ త్యద్ధా॑యతి

॥ 8 ॥

పదము:

అతి॑భీన్ । ప్ర॒తి । పశ్య॑తి । హి॒హ్మో । త్యభి॑ । వదతి ।

ప్ర । స్తౌతి । ఉద॑కమ్ । యాచతి । ఉత్ । గాయ॑తి ॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఈ అతిథిని త్వార ప్రతం తెలిసిన వాడు

అతిథులను దర్శిస్తాడు.

అనందంతో శబ్దం చేస్తాడు.

అతిథులకు నమస్కరిస్తాడు.

వారిని ప్రస్తుతిస్తాడు.

అతను జలం తీసుకున్నపుడు

యజ్ఞంలో ఉద్ధాత వలె గానం చేస్తాడు.

॥ 8 ॥

మంత్రము

ఉ॒వ॑ హ॒రతి॑ వ్ర॒తి హ॒ర త్వ॑చ్ఛిష్టం ని॒ధన॑మ్

॥ 9 ॥

పదము.

ఉ॒వ॑ । హ॒రతి॑ । వ్ర॒తి । హ॒రతి॑ । ఉత్॑శిష్టమ్ । ని॒ధన॑మ్ ॥ 9 ॥

అనువాదం :

అతిథులకు ఇచ్చిన పదార్థాలను

యజ్ఞమునకు ఉపహారంగా భావిస్తాడు.

ఎవడు అతిథులకు భోజనం పెట్టి,

మిగిలిన దానిని భక్షిస్తాడో,

అతడు యజ్ఞాన్ని సంపూర్తి చేస్తాడు.

॥ 9 ॥

మంత్రము .

ని॒ధనం॑ భూ॒త్యాః॑ వ్ర॒జాయాః॑

వశూ॑నాం భి॒వతి॑ య ఏ॒వం వేద॑

॥ 10 ॥

పదము :

నిఁదనమ్ । భూత్యాః । ప్రజాయాః ।

పశునామ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఈ విధంగా అతిథిసత్కారం చేసే వాడు

నంపదకు, ప్రజకు, పశువులకు

అశ్రయస్థాన మౌతాడు.

॥ 10 ॥

సూక్తం-6 (6)

ముషిః బ్రహ్మ ॥ దేవతలు; అతిథి; విద్యా ॥ చందస్సు: 1 అసురీ గాయత్రీ; 2 సామ్యునుష్టువ్; 3, 5 త్రిపదాఽఽర్చి వంక్తి; 4 ఏకపదా ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ; 8-11 అర్చి బృహతీ; 12 ఏకపదా అసురీ జగతీ; 13 యాజుషీ త్రిష్టువ్; 14 ఏకపదాసుర్యుష్టిక్ ॥ మంత్రములు: ॥ 14 ॥

మంత్రము :

యత్ క్షత్తారం హ్వయ త్యా శ్రావయ త్యేవ తత్ ॥ 1 ॥

పదము :

యత్ । క్షత్తారమ్ । హ్వయతి । ఆ । శ్రావయతి । ఏవ । తత్ ॥ 1 ॥

అనువాదం :

ద్వారపాలకుని పిలిచిన వాడు

అధిశ్రవణం చేసిన వాడే అవుతాడు.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

యత్ ప్రతిశృణోతి వ్రత్యాశ్రావయ త్యేవ తత్

॥ 2 ॥

పదము

యత్ | ప్రతి॒ఽశృ॒ణోతి॑ | ప్రతి॒ఽశ్రా॑వయతి | ఏ॒వ | తత్ || 2 ||

అనువాదం :

ఎవడు వింటాడో అతను ప్రత్యాశ్రవణం
చేసినవాడే అవుతాడు.

|| 2 ||

మంత్రము

యత్ పరి॑వేష్టారః పాత్ర॑హస్తాః

పూర్వే చాపరే చ ప్రపద్య॑స్తే

చమసాధ్వర్య॑వ ఏ॒వ తే

|| 3 ||

పదము :

యత్ | పరి॑వేష్టారః | పాత్ర॑హస్తాః |

పూర్వే | చ | అపరే | చ | ప్రపద్య॑స్తే |

చమసాధ్వర్య॑వః | ఏ॒వ | తే

|| 3 ||

అనువాదం :

అతిథులకై పూర్వం, అపరం పరివేష్టించిన వారు,
పాత్రహస్తాలు మొదలైన చారి వద్దకు వెళ్ళేవాడు.
యజ్ఞమునకు చమసాధ్వర్యుడే అవుతాడు.

|| 3 ||

మంత్రము :

తేషాం న కశ్చ నాహోతా

|| 4 ||

పదము :

తేషామ్ | న | కః | చన | అహోతా

|| 4 ||

అనువాదం :

వారిలో ఎవడూ అయాజకుడు కాదు.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

యద్ వా అతిథిపతి రతిథీన్ పరివిష్యగృహం నువోదై

త్యవభృథ మేవ త దుపావైతి

॥ 5 ॥

పదము :

యత్ । వై । అతిథిపతిః । అతిథీన్ ।

పరివిష్య । గృహమ్ । ఉపపాద్యైతి ।

అవభృథమ్ । ఏవ । తత్ । ఉపపాద్యైతి

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఏ గృహస్థు అతిథులకు భోజనం పెట్టి

తన ఇంటికి వెదుతాడో, అతను

అవభృథ స్నానం చేయడానికి వెళ్ళినట్లే అవుతుంది. ॥ 5 ॥

మంత్రము :

యత్ సభాగయతి దక్షిదాః సభాగయతి

య దనుతిష్ఠత ఉదవస్య త్యేవ తత్

॥ 6 ॥

పదము :

యత్ । సభాగయతి । దక్షిదాః । సభాగయతి ।

యత్ । అనుతిష్ఠతే । ఉత్తరవస్యతి । ఏవ । తత్

॥ 6 ॥

అనువాదం.

ఎప్పుడు సమాగతు డౌతాడో,
దక్షిణను ఎప్పుడు సమర్పిస్తాడో,
ఎప్పుడు తన అనుష్ఠానం పూర్తిచేస్తాడో,
అప్పుడు అతను యథాపూర్తిగా యజ్ఞాన్ని
చేసినవాడే అవుతాడు.

॥ 6 ॥

మంత్రము.

స ఉపహూతః పృథివ్యాం భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యత్ పృథివ్యాం విశ్వరూపమ్ ॥ 7 ॥

పదము.

సః । ఉపహూతః । పృథివ్యామ్ । భక్షయతి ।
ఉపహూతః । తస్మిన్ । యత్ । పృథివ్యామ్ । విశ్వరూపమ్
॥ 7 ॥

అనువాదం:

అతడు ఆదరంతో పిలిచిన అతిథి
భూమిపై ఏ దేశంలో ఉపహూతు డౌతాడో,
ఏ పృథివిపై విశ్వరూపి యైన అన్నం కలదో,
అక్కడ నిమంత్రితుడై దానిని భుజిస్తాడు.

॥ 7 ॥

మంత్రము:

స ఉపహూతోఽస్తరిక్షే భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యదస్తరిక్షే విశ్వరూపమ్ ॥ 8 ॥

పదము :

సః । ఉపహూతః । అస్తరిక్షే । భక్షయతి ।

ఉపహూతః । తస్మిన్ । యత్ । అస్తరిక్షే । విశ్వరూపమ్ ॥ 8 ॥

అనువాదం :

అతను ఆదరంతో పిలిచిన అతిథి
అంతరిక్షంలో ఏ ప్రదేశంలో ఉపహూతుడౌతాడో,
ఏ అంతరిక్షంలో విశ్వరూపి అయిన అన్నం కలదో,
అక్కడ నిమంత్రితుడై దానిని భుజిస్తాడు. ॥ 8 ॥

మంత్రము :

స ఉపహూతో దివి భక్షయ

త్వూపహూత స్తస్మిన్ యద్ దివి విశ్వరూపమ్ ॥ 9 ॥

పదము :

సః । ఉపహూతః । దివి । భక్షయతి ।

ఉపహూతః । తస్మిన్ । యత్ । దివి । విశ్వరూపమ్ ॥ 9 ॥

అనువాదం :

అతను ఆదరంతో పిలిచిన అతిథి
ద్యులోకంలో ఎచ్చట ఉపహూతుడౌతాడో,
ఏ ద్యులోకంలో విశ్వరూపి అయిన అన్నం కలదో,
అక్కడ నిమంత్రితుడై దానిని భుజిస్తాడు. ॥ 9 ॥

మంత్రము :

స ఉపహూతో దేవేభు భక్షయ

త్వూపహూత స్తస్మిన్ యద్ దేవేభు విశ్వరూపమ్ ॥ 10 ॥

పదము

సః । ఉపహూతః । దేవేషు । భక్షయతి ।

ఉపహూతః । తస్మిన్ । యత్ । దేవేషు । విశ్వరూపమ్ ॥10॥

అనువాదం :

అతను ఆదరంతో పిలిచిన అతిథి

దేవతలలో ఎక్కడ ఉపహూతు డౌతాడో,

ఏ దేవతలలో విశ్వరూపి అయిన అన్నం కలదో,

అక్కడ నిమంత్రితుడై దానిని భుజిస్తాడు.

॥ 10 ॥

మంత్రము

స ఉపహూతో లోకేషు భక్షయ

త్యుపహూత స్తస్మిన్ య ల్లోకేషు విశ్వరూపమ్ ॥ 11 ॥

పదము :

సః । ఉపహూతః । లోకేషు । భక్షయతి ।

ఉపహూతః । తస్మిన్ । యత్ । లోకేషు । విశ్వరూపమ్ ॥11॥

అనువాదం .

అతను ఆదరంతో పిలిచిన అతిథి

లోకాలలో ఎక్కడ ఉపహూతు డౌతాడో,

ఏ లోకాలలో విశ్వరూపి అయిన అన్నం కలదో,

అక్కడ నిమంత్రితుడై దానిని భుజిస్తాడు.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

స ఉపహూత ఉపహూతః

॥ 12 ॥

పదము :

సః । ఉప¹హూతః । ఉప¹హూతః

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఆ విధంగా ఆదరంతో నిమంత్రితు డైన
అతిథి బహుళ లాభకారి.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

ఆహ్¹నీమం లోక మాహ్¹నీ త్యముమ్

॥ 13 ॥

పదము :

ఆహ్¹నీతి । ఇమమ్ । లోకమ్ । ఆహ్¹నీతి । అముమ్

॥ 13 ॥

అనువాదం :

అలా ఆదరంతో పిలిచిన గృహస్థుకు
ఇహలోకం దక్కుతుంది.

అలాగే పరలోకాన్ని కూడా అతను పొందుతాడు.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

జ్యోతిష్మతో లోకాన్ జయతి య ఏవం వేద

॥ 14 ॥

పదము :

జ్యోతిష్మతః । లోకాన్ । జయతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఈ విషయాన్ని తెలిసిన వాడు

జ్యోతిర్లోకాలను జయిస్తాడు.

॥ 14 ॥

ఇది ఆరవ సూక్తం.

ఇది మూడవ అనువాకం.

అనువాకం: 4

సూక్తం - 7

ముని: బ్రహ్మః దేవతాః వృషభము॥ చందస్సుః । ఆర్యీబృహతిః 8,8 అనురి
గాయత్రి . 7 త్రిపదా పిండికామధ్యా నిచ్యుక్ గాయత్రి : 9,18 సామ్నీ
గాయత్రి : 10 పురశష్టికః 11,12,17,26 సామ్నూష్టికః 18,22 ఏక
పదాలలసూరి జగతి , 19 ఏకపదాలలసూరి వంక్తి 20 యజుషీ జగతి:
21 అనుర్ణస్తుప్తవః 23 ఏకపదాలలసూరి బృహతిః 24 సామ్నీ భురి
గ్వోహతిః 28 సామ్నీ త్రిపుటః (ఇచ్చట్లు చెప్పని పాదములు
ద్విపదలు) : మంత్రములు :

వినియోగం:- గోవుకర్మలో దీనికి వినియోగం. దీని వివరణ 2వ కాండ, 28వ సూక్తంలో కలదు.

అట్లే అనధుత్సవంలో డీనికో నిరుస్త హవి రభిమర్శనం,
దానం చేయాలి.

మేధ్యవృషభం యొక్క ఛిన్న ఛిన్న అంగములు ఛిన్న ఛిన్న దేవతారూపము లగు నన్న వృషభ వశంస ఇందులో కలదు.

మంత్రిము :

ప్రజావతిశ్చ పరమేష్ఠీ చ శృణో

ఇంద్రుః శిరో అగ్ని ర్మలాటం యమః కృకాటమ్ ౧౧

పదము

ప్రజాపతిః । చ । పరమేష్ఠి । చ । శృజే తి ।

ఇష్టః శరః అగ్నిః । అలాటమ్ । యమః । కృకాటమ్ ॥

అనువాదం.

(ఈ గోవునకు) పజాపతి, పరమేష్ఠి శృంగములా.

ఇంద్రుడు శిరస్సు. అగ్ని లలాటము.

యముడు గంగజోలు

మంత్రము :

నోమో రాజా మస్తిష్కో

ద్యౌ రుత్తరహనుః పృథి వ్యధరహనుః

॥ 2 ॥

పదము :

నోమోః । రాజా । మస్తిష్కోః ।

ద్యౌః । ఉత్తరహనుః । పృథివీ । అధరహనుః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

రాజు నోముడు మస్తిష్కము.

ద్యులోకం పై దవడ.

పృథ్వి క్రింది దవడ.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

విద్యు జిహ్వ మరుతో దంతా రేవతీ

గ్రీవాః కృత్తికా స్కన్ధా ఘర్మో వహః

॥ 3 ॥

పదము :

విద్యుత్ । జిహ్వ । మరుతః । దంతాః । రేవతీః ।

గ్రీవాః । కృత్తికాః । స్కన్ధాః । ఘర్మః । వహః

॥ 3 ॥

అనువాదం :

మెరుపు జిహ్వ. మరుత్తులు దంతములు.

రేవతి నక్షత్రము గొంతుక.

కృత్తికలు స్కంధములు.

సూర్యుడు పై భాగము.

॥ 3 ॥

మంత్రము.

విశ్వం వాయుః స్వర్గో లోకః

కృష్ణద్రం విధరణీ నివేష్యః

॥ 4 ॥

పదము

విశ్వమ్ । వాయుః । స్వః ౭ గః । లోకః ।

కృష్ణ ౭ ద్రమ్ । వి ౭ ధరణీ । ని ౭ వేష్యః

॥ 4 ॥

అనువాదం

సర్వమూ వాయువు. స్వర్గము దాని కృష్ణద్రం.
ధారకశక్తి వెనుక బాగము.

॥ 4 ॥

మంత్రము

శ్రేణః క్రోడోత్తరిక్షం పాజస్యం ।

బృహస్పతిః కకుద్ బృహతిః కీకసాః

॥ 5 ॥

పదము

శ్రేణః । క్రోడః । అత్తరిక్షమ్ । పాజస్య ౭ మ్ ।

బృహస్పతిః । కకుత్ । బృహతిః । కీకసాః

॥ 5 ॥

అనువాదం ।

దేగ దీని క్రోడము. అంతరిక్షం కుక్షి.
బృహస్పతి మూపురము. బృహతి కీకసము.

॥ 5 ॥

మంత్రము.

దేవానాం పత్నీః పృష్ఠయ ఉపసదః వర్శవః

॥ 6 ॥

పదము :

దేవానామ్ । పత్నీః । పృష్ఠయః । ఉవ॒నదః । పర్శవః ॥ 6 ॥

అనువాదం :

దేవపత్నులు పృష్ఠములు.

అనుచరులు ప్రక్కటెముకలు.

॥ 6 ॥

మంక్రము :

మిత్రశ్చ వరుణ శ్చా॒స్మా త్వష్టా చార్కమా చ దోషడి

మహాదేవో బాహూ

॥ 7 ॥

పదము :

మిత్రః । చ । వరుణః । చ । అస్మా ।

త్వష్టా । చ । అర్కమా । చ । దోషడి ఇతి ।

మహా॒దేవః । బాహూ ఇతి

॥ 7 ॥

అనువాదం :

మిత్రుడు, వరుణుడు భుజములు.

త్వష్ట, అర్కముడు బాహుభాగములు.

మహాదేవుడు బాహువులు.

॥ 7 ॥

మంక్రము :

ఇద్ధాగ్రిడి భనద్ వాయుః పుచ్చమ్ పవమానో బాలాః ॥ 8 ॥

పదము :

ఇద్ధాగ్రిడి । భనత్ । వాయుః । పుచ్చమ్ । పవమానః । బాలాః ॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రపత్ని గుహ్య భాగము.

వాయువు పుచ్చము.

పవమాన వాయువు వాలము.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ శ్రోదీ బల మూర్తా

॥ 9 ॥

పదము :

బ్రహ్మ । చ । క్షత్రమ్ । చ । శ్రోదీ ఇతి । బలమ్ । మూర్తా ఇతి ॥ 9 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మ జాతి, క్షత్రియ జాతి పిరుదులు. బలము తొడలు. ॥ 9 ॥

మంత్రము .

ధాతా చ సవితా ఛాప్తీవన్తా జహ్వా గన్ధర్వా

అవ్వరసః కుష్ఠికా అదితిః శఫాః

॥ 10 ॥

పదము :

ధాతా । చ । సవితా । చ । అప్తీవన్తా । జహ్వాః । గన్ధర్వాః ।

అవ్వరసః । కుష్ఠికాః । అదితిః । శఫాః

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ధాత, సవిత మోకాళ్ళు.

గంధర్వులు జంఘలు.

అవ్వరసలు ఖుర భాగములు.

అదితి గిట్టలు.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

చేతో హృదయం యక్ష్మ స్మేధా వ్రతం పురితత్ 11

పదము :

చేతః । హృదయమ్ । యక్ష్మత్ । మేధా । వ్రతమ్ । పురితత్ 11

అనువాదం :

చేతన దాని హృదయం.

మేధ, యక్ష్మత్తు (కాలేయం)

వ్రతము దాని హృదయవేష్టనం.

11

మంత్రము :

క్షుత్ కుక్షి ఇరా వనిష్ఠః పర్వతాః ప్లాశయః 12

పదము :

క్షుత్ । కుక్షిః । ఇరా । వనిష్ఠః । పర్వతాః । ప్లాశయః 12

అనువాదం :

క్షుధా కుక్షి. ఇరా (అన్నము) పెద్దప్రేవు.

పర్వతములు చిన్న ప్రేవులు.

12

మంత్రము :

క్రోధో వృక్కౌ మన్యు రాడ్ధౌ వ్రజా శేవః 13

పదము :

క్రోధః । వృక్కౌ । మన్యుః । ఆడ్ధౌ । వ్రజా । శేవః 13

అనువాదం.

క్రోధము గుదము.

మన్యపు అండములు. ప్రజలు శేఫము. || 13 ||

మంత్రము,

నదీ సూత్రీ వర్షస్య పతయ స్తనా స్తనయిత్ను రూధః || 14 ||

పదము :

నదీ । సూత్రీ । వర్షస్య । పతయః ।

స్తనాః । స్తనయిత్నుః । రూధః || 14 ||

అనువాదం :

నది సూత్రనాడి.

వర్షాపతులు (మేఘములు) దాని స్తనములు.

గర్జామేఘం పొదుగు. || 14 ||

మంత్రము :

విశ్వవ్యదా శ్చర్మౌషధయో లోమాని నక్షత్రాణి రూపమ్ || 15 ||

పదము :

విశ్వవ్యదాః । చర్మ । షిషధయః ।

లోమాని । నక్షత్రాణి । రూపమ్ || 15 ||

అనువాదం :

విశ్వవ్యాపకము చర్మము

ఓషధులు రోమములు.

నక్షత్రములు రూపము.

|| 15 ||

మంత్రము :

దే॒వ॒జ॒నా గు॒దా మ॒ను॒ష్యా॒ఽ అ॒న్తా ఇ॒త్రా ఉ॒ద॒రమ్ ॥ 16 ॥

పదము :

దే॒వ॒జ॒నాః । గు॒దాః । మ॒ను॒ష్యా॒ః ।

అ॒న్తా ఇ॒త్రా । ఉ॒ద॒రమ్ ॥ 16 ॥

అనువాదం :

దేవజనులు గుదము.

మనుష్యులు అంత్రములు. (ప్రేవులు)

భక్షిత ప్రాణి ఉదరము. ॥ 16 ॥

మంత్రము :

ర॒క్షాం॑సి లో॒హిత॑ మిత॒రజ॒నా ఉ॒బ॒ధ్యమ్ ॥ 17 ॥

పదము :

ర॒క్షాం॑సి । లో॒హితమ్ । ఇ॒త॒ర॒జ॒నాః । ఉ॒బ॒ధ్యమ్ ॥ 17 ॥

అనువాదం :

రాక్షసులు రక్షము.

ఇతర జనులు అపశ్వాన్నం. ॥ 17 ॥

మంత్రము :

అ॒భ్రం పీ॒ఠో మ॒జ్ఞా ని॒ధనమ్ ॥ 18 ॥

పదము :

అ॒భ్రమ్ । పీ॒ఠః । మ॒జ్ఞా । ని॒ధనమ్ ॥ 18 ॥

అనువాదం :

అగ్రము మేదస్సు. నిధనం మజ్జ.

॥ 18 ॥

మంత్రము.

అగ్నిరాసీన ఉత్థితోఽశ్వినా

॥ 19 ॥

పదము.

అగ్నిః । అసీనః । ఉత్థితః । అశ్వినా

॥ 19 ॥

అనువాదం :

అగ్ని ఆసనము. అశ్వినీ దేవతలు ఉత్థానము.

॥ 19 ॥

మంత్రము.

ఇన్ద్రః ప్రాజ్ఞో తిష్ఠన్ దక్షిణా తిష్ఠన్ యమః

॥ 20 ॥

పదము.

ఇన్ద్రః । ప్రాజ్ఞో । తిష్ఠన్ । దక్షిణా । తిష్ఠన్ । యమః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రుడు దీనికి తూర్పు దిక్కున ఉంటాడు.

యముడు దక్షిణ దిక్కున ఉంటాడు.

॥ 20 ॥

మంత్రము.

వ్రత్యకో తిష్ఠన్ ధాతోదజ్ఞో తిష్ఠన్ నవితా

॥ 21 ॥

పదము :

వ్రత్యకో । తిష్ఠన్ । ధాతా । ఉదజ్ఞో । తిష్ఠన్ । నవితా

॥ 21 ॥

అనువాదం.

పదమాతు ధాత ఉంటాడు.

నవిత ఉత్తరాన ఉంటాడు

॥ 21 ॥

మంత్రము :

తృ॒ణా॑ని ప్ర॒పా॒ప్తః॑ సో॒మో రా॒జా ॥ 22 ॥

పదము :

తృ॒ణా॑ని । ప్ర॒పా॒ప్తః॑ । సో॒మః । రా॒జా ॥ 22 ॥

అనువాదం :

రాజా, సోముడు ప్రాప్తతృణములు. ॥ 22 ॥

మంత్రము :

మి॒త్ర ఈ॒క్షమా॑ణి ఆ॒వృ॒త్త ఆ॒నన్దః॑ ॥ 23 ॥

పదము :

మి॒త్రః । ఈ॒క్షమా॑ణి । ఆ॒వృ॒త్తః । ఆ॒నన్దః॑ ॥ 23 ॥

అనువాదం :

అవలోకించు వాడు సూర్యుడు.

పరావృత్తము అనందము. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

యు॒జ్యమా॑నో వై శ్వ॒దే॒వో యు॒ర్తః॑
ప్ర॒జాప॑తి ర్వి॒ము॒ర్తః సర్వ॑మ్ ॥ 24 ॥

పదము :

యు॒జ్యమా॑నః । వై శ్వ॒దే॒వః । యు॒ర్తః ।

ప్ర॒జాప॑తిః । వి॒ము॒ర్తః । సర్వ॑మ్ ॥ 24 ॥

అనువాదం

కలుపువాడు వైశ్యదేవుడు.

కలిసినవాడు ప్రజాపతి.

విడివడునది సర్వము.

॥ 24 ॥

మంత్రము :

ఏతద్ వై విశ్వరూపం సర్వరూపం గోరూపమ్ ॥ 2౪ ॥

పదము :

ఏతత్ | వై | విశ్వరూపమ్ | సర్వరూపమ్ | గోరూపమ్ ॥ 2౪ ॥

అనువాదం :

ఇది నిస్సందేహంగా గోరూపము.

ఇదే సర్వరూపము.

॥ 25 ॥

మంత్రము :

ఉపై నం విశ్వరూపాః సర్వరూపాః

పశవ స్తిష్ఠన్తి య ఏవం వేద ॥ 26 ॥

పదము :

ఉప | ఏనమ్ | విశ్వరూపాః | సర్వరూపాః |

పశవః | తిష్ఠన్తి | యః | ఏవమ్ | వేద ॥ 26 ॥

అనువాదం :

ఈ సంగతి తెలిసినవాడు దీని ముందుంటాడు.

విశ్వరూపులు, సర్వరూపులు, అందరూ

పశువులై సమీపంలో నిలుస్తారు.

॥ 26 ॥

ఇది ఏడవ మూక్కం

సూక్తం-8

ఋషులు: భృగువు, ఆంగిరసుడు॥ దేవత: సర్వశీర్షామయాపాకరణమ్॥
 చందస్సు: 1-11, 13, 14, 18-20 అనుష్టుప్: 12 అనుష్టుప్బిర్భా కతుమ్మతి
 చతుష్పదోష్టిక: 15 విరాడనుష్టుప్: 21 విరాట్ పథ్యాబృహతి: 22
 పథ్యాపంక్తి॥ మంత్రములు: ॥ 22 ॥

వినియోగం:- శిరో రోగాది సర్వవికిత్సలలో ఈ అర్థసూక్తంతో వ్యాధితుని శరీరాన్ని అభిమర్షణం చేయాలి. తర్వాత 'పాదాభ్యాం తే' అనే రెండు మంత్రాలతో ఆదితుని ఉపశిష్టానం చెయ్యాలి.

ఆచే దీనిని అంహోలింగ గణంలో పఠించుట వలన ఆ గణమునకు వలెనే దీనికి కూడా సర్వ వ్యాధివికిత్సలలో వినియోగం అనుసంధేయం. దీని వివరణ 2వ కాండ 38వ సూక్తంలో కలదు.

మంత్రము:

శీర్షక్తిం శీర్షామయం కర్ణశూలం విలోహితమ్ ।

సర్వం శీర్షణ్యంఽతే రోగం బహిర్విమృత్యయామహే ॥1॥

పదము:

శీర్షక్తిమ్ । శీర్షఽమయమ్ । కర్ణశూలమ్ । విలోహితమ్ ।

సర్వమ్ । శీర్షణ్యమ్ । తే । రోగమ్ ।

బహిః । నిః । మృత్యయామహే

॥ 1 ॥

అనువాదం:

శిరస్కుల, శిరోబాధ, కర్ణశూల, రక్తక్షీణత,
 నీకున్న అన్నిరోగాలను
 ఓ రోగి బయటికి త్రోసివేస్తున్నాము.

॥ 1 ॥

మంత్రము:

కర్ణాభ్యాం తే కజ్జాపేభ్యః కర్ణశూలం విసర్పకమ్ ।

సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహిర్మన్మత్స్రయామహే ॥2॥

పదము.

కర్ణాభ్యామ్ । తే । కజ్జాపేభ్యః । కర్ణశూలమ్ । విసర్పకమ్ ।

సర్వమ్ । శీర్షణ్యమ్ । తే । రోగమ్ ।

బహిః । నిః । మన్మత్స్రయామహే

॥ 2 ॥

అనువాదం:

నే చెవులపైన, చెవుల లోపల విశేషబాధ కల్గిస్తున్న కర్ణశూలను,
సర్వ శిరోరోగాలను బయటికి త్రొసివేస్తున్నాను. ॥ 2 ॥

మంత్రము:

యస్య హేతోః ప్రచ్యవతే యక్ష్యః కర్ణత ఆస్యతః ।

సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహిర్మన్మత్స్రయామహే ॥3॥

పదము:

యస్య । హేతోః । ప్రచ్యవతే । యక్ష్యః । కర్ణతః । ఆస్యతః ।

సర్వమ్ । శీర్షణ్యమ్ । తే । రోగమ్ ।

బహిః । నిః । మన్మత్స్రయామహే

॥ 3 ॥

అనువాదం:

ఏకారణం వల్ల నైతే చెవుల నుంచి,
ముఖం నుంచి యక్షరోగం ప్రవిస్తుందో,

అలాంటి సర్వ శిరోరోగాలను
బయటికి త్రోసివేస్తున్నాను.

॥ 3

మంత్రము :

యః కృణోతి ప్రమోత మన్థం కృణోతి పూరుషమ్ ।

సర్వం శీర్షణ్యంఽతే రోగం బహిర్నిర్మత్త్యయామహే ॥4

పదము :

యః । కృణోతి । ప్రమోతమ్ । అన్థమ్ । కృణోతి । పూరుషమ్ ।

సర్వమ్ । శీర్షణ్యమ్ । తే । రోగమ్ ।

బహిః । నిః । మత్త్యయామహే

॥ 4

అనువాదం :

బధిరత్వం, మనుషులకు అంధత్వం
పాప్తింపజేసే సర్వ శిరోరోగాలను
బయటికి త్రోసివేస్తున్నాము.

॥ 4

మంత్రము :

అఙ్గభేద మ్గజ్వరం విశ్వజ్వరంఽవిసల్పకమ్ ।

సర్వం శీర్షణ్యంఽతే రోగం బహిర్నిర్మత్త్యయామహే ॥5

పదము :

అఙ్గభేదమ్ । అఙ్గజ్వరమ్ । విశ్వజ్వరమ్ । విసల్పకమ్ ।

సర్వమ్ । శీర్షణ్యమ్ । తే । రోగమ్ ।

బహిః । నిః । మత్త్యయామహే

॥ 5

అనువాదం.

అంగభేదం చేయునది, అంగజ్వరము,
సర్వాంగ పీడాకరమైన అన్ని శిరోరోగాలను
బయటికి త్రోసివేస్తున్నాము.

॥ 5 ॥

మంత్రము:

యస్య భీమః ప్రతికాశ ఉద్దేవయతి పూరుషమ్ ।

తత్కానం విశ్వశారదం బహి ర్నిర్మన్త్రయామహే ॥ 6 ॥

పదము:

యస్య : భీమః । ప్రతికాశః । ఉద్దేవయతి । పూరుషమ్ ।

తత్కానమ్ । విశ్వశారదమ్ । బహిః । నిః । మన్త్రయామహే ॥ 6 ॥

అనువాదం:

దేని భయంకర రూపం మనిషిని గణగణ లాడిస్తుందో,
ఆ సర్వ జ్వరాలను బయటికి త్రోసివేస్తున్నాము.

॥ 6 ॥

మంత్రము.

య ఊరూ అనుసర్ప త్యభో ఏతి గవీనికే ।

యక్షం తే అస్త రక్షేభ్యో బహి ర్నిర్మన్త్రయామహే ॥ 7 ॥

పదము.

యః । ఊరూ ఇతి । అనుసర్పతి ।

అభో ఇతి । ఏతి । గవీనికే ఇతి ।

యక్షమ్ । తే । అస్తః । అజ్ఞేభ్యః ।

ఋహిః । నిః । మస్త్రయామహే

॥ 7 ॥

అనువాదం :

తొడలపై వ్యాపించేది,
నాడులకు వ్యాపించేది,
అయిన యక్షురోగాన్ని
నీ అంతరవయవముల నుంచి
బయటికి నెట్టివేస్తున్నాను.

॥ 7 ॥

సంక్రమః :

యది కామా దవకామా ధృదయా జాయతే పరి ।

హృదో బలాస మజ్ఞేభ్యో ఋహి ర్ని ర్మస్త్రయామహే ॥ 8 ॥

పదము :

యది । కామాత్ । అవకామాత్ । హృదయాత్ । జాయతే । పరి ।

హృదః । బలాసమ్ । అజ్ఞేభ్యః । ఋహిః । నిః । మస్త్రయామహే

॥ 8 ॥

అనువాదం :

కామం వల్ల కానీ, కామ హీనత వల్ల కానీ,
ఇతర కారణాల వల్ల కానీ
హృదయం పైభాగంలో ఉత్పన్నమయ్యే కఫమును
నీ గుండె నుంచి, ఇతర అంగముల నుంచి
బయటికి నెట్టివేస్తున్నాము.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

హరిమాణం తే అజ్ఞేభ్యోఽ ప్వా మస్త రోదరాత్ ।

యక్షాధా మస్త రాత్మనో బహి ర్ని ర్మస్త్రయామహే ॥ 9 ॥

పదము

హరిమాణమ్ । తే । అజ్ఞేభ్యః । అప్వామ్ । అస్త్రా । ఉదరాత్ ।

యక్షాఽధామ్ । అస్త్రః । ఆత్మనః ।

బహిః । నిః । మస్త్రయామహే

॥ 9 ॥

అనువాదం:

నీ కామిలారోగాన్ని నీలవయవములనుంచి,

నీ ఉదరంలో నుంచి, జలోదర రోగాన్ని,

లోపల నున్న యక్షరోగ కారణ మైన దానిని

బయటకు నెట్టివేస్తున్నాను.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

ఆసో బలాసో భవతు మూత్రం భవ త్వామయత్ ।

యక్షాదాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్ ॥ 10 ॥

పదము :

ఆసః । బలాసః । భవతు । మూత్రమ్ । భవతు । ఆమయత్ ।

యక్షాదామ్ । సర్వేషామ్ । విషమ్ ।

నిః । అవోచమ్ । అహమ్ । త్వత్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

కఫము బయట పడిపోవు గాక !

ఆమదోషం మూత్రరూపంలో బయటికి పోవు గాక !

సర్వ యక్షురోగాల విషమును నీలో నుంచి

నేను బయటికి నెట్టివేస్తున్నాను.

|| 10 ||

మంత్రము :

బహి ర్బలం ని ర్ద్రివతు కాహాబాహం త వోదరాత్ ।

యక్షాదాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్ || 10 ||

పదము :

బహిః । బిలమ్ । నిః । ద్రవతు । కాహాబాహమ్ । తవ । ఉదరాత్ ।

యక్షాదామ్ । సర్వేషామ్ । విషమ్ ।

నిః । అవోచమ్ । అహమ్ । త్వత్

|| 11 ||

అనువాదం :

నీ కడుపులో వినవచ్చే సవ్వడి తొలగి పోవు గాక !

మూత్రనాళిక నుంచి విషం స్రవించి పోవు గాక !

సర్వ యక్షురోగాల విషమును నీలో నుంచి

నేను బయటికి నెట్టివేస్తున్నాను.

|| 11 ||

మంత్రము :

ఉదరాత్ తే క్షోమ్నా నాభ్యా హృదయా దధి ।

యక్షాదాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్ || 12 ||

పదము :

ఉదరాత్ । తే । క్లోమ్నః । నాభ్యాః । హృదయాత్ । అధి ।

యక్షావామ్ । సర్వేషామ్ । విషమ్ ।

నిః । అవోచమ్ । అహమ్ । త్వత్

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఉదరం నుంచి, ఊపిరితిత్తుల నుంచి
నాభి నుంచి, గుండె నుంచి
సర్వ యక్షురోగాలకు చెందిన విషాన్ని
నీ నుంచి బయటకు నెట్టివేస్తున్నాను.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

యాః సిమానం విరుజన్తి మూర్ధానం వ్రత్యర్షణీః ।

అహింసన్తి రనామయా ని ద్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్ ॥ 13 ॥

పదము :

యాః । సిమానమ్ । విరుజన్తి । మూర్ధానమ్ । వ్రత్య । అర్షణీః ।

అహింసన్తిః । అనామయాః । నిః । ద్రవన్తు । బహిః । బిలమ్ ॥ 13 ॥

అనువాదం :

తలను పగులగొట్టే పీడ,
తలను చీల్చుకొని పోయే నొప్పి
దోషరహితములై నీకు చెడుపు చేయకుండా
శరీర రంధ్రములలో నుంచి
బయటికి వెళ్ళిపోవుగాక !

॥ 13 ॥

మంత్రము :

యా హృదయ ముపర్ష స్త్యనుతన్వన్తి కీకసాః ।

అహింస నీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్భిలమ్ ॥ 14 ॥

పదము :

యాః । హృదయమ్ । ఉపఽఋషన్తి ।

అనుఽతన్వన్తి । కీకసాః ।

అహింస నీః । అనామయాః ।

నిః । ద్రవన్తు । బహిః । భిలమ్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

గుండెను చీల్చునవి, ప్రక్కఁజెముకలకు

అల్లకొనునవి అయిన రోగాలు

నీకు చెడుపు చేయకుండా,

మరొక రోగానికి కారణం కాకుండా

మూత్రాశయం నుంచి బయటికి వచ్చివేయు గాక ! ॥ 14 ॥

మంత్రము :

యాః పార్శ్వే ఉపర్ష స్త్యనునిక్షన్తి పృష్ఠీః ।

అహింస నీ రనామయా ని ర్ద్రవన్తు బహి ర్భిలమ్ ॥ 15 ॥

పదము :

యాః । పార్శ్వే ఇతి । ఉపఽఋషన్తి ।

అనుఽనిక్షన్తి । పృష్ఠీః ।

అహింసన్తీః । అనామయాః ।

నిః । ద్రవన్తు । బహిః । బిల్వమ్

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ప్రక్కలను పొడుచుకొని పోవునవి,
ప్రక్కటెముకలను పొడుచుకొని పోవునవి
అయిన వానిని నీకు చెడుపు చేయకుండా
మరొక రోగానికి కారణం కాకుండా చేస్తాను.
మూత్రాశయం నుంచి అవి బయటకు వచ్చి వేయు గాక ! ॥15॥

మంత్రము :

యా స్తిరశ్చీ రుపర్ష స్త్యర్షణీ ర్వక్షణాసు తే ।

అహింసన్తీ రనామయా ని ద్రవన్తు బహి ర్బిల్వమ్ ॥ 16 ॥

పదము :

యాః । తిరశ్చీః । ఉపఽఋషన్తీ । అర్షణీః । వక్షణాసు । తే ।

అహింసన్తీః । అనామయాః ।

నిః । ద్రవన్తు । బహిః । బిల్వమ్

॥ 16 ॥

అనువాదం :

వెన్నుదిరిగి పోట్లు పొడుచునవి,
కడుపులో ఉండినవి అయిన అన్నిపీడలు
నీకు చెడుపు చేయకుండా,
మరొక రోగానికి కారణం కాకుండా
మూత్రాశయం నుంచి బయటికి వచ్చి వేయు గాక ! ॥ 16 ॥

మంత్రము :

యా గుదా అనుసర్పన్త్యాన్త్యాదీ మోహయన్తి చ ।

అహింసన్తి రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహిర్భిలమ్ ॥ 17 ॥

పదము :

యాః । గుదాః । అనుసర్పన్తి । అన్త్యాదీ । మోహయన్తి । చ ।

అహింసన్తిః । అనామయాః । నిః । ద్రవన్తు । బహిః । బిలమ్

॥ 17 ॥

అనువాదం :

గుదములలో వ్యాపించునవి,

ప్రేగులను మెలివేయునవి

అయిన రోగాలన్నీ

నిన్ను గాయపరచకుండా,

మరొక రోగానికి కారణం కాకుండా,

మూత్రాశయం నుంచి బయటికి వచ్చివేయు గాక ! ॥ 17 ॥

మంత్రము :

యా మజ్జో నిర్ధయన్తి పరూంషి విరుజన్తి చ ।

అహింసన్తి రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహిర్భిలమ్ ॥ 18 ॥

పదము :

యాః । మజ్జః । నిఃసర్ధయన్తి । పరూంషి । విరుజన్తి । చ ।

అహింసన్తిః । అనామయాః ।

నిః । ద్రవన్తు । బహిః । బిలమ్

॥ 18 ॥

అనువాదం :

మూలగులను పిల్చివేయునవి,
 కిళ్ళను పిరిచివేయునవి, అయిన రుగ్మతలన్నీ
 నిన్ను గాయపరచకుండా,
 మరొక రోగానికి కారణం కాకుండా,
 మూత్రాశయం నుంచి బయటకు వచ్చివేయు గాక ! || 18 ||

పంక్తము :

యే అఙ్గాని మదయన్తి యక్షాసో రోపణాస్తవ ।
 యక్షాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్ || 19 ||

పదము :

యే । అఙ్గాని । మదయన్తి । యక్షాసః । రోపణాః । తవ ।
 యక్షాణామ్ । సర్వేషామ్ । విషమ్ ।
 నిః । అవోచమ్ । అహమ్ । త్వత్

|| 19 ||

అనువాదం :

ఏ యక్షరోగములు నిన్ను వ్యాకులపరుస్తున్నవో,
 నీ అంగములను చలనరహితములుగా చేస్తున్నవో,
 ఆ సర్వ యక్షరోగాల విషాన్ని నేను నీ నుంచి
 బయటకు నెట్టివేస్తున్నాను.

|| 19 ||

పంక్తము :

విసల్పస్య విద్రధస్య వాతీకారస్య వాలజీః ।
 యక్షాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్ || 20 ||

పదము :

వి॒స॒స్ప॒స్య॒ । వి॒ద్ర॒ధ॒స్య॒ । వా॒తీ॒ఽకా॒ర॒స్య॒ । వా॒ । అ॒ల॒జేః ।

య॒క్షా॒హామ్ । స॒ర్వే॒షామ్ । వి॒షమ్ ।

నిః । అ॒వో॒చమ్ । అ॒హమ్ । త్వత్

॥ 20 ॥

అనువాదం :

పీడలు, వాపులు, కురుపులు, కండ్లకలకలు
వగైరా సర్వ రోగ విషాన్ని నీ నుంచి
బయటకు నెట్టివేస్తున్నాను.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

పా॒దా॒భ్యాం తే జా॒ను॒భ్యాం శ్రో॒తీ॒భ్యాం పరి భం॑స॒సః ।

అ॒నూ॒కా ద॒ర్శణీ॑ రు॒ష్టిహా॑భ్యః శ్రీ॒ర్షో రో॒గ మ॒నీన॑శమ్ ॥ 21 ॥

పదము :

పా॒దా॒భ్యామ్ । తే । జా॒ను॒భ్యామ్ ।

శ్రో॒తీ॒భ్యామ్ । పరి । భం॑స॒సః ।

అ॒నూ॒కాత్ । అ॒ర్శణీః । రు॒ష్టిహా॑భ్యః ।

శ్రీ॒ర్షః । రో॒గమ్ । అ॒నీన॑శమ్

॥ 21 ॥

అనువాదం :

నీ పాదాల నుంచి, మోకాళ్ళ నుంచి,
పిరుదుల నుంచి, మర్మస్థానాల నుంచి,
నీ వెన్నెముకలో నుంచి, గొంతులో నుంచి,

నీ తలలో నుంచి పొడుచుకొని వచ్చే
నొప్పు లన్నింటినీ నేను నీ తల నుంచి తొలగించి వేసినాను.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

సం తే శీర్షః కపాలాని

హృదయస్య చ యో విధుః ।

ఉద్య న్నాదిత్య రశ్మిభిః

శీరో రోగ మనీనశోఽజ్జఘేద మశీశమః

॥ 22 ॥

పదము :

సమ్ । తే । శీర్షః । కపాలాని ।

హృదయస్య । చ । యః । విధుః ।

ఉత్తయన్ । అదిత్య । రశ్మిభిః ।

శీర్షః । రోగమ్ । అనీనశః । అజ్జఘేదమ్ । అశీశమః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

నీ కపాల భాగం గట్టిగా నున్నది.

నీ గుండె ఖచ్చితంగా అడుతున్నది.

ఉదయిస్తున్న సూర్యుడు

ఈ రోగి తలనొప్పులను, ఒంటినొప్పులను

తొలగించు గాక !

॥ 22 ॥

ఇది వినిమిదవ మాక్తం

ఇది నాల్గవ అనువాకం.

అనువాకం - 5

సూక్తం - 9

ఋషి: బ్రహ్మ || దేవతలు: ఆదిత్యుడు, అధ్యాత్మము || చందస్సు: 1.
15, 17, 19-22 త్రిష్టుప్: 12, 14, 16, 18, జగతి || మంత్రములు:

వినియోగం - ఈ అనువాకం సలింగణం లోనిది. కావున దీనికి ఆ
యోగం అనుసంధేయము. దీని వివరణ 1వ కాం
సూక్తంలో కలదు. ఈ సూక్తమంత్రములు ఋగ్వేదం,
మండలం, 164 వ సూక్తంలో కలవు.

మంత్రము:

అ॒స్య వా॒మస్య॑ ప॒రితస్య॑ హో॒తు-

స్తస్య॑ భ్రా॒తా మ॒ధ్యమో॑ అ॒స్త్యశ్నః॑ ।

తృ॒తీయో॑ భ్రా॒తా పు॒తపృ॑ష్ఠో అ॒స్యా-

త్రా॒వశ్యం॑ వి॒శ్వతిమ్॑ స॒ప్తపు॑త్రమ్

పదము:

అ॒స్య । వా॒మస్య॑ । ప॒రితస్య॑ । హో॒తుః ।

తస్య॑ । భ్రా॒తా । మ॒ధ్యమః॑ । అ॒స్తి । అ॒శ్నః ।

తృ॒తీయః॑ । భ్రా॒తా । పు॒తపృ॑ష్ఠః । అ॒స్య ।

అ॒త్ర । అ॒వశ్యమ్॑ । వి॒శ్వతిమ్॑ । స॒ప్తపు॑త్రమ్

అనువాదం:

సేవనీయుడు, పాలకుడు అయినట్టి,
ఆకాశంలో వెలుగొందే ఆదిత్యునకు

మధ్యముడు (వాయువు) సర్వవ్యాపి
 అలాంటి భ్రాతృస్థానీయుడు ఉన్నాడు.
 అహతి లక్షణమైన ఘృతం పృష్ఠము నందు కలవాడు
 అతనికి తృతీయ భ్రాతగా ఉన్నాడు.
 వారిలో ప్రజలకు పాలకుడు, సప్తపుత్రుడు అయిన
 అదిత్యుని నేను సాక్షాత్కరించు కున్నాను.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

సప్త యుజ్జాన్తి రథ మేకచక్ర
 మేకో అశ్వో వహతి సప్తనామా ।

త్రినాభి చక్ర మజర మనర్వం

యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుః

॥ 2 ॥

పదము :

సప్త । యుజ్జాన్తి । రథమ్ । ఏకచక్రమ్ ।

ఏకః । అశ్వః । వహతి । సప్తనామా ।

త్రినాభి । చక్రమ్ । అజరమ్ । అనర్వమ్ ।

యత్ర । ఇమా । విశ్వా । భువనా । అధి । తస్థుః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఏకచక్ర మైన రథం సప్తాశ్వాలతో పూన్వబడి ఉన్నది.

అందులో సప్తనామక మైన ఏకాశ్వం

ఆ రథాన్ని లాగుతుంది.

అ చక్రం త్రినాభి, అజర మైనది.

అశిథిల మైనది.

అందులో ఈ విశ్వభువనములు అధివసించి ఉన్నవి. || 2 ||

సంక్రమ :

ఇమం రథ మథి యే సప్త తస్థుః

సప్తచక్రం సప్త పహ స్త్యశ్వాః ।

సప్త స్వసారో అభి సం నవస్త

యత్ర గవాం నిహితా సప్త నామా || 3 ||

పదము :

ఇమమ్ । రథమ్ । అథి । యే । సప్త । తస్థుః ।

సప్తచక్రమ్ । సప్త । పహన్తి । అశ్వాః ।

సప్త । స్వసారః । అభి । సం । నవస్త ।

యత్ర । గవామ్ । నిహితా । సప్త । నామా || 3 ||

అనువాదం :

ఈ ఆదిత్య మండలాఖ్య మైన రథాన్ని,

ఏ సప్త రథులు అధిష్టించి ఉన్నవో,

ఆ రథం సప్త చక్రములు కలది.

అశ్వములు సప్త సంఖ్యాకములు దానిని వహిస్తున్నవి.

దానికి ఏడుగురు సోదరీమణులు

(రథులు, లేక ఋతువులు) అభిముఖులై వెడుతున్నారు.

ఆ రథంలో ఉభయవిధా లైన, స్తుతిరూపా లైన
వాక్కులు నప్త విధములై నప్త స్వరూపములై
నిహితములై ఉన్నవి.

॥ 3 ॥

మంత్రము.

కో దదర్శ ప్రథమం జాయమాన-

మథన్వంతం య దనస్థా బిభర్తి ।

భూమ్యా అనురస్స గాత్మా క్వఽస్వీత్

కో విద్వాంస ముప గాత్ ప్రప్థు మేతత్

॥ 4 ॥

పదము :

కః । దదర్శ । ప్రథమమ్ । జాయమానమ్ ।

అస్థన్వంతమ్ । యత్ । అనస్థా । బిభర్తి ।

భూమ్యాః । అనుః । అస్మక్ । ఆత్మా । క్వఽ । స్వీత్ ।

కః । విద్వాంసమ్ । ఉప । గాత్ । ప్రప్థుమ్ । ఏతత్

॥ 4 ॥

అనువాదం .

ఎవడు తొలుత చూడగలిగినాడు?

సృష్టికి పూర్వం జాయమాన మైన సృష్టిని

నశరీర మైన దానిని అస్థి రహిత మైన, అశరీర మైన

ప్రకృతి, లేక ఈశ్వరాయత్త మైన మాయ

గర్భం వలె తనలో ధరిస్తున్నది.

భూమికి సంబంధించిన (పార్థివ మైన) శరీరం,

ప్రాణం (నూజ్మశరీరం), రక్తము, అత్మ -
 వీనితో సంబంధమైన చేతన ఎక్కడ ఉన్నవి?
 విద్వాంసుని దీని యొక్క కారణం ప్రశ్నించడానికి
 ఏ శిష్యుడు ముందుకు వస్తున్నాడు?

॥ 4 ॥

మంత్రము:

ఇహ బ్రహ్మీతు య ఈ మజ్గ వేదా
 స్య వామస్య నిహితం పదం వేః ।
 శీర్షః క్షీరం దుహతే గావో అస్య
 వప్రిం వసానా ఉదకం పదాఽపుః

॥ 5 ॥

పదము:

ఇహ । బ్రహ్మీతు । యః । ఈమ్ । అజ్గ । వేద ।
 అస్య । వామస్య । నిహితమ్ । పదమ్ । వేః ।
 శీర్షః । క్షీరమ్ । దుహతే । గావః । అస్య ।
 వప్రిమ్ । వసానాః । ఉదకమ్ । పదా । అపుః

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఇక్కడ ఈ చెప్పనున్న తత్వాన్ని
 త్వరగా వచించు గాక ।
 ఎవరీ కైతే ఈ సంగతి తెలియునో,
 అతని ముందు దృశ్యమానమైన, వందనయోగ్యమైన
 ఆదిత్యపదం సర్వులకూ గంతవ్యమై నిగూఢంగా ఉంటున్నది.

ఈ అదిత్యుని శీర్షప్రాయులైన కొన్ని రక్తులు
క్షీరాన్ని దోహనం చేస్తున్నవి. (ఉదకాన్ని స్రవిస్తున్నవి.)
రూపాన్ని అచ్ఛాదిస్తూ, అతి విస్తర తేజస్సుతో
తపింపజేస్తూ ఈయన కొన్ని రక్తులు ఉదకాన్ని
సృష్టించిన మార్గంలో పానం చేస్తూ,
భూమిని నిరుదకంగా చేస్తున్నవి.
దాని స్వరూపాన్ని చెప్పవలసింది.

॥ ౧ ॥

మంత్రము

పాకః పృథ్వామి మనసాఽవీజానన్

దేవానామేనా నిహితా వదానీ ।

వత్సే బష్కయేఽధి సప్త తస్తూన్

వి తత్త్విరే కవయః ఓతవా ఉ

॥ 6 ॥

వచనము:

పాకః । పృథ్వామి । మనసా । అవీఽజానన్ ।

దేవానామ్ । ఏనా । నిహితా । వదానీ ।

వత్సే । బష్కయే । అధి । సప్త । తస్తూన్ ।

వి । తత్త్విరే । కవయః । ఓతవై । ఉం ఇతి

॥ 6 ॥

అనువాదం:

వచనం చేయదగిన (అపరిపక్వమతి నైన) నేను
మనస్సుతో అతి గహన మైన తత్త్వమును

గ్రహించుటకు అశక్తుడనై ప్రశ్నిస్తున్నాను.

ఈ సందేహాస్పద పదములు దేవతలకు కూడా తెలియరానివి
సర్వ నివాసభూత మైన ఆదిత్యుడు, అధికంగా
సప్త తంతువులను సిద్ధం చేస్తూ, సప్త సోమసంస్థలను,
కవులు, యజమానులు జగద్రూప తిర్యక్తంతువులను
నేయుటకై ప్రయత్నిస్తున్నారు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

అచీకిత్వాం శ్చికితుష శ్చిదత్ర

కవీన్ . వృచ్ఛామి విద్వనో న విద్వాన్ .

వి య స్తస్తమ్మ షడిమా రజాం

స్యజస్య రూపే కిమపి స్విదేకమ్

॥ 7 ॥

పదము :

అచీకిత్వాన్ . చికితుషః . చిత్ . అత్ర .

కవీన్ . వృచ్ఛామి . విద్వనః . న . విద్వాన్ .

వి . యః . తస్తమ్మ . షట్ . ఇమా . రజాంసి .

అజస్య . రూపే . కిమ్ . అపి . స్విత్ . ఏకమ్

॥ 7 ॥

అనువాదం :

తత్త్వం తెలియక, తెలుసుకొన గోరి

కవులను ఈ తత్త్వవిషయంలో ప్రశ్నిస్తున్నాను.

వేదనార్థమై విద్వాంసుని అడుగుటలేదు.

అజ్ఞానం వల్లనే అడుగుతున్నాను.

ఏ యరమేశ్వరుడు స్తంభితుడై ఉన్నాడో,
ఈ అరు లోకాలను జననాది రహిత మైన
చతుర్ముఖునకు స్వరూపంలో పునరావృత్తి రహిత మైన
సత్యలోకం ఏదో ఒకటి ఉన్నది.

॥ 7 ॥

మంత్రము

మాతా పితర మృత ఆ బభాజ

ధీత్యగ్రే మనసా సం హి జగ్మి ।

సా బీభత్స గర్భరసా నివీధ్తా

నమస్వస్త ఇదుపవాక మీయుః

॥ 8 ॥

వదము ।

మాతా । పితరమ్ । ఋతే । ఆ । బభాజ ।

ధీతీ । అగ్రే । మనసా । సమ్ । హి । జగ్మి ।

సా । బీభత్సః । గర్భరసా । నివీధ్తా ।

నమస్వస్తః । ఇత్ । ఉపవాకమ్ । ఈయుః

॥ 8 ॥

అనువాదం,

సర్వ నిర్మాత అయిన పృథివి,

పాలక మైన ద్యులోకము ఉద్భవించినవి

ఋతం నిమిత్త భూతంగా

యాగాదిరూపకర్మతో తృప్తిపరుస్తున్నది.

మొదట పిత మనస్సుతో అభిప్రాయవంత మైన చేతస్సుతో

సంశ్లిష్టుడై ఉంటున్నాడు కదా !
 ఆ తర్వాత మాత గర్భబంధనేచ్ఛావతియై
 గర్భరసంతో నివిద్ధ అయినది.
 అన్నవంతులై పరస్పరం సంభాషించుకుంటూ
 నన్య సంపదను పొందుతారు.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

యుక్తా మాతాసీ ధురి దక్షిణాయా
 అతిష్ఠద్ గర్భః పృజనీ స్వంతః ।
 అమీమేద్ వత్సో అను గామపశ్యద్
 విశ్వరూప్యంఽత్రిషు యోజనేషు

॥ 9 ॥

పదము :

యుక్తా । మాతా । అసీత్ । ధురి । దక్షిణాయాః ।
 అతిష్ఠత్ । గర్భః । పృజనీషు । అంతః ।
 అమీమేత్ । వత్సః । అను । గామ్ । అపశ్యత్ ।
 విశ్వరూప్యమ్ । త్రిషు । యోజనేషు

॥ 10 ॥

అనువాదం :

మాత (ద్యులోకం) అభిమత పూరణ సమర్థ అయిన
 పృథివిని నిర్వహించడంలో యుక్తయై
 పృష్టికి సమర్థయై ఉన్నది.
 వత్సం మూడు యోజనాలలో
 మేఘరశ్మి వాయువులు సంయుక్తం కాగా

వర్షించే సమయంలో శబ్దిస్తుంది.
విశ్వరూపవతి అయిన భూమిని అనుక్రమంగా
చూస్తుంది (వర్షిస్తుంది.)

॥ 9 ॥

మంత్రము.

త్రీన్ మాతృ త్రీన్ పితృన్ బిభ్రత్
దీక ఉర్ధ్వ తస్థౌ నే మవ గ్లావయన్త .
మన్త్రయన్తే దివో అముష్య పృష్ఠే
విశ్వవిదో వాచ మవిశ్వవిన్నామ్

॥ 10 ॥

పదము .

త్రీన్ : మాతృ : త్రీన్ : పితృన్ : బిభ్రత్ ,
దీక : ఉర్ధ్వ : తస్థౌ : న : ఈమ్ : అవ : గ్లావయన్త .
మన్త్రయన్తే : దివ : అముష్య : పృష్ఠే :
విశ్వవిద : వాచమ్ : అవిశ్వవిన్నామ్

॥ 10 ॥

అనువాదం .

పుత్రస్థానీయు ధైన ప్రధానభూతు ధైన
అదిత్యుడు లేక కాలం
(నన్య వృష్ట్యాది ఉత్పాదయిత్రి అయిన) తల్లిని
(లోకత్రయాన్ని), అలాగే మువ్వురు తండ్రులను
(అనగా లోకపాలకు ధైన అగ్ని, వాయు, సూర్యులను)
భరిస్తూ ఉన్నతమై ఉంటున్నది.

దీనిని గ్రానిని చెందింప లేరు.

ద్యులోకం పై గుప్తంగా సంభాషించుకుంటున్న దేవతలు
విశ్వవేదన సమర్థము, అసర్వవ్యాపిని అయిన చాక్కును
గర్జిత లక్షణ మైన దానిని, ఆదిత్యునకు
నంబంధించిన దానిని సంప్రతించు కుంటున్నారు. || 10

మంత్రము:

పఞ్చరే చత్రే పరివర్తమానే

యస్మి న్నాతస్థు ర్భువనాని విశ్వా ।

తస్య నాక్ష స్తవ్యతే భూరిభారః

సనా దేవ స చ్చిద్యతే సనాభిః

|| 11 ||

పదము:

పఞ్చరేచరే । చత్రే । పరివర్తమానే ।

యస్మిన్ । ఆతస్థుః । భువనాని । విశ్వా ।

తస్య । న । అక్షః । తవ్యతే । భూరిభారః ।

సనాత్ । ఏవ । స । చిద్యతే । సనాభిః

|| 11 ||

అనువాదం:

ఐదు ఆకులు గల (సంవత్సరాత్మక మైన)

చక్రంలో మరీ మరీ తిరుగుతుండగా

ఆ కాలచక్రంలో విశ్వ భువనములు అంతర్వర్తులై ఉన్నవి.

ఆ చక్రం మధ్యంలో నున్న ఇరుసు

సకల భువన వహనం చేస్తున్నప్పటికీ దెబ్బతినడం లేదు.

సనాతనమై సమాననాభిక మైన ఇది భిన్నం కాదు || 11 ||

మంత్రము.

వల్పపాదం పితరం ద్వాదశాకృతిం

దివ ఆహుః పరే అర్ధే పురిషిణమ్ ।

అథేమే అన్య ఇవరే విచక్షణే

సప్తచక్రే షడర ఆహు రర్పితమ్ || 12 ||

పదము.

వల్పపాదమ్ । పితరమ్ । ద్వాదశాకృతిమ్ ।

దివః । ఆహుః । పరే । అర్ధే । పురిషిణమ్ ।

అథ । ఇమే । అన్యే । ఇవరే । విచక్షణే ।

సప్తచక్రే । షడరే । ఆహుః । అర్పితమ్ || 12 ||

అనువాదం:

పంచ ఋతువులనే పాదములు కలది,

సర్వులనూ ప్రీతి చెందించునది,

ద్వాదశ మాసములు ఆకృతిగా గలది,

వృష్ణ్యదకవతి అయిన సంవత్సరచక్రం

ద్యులోకంలో పరార్థంలో అవస్థితమై ఉన్న దని చెప్తారు.

ఇక మరి కొందరు వేదవాదు లిలా అంటారు.

సప్తచక్ర మైన సంవత్సరం (సప్త ఆదిత్యులు.

సప్త రశ్మయిలు అందులో అవృత్తము లవుతుంటవి.)
 షడ్భతువులు నాభికి బిగించిన ఆకుల వంటివి.
 ఆ నవత్సర రథంలో వివిధ దర్శనకరుడైన
 అదిత్యుడు తదధీనుడని చెప్పారు.

॥ 12

మంత్రము :

ద్వాదశారం నహి త జ్జరాయ

వర్షర్తి చక్రం పరి ద్యా మృతస్య ।

అ పుత్రా అగ్ని మిథునానో అత్ర

సప్త శతాని వింశతిశ్చ తస్యః

॥ 13 ॥

పదము :

ద్వాదశరమ్ । నహి । తత్ । జరాయ ।

వర్షర్తి । చక్రమ్ । పరి । ద్యామ్ । మృతస్య ।

అ । పుత్రాః । అగ్ని । మిథునానః । అత్ర ।

సప్త । శతాని । వింశతిః । చ । తస్యః

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఋతాత్మకుడైన అదిత్యుడు

పునః పునః క్రమణశీలమైన రథవక్రకాన్ని

పదే పదే తిప్పితుంటాడు.

ద్యులోకమంతటా తిరుగుతుంటాడు.

ద్వాదశ సంఖ్యక మేషాది రాశ్యాత్మకమైన

రథాంగావయవములతో కూడినది ఆ చక్రం.

అది జరాదూపితం కాదు.

ఓ అగ్ని ! సర్వదా గమనయుక్తుడ వైన అదిత్యా !

ఆ చక్రంలో మిథునభూతము లైన

ఏడు వందల ఇరవై మంది పుత్రులు

(అహోరాత్రులు) ఉన్నారు.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

ససేమి చక్ర మజరం వి వావృత

ఉత్తానాయాం దశ యుక్తా వహన్తి ।

సూర్యస్య చక్షూ రజస్మై త్యావృతం

యస్మి న్నాతస్థు ర్భువనాని విశ్వా

॥ 14 ॥

పదము.

ససేమి । చక్రమ్ । అజరమ్ । వి । వావృతే ।

ఉత్తానాయామ్ । దశ । యుక్తాః । వహన్తి ।

సూర్యస్య । చక్షుః । రజస్మా । ఏతి । ఆవృతమ్ ।

యస్మిన్ । అతస్థుః । భువనాని । విశ్వా

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఏక ప్రకార బహిర్వలయ సంయుక్త మైన

సంవత్సరాఖ్య చక్రం జరారహిత మైనది.

పునః పునః తిరుగునది.

ఉపరి విస్తృత భూమిలో పది మంది ఇంద్రులు,
 పంచ లోకపాలురు, నిషాద, పంచమాదులతో
 కూడిన చతుర్వర్ణాలు, దశసంఖ్యాకులు
 వారి వారి వృత్తులలో నియుక్తులై దానిని వహిస్తున్నారు.
 సర్వ జగత్తును నిర్వహిస్తున్నారు.
 సూర్యుని యొక్క సర్వ చక్షుస్థానియ మైన
 సూర్యమండలం వృష్టిదశకంతో
 ఆవృతమై వెడుతున్నది.
 సర్వ భూతజాతములు ఆ మండలంలో
 ఆర్పితములై (తదధీనములై) ఉన్నవి.

॥ 14 ॥

మంత్రము:

స్త్రియః సతీ స్తాం ఉ మే పుంస ఆహుః

వశ్య దక్షిణాన్ న వి చేత దన్తః ।

కవి ర్యః పుత్రః స ఈమా చిరేత

య స్తా విజానాత్ స పితు ప్పితానన్

॥ 15 ॥

పదము:

స్త్రియః । సతీః । తాన్ । ఓం ఇతి । మే । పుంసః । ఆహుః ।

వశ్యత్ । అక్షిణానాన్ । న । వి । చేతన్ । అన్తః ।

కవిః । యః । పుత్రః । సః । ఈమ్ । ఆ । చిరేత ।

యః । తా । విజానాత్ । సః । పితుః । పితా । అనన్ ॥ 15 ॥

అనువాదం .

ఆ సూర్య దీధితులు (రశ్మిలు) స్త్రీలు, సతులుగా ఉన్నారు
వానినే (ఆ రశ్మిలనే) పురుషులనుగా చెప్తారు.

జ్ఞానదృష్టి సముపేతుడైన ఒక మహాత్ముడు తెలుసుకొంటాడు
అంధుడు (అయథార్థరూప మైన స్థూల దృష్టితో)

దానిని తెలుసుకొన లేడు.

ఏ కవి స్త్రీ పురుష గూఢ మైన రశ్మిలు గల

జగత్రాత ఉన్నాడో, అతడే పుత్రుడు.

ఎవడో ఒకడు వానిని తెలుసుకొన్నపుడు

అతడు తృప్తి అవుతాడు.

ఆధాంతరం:-

ఎవ రైతే స్త్రీత్వాన్ని పొందిన వారినిగా చెప్తారో,

వారినే నాకు పురుషులనుగా తత్త్వజ్ఞులు ప్రవచిపాదిస్తారు

మరి పుత్రుడు అల్పవయస్కుడైనా, జ్ఞాని అయి

ఈ అర్థాన్ని అవగాహన చేసుకుంటాడు.

అతడు పిత వలె పూజ్యుడవుతాడు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

సాకంజానామ్ సప్తథ మాహు రేకజం

షడి ద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి ।

తేషా మిష్టాని విహితాని ధామశ

స్థాత్రే రేజస్తే వికృతాని రూవశః

॥ 18 ॥

పదము :

సాకమ్ ౭ జానామ్ । సప్తథమ్ । ఆహుః । ఏక ౭ జమ్ ।

షట్ । ఇత్ । యమాః । ఋషయః । దేవ ౭ జాః । ఇతి ।

తేషామ్ । ఇష్టాని । విఽహితాని । ధామఽశః ।

స్థాత్రే । రేజస్తే । విఽకృతాని । రూపఽశః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఒకే ఆదిత్యుని నుంచి సహోత్పన్నులైన
 *సప్త ఋతువులలో సప్తమ ఋతువుగా
 ఏకోత్పన్నంగా కాలతత్త్వవిదులు చెప్తారు.
 మాసద్వయ రూపములైన ఆరు ఋతువులు, ఋషులు,
 వారు దేవతల నుండి, ఆదిత్యుల నుండి కలిగిన వారు
 అని చెప్తారు.
 ఆ ఋతువులలో సర్వ లోకాభిమత మైన
 ఆ యా స్థానములలో వేరు వేరుగా స్థాపితములై
 రూపభేదంతో వివిధాకృతులలో ఉన్నవై
 తదధిష్ఠాతలై చలిస్తున్నవి.
 (జగద్వ్యవహారార్థమై పునః పునః
 అవర్తనం చెందుతున్నవి.)

॥ 16 ॥

మంత్రము :

అవః పరేణ పర ఏనాఽవరేణ

పదా వత్సం బిభ్రత్తి గౌ రుదస్థాత్ ।

సా కద్రీదీ కం స్వి దర్థం పరాగాత్

కృఽ స్విత్ నూతే నహి యూథే అస్మిన్

॥ 17 ॥

* చైత్రాది ద్వాదశ మాసములు రెండు రెండు కలువగా
 ఆరు ఋతువు లవుతాయి. అధిక మాసము ఏడవ ఋతువు.

వదము.

అవః | వరేణ | వరః | ఏనా | అవరేణ |

వదా | వత్సమ్ | బిభ్రత్ | గాః | ఉత్ | అస్థాత్ |

సా | కద్రీచీ | కమ్ | స్వీత్ | అర్థమ్ | వరా | అగాత్ |

క్య౯ | స్వీత్ | సూతే | నహి | యూథే | అస్మిన్ || 17 ||

అనువాదం :

గోరూప మైన అహుతితో పోష్య మైన,
వత్సస్థానీయ మైన అగ్నిని అధోదేశంలో
పరపాదద్వయంతో ఆకరించి ధరిస్తున్నది.
ఉపరి ప్రదేశంలో ఈ అవర మైన
పాదద్వయంతో ఆకరించి ఆ వత్సమునే ధరిస్తున్నది.
సూర్యుని వైపు ఉత్కృమిస్తున్నది.
ఇలాంటి ఆ అహుతి ఎక్కడికి వెళ్ళినదో తెలియదు.
ఏదో ఫలభాజును దైన పురుషునికై
అర్థమార్గంలో వచ్చి తిరిగి పోతున్నది.
ఎక్కడో ఫలము సంపాదిస్తున్నది.
ఇది ఇతర గోవుల వలె మందలో ప్రసవించదు. || 17 ||

మంత్రము :

అవః వరేణ పితరం యో అన్య వే

దావః వరేణ పర ఏనావరేణ |

కవీయమానః క ఇహ వ్ర వోచద్

దేవం మనః కుతో అధి ప్రజాతమ్

|| 18 ||

వదము :

అవః । వరేణ । పితరమ్ । యః । అన్య । వేద ।

అవః । వరేణ । వరః । ఏనా । అవరేణ ।

కవిలయమానః । కః । ఇహ । ప్ర । వోచత్ ।

దేవమ్ । మనః । కుతః । అధి । ప్రజాతమ్

॥ 18

అనువాదం :

అభస్థితంగా ఉన్న దీని తండ్రిని

(ఈ లోకపాలకు డైన అగ్నిని)

పరు డైన అదిత్యునితో కలిసి

ఎవ డైతే అనుక్రమంగా తెలుసుకుంటాడో

పరస్థితు డైన అదిత్యుని

పాలకునిగా ఈ అగ్నితో కూడా

ఎవ డైతే ఉపాసిస్తాడో, అలాంటి పురుషుడు

కని అయి తన క్రాంతదర్శిత్యాన్ని ఈ లోకంలో

ప్రకటించుకుంటాడు.

ద్యోతమాన మైన మనస్సు దేని నుంచి

అధిక్యంతో ఉత్పన్న మాతుందో, అది కూడా దుర్లభం.

(ఈ రెండూ దుర్లభములు అని అర్థం.)

॥ 18

శుంక్రమః :

యే అర్వాళ్ళు స్తాం ఉ పరాచ ఆహు

ర్యే వరాళ్ళు స్తాం ఉ అర్వాచ ఆహుః ।

ఇ॒న్ద్రోశ్చ॑ యా చ॒క్రధుః॑ నోమ తాని॑

ధురా॑ న యుక్తా॑ రజ॑నో వహ॒న్తి

॥ 19 ॥

పదము,

యే॑ । అ॒ర్వా॑ఞ్చః । తాన్ । ఓం ఇతి॑ । పరా॑చః । ఆ॒హుః ।

యే॑ । పరా॑ఞ్చః । తాన్ । ఓం ఇతి॑ । అ॒ర్వా॑చః । ఆ॒హుః ।

ఇ॒న్ద్రోః । చ । యా॑ । చ॒క్రధుః॑ । నోమ॑ । తాని॑ ।

ధురా॑ । న । యుక్తాః॑ । రజ॑నః । వహ॒న్తి

॥ 19 ॥

అనువాదం:

సూర్య చంద్ర చక్రంలో ఉన్న రశ్ములు,

గ్రహాదులు తత్పరిభ్రమణ వశంలో

అధోముఖము లవుతున్నవి.

వానినే ఉర్ధ్వముఖము లని కూడా కాలవిదులు చెప్తారు.

ఏవి తొలుత అధోముఖము లని చెప్తారో,

వానినే ఉర్ధ్వముఖము లని కూడా చెప్తారు.

ఓ సోమదేవా! నీవు ఇంద్రుడవు.

బండే మీద వేసిన బరువును, దానికి కట్టిన

అశ్వాదులు ఏ విధంగా పహిస్తాయో,

అలాగే, మీ చక్రములు ఏ మండల పరిభ్రమణములను

చేస్తున్నవో, అవి లోకమునకు చెందినవి.

॥ 19 ॥

మంత్రము:

ద్వా॑ సు॒వర్ణా॑ స॒యుజా॑ స॒ఖాయా॑

స॒మానం॑ వృ॒క్షం పరి॑ ష॒స్యజాతే॑ ।

తస్య య దాహుః పిప్పలం స్వా ద్వగ్రే

తన్నో న్నశ ద్యః పితరం న వేద

॥ 21 ॥

వదము :

యస్మిన్ । వృక్షే । మధుఽఅదః । సుఽవర్ణాః ।

నిఽవిశస్తే । సువతే । చ । అధి । విశ్వే ।

తస్య । యత్ । ఆహుః । పిప్పలమ్ । స్వాదు । అగ్రే ।

తత్ । న । ఉత్ । నశత్ । యః । పితరమ్ । న । వేద ॥ 21 ॥

అనువాకం .

అదిత్యుని యందు వృక్షమునందు వలె
సర్వఫలాశ్రయ భూతమై, ఉదకపానం చేసే
నుగమనం గల రత్నులు రాత్రి లోన ప్రవేశించి,
పునః ప్రభాత సమయంలో ప్రకాశిస్తాయి.
విశ్వోపరిభాగంలో ఆ అదిత్యవృక్షానికి చెందిన
పరిపక్వ ఫలాన్ని, మధురమైన దానిని
ఉపాసనానంతరం తత్త్వవిదులు చెప్తారు.
ఇలాంటి జగత్పితను ఏ నరుడు ఉపాసించడో,
అతడు ఆ ఫలాన్ని పొందలేడు.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

యత్రా సువర్ణా అమృతస్య భక్ష-

మనీమేషం విదథాఽభిస్వరన్తి ।

ఏనా విశ్వస్య భువనస్య గోపాః

స మా ధీరః పాకమత్రా వివేశ

॥ 22

పదము:

యత్ర । సుఽవర్తాః । అమృతస్య । భక్షమ్ ।

అసిఽమేషమ్ । విదథా । అభిఽస్వరన్తి ।

ఏనా । విశ్వస్య । భువనస్య । గోపాః ।

సః । మా । ధీరః । పాకమ్ । అత్ర । ఆ । వివేశ

॥ 22 ॥

అనువాదం:

ఏ ఆదిత్యమండలంలో శోభన గమనము లైన
రక్ములు అమృతభాగాన్ని తీసుకుని అనవరతం
జ్ఞానంతో అభిప్రాయ ప్రకటన చేస్తున్నవో,
విశ్వ భువనమునకు స్వామి అయిన, రక్షకుడైన
ఈ ఆదిత్యుడు ఎవడైతే ఉన్నాడో,
అతడే పరమేశ్వరుడు. ధీరుడు.
నన్ను అపకవ్య బుద్ధిని ఇక్కడ
స్వకీయ మండలంలో ప్రవేశింప జేస్తున్నాడు.

॥ 22 ॥

ఇది తొమ్మిదవ మాక్తం.

సూక్తం-10

ఋషి: బ్రహ్మ || దేవతలు: ఎదు, విరాట్, ఆద్యాత్మమ్: 29 మిత్రావరుణులు ||
 ఛందస్సు: 1,7,14,17,18 జగతి. 2,28,27 భురిక్ త్రిష్టువ: 3-8,
 8-13,15,18,19,20,22,23,25 28 త్రిష్టువ: 21 వజ్రపదాఽతి శక్వరీ:
 24 చతుష్పదా పురస్కృతి ర్భురిగతిజగతి || మంత్రములు 1 || 28 ||

వినియోగం:- పూర్వ సూక్తం పఠెనే దీనికి కూడా వినియోగం.

మంత్రము.

యద్ గాయత్రే అధి గాయత్ర మాహితం

తైర్విష్టుభం వా తైర్విష్టుభాన్నిరతక్షత ।

యద్వా జగ జ్జగ త్యాహితం పదం

య ఇత్ తద్ విదు స్తే అమృతత్వ మానశుః || 1 ||

పదము:

యత్ । గాయత్రే । అధి । గాయత్రమ్ । ఆహితమ్ ।

తైర్విష్టుభమ్ । వా । తైర్విష్టుభాత్ । నిరతక్షత ।

యత్ । వా । జగత్ । జగతి । ఆహితమ్ । పదమ్ ।

యే । ఇత్ । తత్ । విదుః । తే । అమృతత్వమ్ । ఆనశుః || 1 ||

అనువాదం:

ప్రధానత్వం ఇచ్చి నర్కులూ స్తుతిస్తున్నందువల్ల
 గాయత్రీ ఛందస్సులో గాయత్రీ ఉపస్థిత మైనది.
 అలాగే ద్వితీయత్వం వల్ల త్రిష్టుప్చందస్సులో

స్తోమత్రయోపేత మైన స్తుతితో
 వాయువును సంపాదించుకున్నవారు దేవతలు.
 అలా కాక జగతీ ఛందస్సులో తృతీయ భూత మైన
 ద్యులోకంలో ఆదిత్యాఖ్య మైన పదం ఆహిత మైనది.
 ఈ విధంగా స్థానత్రయంలో అగ్న్యాదులకు
 పదార్థానం దొరికింది.
 దీనిని వీ నరులు తెలుసుకుంటారో
 వారే అమృతత్వాన్ని పొందుతారు.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

గాయత్రేణ ప్రతి మిమితే అర్కమ్ -
 మర్కేణ సామ తైర్విష్ణుభేన వాకమ్ ।
 వాకేన వాకం ద్విపదా చతుష్పదా -
 క్షరేణ మిమితే నవ వాణీః

॥ 2 ॥

పదము :

గాయత్రేణ । ప్రతి । మిమితే । అర్కమ్ ।
 మర్కేణ । సామ । తైర్విష్ణుభేన । వాకమ్ ।
 వాకేన । వాకమ్ । ద్విపదా । చతుష్పదా ।
 క్షరేణ । మిమితే । నవ । వాణీః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

గాయత్రీ ఛందస్సుతో అర్చన సాధన మైన మంత్రాన్ని
 ప్రత్యేకంగా ఉపనిబద్ధం చేస్తారు.

అ మంత్రంతో సామమును ఉపనిబద్ధం చేస్తారు.
 త్రిష్టుప్త్యందస్సుతో నూత్రాన్ని ఉపనిబద్ధం చేస్తారు
 అలాంటి నూక్తంతో అనువాకాన్ని ఉపనిబద్ధం చేస్తారు.
 పాదద్యయంతో, పాదదతుష్టయంతో
 ఈ అనువాకాన్ని లక్షరబద్ధం చేస్తారు.
 వాగధిష్ఠాత లైన సప్తఛందస్సులను నిర్మిస్తారు.
 అష్టాక్షర గాయత్రీ, ఏకాదశాక్షర త్రిష్టుప్, ద్వాదశాక్షర జగతీ అని నియమబద్ధం చేస్తారు
 (అక్షరములతో పాదములు, పాదములతో ఛందస్సులు
 నిపతితము లౌతాయి. పాదములకు ఛందస్సులకు
 అక్షరం మూలం. శాబట్టి ఋక్కునకు, వర్గమునకు,
 నూక్తమునకు, అనువాకాదులకు కూడా
 అక్షరమే మూలం అని భావము.)

॥ 2 ॥

మంత్రము:

జగతా సిన్ధుం దివ్యఽస్కఞాయద్
 రథంతరే సూర్యం పర్యవశ్యత్ ।
 గాయత్రీస్య సమిధ స్త్రీన ఆహ-
 స్తతో మహ్నా వ్ర రిరిచే మహిత్యా

॥ 3 ॥

పదము.

జగతా । సిన్ధుమ్ । దివి । అస్కఞాయత్ ।
 రథమ్ రథే । సూర్యమ్ । పరి । అవశ్యత్ ।

గాయత్రస్య । సమ్మేళధః । తిస్రః । ఆహుః ।

తతః । మహ్నః । ప్ర । రిరిచే । మహిఃత్వా

॥ 3 ॥

అనువాదం :

జగతి ఛందోబద్ధ మైన ఋక్కులో
ఉత్పన్న మైన సామజగత్తు
బ్రహ్మ సృష్టికాలంలో దానితో ఉదకస్యందకు దైన
అదిత్యుని ద్యులోకంలో స్తంభీభూతుని చేసినాడు.
రథంతర సామంలో స్తంభీతు దైన నూర్కుని
ప్రజాపతి పరికించినాడు.
గాయత్రిలో ఉత్పన్న మైన సామమునకు
సమిధలు మూడు విభక్తు లని (పాదత్రయ మని,
లేదా మంత్రత్రయ మని చెప్తారు.)
అందువల్ల బలంతో మహత్త్వంతో
ఇతర నామములను వేరు వేరుగా నిర్మించినారు.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

ఉప హ్వయే సుదుఘాం ధేను మేతాం

సుహస్తో గోధు గుత దోహ దీనామ్ ।

శ్రీష్ఠం సవం సవితా సావిష న్నోఽ-

ఖీఽద్ధో ఘర్మ స్తదు షు ప్ర వోచత్

॥ 4 ॥

పదము :

ఉప । హ్వయే । సుదుఘామ్ । ధేనుమ్ । ఏతామ్ ।

సుహస్తః । గోధుక్ । ఉత । దోహత్ । వినామ్ ।

శ్రేష్ఠమ్ । సవమ్ । సవిశా । సావిషత్ । నః ।

అభిఽఞ్దః । ఘర్మః । తత్ । ఓం ఇతి । సు । ప్ర । వోచత్ ॥ 4 ॥

అనువాదం :

(హోత నైన నేను)
ఈ ధేనువును ఆహ్వానిస్తున్నాను.
ఇది బాగా క్షీర మొసగునది.
అంతే కాక ఇలాంటి ఉక్తలక్షణ మైన గోవును
దోహనకులలు దైన దోగ్ధ (అధ్వర్యుడు)
దోహనం చేస్తాడు.
ఇందుకై నర్వానుజ్ఞాత అయిన పరమేశ్వరుడు
మా ప్రశస్త మైన సోమయాగమును లేదా
క్షీరమును అనుమతించు గాక !
దీని వల్ల ఘర్మం (ప్రవర్గ్యం) అభిదీప్త మౌతుంది.
అందువల్లనే నోరారా ఆహ్వానిస్తున్నాను.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

హిజ్ఞేకృద్యతీ వసువత్సీ వసూనాం

వత్స మిచ్ఛన్తీ మనసాఽభ్యాగాత్ ।

దుహో మశ్వీభ్యాం వయో అఘ్నేయం

సా వర్ధతాం మహతే శోభగాయ

॥ 5 ॥

పదము :

హిజ్ఞేకృద్యతీ । వసుఽవత్సీ । వసూనామ్ ।

వత్సమ్ । ఇచ్ఛన్తీ । మనసా । అభిఽఆగాత్ ।

దుహామ్ । అశ్వీఽభ్యామ్ । పయః । అహ్నాః । ఇయమ్ ।

సా । వర్తతామ్ । మహతే । సౌభగాయ

॥ 5 ॥

అనువాదం :

(ఆ పిలిచిన గోవు)

హింకారం చేస్తూ వత్సము కోసమై

క్షీర, దధి, ఆజ్యాది బహు ధనములకు,

పాలయితి అయిన మనస్సుతో,

వత్సమును అపేక్షిస్తున్న ఆ గోవు వచ్చినది.

ఈ వచ్చిన గోవు అశ్వినీదేవతలకై

క్షీరమును దోహనం చేస్తున్నది.

అలాంటి గోవు మహా సౌభాగ్యమునకై

ప్రవృద్ధ మగు గాక !

॥ 5 ॥

మంత్రము :

గా రమీమే దధి వత్సం మిషన్తం

మూర్ధానం హిక్షేఽకృదో న్మాత వా ఉ ।

స్వక్వాదం ఘర్మ మభి హవశానా

మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః

॥ 6 ॥

పదము :

గాః । అమీమేత్ । అభి । వత్సమ్ । మిషన్తమ్ ।

మూర్ధానమ్ । హిక్షే । అకృదోత్ । మాతవై । ఉం । ఇతి ।

సృక్వా¹ఱమ్ । ఘర్మమ్ । అభి । వావశానా ।

మిమా¹తి । మాయుమ్ । పయ¹తే । పయః²భిః

॥ 6 ॥

అనువాదం .

ధేనువు నిమిలితాక్ష మైన వత్సమును

సమీపించి అరుస్తున్నది.

దాని తలను మూర్కొనుటకై

హింకారం చేస్తున్నది.

ఆ వత్సం వదనప్రాంతం

పాల నురుగుతో ఉన్నది.

దానిని చూచి అభిలాష ప్రకౌనగా

మరింతగా అరుస్తున్నది.

ప్రభూత క్షీరముతో వత్సమును

అప్యాయతతో సంత్సప్తం చేస్తున్నది.

॥ 6 ॥

పంక్తము :

అయం స శీ¹క్ష్ క్షే యేన గౌ రభి¹వృ¹తా

మిమా¹తి మాయుం ధ్వసనా వధి¹ శ్రి¹తా ।

సా చి¹త్తి¹భి ర్ని హి చకార మర్త్యాన్

విద్యు¹ ద్భవ¹స్తీ వ్రతి¹ వప్రి మాహత

॥ 7 ॥

పదము :

అయమ్ । సః । శీ¹క్ష్ క్షే । యేన । గౌః । అభి¹వృ¹తా ।

మిమా¹తి । మాయుమ్ । ధ్వసనా¹ । అధి¹ । శ్రి¹తా ।

సా । చిత్తిఁభిః । ని । హి । చకార । మర్త్యాన్ ।

విఽద్యుత్ । భవన్తి । వ్రతి । వప్రిమ్ । ఔహత

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఈ వత్సం అవ్యక్త ధ్వనిని చెప్తున్నది.

ఆ వత్సం తల్లి అయిన ఆవు చుట్టూ తిరుగుతుంది.

ఆ ఆవు అంభారవం చెప్తుంది.

గోష్ఠంలో ఉండి అలాంటి ధేనువు

ఆ ప్రేమపూర్వక చేష్టలతో

మానవుని అధఃకరిస్తుంది.

(మనుష్యుల కంటె అధికంగా వత్సమును ప్రేమిస్తుంది,)

బహు క్షీరత్వం వల్ల ద్యోతమానయై

తన రూపాన్ని ప్రకాశింప జేస్తుంది.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

అనచ్ఛయే తురగాతు జీవ మేఽఽద్

ధ్రువం మధ్య ఆ పస్త్యాఽనామ్ ।

జీవో మృతస్య చరతి స్వధాభి-

రమర్త్యో మర్త్యేనా నయోనిః

॥ 8 ॥

పదము :

అనత్ । శయే । తురఽగాతు । జీవమ్ । ఏఽఽత్ ।

ధ్రువమ్ । మధ్యే । ఆ । పస్త్యాఽనామ్ ।

జీవః । మృతస్య । చరతి । స్వధాభిః ।

అమర్త్యః । మర్త్యేన । సమయోనిః

॥ 8 ॥

అనువాదం :

(ప్రాణాపగమనానంతరం ఇందుకు విలక్షణమై)

ప్రాణయుక్తమై, జీవవంతమై స్వవ్యాపారార్థమై
తూర్ణగమనంతో అది ఉన్నది.

అవిచలితమై, గృహముల మధ్యలో

స్థాణువు వలె ఉంటుంది.

మృతశరీరానికి చెందిన జీవుడు

మరణ ధార్మిక మైన శరీరంతో

పూర్వం సమానోత్పత్తిస్థానుడై

అమరణస్వభావుడు పుత్రకృతములైన

స్వధాకారపూర్వక అన్నాదులతో వర్తిస్తుంటాడు.

॥ 8 ॥

పంక్తము .

విధుం దద్రాణం సలిలస్య పృష్ఠే

యువానం సన్తం పలితో జగార ।

దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్యాఽ

ద్యా మమార స హ్యః సమాన

॥ 9 ॥

పదము :

వి2ధుమ్ । దద్రాణమ్ । సలిలస్య । పృష్ఠే ।

యువానమ్ । సన్తమ్ । పలితః । జగార ।

దే॒వస్య॑ । వ॒శ్య॑ । కా॒వ్యమ్ । మ॒హి॒ఽశ్వా ।

అ॒ద్య॑ । మ॒మార॑ । సః । హ్య॑ః । సమ్ । అ॒న

అనువాదం :

సముద్రపీఠంపై నున్న విధాతను
సామర్థ్యోపేతు డైన యువకు డైన పురుషుని
వృద్ధాప్యం దాచుతున్నది.
ఇలాంటి కాలాత్మకు డైన ఇంద్రుని
మహత్వోపేత మైన సామర్థ్యాన్ని పరికించండి.
అలాగే వృద్ధాప్యం వచ్చిన వాడు మరణిస్తాడు.
అతడు ఈ రోజు, రేపు చక్కగా సంచరిస్తాడు. ||

మంత్రము :

య॑ ఈ॒ం చ॒కార॑ న॒ సో అ॒స్య వే॒ద

య॑ ఈ॒ం దద॑ర్శ హి॒రుగి॑ న్ను తస్మా॒త్ ।

స॒ మా॒తు ర్యో॒నా పరి॑వీ॒తో అ॒న్త-

ర్పహ॑వ్ర॒జా నిర్ము॑తి రా వి॒వేశ

|| 10

పదము :

యః । ఈమ్ । చకార । న । సః । అస్య । వేద ।

యః । ఈమ్ । దదర్శ । హిరుక్ । ఇత్ । ను । తస్మాత్ ।

సః । మాతుః । యోనా । పరివీతః । అన్తః ।

బహవ్రజాః । నిర్ముతిః । ఆ । వివేశ

|| 10

అనువాదం

వి పురుషుడు పుత్రార్థి అయి రః గర్భమును
నిక్షేపించెనో, అతడు దీని తత్త్వమును తెలిసికొనడు
ఎవడు తల్లి గర్భంలో ఉండి చూచెనో అతడు
అత్యంతం అంతర్నిత్యుడయ్యెడు కదా !
అలాంటి వాడు తల్లి యోని లోపల
మాయాపరివృత్తుడై అనేక జన్మల నెత్తుతాడు.
నిరమణ సాధన మైన భూమిని తుదకు ప్రవేశిస్తున్నాడు. ||10||

మంత్రము

అపశ్యం గోపా మనిపద్యమాన

మా చ పరా చ పథిభి శ్చరంతమ్ ।

స సద్ధిభిః స విషూచీ ర్వసాన

ఆ పరీవర్తి యవనే వ్యస్తః

॥ 11 ॥

పదము

అపశ్యమ్ । గోపామ్ । అనిపద్యమానమ్ ।

ఆ । చ । పరా । చ । పథిభిః । చరంతమ్ ।

సః । సద్ధిభిః । సః । విషూచీః । వసానః ।

ఆ । పరీవర్తి । యవనేషు । వ్యస్తః

॥ 11 ॥

అనువాదం.

(నేను)

వృష్టిప్రకాశాదులతో సర్వలోక రక్షకు డైన,
అకర్మ. iv 28

అవిషణ్ణు ధైన, విచిత్ర మార్గములలో
 అంతరిక్షంలో రాకపోకలు సాగిస్తున్న
 మహానుభావు ధైన ఆదిత్యుని వీక్షించినాను.
 ఆ ఆదిత్యుడు చక్కగా వెళ్ళునవి,
 విష్వగ్గమనం కలవి అయిన కాంతులను ధరించినవాడై
 భువనముల మధ్యంలో ఉదయాస్తమగములను
 పునః పునః కల్పిస్తూ ఉంటాడు

॥ 11 ॥

మంత్రము :

ద్యౌ ర్నః పితా జనితా నాభి రత్ర
 బన్ధు ర్నో మాతా పృథివీ మహియమ్ ।
 ఉత్తానయో శ్వమ్యోః ర్యోని రస్త
 రత్రా పితా దుహితు ర్గర్భ మాధాత్

॥ 12 ॥

పదము :

ద్యౌః । నః । పితా । జనితా । నాభిః । అత్ర ।
 బన్ధుః । నః । మాతా । పృథివీ । మహి । ఇయమ్ ।
 ఉత్తానయోః । చమ్యోః । యోనిః । అస్తః ।
 అత్ర । పితా । దుహితుః । గర్భమ్ । ఆ । ఆధాత్

॥ 12 ॥

అనువాదం :

(దీర్ఘ తముడు ఇలా అంటున్నాడు.)
 నాకు ద్యులోకం పిత (పాలకుడు).

నా జన్మకు కారణమైనవాడు.

నాభిభూతుడైనవాడు.

అందువల్లనే బంధువైన ఈ పృథివి నాకు

మాతృస్థానీయురాలు

ఉత్తానములైన వా.యువులకు,

భోగసాధనములైన ద్యావాపృథ్వులకు మధ్యంలో

సర్వభూత నిర్మాణాశ్రయమైన

అంతరిక్షం కలదు.

ఈ అంతరిక్షం నుంచి పిత (సూర్యుడు)

తనకు దూరంగా నున్న భూమికి గర్భాధానం చేస్తున్నాడు

॥ 12 ॥

పాంశము:

పృథ్వామి త్వా పరమస్తం పృథివ్యాః

పృథ్వామి వృష్ణో అశ్వస్య రేతః ।

పృథ్వామి విశ్వస్య భువనస్య నాభిం

పృథ్వామి వాచః పరమం వ్యోమ

॥ 12 ॥

పదము:

పృథ్వామి । త్వా । పరమ్ । అస్తమ్ । పృథివ్యాః ।

పృథ్వామి । వృష్ణః । అశ్వస్య । రేతః ।

పృథ్వామి । విశ్వస్య । భువనస్య । నాభిమ్ ।

పృథ్వామి । వాచః । పరమమ్ । వ్యోమ

॥ 12 ॥

అనువాదం :

(ఓ యజమానీ ! నిన్ను ప్రశ్నిస్తున్నాను.
 వృథివికి పరాకాష్ఠ ఎక్కడ ?
 ఇంకొకటి కూడా ప్రశ్నిస్తున్నాను.
 విశ్వభువనమునకు నాభి ఎక్కడ ?
 వర్షకారకుడు, సర్వవ్యాపుడు అయిన
 అదిత్యుని రేతస్సు ఏమిటి ?
 అలాగే సర్వవాగ్జాతమునకు నిరతిశయమైన
 స్థానం ఏమిటి ?

॥ 13 ॥

మంత్రము :

ఇయం వేదిః పరో అంతః పృథివ్యా
 అయం సోమో వృష్ణో అశ్వస్య రేతః ।
 అయం యజ్ఞో విశ్వస్య భువనస్య నాభి-
 ర్బ్రహ్మాయం వాచః పరమం వోఽమ

॥ 14 ॥

పదము :

ఇయమ్ । వేదిః । పరః । అంతః । పృథివ్యాః ।
 అయమ్ । సోమః । వృష్ణః । అశ్వస్య । రేతః ।
 అయమ్ । యజ్ఞః । విశ్వస్య । భువనస్య । నాభిః ।
 బ్రహ్మ । అయమ్ । వాచః । పరమమ్ । విఽమ

॥ 14 ॥

అనువాదం :

వృథివికి పర్యవసానం ఈ వేదియే.
 వర్షకారణ మైన అదిత్యుని రేతస్సు ఈ సోమరసాత్మకం.

ఈ యజ్ఞం ఖూతజాతమునకు నాభి
 ఈ ప్రజాపతి
 మంత్రతాది రూపము లైన వాక్కులకు
 ఉత్కృష్ట స్థానం

॥ 14 ॥

మంత్రము

న వి జానామి యది వేద మస్మి

నిత్యః సంనద్దో మనసా చరామి ।

యదా మాగన్ ప్రథమజా ఋత

స్యాదిద్ వాచో అశ్నువే భాగ మస్యాః

॥ 15 ॥

పదము

న । వి । జానామి । యత్ ౨ ఇవ । ఇదమ్ । అస్మి ।

నిత్యః । సమ్ ౨ నద్దః । మనసా । చరామి ।

యదా । మా । ఆ ౨ అగన్ । ప్రథమ ౨ జాః । ఋతస్య ।

ఆత్ । ఇత్ । వాచః । అశ్నువే । భాగమ్ । అస్యాః ॥ 15 ॥

అనువాదం

ఈ విశ్వ మంతా నేనే.

నేను మూఢచిత్తుడను గనుక

దీనిని వివేచనం చేసి తెలిసికొనలేక పోయాను.

అవిద్యా శామ కర్మలతో బద్ధుడనై, మనోయుక్తుడనై

ప్రపంచంలో తిరుగుతున్నాను.

ఋతము యొక్క, ప్రథమాన్వేషణ మైన
 అనుభవం ఎప్పుడు వచ్చునో
 అప్పుడు - అనంతరమే ఈ వాక్కునకు భాగ మైన
 శబ్దబ్రహ్మతో వ్యాప్త మైన బ్రహ్మపదం పొందెదను. 15 ||

మంత్రము :

అపా¹జ్ ప్రా²జీతి స్వ³ధయా గృ⁴భీతో⁵

మ⁶ర్త్యో మ⁷ర్త్యేనా నయో⁸నిః ।

తా శశ్వ⁹న్తా విహా¹⁰చీనా వియ¹¹న్తా

న్యన్యం చి¹²క్యర్న ని చి¹³క్య రన్యమ్

■ 16 ■

పదము :

అపా¹జ్ । ప్రా²జ్ । వి³తి । స్వ⁴ధయా । గృ⁵భీతః ।

అమ⁶ర్త్యః । మ⁷ర్త్యేన । నయో⁸నిః ।

తా । శశ్వ⁹న్తా । విహా¹⁰చీనా । వియ¹¹న్తా ।

ని । అన్యమ్ । చి¹²క్యః । న । ని । చి¹³క్యః । అన్యమ్

■ 16 ■

అనువాదం :

అమర మైన ఈ ఆత్మ మరణధర్మం కల దేహంతో

సమాన స్థానంలో ఉన్నది.

అన్నోపలక్షిత భాగంతో గృహీతమై

అకుద్ధ కర్మను చేసి అధోగతి పొందుచున్నది.

ఊర్ధ్వలోకములకు పోతున్నది.

భూతాత్మ కర్తౌత్మలు సర్వదా వర్తమానముకై
 ఈ లోకంలో సర్వత్ర గమనము లైన
 తత్తత్తులలోపభోగానికై లోకాంతరములకు వెడుతున్నవి.
 నయి య భూతాత్మను విశేషించి ఎరుగుదురు.
 అన్యమును ఎరుగరు.

॥ 16 ॥

మంత్రము:

సప్తార్థగర్భా భువనస్య రేతో
 విష్ణో స్తిష్ఠన్తి ప్రదితా విధర్మణి ।
 తే ధీతిభి ర్మనసా తే వివశ్చితః
 పరిభువః పరి భవన్తి విశ్వతః

॥ 17 ॥

పదము

సప్త । అర్థగర్భాః । భువనస్య । రేతః ।
 విష్ణోః । తిష్ఠన్తి । ప్రదితా । విధర్మణి ।
 తే । ధీతిభిః । మనసా । తే । వివశ్చితః ।
 పరిభువః । పరి । భవన్తి । విశ్వతః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

సప్త సంఖ్యాకము లైన రత్నములు సంవత్సరార్థంలో
 గర్భస్థాసీయ మైన ఉదకమును ధరించినవై
 లోకం యొక్క సారభూతము లైన రత్నము
 వ్యాపకుడైన ఆదిత్యుని

జగద్ధారణ వ్యాపారంలో ప్రతిష్ఠితములై ఉన్నవి.

ఆ ప్రజ్జలతో, జగదుపకార కర్తవ్యబుద్ధితో

సర్వత్ర విశ్వమును వ్యాపించి ఉన్నవి.

అవే మేధావికి సర్వత్ర వ్యాప్తములై ఉన్నవి.

॥ 17 ॥

మంత్రము

ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్

యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః ।

యస్త న్న వేద కి మృచా కరిష్యతి

య ఇత్ తద్ విదు స్తే అమీ స మాసతే

॥ 18 ॥

పదము :

ఋచః । అక్షరే । పరమే । విమమన్ ।

యస్మిన్ । దేవాః । అధి । విశ్వే । నిషేదుః ।

యః । తత్ । న । వేద । కిమ్ । మృచా । కరిష్యతి ।

యే । ఇత్ । తత్ । విదుః । తే । అమీ ఇతి । సమ్ । ఆసతే ॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఋగాది చతుర్వేదాక్షరములలో,

ఉత్కృష్ట మైన వ్యోమంలో

ఏ పరమాత్మలో విశ్వదేవతలు

ఆశ్రయించి వసిస్తున్నారో,

ఏ మర్త్యుడూ అలాంటి వేద తాత్పర్య ప్రతిపాద్య మైన

వస్తువును తెలిసికొన లేదు
పూర్వోక్త ఋగాది శబ్దజాలంతో ఏమి సాధిస్తాడు?
ఆ ఈ తత్త్వమును తెలిసిన వారే
జ్ఞాతలై ఉంటారు.

॥ 18 ॥

మంత్రము

ఋచః పదం మాత్రయా కల్పయంతోఽ

ర్ధరేప స చార్థపు ర్విశ్వ మేజత్ ।

త్రిపాద్ బ్రహ్మ పురుషావం వి తస్మై

తేన జీవన్తి వ్రదేశ శ్చతస్రః

॥ 19 ॥

పదము

ఋచః । పదమ్ । మాత్రయా । కల్పయంతః ।

అర్ధఽఋచేన । చర్థపుః । విశ్వమ్ । ఏజత్ ।

త్రిపాత్ । బ్రహ్మ । పురుషావమ్ । వి । తస్మై ।

తేన । జీవన్తి । వ్రదేశః । చతస్రః

॥ 19 ॥

అనువాదం :

మంత్రముల పదాన్ని మాత్రలతో సమర్థం చేస్తారు.

అర్ధ మంత్రంతో ఈ చలనశీల మైన

విశ్వాన్ని సమర్థం చేస్తారు.

ఇలా మూడు పాదములు గల బ్రహ్మ

బహు రూపములలో ఉండున్నది.

దాని వలన నాలుగు దిక్కులూ జీవిస్తున్నవి.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

సూయవసాద్ భగవతీ హి భూయా

అథా వయం భగవంతః స్యామ ।

అద్ధి తృణమఘ్నేయ విశ్వదానీం

పిబ శుద్ధముదక మాచరన్తి

॥ 20 ॥

పదము

సూయవస2అత్ । భగ2వతీ । హి । భూయాః ।

అథ । వయమ్ । భగ2వంతః । స్యామ ।

అద్ధి । తృణమ్ । అఘ్నేయ । విశ్వ2దానీమ్ ।

పిబ । శుద్ధమ్ । ఉదకమ్ । అ2చరన్తి

॥ 20 ॥

అనువాదం

అవధ్య మైన ఓ గోవా ! నీవు శోభన యవస

తృణాదులను తిన్నదానవై

ప్రభూత క్షీరాది ధనవతివి కమ్ము.

అనంతరం యజమానుల మైన మేము కూడా

ధనవంతుల మౌలాము.

సర్వకాలము లందునూ తృణములను భక్షించు.

సర్వతః సంచరిస్తూ పరిశుద్ధ మైన

ఉదకమును పానం చెయ్యి.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

గౌ రి నిమాయ సలిలాని తక్ష-

త్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ ।

అష్టాపదీ నవపదీ బిభూషషీ

సహస్రాక్షరా భువనస్య పక్షి

స్తస్యాః సముద్రా అధి వి క్షరన్తి

॥ 21 ॥

పదము

గౌః । ఇత్ । మిమాయ । సలిలాని । తక్షత్ ।

ఏకపదీ । ద్విపదీ । సా । చతుఃపదీ ।

అష్టాపదీ । నవపదీ । బిభూషషీ ।

సహస్రపదాక్షరా । భువనస్య । పక్షిః ।

తస్యాః । సముద్రాః । అధి । వి । క్షరన్తి

॥ 21 ॥

అనువాదం :

గోవు జలములను సంపాదిస్తూ ఏక పాదోపేతమై

ద్విపదియై, చతుష్పదియై, అష్టాపదియై,

నవపదియై ఈ విధంగా

బహురూపేచ్ఛతో సహస్రాక్షరయై భువనపంక్తిగా,

సమస్త సముద్రముల నుంచి రసమును స్రవింప జేస్తున్నది.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

కృష్ణం నియానం హరయః సువర్ణా

అహో వసానా దివ ముత్పతన్తి ।

త ఆవవృత స్తదనా దృత

స్యాదిద్ ఘృతేన పృథివీం హ్యుదయః

॥ 22 ॥

పదము :

కృష్ణమ్ । నియానమ్ । హరయః । సువర్ణాః ।

అహః । వసానాః । దివమ్ । ఉత్ । పతన్తి ।

తే । ఆ । అవవృతన్ । సదనాత్ । ఋతన్య ।

అత్ । ఇత్ । ఘృతేన । పృథివీమ్ । వి । ఉదయః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

కృష్ణవర్ణమై నియమపూర్వకంగా నడిచే మేఘాన్ని

ఉదకహర్తలైన, సువర్ణములైన రక్కలు

ఉదకములతో నింపుతున్నవి.

ద్యులోకాన్ని ఉద్దేశించి ఉత్క్రమిస్తున్న

ఆ రక్కలు ఉదకస్థానం నుంచి

అదిత్యమండలం నుంచి క్రిందికి వస్తున్నవి.

అనంతరం ఉదకంతో పృథివిని

అర్ధం చేస్తున్నవి

॥ 22 ॥

మంత్రము !

అపాదేతి ప్రథమా పద్వతీనాం

కస్తద్ వాం మిత్రావరుడా చికేత ।

గర్భే భారం భరత్యా చిదస్యా

ఋతం విపర్వత్యతం ని పాతి

॥ 23 ॥

పదము

అపాత్ । ఏతి । ప్రథమా । వత్వతీనామ్ ।

కః । తత్ । వామ్ । మిత్రావరుడా । ఆ । చికేత ।

గర్భః । భారమ్ । భరతి । ఆ । చిత్ । అస్యాః ॥

ఋతమ్ । విపర్తి । అన్వతమ్ । ని । పాతి

॥ 23 ॥

అనువాదం:

ఓ మిత్రావరుణులారా !

మనుష్యాదుల ప్రథమభాగిని అయిన

పాదరహిత అయిన ఉపస్సు వెడుతున్నది.

‘అలాంటి మీ ప్రసిద్ధ కర్మ ఏది?’ అని

అభిముఖ్యంతో ఎవరికి తెలియును?

ఈ లోకభారం నిర్వహించే

నీ గర్భస్థితుడైన అదిత్యుడు

నిర్వహిస్తూనే ఉన్నాడు.

సత్యము, జగత్తును ప్రకాశ గమనాది రూపంతో

పూరిస్తున్నాడు.

అన్యతమును, అంధకారాది గమనాది నిరోధమును
నాశం చేస్తున్నాడు.

॥ 23 ॥

మంత్రము :

విరాడ్ వాగ్ విరాట్ పృథివీ

విరా డంతరిక్షం విరాట్ ప్రజాపతిః ।

విరా ఙ్మృత్యుః సాధ్యానా మధిరాణో బభూవ

తస్య భూతం భవ్యం వశే స మే

భూతం భవ్యం వశే కృణోతు

॥ 24 ॥

పదము

వి2రాట్ । వాగ్ । వి2రాట్ । పృథివీ ।

వి2రాట్ । అంతరిక్షమ్ । వి2రాట్ । ప్రజా2పతిః ।

వి2రాట్ । మృత్యుః । సాధ్యానామ్ । అధి2రాజః । బభూవ ।

తస్య । భూతమ్ । భవ్యమ్ । వశే । సః । మే ।

భూతమ్ । భవ్యమ్ । వశే । కృణోతు

॥ 24 ॥

అనువాదం :

విరాట్టు వాక్కు విరాట్టు పృథివీ.

విరాట్టు అంతరిక్షం విరాట్టు ప్రజాపతి.

విరాట్టు మృత్యువు. విరాట్టు అధీనంలోనే

భూత భవిష్యములు ఉన్నవి.

అది నా వశమై భూత భవిష్యత్తులను నిర్మించు గాక । ॥ 24 ॥

మంత్రము

శకమయం ధూమ మారా దపశ్యం

విషూవతా పర ఏనాఽవరేణ ।

ఉజ్జాణం పృశ్ని మపచంత పీరా-

స్తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్

॥ 25 ॥

పదము .

శకమయమ్ । ధూమమ్ । ఆరాత్ । అపశ్యమ్ ।

విషూవతా । పరః । ఏనా । అవరేణ ।

ఉజ్జాణమ్ । పృశ్నిమ్ । అపచంత । పీరాః ।

తాని । ధర్మాణి । ప్రథమాని । ఆసన్

॥ 25 ॥

అనువాదం .

శుష్క గోమయంలో నుంచి వచ్చే పొగను

సమీపంలోనే చూచినాను

వ్యాప్తిమంత మైన ఈ నికృష్ట ధూమంతో,

తత్కారణభూత మైన అగ్నిని కనుగొన్నాను.

ఫలాన్నిచ్చే - శుక్ల వర్ణవల్లీరూపంలో నున్న సోమాన్ని

ఆ యా విషయాలలో నిపుణులైన ఋత్విక్కులు

సంపాదించుకున్నారు.

దానికి సాధనభూతములైన ధర్మములను

ఉత్కృష్ట మైన వానిని, ఫలితం కల్పించే వానిని

సంపాదించుకొన్నారు.

॥ 25 ॥

మంత్రము:

త్రయః కేశిన ఋతుధా వి చక్షతే

సంవత్సరే వవత ఏక ఏషామ్ ।

విశ్వ మన్యో అభిచష్టే శచీభి-

ర్ధ్రాజి రేకస్య దద్వశే న రూపమ్

॥ 25 ॥

పదము:

త్రయః । కేశినః । ఋతుధా । వి । చక్షతే ।

సమ్వత్సరే । వవతే । ఏకః । ఏషామ్ ।

విశ్వమ్ । అన్యః । అభిచష్టే । శచీభిః ।

ధ్రాజిః । ఏకస్య । దద్వశే । న । రూపమ్

॥ 26 ॥

అనువాదం.

కేశస్థానియ ప్రకృష్ట రశ్మియుక్తము లైన
అగ్ని, ఆదిత్య, వాయువులు ప్రతి ఋతువులోను
వివిధ లక్షణ మైన భూమిని చూస్తారు.
వానిలో ఒక దైన అగ్ని సంవత్సరం పూర్తి కాగా
దాహంతో ఓషధి, వనస్పత్యాదులను భేదనం చేస్తాడు.
మరొకదైన ఆదిత్యుడు సర్వజగతును
స్వీయప్రకాశ వృష్ట్యాదులతో సర్వత్ర పరికిస్తాడు.
ఇంకొక దైన వాయువు యొక్క గతి
సర్వులకు కనబడుతుంది.
కాని రూపం కనిపించదు.

॥ 26 ॥

మంత్రము :

చత్వారి వాక్ పరిమితా పదాని

తాని విదు బ్రాహ్మదా యే మనీషిణః ।

గుహ త్రిణి నిహితా నేజ్జయన్తి

తురీయం వాచో మనుష్యాః పదన్తి

॥ 27 ॥

పదము.

చత్వారి । వాక్ । పరిమితా । పదాని ।

తాని । విదుః । బ్రాహ్మదాః । యే । మనీషిణః ।

గుహ । త్రిణి । నిహితా । న । ఇజ్జయన్తి ।

తురీయమ్ । వాచః । మనుష్యాః । పదన్తి

॥ 27 ॥

అనువాదం :

సర్వ వాక్యప్రపంచమునకు చెందిన

పదములు నాలుగుగా పరిమితము లైనవి.

ఆ పదములను బ్రాహ్మణులు, మేధావులు ఎరుగుదురు.

వాటిలో మూడు, గుహలో నిహితము లైనవి.

అవి చలింపవు. ప్రకాశింపవు.

వాక్కులకు చెందిన నాలుగో దైన పదంతో

మనుష్యులు వ్యవహరిస్తుంటారు.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

ఇష్ట్యం మిత్రం వరుణ మగ్ని మాహు-

రథో దివ్యః స సుపర్ణో గరుత్మాన్ ।

అథర్వ iv 29

ఏకం నద్ విప్రీ బహుధా వద

న్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వాన మాహుః

॥ 28 ॥

పదము:

ఇన్ద్రమ్ । మిత్రమ్ । వరుణమ్ । అగ్నిమ్ । ఆహుః ।

అథో ఇతి । దివ్యః । సః । సుపర్ణః । గరుత్మాన్ ।

ఏకమ్ । సత్ । విప్రీ । బహుధా । వదన్తి ।

అగ్నిమ్ । యమమ్ । మాతరిశ్వానమ్ । ఆహుః

॥ 28 ॥

అనువాదం:

ఈ అదిత్యుని ఇంద్రు డని అంటారు.

అలాగే మిత్రుడు అని అంటారు.

వరుణు డని అంటారు.

అలాగే అగ్నిగా వచిస్తారు.

మరిన్ని ఈయననే, దివ్యుడు, సుపర్ణుడు నైన

గరుత్మంతునిగా చూస్తారు.

ఒక వస్తువునే విప్రులు

బహు రూపాలుగా వచిస్తారు.

అగ్నిగా, యమునిగా, అంతరిక్షంలోని వాయువుగా

అయననే అభివర్ణిస్తారు.

॥ 28 ॥

ఇది పదవ సూక్తం.

ఇది ఐదవ అనువాకం.

ఇది తొమ్మిదవ కాండ.

పదవ కాండ

అనువాకం: 1

సూక్తం - 1

ఋషి, ప్రత్యక్షిరసుడు॥ దేవతలు; మంత్రములలో పేర్కొన్నవారు॥ చందస్సు;
1 మహా బృహతి. 2 విరాజ్ఞామ గాయత్రీ; 3-8, 10, 11, 14, 21, 26-27,
30, 31 అనుష్టుప్, 9 పత్యాపంక్తి. 12 పంక్తి; 13 ఉరోబృహతి, 15
చతుష్పదా విరాడ్ జగతి; 16, 18 త్రిష్టవ; 17, 24 ప్రస్తారపంక్తి; 10
చతుష్పదా జగతి; 20 విరాట్ ప్రస్తారపంక్తి; 22 ద్వీపదాఽఽర్చ్యష్టిక్
(ఏకావసానా). 23 త్రివదా భురిక్ విషమా గాయత్రీ; 28 త్రివదా
గాయత్రీ; 29 మధ్యే జ్యోతిష్వతి జగతి; 32 ద్వ్యసుష్టుర్నిర్వా పంచ
వదాతి జగతి॥ మంత్రములు: ॥ 32 ॥

వినియోగం, - ఈ అర్థసూక్తాన్ని కృత్యాప్రతిహరణ గణంలో పఠించుట వలన
కృత్యానిర్హరణార్థం కాంతుదశంలో దీపికి వినియోగం. కృత్యా
ప్రతిహరణగణం గూర్చి 2వ శాంధ, 11వ సూక్తంలో కలదు.
వినియోగాంతరం కూడా అప్పుట కలదు.

మంత్రము.

యాం కల్పయన్తి వహతో వధూ మివ

విశ్వరూపాం హస్తకృతాం చికిత్సవః ।

సా రా దే త్వప నుదామ ఏనామ్

॥ 1 ॥

పదము.

యామ్ । కల్పయన్తి । వహతో । వధూమ్ 2 యవ ।

విశ్వ 2 రూపామ్ । హస్త 2 కృతామ్ । చికిత్సవః ।

సా । ఆరాత్ । ఏతు । అవ । నుదామః । ఏనామ్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

ప్రయోక్తలు తమ చేతులతో
విశ్వరూపంగా నిర్మించిన ఈ కృత్య
పెండ్లికై అలంకరించిన పెండ్లికూతుడు వలె ఉన్నది.
ఈ ఘాతుక ప్రయోగం దూరం నుంచే వెళ్ళి పోవు గాక !
ఈ ఘాతుక ప్రయోగాన్ని దూరంగా తరిమి వేస్తున్నాము.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

శీర్షణీ నస్వతీ కర్ణినీ
కృత్యాకృతా సంభృతా విశ్వరూపా ।
సో రా దే త్వప నుదామ ఏనామ్

॥ 2 ॥

నదము 1

శీర్షణీ 2 వతీ । నస్వతీ । కర్ణినీ ।
కృత్యా 2 కృతా । సమ్ 2 భృతా । విశ్వ 2 రూపా ।
సో । ఆరాత్ । ఏతు । అప । నుదామః । ఏనామ్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఈ ప్రయోగం చేసిన వాడు,
విశ్వరూపిణిగా శిరస్సులతో, ముక్కులతో,
చేతులతో చేసిన కృత్యాకృతా సంభృతా అయిన ఇది
దూరం నుంచే వెళ్ళిపోవు గాక !
దీనిని మేము దూరంగా తరిమి వేస్తున్నాము.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

శూద్రకృతా రాజకృతా స్త్రీకృతా బ్రహ్మభీః కృతా ।

జాయా పత్యా నుత్తేవ కర్తారం బన్ధ్వవచ్చతు ॥ 3 ॥

పదము :

శూద్రకృతా । రాజకృతా । స్త్రీకృతా । బ్రహ్మభీః । కృతా ।

జాయా । పత్యా । నుత్తాభవ । కర్తారమ్ । బన్ధు । ఋచ్చతు ॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఈప్రయోగం శూద్రుడు చేసినా,
రాజు చేసినా, స్త్రీ చేసినా, బ్రాహ్మణుడు చేసినా
మగడు వదలివేసిన భార్యవలె
తనను రూపొందించిన వాని వద్దకే
తిరిగి వెళ్ళి పోవు గాక !

॥ 3 ॥

మంత్రము :

అనయాహ మోషధ్యా సర్వాః కృత్యా అదూదుషమ్ ।

యాం క్షేత్రే చక్ర క్ష్యాం గోఘ యాం వా తే పురుషేషు

॥ 4 ॥

పదము :

అనయా । అహమ్ । ఓషధ్యా ।

సర్వాః । కృత్యాః । అదూదుషమ్ ।

యామ్ । క్షేత్రే । చక్రః । యామ్ ।

గోఘ । యామ్ । వా । తే । పురుషేషు

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఈ ఓషధితో క్షేత్రంలో, గోవులలో చేసిన ఈ ప్రయోగాన్ని,
ఆ చేసిన వారి మీదకే వదలి వేస్తున్నాను.

‘ఉత్తతేణు’ అనే ఈ ఓషధితో

ఈ ప్రయోగం పరిపూర్తికాకుండా చేస్తున్నాను.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

అఘమ స్వఘకృతే శవధః శవధియతే ।

ప్రత్యక్ ప్రతిప్రహిణ్యో యథా కృత్యాకృతం హనత్ ॥ 5 ॥

పదము :

అఘమ్ । అస్తు । అఘఃకృతే । శవధః । శవధియతే ।

ప్రత్యక్ । ప్రతిప్రహిణ్యః ।

యథా । కృత్యాకృతమ్ । హనత్

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఇతరులకు చెడుపు చేయదలచుకున్న వాని మీదకే

ఆ చెడుపు వెళ్ళిపోవు గాక !

కాపాలు పెట్టె వానికే ఆ కాపాలు తగులు గాక !

ఈ కృత్యను సిద్ధం చేసిన వాని పైనికి

దీనిని వినరి వేస్తున్నాను.

అది వానినే హతం చేయు గాక !

॥ 5 ॥

మంత్రము :

ప్రతిదీన ఆక్లిరసోఽధ్యక్షో నః పురోహితః ।

ప్రతిదీః కృత్యా ఆకృత్యామూన్ కృత్యాకృతో జహి ॥ 6 ॥

పదము:

ప్రతిచీనః । ఆజ్ఞిరసః । అధిఽఅక్షః । నః । పురఃఽహితః ।

ప్రతిచీః । కృత్యాః । ఆఽకృత్య ।

అమూన్ । కృత్యాఽకృతః । జహి

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఘాతుక ప్రయోగాలను

ఉపసంహరించేటట్లు చేయుటలోనమద్దుడు,

అంగిరసీ విద్యలో ప్రవీణుడు అయిన

అధ్యక్షుడు మాకు నాయకుడుగా ఉన్నాడు.

ఆ కృత్యాలను అతను తిప్పికొట్టగలడు.

తనకు చెడును తలపెట్టిన వారిని నాశనం చేయగలడు. ॥6॥

మంత్రము:

యస్తోవాచ పరేహితీ ప్రతికూల ముదాయ్యమ్ ।

తం కృత్యేఽభినివర్తస్వ మాఽస్మా నిచ్ఛో అనాగసః ॥ 7 ॥

పదము :

యః । త్వా । ఉవాచ । పరా । ఇహి । ఇతి ।

ప్రతిఽకూలమ్ । ఉత్తఽఆయ్యమ్ ।

తమ్ । కృత్యే । అభిఽనివర్తస్వ ।

మా । అస్మాన్ । ఇచ్ఛః । అనాగసః

॥ 7 ॥

అనువాదం :

నిన్ను తన శత్రువు పైకి వెళ్ళు మని
చెప్పే వాని పైనే నీవు ఎదురు తిరుగు.
మమ్ములను వెదకుటకు ప్రయత్నించకు.
మేము ఏ మాత్రం చెడుపు చేయనివారము.
(నిరపరాధులము.)

॥ 7 ॥

మంత్రము :

యస్తే పరూంషి సందధౌ రథస్యేవ ర్భుద్ధియా ।
తం గచ్ఛ తత్ర తేయన మజ్ఞాత స్తేయం జనః ॥ 8 ॥

పదము :

యః । తే । పరూంషి । సమ్దధౌ ।
రథస్యేవ । ఋభుః । ధియా ।
తమ్ । గచ్ఛ । తత్ర । తే । అయనమ్ ।
అజ్ఞాతః । తే । అయమ్ । జనః

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఓ కృత్యా! శిల్పి తన బుద్ధివైభవంతో
రథావయవాలను తయారు చేసినట్లు,
నీ ఘాతుక ప్రయోగాలకు చెందిన అవయవాలను,
ప్రయోక్త తయారుచేస్తాడు.
ఆ నిర్మాత వద్దనే అది తిరిగి వెళ్ళు గాక!
నిన్నెరుగని ఈ మనుష్యులు నిన్ను కొని పోయి
ఆ నిర్మాత వద్దనే వదులుదురు గాక!

॥ 8 ॥

మంత్రము :

యే త్వా కృత్యా లేభిరే విద్వలా అభిచారిణః ।

శంభీతదం కృత్యాదూషణం వ్రతివర్త్తు పునఃసరం

తేన త్వా స్మపయామసి

॥ 9 ॥

పదము .

యే । త్వా । కృత్యా । ఆలేభిరే । విద్వలాః । అభిచారిణః ।

శమ్భీతభు । ఇదమ్ । కృత్యాదూషణమ్ ।

వ్రతివర్త్తు । పునఃసరమ్ ।

తేన । త్వా । స్మపయామసి

॥ 9 ॥

అనువాదం :

అభిచార క్రియలు చేసే వారు
ఓ ధూర్త ఘాతకుడా! నీ కృత్యను ధరించి ఉన్నారు.
ఈ ఘాతుక ప్రయోగానికి చెందిన
ప్రతీకారం చేయదలచిన వారు
శుభసాధన సంపత్తి కలవారు.
అతను ఆ ఘాతుక ప్రయోగాన్ని పునః స్వీకరిస్తాడు.
నీవు స్నానం చేసి దీనికి సంబంధించిన
దురితాల నన్నిటిని పోగొట్టుకో!

॥ 9 ॥

మంత్రము :

యద్ దుర్భగాం ప్రస్నపితాం మృతవత్సా ముపేయిమ ।

అపైతు సర్వం మత్ పాపం ద్రవీణం మోష తిష్ఠతు ॥10॥

పదము :

యత్ దుఃఖగమ్ ప్రస్నపితమ్ ।

మృతవత్సామ్ ఉపవీయిను ।

అప వితు సర్వమ్ మత్ పాపమ్ ।

ద్రవిణమ్ మా ఉప తిష్ఠతు

॥ 10 ॥

అనువాదం :

దుర్భగయుక్తమై, ప్రస్నపితయై,

దూడ చనిపోయిన ఆవును చేరుకున్నాము.

ఈ మృతపాపం యావత్తూ ధూర మగు గాక !

ద్రవ్యం నా వద్దకు వచ్చు గాక !

॥ 10 ॥

మంత్రము :

యత్ తే పితృభ్యో దదతో యజ్ఞే వా నామ జగృహుః ।

సందేశ్యాత్ సర్వస్మాత్ పాపా దిమా ముచ్చిన్తు త్వాషధీః

॥ 11 ॥

పదము :

యత్ తే పితృభ్యః దదతః ।

యజ్ఞే వా నామ జగృహుః ।

సమ్దేశ్యాత్ సర్వస్మాత్ పాపాత్ ।

ఇమాః ముచ్చిన్తు త్వా షధీః

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఓ మనుష్యుడా! పితరుల కిస్తున్న సమయంలో,
యజ్ఞంలో ఇస్తున్న సమయంలో
నీ పేరు గ్రహిస్తారు.
ఈ ఓషధులు సర్వపాపముల నుంచి
నిన్ను విముక్తుని చేయు గాక!

॥ 11 ॥

సంక్రమ .

దేవై నసాత్ పిత్రా న్నామగ్రాహత్
సందేశ్యాదభినిష్క్రుతాత్ ।

ముచ్చస్త త్వా వీరుధో వీర్యేణ
బ్రహ్మణ ఋగ్విః పయస ఋషీదామ్

॥ 12 ॥

పదము :

దేవై నసాత్ । పిత్రాత్ । నామగ్రాహత్ ।

సమ్దేశ్యాత్ । అభినిష్క్రుతాత్ ।

ముచ్చస్త । త్వా । వీరుధః । వీర్యేణ ।

బ్రహ్మణా । ఋగ్విః । పయసా । ఋషీదామ్

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఓ మానవుడా! ఓషధులను నీ వద్ద నుంచి,
నీ దేవసంబంధ మైన - పితృసంబంధమైన
పాపముల నుంచి, అవమానించే పాపం నుంచి

జ్ఞానబలంతో, మంత్రశక్తితో,
ఋషుల క్షీరంతో నిన్ను విముక్తుని చేస్తున్నాను. || 12 ||

మంత్రము:

యథా వాత శ్చానయతి

భూమ్యా రేణు మస్తరిక్షా చ్చాత్రమ్ ।

ఏవా మత్ సర్వం దుర్భూతం

బ్రహ్మను త్త మపాయతి

|| 13 ||

పదము:

యథా । వాతః । చ్యవయతి ।

భూమ్యాః । రేణుమ్ । అస్తరిక్షాత్ । చ । అత్రమ్ ।

ఏవ । మత్ । సర్వమ్ । దుఃఖభూతమ్ ।

బ్రహ్మను త్తమ్ । అప । అయతి

|| 13 ||

అనువాదం:

ఏ విధంగా వాయువు భూమి నుంచి
ధూళిని రేపి, అంతరిక్షంలోని మేఘాల వద్దకు
ఉత్క్రమింప జేస్తుందో,
ఆ విధంగా సర్వ దుర్భూతాలను
జ్ఞానం ద్వారా అపకరిస్తున్నాను.

|| 13 ||

మంత్రము:

అప క్రామ నానదతి వినద్ధా గర్తభీవ ।

కర్తృన్ నక్షస్వేతో నుత్తా బ్రహ్మదా వీర్యావతా || 14 ||

పదము :

అప । క్రామ । నానదతీ । వి2నద్ధా । గర్దభీ2ఉవ ।

కర్తృన్ । నక్షస్వ । ఇతః । నుత్తా । బ్రహ్మణా । వీర్య22వతా

॥ 14 ॥

అనువాదం :

కట్టి విడిచిన గార్దభం వలె

ఓండ్ర పెడుతూనే దూరం వెళ్ళిపో.

వీర్యవంతు డైన జ్ఞానితో

ఈ కృత్యను వేరుపరచి వేస్తున్నాను.

॥ 14 ॥

మంత్రము .

అయం పన్థాః కృత్యేతి త్వా నయామో2-

భిప్రహితాం ప్రతి త్వా ప్ర హిణ్మః ॥

తేనాభి యాహి భణ్ణ త్యనస్వతీవ

వాహినీ విశ్వరూపా కురూటినీ

॥ 15 ॥

పదము :

అయమ్ । పన్థాః । కృత్యే । ఇతి । త్వా । నయామః ।

అభి2ప్రహితామ్ । ప్రతి । త్వా । ప్ర । హిణ్మః ।

తేన । అభి । యాహి । భణ్ణతి । అనస్వతీ2ఉవ ।

వాహినీ । విశ్వ2రూపా । కురూటినీ

॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఓ కృత్యా! ఈ మార్గం నిన్ను
 దూరం కొని పోగలదు,
 ఇలా కొని పోతున్న నిన్ను మేము
 వెనుకకు తెచ్చుకో దలచుకున్నాము.
 అతనితో పాటూ భుజిస్తూ, విశ్వరూపవై
 సరసమై, భయంకరంగా ఘోషించే సేన వలె వెళ్ళిపో! ||15

మంత్రము:

పరాక్ తే జ్యోతి రపథం తే

అర్వా గన్యత్రాస్మ దయనా కృణుష్య ।

వరేణిహి నవతిం నావ్యాతి అతి

దుర్గాః స్రోత్యా మా క్షణిష్ఠాః పరేహి

॥ 16 ॥

పదము:

పరాక్ । తే । జ్యోతిః । అపథమ్ । తే ।

అర్వాక్ । అన్యత్ర । అస్మత్ । అయనా । కృణుష్య ।

వరేణి । ఇహి । నవతిమ్ । నావ్యాః । అతి ।

దుఃగాః । స్రోత్యాః । మా । క్షణిష్ఠాః । పరా । ఇహి

॥ 16 ॥

అనువాదం:

ఓ కృత్యా! నీవు తిరోగమించుటకై ఒక జ్యోతి వెలుగుతున్నది.
 నీ విక్కడకు రావడానికి ఏ మార్గమూ కనుపించదు.
 కాబట్టి నీవు మరొక మార్గాన్ని చూచుకో.

నీవు నదుల నెన్నిటిలో దాటి

దూరంగా వెళ్ళిపో.

మమ్ముల నెవ్వరినీ హింసించ వద్దు.

దూరంగా పారిపో! || 16 ||

మంత్రము.

వాత ఇవ వృక్షాన్ ని మృదీహి పాదయ

మా గా మశ్వం పురుష ముచ్చిష ఏషామ్ ।

కర్తవాన్ నివృత్యేతః కృత్యేఽప్రజాస్త్వాయ తోధయ || 17 ||

పదము;

వాతః॥ ఇవ । వృక్షాన్ । ని । మృదీహి । పాదయ ।

మా । గామ్ । అశ్వమ్ । పురుషమ్ । ఉత్ । ఇషః । ఏషామ్ ।

కర్తవాన్ । ని॥ వృత్య । ఇతః ।

కృత్యే । అప్రజాః॥ స్త్వాయ । తోధయ || 17 ||

అనువాదం!

ఓ కృత్యా! గాలి వృక్షాలను వలె

ఈ ప్రయోగకర్తలను పడగొట్టి, నాశనం చెయ్యి.

వారి గోవును, అశ్వాన్ని, పనివానిని

ఎవరినీ మిగల్చ వద్దు.

ఇచ్చట నుంచి వెనుదిరిగి సంతతి నాశాన్ని,

కృత్యను ప్రేరేపించిన వారిని ప్రేరేపించు.

వారిని నిస్సంతులుగా చెయ్యి.

|| 17 ||

మంత్రము :

యాం తే బర్హిషీ యాం శ్మశాసే
క్షేత్రే కృత్యాం వలగం వా నిచఘ్నుః ।
అగ్నో వా త్వా గార్హపత్యేభిచేరుః
పాకం సంతం ధీరతరా అనాగసమ్

॥ 18 ॥

పదము :

యామ్ । తే । బర్హిషీ । యామ్ । శ్మశాసే ।
క్షేత్రే । కృత్యామ్ । వలగమ్ । వా । నిచఘ్నుః ।
అగ్నో । వా । త్వా । గార్హపత్యే । అభిచేరుః ।
పాకమ్ । సంతమ్ । ధీరతరాః । అనాగసమ్

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ ఘాతుక ప్రయోగమా ! ధాన్యంలో,
శ్మశానంలో, చేనిలో, నిన్ను పూడ్చి పెట్టినారు.
గార్హపత్యాగ్నిలో అభిచార కర్మ చేసినారు.
నీవు పవిత్రమవై, నిష్పాపి వైన తర్వాత
ధూర్తలోకాన్ని, అభిచారక్రియకు
పాల్పడిన వారిని బలహీనులను చెయ్యి.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

ఉపాహృత మనుదుద్ధం నిఖతం
వైరం త్వా ర్య న్యవిదామ కర్తృమ్ ।

త దీ॒తు య॒త ఆ॒భృ॒తం

తత్రా॒శ్వ ఇ॒వ వి॒వర్త॒తాం

హ॒స్తు కృ॒త్యాకృ॒తః ప్ర॒జామ్

॥ 19 ॥

పదము.

ఉ॒ప॒ఆ॒హృ॒తమ్ । అ॒ను॒బుద్ధమ్ । ని॒ఽభా॑తమ్ ।

వై॒రమ్ । త్పా॒రి । అ॒ను । అ॒వి॒దా॒మ । క॒ర్త॒యమ్ ।

తత్ । ఏ॒తు । య॒తః । ఆ॒భృ॒తమ్ ।

తత్ర॑ । అ॒శ్వః॒ఇ॒వ । వి॒వర్త॒తామ్ ।

హ॒స్తు । కృ॒త్యా॒కృ॒తః । ప్ర॒జామ్

॥ 19 ॥

అనువాదం.

కొని వచ్చి తిరిగి వెళ్ళిపోయినది-భూమిలో పూడ్చి పెట్టినది-
వైరరూపి అయిన వినాశక వస్తువును మేము తెలుసుకున్నాము.
దాని నెక్కడ నుంచి తెచ్చినారో అక్కడికే అది వెళ్ళిపోనీ!

గుర్రం వలె అది పరుగెత్తనీ!

అభిచార ప్రయోగం చేసే మనుష్యుల

సంతానాన్ని నాశం చేయనీ!

॥ 19 ॥

మంత్రము :

స్వా॒య॒సా అ॒స॒యః స॒న్తి నో॒ గృ॒హే

వి॒ద్మా తే॑ కృ॒త్యే య॒తి॒థా వ॒హం॒షి ।

ఉ॒త్తి॒ష్ఠై॒వ వ॒రే॒హి॒తోఽఙ్గా॒తే కి॒మి॒హేచ్ఛ॑సి

॥ 20 ॥

ఇ॒ద్ధాగ్ని॑ ఇ॒తి॑ । అ॒స్మాన్ । రక్ష॑తామ్ ।

యా । ప్ర॒జానా॑మ్ । ప్ర॒జావ॑తి॒ । ఇ॒తి॑ । ప్ర॒జాఽవ॑తి॒ ॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఓ కృత్యా! నీ తలను, పాదాలను ఖండిస్తాను.

బయటికి వెళ్ళిపో.

ఇంద్రాగ్నులు మమ్ము రక్షింతురు గాక!

వారు సంతానాన్ని, సంతానవతులను రక్షిస్తారు. ॥ 21 ॥

మంత్రము :

సో॒మో రా॒జాఽధి॑పా మృ॒డితా॑ చ

భూ॒తస్య॑ నః పత॑యో మృ॒డయ॑న్తు ॥ 22 ॥

పదము :

సో॒మః । రా॒జా । అధి॑పాః । మృ॒డితా॑ । చ ।

భూ॒తస్య॑ । నః । పత॑యః । మృ॒డయ॑న్తు ॥ 22 ॥

అనువాదం :

రాజు సోముడు మాకు సుఖము నిచ్చు గాక!

భూతపతులు మాకు సుఖము నిత్తురు గాక! ॥ 22 ॥

మంత్రము :

భ॒వాశ॑ర్వా వ॒స్యతాం॑ పాప॒కృతే॑ కృ॒త్యాకృ॑తే ।

దుష్కృ॑తే వి॒ద్యుతం॑ దే॒వహే॑తిమ్ ॥ 23 ॥

పదము :

భవాశర్యైః । అన్యతామ్ । పాపకృతే । కృత్యాకృతే ।

దుఃకృతే । వికృత్యామ్ । దేవహేతిమ్ ॥ 23 ॥

అనువాదం :

భవుడు, శర్వుడు, దేవతల అయుధ మైన

విద్యుత్తును కృత్య కోసమై

ఆ పాపిష్ఠురాలి పైనికే వినరుదురు గాక ।

॥ 23 ॥

మంత్రము :

యద్యేయథ ద్వివదీ చతుష్పదీ

కృత్యాకృతా సంభృతా విశ్వరూపా ।

సేతోష్ఠిపదీ భూత్వా పునః పరేహి దుచ్చనే ॥ 24 ॥

పదము :

యది । అయథ । ద్వివదీ । చతుఃపదీ ।

కృత్యాకృతా । సంభృతా । విశ్వరూపా ।

సా । ఇతః । అష్ఠిపదీ । భూత్వా ।

పునః । పరా । ఇహి । దుచ్చనే ॥ 24 ॥

అనువాదం :

మారణప్రయోగం సిద్ధమై,

అనేక మరణాలకు కారణమై,

ద్విపాద - చతుష్పాద ప్రాణుల మైన
మా వద్దకు రానీ!
ఈ దుఃఖకారిణి అయిన కృత్య
అష్టాపది అయి అతి శీఘ్రమనంతో
తిరోగమించు గాక!

॥ 24 ॥

మంత్రము.

అభ్య1క్తాక్తా స్వ2రంకృతా సర్వం భరన్తి దురితం వరేహి।
జానీహి కృత్యే కర్తారం దుహితేవ పితరం స్వమ్ ॥ 25 ॥

పదము:

అభి2అక్తా । ఆ2అక్తా । సు2అరంకృతా ।

సర్వమ్ । భరన్తి । దుః2ఇతమ్ । వరా । ఇహి ।

జానీహి । కృత్యే । కర్తారమ్ । దుహితా2ఇవ । పితరమ్ । స్వమ్

॥ 25 ॥

అనువాదం:

అభ్యంగనం చేసుకొని, అలంకరించుకొని,
సంశోభితవై, దుర్దశల నన్నిటిని తీసుకొని
దూరంగా వెళ్ళిపో.

కూతురు తన తండ్రి నెరిగినట్లు
నిన్ను ప్రయోగించిన వానిని
నీవు ఎరుగుదువు కదా!

॥ 25 ॥

మంత్రము

వరేహి కృత్యే మా తిష్ఠో విద్ధసేవ పదం నయ ।

మృగః స మృగయు స్త్వం న త్వా నికర్తు మర్హతి ॥ 26 ॥

పదము :

పరా॑ । ఇహి॑ । కృ॒త్యే । మా॒ । తిష్ఠః॑ ।

విధ్ధ॑స్య॒ఇవ॑ । పదమ్॑ । నయ॑ ।

మృ॒గః । సః । మృ॒గ॒యః॑ । త్వమ్ ।

న । త్వా॑ । ని॒కర్తు॑మ్ । అర్హతి

॥ 26 ॥

అనువాదం :

ఓ కృత్యా! దూరంగా వెళ్ళిపో. ఇక్కడ ఉండ వద్దు.

దెబ్బ తిన్న మృగం అడుగులను గుర్తించి

వేటగాడు వెళ్ళునట్లు వెళ్ళు.

వాడు మృగము. నీవు వేటగాడివి.

ఇతనిని ఖండించడానికి నీవు అర్హురాలవు కావు.

॥ 26 ॥

పంశ్రమ :

ఉ॒త హ॑న్తి పూ॒ర్వా॒సినం॑ ప్ర॒త్యా॒దాయా॑పర ఇ॒ష్యా॑ ।

ఉ॒త పూ॑ర్వస్య నిఘ్నతో ని హ॒న్త్యప॑రః ప్రతి ॥ 27 ॥

పదము :

ఉ॒త । హ॑న్తి । పూ॒ర్వ॒అసి॑నమ్ ।

ప్ర॒తి॒అదా॑య । అప॑రః । ఇ॒ష్యా॑ ।

ఉ॒త । పూ॑ర్వస్య । ని॒ఘ్న॒తః । ని । హ॑న్తి । అప॑రః । ప్ర॒తి॒27॥

అనువాదం :

బయట కూర్చున్న వీరుని మరొక శత్రువీరుడు పట్టుకొని బాణంతో కొడుతాడు.

వాడు చనిపోతున్నప్పటికీ ఇంకొకడు
వానిని పిడిస్తూనే ఉంటాడు.

॥ 27 ॥

మంత్రము

ఏతద్ధి శృణు మే వచోఽధీహి యత ఏయథ ।

య స్త్వా చకార తం ప్రతి

॥ 28 ॥

పదము.

ఏతత్ । హి । శృణు । మే । వచః ।

అథ । ఇహి । యతః । ఆఽథయథ ।

యః । త్వా । చకార । తమ్ । ప్రతి

॥ 28 ॥

అనువాదం :

ఈ నా మాటలు నీవు విను.

ఎక్కడి నుంచి వచ్చితివో అక్కడెక్కే వెళ్ళు.

ని నన్నెవడు సిద్ధం చేసిరాడో వాని పైనికే వెళ్ళు.

॥ 28 ॥

మంత్రము

అనాగోహత్యా వై భీమా కృత్యే

మా నో గా మశ్వం పురుషం వధీః ।

యత్రయత్రాసి నిహితా తతస్త్వై-

క్థాపయామసి వర్ణా ల్లఘీయసి భవ

॥ 29 ॥

పదము :

అనాగః ॥ ౨ హత్యా ॥ వై ॥ భీమా ॥ కృత్యే ॥

మా ॥ నః ॥ గామ్ ॥ అశ్వమ్ ॥ పురుషమ్ ॥ వధీః ॥

యత్ర ॥ ౨ యత్ర ॥ అసి ॥ ని ॥ ౨ హితా ॥ తతః ॥ త్వా ॥

ఉత్ ॥ స్థావయామసి ॥ పర్వాత్ ॥ లఘీయసి ॥ భవ

॥ 29 ॥

అనువాదం :

ఓ కృత్యా! నీవు నిరపరాధులను వధించే

భయంకర మైన దానవు.

మా గోవును, అశ్వాన్ని, పనివానిని వధించ వద్దు.

నీ వెక్కడెక్కడ ఉన్నావో, అక్కడక్కడ నుంచి

నిన్ను బయటకు తీసి తరిమి వేస్తున్నాము.

నీవు అకుల కంటె తేలి కైన దానవై వెళ్ళిపో.

॥ 29 ॥

పంక్తము :

యది స్థ తమసావృతా జాలేనాభిహితా ఇవ ॥

సర్వాః సంబుష్కతః కృత్యాః పునః కర్త్రే ప్ర హింబుసి ॥ ౩౦ ॥

పదము :

యది ॥ స్థ ॥ తమసా ॥ ఆవృతాః ॥ జాలేన ॥ అభిహితాః ॥ ఇవ ॥

సర్వాః ॥ సమ్బుష్కతః ॥ ఇతః ॥ కృత్యాః ॥

పునః ॥ కర్త్రే ॥ ప్ర ॥ హింబుసి

॥ 30 ॥

అనువాదం .

జాలంతో కప్పబడినట్లుగా
 నీవు లంఘకారంతో అవృతవై ఉంటే,
 ఈ ఘాతుక ప్రయోగా లన్నీ తొలగించి
 ఇక్కడ నుంచి మెల్లగా దారి పట్టు.
 లిరిగీ నీ కర్త మీదికే నిన్ను పంపుతున్నాము.

॥ 30 ॥

మంత్రము

కృత్యాకృతో వలగినోఽభినిష్కారిః ప్రజామ్ ।
 మృడిహి కృత్యే మోచ్చిషోఽమూన్ కృత్యాకృతో జహి ॥ 31 ॥

పదము.

కృత్యాఽకృతః । వలగినః । అభినిష్కారిః । ప్రజామ్ ।
 మృడిహి । కృత్యే । మా । ఉత్ । శిషః ।
 అమూన్ । కృత్యాఽకృతః । జహి

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఓ కృత్యా! కృత్య చేసిన బలకాలి, దుష్టుడు
 బ్రజలను నాశం చేస్తుంటాడు.
 అలాంటి వారిని ఘాతకులలో ఒకరిని కూడా
 మిగల్చకుండా చంపివెయ్యి.

॥ 31 ॥

మంత్రము .

యథా సూర్యో ముచ్యతే తమస స్ఫరి
 రాత్రిం జహో త్యుషసశ్చ కేతున్ ।

వివాహం సర్వం దుర్భూతం

కర్తృం కృత్యాకృతా కృతం

హస్తీవ రజో దురితం జహమి

॥ 32

పదము:

యథా । సూర్యః । ముచ్యతే । తమసః । వరి ।

రాత్రిమ్ । జహతి । ఉషసః । చ । కేతూన్ ।

ఏవ । అహమ్ । సర్వమ్ । దుఃఖభూతమ్ ।

కర్తృమ్ । కృత్యాకృతా । కృతమ్ ।

హస్తీఽశ్వ । రజః । దుఃఖతమ్ । జహమి

॥ 32

అనువాదం:

సూర్యుడు అంధకారాన్ని చీల్చుకొని బయటికి వచ్చి,

రాత్రిని, ఉషః కిరణాలను వదలి వేస్తాడు.

అలాగే నేను కృత్యాకృతములైన దుర్భూతములను

తొలగించుకొని, ఏనుగు పోతూ పోతూ

తన దుష్టును విదల్చి వేసినట్లుగా

నా శత్రువు దుష్టకర్మలను దూరం చేసివేస్తాను.

॥ 32 ।

ఇది మొదటి నూక్తం

సూక్తం-2

ముషి: నారాయణుడు || దేవతలు: పురుషుడు: బ్రహ్మప్రకాశనమ్ (81, 82 సాక్షాత్తు బ్రహ్మప్రకాశనులు) || చందస్సు: 1-4, 7, 8 త్రిష్టుప్: 5, 9, 10, 12-27, 20-33 అనుష్టుప్: 8, 11 జగతి. 28 భూరి గృహతి || మంత్రములు. || 88 ||

వినియోగం:- ఈ సూక్తంలో పురుషుని మాహాత్మ్యం చెప్పబడినది. ఆతని ఖిన్న ఖిన్న ఆపయవములను ఏ ఏ దేవతలు చేసినా రనునది ప్రశోభితర రూపంగా వర్ణించబడినది.

యజ్ఞులంవటు లైన సాంప్రదాయికు లైతే దీనిని పురుషమేధంలో వినియోగిస్తారు. పురుషమేధంలో స్నాతాలంకృతమై పదరిపెట్ట బడిన పురుషవశువును ఈ అర్థసూక్తంతో ఆనుమంత్రిస్తారు.

అట్లే శస్తైశ్చర గ్రహ దేవత్య హవిరాజ్యహోమంలోను, నమిదాదాన, ఉపస్థావములలోను దీనికి వినియోగం.

మంత్రము.

శేన పార్జి ఆభృతే పురుషస్య

శేన మాంసం సంభృతం శేన గుల్ఫా

శేనాన్యలిః పేశనీః శేన భాని

శేనోచ్చృష్టౌ మధ్యతః ఈ ప్రతిష్ఠామ్

|| 1 ||

పదము

శేన . పార్జి ఇతి . ఆభృతే . ఇత్యాభృతే . పురుషస్య .

శేన . మాంసమ్ . సమ్భృతమ్ . శేన . గుల్ఫా .

శేన । అఙ్గః । పేశనిః । శేన । ఛానీ ।

శేన । ఉత్తశ్శఙ్గౌ । మధ్యతః । కః । ప్రతిఽస్థామ్ || 1 ||

అనువాదం :

ఈ పురుషుని గుదిగాళ్ళను చేసిన దెవరు ?
ఇతనికి మాంసాన్ని దేకూర్చిన దెవరు ?
ఇతని గుల్ఫములను నిర్మించిన వా రెవరు ?
కొన దేలిన చేతివేళ్ళను సిద్ధపరచిన దెవరు ?
పాదాల క్రింది చర్మాన్ని కల్పించిన దెవరు ?
మధ్యస్థానంలో ఇతనిని ప్రతిష్ఠించిన దెవరు ? || 1 ||

మంత్రము :

కస్మా న్ను గుల్ఫా వధరా వకృణ్వ-

న్మష్టివన్తా వుత్తరా పూరుషస్య ।

ఋజ్ఞే నిర్ఋత్య న్యదధుః క్వఽస్వి-

జ్ఞానునోః సంధీ క ఉ క చ్చి కేత || 2 ||

పదము :

కస్మాత్ । ను । గుల్ఫా । అధరా । అకృణ్వన్ ।

అష్టివన్తా । ఉత్తరా । పూరుషస్య ।

ఋజ్ఞే ఇతి । నిఃఽఋత్య । ని । అదధుః । క్వఽ । స్విత్ ।

జ్ఞానునోః । సంధీ ఇతి సమ్మేధీ । కః । ఉం ఇతి । తత్ । చి కేతః ॥

అనువాదం .

ఇతని క్రింద నున్న గుల్ఫములను చేసిన దెవరు ?
 ఈ పురుషుని మోకాలిచిప్పలను చేసిన దెవరు ?
 ఇతని పిక్కలను వేరు వేరుగా చేసి,
 ఇలా సంఘటిత పరచిన దెవరు ?
 మోకాలి కీళ్ళను జతపరచిన దెవరు ?

॥ 2 ॥

మంత్రము :

చతుష్టయం యుజ్యతే సంహితాంతం
 జానుభ్యా మూర్ధ్వం శీఘ్రం కపిన్థమ్ ।
 శ్రోత్రీ యదూరూ క ఉ త జ్జజాన
 యాభ్యాం కుసిన్థం సుదృఢం బభూవ

॥ 3 ॥

పదము

చతుష్టయమ్ । యుజ్యతే । సంహితాంతమ్ ।
 జానుభ్యామ్ । మూర్ధ్వమ్ । శీఘ్రమ్ । కపిన్థమ్ ।
 శ్రోత్రీ ఇతి । యత్ । ఉదూ ఇతి । కః । ఉం ఇతి । తత్ । జజాన ।
 యాభ్యామ్ । కుసిన్థమ్ । సుదృఢమ్ । బభూవ

॥ 3 ॥

అనువాదం :

నాలుగు విధాల కడపటు జత పడి
 మోకాళ్ళ పైన నున్న కబంధాన్ని యోజించిన దెవరు ?

పిరుదులను, తొడలను చేసిన దెవరు?

వాటి పైన కడుపును దృఢంగా వీర్పరచిన దెవరు? || 8 ||

సంక్రమము:

కతి దీవాః కతమే త ఆనన్

య ఉరో గ్రీవా శ్చిక్యుః పురుషస్య ।

కతి స్తనౌ వ్యదధుః కః కణిదౌ

కతి స్కన్ధాన్ పృష్ఠీ రచిన్వన్

|| 4 ||

పదము:

కతి । దీవాః । కతమే । తే । ఆనన్ ।

యే । ఉరోః । గ్రీవాః । చిక్యుః । పురుషస్య । కతి ।

స్తనౌ । వి । అదధుః । కః । కణిదౌ ।

కతి । స్కన్ధాన్ । కతి । పృష్ఠీః । అచిన్వన్

|| 4 ||

అనువాదం:

ఎంత మంది దేవతలు ఈ పురుషుని వక్షస్థలాన్ని,
గళమును ఒక చోట చేర్చినారు?

ఎంత మంది స్తనములను సిద్ధపరచినారు?

ఇతని మోచేతులను చేసిన దెవరు?

ఎంత మంది కలిసి ఇతని ప్రక్కటెముకలను,

భుజస్కంధములను సిద్ధపరచినారు?

|| 4 ||

మంత్రము:

కో అస్య బాహూ నమభరత్

వీర్యంఽ కరవా దితి ।

అంసో కో అస్య తద్ దేవః

కుసేన్ధే అధ్యా దధౌ

॥ ౧ ॥

పదము

కో । అస్య । బాహూ ఇతి । నమ్ । అభరత్ ।

వీర్యంఽమ్ । కరవాత్ । ఇతి ।

అంసో । కో । అస్య । తత్ । దేవః ।

కుసేన్ధే । అధి । ఆ । దధౌ

॥ ౧ ॥

అనువాదం.

పరాక్రమించుటకై ఇతని బాహువులను

నమకూర్చిన వాడెవరు?

వీ దేవుడు ఇతని భుజశిరస్సులను

ఇలా సంయోగింప జేసినాడు?

॥ ౧ ॥

మంత్రము:

కో నప్త తాని వి తతర్ద శీర్షణి

కర్ణా విమౌ నాసీకే చక్షణి ముఖమ్ ।

అకర్ష. 1V 31

యేషాం పురుత్రా విజయస్య మహ్మని
చతుష్పదో ద్విపదో యన్తి యామమ్

॥ 6 ॥

పదము :

కః | నప్త | ఖానీ | వి | తతర్థ | శీర్షణి |

కర్ణా | ఇమా | నాసీకే ఇతి | చక్షణి ఇతి | ముఖమ్ |

యేషామ్ | పురుత్రా | విజయస్య | మహ్మని |

చతుఃపదః | ద్విపదః | యన్తి | యామమ్

॥ 6 ॥

అనువాదం :

తలలో నప్త రంధ్రాలను తొలచిన దెవరు?

ఈ చెవులు, ముక్కులు, కనులు,

ముఖము చేసిన దెవరు?

ఏ లపార శక్తిచేత సర్వదిక్కులా ద్విపాత్తులు,

చతుష్పాత్తులు వివిధ మార్గాలలో నంచరిస్తున్నవి?

॥ 6 ॥

మంత్రము :

హనోర్వి టిహ్వ మదధాత్ పురూచీ-

మధా మహి మధి శిగ్రాయ వాచమ్ |

స ఆ పరీవర్తి ఘవనే వ్యస్త రహి

వసానః క ఉ త చ్చికేత

॥ 7 ॥

వదము.

హన్వోః । హి । జిహ్వమ్ । అదధాత్ । పురూషమ్ ।

అధ । మహిమ్ । అధి । శీత్రాయ । వాచమ్ ।

సః । ఆ । వరివర్తి । భువనేషు । అంతః । అవః ।

వసానః । కః । ఓం ఇతి । తత్ । చిరేత

॥ 7 ॥

అనువాదం.

బహు చలన శీల మైన నాలుకను

దవడల నడుమ నిలిపిన దెవరు?

దానిపై మహా ప్రభావ సంపన్న మైన

వాణిని నిలిపిన దెవరు?

సర్వ కర్మధారణం చేసే భువనముల నడుమ

గుప్తమై ఉన్న దేదో దాని నెవ రెరుగుదురు?

॥ 7 ॥

మంత్రము

మ స్తిష్కమ్ మన్య యతమో లలాటం

కకాదీకాం ప్రథమో యః కపాలమ్ ।

చిత్వా చిత్త్యం హన్వోః పూరుషస్య

దీపం రురోహ కతమః స దేవః

॥ 8 ॥

వదము.

మ స్తిష్కమ్ । అన్య । యతమః । లలాటమ్ ।

కకాదీకామ్ । ప్రథమః । యః । కపాలమ్ ।

చిత్వా । చిత్కమ్ । హనోః । పురుషస్య ।

వివమ్ । రురోహ । కతమః । సః । దేవః

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

ఈ పురుషుని మస్తిష్కాన్ని, లలాటాన్ని,
తల వెనుకభాగాన్ని, కపాలాన్ని, దవడలను,
ఈ విధంగా మొదటను తయారు చేసి
ద్యులోకంలో వదిలిన దేవు డెన్నవ వాడు?

॥ ౪ ॥

సంక్రమః

ప్రియాప్రియాడీ బహులా స్వప్నం సంబాధతస్త్రియః ।

అనన్తా నుగ్రో నన్తాంశ్చ కస్మాద్ వహతి పురుషః ॥ ౫ ॥

పదము:

ప్రియఃప్రియాడీ । బహులా ।

స్వప్నమ్ । సంబాధతస్త్రియః ।

అనన్తాన్ । ఉగ్రః । నన్తాన్ । చ ।

కస్మాక్ । వహతి । పురుషః

॥ ౫ ॥

అనువాదం :

ప్రియమును, అప్రియమును, స్వప్నమును,
నిద్రను, బాధలను, అనందాన్ని,
ప్రచండతను ఎందుకై ఈ పురుషుడు వహిస్తున్నాడు? ॥ ౫ ॥

మంత్రము.

ఆర్తి రవర్తి ర్నిర్ముతిః కుతో ను పురుషేమతిః ।

రాద్ధిః సమృద్ధి రవ్యృద్ధి ర్మతి రుదీతయః కుతః ॥ 10 ॥

వదము :

ఆర్తిః । అవర్తిః । నిఃమతిః ।

కుతః । ను । పురుషే । అమతిః ।

రాద్ధిః । సమృద్ధిః । అవిమృద్ధిః ।

మతిః । ఉత్తయః । కుతః ॥ 10 ॥

అనువాదం:

ఆర్తి, అకలి, రుగ్మత, కుమతి పురుషునిలో

ఎక్కడ నుంచి వస్తున్నవి?

పూర్ణత్వం, సమృద్ధి, అహీనత, వృద్ధి-

ఇవన్నీ పురుషుని కెక్కడ నుంచి లభిస్తున్నవి? ॥ 10 ॥

మంత్రము:

కో అస్మి న్నాహో వ్యధధాత్ విమూవృతః

పురూవృతః సిన్ధుస్సకాయ జాతాః ।

శ్రీవా అరుదా లోహినీ స్త్రామధూమా

ఉర్ధ్వా అవాహీః పురుషే తిరశ్చిః ॥ 11 ॥

పదము:

కః । అస్మిన్ । ఆవః । వి । అదధాత్ । విషుఽవృతః ।

పురుఽవృతః । సిన్ధుఽస్సృక్యాయ । జాతాః ।

తీవ్రాః । అరుదాః । లోహినీః । తామ్రఽధూమ్రాః ।

ఊర్ధ్వాః । అవాచీః । పురుషే । తిరశ్శీః

॥ 11 ॥

అనువాదం:

ఈ మనుష్యునిలో విశేష సందరణ శీలము,
యథేష్టా సందరణ శీలము,
నదీ ప్రవాహానికి అనుకూలంగా తయారైనవి.
ఎర్ర నైనవి, లేత ఎరుపు రంగు కలిగి, అన్ని వైపులా
పైనికి క్రిందికి పరువెత్తే ఈ నదులు
ప్రవహించేలా చేసిన దెవరు?

॥ 11 ॥

మంత్రము:

కో అస్మిన్ రూప మదధాత్

కో మహ్మనమ్ చ నామ చ ।

గాతుం కో అస్మిన్ కః శేతుం

క శ్చరిత్రాది పురుషే

॥ 12 ॥

పదము:

కః । అస్మిన్ । రూపమ్ । అదధాత్ ।

కః । మహ్మనమ్ । చ । నామ్ । చ ।

గాతుమ్ । ఈ । అస్మిన్ । ఈ । కేతుమ్ ।

ఈ । చరిత్రాది । పురుషే

॥ 12 ॥

అనువాదం.

ఇతనికి రూప మిచ్చిన దెవరు?

ఇతనికి పేరు పెట్టిన దెవరు?

ఇతనికి మహిమను చేకూర్చిన దెవరు?

ఇతనికి చైతన్యం, కదలిక చేకూర్చిన దెవరు?

ఈ పురుషునకు పాదములు నమకూర్చిన దెవరు? ॥ 12 ॥

మంత్రము:

కో అస్మిన్ ప్రాణ మవయత్

కో అపానం వ్యానము ।

సమాన మస్మిన్ కో దేవోఽ

ధి శిశ్రాయ పురుషే

॥ 13 ॥

పదము,

ఈ । అస్మిన్ । ప్రాణమ్ । అవయత్ ।

ఈ । అపానమ్ । విఽఆనమ్ । ఓం ఇతి ।

సమ్ఽఅనమ్ । అస్మిన్ । ఈ । దేవః ।

అధి । శిశ్రాయ । పురుషే

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఇతనికి ప్రాణం పోసినవా డెవడు ?
ఇతనిలో అపాన, వ్యాసములను నింపిన డెవరు ?
ఈ పురుషునిలో ఇతనితో సాక్షా
అధివసిస్తున్న దేవు డెవరు ?

॥ 18 ॥

మంత్రము :

కో ఆస్మిన్ యజ్ఞ మదధా-
దేకో దేవోఽధి పురుషే ।
కో ఆస్మి సత్త్వమ్ కోనృతమ్
కుతో మృత్యుః కుతోమృతమ్

॥ 14 ॥

పదము :

కో : ఆస్మిన్ । యజ్ఞమ్ । ఆదధాత్ ।
దేకో : దేవః । ఆధి । పురుషే ।
కో : ఆస్మిన్ । సత్త్వమ్ । కో : అనృతమ్ ।
కుతో : మృత్యుః । కుతో : అమృతమ్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఏ ఒక్క డేవుడు ఈ పురుషునిలో
యజ్ఞాన్ని నిలిపినాడు ?
ఇతనిలో సత్త్వమును నిలిపినవా రెవ్వరు ?
ఇతనిలో అనృతమును నిలిపిన డెవ్వరు ?

ఎచ్చట నుండి మృత్యువు వచ్చినది?
ఎచ్చట నుండి అమృతత్వం సంప్రాప్తిస్తున్నది?

॥ 14 ॥

మంత్రము

కో అస్మై వాసః పర్యదధాత్

కో అస్మాయు రకల్పయత్ ।

బలం కో అస్మై ప్రాయచ్చత్

కో అస్మాకల్పయ జ్జవమ్

॥ 15 ॥

పదము

కః । అస్మై । వాసః । పరి । అదధాత్ ।

కః । అస్య । ఆయుః । అకల్పయత్ ।

బలమ్ । కః । అస్మై । ప్ర । ఆయచ్చత్ ।

కః । అస్య । అకల్పయత్ । జవమ్

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఎవ డీతనికి బట్టలు కప్పినాడు?

ఇతనికి ఆయుస్సును సంకల్పించిన దెవరు?

ఇతనికి బల మిచ్చిన దెవరు?

ఇతనికి జవమును కల్పించిన దెవరు?

॥ 15 ॥

మంత్రము :

శేనావో అన్వతనుత

శేనావా రకరోద్ రుచే ।

ఉష॑నం శేనా॑న్వే॒స్థితం

శేన॑ సాయం॒భవం దదే

॥ 18 ॥

పదము :

శేన॑ । ఆ॒వః । అను॑ । అతను॒త ।

శేన॑ । అ॒హః । అక॑రోత్ । రుచే॑ ।

ఉ॒ష॑నమ్ । శేన॑ । అను॑ । ఐ॒న్ధ్ర ।

శేన॑ । సాయం॒భవమ్ । దదే॑

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఎవరి ద్వారా ఇతడు తనలోని ఉదకములను

ప్రవహింప జేసినాడు ?

ఎవరు దినమును ప్రకాశింప జేసినారు ?

ఉషస్సును వెలిగించిన దెవరు ?

సాయంకాలాన్ని నమకూర్చిన దెవరు ?

॥ 16 ॥

మంత్రము :

కో అ॒స్మిన్ రే॒తో న్య॒దధాత్

తన్తు॒రా కా॒యకా మితి॑ ।

మే॒ధాం కో అ॒స్మి న్న॒ధౌహత్

కో బా॒ణం కో న్య॒తో దధా॑

॥ 17 ॥

వదము .

కః | అస్మిన్ | రేతః | ని | అదధాత్ |

తన్తుః | ఆ | తాయతామ్ | ఇతి |

మేధామ్ | కః | అస్మిన్ | అధి | జాహత్ |

కః | బాణమ్ | కః | నృతః | దధౌ

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ప్రజాతంతువు చలిస్తూ పోవడానికి

ఇతనిలో పీర్వమును పెట్టిన వా రెవరు ?

ఇతనిలో మెదడును లగ్నం చేసిన దెవరు ?

ఇతనిలో వాణిని నింపిన దెవరు ?

ఇతనిలో నృత్యాన్ని నిలిపిన వా రెవరు ?

॥ 17 ॥

మంత్రము .

కేనేమాం ఘామి మార్జాత్

కేన పర్యభవద్ దివమ్ |

కేనాభి మహ్న పర్వతాన్

కేన కర్మాణి పూరుషః

॥ 18 ॥

వదము .

కేన | ఇమామ్ | ఘామిమ్ | మార్జాత్ |

కేన | పరి | అభవత్ | దివమ్ |

శేన । అభి । మహ్న । పర్వతాన్ ।

శేన । కర్మాడి । పురుషః

॥ 18

అనువాదం :

ఈ భూమిని అచ్చాదించిన దెవరు ?
 ద్యులోకాన్ని వ్యాపించిన దెవరు ?
 ఎవరు తన మహత్త్వంతో పర్వతములను
 అధిగమించినారు ?
 పురుషుడు ఎందుతో కర్మలు చేస్తున్నాడు.

॥ 18

పంక్తము :

శేన వర్జన్య మన్వేతి

శేన నోమం విచక్షణమ్ ।

శేన యజ్ఞం చ శ్రద్ధాం చ

శేనాస్మిన్ నిహితం మనః

॥ 19 ॥

పదము :

శేన । వర్జన్యమ్ । అను । ఏతి ।

శేన । నోమమ్ । విచక్షణమ్ ।

శేన । యజ్ఞమ్ । చ । శ్రద్ధామ్ । చ ।

శేన । అస్మిన్ । నిహితమ్ । మనః

॥ 19 ॥

అనువాదం.

పర్జన్యుడు ఎవరి వల్ల ప్రాప్తిస్తున్నాడు?
 విలక్షణ మైన సోమరసం త్రాగిన దెవరు?
 యజ్ఞాన్ని, శ్రద్ధను పొందిన వా రెవరు?
 ఈ పురుషునిలో మనస్సును కల్పించిన వా రెవరు? || 19 ||

మృతిమ

శేన శ్రోత్రీయ మాప్నోతి

శేనేమం పరమేష్ఠినమ్ ।

శేనేమ మగ్నిం పూరుషః

శేన సంవత్సరం మమే

|| 20 ||

పదము,

శేన । శ్రోత్రీయమ్ । ఆప్నోతి ।

శేన । ఇమమ్ । పరమేష్ఠినమ్ ।

శేన । ఇమమ్ । అగ్నిమ్ । పూరుషః ।

శేన । సమ్వత్సరమ్ । మమే

|| 20 ||

అనువాదం.

ఎవరు శ్రోత్రీయునితో నమావిష్టు లౌతారు?
 ఎవరి కి పరమాత్మ లభ్యుడు?
 ఈ పురుషుడు ఎవరితో ఈ అగ్నిని సాధించుకున్నాడు?
 ఎవరు సంవత్సర కాలాన్ని పరిగణిస్తారు? || 20 ||

మంత్రము :

బ్రహ్మ శ్రోత్రీయ మావ్నోతి

బ్రహ్మమం పరమేష్ఠినమ్ ।

బ్రహ్మమ మగ్నిం పురుషో

బ్రహ్మ సంవత్సరం మమే

॥ 21 ॥

పదము :

బ్రహ్మ । శ్రోత్రీయమ్ । అవ్నోతి ।

బ్రహ్మ । ఇమమ్ । పరమేష్ఠినమ్ ।

బ్రహ్మ । ఇమమ్ । అగ్నిమ్ । పురుషః ।

బ్రహ్మ । సమ్ సంవత్సరమ్ । మమే

॥ 21 ॥

అనువాదం :

శ్రోత్రీయుడు బ్రహ్మను పొందుతాడు.

బ్రహ్మ పరమేష్ఠిని తెలుసుకుంటాడు.

పురుషుడు బ్రహ్మ ద్వారా ఈ అగ్నిని తెలుసుకుంటాడు.

బ్రహ్మ సంవత్సరాన్ని గడిస్తాడు.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

కేన దేవాం అను త్రియతి

కేన దైవతీని ర్విశః ।

కిసేద మన్య న్నక్షత్రం

కిన సత్ క్షత్ర ముచ్యతే

॥ 22 ॥

పదము

కిసే । దేవాన్ । అను । క్షియతి ।

కిన । దై వజనీః । విశః ।

కిసే । ఇదమ్ । అన్యత్ । నక్షత్రమ్ ।

కిసే । సత్ । క్షత్రమ్ । ఉచ్యతే

॥ 22 ॥

అనువాదం :

దేవతలకు అనుకూలంగా ఎవడు అనుక్షేపిస్తాడు?

దివ్యజనులను ప్రజలకు అనుకూలురుగా చేసే దెవరు?

ఉత్తమ జ్ఞాత్రం ఎవరికి తెలుసు?

జ్ఞాత్రం కాని దానిని పేర్కొనే దెవరు?

॥ 22 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మ దేవాం అను క్షియతి

బ్రహ్మ దై వజనీ ర్విశః ।

బ్రహ్మేద మన్య న్నక్షత్రం

బ్రహ్మ సత్ క్షత్ర ముచ్యతే

॥ 23 ॥

పదము :

బ్రహ్మ । దేవాన్ । అను । క్షియతి ।

బ్రహ్మ । దైవజనీః । విశః ।

బ్రహ్మ । ఇదమ్ । అన్యత్ । నక్షత్రమ్ ।

బ్రహ్మ । సత్ । క్షత్రమ్ । ఉచ్యతే

॥ 23

అనువాదం :

బ్రహ్మ దేవతలకు అనుకూలంగా అనుక్షేపిస్తాడు.

బ్రహ్మ దివ్యజనులను ప్రజలకు అనుకూలంగా చేస్తాడు.

బ్రహ్మనే సత్క్షాత్రం అంటారు.

బ్రహ్మ కానిది క్షాత్రం కాదు.

॥ 23

మంత్రము :

కేసేయం భూమి రివహితా

కేవ ద్యో రుత్తరా హితా ।

కేసేద మూర్ధ్వం తిర్యక్ చా-

న్తరిక్షం వ్యచో హితమ్

॥ 24

పదము :

కేస । ఇయమ్ । భూమిః । విహితా ।

కేస । ద్యోః । ఉత్తరా । హితా ।

కేన । ఇదమ్ । ఉర్ధ్వమ్ । తిర్యక్ । చ ।

అన్తరీక్షమ్ । వ్యచః । హితమ్

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమి నిలా విశిష్టరూపంలో ఏర్పరచిన దెవరు?

ద్యులోకాన్ని పైన ఉంచిన దెవరు?

ఈ అంతరిక్షాన్ని పైన పెట్టిన దెవరు?

ప్రక్కలగా క్రిందుగా పెట్టిన దెవరు?

॥ 24 ॥

సంక్రము.

బ్రహ్మదా భూమి ర్విహితా

బ్రహ్మ ద్యౌ రుత్తరా హితా ।

బ్రహ్మద మూర్ధ్వం తిర్యక్ చా-

న్తరీక్షం వ్యచో హితమ్

॥ 25 ॥

పదము.

బ్రహ్మదా । భూమిః । విహితా ।

బ్రహ్మ । ద్యౌః । ఉత్తరా । హితా ।

బ్రహ్మ । ఇదమ్ । ఉర్ధ్వమ్ । తిర్యక్ । చ ।

అన్తరీక్షమ్ । వ్యచః । హితమ్

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమి నిలా విశిష్టరూపంలో

ఏర్పరచిన వాడు బ్రహ్మ.

బ్రహ్మ ద్యులోకాన్ని పైన ఉంచిన వాడు.
 ఈ అంతరిక్షాన్ని పైన, క్రింద, ప్రక్కల
 ఉంచిన వాడు బ్రహ్మ.

॥ 21 ॥

మంత్రము:

మూర్ధాన మస్య సంసీవ్యా-
 థర్వా హృదయం చ యత్ ।
 మస్తిష్కా దూర్ధ్వః పైర్రయత్
 పవమానోధి శీర్షతః

॥ 22 ॥

పదము:

మూర్ధానమ్ । అస్య । సంసీవ్య ।
 అథర్వా । హృదయమ్ । చ । యత్ ।
 మస్తిష్కాత్ । దూర్ధ్వః । ప్ర । ఐరయత్ ।
 పవమానః । అధి । శీర్షతః

॥ 23 ॥

అనువాదం:

ఈ పురుషుని శిరస్సు, హృదయము,
 అందలి అంతర్యము
 అథర్వమహర్షి విర్పరచినాడు.
 పవమానుని (ప్రాణాన్ని) శీర్షం లోపల
 మస్తిష్కం పైన ఉండునట్లు ప్రేరేపించినాడు.

॥ 24 ॥

మంత్రము

తద్ వా అథర్వణః శిరో

దేవకోశః సముబ్జితః ।

తత్ ప్రాణో అభి రక్షతి

శిరో అన్న మథో మనః

॥ 27 ॥

పదము

తత్ । వై । అథర్వణః । శిరః ।

దేవకోశః । సము॒బ్జితః ।

తత్ । ప్రాణః । అభి । రక్షతి ।

శిరః । అన్నమ్ । అథో ఇతి । మనః

॥ 27 ॥

అనువాదం .

అథర్వణుడు శిరస్సును సురక్షితంగా ఉంచినాడు.

అది దేవతల నిధి వంటిది.

ఆ శిరస్సి ప్రాణం, అన్నం.

మనస్సును కూడా అదే అభిరక్షిస్తుంది.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

ఉర్ధ్వో ను సృష్టాతి స్తిర్యక్ ను సృష్టాతి

సర్వా దిశః పురుష ఆ ఐభూవాంతి ।

పురం యో బ్రహ్మదో వేద

యస్యాః పురుష ఉచ్యతే

॥ 28 ॥

పదము :

ఉర్ధ్వః । ను । సృష్టాః । తిర్క్ష్ణః । ను ।

సృష్టాః । సర్వాః । దిశః । పురుషః । ఆ । బభూవాంః ।

పురమ్ । యః । బ్రహ్మణః । వేద ।

యస్యాః । పురుషః । ఉచ్యతే

॥ 28 ॥

అనువాదం :

పురుషుడు నిలువుగా సృష్టింపబడినాడు.

అడ్డుగాను, అలాగే సృష్టి అయినాడు.

పురుషుడు సర్వదిక్కులూ అయి ఉన్నాడు.

బ్రహ్మపురమును ఎరిగిన వానిని

'పురుషుడు' అంటారు.

॥ 28 ॥

మంత్రము :

యో వై కాం బ్రహ్మదో వేదా-

మృతేనావృతాం పురమ్ ।

తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రాహ్మశ్చ

చక్షుః ప్రాణం వ్రణాం దదుః

॥ 29 ॥

పదము.

యః । వై । తామ్ । బ్రహ్మణః । వేద ।

అమృతేన । ఆఽవృతామ్ । పురమ్ ।

తస్మై । బ్రహ్మ । చ । బ్రాహ్మః । చ ।

చక్షుః । ప్రాణమ్ । ప్రఽజామ్ । దయః

॥ 29 ॥

అనువాదం.

అమృతత్వ ప్రపూర్ణుడైన బ్రహ్మ
తన్నావరించి ఉన్న పురాన్ని తెలుసుకుంటాడు.

ఎవడైతే అమృతత్వం ద్వారా పరిపూర్ణుడై

బ్రహ్మపురాన్ని తెలుసుకుంటాడో,

అతనికి బ్రహ్మ, ఇతర దేవతలు

చక్షువులను, ప్రాణాన్ని, ప్రజలను ప్రసాదిస్తున్నారు. ॥ 29 ॥

మంత్రము.

న వై తం చక్షుర్జహతి

న ప్రాణో జరసః పురా ।

పురం యో బ్రహ్మణో వేద

యస్యోః పురుష ఉచ్యతే

॥ 30 ॥

పదము

న । వై । తమ్ । చక్షుః । జహతి ।

న । ప్రాణః । జరసః । పురా ।

పురమ్ । యః । బ్రహ్మణః । వేద ।

యస్యాః । పురుషః । ఉచ్యతే

॥ 30 ॥

అనువాదం :

ఎందువల్ల పురుషు డంటామో,
అతను బ్రహ్మను, పురాన్ని ఎరుగును.
అతనిని వృద్ధాప్యానికి ముందు దృష్టి గాని,
ప్రాణం కాని వదలిపెట్టదు.

॥ 30 ॥

మంత్రము :

అష్టాచక్రా నవద్వారా

దేవానాం హ రయోధ్యా ।

తస్యాం హిరణ్యయః కోశః

స్వరో జ్యోతిషావృతః

॥ 31 ॥

పదము :

అష్టాచక్రా । నవద్వారా ।

దేవానామ్ । హః । అయోధ్యా ।

తస్యామ్ । హిరణ్యయః । కోశః ।

స్వరగః । జ్యోతిషా । అవృతః

॥ 31 ॥

అనువాదం :

అష్ట చక్రములు కలది, నవ ద్వారములు కలది
అయిన అయోధ్య (నిర్భేద్య మైనది) దేవతల పురం.

అందులో హిరణ్మయ నిధి కలదు.

తేజఃప్రపూర్ణ మైన స్వర్గం అక్కడే ఉన్నది.

॥ 31 ॥

మంత్రము .

తస్మిన్ హిరణ్మయే కోశే

త్యజేతే త్రిప్రతిస్థితే ।

తస్మిన్ యద్ యక్ష మాత్మన్యత్

తద్ వై బ్రహ్మవిదో విదుః

॥ 32 ॥

పదము

తస్మిన్ । హిరణ్మయే । కోశే ।

త్యజేతే । త్రిప్రతిస్థితే ।

తస్మిన్ । యత్ । యక్షమ్ । ఆత్మన్యత్ ।

తత్ । వై । బ్రహ్మవిదో । విదుః ।

॥ 32 ॥

అనువాదం :

మూడు అకులు కలిగి,

మూడు కేంద్రములలో స్థిరమై

అందులో హిరణ్మయ కోశం ఉంటుంది.

ఆ తేజస్వి అయిన కోశంలో

ఆత్మవంతు ధైన యక్షుడుంటాడు.

వానినే బ్రహ్మవిదులు బ్రహ్మగా

తెలుసుకుంటారు.

॥ 32 ॥

మంత్రము :

ప్ర॒థా॑జమా॒నాం హ॑రి॒ణీం

యశ॑సా సంప॒రివృ॑తామ్ ।

పు॒రం హి॒రణ్య॑యాం బ్ర॒హ్మ

వి॒వే॒శాప॑రా॒జితామ్

॥ ౩౧ ॥

పదము :

ప్ర॒థ॒జమా॒నామ్ । హ॑రి॒ణీమ్ ।

యశ॑సా । సమ్ప॒రివృ॑తామ్ ।

పు॒రమ్ । హి॒రణ్య॑యామ్ । బ్ర॒హ్మ ।

అ । వి॒వే॒శ । అప॑రా॒జితామ్

॥ ౩౨ ॥

అనువాదం :

ప్రథాశమాన మైనది, దుఃఖపరిహారక మైనది,

యశఃపరిపూర్ణ మైనది, ఎన్నడూ పరాజయ

మొదలగునది అయిన ఆ పట్టణంలో

బ్రహ్మ ఆవిష్టమై ఉన్నాడు.

॥ ౩౩ ॥

ఇది రెండవ సూక్తం.

ఇది మొదటి అనువాకం.

అనువాదం : 2

సూక్తం - 3

ఋషిః అథర్వణుః ॥ దేవతలు : వరణమణి, వనస్పతి ॥ చంద్రుః : 1, 4, 5, 7, 9, 10, 12 అనుష్టుప్ : 2, 3, 8 ధరిక్ త్రిష్టుప్ : 8, 18, 14 పశ్వావంతి, 11, 18 ధరిగనుష్టుప్ : 15, 17-26 షబ్దా జగతి ॥ మంత్రములు : ॥ 25 ॥

వినియోగం :- ఈ సూక్తంలో వరణ మనే పేరు గల మణి ప్రణావము, వీర్యమూ, శ్రుత్యమూ సామర్థ్యమూ, దానిని ధరించిన వారికి సర్వ దుఃఖ వరిహరణమూ వర్ణించబడినవి. దానిని అనుసరించే సాంప్రదాయికులు దీనిని వినియోగిస్తారు.

శ్రుత్యాదికాముడు ఈ ఆర్థసూక్తంతో పెరుగులోను, తేనెలోను మూడు రాత్రులుండిన వరణమణిని అభిమంత్రించి కట్టుకొనవలెను.

అట్లే అభయార్థి మహాకాంతిలో వరణమణినింధనంలో కూడా దీనికి వినియోగం.

మంత్రము

అయం మే వరణో మణిః

సపత్నక్షయణో వృషా ।

తేనా రథస్య త్వం శ్రతూన్

ప్ర మృణీహి దురస్యతః

॥ 1 ॥

పదము

అయమ్ । మే । వరణః । మణిః ।

సపత్నక్షయణః । వృషా ।

తేన । ఆ । రభస్వ । త్వమ్ ।

శత్రూన్ । ప్ర । మృడిహి । దురస్యతః

॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఈ నా వరణమణి శత్రుక్షయ సమర్థ మైనది.

దీని సహాయంతో నీవు నీ శత్రువులను నాశం చెయ్యి.

నీ యెడ దురుద్దేశం కలవారిని నాశం చెయ్యి.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ప్రైదా' నృడిహి ప్ర మృదా' రభస్వ

మడి' స్తే అస్తు పురవి'తా పురస్తా'త్ ।

అవార'యన్త వరణే'న దేవా

అభ్యా'చార మసురా'ణాం శ్వఃశ్వః

॥ 2 ॥

పదము :

ప్ర । వినాన్ । శృడిహి । ప్ర । మృదా । ఆ । రభస్వ ।

మడిః । తే । అస్తు । పురః2వితా । పురస్తా'త్ ।

అవార'యన్త । వరణే'న । దేవాః ।

అభి2ఆచారమ్ । అసురా'ణామ్ । శ్వః2శ్వః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

వారిని ఖండించు. పాతి పెట్టు నశింప జేయ్యి.

ఈ మణి నీ ముందు అగ్రేనరంగా ఉండని.

అనురుల అనుదిన అత్యాచారాలను

దేవతలు ఈ వరణమణితో నివారించురు గాక !

॥ 2 ॥

మంత్రము :

అయం మణి ర్వరణో విశ్వభేషజః

సహస్రాక్షో హరితో హిరణ్యయః ।

స తే శత్రూ నధరాన్ పాదయాతి

పూర్వస్తాన్ దభుహి యే త్వా ద్విషన్తి

॥ 3 ॥

పదము :

అయమ్ । మణిః । వరణః । విశ్వభేషజః ।

సహస్రనాక్షః । హరితః । హిరణ్యయః ।

సః । తే । శత్రూన్ । అధరాన్ । పాదయాతి ।

పూర్వః । తాన్ । దభుహి । యే । త్వా । ద్విషన్తి

॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఓషధులకు సారభూత మైనది ఈ వరణమణి

సర్వ రోగములకు ఔషధ మైనది.

వేయి కళ్ళు, పచ్చని పూలు, దుఃఖహరణ శీలము లైనవి

నుసర్గయుక్త మైన ఈ మణి నీ శత్రువులను

అధఃపాతం చెయ్యునీ !

సన్నెవరు ద్వేషిస్తారో వారిని దెబ్బతీసి కిండుపరచు. ॥ 3 ॥

మంత్రము :

అ॒యం తే కృ॒త్యాం వి॒త॒తాం

పొ॒రు॒షే॒యా ద॒యం భ॒యాత్ ।

అ॒యం త్వా స॒ర్వస్మాత్ పా॒పాద్

వ॒రణో వా॒రయి॒ష్యతే

॥ 4 ॥

పదము :

అ॒యమ్ । తే । కృ॒త్యామ్ । వి॒త॒తామ్ ।

పొ॒రు॒షే॒యాత్ । అ॒యమ్ । భ॒యాత్ ।

అ॒యమ్ । త్వా । స॒ర్వస్మాత్ । పా॒పాత్ ।

వ॒రణః । వా॒రయి॒ష్యతే

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఈ వరణమణి నిన్ను చుట్టుముట్టిన
కృత్యాప్రయోగం నుంచి,
మానవ భయకారణం నుంచి,
సర్వ పాపముల నుంచి నిన్ను కాపాడుతుంది.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

వ॒రణో వా॒రయా॒తా అ॒యం దే॒వో వన॒స్పతిః ।

యక్షో॑ యో అస్మి న్నా॒విష్ట

స్త॒మ దే॒వా అ॒భివ॒రన్

॥ 5 ॥

పదము !

వరణః । వారయాత్తై । అయమ్ । దేవః । వనస్పతిః ।

యక్ష్యః । యః । అస్మిన్ । ఆఽవిష్టః ।

తమ్ । ఓం ఇతి । దేవాః । అపీవరన్

॥ 5 ॥

అనువాదం .

వనస్పతి దేవస్వరూప మైనది

ఈ వరణమణి సర్వ దుఃఖ నివారక మైనది.

ఏ యక్ష్యరోగం ఇతనిలో ప్రవేశించి ఉన్నదో,

దానిని దేవతలు ఇతని నుంచి నివారిస్తున్నారు.

॥ 5 ॥

మంత్రము ,

స్వప్నం సుప్త్యా యది వశ్యాసి పాపం

మృగః స్మృతిం యతి ధావా దఙ్ఘ్రామ్ ।

పరిక్షవా చ్చకునేః పాపవాదా-

దయం మణి ర్వరణో వారయిష్యతే

॥ 6 ॥

పదము

స్వప్నమ్ । సుప్త్యా । యది । వశ్యాసి । పాపమ్ ।

మృగః । స్మృతిమ్ । యతి । ధావాత్ । అఙ్ఘ్రామ్ ।

పరిక్షవాత్ । శకునేః । పాపవాదాత్ ।

అయమ్ । మణిః । వరణః । వారయిష్యతే

॥ 6 ॥

అనువాదం :

నిద్రిస్తూ స్వప్నంలో పాపదృశ్యాన్ని చూస్తే,
అయోగ్య గతిలో ఎవ రైనా పరువెత్తితే,
శకున పక్షి అరిస్తే, నిందాశబ్దములను వింటే,
లలాంటి పాపా లన్నిటిని
ఈ వరణమణి నివారణ చేస్తుంది.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

అరాత్యా స్త్వి నిర్ఋత్యా

అభిచారా దధో భయాత్ ।

మృత్యో రోక్షీయసో వధాత్

వరణో వారయిష్యతే

॥ 7 ॥

పదము :

అరాత్యాః । త్వా । నిఃఋత్యాః ।

అభిచారాత్ । అధో ఇతి । భయాత్ ।

మృత్యోః । రోక్షీయసః । వధాత్ ।

వరణః । వారయిష్యతే

॥ 7 ॥

అనువాదం :

శత్రు భయం నుంచి, నిర్ఋతి భయం నుంచి,
అభిచార భయం నుంచి, ఇతర భయాల నుంచి,
భయానక మైన మృత్యువధ నుంచి
ఈ వరణమణి నీకు రక్షణ కల్పిస్తుంది.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

య స్మే మాతా య స్మే పితా భ్రాతరో

య చ్చ మే స్వా య దేన శృక్పమా వయమ్ ।

తతో నో వారయిష్యతేఽయం దేవో వనస్పతిః ॥ ౮ ॥

పదము :

యత్ । మే । మాతా । యత్ । మే । పితా । భ్రాతరః ।

యత్ । చ । మే । స్వాః । యత్ । ఏనః । చక్పమ । వయమ్ ।

తతః । నః । వారయిష్యతే । ఆయమ్ । దేవః । వనస్పతిః ॥ 8 ॥

అనువాదం :

మా తల్లి చేసిన పాపం,

మా తండ్రి చేసిన పాపం,

మా నోదరుడు చేసిన పాపం,

మా అప్తజనులు చేసిన పాపం,

మేము చేసిన పాపం - ఈ పాపాల

నన్నిటి నుంచి ఈ వనస్పతి దేవత

మాకు రక్షణ కల్పిస్తుంది.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

వరదేన ప్రవృథితా భ్రాతృవ్యా మే సఖిన్దవః ।

అనూర్తం రణో అప్యగు స్తే యన్త్వధమం తమః ॥ 9 ॥

పదము :

వరదే॑న । ప్ర॒వృ॑త్యధితా॑ ।

భ్రా॒తృ॑వ్యాః । మే । స॒వ॒స్థ॑వః ।

అ॒సూ॒ర్తమ్ । ర॒జః । అ॒పి । అ॒గుః ।

తే । య॒న్తు । అ॒ధ॒మమ్ । త॒మః ।

॥ 9 ॥

అనువాదం :

మా బంధువులు, మా శత్రువులు
వరణమణి ద్వారా గంధరగోళం చెందితే,
అంధకారమయ, ధూళిమయ స్థానానికి వెడతారు,
అధమ తిమిరంలో పడి పోతారు.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

అ॒రి॒ష్టో॒॑హ మ॒రి॒ష్టగు॑ రా॒యు॒ష్మా న్న॒ర్వ॒పురు॑షః ।

తం మా॒యం వ॑ర॒ణో మ॒ణిః

వ॒రి పా॑తు ది॒శోది॑శః

॥ 10 ॥

పదము :

అ॒రి॒ష్టః । అ॒హమ్ । అ॒రి॒ష్ట॒గుః ।

ఆ॒యు॒ష్మాన్ । స॒ర్వ॒పురు॑షః ।

తమ్ । మా । అ॒యమ్ । వ॑ర॒ణః । మ॒ణిః ।

వ॒రి । పా॑తు । ది॒శః॒ది॒శః

॥ 10 ॥

అనువాదం:

నేను అవినాశిని. అవినాశ వస్తువులను పొందువాడను
 దీర్ఘాయుష్మంతుడను.
 సమస్త పురుష సంయుతుడను.
 ఈ వరణమణి సర్వ దిక్కుల నుంచి నన్ను రక్షించు గాక ! ||10||

పంక్తము :

అయం మే వరణః శరసి
 రాజా దేవో వనస్పతిః ।
 స మే శత్రూన్ వి బాధతా-
 మిన్ద్రో దన్యానివాసురాన్

■ || ■

పదము.

అయమ్ । మే । వరణః । శరసి ।
 రాజా । దేవః । వనస్పతిః ।
 సః । మే । శత్రూన్ । వి । బాధతామ్ ।
 ఇన్ద్రోః । దన్యాన్ ౨ ఇవ । అసురాన్

■ || ■

అనువాదం:

ఈ వరణమణి, వనస్పతి దేవుడు,
 నా వక్షస్థలంపై విరాజిల్లుతున్నాడు.
 ఇంద్రుడు దన్యులను, అసురులను వలె
 ఈ మణి నా శత్రువులను బాధించు గాక !

■ || ■

మంత్రము :

ఇమం బిభర్షి వరణ

మాయుష్మాన్ శతశారదః ।

స మే రాష్ట్రం చ క్షత్రం చ

పశూనోజశ్చ మే దధత్

॥ 12 ॥

పదము :

ఇమమ్ । బిభర్షి । వరణమ్ ।

అయుష్మాన్ । శతశారదః ।

సః । మే । రాష్ట్రమ్ । చ । క్షత్రమ్ । చ ।

పశూన్ । ఓజః । చ । మే । దధత్

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఈ వరణమణిని నేను ధరిస్తున్నాను.

అయుష్మంతుడను, శతాయుష్కుడను అవుతున్నాను.

అది నా రాష్ట్రాన్ని, జాతాన్ని, పశువులను,

ఓజస్సును నాకై ధరిస్తున్నది.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

యథా వాకో వనస్పతీన్

వృక్షాన్ భనక్తోజసా ।

వివా నవత్సాన్ మే భజి

పూర్వాన్ జాతాం ఉతాపరాన్

వరణ స్త్వాఽభి రక్షతు

॥ 12 ॥

పదము.

యథా । వాతః । వనస్పతీన్ ।

వృక్షాన్ । భనశ్చి । ఓషసా ।

వివ । సవత్సాన్ । మే । భజీ ।

పూర్వాన్ । జాతాన్ । ఉత । అపరాన్ ।

వరణః । త్వా । అభి । రక్షతు

॥ 12 ॥

అనువాదం.

వాయువు అతి వేగంతో చెట్లను, తీగలను

పడగొట్టునట్లు, నాకు పూర్వజాతు లైన

ఉత్తరజాతు లైన శత్రువులను వరణమణి పడగొట్టు గాక ।

ఈ వరణమణి నిన్ను రక్షించు గాక !

॥ 12 ॥

మంత్రము:

యథా వాత శ్చాగ్నిశ్చ

వృక్షాన్ ప్సాతో వనస్పతీన్ ।

వివా సవత్సాన్ మే ప్సాహి

పూర్వాన్ జాతాం ఉతాపరాన్

వరణస్త్వాఽభి రక్షతు

॥ 14 ॥

పదము :

యథా । వాతః । చ । అగ్నిః । చ ।

వృక్షాన్ । ప్వాతః । వనస్పతీన్ ।

ఏవ । సప్తపత్నాన్ । మే । ప్వాహి ।

పూర్వాన్ । జాతాన్ । ఉత । అపరాన్ ।

వరణః । త్యా । అభి । రక్షతు

॥ 14 ॥

అనువాదం :

వాయువు, అగ్ని కలుగలిసి వనస్పతులను,

వృక్షములను ధ్వంసం చేసినట్లు

ఈ మఱి నాకు పూర్వజాతు లైన,

ఉత్తరజాతు లైన శత్రువులను ధ్వంసం చేయు గాక ।

ఈ వరణమఱి నిన్ను రక్షించు గాక ।

॥ 14 ॥

మంత్రము :

యథా వాతేన ప్రక్షిదా వృక్షాః శరే న్యుర్వితాః ।

ఏవా సప్తపత్నాం స్త్వం మమ ప్రక్షిదీహి న్యుర్వయ

పూర్వాన్ జాతాం ఉతాపరాన్ వరణస్త్వైభి రక్షతు ॥ 15 ॥

పదము :

యథా । వాతేన । ప్రక్షిదాః । వృక్షాః । శరే । నిర్వితాః ।

ఏవా । సప్తపత్నాన్ । త్వమ్ । మమ । ప్ర । క్షిదీహి । ని । అర్వయ

పూర్వాన్ । శాశాన్ । ఉత । అవరాన్ ।

వరణః । త్వా । అభి । రక్షతు

॥ 15 ॥

అనువాదం

వాతంతో ధ్వంస మైన వృక్షాల వలె
పడిపోయిన నా శత్రువులను
వరణమణి పడగొట్టు గాక !
నాకు పూర్వజాతులు, పరజాతులు అయిన
శత్రువులను ఈ వరణమణి పడగొట్టు గాక !
ఈ మణి నన్ను రక్షించు గాక !

॥ 15 ॥

మంత్రము .

శాం స్త్వం ప్ర చ్ఛిన్తి వరణ

పురా దిష్టాత్ పురాయుషః ।

య ఏనం వశుషు దిష్ప్వన్తి

యే చాస్య రాష్ట్రదిష్పవః

॥ 16 ॥

పదము

శాన్ । త్వమ్ । ప్ర । చ్ఛిన్తి । వరణ ।

పురా । దిష్టాత్ । పురా । ఆయుషః ।

యే । ఏనమ్ । వశుషు । దిష్ప్వన్తి ।

యే । చ । అస్య । రాష్ట్రదిష్పవః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఓ వరణమణి ! పశువులకు
 ఏ దైతే ఘాతుక మౌతుందో,
 ఎవ రైతే రాష్ట్రఘాతకు లైన శత్రువు లవుతారో
 ఓ వరణమణి ! వాళ్ళ అయుస్సులను
 మొదటే క్షీణింప జేసి, తరువాత వారిని
 నిశ్చిత సమయంలో ఛిన్నాభిన్నం చెయ్యి.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

యథా సూర్యో అతిభాతి
 యథాఽస్మిన్ తేజ ఆహితమ్ ।

ఏవా మే వరణో మణిః
 క్షీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
 తేజసా మా సముక్షతు
 యశసా సమనక్తు మా

॥ 17 ॥

పదము :

యథా । సూర్యః । అతిభాతి ।
 యథా । అస్మిన్ । తేజః । ఆహితమ్ ।
 ఏవ । మే । వరణః । మణిః ।
 క్షీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యచ్ఛతు ।

తేజసా । మా । సమ్ । ఉక్షతు ।

యశసా । సమ్ । అనక్తు । మా

॥ 17 ॥

అనువాదం.

నూర్యు డెలా ప్రకాశిస్తున్నాడో,
అతనిలో తేజస్సు ఎలా నిహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓ వరణమణి! నీవు కీర్తిని
ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
తేజస్సుతో నన్ను సంయుక్తుని చెయ్యి
నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 17 ॥

పంక్తము.

యథా యశ శ్చన్ద్రమ స్యాదిత్యే చ నృచక్షసి ।

ఏవా మే వరదో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు

తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా ॥ 18 ॥

పదము

యథా । యశః । చన్ద్రమసి । ఆదిత్యే । చ । నృచక్షసి ।

ఏవ । మే । వరణః । మణిః । కీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యచ్ఛతు ।

తేజసా । మా । సమ్ । ఉక్షతు । యశసా । సమ్ । అనక్తు । మా

॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఏ విధంగా యశస్సు చంద్రుని యందు, నృచక్తు వైన
అదిత్యుని యందు నిహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓ వరణమణి! నాకు కీర్తిని
ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.
నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 18 ॥

మంత్రము:

యథా యశః పృథివ్యాం యథాఽస్మిన్ జాతవేదసి ।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా ॥ 18 ॥

పదము:

యథా । యశః । పృథివ్యామ్ । యథా । అస్మిన్ । జాతవేదసి ।
ఏవ । మే । వరణః । మణిః । కీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యచ్ఛతు ।
తేజసా । మా । సమ్ । ఉక్షతు । యశసా । సమ్ । అనక్తు । మా
॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఎలా యశస్సు పృథివి యందు,
జాతవేదుని యందు నిహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓ వరణమణి! నీవు నాకు
కీర్తిని ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.
నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 19 ॥

మంత్రము

యథా యశః కన్యాఽయామ్

యథాఽస్మి స్తప్సంభృతే రథే ।

ఏవా మే పరణో మణిః

కీర్తిం భూతిం ని యదృతు

తేజసా మా సముక్షతు

యశసా సమనక్తు మా

■ 20 ■

పదము,

యథా । యశః । కన్యాఽయామ్ ।

యథా । అస్మిన్ । సమ్భృతే । రథే ।

ఏవ । మే । పరణః । మణిః ।

కీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యదృతు ।

తేజసా । మా । సమ్ । ఉక్షతు ।

యశసా । సమ్ । అనక్తు । మా

■ 20 ■

అనువాదం .

ఎలా యశస్సు కన్య యందు,

సంసిద్ధ మైన రథము నందు నిహితమై ఉన్నదో,

అలాగే ఓ పరణమణి ! నీవు నాకు

కీర్తిని, ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
 నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.
 నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

యథా యశః నోమపీథే

మధువర్క్సే యథా యశః ।

ఏవా మే వరణో మణిః

కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు

తేజసా మా సముక్షతు

యశసా సమనక్తు మా

॥ 21 ॥

పదము :

యథా । యశః । నోమపీథే ।

మధువర్క్సే । యథా । యశః ।

ఏవా । మే । వరణః । మణిః ।

కీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యచ్ఛతు ।

తేజసా । మా । సమ్ । ఉక్షతు ।

యశసా । సమ్ । అనక్తు । మా

॥ 21 ॥

అనువాదం.

ఎలా యశస్సు సోమసాయి యందు,
మధుపర్కము నందు నిహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓవరణమణి! నీవు నాకు
కీర్తిని, ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.
నన్ను యశస్సేని చెయ్యి.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

యథా యశోఽగ్నిహోత్రే
వషట్కారే యథా యశః ।
ఏవా మే వరణో మణిః
కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు
యశసా సమనక్తు మా

॥ 22 ॥

పదము :

యథా । యశః । అగ్నిహోత్రే ।
వషట్కారే । యథా । యశః ।
ఏవ । మే । వరణః । మణిః ।
కీర్తిమ్ । భూతిమ్ । ని । యచ్ఛతు ।

తేజసా॑ । మా॑ । సమ్॑ । ఉక్షతు॑ ।

యశసా॑ । సమ్॑ । అనక్తు॑ । మా॑

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఎలా యశస్సు అగ్నిహోత్రము నందు,
పషట్కారము నందు నిహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓ వరణమణి! నీవు నాకు
కీర్తిని, ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.
నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 22 ॥

మంత్రము :

యథా॑ యశో॑ యజమానే॑

యథా॑ అస్మిన్॑ యజ్ఞ ఆహితమ్॑ ।

ఏవా॑ మే॑ వరణో॑ మణిః॑

కీర్తిం॑ భూతిం॑ ని యచ్ఛతు॑

తేజసా॑ మా॑ సముక్షతు॑

యశసా॑ సమనక్తు॑ మా॑

॥ 23 ॥

పదము :

యథా॑ । యశో॑ । యజమానే॑ ।

యథా॑ । అస్మిన్॑ । యజ్ఞే॑ । ఆహితమ్॑ ।

ఏ॒వ । మే॑ । వ॒రణః॑ । మ॒ణిః ।

కీ॒ర్తి॒మ్ । భూ॑తిమ్ । ని । య॒చ్ఛ॒తు ।

తే॒జ॒సా । మా॑ । స॒మ్ । ఉ॒క్ష॒తు ।

యశ॑సా । స॒మ్ । అ॒న॒క్తు॑ । మా

॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఎలా యశస్సు యజమానుని యందు,
యజ్ఞము నందు అహితమై యున్నదో,
అలాగే ఓ వరణమణి! నీవు నాకు
కీర్తిని, బిశ్వరూప్యిని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో నుయుక్తుని చెయ్యి
నన్ను యశస్విని చెయ్యి.

॥ 23 ॥

మంత్రము :

యథా॑ యశః॑ వ్ర॒ణాప॑తో

యథా॑స్మిన్ వ॒రమే॑ష్ఠిని ।

ఏ॒వా మే॑ వ॒రణో॑ మ॒ణిః

కీ॒ర్తిం భూ॑తిం ని య॒చ్ఛ॒తు

తే॒జ॒సా మా॑ స॒ముక్ష॑తు

యశ॑సా స॒మన॑క్తు మా

॥ 24 ॥

పదము :

యథా^१ । యశః^२ । ప్రజా^३పతీ^४ ।

యథా^१ । అస్మిన్^२ । పరమే^३స్థిని^४ ।

ఏవ^१ । మే^२ । పరణః^३ । మణిః^४ ।

కీర్తిమ్^१ । భూతిమ్^२ । ని^३ । యచ్ఛతు^४ ।

తేజసా^१ । మా^२ । సమ్^३ । ఉక్షతు^४ ।

యశసా^१ । సమ్^२ । అనక్తు^३ । మా^४

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఎలా యశస్సు ప్రజాపతి యందు,
పరమేష్ఠి యందు అహితమై ఉన్నదో,
అలాగే ఓ పరణమణి! నివు నాకు
కీర్తిని ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించు.
నన్ను తేజస్సుతో సంయుక్తుని చెయ్యి.

॥ 24 ॥

మంత్రము :

యథా^१ దేవే^२ ష్వమృతం^३ యథై^४షు^५ సత్య^६ మాహితమ్^७ ।

ఏవా^१ మే^२ పరణో^३ మణిః^४

కీర్తిం^१ భూతిం^२ ని^३ యచ్ఛతు^४

తేజసా^१ మా^२ సముక్షతు^३

యశసా^१ సమనక్తు^२ మా^३

॥ 25 ॥

పదము :

యథా¹ । దేవే²షు । అమృ³తమ్ ।

యథా¹ । వి²షు । సత్య³మ్ । అహి⁴తమ్ ।

వి¹వ । మే² । వర³ణః । మ⁴డిః ।

కీ¹ర్తిమ్ । భూ²తిమ్ । ని³ । యచ్ఛ⁴తు ।

తే¹జసా² । మా³ । స⁴మ్ । ఉ⁵క్ష⁶తు ।

యశ¹సా² । స³మ్ । ఆ⁴న⁵క్తు⁶ । మా⁷

■ 25 ■

అనువాదం.

ఎలా దేవతల యందు,

అమృతము నందు, సత్యము

అహితమై ఉన్నదో,

అలా ఈ నా వరణమణి నాకు

కీర్తిని, ఐశ్వర్యాన్ని, ప్రసాదించు గాక !

తేజస్సుతో నన్ను సంయోగించు గాక !

యశస్సుతో నన్ను సంయుక్తుని చేయు గాక !

■ 25 ■

ఇది మూడవ సూక్తం.

సూక్తం-4

ఋషి: గరుత్మంతుడు॥ దేవత: సర్వవిషాపాకరణమ్॥ ఛందస్సు: 1 పత్యవంత్తి:
 2 త్రిపదా యవమధ్యా గాయత్రీ: 3,4 పత్యబృహతీ: 5-7,9-11,13-
 15,17-20,22,24,25 అనుష్టుప్: 8 ఉష్ణిగ్గర్భా పరా త్రిష్టుప్: 12 భుగ్గి
 యత్రీ: 18 త్రిపదా ప్రతిష్ఠా గాయత్రీ: 21 కరుమ్మక్యనుష్టుప్: 23
 త్రిష్టుప్: 28 షట్పదా బృహతీగర్భా కరుమ్మతీ భుగ్గి త్రిష్టుప్: 28
 మంత్రములు: ॥ 28 ॥

వివియోగం:- ఈ సూక్తంలో నానావిధ సర్పములు, వాటి విషములు, వాటికి
 ప్రతీకారములు చెప్పబడినవి.

విష భైషజ్య కర్మలో ఈ అర్థసూక్తానికి నాల్గవ కాండలోని
 అరవ సూక్తంలో పలెనే వివియోగం.

అదే కర్మలో దీనితో పైద్యాన్ని (కీటక విశేషాన్ని పిండి అని
 మంత్రించి కుడి బొటనవ్రేలితో కుడి నాసికాపుటంలో వేయాలి.

అట్లే సర్పభయ నివారణకై దీనితో శ్వేతవస్త్ర వేష్టిత మైన
 పైద్యాన్ని అనిమంత్రించి, సర్పభయ మున్న చోట పాతిపెట్టాలి
 -అని కేశవుడు అన్నాడు.

సర్పభయ మున్న ఇంటిలో పైద్యాన్ని వత్తుంలో బందించి
 ఉంచాలి - అని దారిలుడు చెప్పెను.

శంకావిష భైషజ్యకర్మలో 'అంగాదంగాత్' (25) అనే
 మంత్రంతో సర్పదమ్మని శిరస్సు నుండి అరికాళ్ళ వరకూ చేతితో
 విమరాలి.

అదే కర్మలో 'అరే అభూత్' (28) అనే మంత్రంతో
 ఉల్ముకాన్ని (కొరివిని) కాల్చి, అనిమంత్రించి తరువాత విష
 ప్రదాన్ని దూచి దాని ఎదుట పడవేయాలి. సర్పం కనబడని
 వక్షంలో ఎటు నుండి కరచినదో అటు వైపు ఉల్ముకాన్ని విసరి
 వేయాలి.

పంక్తము.

ఇంద్రస్య ప్రథమో రథో

దేవానా మపరో రథో

వరుణస్య తృతీయ ఇత్ ।

అహీనా మపమా రథ

స్థాణు మార దధార్షత్

॥ 1 ॥

పదము

ఇంద్రస్య । ప్రథమః । రథః ।

దేవానామ్ । అపరః । రథః ।

వరుణస్య । తృతీయః । ఇత్ ।

అహీనామ్ । అపమా । రథః ।

స్థాణుమ్ । ఆరత్ । అథ । ఆర్షత్

॥ 1 ॥

అనువాదం:

ప్రథమ రథం ఇంద్రునిది.

రెండవ రథం దేవతలది.

తృతీయ రథం వరుణునిది.

సర్పముల రథం కడఁగిది.

ఏదో ఒక స్తంభానికి కొట్టుకొని

అది క్రింద పడి వినష్టమౌతుంది.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ద॒ర్భః శో॒చి స్త॒రూణ॑క

మ॒శ్వ॑స్య వా॒రః పు॒రుష॑స్య వా॒రః ।

ర॒థస్య॑ బ॒స్థుర॑మ్

॥ 2 ॥

పదము :

ద॒ర్భః । శో॒చిః । త॒రూణ॑కమ్ ।

అ॒శ్వ॑స్య । వా॒రః । పు॒రుష॑స్య । వా॒రః ।

ర॒థస్య॑ । బ॒స్థుర॑మ్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

కుశలు, దర్భలు, లేత దర్భలు

గుర్రం తోకను కాల్చివేస్తాయి.

అలాగే రథంలో కూర్చునే పీఠం దగ్గమైపోతుంది.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

అ॒వ శ్వే॒త ప॒దా జ॒హి

పూ॑ర్వేణ చా॒ప॒రేణ॑ చ ।

ఉ॒ద॒ప్తు॒కమి॒వ దా॒ ర్వహీ॑నా

మ॒ర॒సం వి॒షం వా॒ రు॒గ్రమ్

॥ 3 ॥

పదము :

అ॒వ । శ్వే॒త । ప॒దా । జ॒హి ।

పూ॑ర్వేణ । చ । అ॒ప॒రేణ॑ । చ ।

ఉదత్తతమ్²ఁ¹ఁ¹వ । దారు । అహినామ్ ।

అరసమ్ । విషమ్ । వాః । ఉగ్రమ్

॥ 3 ॥

అనువాదం,

ఓ శ్వేత భాషధీ ।

పూర్వోత్తర దిశల నుంచి విషాన్ని నాశం చెయ్యి.

ఇందుతో ఉగ్ర మైన విషం కూడా నీరస మౌతుంది.

నీటిలో వేసిన క్రవలె విషం విరిగి పోతుంది.

॥ 3 ॥

మంత్రము

అరంఘుషో నిమ జ్యోన్నజ్య పున రబ్రవీత్ ।

ఉదత్తతమివ దా ర్వహీనా మరసం విషం వా రుగ్రమ్ ॥ 4 ॥

పదము,

అరమ్²ఁ¹ఘుషః । ని²మజ్య ।

ఉ²మ్¹జ్య । పునః । అ²బ్రవీత్ ।

ఉదత్తతమ్²ఁ¹ఁ¹వ । దారు । అహినామ్ ।

అరసమ్ । విషమ్ । వాః । ఉగ్రమ్

॥ 4 ॥

అనువాదం:

గట్టిగా శబ్దిస్తూ నీటిలో మునిగి తేలుతూ అన్నది:

నీటిలో తేలె క్రవలె సర్ప విషం

ఉగ్ర విషం నీరస మౌతుంది.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

పైద్యో హన్తి కసర్ణీలం

పైద్యః శ్విత్ర ముతాసితమ్ ।

పైద్యో రథర్వాః శిరః

సం బిభేద పృథాక్వాః

॥ 5 ॥

పదము :

పైద్యః । హన్తి । కసర్ణీలమ్ ।

పైద్యః । శ్విత్రమ్ । ఉత । అసితమ్ ॥

పైద్యః । రథర్వాః । శిరః ।

సమ్ । బిభేద । పృథాక్వాః

॥ 5 ॥

అనువాదం :

పైద్య మనే అశ్వం కసర్ణీల మనే

సర్పాన్ని చంపివేస్తుంది.

పైద్యం తెల్లనిది, నల్లనిది.

అది సర్ప రథనాభిని (కేంద్రాన్ని)

రెండుగా చీల్చివేస్తుంది.

॥ 5 ॥

మంత్రము :

పైద్య ప్రేహ ప్రథమోఽ

ను త్యా వయ మేమసి ।

అహీన్ వ్యున్యతాత్ పథో

యేన స్మ వయ మేమసి

॥ 6 ॥

పదము.

పైద్య | ప్ర | ఇహి | ప్రథమః |

అను | త్యా | వయమ్ | ఆ | ఈమసి |

అహీన్ | వి | అన్యతాత్ | పథః |

యేన | స్మ | వయమ్ | ఆ ఈమసి

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఓ పైద్యమా | ముందు నీవు వెళ్ళు.

నీ వెనువెంట మేము వత్తుము.

మే మే మార్గంలో పోతామో,

ఆ మార్గం నుంచి సర్పములను దూరం చెయ్యి.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ఇదం పైద్యో అజాయ తేద మన్య పరాయణమ్ |

ఇమా న్యర్వతః పదాఽహిఘ్నో వాజినీవతః

॥ 7 ॥

పదము.

ఇదమ్ | పైద్యః | అజాయత |

ఇదమ్ | అన్య | పరాఽఅయనమ్ |

ఇమాని । అర్వతః । పదా ।

అహిఽఘ్న్యః । వాజినీఽవతః

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఇక్కడ పైద్యం జనించినది.

ఇది దాని పరమ స్థానము.

బలవత్తర మైన సర్పవాశకము యొక్క

పదచిహ్నము లివి.

సర్ప విధ్వంసక హయ పదపంక్తు లివి.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

సంయతం న వి స్ఫరత్

వ్యాత్తం న సం యమత్ ।

అస్మిన్ క్షేత్రే ద్వాపహి

స్త్రీ చ పుమాంశ్చ తా పుభా వరసా

॥ 8 ॥

పదము :

సమ్యతమ్ । న । వి । స్ఫరత్ ।

విఽవ్యాత్తమ్ । న । సమ్ । యమత్ ।

అస్మిన్ । క్షేత్రే । ద్వా । అహి । ఇతి ।

స్త్రీ । చ । పుమాన్ । చ । తా । ఉభౌ । అరసా

॥ 8 ॥

అనువాదం :

సంయత మైన సర్పముఖం తెరవదు,
తెరిస్తే మూత పడదు.
ఈ క్షేత్రంలో రెండు సర్పము బున్నవి
అందులో ఒకటి మొగది. ఒకటి అడుది,
అవి రెండూ సారహీనము లగు గాక!

॥ 8 ॥

మంత్రము :

అరసాస ఇహాయో యే అస్తి యే చ దూరకే ।

ఘనేన హన్మి వృశ్చిక మహిం దధ్ధే నాగతమ్ ॥ 9 ॥

పదము

అరసాసః । ఇహ । అహయః । యే । అస్తి । యే । చ । దూరకే ।

ఘనేన । హన్మి । వృశ్చికమ్ । అహిమ్ । దధ్ధేన । అనాగతమ్ ॥ 9 ॥

అనువాదం

ఇక్కడి కేది దగ్గరో, ఏది దూరమో
అవి రెండూ సారహీనము లగు గాక!
దుడ్డుకర్రతో తేలును చంపివేస్తున్నాను.
వచ్చే సర్పాన్ని కర్రతో కొడుతున్నాను.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

అఘాశ్వ స్వేదం భేషజ ముభయోః స్వజన్య చ ।

ఇన్ద్రో మేహి మఘాయస్త మహిం పైద్యో అరన్ధయత్ ॥ 10 ॥

పదము.

అఘౌ॒ అశ్వ॑స్య । ఇద॑మ్ । భేష॑జమ్ ।

ఉ॒భయోః । స్వ॑జస్య । చ ।

ఇ॒న్ద్రః । మే । అహి॑మ్ । అఘౌ॒యస్తమ్ ।

అహి॑మ్ । పై॒ద్యః । అ॒ర॒న్ధయ॑త్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

అఘాశ్వము, స్వజము అను రెండింటికి ఇదే జౌషధము.

ఇంద్రుడు నా పైన పడుతున్న నర్పాన్ని చంపినాడు.

పైద్యం సర్పాన్ని వినష్టం చేస్తుంది.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

పై॒ద్యస్య॑ మ॒న్మహే॑ వ॒యం స్థి॒రస్య॑ స్థి॒రధా॑మ్నుః ।

ఇ॒మే వ॒శ్చ పృ॑దాక॒వః ప్ర॒దీధ్య॑త ఆస॒తే

॥ 11 ॥

పదము :

పై॒ద్యస్య॑ । మ॒న్మహే॑ । వ॒యమ్ । స్థి॒రస్య॑ । స్థి॒రధా॑మ్నుః ।

ఇ॒మే । వ॒శ్చ । పృ॑దాక॒వః । ప్ర॒దీధ్య॑తః । ఆస॒తే

॥ 11 ॥

అనువాదం :

స్థిరము, నిశ్చలము అయిన స్థానం కల

పైద్య మహిమను మేము మననం చేస్తున్నాము.

దీని వెనుక సర్పములు (పృదాకువులు) చూస్తూ

దూరంలో నిలిచి ఉంటాయి.

॥ 11 ॥

పంక్తము:

నష్టాన^{వో} నష్టవిషా^{హతా} ఇన్ద్రో^జ వక్రజి^{దా} ।

జహూ^న ఇన్ద్రో^జ జహ్నుమా^{వయమ్} ॥ 12 ॥

పదము

నష్ట^{అనవః} । నష్ట^{విషాః} । హతాః । ఇన్ద్రో^జ । వక్రజి^{దా} ।

జహూ^న । ఇన్ద్రో^జ । జహ్నుమా^{వయమ్} ॥ 12 ॥

అనువాదం .

నష్టాసువులై, నష్ట విషములై

వక్రజాయుధధారి అయిన ఇంద్రునిచే

నిహతములై మరణించినవి,

వాటిని మేము కూడా చంపుతున్నాము ॥ 12 ॥

పంక్తము

హతా^{స్థిరశ్చిరాజయో} నిపిష్టానః^{పృథాకవః} ।

దర్విం^{కరిత్రతం శ్విత్రం దర్భే} ష్వసితం^{జహి} ॥ 13 ॥

పదము:

హతాః । తిరశ్చి^{రాజయః} । నిపిష్టానః । పృథా^{కవః} ।

దర్విమ్ । కరి^{త్రతమ్} । శ్వి^{త్రమ్} । దర్భే^{షు} । అసి^{తమ్} । జహి^{॥ 13 ॥}

అనువాదం .

తిరశ్చిరాజము లనే సర్పములు హతము లైనవి.

పృథాకు సర్పములు ఖండ ఖండా లైనవి.

దర్వి, కరిక్రత, శ్విత్రము లనే
సర్పవిశేషాలను కాలసర్పాలను (నల్లపాములను)
దర్భలలో వధించు.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

తై రాతికా కుమారికా సకా ఖనతి భేషజమ్ ।

హిరణ్యయాభి రభ్రభి గిరిణా ముప సానుషు

॥ 14 ॥

పదము :

తై రాతికా । కుమారికా । సకా । ఖనతి । భేషజమ్ ।

హిరణ్యయాభిః । అభ్రభిః । గిరిణామ్ । ఉప । సానుషు ॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఈ కిరాత కుమారిక బంగారు రాళ్ళతో

గిరి సానువులలో ఔషధమును సిద్ధపరుస్తున్నది.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

అయమగన్ యువా భిషక్ వృశ్చిహపరాజితః ।

స వై స్వజస్య జమ్భున ఉభయో ర్వృశ్చికస్య చ ॥ 15 ॥

పదము :

అ । అయమ్ । అగన్ । యువా । భిషక్ ।

వృశ్చిహ । అపరాజితః ।

సః । వై । స్వజస్య । జమ్భునః ।

ఉభయోః । వృశ్చికస్య । చ

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఈ సర్వనాశక మైన తరుణ అవరాజితంతో
బౌషధం సిద్ధ మౌతున్నది.
అదే నిజంగా స్వజ మనే సర్వములకు
వృశ్చికములకు కూడా వినాశకర మైనది.

॥ 15 ॥

మంత్రము .

ఇన్ద్రో మేహీ మరన్తయ స్మిత్రశ్చ వరుణశ్చ ।

వాతాపర్ణ నోభా

॥ 16 ॥

పదము .

ఇన్ద్రః । మే । అహిమ్ । అరన్తయత్ । మిత్రః । చ । వరుణః । చ

వాతాపర్ణన్యా 2 । ఉభా

॥ 16 ॥

అనువాదం

ఇంద్రుడు, మిత్రుడు, వరుణుడు
నా వద్దకు వచ్చి సర్వములను ధ్వంసం చేస్తున్నారు.
అలాగే వాయుపర్ణులుకూడా
సర్పాలను ధ్వంసం చేస్తున్నారు.

॥ 16 ॥

మంత్రము .

ఇన్ద్రో మేహీ మరన్తయత్ పృథాకుం చ పృథాక్వమ్ ।

స్వజం తిరశ్చిరాణి కసర్థీలం దశోనసిమ్

॥ 17 ॥

పదము .

ఇన్ద్రః । మే । అహిమ్ । అరన్తయత్ ।

పృథాకుమ్ । చ । పృథాక్వమ్ ।

స్వజమ్ । తిరశ్శిర్రాజిమ్ ।

కసర్ణీలమ్ । దశోనసిమ్

॥ 17 ॥

అనువాదం :

పృథాకువు, పృథాక్వ, స్వజ, తిరశ్శిర్రాజి,
కసర్ణీల మొదలైన సర్వజాతులను
ఇంద్రుడు సంహరిస్తున్నాడు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

ఇన్ద్రో జఘాన ప్రథమం జనితార మహే తవ ।

తేషాము తృహ్యమాదానాం కః స్విత్ తేషా మసద్ రసః ॥ 18 ॥

పదము :

ఇన్ద్రోః । జఘాన । ప్రథమమ్ ।

జనితారమ్ । అహే । తవ ।

తేషామ్ । ఓం ఇతి । తృహ్యమాదానామ్ ।

కః । స్విత్ । తేషామ్ । అసత్ । రసః

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ సర్వమా ! నిన్ను ముందుగా ఉత్పాదకు డైన
ఇంద్రుడు చంపుతున్నాడు.
అలా నాశం చేయడంలో వాని రస మేదైనా
మిగిలి ఉంటే అది కూడా పోతుంది.

॥ 18 ॥

మంత్రము

సం హి శీర్షా ఇగ్రభం

హిజ్జోష్ఠ ఇవ కర్వరమ్ ।

సిన్ధో ర్మధ్యం పరేత్య

వ్యునిజ మహే ర్విషమ్

॥ 18 ॥

పదము ।

సమ్ । హి । శీర్షాడి । అగ్రభమ్ ।

హిజ్జోష్ఠః ఇవ । కర్వరమ్ ।

సిన్ధోః । మధ్యమ్ । పరా ఇత్య ।

వి । అనిజమ్ । అహేః । విషమ్

॥ 19 ॥

అనువాదం .

నేను పాముల పడగలను పట్టుకొంటున్నాను.

బెన్న నదీ గహ్వర మధ్యభాగం వరకు వెళ్ళి

తిరిగి వచ్చునట్లుగా నేను కూడా

సర్ప విషాన్ని అనేక విధాలుగా

వినష్టం చేస్తున్నాను .

॥ 19 ॥

మంత్రము .

అహీనాం సర్వేషాం విషం

పరా వహన్తు సిన్ధవః ।

హతా స్తిరశ్చిరాజయో

నిపిష్టాసః పృథాకవః

॥ 20 ॥

పదము :

అహినామ్ । సర్వేషామ్ । విషమ్ ।

పరా । పహన్తు । సిన్ధవః ।

హతాః । తిరశ్చిరరాజయః ।

నిపిష్టాసః । పృథాకవః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

సర్వసర్వవిషమును నదీప్రవాహాలు దూరంగా కొనిపోవుగాక!

ఈ విధంగా తిరశ్చిరాటి, పృథాకు జాతులకు చెందిన

సర్వ సర్వములు ఖండితము లైనవి.

॥ 20 ॥

సంక్రమము :

ఓషధీనా మహం వృణ

ఉర్వరీరివ సాధుయా ।

నయా మ్యుర్వతీరివాహే

నిరైతు తే విషమ్

॥ 21 ॥

పదము :

ఓషధీనామ్ । అహమ్ । వృణే ।

ఉర్వరీరివ । సాధుయా ।

నయామి । అర్వతీః ౭ ఇవ । అహే ।

నిః ౭ చతు । తే । విషమ్

॥ 21 ॥

ఆనువాదం.

నేను ఓషధులను భూమిపై

ధాన్యం పండించినట్టుగా

పండిస్తున్నాను.

వానిని కొనిపోతున్నాను

ఓ సర్పమా ! నీ విషం

దూరింగా వెళ్ళిపోవు గాక !

॥ 21 ॥

మంత్రము :

య దగ్నో సూర్యో విషం

పృథివ్యా మోషధీషు యత్ ।

కాన్డావిషం కనక్నకం

నిరై త్వైతు తే విషమ్

॥ 22 ॥

పదము :

యత్ । అగ్నో । సూర్యో । విషమ్ ।

పృథివ్యామ్ । ఓషధీషు । యత్ ।

కాన్డావిషమ్ । కనక్నకమ్ ।

నిః ౭ చతు । ఆ । ఏతు । తే । విషమ్

॥ 22 ॥

అనువాదం :

అగ్నిలో, పృథివిలో, ఓషధులలో ఉన్న విషం,
అలాగే కాండ విషం, కనక్నక విషం,
నీ విషం కూడా నిశ్శేషంగా వినష్టమగు గాక । ॥ 22 ॥

మంత్రము :

యే అగ్నిజా ఓషధిజా అహీనాం
యే అప్పుజా విద్యుత ఆబభూవుః ।
యేషాం జాతాని బహుధా మహస్త్రి
తేభ్యః సర్వేభ్యః నమసా విధేమ ॥ 23 ॥

పదము :

యే । అగ్నిజాః । ఓషధిజాః । అహీనామ్ ।
యే । అప్పుజాః । విద్యుతః । ఆబభూవుః ।
యేషామ్ । జాతాని । బహుధా । మహస్త్రి ।
తేభ్యః । సర్వేభ్యః । నమసా । విధేమ ॥ 23 ॥

అనువాదం :

అగ్నిలో ఉత్పన్న మైనవి, ఓషధులలో ఉత్పన్న మైనవి,
జలములలో ఉత్పన్న మైనవి,
విద్యుత్తులో ప్రకటితము లవుతున్నవి -
ఇలా నానావిధాలుగా ఉత్పన్నము లయ్యే
సర్వములకు మేము నమస్కరిస్తున్నాము. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

తాదీ నామాసి కన్యాఽ

ఘృతాచీ నామ వా అసి ।

అధస్పదీన తే పద

మా దదే విషదూషణమ్

॥ 24 ॥

పదము .

తాదీ । నామ । అసి । కన్యాఽ ।

ఘృతాచీ । నామ । వై । అసి ।

అధఃపదీన । తే । పదమ్ ।

అ । దదే । విషదూషణమ్

॥ 24 ॥

అనువాదం :

తాది, ఘృతాచి అను కన్యల పేర్లు గల

ఓషధి ఒకటి ఉన్నది.

క్రింద నున్న విషనాశక మైన భాగంతో పాటు

నీ పదాన్ని ఓ ఓషధి నేను

స్వాయత్తం చేసుకుంటున్నాను.

॥ 24 ॥

మంత్రము :

అశ్లాదశ్లాత్ ప్ర చ్యోవయ

హృదయం పరి వర్జయ ।

అశర్వ. 1V 35

అథా విషస్య యత్ తేజోఽ

వాచీనం తదేకు తే

॥ 25 ॥

పదము :

అగ్గోఽఽగ్గోఽఽ । ప్ర । చ్యవయ ।

హృదయమ్ । పరి వర్ణయ ।

అథ । విషస్య । యత్ । తేజః ।

అవాచీనమ్ । తత్ । ఏకు । తే

॥ 25 ॥

అనువాదం :

(ఓషధులారా!) అంగాంగాల నుండి,
ప్రతి అవయవం నుంచి విషాన్ని దూరం చేసి,
హృదయం నుంచి పరివర్జించు.
విషతేజస్సు ఏ దైతే ఉన్నదో,
అది నా శరీరం నుంచి, క్రింది భాగం నుంచి
దూరంగా వెళ్ళిపోవు గాక!

॥ 25 ॥

మంత్రము :

ఆరే అభూద్ విష మరేద్

విషే విష మప్రే గవే ।

అగ్ని ర్విష మహి ర్ని రథాత్

సోమో ని రణయీత్ ।

దంష్ట్రార మన్వగాద్

విష మహీ రమృత

॥ 26 ॥

పదము:

ఆరే । అభూత్ । విషమ్ । ఆరౌత్ ।

విషీ । విషమ్ । అప్రాత్ । అపీ ।

అగ్నిః । విషమ్ । అహీః । నిః । అధాత్ ।

సోమః । నిః । అనయీత్ ।

దంష్ట్రారమ్ । అను । ఆగాత్ ।

విషమ్ । అహీః । అమృత

॥ 20 ॥

అనువాదం .

విషం దూర మయినది

విషం వెళ్ళిపోయినది.

విషంలో విషం సమ్మిళితమై విషరహిత మైనది.

సర్పవిషాన్ని అగ్ని దూరం చేస్తున్నాడు.

సోమ ఔషధి విషాన్ని దూరం చేస్తున్నది.

ఊరచే సర్పవిషం దాని సనుసరించి వెళ్ళిపోతున్నది.

సర్పం చనిపోయినది.

॥ 26 ॥

ఇది వాల్మీకీ నూత్నం

ఇది రెండవ అనువాకం

అనువాకం: 3

సూక్తం - 5

ముఖములు: 1-24 నిష్ఠద్విపుడు: 25-36 కౌశుడు: 37-41 బ్రహ్మ: 42-50
 విహవ్యుడు॥ దేవతలు: 1-24 అవ: 25-41 మంత్రములలో
 పేర్కొన్నవారు: 42-50 ప్రజాపతి॥ చందస్సు: 1-5 త్రిపద
 పురోధిత్వ తతుమ్మతగర్వా పంక్తి: 6 చతుష్పదా జగతిగర్వా
 జగతి: 7-14 పశ్చిపదా విపరీత పాదలక్ష్య బృహతి (11,14 పద్యా
 పంక్తి); 15-21 దశపదా త్రైష్టబ్జిర్వాఽతిధృతి: (19,20 కృతి);
 22,23,42,43,45-47 అనుష్టుప్: 24 త్రిపదా విరాట్ గాయత్రీ: 25-36
 పట్నదా యథాక్షరం శక్వర్యతిశక్వరీ: 38 పశ్చిపదాఽతిశక్వరాతి
 జాగత గర్వాఽష్టి: 37 విరాట్ పురస్తాద్ బృహతి: 38 పురఉష్టిక,
 39,41 అర్దీ గాయత్రీ: 40 విరాట్ విషమా గాయత్రీ: 44 త్రిపదా
 గాయత్రీగర్వాఽనుష్టుప్: (48,49) 50 త్రిష్టుప్॥ మంత్రములు,

॥ 50 ॥

వినియోగం: - అధికార కర్మలో దీనికి వినియోగం.

మంత్రము:

ఇ॒న్ద్రస్యో॒ఽఽఽ ష్టే॒న్ద్రస్య॒ సహ॒ ష్టే॒న్ద్రస్య॒ బలం॒

ష్టే॒న్ద్రస్య॒ వీర్యం॑ । ష్టే॒న్ద్రస్య॒ నృ॒ప్తుం॑ ష్ట ।

జి॒ష్టవే॒ యోగా॑య॒ బ్రహ్మ॑యోగై ర్వో॒ యున॑జ్మి ॥ 1 ॥

పదము:

ఇ॒న్ద్రస్య॒ । ష్టే॒ః । ష్ట । ఇ॒న్ద్రస్య॒ । సహః॑ । ష్ట । ఇ॒న్ద్రస్య॒ । బలమ్

ష । ఇ॒న్ద్రస్య॒ । వీర్యమ్॑ । ష్ట । ఇ॒న్ద్రస్య॒ । నృ॒ప్తుమ్ । ష్ట ।

జి॒ష్టవే॒ । యోగా॑య॒ । బ్రహ్మ॑యోగైః । వః॒ । యున॑జ్మి ॥ 1 ॥

అనువాదం

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సువు.

ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తివి.

ఇంద్రుని బలానివి. ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.

ఇంద్రుని ఐశ్వర్యానివి.

నిన్ను విజయప్రాప్తి కార్యంలో

బ్రహ్మయోగములతో సంయుక్తం చేస్తున్నాను.

॥ 1 ॥

పంక్తము.

ఇంద్రస్యోజ స్థేంద్రస్య సహ స్థేంద్రస్య బలం

స్థేంద్రస్య వీర్యం! స్థేంద్రస్య నృష్టమ్ స్థ ।

జిష్టవే యోగాయ క్షత్రయోగై ర్వ యునజ్మి

॥ 2 ॥

పదము:

ఇంద్రస్య । ఓజః । స్థ । ఇంద్రస్య । సహః । స్థ । ఇంద్రస్య । బలమ్

స్థ । ఇంద్రస్య । వీర్యమ్ । స్థ । ఇంద్రస్య । నృష్టమ్ । స్థ ।

జిష్టవే । యోగాయ । క్షత్రయోగైః । వః । యునజ్మి ॥ 2 ॥

అనువాదం.

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సువు.

ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తివి.

ఇంద్రుని బలానివి. ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.

ఇంద్రుని ఐశ్వర్యానివి.

నిన్ను విజయప్రాప్తి కార్యంలో

క్షత్రయోగములతో సంయుక్తం చేస్తున్నాను.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం ।

స్థేన్ద్రస్య వీర్యం । స్థేన్ద్రస్య నృష్టుం స్థ ।

జిష్టవే యోగా యేన్ద్ర యోగై ర్వో యునజ్వి ॥ 3 ॥

పదము :

ఇన్ద్రస్య । ఓజః । స్థ । ఇన్ద్రస్య । సహః । స్థ । ఇన్ద్రస్య । బలమ్

స్థ । ఇన్ద్రస్య । వీర్యమ్ । స్థ । ఇన్ద్రస్య । నృష్టుమ్ । స్థ ।

జిష్టవే । యోగాయ । ఇన్ద్రయోగైః । వః । యునజ్వి ॥ 3 ॥

అనువాదం :

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సువు.

ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తివి.

ఇంద్రుని బలానివి. ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.

ఇంద్రుని ఐశ్వర్యానివి.

నిన్ను విజయప్రాప్తి కార్యంలో

ఇంద్రయోగములతో సంయుక్తం చేస్తున్నాను. ॥ 3 ॥

మంత్రము :

ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం

స్థేన్ద్రస్య వీర్యం । స్థేన్ద్రస్య నృష్టుం స్థ ।

జిష్టవే యోగాయ నోమయోగై ర్వో యునజ్వి ॥ 4 ॥

పదము :

ఇన్ద్రస్యః ఓజః | స్థ | ఇన్ద్రస్యః సహః | స్థ | ఇన్ద్రస్యః బలమ్ |
 స్థ | ఇన్ద్రస్యః వీర్యమ్ | స్థ | ఇన్ద్రస్యః స్పృష్టమ్ | స్థ |
 జిష్టవే | యోగాయ | సోమయోగైః | వః | యునజ్మి || 4 ||

అనువాదం :

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సును.
 ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తిని.
 ఇంద్రుని బలానివి, ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.
 ఇంద్రుని ఐశ్వర్యానివి.
 నిన్ను విజయప్రాప్తి కార్యంలో
 సోమయోగములతో సంయుక్తం చేస్తున్నాను. || 4 ||

మంత్రిము .

ఇన్ద్రస్యోజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం
 స్థేన్ద్రస్య వీర్యం | స్థేన్ద్రస్య స్పృష్టం స్థ |
 జిష్టవే .యోగా యాపుయోగై ర్వో యునజ్మి || 5 ||

పదము.

ఇన్ద్రస్యః ఓజః | స్థ | ఇన్ద్రస్యః సహః | స్థ | ఇన్ద్రస్యః బలమ్ |
 స్థ | ఇన్ద్రస్యః వీర్యమ్ | స్థ | ఇన్ద్రస్యః స్పృష్టమ్ | స్థ |
 జిష్టవే | యోగాయ | ఆపుయోగైః | వః | యునజ్మి || 5 ||

అనువాదం :

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సువు.

ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తివి.

ఇంద్రుని బలానివి. ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.

ఇంద్రుని ఐశ్వర్యానివి.

నిన్ను విజయప్రాప్తి కార్యంలో

జలాది యోగములతో సంయుక్తం చేస్తున్నాను.

॥ ౧ ॥

మంత్రము :

ఇంద్రస్యోజ స్థేంద్రస్య సహ స్థేంద్రస్య బలం

స్థేంద్రస్య వీర్యం 1 స్థేంద్రస్య స్పృష్టం స్థ ।

జిష్టవే యోగాయ విశ్వాని మా భూతా

న్యవ తిష్ఠన్తు యుక్తా మే ఆప స్థ

॥ ౧ ॥

పదము :

ఇంద్రస్య । ఓజః । స్థ । ఇంద్రస్య । సహః । స్థ । ఇంద్రస్య । బలమ్

స్థ । ఇంద్రస్య । వీర్యమ్ । స్థ । ఇంద్రస్య । స్పృష్టమ్ । స్థ ।

జిష్టవే । యోగాయ । విశ్వాని । మా । భూతాని ।

ఆప । తిష్ఠన్తు । యుక్తాః । మే । ఆపః । స్థ

॥ ౧ ॥

అనువాదం :

నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సువు.

ఇంద్రుని శత్రుపరాభవన శక్తివి.

ఇంద్రుని బలానివి. ఇంద్రుని పరాక్రమానివి.
 ఇంద్రుని బల్యర్థానివి.
 విజయప్రాప్తి కొరకై సమస్త
 భూతజాతము నీ వద్దకు వచ్చు గాక !
 ఓ జలములారా ! నాతో సంయుక్తం కండు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

అగ్నే ర్భాగ స్థ ।

అపాం శుక్ర మాహి

దీవీ ర్వర్షో అస్మాను ధత్త ।

ప్రజావతే ర్వో ధామ్నః

స్మై లోకాయ సాదయే

॥ 7 ॥

పదము :

అగ్నేః । భాగః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । ఆహి ।

దీవీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజావతేః । వః । ధామ్నః ।

అస్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 7 ॥

అనువాదం .

నీవు, అగ్నిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠము వంటి వారు,
ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.
మూలోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాను. || 7 ||

మంత్రము :

ఇ॒న్ద్రస్య॑ భా॒గ స్థ॑ ।

అ॒పాం శు॒క్ర మా॑పో

దే॒వీ ర్వ॑ర్వో అ॒స్మాను॑ ధ॒త్త ।

ప్ర॒జాప॑తే ర్వో ధా॒మ్నః॑

సై లో॒కాయ॑ సా॒దయే॑

|| 8 ||

పదము :

ఇ॒న్ద్రస్య॑ । భా॒గః । స్థ॑ ।

అ॒పామ్ । శు॒క్రమ్ । అ॒పః ।

దే॒వీః । వర్వో॑ । అ॒స్మాను॑ । ధ॒త్త ।

ప్ర॒జాప॑తేః । వః । ధా॒మ్నః ।

అ॒స్మై । లో॒కాయ॑ । సా॒దయే॑

|| 8 ||

అనువాదం :

నీవు ఇంద్రునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా! మూలోకేజన్మును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాను. || 8 ||

మంత్రము:

సోమస్య భాగ స్థ ।

అపాం శుక్ర మాహి

దేవీ ర్వరోఽ అస్మాను ధత్త ।

ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నా

స్మై లోకాయ సాదయే

|| 9 ||

పదము:

సోమస్య । భాగః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । ఆపః ।

దేవీః । వర్చః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజాపతేః । వః । ధామ్నా ।

అస్మై । లోకాయ । సాదయే

|| 9 ||

అనువాదం:

నీవు సోమునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠ్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాను. || 9 ||

మంత్రము :

వరుణస్య భాగ స్థ ।

అపాం శుక్ర మావో

దేవీ ర్వర్షో అస్మాను ధత్త ।

ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నా

స్నే లోకాయ సాదయే

॥ 10 ॥

పదము :

వరుణస్య । భాగః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । ఆవః ।

దేవీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజాపతేః । వః । ధామ్నా ।

అస్నే । లోకాయ । సాదయే

॥ 10 ॥

అనువాదం :

నీవు వరుణునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు వీర్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర నివాసాన్ని కల్పిస్తున్నాను. ॥ 10 ॥

మంక్రము :

మి॒త్రావరు॑ణయో ర్భాగ॑ స్థ ।

అపా॑ం శుక్ర॑ మాపో

దేవీ॑ ర్వరోచ్చ॑ అస్మా॑ను ధ॒త్త ।

ప్ర॒జాప॑తే ర్వో ధామ్నా॑

స్మై లోకాయ॑ సాదయే

॥ 11 ॥

పదము .

మి॒త్రావరు॑ణయోః । భా॒గః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । ఆపః ।

దేవీః । వర్చః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్ర॒జాప॑తేః । వః । ధామ్నా ।

అస్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 11 ॥

అనువాదం :

నీవు మిత్రావరుణులలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠ్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాను. ॥ 11 ॥

మంత్రము ।

యమస్య భాగ స్థ ।

అపాం శుక్ర మాదో

దేవీ ర్వరో అస్మాను ధత్త ।

ప్రజాపతీ ర్వ ధామ్నా

స్మై లోకాయ సాదయే

॥ 12 ॥

పదము:

యమస్య । భాగః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । అపః ।

దేవీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజాపతేః । వః । ధామ్నా ।

అస్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 12 ॥

అనువాదం:

నీవు యమునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు వీర్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీ కై స్థిర నివాసాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥12

సంక్రమము.

సత్వాదాం భాగ స్థ ।

సపాం శుక్ర మాహి

కిపీ ర్వరో అస్మాను ధత్త ।

పజాపతే ర్వో ధామ్నా

స్మి లోకాయ సాదయే

॥ 12 ॥

సదము,

సత్వాదామ్ । భాగః । స్థ ।

సపామ్ । శుక్రమ్ । ఆపః ।

కిపీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

పజాపతేః । పః । ధామ్నా ।

సస్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 13 ॥

సమవాదం.

నీవు పితరులలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ।

మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠ్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥13॥

మంత్రము :

యమస్య భాగ స్థ ।

అపాం శుక్ర మాహో

దేవీ ర్వర్షో అస్మాను ధత్త ।

ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽ

స్మై లోకాయ సాదయే

॥ 12 ॥

పదము :

యమస్య । భాగః । స్థ ।

అపామ్ । శుక్రమ్ । అపః ।

దేవీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజాపతేః । వః । ధామ్నా ।

అస్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 12 ॥

అనువాదం :

నీవు యమునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర నివాసాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥12

సంక్రమము.

౧త్యదాం భాగ స్థ ।

౨పాం శుక్ర మావో

౩వీ ర్వరోఽ అస్మాను ధత్త ।

ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నా ౨

౪స్మి లోకాయ సాదయే

॥ 12 ॥

౧దము,

౧త్యదామ్ । భాగః । స్థ ।

౨పామ్ । శుక్రమ్ । ఆవః ।

౩వీః । వర్షః । అస్మాను । ధత్త ।

ప్రజాపతేః । పః । ధామ్నా ।

౪స్మై । లోకాయ । సాదయే

॥ 13 ॥

సువాదం:

నీవు పితరులలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా ।

మూలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు పీఠ్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మూ లోకంలో మీకై స్థిర స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥13॥

మంత్రము:

దే॒వస్య॑ స॒వితు॑ ధా॒గః స్థ॑ ।

అ॒పిం శు॒క్ర మౌ॑హి

దే॒వీ ర్వ॑ర్షో అ॒స్మాను॑ ధ॒త్త॑ ।

ప్ర॒జాప॑తే ర్వో ధా॒మ్నా॒

స్మై లో॒కాయ॑ సా॒దయే॑

॥ 14 ॥

పదము:

దే॒వస్య॑ । స॒వితుః॑ । ధా॒గః । స్థ॑ ।

అ॒పిమ్ । శు॒క్రమ్ । అ॒హః ।

దే॒వీః । వర్షో॑ । అ॒స్మాను॑ । ధ॒త్త॑ ।

ప్ర॒జాప॑తేః । వః । ధా॒మ్నా॒ ।

అ॒స్మై । లో॒కాయ॑ । సా॒దయే॑

॥ 14 ॥

అనువాదం :

నీవు సవిత్వదేవునిలో భాగమవు.

దివ్య జలములారా! మాలో తేజస్సును నింపండి.

మీరు జలములకు వీర్యము వంటి వారు.

ప్రజాపతి స్థానము నుంచి వస్తున్నారు.

మా లోకంలో మీకై స్థిర నివాసాన్ని కల్పిస్తున్నాము. ॥14॥

మంత్రము .

యో వ॑ అహో॒ఽపాం భాగో॑తి
స్వస్త్వ॑స్త॒ర్యజు॒షోఽదే॒వయ॑జ్ఞనః ।

ఇదం త మతి॑ సృజామి
తం మాభ్య॑వనిక్షి ।

తేన॑ త మభ్య॑తిసృజామో
యోఽస్మాన్ ద్వీష్టి॑ యం వయం ద్విష్ణుః ।

తం వధే॑యం తం స్తృషీ॑యానేన
బ్రహ్మ॑దా॒నేన॑ కర్మ॒దాన॑యా మే॒న్యా

॥ 19 ॥

పదము .

యః । వః । ఆవః । అహమ్ । భాగః ।

అప్॑ఽను । అన్తః । యజు॒ష్యఽదే॒వఽయ॑జ్ఞనః ।

ఇదమ్ । తమ్ । అతి॑ । సృజామి ।

తమ్ । మా । అభి॑ఽవనిక్షి ।

తేన॑ । తమ్ । అభి॑ఽఅతిసృజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి॑ । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్ణుః ।

తమ్ । వధేయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ । అనేన ।

బ్రహ్మదా । అనేన । కర్మదా । అనయా । మేన్యా ॥ 15 ॥

అనువాదం ।

ఓ జలములారా । మీరు జలములో భాగములు.

జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి, యజ్ఞకర్మలో

భాగం పొందే దేవతల కోసమై

యజన రూపం పొందుతున్నారు.

నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.

దానిని తిరస్కరించకండి.

దానిని దూరం చేయకండి.

మమ్ములను ద్వేషించే వానిని,

మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని,

ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో, ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.

వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

॥ 15 ॥

మంత్రము:

యో వ ఆవోఽపా మూర్ధ్ని

రవ్వ! స్తర్యజుష్యోఽ దేవయజ్ఞనః ।

ఇదం త మతి సృజామి

తం మాభ్యవనిక్షి ।

తేన త మభ్యతిసృజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

తం వధీయం తం స్తృషీయానేన

బ్రహ్మదాననేన కర్మదానయా మేన్యా

॥ 16 ॥

పదము:

యః | వః | ఆవః | అపామ్ | ఊర్మిః |

అవ్2ను | అన్తః | యజుష్య2ః | దేవ2యజనః |

ఇదమ్ | తమ్ | అతి | సృజామి |

తమ్ | మా | అభి2అవనిక్షి |

తేన | తమ్ | అభి2అతిసృజామః |

యః | అస్మాన్ | ద్వీష్టి | యమ్ | వయమ్ | ద్విష్యః |

తమ్ | వధీయమ్ | తమ్ | స్తృషీయ | అనేన |

బ్రహ్మదా | అనేన | కర్మదా | అనయా | మేన్యా

॥ 16 ॥

అనువాదం:

జలాంతర్గతములైన తరంగములు మీరు.

జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి,

యజ్ఞకర్మలో భాగం పొందే దేవతల కోసమై

యజన రూపం పొందుతున్నారు.

నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.

దానిని తిరస్కరించకండి.

దానిని దూరం చేయకండి.

మమ్ములను ద్వేషించె వానిని,
మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని ఈ బ్రహ్మతో,
ఈ కర్మతో, ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.
వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

॥ 16 ॥

పంక్తము :

యో వ ఆహోఽపాం వత్సోఽ
స్వస్త్వస్తర్యజుషోఽ దేవయజ్ఞనః ।
ఇదం త మతి స్మజామి
తం మాభ్యవనిక్షి ।

తేన తమభ్యతిస్మజామో

యోఽహోస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్ణుః
తం వధీయం తం స్తృషీయానేన
బ్రహ్మణానైన కర్మణానయా మేన్యా

॥ 17 ॥

పదము :

యః । వః । ఆపః । అపామ్ । వత్సః ।

అవ్ఽను । అస్తః । యజుష్యః । దేవఽయజ్ఞనః ।

ఇదమ్ । తమ్ । అతి । స్మజామి ।

తమ్ । మా । అభిఽఅవనిక్షి ।

తేన¹ । తమ్ । అభి²అతి¹స్సకామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి¹ । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్టుః ।

తమ్ । వధీయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ¹ । అనేన¹ ।

బ్రహ్మ¹దా । అనేన¹ । కర్మదా । అనయా¹ । మేన్యా¹ || 17 ||

అనువాదం :

మీరు జలములకు వత్సములు.

జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి, యజ్ఞకర్మలో

భాగం పొందే దేవతల కోసమై

యజన రూపం పొందుతున్నారు.

నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.

దానిని తిరస్కరించకండి.

దానిని దూరం చేయకండి.

మమ్ములను ద్వేషించే చానిని

మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన చానిని,

ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో,

ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.

చానిని నాశం చేస్తున్నాను.

|| 17 ||

పంక్తము :

యో వ¹ ఆపో²పాం¹ వృష¹భో¹

వృష్¹స్తర్య¹జుషో² దేవయజనః¹ ।

ఇదం త మతి¹ స్సకామి

తం మాభ్యవనిక్షి ।

తేన త మభ్యతిస్సజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

తం వధేయం తం స్తృషీయానేన

బ్రహ్మదానైన కర్మదానయా మేన్యా

॥ 18 ॥

పదము:

యః । వః । అపః । అపామ్ । వృషభః ।

అవ్2ను । అన్తః । యజుష్య2ః । దేవ2యజనః ।

ఇదమ్ । తమ్ । అతి । స్సజామి ।

తమ్ । మా । అభి2అవనిక్షి ।

తేన । తమ్ । అభి2అతిస్సజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వేష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

తమ్ । వధేయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ । అనేన ।

బ్రహ్మదా । అనేన । కర్మదా । అనయా । మేన్యా

॥ 18 ॥

అనువాదం:

మీరు జలాన్ని వర్షించే మేఘములు.

జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి, యజ్ఞకర్మలో

భాగం పొందే దేవతల కోసమై
 యజన రూపం పొందుతున్నారు.
 నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.
 దానిని తిరస్కరించకండి. దానిని దూరం చేయకండి.
 మమ్ములను ద్వేషించే వానిని,
 మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని
 ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో
 ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.
 వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

యో వ ఆపోఽపాం హిరణ్యగర్భోఽ

వస్వస్త్యర్కజుష్టోఽ దేవయజనః ।

ఇదం త మతి సృజామి

తం మాభ్యవనిక్షి ।

తేన త మభ్యతిసృజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

తం వధేయం తం స్తృషీయానేన

బ్రహ్మణానేన కర్మణానయా మేన్యా

॥ 19 ॥

వదము :

యః । వః । ఆవః । అపామ్ । హిరణ్యగర్భః ।

అప్ఽను । అస్తః । యజుష్యః । దేవయజనః ।

ఇదమ్ । తమ్ । అతి । సృజామి ।

తమ్ । మా । అభిఽఅవనిక్షి ।

తేన । తమ్ । అభిఽఅతిసృజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మ ।

తమ్ । వధేయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ । అనేన ।

బ్రహ్మదా । అనేన । కర్మదా । అనయా । మేన్యా ॥ 19 ॥

అనువాదం :

మీరు జలములకు హిరణ్యగర్భులు,
జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి,
యజ్ఞకర్మలో భాగం పొందే దేవతల కోసమై
యజన రూపం పొందుతున్నారు.
నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.
దానిని తిరస్కరించకండి. దానిని దూరం చేయకండి.
మమ్ములను ద్వేషించే వానిని
మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని
ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో
ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.
వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

యో వ అవోఽపా మక్మా పృశ్నీ

ర్దివ్యోఽవప్సః స్తర్యజుష్యోఽ దేవయజ్ఞనః ।

ఇదం త మతి స్మజామి

తం మాభ్యవనిక్షి ।

తేన త మభ్యతిస్మజామో

యోఽస్మాన్ ద్వీష్టి యం వయం ద్వీష్మః ।

తం వధీయం తం స్తృషీయానేన

బ్రహ్మదానైన కర్మదానయా మేన్యా

॥ 20 ॥

పదము.

యః । వః । అపః । అపామ్ । అశ్మా । పృశ్నీః ।

ద్విష్మః । అప్2ను । అన్తః । యజుష్మ2ః । దేవ2యజనః ।

ఇదమ్ । తమ్ । అతి । స్మజామి ।

తమ్ । మా । అభి2అవనిక్షి ।

తేన । తమ్ । అభి2అతిస్మజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్వీష్మః ।

తమ్ । వధీయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ । అనేన ।

బ్రహ్మదా । అనేన । కర్మదా । అనయా । మేన్యా

॥ 20 ॥

అనువాదం :

మీరు జలంలో జలచిత్ర శిలారూపులు.

జలంలో అంతర్గతంగా ఉండి, యజ్ఞకర్మలో

భాగం పొందే దేవతల కోసమై
 యజన రూపం పొందుతున్నారు.
 నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.
 దానిని తిరస్కరించకండి.
 దానిని దూరం చేయకండి.
 మమ్ములను ద్వేషించే వానిని,
 మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని
 ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో
 ఈ ఇచ్ఛతో వధిస్తున్నాను.
 వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

యే ప ఆసోఽపామగ్నయోఽ

స్వస్త్వైస్తర్యజుష్యాదేవయజనాః ।

ఇదం తా నతి సృజామి

తాన్ మాభ్యవనిక్షి ।

తై స్త మభ్యతినృజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

తం వధీయం తం స్తృషీయానేన

బ్రహ్మదానేన కర్మదానయా మేన్యా

॥ 21 ॥

పదము :

యే । పః । ఆపః । అపామ్ । అగ్నయః ।

అప్తను । అన్తః । యజుష్యాః । దేవయజనాః ।

ఇదమ్ । తాన్ । అతి । సృజామి ।

తాన్ । మా । అభిప్తావనిక్షి ।

తైః । తమ్ । అభిప్తాసృజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్యౌష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్టః ।

తమ్ । వధేయమ్ । తమ్ । స్తృషీయ । అనేన ।

బ్రహ్మదా । అనేన । కర్మదా । అనయా । మేన్యా । ॥ 21 ॥

అనువాదం :

మీరు జలములో అగ్నులు.

జలంలో అంతర్గతంగాఉండి,

యజ్ఞకర్మలో భాగం పొందే దేవతల కోసమై

యజన రూపం పొందుతున్నారు.

నేను మీకై దానిని సృష్టిస్తున్నాను.

దానిని తిరస్కరించకండి.

దానిని దూరం చేయకండి.

మమ్ములను ద్వేషించే వానిని

మా ద్వేషానికి పాత్రుడైన వానిని

ఈ బ్రహ్మతో, ఈ కర్మతో, ఈ ఇచ్ఛతో

వధిస్తున్నాను. వానిని నాశం చేస్తున్నాను.

మంత్రము :

య ద్వాచీనం తైహాయదా-

దన్యతం కిం చోదిమ ।

ఆహో మా తస్మాత్ సర్వస్మాద్

దురితాత్ పాస్త్యంహసః

॥ 22 ॥

పదము :

యత్ । అర్వాచీనమ్ । తైహాయనాత్ ।

అన్యతమ్ । కిమ్ । చ । ఉదిమ ।

ఆహః । మా । తస్మాత్ । సర్వస్మాత్ ।

దుఃశ్చితాత్ । పాస్తు । అంహసః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

మూడేళ్ళకు లోపల అనత్యభాషణ మేదైనా చేసి ఉంటే,

ఆ సర్వ దురితముల నుంచి ఇలం నన్ను

విమోచనం చెందించు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

సముద్రం వః ప్ర హితోమి

స్వాం యోని మపీతన ।

అరిష్టాః సర్వహాయనో

మా చ నః కిం చనామమత్

॥ 23 ॥

పదము :

సముద్రమ్ | పః | ప్ర | హిదోమి |

స్వామ్ | యోనిమ్ | అపి | ఇతన |

అరిష్టాః | సర్వఽహాయనః |

మా | చ | నః | కిమ్ | చన | ఆమమత్

॥ 23 ॥

అనువాదం .

ఓ ఉదక దేవతలారా! మిమ్ములను నేను

సముద్రానికి పంపుతున్నాను.

మీరు మీ జనన స్థానానికి వెళ్ళండి.

అయ్యుర్దాయ మున్నంత వరకు

అరిష్టములు రాకుండు గాక |

మమ్ములను ఏ రక మైన రుగ్మతా పీడింప కుండు గాక! ॥23॥

మంత్రము :

అరిప్రా ఆహో అప రిప్ర మస్మత్ |

ప్రాన్మ దేనో దురితం సుప్రతీకాః

ప్ర దుష్టవృత్తం ప్ర మలం వహన్తు

॥ 24 ॥

పదము :

అరిప్రాః | అవః | అప | రిప్రమ్ | అస్మత్ |

ప్ర | అస్మత్ | ఏనః | దుఃఖతమ్ | సుప్రతీకాః |

ప్ర | దుఃస్వప్నమ్ | ప్ర | మలమ్ | వహన్తు

॥ 24 ॥

అనువాదం :

జలం నిర్దుష్ట మైనది.

మా అందరి దోషములను దూరీకరించు గాక !

ఉత్తమ రూపం కల జలం మా అందరి పాపములను,

మాలిన్యములను దూరీకరించు గాక !

దుస్స్వప్న ఫలితాల మాలిన్యాన్ని

కొట్టుకొని పోవునట్లు చేయు గాక !

॥ 24 ॥

మంత్రము :

విష్ణోః క్రమోఽసి నవత్నహ

ప్రథివీసంతఃకీర్తితాః ।

ప్రథివీ మను వి క్రమేఽహం

ప్రథివ్యాస్తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్వేష్టుః ।

స మా కీర్తిత్ తం ప్రాచో జహతు

॥ 25 ॥

పదము :

విష్ణోః । క్రమః । అసి । నవత్నహ ।

ప్రథివీసంతఃకీర్తితాః । అగ్నితేజాః ।

ప్రథివీమ్ । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

ప్రథివ్యాః । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః | అస్మాన్ | ద్వేష్టి | యమ్ | వయమ్ | ద్విష్టుః |

సః | మా | జీవీత్ | తమ్ | ప్రాణః | జహతు || 25 ||

అనువాదం |

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారకమవు.

శత్రువుపై తేజోవంతమై

అగ్ని సమాన ప్రతాపశాలివి.

నేను పృథ్విపై పరాక్రమిస్తున్నాను.

దానిని పృథ్వినుంచి తొలగిస్తున్నాను.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవని నైతే ద్వేషిస్తున్నామో,

వాడు జీవింప కుండు గాక |

వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక |

|| 25 ||

మంత్రము.

విష్ణోః క్రమోఽసి సవత్సహే-

స్తరిక్షసంశితో వాయుతేజాః |

అస్తరిక్ష మను వి క్రమేఽహ

మస్తరిక్షాత్ తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్టుః |

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు

|| 26 ||

పదము :

విష్ణోః । క్రమః । అసి । సవత్సహ ।

అన్తరిక్షసంశితః । వాయుతేజాః ।

అన్తరిక్షమ్ । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

అన్తరిక్షాత్ । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వేష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

సః । మా । ణీభిత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు

॥ 26

అనువాదం :

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారకమవు.

శత్రువుపై తేజోపంతుడనై

అంతరిక్షంలో తేజస్వి అయి,

వాయుతేజస్సుతో సంయుతుడనై

నేను అంతరిక్షంపై పరాక్రమిస్తున్నాను.

అంతరిక్షం నుంచి వానిని నెట్టివేస్తున్నాను.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవనిని ద్వేషిస్తున్నామో,

వాడు జీవించ కుండు గాక !

వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక !

॥ 26

మంత్రము ।

విష్ణోః క్రమోఽసి సవత్సహ

ద్యౌసంశితః సూర్యతేజాః ।

దివ మను వి క్రమేహం

దివ స్తం నిర్భజామో

యోగస్మాన్ ద్వీష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు

॥ 27 ॥

పదము

విష్టోః । క్రమః । అసి । సపత్నహం ।

ద్వోహసంతః । సూర్యతేజః ।

దివమ్ । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

దివః । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

నః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు

॥ 27 ॥

అనువాదం ।

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారకమవు. శత్రువుపై తేజోవంతుడనై,

ద్యులోకంలో తేజస్వినై,

నూర్కుని తేజస్సుతో సంయుతుడనై

నేను ద్యులోకంలో పరాక్రమిస్తున్నాను.

ఈ ద్యులోకం నుంచి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నాను.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

యః । అస్మాన్ ద్యౌష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

సః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు || 28 ||

అనువాదం :

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి. శత్రు సంహారకమవు.
శత్రువుపై తేజోవంతుడనై, దిక్కులలో తేజస్వినై,
వాయుతేజస్సుతో సంయుతుడనై
నేను దిక్కులలో పరాక్రమిస్తున్నాను.
దిక్కుల నుండి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నాను.
ఎవడైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,
మే మెవనిని ద్వేషిస్తామో, వాడు జీవించకుండు గాక!
వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక! || 29 ||

మంత్రము :

విష్ణోః క్రమోఽసి సవత్సహ

ఋక్స్వంశితః సామతేజాః ।

ఋచోఽను వి క్రమేఽహ

మృగ్యత స్తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్యౌష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు || 30 ||

పదము :

విష్ణోః । క్రమః । అసి । సవత్సహ ।

ఋక్స్వంశితః । సామతేజాః ।

ఋచః | అను | వి | క్రమే | అహమ్ |

ఋక్ ౭భ్యః | తమ్ | నిః | భజామః |

యః | అస్మాన్ | ద్వేష్టి | యమ్ | వయమ్ | ద్వీష్మః |

సః | మా | జీవీత్ | తమ్ | ప్రాణః | జహతు || 30 ||

అనువాదం :

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి. శత్రు సంహారకమవు.
శత్రువుపై తేజోవంతుడవై, ఋగ్వేద జ్ఞాన తేజస్వి వయి,
సామతేజస్సుతో సంయుతుడవై
ఋక్కులలో పరాక్రమిస్తున్నావు.
ఋక్కుల నుండి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నావు.
ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,
మే మెవనిని ద్వేషిస్తామో, వాడు జీవించకుండు గాక !
వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక ! || 30 ||

మంత్రము :

విష్ణోః క్రమో ౭సి సవత్సహః

యజ్ఞసంశితో బ్రహ్మతేజాః |

యజ్ఞ మను వి క్రమేహం

యజ్ఞాత్ తం నిర్భజామో

యోస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్వీష్మః |

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు || 31 ||

పదము:

విష్ణోః | క్రమోః | అసి | సవత్సరహః |

యజ్ఞసంశితః | బ్రహ్మతేజాః |

యజ్ఞమ్ | అను | వి | క్రమే | అహమ్ |

యజ్ఞాత్ | తమ్ | నిః | భజామః |

యః | అస్మాన్ | ద్వేష్టి | యమ్ | వయమ్ | ద్విష్టుః |

సః | మా | జీవీత్ | తమ్ | ప్రాణః | జహతు

॥ 31 ॥

అనువాదం:

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారకమవు. శత్రువుపై తేజోవంతుడవై,

యజ్ఞతేజస్వి వయి, బ్రహ్మతేజస్సుతో

సంయుతుడవై యజ్ఞములలో పరాక్రమిస్తున్నావు.

యజ్ఞముల నుండి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నావు.

ఎవ దైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవనిని ద్వేషిస్తామో, వాడు జీవించకుండు గాక!

వానిని ప్రాణములు వదిలివేయు గాక!

॥ 31 ॥

మంత్రము:

విష్ణోః | క్రమోఽసి | సవత్సర

హోషధీసంశితః | నోమతేజాః |

హోషధీ రను | వి | క్రమేఽహ

మోషధీభ్య స్తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్వీష్టి యం వయం ద్వీష్మః ।

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు

॥ 32 ॥

పదము .

విష్టోః । క్రమః । అసి । సవత్సహ ।

ఓషధీనంశితః । నోమతేజాః ।

ఓషధీః । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

ఓషధీభ్యః । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్వీష్మః ।

సః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు

॥ 32 ॥

అనువాదం .

నీవు విష్ణువు పరాక్రమానివి. శత్రు సంహారకుడవు.

శత్రువుపై తేజోవంతుడవై, ఓషధులలో తేజస్వి వయి,

నోమతేజస్సుతో సంయుతుడవై

ఓషధులలో పరాక్రమిస్తున్నావు.

ఓషధుల నుండి శత్రువును నెట్టిచేస్తున్నావు.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవనిని ద్వేషిస్తున్నామో, వాడు జీవించకుండు గాక !

వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక !

॥ 32 ॥

మంత్రము :

విష్ణోః క్రమోఽసి సవత్సహః

అపుసంశితో వరుణతేజాః ।

అహోఽను వి క్రమేఽహ

మధ్యః స్తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్వీష్టి యం వయం ద్వీష్మః ।

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు

॥ ౩౩ ॥

పదము :

విష్ణోః । క్రమః । అసి । సవత్సహః ।

అపుసంశితః । వరుణతేజాః ।

అహః । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

అత్తధ్యః । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । అస్మాన్ । ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్వీష్మః ।

సః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు

॥ ౩౩ ॥

అనువాదం :

నీవు విష్ణువు పరాక్రమానివి.

శత్రు సంహారకుడవు. శత్రువుపై తేజోవంతుడవై,

జలములలో తేజస్వి వయి,

వరుణ తేజస్సుతో సంయుతుడవై
 జలములలో పరాక్రమిస్తున్నావు.
 జలముల నుండి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నావు.
 ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,
 మే మెవనిని ద్వేషిస్తామో వాడు జీవించకుండు గాక!
 వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక! || 33 ||

మంత్రము.

విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా
 కృషిసంశితోఽన్నతేజాః ।
 కృషి మను వి క్రమేఽహం
 కృష్యా స్తం నిర్భజామో
 యోశ్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్కః ।
 స మా జీవీత్ తం ప్రాడో జహతు || 34 ||

పదము:

విష్ణోః । క్రమః । అసి । సపత్నహా ।
 కృషిసంశితః । అన్నతేజాః ।
 కృషిమ్ । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।
 కృష్యాః । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । అస్మాన్ ద్వీష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

సః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు ॥ 34 ॥

అనువాదం :

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారకుడవు. శత్రువుపై తేజోవంతుడవై,
కృషితో తేజస్వివై, అన్నతేజస్సుతో సంయుతుడవై
కృషితో పరాక్రమిస్తున్నావు.

కృషి నుండి శత్రువును నెట్టివేస్తున్నావు.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవనిని ద్వేషిస్తున్నామో,

వాడు జీవించకుండు గాక ।

వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక ।

॥ 34 ॥

మంత్రము :

విష్ణోః క్రమోఽసి నవత్సహ

ప్రాణసంశితః పురుషతేజాః ।

ప్రాణమను వి క్రమేఽహం

ప్రాణాత్ తం నిర్భజామో

యోఽస్మాన్ ద్వీష్టి యం వయం ద్విష్మః ।

స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహతు

॥ 35 ॥

పదము .

విష్టోః । క్రమః । అసి । సపత్నౌహ ।

ప్రాణౌసంశితః । పురుషౌతేజః ।

ప్రాణమ్ । అను । వి । క్రమే । అహమ్ ।

ప్రాణాత్ । తమ్ । నిః । భజామః ।

యః । ఆస్మాన్ । ద్వేష్టి । యమ్ । వయమ్ । ద్విష్మః ।

సః । మా । జీవీత్ । తమ్ । ప్రాణః । జహతు ॥ 35 ॥

అనువాదం .

నీవు విష్ణువు పదపంక్తివి.

శత్రు సంహారరుడవు. శత్రువుపై తేజోవంతుడవై,

ప్రాణతేజస్వివై, పురుషతేజస్సుతో సంయుతుడవై

ప్రాణములలో పరాక్రమిస్తున్నావు.

ప్రాణముల నుండి శత్రువులను నెట్టివేస్తున్నావు.

ఎవ డైతే మమ్ములను ద్వేషిస్తాడో,

మే మెవనిని ద్వేషిస్తున్నామో, వాడు జీవించకుండు గాక !

వానిని ప్రాణములు వదలివేయు గాక ! ॥ 35 ॥

పంక్రము :

జిత మస్మాక ముద్భిన్న మస్మాక

మభ్యుష్టాం విశ్వాః పృతనా అరాతీః ।

ఇద మహా మాముష్యాయణ

స్వా॒ముష్మాః పు॒త్రస్య వర్చ॑ స్తే॒జః

ప్రా॒ణ మాయు ర్ని వే॒ష్టయా

మీ॒ద మే॒న మధ॑రా॒ఞ్చం పా॒దయా॑మి

॥ 38 ॥

పదము,

జి॒తమ్ । అ॒స్మాకమ్ । ఉ॒త్త॑భి॒న్నమ్ । అ॒స్మాకమ్ ।

అ॒భి । అ॒స్థామ్ । వి॒శ్వాః । పృ॒త॑నాః । అ॒రా॑తీః ।

ఇ॒దమ్ । అ॒హమ్ । అ॒ముష్మా॑య॒జస్య॑ ।

అ॒ముష్మాః । పు॒త్రస్య॑ । వర్చ॑ః । తే॒జః ।

ప్రా॒ణమ్ । ఆ॒యుః । ని । వే॒ష్టయా॑మి ।

ఇ॒దమ్ । ఏ॒నమ్ । అధ॑రా॒ఞ్చమ్ । పా॒దయా॑మి

॥ 38 ॥

అనువాదం :

మేము విజయం చెందినాము. ఇది మా ప్రభావము.

సర్వ శత్రుసేన, సమస్త వైరివర్గము పరాస్త మైనది.

నేను ఇక్కడ ఈ గోత్రానికి చెందిన

ఈ తల్లికి పుత్రుడైన వానికి

వర్చస్సు, తేజస్సు, ప్రాణము, అయుస్సు

సంపూర్ణంగా సమర్పిస్తున్నాను.

ఈ విధంగా నేను శత్రువును క్రిందికి పడవేస్తున్నాను. ॥ 38 ॥

మంత్రము :

సూర్యస్యావృత మన్వావర్తే

దక్షిణా మన్వావృతమ్ ।

సా మే ద్రవిణం యచ్ఛతు

సా మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 37 ॥

పదము :

సూర్యస్య । ఆవృతమ్ । అనుఆవర్తే ।

దక్షిణామ్ । అను । ఆవృతమ్ ।

సా । మే । ద్రవిణమ్ । యచ్ఛతు ।

సా । మే । బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 37 ॥

అనువాదం :

సూర్యుని అవర్తనం దక్షిణాన్ని అనుసరిస్తున్నది.

నేను దానికి అనుకూలుడనై వెడుతున్నాను.

అది నాకు ధన మిచ్చు గాక !

నాకు బ్రాహ్మణ వర్చస్సు నిచ్చు గాక !

॥ 37 ॥

మంత్రము :

దిశో జ్యోతిష్మతీ రభ్యావర్తే ।

తా మే ద్రవిణం యచ్ఛన్తు

తా మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 38 ॥

పదము :

ది॒శః । జ్యోతి॑ష్మతీ॒ । అభి॒ఽఅవ॑రే ।

తాః । మే । ద్ర॒వీణమ్ । యచ్ఛ॑న్తు ।

తాః । మే । బ్రా॒హ్మణ॑ఽవర్చ॒సమ్

॥ 38 ॥

అనువాదం :

తేజోనిపుణు లైన డిక్కుల వేపు నేను వెడుతున్నాను.

నాకు అది ధనాన్ని బ్రాహ్మణ వర్చస్సు నిచ్చు గాక! ॥ 38 ॥

మంత్రము :

స॒ప్త॒ఋషీ॑ న॒భ్యావ॑రే ।

తే మే ద్ర॒వీణం॑ యచ్ఛ॑న్తు

తే మే బ్రా॒హ్మణ॑వర్చ॒సమ్

॥ 39 ॥

పదము :

స॒ప్త॒ఋషీ॑న్ । అభి॒ఽఅవ॑రే ।

తే । మే । ద్ర॒వీణమ్ । యచ్ఛ॑న్తు ।

తే । మే । బ్రా॒హ్మణ॑ఽవర్చ॒సమ్

॥ 39 ॥

అనువాదం :

సప్త ఋషులకు అనుకూలంగా వెడుతున్నాను.

అది నాకు ధనాన్ని, బ్రాహ్మణ వర్చస్సును ఇచ్చు గాక!

॥ 39 ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మ ఖ్యావర్తే ।

త న్మే ద్రవిణం యచ్ఛతు

త న్మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 40 ॥

పదము :

బ్రహ్మ । అభివృత్తయే ।

తత్ । మే । ద్రవిణమ్ । యచ్ఛతు ।

తత్ । మే । బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 40 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మ ననుసరించి నేను వెడుతున్నాను.

అది నాకు ధనమును ఇచ్చు గాక !

అది నాకు బ్రాహ్మణ వర్చస్సు నిచ్చు గాక !

॥ 40 ॥

మంత్రము :

బ్రాహ్మణాం అభ్యావర్తే ।

తే మే ద్రవిణం యచ్ఛన్తు

తే మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 41 ॥

పదము :

బ్రాహ్మణాన్ । అభివృత్తయే ।

తే । మే । ద్రవిణమ్ । యచ్చస్తు ।

తే । మే । బ్రాహ్మణవర్చసమ్

॥ 41 ॥

అనువాదం :

బ్రాహ్మణులకు అనుకూలంగా వెడుతున్నాను.

వారు నాకు ధనము నిత్తురు గాక ।

వారు నాకు బ్రాహ్మణ వర్చస్సు నిత్తురు గాక ।

॥ 41 ॥

మంత్రము :

యం వయం మృగయామహే

తం వధై స్తృణవామహై ।

వ్యాత్తే పరమేష్ఠినో

బ్రాహ్మణావీపదామ తమ్

॥ 42 ॥

పదము :

యమ్ । వయమ్ । మృగయామహే ।

తమ్ । వధైః । స్తృణవామహై ।

విఽతైః । పరమేష్ఠినః ।

బ్రహ్మణా । అ । అవీపదామ । తమ్

॥ 42 ॥

అనువాదం :

దేనిని మేము అన్వేషిస్తున్నామో,

అది మా మారణాయుధాలతో తలవంచు గాక ।

మా మంత్రంతో అది పరమేష్ఠి వివృత ముఖంలో

పడునట్లు చేస్తున్నాము.

॥ 42 ॥

మంత్రము :

వైశ్వానరస్య దంష్ట్రాభ్యామ్

హేతి స్తం సమధా దభి ।

ఇయం తం ప్వా త్వాహుతిః

సమిద్ దేవీ సహియసి

॥ 43 ॥

పదము :

వైశ్వానరస్య । దంష్ట్రాభ్యామ్ ।

హేతిః । తమ్ । సమ్ । అధాత్ । అభి ।

ఇయమ్ । తమ్ । ప్వాతు । ఆహుతిః ।

సమ్ అత్ । దేవీ । సహియసి

॥ 43 ॥

అనువాదం :

వైశ్వానరుని దంష్ట్రలలో ఉత్పన్న మైన

ఏ ఖడ్గం ఉన్నదో, దానిని నాశం చేసి

ఈ సమిధలను, యజ్ఞంలో సమర్పిస్తున్నాము.

ఇది శత్రువులను దూరం చేయడానికి సమర్థ మైనది. ॥ 43 ॥

మంత్రము :

రాక్షో వరుణస్య బన్ధోఽసి ।

సోఽము మాముష్యాయణ

మముష్యాః పుత్ర మన్నే ప్రాణే ఋధాన

॥ 44 ॥

పదము :

రాజ్యః । వరుణస్య । బద్ధః । అసి ।

సః । అముమ్ । ఆముష్కాయణమ్ ।

అముష్కః । పుత్రమ్ । అన్నే । ప్రాణే । బధాన ॥ 44 ॥

అనువాదం :

నీవు వరుణరాజు బంధనములలో పడిపోయినావు.

అతడు ఈ గోత్రంలోని మాతాపుత్రులను

అన్నప్రాణములకై బంధిస్తున్నాడు.

॥ 44 ॥

మంత్రము :

యత్ తే అన్నం భువస్పత

అక్షియతి పృథివీ మను ।

తస్య న స్త్వం భువస్పతే

సంప్రయచ్ఛ ప్రజావతే

॥ 45 ॥

పదము :

యత్ । తే । అన్నమ్ । భువః । వతే ।

అక్షియతి । పృథివీమ్ । అను ।

తస్య । సః । త్వమ్ । భువః । వతే ।

సమ్ప్రయచ్ఛ । ప్రజావతే ।

॥ 45 ॥

అనువాదం :

ఓ భూమిపతీ! నీ అన్నం
పృథివిపై నున్నది.
ఓ ప్రజాపతీ! ఆ అన్నాన్ని
మాకు ప్రదానం చెయ్యి.

॥ 45 ॥

మంత్రము :

అహో దివ్యా అచాయితమ్
రసేన సమప్సృక్ష్మహి ।

పయస్వా నగ్న ఆగమమ్

తమ్ మా సమ్ స్పృజ వర్చసా

॥ 46 ॥

పదము :

అహః । దివ్యాః । అచాయితమ్ ।

రసేన । సమ్ । అప్సృక్ష్మహి ।

పయస్వాన్ । అగ్నే । ఆ । అగమమ్ ।

తమ్ । మా । సమ్ । స్పృజ । వర్చసా

॥ 46 ॥

అనువాదం :

ఓ దివ్య జలములారా! మిమ్ములను యాచిస్తున్నాను.
మమ్ములను రససంయుక్తులను చేయండి.
ఓ అగ్ని! నేను రసంతోపాటూ వస్తున్నాను.
నన్ను తేజస్సంయుక్తునిగా చెయ్యి.

॥ 46 ॥

మంత్రము :

సం మా¹గ్నే వర్చ¹సా సృ¹జ

సం ప్ర¹జయా స మా¹యుషా ।

వి¹ద్యు¹ర్మే అ¹స్య దే¹వా

ఇ¹న్ద్రో వి¹ద్యా¹త్ స¹హ ఋషీ¹భిః

॥ 47 ॥

పదము :

సమ్ । మా । అగ్నే । వర్చసా । సృజ ।

సమ్ । ప్రజయా । సమ్ । ఆయుషా ।

విద్యుః । మే । అస్య । దేవాః ।

ఇన్ద్రః । విద్యాత్ । సహ । ఋషీభిః

॥ 47 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! నన్ను తేజస్సంయుక్తుని చెయ్యి.

సంతానంతో ఆయుస్సుతో సంయోజనం చేసే

దేవత నా భావమును ఎరుగును.

ఇంద్రునకు, ఋషులకు కూడా

ఈ విషయం తెలియును.

॥ 47 ॥

మంత్రము :

య ద¹గ్నే అ¹ద్య మి¹థునా శ¹సా¹తో

య¹ద్ధా¹వ స్త¹స్త్వం జ¹నయ¹స్త¹ రే¹భాః ।

మన్యో ర్మనసః శరవ్యాః జాయతే యా

తయా విధ్య హృదయే యాతుధానాన్

॥ 48 ॥

పదము.

యత్ అగ్ని అద్య మిథునా శపాతః ।

యత్ వాచః శృష్టమ్ జనయంత రేభాః ।

మన్యోః మనసః శరవ్యాః జాయతే యా ।

తయా విధ్య హృదయే యాతుధానాన్

॥ 48 ॥

అనువాదం

ఓ అగ్ని ! ఏది నేడు
జత చేరి తెప్పిస్తున్నదో,
ఏ వక్త వాగ్దోషాన్ని కల్పిస్తున్నాడో,
ఎవరి క్రోధం మనశ్శల్యంగా పరిణమించినదో,
దానితో యాతుధానుల
, హృదయవిదారణం చెయ్యి.

॥ 48 ॥

పంక్తము.

పరా శృణోతి తపసా యాతుధానాన్

పరాగ్నే రక్షో హరసా శృణోతి ॥

పరాఽర్చిషా మూరదేవాం శృణోతి

పరాఽనుత్పతః శోశుచతః శృణోతి

॥ 49 ॥

పదము :

పరా॑ । శృ॒ణీ॒హి । తస॑సా । యాతు॑ఽధానాన్ ।

పరా॑ । అగ్నే॑ । రక్షః॑ । హర॑సా । శృ॒ణీ॒హి ।

పరా॑ । అర్చి॑షా । మూర॑ఽదేవాన్ । శృ॒ణీ॒హి ।

పరా॑ । అను॑ఽతృపః । శోశు॑చతః । శృ॒ణీ॒హి

॥ 48 ॥

అనువాదం :

యాతుధానులను తపస్సుతో దూరం చేసి
ఓ అగ్ని । రాక్షసులను నీ బలంతో దూరీకరించు.
నీ జ్వాలతో మూర్ఖులను దూరం చెయ్యి.
ఇతర ప్రాణులపై తృప్తి చెందే వారికి
శోకం కల్పించి, దూరంగా పారదోలు.

॥ 48 ॥

పంక్తము :

అపా॑ మ॒స్మై వ॒జ్రం ప్ర హ॑రామి

చతు॑ర్భుష్టిం శీర్ష॒భిద్యా॑య వి॒ద్వాన్ ।

సో అస్యా॑జ్ఞాని ప్ర శృ॑ణాతు సర్వా

త న్మే॑ దే॒వా అను॑ జానన్తు విశ్వే

॥ 50 ॥

పదము :

అపామ్ । అస్మై । వజ్రమ్ । ప్ర । హరామి ।

చతుఃభుష్టిమ్ । శీర్షభిద్యాయ । విద్వాన్ ।

సః | అస్య | అజ్ఞాని | వ్ర | శృణాతు | సర్వా |

తత్ | మే | దేవాః | అను | జానన్తు | విశ్వే || 50 ||

అనువాదం:

వేత్త నైన నేను దీని శీర్షభేదనమునకై

జలచరాలను నాశం చేసే

వజ్రాన్ని ప్రయోగిస్తున్నాను.

అది దీని సర్వాంగాలను భేదించు గాక !

ఈ నా చేష్టను విశ్వేదేవులు

అనుమతింతురు గాక !

|| 50 ||

ఇది ఐదవ సూక్తం.

సూక్తం-6

ఋషి: బృహస్పతిః | దేవతలు: వసస్పతి: | పాఠములే: 3 అపోదేవతః | ఛందస్సు:

1,4,21 గాయత్రీ: 2,8,18,19,22,28-30,32-34 అనుష్టుప్: 5,31

షట్పదా జగతీ: 3 సప్తపదా విరాట్ శక్వరీ: 7-9 ఆష్టపదాఽష్టి: 10

నవపదాద్యతి: 11,20,23-27 పత్యాపంక్తి: 12-27 త్ర్యవసానా

(సప్తపదా) శక్వరీ: 35 పంచపదాఽను (త్ర్యను)ష్టద్విర్వా జగతీ ||

మంత్రములు: || 35 ||

వినియోగం:- ఉదరకాష్ఠ పాలవికార మైన మణిని శత్రునాశనార్థం, సర్వకామా
వాప్తికై బంధించుటలో దీనికి వినియోగం.

అట్లే పశుయాగంలో పృశ్చ్యమాన యాపానుమంత్రణంలో
దీనికి వినియోగం.

అట్లే పార్థివ మహాశాంతిలోను, ఉదరఫల మణిబంధనం
లోను దీనికి వినియోగం.

మంత్రము :

అరాతియో ఛాతృవ్యస్య

దుర్హార్దో ద్విషతః శిరః ।

అపీ పృశ్వామౌఽసా

॥ 1 ॥

పదము :

అరాతియోః । ఛాతృవ్యస్య ।

దుఃహార్దః । ద్విషతః । శిరః ।

అపీ । పృశ్వామి । ఓఽసా

॥ 1 ॥

అనువాదం :

శత్రువుల, వైరుల, దుష్టహృదయుల,

ద్వేషుల శిరస్సును ఓజస్సుతో తెగవేస్తున్నాను.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

వర్మ మహ్యమయం మడిః

ఫాలాఽఞ్జాతః కరిష్యతి ।

పూర్ణో మన్తేన మాగమద్

రనేన సహ వర్చసా

॥ 2 ॥

పదము :

వర్మ । మహ్యమ్ । అయమ్ । మడిః ।

ఫాలాత్ । ఞ్జాతః । కరిష్యతి ।

పూర్ణః । మథేన । మా । ఆ । అగమత్ ।

రసేన । సహ । వర్చసా

॥ 2 ॥

అనువాదం.

నాగేటి కర్రు నుంచి సిద్ధపరచిన ఈ మణి
మాకు కవచం వలె రక్షక మౌతుంది.
మంథన శక్తితో, రసంతో, వర్చస్సుతో
సంయుక్తమై పూర్ణ మైన ఈ మణి నాకు లభించినది. ॥ 2 ॥

మంత్రము :

యత్ క్వా శిక్వః పరాఽవధీత్

తక్షా హస్తేన వాస్యా ।

ఆప స్త్వా తస్మా జ్ఞివలాః

పునస్తు శుచయః శుచిమ్

॥ 3 ॥

పదము :

యత్ । క్వా । శిక్వః । పరాఽవధీత్ ।

తక్షా । హస్తేన । వాస్యా ।

ఆపః । స్త్వా । తస్మాత్ । జ్ఞివలాః ।

పునస్తు । శుచయః । శుచిమ్

॥ 3 ॥

అనువాదం.

కుశల మైన రక్షక మైన ఇది
శస్త్రయుక్త మైన చేతితో కొడుతున్నది

దీనికి జీవ మిచ్చె పరిశుద్ధ జలం
పరిశుద్ధుడ వైన నిన్ను పవిత్రుని చేయు గాక !

॥ ౩ ॥

మంత్రము :

హిరణ్యస్ర గయం మణిః

శ్రద్ధాం యజ్ఞం మహా దధత్ ।

గృహే వసతు నోఽతిథిః

॥ 4 ॥

పదము :

హిరణ్యస్రస్త్రిక్ । అయమ్ । మణిః ।

శ్రద్ధామ్ । యజ్ఞమ్ । మహాః । దధత్ ।

గృహే । వసతు । నః । అతిథిః

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఈ మణి హిరణ్యయమాల.

శ్రద్ధ, భక్తి, యజ్ఞ మహత్త్వములు కలది.

మా ఇంటిలో అతిథి వలె ఉండు గాక !

॥ 4 ॥

మంత్రము :

తస్మై ఘృతం సురాం మ

ధ్వన్నమన్నం క్షదామహే ।

స నః వితేవ పుత్రేభ్యః

శ్రేయఃశ్రేయ శ్చికిత్సతు

భూయోభూయః శ్వశోశ్వ

దేవేభ్యో మణి రేత్య

॥ 5 ॥

పదము

తస్మై । పుతమ్ । సురామ్ । మధు ।

అన్నమ్ । అన్నమ్ । క్షదామహే ।

సః । సః । పితా । ఇవ । పత్రేభ్యః ।

శ్రేయః । శ్రేయః । చికిత్సకు ।

భూయః । భూయః । శ్వశోశ్వశః ।

దేవేభ్యః । మణిః । అ । ఇత్య

॥ 5 ॥

అనువాదం.

దానికై అజ్యం, సుర, మధువు అన్నం నివేదిస్తున్నాము.

అది మాకు పిల్లలకు తండ్రి వలె

శ్రేయస్సును సమకూర్చు గాక ।

ఈ మణి దేవతల నుంచి ఇక్కడకు వచ్చి

పదే పదే ప్రతిదినము మాకు సుఖము నిచ్చు గాక । ॥ 5 ॥

మంత్రము

య ముఖద్వాద్ బృహస్పతి

ర్మణిం ఫాలం పుతశ్చుత

ముగ్రం ఖదిర మోషసే ।

త మగ్నిః ప్రత్యముఞ్చత
 నో అస్మై దుహ అజ్యం

భూయోభూయః శ్వశ్వ
 తేన త్వం ద్విషతో జహి

■ 61

వదము :

యమ్ । అపథ్నామ్ । బృహస్పతిః ।

మణిమ్ । ఫాలమ్ । పృథక్పృథక్ ।

ఉగ్రమ్ । ఖదిరమ్ । విజినీ ।

తమ్ । అగ్నిః । ప్రతి । అముఞ్చత ।

నః । అస్మై । దుహి । అజ్యమ్ ।

భూయఃభూయః । శ్వశ్వశ్వశ్వ ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

■ 61

అనువాదం :

ఫాలము (నాగేటి కర్ర) నందు పుట్టినది,
 పుత్రాన్ని స్రవించునది, ఖదిర వృక్షంతో చేసినది,
 ఉగ్ర మైనది, అయిన ఈ మణిని
 బలవృద్ధి కోసమై బృహస్పతి కట్టుకొన్నాడు.
 దీనిని అగ్ని నాకు ఇచ్చినాడు.

దీనిపై ప్రతిదినము పదే పదే ఆజ్యాన్ని నమర్చిస్తున్నాము.

దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 6 ॥

పంక్తము.

య మబధ్నాత్ బృహస్పతి ర్మచిం

ఫాలం పుతశ్చుత ముగ్రం ఖదిర మోషసే ।

త మిన్ద్రః ప్రత్యముచ్చా

తాషసే వీర్యాఽయ కమ్ ।

సో అస్మై బల మిద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వశ్వ

స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 7 ॥

పదము.

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః । మచిమ్ ।

ఫాలమ్ । పుతశ్చుతమ్ । ముగ్రమ్ । ఖదిరమ్ । ఓషసే ।

తమ్ । ఇన్ద్రః । ప్రతి । అముచ్చాత ।

ఓషసే । వీర్యాఽయ । కమ్ ।

సః । అస్మై । బలమ్ । ఇత్ । దుహే ।

భూయోఽభూయః । శ్వశ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 7 ॥

అనువాదం:

దీనిని బృహస్పతి ధరించినాడు.

ఫాలము నందు పుట్టినది ఇది.

ఘృతాన్ని స్రవించునది, ఖదిర వృక్షంతో చేసినది,

ఉగ్ర మైనది అయిన ఈ మణిని

బలవృద్ధి కోసమై బృహస్పతి కట్టుకొన్నాడు.

దీనిని ఇంద్రుడు నాకు ఇచ్చినాడు.

ఇందుతో ఓజస్సును, వీర్యమును, సుఖమును పొందును గాః

ఇది బలమును దోహదం చేయు గాక!

పదే పదే దీనిపై ఆజ్యాన్ని నమర్చిస్తున్నాను.

దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 7

మంత్రము:

య మఽబ్ధ్వాద్ బృహస్పతి ర్మణిం

ఫాలం మృతశృత ముగ్రం ఖదిర మోషసే ।

తం నోమః ప్రత్యముజ్జత

మహే త్రోత్రాయ చక్షసే ।

నో అస్మై వర్చ ఇద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వఃశ్వ

స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 8

పదము:

యమ్ । అబ్ధ్వాత్ । బృహస్పతిః । మణిమ్ ।

ఫాలమ్ । మృతశృతమ్ । ఉగ్రమ్ । ఖదిరమ్ । ఓషసే ।

తమ్ । నోమః । ప్రతి । అముఞ్చత ।

మహే । శ్రోత్రాయ । చక్షసే ।

సః । అస్మై । వర్చః । ఇత్ । దుహే ।

భూయః ॥ భూయః । శ్వః ॥ శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఘోము నందు పుట్టినది, ఘృతాన్ని స్రవించునది,
ఖదిర వృక్షంతో చేసినది, ఉగ్ర మైనది అయిన
ఈ మణిని బలపృథ్వి కోసమై బృహస్పతి కట్టుకొన్నాడు.
దీనిని నోముడు నాకు ఇచ్చినాడు.
అది ఓజస్సును, వీర్యమును, సుఖమును ఇచ్చు గాక !
నాకు శ్రోత్రమును, దృష్టిని సమకూర్చు గాక !
ఇది వర్చస్సును దోహదం చేయు గాక !
పదే పదే దీనిపై అజ్ఞాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.
దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 8 ॥

సంక్రమ

య మఘధ్వాద్ బృహస్పతి ర్మణిం

ఘాలం పుతశ్చుత ముగ్రం ఖదిర మోహసే ।

తం సూర్యః ప్రత్యముఞ్చత

తే ణేమా అజయద్ దిశః ।

నో అస్మై భూతి మిద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వశ్వ

తేన త్వం ద్విషతో జహి

పదము:

యమ్ । అపద్మాత్ । బృహస్పతిః । మణిమ్ ।

ఫాలమ్ । పృథక్పృథక్ । ఉగ్రమ్ । ఖదిరమ్ । ఓజసే ।

తమ్ । సూర్యః । వ్రతి । అముఞ్చత ।

తేన । ఇమాః । అజయత్ । దిశః ।

సః । అస్మై । భూతిమ్ । ఇత్ । దుహే ।

భూయఃభూయః । శ్వశ్వశ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

అనువాదం:

ఫాలము నందు పుట్టినది, పుతాన్ని ననవించునది,
ఖదిర వృక్షంతో చేసినది, ఉగ్ర మైనది
అయిన ఈ మణిని బలవృద్ధి కోసమై
బృహస్పతి కట్టుకొన్నాడు.
సూర్యుడు దీనిని నా కిచ్చినాడు.
ఇది దిక్కులను జయిస్తున్నది.
ఇది మాకై ఐశ్వర్యాన్ని దోహదం చేస్తున్నది.
పదే పదే దీనిపై ఆజ్ఞాన్ని నమర్చిస్తున్నాను.
దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

మంత్రము :

య మఱ్ఱాద్ బృహస్పతి ర్మడిం
 ఫాలం పుతశ్చత ముగ్రం ఖదిర మోషసే ।
 తం బిభ్ర చ్చన్ద్రమా మణి మసురాదాం
 పురోఽజయద్ దానవానాం హిరణ్యయాః ।

నో అస్మై శ్రియ మిద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వశ్వ

స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 10 ॥

పదము

యమ్ । అఱ్ఱాత్ । బృహస్పతిః । మణిమ్ ।
 ఫాలమ్ । పుతశ్చతమ్ । ఉగ్రమ్ । ఖదిరమ్ । ఓషసే ।
 తమ్ । బిభ్రత్ । చన్ద్రమాః । మణిమ్ । అసురాదామ్ ।
 పురోః । అజయత్ । దానవానామ్ । హిరణ్యయాః ।
 నః । అస్మై । శ్రియమ్ । ఇత్ । దుహే ।
 భూయఃభూయః । శ్వశ్వశ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 10 ॥

అనువాదం !

బృహస్పతి ధరించిన ఫాలనిర్మిత మైన మణి,
 ఖదర సంబంధ మైనది, ఘృతాన్ని స్రవించునది
 అయిన ఈ మణి నాకు ఓజస్సును కల్పించు గాక !
 ఈ మణిని ధరించిన చంద్రుడు
 అనురుల, దానవుల, సువరపురాలను పరాజితం చేసినాడు.
 అది ఆయనకు సౌభాగ్యాన్ని ఇచ్చినది.
 పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై ఆజ్యాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.
 దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు. || 10

మంత్రము:

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి

ర్వాతాయ మణి మాశవే ।

సో అస్మై వాజినం దుహే

భూయోభూయః శ్వశ్వ

స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

|| 11 ||

పదము:

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

వాతాయ । మణిమ్ । ఆశవే ।

సః । అస్మై । వాజినమ్ । దుహే ।

భూయః ౨ భూయః । శ్వశ్వః ౨ శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

|| 11 ||

అనువాదం :

బృహస్పతి వాయుదేవానుగ్రహార్థమై
 ఈ మణిని ధరించినాడు.
 వాయువు శక్తియుకు డైనాడు.
 అతడు ఇతనికి అశ్వముల నిస్తున్నాడు.
 పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై ఆజ్ఞాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.
 దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జింమి. || 11 ||

మంక్రము :

య మబధ్వాద్ బృహస్పతి
 ర్వాతాయ మడి మాశవే ।
 తే నేమాం మడినా కృషి
 మశ్వినా వభి రక్షతః ।
 స భిషగ్భ్యాం మహో దుహే
 భూయోభూయః శ్వః శ్వ
 స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

|| 12 ||

పదము.

యమ్ । అబధ్వాత్ । బృహస్పతిః ।
 వాతాయ । మడిమ్ । ఆశవే ।
 తేన । ఇమామ్ । మడినా । కృషిమ్ ।

అశ్వినౌ । అభి । రక్షతః ।

సః । భిషక్ ౭ భ్యామ్ । మహా । దుహే ।

భూయః ౭ భూయః । శ్వః ౭ శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 12 ॥

అనువాదం :

వాయుదేవానుగ్రహార్థమై బృహస్పతి

ఈ మణిని ధరించినాడు.

దానితో అశ్వినీదేవతలు ఇతని కృషిని రక్షిస్తున్నారు.

ఈ వైద్యులు ద్వారా తేజస్సును, అన్నాన్ని ఇస్తున్నాడు.

పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై జ్యాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.

దీనితో నీవు శత్రువులను సిద్ధించు.

॥ 12 ॥

పంక్తము :

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి

ర్వాతాయ మణి మాశవే ।

తం బిభ్రత్ సవితా మణిం

తేనేద మజయత్ స్వః ।

నో అస్మై సూనృతాం దుహే

భూయోభూయః శ్వఃశ్వః

తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 13 ॥

పదము :

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

వాతాయ । మణిమ్ । ఆశవే ।

తమ్ । బిభ్రత్ । సవితా । మణిమ్ ।

తేన । ఇదమ్ । అజయత్ । స్వః ।

సః । అస్మై । సూన్యతామ్ । దుహి ।

భూయః॥భూయః । శ్వః॥శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 13 ॥

అనువాదం :

వాయుదేవుని అనుగ్రహార్థమై బృహస్పతి

ఈ మణిని ధరించినాడు.

దానిని ధరించి సవిత స్వీయ ప్రకాశాన్ని పొందినాడు.

అతడు దీనికై సత్కాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాడు.

పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై అజ్ఞాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.

దీనితో నీవు శత్రువులను సంజ్ఞించు.

॥ 13 ॥

మంత్రము.

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి

ర్వాతాయ మణి మాశవే ।

త మాహి బిభ్రత్ ర్మణిం

సదా ధావన్త్యక్షితాః ।

స ఆభ్యోఽమృతమిద్ దుహి

భూయోభూయః శ్వఃశ్వ

తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 14 ॥

పదము:

యమ్ । అపఘ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

వాతాయ । మడిమ్ । ఆశనే ।

తమ్ । ఆపః । బిభ్రతిః । మడిమ్ ।

సదా । ధావన్తి । అక్షితాః ।

సః । ఆభ్యః । అమృతమ్ । ఇత్ । దుహి ।

భూయఃఽభూయః । శ్వఃఽశ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 14 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి వాయుదేవుని అనుగ్రహార్థమై

ఈ మణిని ధరించినాడు.

ఈ మణిని జలదేవతలు ధరించినారు.

అందుతో అవి అక్షతమై సదా పరువెత్తుతున్నవి.

అవి ఈతనికై అమృతాన్ని ప్రసాదిస్తున్నవి.

పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై
అజ్యాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.
దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి
ర్వాతాయ మణి మాశవే ।
తం రాజా వరుణో మణిం
ప్రత్యముచ్చత శంభువమ్ ।
సో అస్మై సత్యమిద్ దుహే
భూయోభూయః శ్వశిశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 15 ॥

పదము :

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।
వాతాయ । మణిమ్ । ఆశవే ।
తమ్ । రాజా । వరుణః । మణిమ్ ।
ప్రతి । అముచ్చత । శమ్భువమ్ ।
సః । అస్మై । సత్యమ్ । ఇత్ । దుహే ।

భూయః॥భూయః॥ శ్వః॥శ్వః॥

తేన॥ త్వమ్॥ ద్విషతః॥ జహి

॥ 15 ॥

అనువాదం :

బృహస్పతి వాయుదేవానుగహార్థమై

ఈ మణిని ధరించినాడు.

ఈ సుఖదాయి అయిన మణిని

రాజు వరుణుడు వదలివేస్తున్నాడు.

అయిన ఇతనికై సత్కాన్ని పసాదిస్తున్నాడు.

పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై

అఙ్కాన్ని సమర్పిస్తున్నాము.

దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

య మఱధ్వాద్ బృహస్పతి

ర్వాకాయ మణి మాశవే ।

తం దేవా విభ్రతో మణిం

సర్వాం ల్లోకాన్ యుధాఽజయన్ ।

స ఏభ్యో జితి మిద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వఃశ్వః

తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 16 ॥

పదము

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

వాతాయ । మణిమ్ । ఆశవే ।

తమ్ । దేవాః । బిభ్రతః । మణిమ్ ।

సర్వాన్ । లోకాన్ । యుధా । అజయన్ ।

సః । ఏభ్యః । జితిమ్ । ఇత్ । దుహే ।

భూయః ౭ భూయః । శ్వః ౭ శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 16 ॥

అనువాదం :

బృహస్పతి వాయుదేవుని అనుగ్రహార్థమై

ఈ మణిని ధరించినాడు.

ఈ మణిని దేవతలు ధరించినారు.

యుద్ధంలో సర్వలోకాలను జయించినారు.

అది ఇతనికి విజయాన్ని ప్రసాదిస్తున్నది.

పదే పదే ప్రతిదినము దీనిపై ఆజ్ఞాన్ని సమర్పిస్తున్నాము

దీనితో నీవు శత్రువులను నిర్జించు.

॥ 16 ॥

మంత్రము .

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి

ర్వాతాయ మణి మాశవే ।

తమిమం దేవతా మణిం

ప్రత్యముచ్చస్త శంభువమ్ ।

స ఆభ్యో విశ్వమిద్ దుహే

భూయోభూయః శ్వశ్వ

స్తేన త్వం ద్విషణో జహి

॥ 17 ॥

పదము:

యమ్ । అబ్ధాత్ । బృహస్పతిః ।

వాతాయ । మడిమ్ । ఆశవే ।

తమ్ । ఇమమ్ । దేవతాః । మడిమ్ ।

ప్రతి । అముచ్చస్త । శమ్ శంభువమ్ ।

సః । ఆభ్యః । విశ్వమ్ । ఇత్ । దుహే ।

భూయః ॥ భూయః । శ్వః ॥ శ్వః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషణః । జహి

॥ 17 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి వాయుదేవుని అనుగ్రహార్థమై

ఈ మణిని ధరిస్తున్నాడు.

సుఖప్రద మైన ఈ మణిని దేవతల,

ప్రతివిమోచనం చేసినారు.

అది వీరికి సర్వ సుఖాలను ప్రసాదిస్తున్నది.

ప్రజాపతిస్సృష్టో మణి

ద్విషతో మేఽధరాం అకః

॥ 19

పదము :

అన్తఃఽదేశాః । అబద్ధత ।

ప్రఽదిశః । తమ్ । అబద్ధత ।

ప్రజాపతిస్సృష్టః । మణిః ।

ద్విషతః । మే । అధరాన్ । అకః

॥ 19

అనువాదం :

విదిశలు దీనిని ధరించినవి.

దిక్కులు దీనిని ధరించినవి.

ప్రజాపతి నిర్మించిన ఈ మణి

మా శత్రువులను అధఃకరించు గాక ।

॥ 19

మంత్రము :

అథర్వాణో అబద్ధ

తాథర్వణా అబద్ధత ।

తై ర్మేదిన్ అగ్గిరసో

దన్యూనాం విభిదుః పుర

స్సేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 20 ॥

పదము.

అథర్వాణః । అబధ్నత ।

అథర్వణాః । అబధ్నత ।

తైః । మేదినః । అజ్గీరసః ।

దస్యానామ్ । బిభిదుః । పురః ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 20 ॥

అనువాదం.

అథర్వ సంతానం దీనిని కట్టుకొన్నది.

అథర్వాణకులు దీన్ని కట్టుకున్నారు.

వారు బలవంతులై అంగిరసుల శత్రువుల

సగరములను భేదిస్తున్నారు.

దీనితో శత్రువులను పరాస్తం చెయ్యి.

॥ 20 ॥

మంక్రము :

తం ధాతా ప్రత్యముచ్చత

స భూతం వ్యకల్పయత్ ।

తేన త్వం ద్విషతో జహి

॥ 21 ॥

పదము :

తమ్ । ధాతా । ప్రతి । ఆముచ్చత ।

సః । భూతమ్ । వి । అకల్పయత్ ।

తేన । త్వమ్ । ద్విషతః । జహి

॥ 21 ॥

అనువాదం:

దీనిని విధాత ధరించినాడు.

అతను భూతజాతమును సృష్టించగలిగినాడు.

ఆ బలంతో నీవు శత్రువులను పరాస్తం చెయ్యి.

॥ 21 ॥

మంత్రము:

య మబధ్నాత్ బృహస్పతి

దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మామయం మణి రాగమత్

రసేన సహ వర్చసా

॥ 22 ॥

పదము:

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

రసేన । సహ । వర్చసా

॥ 22 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకులైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

ఈ మణి నా వద్దకు వచ్చినది.

తేజస్సును కొనివచ్చినది.

॥ 22 ॥

పంక్తము :

య మబధ్నాత్ బృహస్పతి-

దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మామయం మణి రాగమత్

సహ గోభి రజావిభి

రన్నేన ప్రజయా సహ

॥ 23 ॥

పదము :

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

సహ । గోభిః । అజావిభిః ।

అన్నేన । ప్రజయా । సహ

॥ 23 ॥

అనువాదం :

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

గోవులతో, మేకలతో, అన్నంతో, సంతానంతో పాటు
ఇది నా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 23 ॥

మంత్రము:

య మబధ్నాత్ బృహస్పతిః-

దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మా॒యం మడి రాగమత్

సహ ప్రీహి॑యవాభ్యాం

మహ॑సా భూత్యా॑ సహ

॥ 24 ॥

పదము:

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । ఆయమ్ । మడిః । ఆ । అగమత్ ।

సహ । ప్రీహి॑యవాభ్యామ్ ।

మహ॑సా । భూత్యా॑ । సహ

॥ 24 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

ప్రీహి॑యవలతో, బృహస్పతితో పాటు మా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 24 ॥

మంత్రము.

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి-

దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మామయం మణి రాగమ-

న్నధో ఘృతస్య ధారయా

కిలాలేన మణిః సహ

॥ 25 ॥

పదము:

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

మధోః । ఘృతస్య । ధారయా ।

కిలాలేన । మణిః । సహ

॥ 25 ॥

అనువాదం:

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

ఈ మణి మధువుతో, ఘృతధారతో

మధురన ధారలతో మా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 25 ॥

మంత్రము :

య మఱధ్వాత్ బృహస్పతి-

దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మాఽయం మణి రాగమ

దూర్జయా పయసా సహ

ద్రవిణేన శ్రియా సహ

॥ 26 ॥

పదము

యమ్ । అఱధ్వాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

దూర్జయా । పయసా । సహ ।

ద్రవిణేన । శ్రియా । సహ

॥ 26 ॥

అనువాదం ।

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

ఈ మణి క్షీరంతో, ధనంతో,

ఐశ్వర్యంతో పాటు

నా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 26 ॥

మంత్రము.

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి-

దేవేభ్యో అనురక్షితిమ్ ।

స మామయం మణి రాగమత్

తేజసా త్వష్ట్యా సహ

యశసా కీర్త్యా సహ

॥ 27 ॥

పదము,

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అనురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

తేజసా । త్వష్ట్యా । సహ ।

యశసా । కీర్త్యా । సహ

॥ 27 ॥

అనువాదం

బృహస్పతి ఈ మణిని ధరించినాడు.

అనుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి ధరించి ఉన్నాడు.

ఆ మణి తేజస్సుతోను, ప్రకాశంతోను,

యశస్సుతోను, కీర్తితోను కలిసి

నా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

య మబధ్నాద్ బృహస్పతి-

ద్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్ ।

స మామయం మణి రాగమత్

సర్వాభి ర్భూతిభిః సహ

॥ 28 ॥

పదము :

యమ్ । అబధ్నాత్ । బృహస్పతిః ।

దేవేభ్యః । అసురక్షితిమ్ ।

సః । మా । అయమ్ । మణిః । ఆ । అగమత్ ।

సర్వాభిః । భూతిభిః । సహ

॥ 28 ॥

అనువాదం :

బృహస్పతి ఈ మణిని ధరించినాడు.

అసుర వినాశకు లైన దేవతలకై

బృహస్పతి దీనిని ధరించినాడు.

ఆ మణి సర్వైశ్వర్యాలతో పాటు

నా వద్దకు వచ్చినది.

॥ 28 ॥

మంత్రము :

త మిమం దేవతా మణిం

మహ్యం దదతు పుష్టగౌ ।

అభిభుం క్షతవర్ధనం

సపత్నదమ్భనం మణిమ్

॥ 29 ॥

పదము :

తమ్ । ఇమమ్ । దేవతాః । మణిమ్ ।

మహ్యమ్ । దదతు । పుష్టయే ।

అభిభుమ్ । క్షతవర్ధనమ్ ।

సపత్నదమ్భనమ్ । మణిమ్

॥ 29 ॥

అనువాదం :

ఈ మణిని దేవతలు నాకు

పుష్కర్థమై ప్రసాదించురు గాక !

ఈ మణి శత్రునాశకము,

క్షాత్రతేజాన్ని అధికం చేయునది,

శత్రువిధ్వంసనం చేయునది.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మదా తేజసా సహ

ప్రతి ముచ్చామి మే శివమ్ ।

అసపత్నః సపత్నహః

సపత్నాన్ మేధరాం అకః

॥ 30 ॥

పదము :

బ్రహ్మదా । తేజసా । సహ ।

ప్రతి । ముఖ్యామి । మే । శివమ్ ।

అసవత్నః । సవత్నః ॥

సవత్సాన్ । మే । అధరాన్ । అకః

॥ 30 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మతో తేజస్సుతో పాటు

కల్యాణకారి యైన ఈ మణి

ధారణం చేస్తున్నాను.

ఈ మణి శత్రురహితము,

శత్రుఘాతుకము అయినది,

ఇది నా శత్రువులను అధఃకరిస్తుంది.

॥ 30 ॥

మంత్రము :

ఉత్తరం ద్విషతో మా మయం

మణిః కృదోతు దేవతాః ।

యస్య లోకా ఇమే త్రయః

పయో దుగ్ధ ముపాసతే ।

స మామయ మధి రోహతు

మణిః శైలిష్ఠ్యాయ మూర్ధతః

॥ 31 ॥

పదము :

ఉత్తరమ్ । ద్విషతః । మామ్ । అయమ్ ।

మణిః । కృణోతు । దేవతాః ।

యస్య । లోకాః । ఇమే । త్రయః ।

పయః । దుగ్ధమ్ । ఉపతసతే ।

సః । మా । అయమ్ । అధి । రోహతు ।

మణిః । శైలిష్ఠాయ । మూర్ధతః

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఈ దేవతాజనిత మైన మణి నన్ను
శత్రువుల కంటె అధిక స్థితిలో ఉంచు గాక !
దీని దుగ్ధాన్ని మూడు లోకాలు ఉపాసిస్తున్నవి.
ఈ మణి నన్ను ఉత్కృష్ట స్థానాన్ని
అధిరోహింప జేయు గాక !

॥ 31 ॥

మంత్రము :

యం దేవాః పితరో మనుష్యాః

ఉపజీవంతి సర్వదా ।

స మా యమధి రోహతు

మణిః శైలిష్ఠాయ మూర్ధతః

॥ 32 ॥

పదము :

యమ్ । దేవాః । పిత॑రః । మను॒ష్యా॒ః ।

ఉప॒ఽజీ॑వ॒న్తి । సర్వ॑దా ।

సః । మా । అయమ్ । అధి॑ । రోహ॒తు ।

మణిః । శై॒ర్గిష్ఠా॑య । మూ॒ర్ధతః

॥ 32 ॥

అనువాదం ।

దేనిపై దేవతలు, పితరులు, మనుష్యులు

సర్వదా ఉపజీవనం చేస్తున్నారో,

అశ్రేష్ఠ స్థానమును నన్ను అధిరోహింప జేయు గాక । ॥32॥

మంత్రము :

యథా॑ బీ॒జ ము॒ర్వరా॑యాం

కృ॒ష్ణే ఫా॑లేన రోహ॒తి ।

ఏ॒వా మ॑యి ప్ర॒జా ప॑శవో॒ఽ-

న్న మ॑న్నం వి రోహ॒తు

॥ 33 ॥

పదము :

యథా॑ । బీ॒జమ్ । ఉ॒ర్వరా॑యామ్ ।

కృ॒ష్ణే । ఫా॑లేన । రోహ॒తి ।

ఏ॒వ । మ॑యి । ప్ర॒జా । ప॑శవః ।

అన్నమ్॑ అన్నమ్ । వి । రోహ॒తు

॥ 33 ॥

అనువాదం :

నాగేటితో దున్నిన భూమిలో విత్తిన
విత్తనం ఏ విధంగా అంకురిస్తుందో,
అలాగే స.తానం, పశువులు, అన్నము
మొదలైనవి నాకై ఉత్పన్నము లగు గాక !

॥ 33 ॥

ఋత్రము :

యస్మై త్వా యజ్ఞవర్ధన
మణి ప్రత్యముచం శివమ్ ।
తం త్వం శతదక్షిణ

మణి శ్రైష్ఠ్యాయ జిన్వతాత్

॥ 34 ॥

పదము .

యస్మై । త్వా । యజ్ఞవర్ధన ।
మణి । ప్రతిఽముచమ్ । శివమ్ ।
తమ్ । త్వమ్ । శతఽదక్షిణ ।

మణి । శ్రైష్ఠ్యాయ । జిన్వతాత్

॥ 34 ॥

అనువాదం :

ఓ యజ్ఞవర్ధనమణి ! నీవు శుభప్రద మైన
మణి వని నేను ధరించినాను.
నూరు విధాల దక్షిణ నిచ్చే ఓ మణి !
నీవు శ్రేష్ఠత్వమునకై వృద్ధిపొందుదువు గాక !

॥ 34 ॥

మంత్రము :

ఏత మిధ్మం సమాహితం

జుషాదో అగ్ని ప్రతి హర్య హోమైః ।

తస్మిన్ విదేమ సుమతిం

స్వస్తి ప్రజాం చక్షుః పశూ

న్తమిద్ధే జాతవేదసి బ్రహ్మదా

॥ 35 ॥

పదము :

ఏతమ్ । ఇధ్మమ్ । సమ్ ॥ ఆహితమ్ ।

జుషాదః । అగ్నిః । ప్రతి । హర్యః । హోమైః ।

తస్మిన్ । విదేమ । సుమతిమ్ ।

స్వస్తి । ప్రజామ్ । చక్షుః । పశూన్ ।

సమ్ ॥ ఇద్ధే । జాతవేదసి । బ్రహ్మదా

॥ 35 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని । ప్రదిప్త మైన ఇంద్రనములతో నిన్ను సేవిస్తున్నాను.

హోమ హవనములతో నమ్మద్ధుడవు కా.

అలాగే ప్రదిప్త మైన అగ్ని యందు

జ్ఞానంతో ఉత్తమ బుద్ధితో, కల్యాణకర మైన

సంతానంతో, దృష్టిని, పశువులను పొందుదుము గాక । ॥ 35 ॥

ఇది ఆరవ సూక్తం.

ఇది మూడవ అనువాదం.

అనువాకం: 4

సూక్తం-7

ఋషి: అథర్వుడు || దేవతలు: స్కమ్ముడు; అధ్యాత్మమ్ || చందస్సు: 1
 విరాడ్ జగతి, 2,8 భురిక్ త్రిష్టవ: 3-8,9,38,42,43 త్రిష్టవ: 7,13
 పరోష్ఠిక్: 10,14,18,18,19 ఉపరిష్టాద్ బృహతి: 11,12 15,20,22,39
 ఉపరిష్టాజ్యోతిర్జగతి: 17 షట్పదా జగతి: 21 బృహతి గర్వానుష్టవ
 23-30,37,40 అనుష్టవ: 31 మద్యే జ్యోతిర్జగతి: 32,34,38 ఉపరి
 షాద్ విరాడ్ బృహతి: 33 పరా విరాడనుష్టవ 35 చతుష్పదా జగతి:
 41 అర్షీ త్రిపదా గాయత్రీ: 44 ద్విపదాఽఽర్కనుష్టవ లేక పంచపదా
 నిచ్చద్ పదపంక్తి (ఏకావసానా) || మంత్రములు: || 44 ||

వినియోగం - ఇది స్కమ్ము సూక్తము. స్కమ్ముడు బ్రహ్మ కంటె కూడ
 ముందు వాడైన సనాతనతమ దేవుడు. ఇందువలననే అతనికి
 'జ్యేష్ఠ బ్రహ్మ' అని పేరు గలదు. అతని యందే జగత్తంతా
 ఇమిడి ఉన్నది. ఈ విశ్వమంతా అతనిచే ఆవేష్టితమై యున్నది.
 విరాట్టు కూడా అతని యందే సమాహితమై ఉన్నాడు. అతని
 యందే దేవాదు లందరూ సమాహితమై ఉన్నారు-ఇత్యాది విషయ
 ములు ఇందు వర్ణితము లైనవి.

మంత్రము:

కస్మి న్నజ్గే తపో అస్యాధి తిష్ఠతి

కస్మి న్నజ్గ ఋత మస్యాధ్యాహితమ్ ।

క్వఽ వ్రతం క్వఽ శ్రద్ధాఽస్య తిష్ఠతి

కస్మి న్నజ్గే సత్య మస్య వ్రతిష్ఠితమ్

|| 1 ||

పదము :

కస్మిన్ అజ్ఞే తపః అన్య అధి నిష్ఠతి ।

కస్మిన్ అజ్ఞే ఋతమ్ అన్య అధి ఆఽహితమ్ ।

క్వఽ వ్రతమ్ క్వఽ శ్రద్ధా అన్య నిష్ఠతి ।

కస్మిన్ అజ్ఞే సత్యమ్ అన్య ప్రతిఽస్థితమ్ ॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఈ పురుషుని ఏ అంగంలో తపస్సుక్తి నిహితమై ఉన్నది?

ఇతని ఏ అంగంలో ఋతం ఉన్నది?

ఇతని శ్రద్ధ, వ్రతం ఎక్కడ ఉన్నవి?

ఇతని ఏ అంగంలో సత్యం ప్రతిఽస్థితమై ఉన్నది? ॥ 1 ॥

మంత్రము :

కస్మా ద్జ్ఞాద్ దీప్యతే అగ్ని రన్య

కస్మా ద్జ్ఞాత్ పవతే మాతరిశ్వా ।

కస్మా ద్జ్ఞాద్ వి మిమీతేఽథ చన్ద్రమా

మహ స్కమ్భన్య మిమానో అజ్ఞమ్ ॥ 2 ॥

పదము

కస్మాత్ అజ్ఞాత్ దీప్యతే అగ్నిః అన్య ।

కస్మాత్ అజ్ఞాత్ పవతే మాతరిశ్వా ।

అనువాదం:

స్కంభుని ఏ అంగంలో భూమి ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది?

ఏ అంగంలో అంతరిక్షం ఉన్నది?

ఏ అంగంలో అపొత మైన ద్యులోకం ఉన్నది?

ఏ అంగంలో ఉత్కృష్ట ద్యులోకభాగ మున్నది? || 3 ||

మంత్రము:

॑క్వ! ప్రే॑ష్పన్ దీ॒వ్యత ఉ॒ర్ధ్వో అ॒గ్నిః

॑క్వ! ప్రే॑ష్పన్ పవతే మాతరి॒శ్వా ।

యత్ర ప్రే॑ష్పన్తి రభి॒యన్త్యా॒వృతః

స్కమ్భం తం బ్రూ॒హి కత॑మః స్వి॒దేవ సః || 4 ||

పదము:

క్వ॑ । ప్ర॒క్షప్సన్ । దీ॒వ్యతే । ఉ॒ర్ధ్వః । అ॒గ్నిః ।

క్వ॑ । ప్ర॒క్షప్సన్ । పవతే । మాతరి॒శ్వా ।

యత్ర । ప్ర॒క్షప్సన్తిః । అభి॒యన్తి । ఆ॒వృతః ।

స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూ॒హి । కత॑మః । స్వి॒త్ । ఏవ । సః || 4 ||

అనువాదం:

ఉర్ధ్వాగ్ని దేనిని చూస్తూ ప్రకాశిస్తున్నాడు?

వాయువు ఎటు చూస్తూ వీచుతున్నాడు?

ఎక్కడ దృష్టి సుంచి ఈ జలప్రవాహం ప్రవహిస్తున్నది?

ఈ సర్వాధారక స్కంభుని గూర్చి నాకు తెలియజెప్పు?

ఎన్నవ వాడియన?

|| 4 ||

మంత్రము

కార్ధమాసాః ర్వఽ యన్తి మాసాః

సంవత్సరేణ సహ సంవిదానాః ।

యత్ర య స్త్యైతవో యత్రార్థవాః

స్కమ్భం తం బ్రూహి రతమః స్వదేవ సః ॥ ౧ ॥

పదము

ర్వఽ । ఆర్ధమాసాః । ర్వఽ । యన్తి । మాసాః ।

సమ్వత్సరేణ । సహ । సమ్విదానాః ।

యత్ర । యన్తి । ఋతవః । యత్ర । ఆర్థవాః ।

స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి । రతమః । స్వదేవ । ఏవ । సః ॥ ౧ ॥

అనువాదం :

పద్మములు, మాసములు, సంవత్సరములతో పాటు కలిసి

ఎక్కడెక్కడ సంచరిత మౌతున్నవి?

ఎక్కడ ఋతువులు, ఎక్కడ ఋతుసముత్పన్న పదార్థం

'సంచరిస్తున్నవి?'

ఆ స్కంభున గూర్చి నాకు తెలియజెప్పు.

ఎన్నవ చా డీయన?

॥ ౧ ॥

మంత్రము :

కృత్ ప్రేష్వన్తి యువతీ విరూపే

అహోరాత్రే ద్రవతః సంవిదానే ।

యత్ర ప్రేష్పన్తి రభియన్తావః

స్కమ్భం తం బ్రూహి రతమః స్వీదేవ నః || 6 ||

పదము :

క్వఽ | ప్రేష్పన్తి ఇతి ప్రఽఈష్పన్తి |

యువతి ఇతి | విరూపే ఇతి |

విరూపే | అహోరాత్రే ఇతి |

ద్రవతః | సంవిదానే ఇతి | సమ్విదానే |

యత్ర | ప్రఽఈష్పన్తిః | అభిఽయన్తి | ఆపః |

స్కమ్భమ్ | తమ్ | బ్రూహి | రతమః | స్వీత్ | వివ | నః || 6 ||

అనువాదం :

ఏ లక్ష్మ్యాన్ని పెట్టుకొని విరుద్ధ రూపవతులు

(అహోరాత్రములు) కలసి వెదుతున్నవి?

దేనిని లక్ష్మ్యంగా చేసుకొని జలం ప్రవహిస్తున్నది?

ఆ స్కంభుని గూర్చి నాకు తెలియ జెప్పు?

|| 6 ||

మంత్రము :

యస్మై స్తన్తిష్ఠావ ప్రజాపతి-

రౌకా స్పర్వాం అధారయత్ |

స్కమ్భం తం బ్రూహి రతమః స్వీదేవ నః || 7 ||

పదము:

యస్మిన్ । స్తద్భావ । ప్రజా ౭

లోకాన్ । సర్వాన్ । అధారయత్ ।

స్కమ్ । తమ్ । బ్రూహి । తతమః । స్వీత్ । వివ । నః ॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఎవరి నాధారంగా చేసుకొని ప్రజాపతి
సర్వలోకాలను భరిస్తున్నాడు?
ఆ స్కంభుని గూర్చి నాకు తెలియజెప్ప.
ఎన్నవ చా దాయన?

॥ 7 ॥

సంక్రమ:

యత్ పరమ మవమం యచ్ఛ మధ్యమం

ప్రజాపతిః సస్మజీ విశ్వరూపమ్ ।

కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ తత్ర

య న్న ప్రావిశత్ కియత్ తత్ బభూవ

॥ 8 ॥

పదము:

యత్ । పరమమ్ । అవమమ్ । యత్ । చ । మధ్యమమ్ ।

ప్రజాపతిః । సస్మజీ । విశ్వరూపమ్ ।

కియతా । స్కమ్భః । ప్ర । వివేశ । తత్ర ।

యత్ । న । ప్రావిశత్ । కియత్ । తత్ । బభూవ

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఏది సర్వశ్రేష్ఠ మైనది? ౧. శ్రేష్ఠ మైనది?
 ఏది మధ్యమ మైనది? ౬. ఎశ్వరూపాన్ని
 ప్రజాపతి ఉత్పత్తి చేసినాడు,
 వానిలో ఈ స్కంభుడు దేనిలో ప్రవేశించినాడు?
 దేనిలో ప్రవేశించ లేదు? ఎన్నవ వా డాయన? || 8 ||

మంత్రము :

కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ భూతం
 కియద్ భవిష్య దన్వాశయేఽస్య ।
 ఏకం య దగ్గ మర్కతోక్ సహస్రధా
 కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ తత్ర || 9 ||

పదము :

కియతా । స్కమ్భః । ప్ర । వివేశ । భూతమ్ ।
 కియత్ । భవిష్యత్ । అనుఽఅశయే । అస్య ।
 ఏకమ్ । యత్ । అగ్గమ్ । అర్కతోక్ । సహస్రధా ।
 కియతా । స్కమ్భః । ప్ర । వివేశ । తత్ర || 10 ||

అనువాదం :

ఈ స్కంభుడు భూతకాలిక విశ్వంలో
 ఏ అంశంతో ప్రవేశించినాడు?
 ఎన్నవ అంశం భవిష్యత్తులో

ఉత్పన్నమయ్యే విశ్వంలో ప్రవేశిస్తుంది?
ఒక అంగం వేయి విధాల
వర్తమాన కాలంలో ప్రకటిత మైనది.
వానిలో దేనిలో స్కంభుడు ప్రవేశించినాడు?

॥ 9 ॥

పంక్తము:

యత్ర లోకాంశ్చ కోశాం
శ్చాపో బ్రహ్మ జనా విదుః ।
అస చ్చ యత్ర సచ్చాంతః
స్కమ్భం తం బ్రూహి
కతమః స్వీదేవ సః

॥ 10 ॥

పదము:

యత్ర । లోకాన్ । చ । కోశాన్ । చ ।
అపః । బ్రహ్మ । జనాః । విదుః ।
అసత్ । చ । యత్ర । సత్ । చ । అంతః ।
స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।
కతమః । స్వీత్ । ఏవ । సః

॥ 10 ॥

అనువాదం:

ఎందులొ సర్వలోకములు, కోశములు ఉన్నవి?
ఎక్కడ జలము, బ్రహ్మ ఉన్నవి?

వానిని లోకు లెలా తెలుసుకుంటున్నారు?
 నత్తు, అనత్తు ఎక్కడ మిళితము లౌతున్నవి?
 ఆ స్కంధుని గురించి నాకు విశదీకరించు.
 ఎన్నవ వా డాయన?

॥ 10

మంత్రము:

యత్ర తపః పరాశ్రమ్య
 వ్రతం ధారయ త్యుత్తరమ్ ।
 ఋతం చ యత్ర శ్రద్ధా
 దాపో బ్రహ్మ సమాహితాః
 స్కమ్భం తం బ్రూహి
 కతమః స్వీదీవ సః

॥ 11

పదము:

యత్ర । తపః । పరాశ్రమ్య ।
 వ్రతమ్ । ధారయతి । ఉత్తరమ్ ।
 ఋతమ్ । చ । యత్ర । శ్రద్ధా । చ ।
 అపోః । బ్రహ్మ । సమ్ ఆహితాః ।
 స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।
 కతమః । స్వీత్ । ఏవ । సః

॥ 11

అనువాదం :

ఏ ఆధారంతో పరాక్రమించి తపస్సు
ఉచ్చతర వ్రతమును పాలిస్తున్నది?
ఎక్కడ వ్రతము, శ్రద్ధ, జలములు, బ్రహ్మ
సమాహితములై ఉన్నవి?
ఆ సర్వాధార స్కంభుని గూర్చి నాకు వివరించు.
ఎన్నవ వాడాయన?

॥ 11 ॥

మంత్రము :

యస్మిన్ భూమి రస్తరిక్షం
ద్యౌ ర్యస్మి న్నధాహితా ।
యత్రాగ్ని శృన్ధ్రమాః సూర్యో
వాత స్తిష్ఠ త్యార్పితాః
స్కమ్భం తం బ్రూహి
కతమః స్వదేవ సః

॥ 12 ॥

పదము :

యస్మిన్ । భూమిః , అస్తరిక్షమ్ ।
ద్యౌః । యస్మిన్ । అధి । ఆహితా ।
యత్ర । అగ్నిః । శృన్ధ్రమాః । సూర్యః ।
వాతః । తిష్ఠన్తి । అర్పితాః ।

స్కమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

తతమః । స్విత్ । ఏవ । సః

అనువాదం :

ఎందులో భూమి, అంతరిక్షం, ద్యులోకం

అథ్యాహితములై ఉన్నవి?

ఎక్కడ అగ్ని, చంద్రుడు, సూర్యుడు, వాయువు

అశ్రయించి ఉన్నాడు?

ఆ స్కంభుని గురించి నాకు తెలియజెప్పు.

ఎన్నవ వా డాయన?

మంత్రము :

యస్య త్రయస్త్రింశద్ దేవా

అగ్నే సర్వే సమాహితాః ।

స్కమ్ తమ్ బ్రూహి

తతమః స్విదేవ సః

పదము :

యస్య । త్రయః ౨ త్రింశత్ । దేవాః ।

అగ్నే । సర్వే । సమ్ ౨ ఆహితాః ।

స్కమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

తతమః । స్విత్ । ఏవ । సః

అనువాదం :

ఎవని అంగంలో ముప్పై ముగ్గురు దేవతలు
సమాహితులై ఉన్నారో,
ఆ స్కంధుని గురించి నాకు తెలియజెప్పు.
ఎన్నవ పాదాయన?

॥ 13 ॥

కుంభము :

యత్ర ఋషయః ప్రథమజా
ఋచః సామ యజుర్మహి ।
ఏకర్షి ర్యస్మిన్నార్పితః
స్కమ్భం తం బ్రూహి
కతమః స్వదీవ నః

॥ 14 ॥

పదము :

యత్ర । ఋషయః । ప్రథమజాః ।
ఋచః । సామ । యజుః । మహి ।
ఏకఋషిః । యస్మిన్ । ఆర్పితః ।
స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।
కతమః । స్వీత్ । ఏవ । నః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఎక్కడ ప్రథమజు లైన ఋషులు,
ఋక్సామ యజుర్వేదములు, అథర్వవేదము ఉన్నవి?
ఎవరిపై ఒక ముఖ్య-ఋషి ఆధారపడి ఉన్నాడు?
ఆ స్కంభుని గూర్చి నాకు తెలియజెప్పు.
ఎన్నవ వా డాయన?

॥ 1 ॥

మంత్రము :

యత్రామృతం చ మృత్యుశ్చ

పురుషేఽధి సమాహితే ।

సముద్రో యస్య నాడ్యః ।

పురుషేఽధి సమాహితాః

స్కమ్మం తం బ్రూహి

రతమః స్వీదేవ సః

॥ 15 ॥

పదము :

యత్ర । అమృతమ్ । చ । మృత్యుః । చ ।

పురుషే । అధి । సమాహితే ఇతి సమ్ఽఆహితే ।

సముద్రః । యస్య । నాడ్యః ।

పురుషే । అధి । సమ్ఽఆహితాః ।

స్కమ్మమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

రతమః । స్వీత్ । ఏవ । సః

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఏ పురుషునిలో అమృతత్వము, మృత్యువు
సమాహితము లైనవి?
దేని నాడ లు నముదములు?
ఏ పురుషుని శరీరంలో అవి ఉన్నవి?
అ స్కాంధుని గూర్చి నాకు వివరించు.
ఎన్నవ నా దాయన?

॥ 15 ॥

మంత్రము :

యన్యో చతస్రః ప్రపదిశో
నాద్యోఽపిష్ఠన్తి ప్రథమాః ।
యజ్ఞో యత్ర పరాక్రాంతః
స్కమ్భం తం బ్రూహి
రతమః స్వీదేవ నః

॥ 16 ॥

పదము :

యన్యో చతస్రః ప్రపదిశోః ।
నాద్యోఽపిష్ఠన్తి ప్రథమాః ।
యజ్ఞః యత్ర పరాక్రాంతః ।
స్కమ్భమ్ తమ్ బ్రూహి ।
రతమః స్వీద్ ఏవ నః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

నాలుగు ప్రధాన దిక్కులు ఎవని నాడీ రూపంలో ఉన్నవి?
 ఎక్కడ యజ్ఞం పరాశ్రమిస్తున్నది?
 ఆ స్కంభుని గూర్చి నాకు వివరించు.
 ఎన్నచ వా డాయన ?

॥ 16

మంత్రము :

యే పురుషే బ్రహ్మ విదుః
 స్తే విదుః పరమేష్ఠినమ్ ।
 యో వేద పరమేష్ఠినం
 యశ్చ వేద ప్రజాపతిమ్ ।
 జ్యేష్ఠం యే బ్రాహ్మణం విదుః
 స్తే స్కమ్భు మనుసంవీదుః

॥ 17 ॥

పదము :

యే । పురుషే । బ్రహ్మ । విదుః ।
 తే । విదుః । పరమేష్ఠినమ్ ।
 యః । వేద । పరమేష్ఠినమ్ ।
 యః । చ । వేద । ప్రజాపతిమ్ ।
 జ్యేష్ఠమ్ । యే । బ్రాహ్మణమ్ । విదుః ।
 తే । స్కమ్భుమ్ । అనుసంవీదుః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

విపుగుములు బ్రహ్మను తెలుసుకొన్న వారో
 వారికి పరమేష్ఠిని గూర్చి కూడా తెలుసు.
 ఎవనికి పరమేష్ఠిని గూర్చి తెలుసునో,
 ఎవనికి ప్రజాపతిని గూర్చి తెలుసునో,
 ఎవనికి త్రేష్ఠ బ్రాహ్మణుని గూర్చి తెలుసునో
 వారికి ఆ స్కంధుని గూర్చి బాగా తెలుసును.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

యస్య శిరో వైశ్వానర-

శ్చక్షు రక్షీరసోఽభవన్ ।

అజ్ఞాని యస్య యాతవః

స్కమ్భం తం బ్రూహి

కతమః స్విదీవ సః

॥ 18 ॥

పదము .

యస్య । శిరో । వైశ్వానరః ।

చక్షుః । అక్షీరసః । అభవన్ ।

అజ్ఞాని । యస్య । యాతవః ।

స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

కతమః । స్విత్ । ఏవ । సః

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఎవరి శిరము వైశ్వానరాగ్నియో,
 ఎవని కన్నులు అంగిరసములో,
 ఎవని అంగములు రాక్షసులో ఆ స్కంభుని గూర్చి బెప్పు,
 ఎన్నవ వా డాయన?

॥ 18 ॥

మంత్రము :

యస్య బ్రహ్మ ముఖ మాహు

ర్జిహ్వం మధురకా ముత ।

విరాజ మాధో యస్యాహుః

స్కమ్భం తం బ్రూహి

కతమః స్వదేవ సః

॥ 19 ॥

పదము :

యస్య । బ్రహ్మ । ముఖమ్ । ఆహుః ।

ర్జిహ్వమ్ । మధురకామ్ । ఉత ।

విరాజమ్ । ఆధః । యస్య । ఆహుః ।

స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

కతమః । స్వత్ । ఏవ । సః

॥ 19 ॥

అనువాదం :

ఎవరి ముఖాన్ని బ్రహ్మగా దెచ్చారో,
ఎవరి బిహ్వను మధుకశ అంటారో,
దేని దుష్టాశయం (పొదుగు) విరాట్స్వరూపమో,
ఆ స్కంధుని గూర్చి చెప్పు.
ఎన్నవ వా డాయన ?

॥ 19 ॥

మంత్రము :

యస్మా ద్భవో అహితక్షన్
యజ్ఞ ర్యస్మా దహితక్షన్ ।
సామాని యస్య లోమా
న్యథర్వాఽఙ్గిరసో ముఖం
స్కమ్భం తం బ్రూహి
కతమః స్వదేవ సః

॥ 20 ॥

పదము :

యస్మాత్ । ఋచః । అవఽఅతక్షన్ ।
యజ్ఞః । యస్మాత్ । అవఽఅతక్షన్ ।
సామాని । యస్య । లోమాని ।
అథర్వాఽఙ్గిరసః । ముఖమ్ ।

స్కమ్మమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

కతనుః । స్వీత్ । ఏవ । సః

॥ 20 ॥

అనువాదం:

వేని నుంచి ఋక్కులు ఏర్పడినవో,

వేని నుంచి యజుస్సు ఏర్పడినదో,

వేని లోమములు సామములో,

వేని ముఖం అథర్వ, ఆంగిరసులో,

ఆ స్కంధుని గూర్చి చెప్పు. ఎన్నవ వా డాయన ? ॥ 20 ॥

మంత్రము:

అసద్భామ్ ప్రతిష్ఠస్త్రిమ్

పరమ్ మివ జనా విదుః ।

ఐతో స స్మన్యస్తేఽవరే

యే తే శాఖా ముపాసతే

॥ 21 ॥

పదము:

అసత్ 2 శాఖామ్ । ప్రతిష్ఠస్త్రిమ్ ।

పరమ్ 2 మివ । జనాః । విదుః ।

ఐతో ఇతి । సత్ । మన్యస్తే । అవరే ।

యే । తే । శాఖామ్ । ఉప 2 అసతే

॥ 21 ॥

అనువాదం :

అసత్తు నుంచి ఉత్పన్న మైన ఒక స్థిర కాళి ఉన్నది.
దానిని మనుష్యులు పెరమ శ్రేష్ఠ తత్త్వంగా భావిస్తారు.
ఇతరులు దానిని సత్తుగా భావిస్తారు.
ఆ కాళిను వారు ఉపాసిస్తారు.

॥ 21 ॥

పంక్తము :

యత్రాదికాశ్చ రుద్రాశ్చ

వసవశ్చ సమాహితాః ।

భూతం చ యత్ర భవ్యం చ

సర్వే లోకాః ప్రతిష్ఠితాః

స్కమ్భం తం బ్రూహి

రతమః స్వదేవ సః

॥ 22 ॥

పదము :

యత్ర । అదికాశ్చ । చ । రుద్రాః । చ ।

వసవః । చ । సమ్ అహితాః ।

భూతమ్ । చ । యత్ర । భవ్యమ్ । చ ।

సర్వే । లోకాః । ప్రతిష్ఠితాః ।

స్కమ్భమ్ । తమ్ । బ్రూహి ।

రతమః । స్వత్ । ఏవ । సః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఎక్కడ అదిత్యుడు, రుద్రుడు, వసువులు
సమాహితులై ఉన్నారో,
ఎక్కడ భూత భవిష్య ద్వర్తమానములు ఉన్నవో,
ఎక్కడ సర్వలోకములు ప్రతిష్ఠితములై ఉన్నవో,
ఆ సర్వాధారభూత స్కంధుని గూర్చి చెప్పు.
ఎన్నవ వా డాయన?

॥ 22

మంత్రము :

యస్య త్రయస్త్రింశద్ దేవా
నిధిం రక్షన్తి సర్వదా ।
నిధిం త మద్య కో వేద
యం దేవా అభిరక్షథ

॥ 23

పదము :

యస్య । త్రయః ౨౩త్రింశత్ । దేవాః ।
నిధిమ్ । రక్షన్తి । సర్వదా ।
నిధిమ్ । తమ్ । అద్య । కః । వేద ।
యమ్ । దేవాః । అభిరక్షథ

॥ 23

అనువాదం :

మున్నె ముగ్గురు దేవతలు ఎవరి నిధిని
సర్వదా రక్షిస్తుంటారో,
ఓ దేవా! నీవు దేనిని రక్షిస్తుంటావో,
ఆ నిధిని ఇప్పుడు ఎవ రెరుగుదురు?

॥ 23

పంక్తము

యత్ర దేవా బ్రహ్మవిదో

బ్రహ్మ జ్యేష్ఠ ముపాసతే ।

యో వై తాన్ విద్యాత్ ప్రతిక్షం

న బ్రహ్మ వేదితా స్యాత్

॥ 24 ॥

పదము

యత్ర । దేవా । బ్రహ్మవిదో ।

బ్రహ్మ । జ్యేష్ఠమ్ । ఉపాసతే ।

యః । వై । తాన్ । విద్యాత్ । ప్రతిక్షమ్ ।

న । బ్రహ్మ । వేదితా । స్యాత్

॥ 24 ॥

అనువాదం ।

ఎక్కడ బ్రహ్మవేత్తలు జ్యేష్ఠ బ్రహ్మను

ఉపాసిస్తుంటారో, వారు నిశ్చయముగా

వానిని ప్రత్యక్షంగా తెలుసుకోగలరు.

అలా తెలుసుకున్నవాడు బ్రహ్మ అవుతాడు.

॥ 24 ॥

పంక్తము

బృహస్పతి నామ తే దేవా

యేన సతః పరం జిజ్ఞాసే ।

అథర్వ. iv 42

ఏకం తదగ్లం స్కమ్మస్యా-

సదాహుః పరో జనాః

॥ 20

పదము :

బృహత్తః । నామ । తే । దీవాః ।

యే । అసతః । పరి । జజ్ఞిరే ।

ఏకమ్ । తత్ । అగ్లమ్ । స్కమ్మస్య ।

అసత్ । ఆహుః । పరః । జనాః

॥ 21

అనువాదం :

అ దేవతలు ప్రసిద్ధులు.

ఎవరు అసత్తు నుంచి ఉత్పన్న మైనారో,

వారు స్కంభుని ఒక అంగమై ఉన్నారు.

జ్ఞానులు వానిని అసత్తుగా శ్రేష్ఠ మైన వానిగా పేర్కొంటారు

॥ 22

మంత్రము :

యత్ర స్కమ్మః ప్రజనయన్

పురాణం వ్యవర్తయత్ ।

ఏకం తదగ్లం స్కమ్మస్య

పురాణ మనుసంపద్యః

॥ 23

పదము:

యత్ర । స్కమ్భః । ప్రజనయన్ ।

పురాణమ్ । విజృంభయత్ ।

ఏకమ్ । తత్ । అజమ్ । స్కమ్భస్య ।

పురాణమ్ । అనుసంవీదుః

॥ 26 ॥

అనువాదం:

ఎక్కడ స్కంభోత్పత్తి జరిగినదో,
పురాణములు ఎక్కడి నుంచి వివర్తితము లైనవో,
అలాంటి స్కంభునకు చెందిన ఏకాంగమును
పురాణ మైన దానినిగా ఎరుగుదురు.

॥ 26 ॥

మంత్రము:

యస్య త్రయస్త్రింశద్ దేవా

అజ్ఞే గాత్రా విభేజిరే ।

తాన్ వై త్రయస్త్రింశ ద్దేవా-

నేకే బ్రహ్మవిదో విదుః

॥ 27 ॥

పదము:

యస్య । త్రయఃత్రింశత్ । దేవాః ।

అజ్ఞే । గాత్రా । విభేజిరే ।

కాన్ | పై | త్రయః ॥ త్రింశత్ | దేవాన్ |

ఏకే | బ్రహ్మవిదః | విదుః

అనువాదం,

ఎవని శరీరంలో, అవయవాలలో
ముప్పై ముగ్గురు దేవతలు విభక్తులై ఉన్నారో,
ఆ ముప్పై ముగ్గురు దేవతలను,
ఏక బ్రహ్మవిదులు ఎరుగుదురు.

మంత్రము:

హిరణ్యగర్భం పరమ

మనత్యద్యం జనా విదుః |

స్కమ్భ స్తదగ్రే ప్రాసేష్వ

ద్ధిరణ్యం లోకే అన్తరా

పదము:

హిరణ్యగర్భమ్ | పరమమ్ |

అనతిఉద్యమ్ | జనాః | విదుః |

స్కమ్భః | తత్ | అగ్రే | ప్ర | అసేష్వత్ |

హిరణ్యమ్ | లోకే | అన్తరా

అనువాదం.

జనులు హిరణ్యగర్భుని పరమశ్రేష్ఠునిగా ఎరుగుదురు.
లోకాంతరంలో మొదట సర్వాధార మైన శక్తి ఉన్నది.
అది హిరణ్యగర్భంగా నిర్మిత మైనది.

మంత్రము :

స్క॒మ్మే॒ లో॒కాః స్క॒మ్మే॒ తపః॑

స్క॒మ్మే॒ఽధ్య॒త మా॑హితమ్ ।

స్క॒మ్మే॒ త్వా వేద॑ ప్రత్యక్ష-

మి॒న్ద్రే సర్వం॑ సమా॑హితమ్

॥ 29 ॥

వదము.

స్క॒మ్మే॒ । లో॒కాః । స్క॒మ్మే॒ । తపః॑ ।

స్క॒మ్మే॒ । అధి॑ । ఋతమ్ । ఆ॒హితమ్॑ ।

స్క॒మ్మే॒ । త్వా । వేద॑ । ప్రతి॒ఽక్షమ్॑ ।

ఇ॒న్ద్రే । సర్వమ్॑ । సమ్॒ఽహితమ్॑

॥ 29 ॥

అనువాదం :

స్కంధం సర్వలోకములకు ఆధారభూత మైనది.

దాని మీద ఆధారపడి లోకము లన్ని ఉన్నవి.

అందులోనే తపస్సు ఉన్నది.

దాని మీదనే ఋతం ఆధారపడి ఉన్నది.

ఓస్కంభా ! నేను నిన్ను ప్రత్యక్షంగా ఎరుగుదును.

నీలోనే సర్వమూ సమాహితమై ఉన్నది.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

ఇ॒న్ద్రే లో॒కా ఇ॒న్ద్రే తప॑

ఇ॒న్ద్రేఽధ్య॒త మా॑హితమ్ ।

ఇంద్రం త్వ వేద ప్రత్యక్షం

స్కమ్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్

॥ 1

పదము :

ఇంద్రే । లోకాః । ఇంద్రే । తవ ।

ఇంద్రే । అధి । ఋతమ్ । ఆఽహితమ్ ।

ఇంద్రమ్ । త్వ । వేద । ప్రతిఽష్ఠితమ్ ।

స్కమ్మే । సర్వమ్ । ప్రతిఽష్ఠితమ్

॥ 2

అనువాదం :

ఇంద్రునిలో తపస్సు, ఋతము నిహితములై ఉన్నవి.

ఓ ఇంద్రా ! నన్ను నేను ప్రత్యక్షంగా ఎరుగుదును.

స్కంధుని యందే సర్వమూ ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది. ॥ 2

మంత్రము :

నామ నామ్నా జోహవీతి

పురా నూర్యాక్ పురోవసః ।

యదజః ప్రథమం సంబభూవ

స హ తత్ స్వరాజ్య మియాయ

యస్మా న్నాన్యత్ పర మస్తే భూతమ్

॥ 31

పదము :

నామ¹ । నామ్నా² । జోహపీతి ।

పురా¹ । సూర్యాత్² । పురా³ । ఉషసః⁴ ।

యత్¹ । అజః² । ప్రథమమ్³ । సమ్⁴ ౭ బభూవ⁵ ।

సః¹ । హ² । తత్³ । స్వ⁴ ౭ రాజ్యమ్⁵ । ఇయాయ⁶ ।

యస్మాత్¹ । న² । అన్యత్³ । పరమ్⁴ । అస్తీ⁵ । భూతమ్⁶ ॥ 31 ॥

అనువాదం :

సూర్యుని కంటె ముందు, ఉషస్సు కంటె ముందు

ఈశ్వర యశోగానం జరుగుతున్నది.

ఎప్పుడు యజ్ఞం ప్రథమంలో సముద్భూత మైనదో,

అప్పుడే అది స్వారాజ్యమును పొందినది.

దాని కంటె అన్య మైన గొప్పది మరొకటి లేదు. ॥ 31 ॥

పంక్తము :

యస్య¹ భూమిః² ప్రమా³ ౭

స్తరిక్ష¹ ముతోదరమ్² ।

దివం¹ యశ్చ² త్రై³ మూర్ధానం⁴

తస్మై¹ జ్యేష్ఠాయ² బ్రహ్మ³ డే⁴ నమః⁵ ॥ 32 ॥

పదము :

యస్య¹ । భూమిః² । ప్ర³ ౭ మా⁴ ।

అస్తరిక్షమ్¹ । ఉత² । ఉదరమ్³ ।

దివమ్ । యః । చత్రే । మూర్ధానమ్ ।

తస్మై । జ్యేష్ఠాయ । బ్రహ్మణే । నమః

॥ 32 ॥

అనువాదం :

దాని భూమి ప్రమ (సత్యజ్ఞానము). దాని ఉదరం అంతరిక్షం.
ద్యులోకం దాని శీర్షం.

అలాంటి జ్యేష్ఠ బ్రహ్మకు నమస్కారం.

॥ 32 ॥

పంచమః ।

యస్య సూర్య శ్చక్షుః

శ్చన్ద్రమాశ్చ పునర్దవః ।

అగ్నిం య శ్చక్ర ఆస్యం ।

తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః

॥ 33 ॥

పదమః ।

యస్య । సూర్యః । చక్షుః ।

చన్ద్రమాః । చ । పునఃఽనవః ।

అగ్నిమ్ । యః । చత్రే । ఆస్యమ్ ।

తస్మై । జ్యేష్ఠాయ । బ్రహ్మణే । నమః

॥ 34 ॥

అనువాదం :

ఎవరికి సూర్యుడు నేత్రమో, పునః పునః చంద్రుడు
నవనవో నృపితుడై ఆ టాడో, ఎవరు అగ్నిని వదనముగా
చేసుకున్నాడో ఆ జ్యేష్ఠ బ్రహ్మకు నమస్కారం.

॥ 34 ॥

మంత్రము :

యస్య వాతః ప్రాణాపానౌ

చక్షు రజ్జీరసోఽభవన్ ।

దిశో యశ్చక్రే ప్రజ్ఞానీ-

తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః

॥ 34 ॥

పదము :

యస్య । వాతః । ప్రాణాపానౌ ।

చక్షుః । అజ్జీరసః । అభవన్ ।

దిశః । యః । చక్రే । ప్రజ్ఞానీః ।

తస్మై । జ్యేష్ఠాయ । బ్రహ్మణే । నమః

॥ 34 ॥

అనువాదం :

వేనికి ప్రాణాపానములు వాయువులో,

నేత్రము అంగిరసులో,

దిక్కులు ప్రజ్ఞాసాధనములో,

ఆ జ్యేష్ఠ బ్రహ్మకు నమస్కారం.

॥ 34 ॥

మంత్రము :

స్కమ్నో దాధార ద్యాహృతివీ శభే

ఇమే స్కమ్నో దాధా రోర్వస్తరిక్షమ్ ।

స్కమ్నో దాధార ప్రదిశః ష డుర్విః

స్కమ్న ఇదం విశ్వం భువన మా వివేశ || 35 ||

పదము:

స్కమ్నః । దాధార । ద్యావాపృథివీ ఇతి । ఇథే ఇతి ।

ఇమే ఇతి । స్కమ్నః । దాధార । ఇరు । అంతర్విక్షమ్ ।

స్కమ్నః । దాధార । ప్రదిశః । షద్ । ఉర్విః ।

స్కమ్నో ఇదమ్ । విశ్వమ్ । భువనమ్ । ఆ । వివేశ || 35 ||

అనువాదం:

స్కంభం ద్యావాపృథ్వలను భరిస్తున్నది.

స్కంభం విస్తృత మైన అంతరిక్షాన్ని మోస్తున్నది.

ఈ స్కంభమే ఆరు ప్రధాన దిక్కులను ధరించినది.

ఇదే సర్వ భువనములలోనూ ప్రవేశించి ఉన్నది. || 35 ||

సంక్రమ:

యః శ్రమాత్ తపనో జాతో

లోకా నైర్వా నైమానశే ।

నోమం యశ్చక్రే కేవలం

తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మదే నమః

పదము.

యః । శ్రమాత్ । తపసః । బాతః ।

లోకాన్ । సర్వాన్ । సమీకృతనశే ।

నోమమ్ । యః । చక్రే । శేవలమ్ ।

తస్మై । జ్యేష్ఠాయ । బ్రహ్మదే । నమః

॥ 36 ॥

అనువాదం.

తపశ్శ్రమ చైత్ర ఆవిష్కృతమై
సర్వలోకములను వ్యాపించి, శేవలం
నొముని ఏకైక ఉత్తమ బౌద్ధ యాపంగా
చేసిన ఆ జ్యేష్ఠ బ్రహ్మకు నమస్కారం.

॥ 36 ॥

మంత్రము.

కథం వాతో శేలయతి

కథం న రమతే మనః ।

తి మావః సత్యం ప్రేష్పన్తి

శ్చేలయన్తి కదా చన

॥ 37 ॥

పదము.

కథమ్ । వాతః । న । ఇలయతి ।

కథమ్ । న । రమతే । మనః ।

కిమ్ । అపః । సత్యమ్ । ప్ర॒త॒తః॑స్స॒స్తిః ।

న । ఇ॒ల॒య॒న్తి॒ । క॒దా॒ । చ॒న

॥ 37 ॥

అనువాదం ।

పాయువు స్థిరంగా ఉండ దెందువల్ల ?
మనస్సు ఎందుకు సంతుష్టమై ఉండదు ?
సత్య ప్రాప్తిని ఇచ్చగించే ఉదకములు
స్థిరంగా ఉండ వెందుకు ?

॥ 37 ॥

మంత్రము :

మహాద్ యక్షం భువనస్య మధ్యే

తవసి క్రాంతం సరిలస్య పృష్ఠే ।

తస్మిన్ భ్రయస్తే య ఉ శే చ దీవా

వృక్షస్య స్కన్ధః పరిత ఇవ శాఖాః

॥ 38 ॥

పదము :

మహాత్ । యక్షమ్ । భువనస్య । మధ్యే ।

తవసి । క్రాంతమ్ । సరిలస్య । పృష్ఠే ।

తస్మిన్ । భ్ర॒య॒స్తే । యే । ఉ॒ం । ఇ॒తి॒ । శే । చ॒ । దీ॒వాః ।

వృ॒క్షస్య॑ । స్క॒న్ధః॑ । ప॒రి॒తః॑ । ఇ॒వ । శా॒ఖాః॑

॥ 38 ॥

అనువాదం :

శుభిన మధ్యంలో ఒక గొప్ప యత్నం ఉన్నాడు.
అధిక ఆపాన్ని కల్పించి ప్రాంతాన్ని
జలం పుష్కలాగంలో ఉన్నాడు.
అయిన నాశ్రయించి కొందరు దీవతలు ఉన్నారు.
ఒక స్థల స్కంధాన్ని ఆశ్రయించి
చుట్టూ కాని అన్నట్టుగా వారున్నారు.

॥ 38 ॥

మంత్రము :

యస్మై హస్తాభ్యాం పాదాభ్యాం

వాదా శ్రోత్రేణ చక్షుషా ।

యస్మై దేవాః సదా బలిమ్

వ్రతయచ్ఛన్తి విమితేమితం స్కమ్భం

తం వ్రూహి రతనుః స్వదేవ సః

॥ 38 ॥

పదము :

యస్మై । హస్తాభ్యామ్ । పాదాభ్యామ్ ।

వాదా । శ్రోత్రేణ । చక్షుషా ।

యస్మై । దేవాః । సదా । బలిమ్ ।

వ్రతయచ్ఛన్తి । విమితే । అమితమ్ । స్కమ్భమ్ ।

తమ్ । వ్రూహి । రతనుః । స్వదేవ । ఏవ । సః

॥ 38 ॥

అనువాదం :

దేతులు, కాళ్ళు, వాక్కు, శ్రోత్రము, చక్షువులు
దేవతలు అపరిమిత మైన ఉపహారంతో
ఎందుకు వానికి ప్రోద్బలం చేస్తున్నారు?
దీనికి సర్వాధార మైనది స్కంభశ్శమని చెప్పి,
అది ఎన్నవదో కూడా చెప్పండి.

॥ 39 ॥

మంత్రము :

అప తస్య హతం తమో
వ్యావృత్తః స పివన్తా ।
సర్వాది తస్మిన్ జ్యోతింషి
యాని త్రిది ప్రజాపతౌ

॥ 40 ॥

పదము:

అప । తస్య । హతమ్ । తమః ।
విఽవృత్తః । సః । పివన్తా ।
సర్వాది । తస్మిన్ । జ్యోతింషి ।
యాని । త్రిది । ప్రజాపతౌ

॥ 40 ॥

అనువాదం :

దాని అజ్ఞానం అపకృత మైనది.
పాపంతో వ్యావృత మైనది.
ఏమూడు జ్యోతు లైతే ఉన్నవో,
అవన్నీ ఆ ప్రజాపతిలోనే ఉన్నవి.

॥ 40 ॥

మంత్రము :

యో వేతసం హిరణ్యయం

తిష్ఠంతం సలిలే వేద ।

స వై గుహ్యః ప్రజాపతిః

॥ 41 ॥

పదము :

యః । వేతసమ్ । హిరణ్యయమ్ ।

తిష్ఠంతమ్ । సలిలే । వేద ।

సః । వై । గుహ్యః । ప్రజాపతిః

॥ 41 ॥

అనువాదం :

సలిలంలో హిరణ్యయ మైన నాచుగా ఉన్న దానిని

ఎరిగిన వాడే గుహ్యప్రజాపతి అవుతున్నాడు.

॥ 41 ॥

మంత్రము :

తన్య మేకే యువతీ విరూపే

అభ్యాక్రామం వయతః షడ్మయాఖమ్ ।

ప్రాన్యా తన్తూం స్తిరతే ధత్తే అన్యా

నాప వృజ్ఞాతే న గమాతో అస్తమ్

॥ 42 ॥

పదము :

తన్యమ్ । ఏకే ఇతి । యువతీ ఇతి । విరూపే ఇతి విరూపే ।

అభి2ఆక్రామమ్ । వయతః । షడ్2మయాఖమ్ ।

ప్ర॥ అన్యా॥ తన్తున్॥ తిరతే॥ ధత్తే॥ అన్యా॥

న॥ అవ॥ వృజ్ఞాతే॥ ఇతి॥ న॥ గమాత॥ అన్తమ్॥ || 42 ||

అనువాదం:

ఇద్దరు విరుద్ధ రూపవతులు, ఆరు మయూఖములు గల
గూడును అల్లుతున్నారు.

అందులో ఒకటి దాదాలను తీస్తూ ఉంటుంది.

ఇంకొకటి అల్లుతుంటుంది.

వాటికి విశ్రాంతి లేదు

ఈ అల్లిక ఎన్నటికీ ముగియదు.

|| 42 ||

మంత్రము:

తయో రహం పరిన్మక్యన్తోరివ

న వి జానామి యతరా పరస్తాత్

పుమా నేనద్ వయ త్మద్గృణత్తి

పుమా నేనద్ వి జభా రాధి నాశే

|| 43 ||

పదము:

తయోః॥ అహమ్॥ పరిన్మక్యన్తోరివ॥

న॥ వి॥ జానామి॥ యతరా॥ పరస్తాత్॥

పుమాన్॥ వినత్॥ వయతి॥ ఉత్॥ గృణత్తి॥

పుమాన్॥ వినత్॥ వి॥ జభార అధి॥ నాశే

|| 43 ||

అనువాదం:

సర్వకీమణుల వలె వా రిద్దరిలో ఎవరు
అపలి వారో నాకు తెలియదు
దీనిని ఒక పుగుసుడి అల్లుతున్నాడా?
ఇంకొకడు దీనిని నిలుపుతున్నాడా?
స్వర్గంలో దీనిని నిలబెట్టుతున్నాడా?

॥ 43 ॥

పంక్తము.

ఇమే మయూఖా ఉప తస్తభు ర్ధివం
సోమాని చక్ర స్తరరాణి వాతవే

॥ 44 ॥

పదము

ఇమే । మయూఖాః । ఉప । తస్తభుః । దివమ్ ।
సోమాని । చక్రః । తరరాణి । వాతవే

॥ 44 ॥

అనువాదం:

ఈ మయూఖములు ద్యులోకాన్ని ఆక్రమించి ఉన్నవి.
సోమమును అల్లుతున్నై తంతుజాలము ఎలా
సిద్ధ మౌతున్నది?

॥ 44 ॥

ఇది ఏడవ సూక్తం.

సూక్తం - 8

ఋషిః కుత్సురు॥ దేవతః ఆద్యార్కమ్॥ భందస్సుః 1 ఉపరిష్టాద్ విరాడ్
 బృహతీః 2 బృహతీగర్వాఽనుష్టుప్ : 3, 4, 8, 9, 13, 18-18 24, 28, 35, 38,
 40, 44 త్రిష్టుప్ : 5 టరిగనుష్టుప్ : 8, 14, 18-21, 28, 26, 28, 31-34, 37,
 38, 41, 43 అనుష్టుప్ : 7 పరాబృహతీః 10 అనుష్టుప్తర్కా త్రిష్టుప్ : 11
 జగతీః 12 పురోబృహతీః త్రిష్టుప్తర్కాఽఽర్షీ పంచీ 15, 27 టురిగ్బృ
 హతీః 22 పురశష్టిక్ : 28 ద్విష్టుప్తర్కాఽనుష్టుప్ : 30 టురిక్ త్రిష్టుప్,
 30 బృహతీగర్వా త్రిష్టుప్ : 42 (త్రిపదా) విరాడ్ గాయత్రీ॥
 మంత్రములు: ॥ 44 ॥

వినియోగం:- ఇది కూడా సకమ్యదేవతాక మైన సూక్తమే. దీనిలో కూడా
 సకమ్యుని జ్యేష్ఠత్వము, శ్రేష్ఠత్వము, సర్వాశ్రయ భూతత్వము
 వర్ణితమైనవి.

మంత్రము:

యో భూతం చ భవ్యం చ

సర్వం యశ్చాధితిష్ఠతి ।

స్వీర్యస్య చ శేవలం తస్మై

జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మదే నమః

॥ 1 ॥

పదము:

యః । భూతమ్ । చ । భవ్యమ్ । చ ।

సర్వమ్ । యః । చ । అధితిష్ఠతి ।

స్వీర్యః । యస్య । చ । శేవలమ్ । తస్మై ।

జ్యేష్ఠాయ । బ్రహ్మదే । నమః

॥ 1 ॥

మంత్రము:

ఐ॒న్రీ॒ హ॒ ప్ర॒జా॒ అ॒త్యాయ॒ మాయన్

స్య॑న్యా॒ అర్క॒ మభి॑తో॒ విశ॒న్త ।

ఋ॒హన్ హ॒ తస్మా॒ రజ॑నో వి॒మానో

హ॒రితో హ॒రిదీ॒ రా వి॒వేశ

॥ ౩ ॥

పదము:

ఐ॒న్రీ॒ హ॒ ప్ర॒జా॒ అ॒తి॒త్యాయమ్॑ । ఆ॒యన్ ।

ని । అ॒న్యాః । అ॒ర్కమ్ । అ॒భి॑తః । అ॒విశ॒న్త ।

ఋ॒హన్ । హ॒ త॒స్మా । ర॒జ॑నః । వి॒మా॒నః ।

హ॒రి॒తః । హ॒రి॒దీః । ఆ॒ వి॒వే॒శ

॥ ౩ ॥

అనువాదం:

మూడు రకాల ప్రజలు అతిక్రమణం చేసి ఉన్నారు.

ఒక రకం సత్యగుణ ప్రజ నూర్చుని పొందినది.

రెండవ రకం రజఃపూరిత మైన ప్రజ రజోలోకంలో ఉన్నది.

మూడవ రకం హరిద్వర్ణంలో ప్రవేశించి ఉన్నది.

॥ ౩ ॥

మంత్రము:

ద్వా॒దశ॑ ప్ర॒థయ॑ శ్చ॒క్ర మే॒కం

త్రి॒ది న॒భ్యాని॒ క ఉ॒ త ద్వి॒కేత॑ ।

తత్రాహతా త్రిదీ శతాని శక్ష్మవః

షష్టిశ్చ భీలా అవిచాచలా యే

॥ 4 ॥

పదము :

ద్వాదశః ప్రపదయః చక్రమ్ ఏకమ్ ।

త్రిదీ నభ్యాని కః ఓం ఇతి తత్ చిరేత ।

తత్ర ఆహతాః త్రిదీ శతాని శక్ష్మవః ।

షష్టిః చ భీలాః అవిచాచలాః యే

॥ 4 ॥

అనువాదం.

పండ్రెండు ఆకులు, ఒక చక్రము,

మూడు నాభులు - వీని అంతర్యం తెలిసిన వారెవరు?

ఆ చక్రంలో మూడు వందల ఆరు చీలలు కొట్టి ఉన్నవి.

అవి కదల్చుగలవి కాదు.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

ఇదం సవిత ర్వి జానీహి

షడ్ యమా ఏక ఏకజః ।

తస్మిన్ హవిత్వ మిచ్ఛన్తే

య ఏషా మేక ఏకజః

॥ 5 ॥

పదము :

ఇదమ్ । నవితః । వి । జానీహి ।

షడ్ । యమాః । ఏకః । ఏకైకః ।

తస్మిన్ । హ । అపిఽత్వమ్ । శచ్చస్తే ।

యః । ఏషామ్ । ఏకః । ఏకైకః

॥ ౪

అనువాదం :

ఓ నవితా! దీనిని నీవు తెలుసుకో.

ఆరు జతలలో ఒకటి ఒంటరిగా ఉన్నది

అలా ఒంటరిగా ఉన్న దానిలో నిశ్చయంగా

జతపరచుటకు ఇచ్చి గిస్తున్నాడు.

॥ ౪

మంత్రము :

ఆవిః స నిఽహికం గుహ

జర న్నామ మహత్ పదమ్ ।

తత్రేదం సర్వ మార్పిత

మేజత్ ప్రాణత్ ప్రతిష్ఠితమ్

॥ ౪

పదము :

ఆవిః । సత్ । నిఽహికమ్ । గుహ ।

జరత్ । నామ । మహత్ । పదమ్ ।

తత్ర । ఇదమ్ । సర్వమ్ । ఆర్పితమ్ ।

ఏజత్ । ప్రాణత్ । ప్రతిష్ఠితమ్

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

గుహలో ప్రసిద్ధ స్థాన మొకటి కలదు.
అది ప్రకటించుటకు సన్నిహితమై ఉన్నది.
వీది చైతన్యవంతము ప్రాణవంతము
అయి ఉన్నదో, దానిలో సర్వమూ ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది. ||6||

పంక్రము :

ఏకచక్రం వర్తత ఏకనేమి

సహస్రాక్షరం ప్ర పురో ని పశ్చా ।

అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన

యదస్యార్థం క్వ1 తద్ బభూవ || 7 ||

పదము :

ఏకచక్రమ్ । వర్తతే । ఏకనేమి ।

సహస్రఅక్షరమ్ । ప్ర । పురః । ని । పశ్చా ।

అర్ధేన । విశ్వమ్ । భువనమ్ । జజాన ।

యత్ । అస్య । అర్థమ్ । క్వ2 । తత్ । బభూవ || 7 ||

అనువాదం :

ఒక చక్రం, ఒక నేమి (చక్రానికి చుట్టూవేసే కమ్మి) ఉన్నవి.
వేయి అంచులవి ముందు, వెనుక ఉన్నవి.
దాని అర్థభాగంతో సర్వభువనము జనించినది.
ఆ అర్థభాగం ఇక్కడ ఉన్నది. || 7 ||

మంత్రము :

వ॒శ్చ॒వా॒హీ॒ వ॒హ త్యగ్ర॑ మే॒షాం

ప్ర॒ష్ఠ॒యో యు॒క్తా అను॑నం॒వహ॑న్తి ।

అయా॑త మ॒న్య దద్ధ॑శే న యా॒తం

వరం॑ నేదీ॒యోఽవ॑రం దవీ॒యః

॥ 8 ॥

పథము :

వ॒శ్చ॒ఽవా॒హీ । వ॒హతి॑ । అ॒గ్రమ్ । వి॒షామ్ ।

ప్ర॒ష్ఠ॒యః । యు॒క్తాః । అను॑ఽనం॒వహ॑న్తి ।

అయా॑తమ్ । అన్య॑ । దద్ధ॑శే । న । యా॑తమ్ ।

వర॑మ్ । నేదీ॒యః । అవ॑రమ్ । దవీ॒యః

॥ 8 ॥

అనువాదం :

వీనిలో పంచవాహి ముందున్నది.

మిగత గుఱ్ఱములు దానిని చక్కగా ఎత్తుకొని పోతున్నవి.

ఇది చలించక పోవడము చూస్తున్నాము.

అవి చలించడము లేదు.

ఒకటి బహు దూరములో నున్నది.

ఒకటి బహు సమీపములో నున్నది.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

తి॒ర్వగ్వి॑త శ్చ॒మన॑ ఉ॒ర్ధ్వమి॑ధ్న -

స్త॒స్మిన్ యతో॑ నిహితం విశ్వ॑రూపమ్ ।

తదాసత ఋషయః సప్త సాకం

యే అస్య గోపా మహతో బభూవుః

॥ 9 ॥

పదము:

తిర్యక్ బిలః । చమసః । ఊర్ధ్వఽబుధ్నః ।

తస్మిన్ । యశః । నిఽహితమ్ । విశ్వఽరూపమ్ ।

తత్ । ఆసతే । ఋషయః । సప్త । సాకమ్ ।

యే । అస్య । గోపాః । మహతః । బభూవుః

॥ 9 ॥

అనువాదం :

తిర్యక్తులు మైన బిలం ఊర్ధ్వంగాను, పృష్ఠభాగంలోను ఉన్నది.

అందులో విశ్వరూప మైన యశస్సు నిహితమై ఉన్నది.

దానితో పాటూ సప్తరులు ఉపస్థితులై ఉన్నారు.

చారే ఈ గొప్పతనానికి సంరక్షకులై ఉన్నారు.

॥ 9 ॥

పంక్తము:

యా పురస్తాద్ యుజ్యతే యా చ పశ్చాద్

యా విశ్వతో యుజ్యతే యా చ సర్వతః ।

యయా యజ్ఞః ప్రాజ్ తాయతే తాం

త్వా పృచ్ఛామి కతమా సర్వామ్

॥ 10 ॥

పదము :

యా । పురస్తాత్ । యుజ్యతే । యా । చ । వశ్వాత్ ।

యా । విశ్వతః । యుజ్యతే । యా । చ । సర్వతః ।

యయా । యజ్ఞః । ప్రాద్ । తాయతే । తామ్ ।

త్వా । వృద్ధామి । కతమా । సా । ఋదామ్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఏది నుందు సంయోజితమై ఉన్నదో,
ఏది వెనుక సంయుక్తమై ఉన్నదో,
ఏది నలుదిక్కులా సంయోజితమై ఉన్నదో,
ఏది సర్వతః సంయోజితమై ఉన్నదో,
దేనిలో యజ్ఞం పూర్వం ఉత్పన్నమైనదో,
ఆ విషయమై నేను నిన్ను ప్రశ్నిస్తున్నాను.
ఋక్కులలో అది ఎన్నవది?

॥ 10 ॥

మంత్రము :

య దే॒వతీ ప॑తతీ యచ్చ తిష్ఠ॑తి

ప్రా॒ణ దప్రా॑ణ ని॒మిష చ్చ యద్ భు॑వత్ ।

తద్ దా॑ధార పృథి॒వీం విశ్వ॑రూపం

తత్ సంభూ॑య భవ త్యే॒క మే॒వ

॥ 11 ॥

పదము :

యత్ । ఏ॒వతీ । ప॑తతీ । యత్ । చ । తిష్ఠ॑తి ।

ప్రా॒ణత్ । అప్రా॑ణత్ । ని॒మిషత్ । చ । యత్ । భు॑వత్ ।

తత్ । దాధార । పృథివీమ్ । విశ్వరూపమ్ ।

తత్ । సమ్భూయ । భవతి । ఏకమ్ । ఏవ || 11 ||

అనువాదం ।

ఏవ చరిస్తున్నదో, ఏవ పడుతున్నదో,
ఏవ నిలబడి ఉన్నదో, ఏవ ప్రాణనంతమై ఉన్నదో,
ఏది ప్రాణరహితమై ఉన్నదో, ఏవ కనురెప్ప లల్లాగుతున్నదో,
ఏది లేదో, ఏ విశ్వరూపి అయిన సత్వం
పృథివిధారణ చేస్తున్నదో - ఇవన్నీ కలిసి
ఒకటే అవుతున్నది. || 11 ||

మంత్రము

అనన్తమ్ వితతమ్ పురుత్రా -

నన్త మన్తవ ద్వా సమస్తే ।

తే నాకపాల శృరతి విచిన్వన్

విద్వాన్ భూత ముత భవ్యమన్య || 12 ||

పదము.

అనన్తమ్ । వితతమ్ । పురుత్రా ।

అనన్తమ్ । అన్తవత్ । చ । సమస్తే ఇతి సమ్భూయన్తే ।

తే ఇతి । నాకపాలః । చరతి । విచిన్వన్ ।

విద్వాన్ । భూతమ్ । ఉత । భవ్యమ్ । అన్య || 12 ||

అనువాదం :

ఏది అనంతమో, ఏది పలుదిక్కులా విస్తృతమో,
 ఏవి అనంతము, సొంతము కలిసి
 ఒక దానితో ఒకటి మిళిత మౌతున్నవో
 ఈ భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలీనము లైన
 వానిని గూర్చి విచికిత్స చేస్తూ
 విద్వాంసులు నాకపాలురై చరిస్తున్నారు.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

ప్రజాపతి శ్వరతి గర్భే అన్త -
 రద్వ్యశ్యమానో బహుధా వి జాయతే ।
 అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన
 య దస్మార్థం కతమః స కేతుః

॥ 13 ॥

పదము :

ప్రజాపతిః । శ్వరతి । గర్భే । అన్తః ।
 రద్వ్యశ్యమానః । బహుధా । వి । జాయతే ।
 అర్ధేన । విశ్వమ్ । భువనమ్ । జజాన ।
 యత్ । అన్యః । అర్థమ్ । కతమః । సః । కేతుః

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ప్రజాపతి అద్వ్యశ్యమానుడై గర్భంలో నంచరిస్తున్నాడు.
 బహుధా ఉత్పన్న మౌతున్నాడు.

అర్థభాగంతో సర్వభవనములను సృష్టించినాడు.

మిగత అర్థ మేదో దానికి ఉద్దేశ మేమిటి?

॥ 13 ॥

పంక్తము :

ఉర్ధ్వం భరన్త ముదతం

కుమ్భేనీ వోదహర్యమ్ ।

పశ్యన్తి సర్వే చక్షుషా

న సర్వే మనసా విదుః

॥ 14 ॥

పదము.

ఉర్ధ్వమ్ । భరన్తమ్ । ఉదతమ్ ।

కుమ్భేనీత్యవ । ఉదహర్యమ్ ।

పశ్యన్తి । సర్వే । చక్షుషా ।

న । సర్వే । మనసా । విదుః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

కుంభాన్ని నీళ్ళతో నింపి పైకి బేదుకొనునట్లు,

సర్వులు తమ కళ్ళతో చూస్తున్నారు.

కానీ వారి మనస్సున కేమో తెలియదు.

॥ 14 ॥

పంక్తము :

దూరే హర్దేన వనతి

దూర ఉన్నేన హియతే ।

మహాద్ యక్షం భువనస్య మధ్యే

తస్మై బలిం రాష్ట్రభృతో భరన్తి

॥ 15 ॥

పదము :

దూరే । పూర్ణేన । వనతి ।

దూరే । ఉనీన । హియతే ।

మహత్ । యక్షమ్ । భువనస్య । మధ్యే ।

తస్మై । బలిమ్ । రాష్ట్రభృతః । భరన్తి

॥ 15 ॥

అనువాదం :

పూర్ణ మైనప్పటికి దూరంలో ఉంటున్నది.

నూన మైనప్పటికి దూరంలో ఉంటున్నది.

భువనమధ్యంలో ఒక మహాయక్షుడున్నాడు.

అతనికై రాష్ట్రపాలకులు బలిని ఇస్తున్నారు.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

యతః సూర్యో ఉదే

త్యస్తం యత్ర చ గచ్ఛతి ।

తదేవ మన్యోహం జ్యేష్ఠం

తదు నా త్యేతి కిం చన

॥ 16 ॥

పదము

యతః । సూర్యః । ఉత్ ౭ వితి ।

అస్తమ్ । యత్ర । చ । గచ్ఛతి ।

తత్ । ఏవ । మన్యే । అహమ్ । జ్యేష్ఠమ్ ।

తత్ । ఓం ఇతి । న । అతి । ఏతి । కిమ్ । చన # 18 ।

అనువాదం ।

ఎక్కడ నుంచి సూర్యుడు ఉదయిస్తున్నాడు ?

ఎక్కడ అస్తమిస్తున్నాడు ?

అయినే శ్రీమ దని నేను తలపోస్తున్నాను.

అతనిని మించిన వా రవరూ లేరు.

16 //

పంక్తము :

యే అర్వాభే మధ్యే ఉత వా పురాణం

వీదం విద్వాంస మభితో వదన్తి ।

అదిత్య మేవ తే పరి వదన్తి సర్వే

అగ్నిం ద్వితీయం త్రివృతం చ హంసమ్ # 17 #

పదము .

యే । అర్వాభే । మధ్యే । ఉత । వా । పురాణమ్ ।

వీదమ్ । విద్వాం సమ్ । అభితః । వదన్తి ।

అదిత్యమ్ । వివ । శే । పరీ । వదన్తి । సర్వే ।

అగ్నిమ్ । ద్వితీయమ్ । త్రివృతమ్ । చ । హంసమ్ ॥ 17 ॥

అనువాదం :

వెనుకగాను, మధ్యలోను ఉన్నవానినిగా, పురాతనునిగా,

వేదవేత్తలు ఆయనను ప్రశంసిస్తున్నారు.

వా శృందరూ ఆదిత్యునే ప్రశంసిస్తున్నారు.

రెండవ వానినిగా అగ్నిని,

మూడవ దానినిగా హంసను కీర్తిస్తున్నారు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

సహస్రస్థ్యం వియతా వన్య వక్షా

హరే ర్హంసన్య పతతః స్వర్గమ్ ।

స దేవా స్త్విర్వా నుర న్యువదద్య

సంవశ్యన్ యాతి భువనాని విశ్వా

॥ 18 ॥

పదము :

సహస్రఽఅహ్మమ్ । వియతా । అన్య । వక్షా ।

హరేః । హంసన్య । పతతః । స్వఃఽగమ్ ।

సః । దేవాన్ । సర్వాన్ । ఉరసి । ఉవఽదద్య ।

సమ్ఽవశ్యన్ । యాతి । భువనాని । విశ్వా

॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఈ హంస స్వర్గం నుంచి వస్తున్నది.
వాని రెండు రెక్కలూ వేయి గోజులు
విస్తృతమై ఉంటాయి.
ఆయన సర్వదేవతలను తన వక్షస్థలంలో ఉంచుకొని,
సమస్త భువనములను పీక్షిస్తూ వెడుతున్నాడు. || 18 ||

మంత్రము.

సత్యే నోర్వ్య స్తపతి
బ్రహ్మదాఽర్వాజ్ వి పశ్యతి ।
ప్రాణేన తిర్యజ్ ప్రాణతి
యస్మిన్ జ్యేష్ఠ మధి శ్రితమ్ || 19 ||

పదము:

సత్యేన । ఉర్వ్యః । తపతి ।
బ్రహ్మదా । అర్వాజ్ । వి । పశ్యతి ।
ప్రాణేన । తిర్యజ్ । ప్ర । అనతి ।
యస్మిన్ । జ్యేష్ఠమ్ । అధి । శ్రితమ్ || 19 ||

అనువాదం:

సత్యంతో పాటు ఉర్ధ్వంగా వెలిగిపోయే
బ్రహ్మ క్రిందికి చూస్తున్నాడు.
ప్రాణంతో ప్రక్కకు, అడ్డుగా చూస్తున్నాడు.
ఆయన లోనే శ్రేష్ఠ బహ్మ అధిష్ఠింపై ఉన్నది. || 19 ||

మంత్రము:

యో వై తే విద్యా దరదీ

యాభ్యాం నిర్మల్యతే వసు ।

స విద్యాన్ జ్యేష్ఠం మనీశ

స విద్యాద్ బ్రాహ్మణం మహత్

॥ 21

పదము:

యః । వై । తే ఇతి । విద్యాత్ । అరదీ ఇతి ।

యాభ్యామ్ । నిర్మల్యతే । వసు ।

సః । విద్యాన్ । జ్యేష్ఠమ్ । మనీశ ।

సః । విద్యాత్ । బ్రాహ్మణమ్ । మహత్

॥ 20

అనువాదం:

ఈ రెండు అరణ్యములను తెలిసినవాడు

దేనితో వసునిర్మాణం చేస్తాడో, ఆ విద్వాంసుడు

జ్యేష్ఠ బ్రహ్మను ఎఱిగినవాడు.

అంతేకాక మహద్బ్రహ్మను కూడా ఎఱిగినవాడు, ॥ 20

మంత్రము:

అపా దగ్ధే స మథవత్

నో అగ్నే స్వ! రాధరత్ ।

వతుప్పొద్ భూత్వా భోగ్యః

సర్వ మాదత్త భోజనమ్

॥ 21 ॥

పదము.

అపాత్ । అగ్రే । సమ్ । అభరత్ ।

సః । అగ్రే । స్స ॥ ॥ ఆ । అభరత్ ।

వతుః ॥ ॥ అపాత్ । భూత్వా । భోగ్యః ।

సర్వమ్ । ఆ । అదత్త । భోజనమ్

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ప్రారంభంలో సాదరహిత మైన అత్మ ఒక్కటే ఉండినది.

అది ప్రారంభంలో స్వ్యాత్మానందం అనుభవిస్తూ ఉండినది.

అదే వతుప్పొత్తుగా భోగ్యముగా మారి

సర్వ అహారమును పొందసాగింది.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

భోగ్యో భవ దభో

అన్నమదద్ బహు ।

యో దేవ ముత్తరావస్త

ముపాసాతై సనాతనమ్

॥ 22 ॥

పదము :

భోగ్యః । భవత్ । అథో ఇతి ।

అన్నమ్ । అదత్ । బహు ।

యః । దేవమ్ । ఉత్తరఽవన్నమ్ ।

ఉపఽఅస్మాతై । సనాతనమ్

॥ 2

అనువాదం :

అది భోగ్య మైనది.

అధికంగా ఆహారాన్ని దినుకొని జూర్చినది.

సనాతనుడు, శ్రేష్ఠుడు అయిన దేవుని ఉపాసెనున్నది. ॥

మంత్రము :

సనాతన మేన మాహు

రుతాద్య స్యాత్ పునర్జవః ।

అహోరాత్రే వ్ర జాయేతే

అన్యో అన్యస్య రూపయోః

॥ 21

పదము :

సనాతనమ్ । ఏనమ్ । అహుః ।

ఉత । అద్య । స్యాత్ । పునఃఽనవః ।

అహోరాత్రే ఇతి । వ్ర । జాయేతే ఇతి ।

అన్యః । అన్యస్య । రూపయోః

॥ 22

మవాదం

ఇతనినే ననాతను దంకూరు,

అతను పునః పునః నవనవోన్మిషు డౌతాడు,

పరిస్థితి రూపములు హారాత్రములుగా జనించినవి. » 23 ||

సంక్రమము.

శం సహస్ర మయుతం న్యుర్బుద -

సంఖ్యాయం న్య మస్మిన్ నిష్ఠమ్ ।

కదస్య మ్ను న్నభివశ్యత ఏవ

కస్మాద్ దేవో రోచత ఏష ఏతత్

» 24 »

పదము.

శతమ్ । సహస్రమ్ । అయుతమ్ । నిర్బుదమ్ ।

అనమ్ఖ్యాయమ్ । న్యమ్ । అస్మిన్ । నిష్ఠమ్ ।

తత్ । అస్య । మ్నున్తి । అభివశ్యతః । ఏవ ।

కస్మాత్ । దేవః । రోచతే । ఏషః । ఏతత్

» 24 »

అనువాదం:

నూరు, వెయ్యి, పదివేల, లక్ష-ఇలా అసంఖ్యాక

తత్త్వములు అందులో ఉన్నవి.

దానిని చూస్తూనే ఆ సత్త్వానికి ఘోరత కల్పిస్తుంది.

అందువల్ల ఈ దేవుడు దీనిని ప్రకాశింప జేస్తున్నాడు. » 24 ||

పంక్రమః

బాలా దీర మణీయన్క

ముత్తైకం నేవ దృశ్యతే ।

తతః పరిష్వజీయసి

దేవతా సా మమ ప్రీయా

॥ 24 ॥

పదమః

బాలాత్ । ఏకమ్ । అణీయః ౭కమ్ ।

ఉత । ఏకమ్ । న ౭కవ । దృశ్యతే ।

తతః । పరి ౭స్వజీయసి ।

దేవతా । సా । మమ । ప్రీయా

॥ 25 ॥

అనువాదం :

అది తేజముల కంటె సూక్ష్మ మైనది,

దూరానికి కనిపించనిది.

అందులో నుంచి రెండింటిని ఆలింగనం చేసుకునే

దేవత ఉత్పన్న మైనది,

అది నాకు ప్రీయ మైనది.

॥ 25 ॥

సంక్రమః

ఇయం కల్యా ష్యజిరా

మర్త్యస్యామృతా గృహే ।

యన్మై కృతా శయే న

య శృకార జకార నః

॥ 26 ॥

పదము :

ఇయమ్ । కల్యాణీ । అజరా ।

మర్త్యస్య । అమృతా । గృహే ।

యన్మై । కృతా । శయే । నః ।

యః । చకార । జకార । నః

॥ 26 ॥

అనువాదం :

ఇది కల్యాణప్రదము, జగరహితము అయినది.

మర్త్యుల ఇంటిలో అమర మైనదిగా ఉన్నది.

దేవులై ఇది ఏర్పడినదో అది గ్రాహ్య మౌతున్నది.

ఏది చెసెనో అది వృద్ధత్వం పొందుతున్నది.

॥ 26 ॥

సంక్రమ :

త్వం శ్రీ త్వం పుమా నసి

త్వం కుమార ఉత పా కుమారీ ।

త్వం జీర్ణో దృఢేన వశ్యసి

త్వం జాతో భవసి విశ్వతోముఖః

॥ 27 ॥

పదము :

త్వమ్ । స్త్రీ । త్వమ్ । పుమాన్, అసి ।

త్వమ్ । కుమారః, ఉత । వా । కుమారీ ।

త్వమ్ । జీర్ణః । దధేన । వశ్చసి ।

త్వమ్ । జాతః । భవసి । విశ్వతఃముఖః

॥ 27 ॥

అనువాదం :

నీవు స్త్రీవి, నీవు పు. మడవు.

నీవు కుమారుడవు, నీవే కుమారివి.

నీవు వృద్ధుడవు. కిరీ : డ్లకొని నది స్తుతూవు

నీవు పుట్టినవాడవు, విశ్వతోప. యిడవు విశ్వమునను. "27"

సంక్రమము :

ఉత్తైషాం ఏకోత వా పుత్ర ఏషా-

ముత్తైషాం జ్యేష్ఠ ఉత వా రణిష్ఠః ।

ఏకో హ దేవో మనసి ప్రవీష్ఠః

ప్రథమో జాతః స ఉ గచ్ఛే అన్తః

॥ 28 ॥

పదము :

ఉత । ఏషామ్ । ఏకా । ఉత । వా । పుత్రః । ఏషామ్ ।

ఉత । ఏషామ్ । జ్యేష్ఠః । ఉత । వా । రణిష్ఠః ।

ఏరః । హ । దేవః । మనసి । ప్రవవిష్టః ।

ప్రథమః । జాతః । సః । ఓం ఇతి । గర్భే । అంతః ॥ 25 ॥

అనువాదం:

దీని జనకుడు లేదా దీని పుత్రుడు,

దీనిలో జ్యేష్ఠుడు లేక కనిష్ఠుడు -

ఇన్నీ నయిన దేవుడు మనసులో ప్రవేశించినాడు

ముదిరు పుట్టినవాడు గర్భంలోనే ఉన్నాడు. ॥ 28 ॥

మంత్రము

పూర్ణాత్ పూర్ణ ముదచతి

పూర్ణం పూర్ణేన సిచ్చతే ।

ఉతో త దద్య విద్యామ

యత స్తత్ పరిషిచ్యతే ॥ 29 ॥

పదము

పూర్ణాత్ । పూర్ణమ్ । ఉత్ । అచతి ।

పూర్ణమ్ । పూర్ణేన । సిచ్చతే ।

ఉతో ఇతి । తత్ । అద్య । విద్యామ ।

యతః । తత్ । పరిషిచ్యతే ॥ 29 ॥

అనువాదం:

పూర్ణం నుంచి పూర్ణం ఉద్భవించినది.
 పూర్ణం పూర్ణం ద్వారా జాలువారుతున్నది.
 ఇప్పుడు మనకు తెలుసు అది ఎక్కడ నుంచి
 జాలువారుతున్నదో.

॥ 29 ॥

షంక్రము:

ఏషా ననత్ని నన మేవ జా
 తైషా పురాడి పరి సర్వం బభూవ ।
 మహి దేవ్యుషసో విభాతి
 సై కేనై కేన మిషతా వి చష్టే

॥ 30 ॥

పదము:

ఏషా । ననత్ని । ననమ్ । ఏవ । జాతా ।
 ఏషా । పురాడి । పరి । సర్వమ్ । బభూవ ।
 మహి । దేవీ । ఉషసః । విభాతి ।
 సా । ఏకేన ఏకేన । మిషతా । వి । చష్టే

॥ 30 ॥

అనువాదం:

ఇది సనాతన శక్తి. సనాతనకాలం నుంచి ఉన్నది.
 ఈ పురాతన శక్తి అన్నిటినీ వ్యాపిస్తున్నది.
 ఈ మహాదేవి ఉషస్సును ప్రకాశింప జేస్తున్నది.
 అది ఏకంగా ఏకంగా ఉండి ప్రాణులతో పాటు
 చైతన్యవంత మౌతున్నది.

॥ 30 ॥

మంత్రము:

అవి రైవ నామ దేవతరై నాస్తే పరివృతా ।

తస్యా రూపేణేమే వృక్ష హరితా హరితస్రజః ॥ 31 ॥

పదము:

అవీః । వై । నామ । దేవతా । ఋతేన । ఆస్తే । పరివృతా ।

తస్యాః । రూపేణ । ఇమే । వృక్షాః । హరితాః । హరితస్రజః

॥ 31 ॥

అనువాదం:

‘రక్షణ రర్పి’ అనే దేవత ఒకటి ఉన్నది.

అది ఋతంతో పరివృతమై ఉన్నది.

దాని రూపంతో ఈ వృక్షములన్నీ

హరితములై, హరిత హరితములై ఉన్నవి.

॥ 31 ॥

మంత్రము:

అన్తి సన్తం న జహ-

త్యన్తి సన్తం న పశ్యతి ।

దేవస్య పశ్య రావ్యం

న మమార న తీర్యతి

॥ 32 ॥

పదము.

అన్తి॑ । సన్తమ్ । న । జహతి॑ ।

అన్తి॑ । సన్తమ్ । న । పశ్యతి॑ ।

దే॒వస్య॑ । ప॒శ్య । కా॒వ్యమ్ ।

న । మ॒మార॑ । న । జీ॒ర్యతి॑

॥ 32 ॥

అనువాదం :

దానిని సమీపించినా అది వదలదు.

సమీపించినా అది చూడదు.

ఈ దేవుని కావ్యాన్ని పరికించు.

అది మరణించదు. జీర్ణం కాదు

॥ 32 ॥

మంత్రిము

అ॒హ॒ర్వే॑ దే॒వీ॒తా వాచ॑-

న్తి॑ పద॒న్తి యథా॑యథమ్ ।

వద॑న్తి ర॒గ్త గచ్ఛ॑న్తి

త దా॑హు॒ ధ్రావ్హ॑ణం మహాత్

॥ 33 ॥

పదము :

అ॒హ॒ర్వే॑ । ఇ॒షీ॒తా । వాచః॑ ।

తాః । పద॒న్తి । యథా॑యథమ్ ।

పదస్తిః । యత్ర । గచ్ఛన్తి ।

తత్ । అహుః । బ్రాహ్మణమ్ । మహత్

॥ 33 ॥

అనువాదం :

పూర్వం ఏమీ లేవు.

ఈ దేవత ప్రేరేపించిన మార్పులే ఉన్నవి.

అవి యథావిధంగా పలుకుతున్నవి.

అలా పలుకుతూ ఎక్కడికి వెళుతున్నవో

దానినే మహాబ్రహ్మగా వాకొంటారు.

॥ 33 ॥

మంత్రము :

యత్ర దేవాశ్చ మనుష్యాః-

ఇహా నాభావివ శ్రితాః ।

అహిం త్వా పుష్పం పృచ్ఛామి

యత్ర త న్మాయయా హితమ్

॥ 34 ॥

పదము :

యత్ర । దేవాః । చ । మనుష్యాః ।

చ । అరాః । నాభావివ । శ్రితాః ।

అహిమ్ । త్వా । పుష్పమ్ । పృచ్ఛామి ।

యత్ర । తత్ । మాయయా । హితమ్

॥ 34 ॥

అనువాదం :

దేవతలు, మనుష్యులు

నాభి (చక్రమునకు మధ్యలో నుండు కుండ) ని

అశ్రయించుకొని ఉండే అకుల వలె

అశ్రయించుకొని ఉన్నారు.

జల తత్వాన్ని గూర్చి నిన్ను ప్రశ్నిస్తున్నాను.

నేను దాని మాయతో అర్పాదితుడనై ఉన్నాను.

॥ 84 ॥

పంక్తము :

యేభి ర్వాత ఇషితః ప్రవాతి

యే దదన్తే వచ్చ దిశః సద్ధిపీః ।

య అహుతి మత్యమన్యన్త దేవా

అపిం నేతారః కతమే త ఆనన్

॥ 35 ॥

పదము :

యేభిః । వాతః । ఇషితః । ప్రవాతి ।

యే । దదన్తే । వచ్చ । దిశః । సద్ధిపీః ।

యే । అహుతిమ్ । అతిహుత్యన్త । దేవాః ।

అపిమ్ । నేతారః । కతమే । తే । ఆనన్

॥ 35 ॥

అనువాదం :

దేని ప్రేరణతో వాయువు వీస్తున్నదో,

ఏ మిలమిలలు బదు దిక్కులను ధరిస్తున్నవో,

ఏ దేవతలు అహుతిని అధికంగా భావిస్తారో,

ఆ జలాధిష్ఠాతలు ఎన్నవ వారు?

॥ 85 ॥

మంత్రము.

ఇమా మేషాం పృథివీం వస్త
 ఏకోఽస్తరిక్షం పర్యేకో బభూవ ।
 దివ మేషాం దదతే యో విధర్తా
 విశ్వా ఆశాః ప్రతి రక్ష స్త్యేతే
 పదము ।

॥ 35 ॥

ఇమామ్ । ఏషామ్ । పృథివీమ్ । వస్తే ।
 ఏకః । అస్తరిక్షమ్ । పరి । ఏకః । బభూవ ।
 దివమ్ । ఏషామ్ । దదతే । యః । విధర్తా ।
 విశ్వాః । ఆశాః । ప్రతి । రక్షన్తి । ఏతే

॥ 36 ॥

అనువాదం:

భీనిలో ఒకటి ఈ పృథివిపై ఉన్నది.
 ఒకటి అంతరిక్షాన్ని వ్యాపించినది.
 భీనిలో ఏడు ధారకమో,
 అది ద్యులోకాన్ని వహిస్తున్నది.
 కొన్ని సర్వదిక్కులకు రక్షకములుగా ఉన్నవి.

॥ 36 ॥

మంత్రము:

యో విద్యాత్ సూత్రం వితతం
 యస్మి న్నోతాః ప్రజా ఇమాః ।

సూ॒త్రం సూ॒త్రస్య యో విద్యాత్

స విద్యాత్ బ్రాహ్మణం మహత్

॥ 37 ॥

పదము :

యః । విద్యాత్ । సూ॒త్రమ్ । వి॒త॒తమ్ ।

యస్మిన్ । అ॒త॒తాః । ప్ర॒త॒తాః । ఇ॒మాః ।

సూ॒త్రమ్ । సూ॒త్రస్య । యః । విద్యాత్ ।

సః । విద్యాత్ । బ్రాహ్మణమ్ । మహత్

॥ 37 ॥

అనువాదం :

ఎందులో ఈ సర్వప్రజలు సూత్రముల వలె ఉన్నారో,

ఈ విస్తృత సూత్రాన్ని ఎవ్వ రెరుగుదురో,

ఆ సూత్రానికి సూత్ర మైన దానిని ఎవ రెరుగునో,

అతడు బ్రహ్మను కూడా ఎరిగినవా డవుతాడు.

॥ 37 ॥

పంక్తము :

వేదాహం సూ॒త్రం వి॒త॒తం

యస్మి న్నో॒తాః ప్ర॒తా ఇ॒మాః ।

సూ॒త్రం సూ॒త్ర స్వా॒హం వే

దా॒భో యద్ బ్రాహ్మణం మహద్

॥ 38 ॥

పదము.

వేద । అహమ్ । సూత్రమ్ । విజతతమ్ ।

యస్మిన్ । ఆజితాః । ప్రజాః । ఇమాః ।

సూత్రమ్ । సూత్రస్య । అహమ్ । వేద ।

అథో ఇతి । యత్ । బ్రాహ్మణమ్ । మహత్

॥ 38 ॥

అనువాదం.

ఎందులో ఈ ప్రజలు సూత్రప్రాయులై ఉన్నారో,

నే నా విస్తృత సూత్రాన్ని ఎరుగుదును.

సూత్రానికి సూత్ర మేదో నే నెరుగుదును.

అన్నిటి కంటె మహద్బ్రహ్మ ఏదో

దానిని కూడా ఎరుగుదును.

॥ 38 ॥

మంత్రము.

య దస్త్రా ద్యాపృథివీ

అగ్ని రైత్ ప్రదహన్ విశ్వదావ్యః ।

యత్రాతిష్ఠ స్సేకపత్నీ పరస్త్వాత్

శ్వేఽవాసి న్మాతర్వా తదాసీమ్

॥ 39 ॥

పదము.

యత్ । అస్త్రా । ద్యాపృథివీ ఇతి ।

అగ్నిః । ఐత్ । ప్రదహన్ । విశ్వదావ్యః ।

అథర్వ. iv 45

యత్ర । అతిష్ఠన్ । ఏకైవత్మీః । పరస్తాత్ ।

కృతైశ్చవ । ఆసీత్ । మాతరిశ్వా । తదాసీమ్

॥ 39 ॥

అనువాదం:

ద్యావాపృథ్వీల మధ్యలో

విశ్వ సంబాలక మైన అగ్ని ఉన్నది.

దానికి దూరంగా ఒక పత్ని కూడా ఉన్నది.

అప్పుడు వాయువు ఎక్కడ ఉండినది?

॥ 39 ॥

మంత్రము:

అస్మిన్విశ్వే స్యాతరిశ్వా ప్రవిష్టః ।

ప్రవిష్టా దేవాః సరిలా స్యానన్ ।

బృహన్ హ తస్మా రజనో విమానః ।

పవమానో హరిత ఆ వివేశ

॥ 40 ॥

పదము:

అవ్విశ్వేను । ఆసీత్ । మాతరిశ్వా । ప్రవిష్టః ।

ప్రవిష్టాః । దేవాః । సరిలాని । ఆనన్ ।

బృహన్ । హ । తస్మా । రజనః । విమానః ।

పవమానః । హరితః । ఆ । వివేశ

॥ 40 ॥

అనువాదం :

వాయువు జలంలో ప్రవేశించి ఉండినది.
దేవత లందరూ జలంలోనే
ప్రవేశించి ఉండినారు.
ఆ సమయంలో రణోపమానం ఒకటి ఉండినది,
వాయువు సూర్యకిరణములతో పోటు ఉండిను.

॥ 40 ॥

మంత్రము :

ఉత్తరేణి గాయత్రి-

మమృతేఽధి వి చక్రమే ।

సామ్నా యే సామ సంవిదు-

రజ స్తద్ దదృశే క్వఽ

॥ 41 ॥

పదము :

ఉత్తరేణిఽథన । గాయత్రిమ్ ।

అమృతే । అధి । వి । చక్రమే ।

సామ్నా । యే । సామ । సంవిదుః ।

అజః । తత్ । దదృశే । క్వఽ

॥ 41 ॥

అనువాదం :

ఉత్కృష్ట రూపంలో అమృతంలో గాయత్రిని
విశేషించి పొందవచ్చును.
సామంతో సామములను తెలుసుకుంటున్నారు.
ఆ అజము ఎక్కడ కనిపించినది?

॥ 41 ॥

మంత్రము :

ని¹వే¹నః సం¹గమ¹నో వసూ¹నామ్

దే¹వ ఇ¹వ స¹వి¹తా స¹త్య¹ధర్మా ।

ఇ¹న్ద్రో¹ న త¹స్థా స¹మ¹రే ధ¹నా¹నామ్ ॥ 42

పదము :

ని¹వే¹నః । స¹మ్¹గ¹మ¹నః । వ¹సూ¹నామ్ ।

దే¹వః¹ ఇ¹వ । స¹వి¹తా । స¹త్య¹ధ¹ర్మా ।

ఇ¹న్ద్రో¹ । న । త¹స్థా । స¹మ్¹రే¹ । ధ¹నా¹నామ్ ॥ 42

అనువాదం :

సత్యధర్ము దైన సూర్యదేవుని వలె
వసువుల నివాస హేతువు ఒక టున్నది.

ఆ ధనముల మధ్య వివాదంలో

ఇంద్రుడు స్థిరుడై ఉండినాడు. ॥ 42

మంత్రము :

స¹ు¹జ్ఞరీ¹కం న¹వ¹ద్వారం

త¹్రి¹భి ర్గు¹డే¹భి రా¹వృ¹తమ్ ।

త¹స్మి¹న్ య¹ద్ య¹క్ష మా¹త్మ¹న్వత్

త¹ద్ వై బ్ర¹హ్మ¹వి¹దో వి¹దుః ॥ 43

పదము:

పుణ్డరీకమ్ । నవద్యారమ్ ।

త్రిభిః । గుణేభిః । ఆవృతమ్ ।

తస్మిన్ । యత్ । యక్షమ్ । ఆత్మనీవత్ ।

తత్ । వై । బ్రహ్మవిదః । విదుః

॥ 43 ॥

అనువాదం:

నవ ద్యారములు గల పుండరీకం (కమలం)
సత్త్వరజస్తమోగుణాలతో అవృతమై ఉన్నది.
అందులో ఆత్మవంతు డైన యర్జు డెవ డున్నాడో,
వానినే బ్రహ్మవిదులు బ్రహ్మగా భావిస్తారు.

॥ 43 ॥

మంత్రము:

అకామో ధీరో అమృతః స్వయంభూ

రసేన తృప్తో న కుత శ్చనోనః ।

తమేవ విద్వాన్ న బీభాయ మృత్యో-

రాశ్చానం ధీర మజరం యువానమ్

॥ 44 ॥

పదము:

అకామః । ధీరః । అమృతః । స్వయమ్భూః ।

రసేన । తృప్తః । న । కుతః । చనః । ఉనః ।

తమ్ । ఏవ । విద్వాన్ । న । విభాయ । మృత్యోః ।

అత్మానమ్ । ధీరమ్ । అజరమ్ । యువానమ్ || 44

అనువాదం :

నిష్కాముడు, ధీరుడు, అమరుడు,
 స్వయంభువు, రససంర్పప్తుడు -
 ఆ దేవుడు ఎవరి కంటెను తక్కువవాడు కాదు,
 దాని నెరిగిన విద్వాంసుడు మృత్యువునకు భయపడడు.
 ఆత్మ ధీరు డని, అజరహితు డని,
 యువకు డని అత నెఱుగును. || 44 ||

ఇది ఏనిమిదవ సూక్తం.

ఇది నాల్గవ అనువాకం.

అనువాదం - 5

సూక్తం-9

ముఁ: అథర్వదుః॥ దేవత: శతౌదన॥ ఛందస్సు: 1 త్రిష్టుప్, 2-11, 18-24
 అనుష్టుప్: 12 పత్యావంతి: 25 ద్యుష్టిగర్వాఽనుష్టుప్: 26 పశ్చిపదా
 బృహత్యనుష్టుప్ బుష్టిగర్వా జగతి: 27 పంచపదాఽతిశాగరాఽనుష్టుగర్వా
 శత్యరీ॥ మంత్రములు: ॥ 27 ॥

వినియోగం:- ఆహుత్యర్థ గోవధలో దీనికి వినియోగం. అట్టి పంచాగోవును
 'శతౌదన' అంటారు. దాని వధతో, దాని మాంసాహుతితో చేసే
 యజనం అగ్నిష్టోమం కంటే, అతిదాత్రం కంటే కూడా శ్రేష్ఠ
 మని ప్రశంస. ఏ గోవు ఈ విధంగా పదించబడుతుందో దానితో
 "ఓ గోనా! నీవు హంతకుల వలన భయపడకు. నీవు దేవిని
 తాగలవు. నిన్ను స్వర్గంలో దేవతలు రక్షిస్తారు" అని
 ప్రోత్సహనం.

ఎవడు నిన్ను వధిస్తాడో, ఎవడు వండుతాడో, ఎవడు
 హోమం చేస్తాడో అతడు ఉత్తమ స్వర్గానికి వెడతాడు - ఇత్యాదిగా
 గోమేధ ప్రశంస చేయబడినది.

సాంప్రదాయకులైతే ఈ అర్థసూక్తంతో శతౌదన సవంతో
 నిరుపహవిరభిమర్శనం, సంపాత దాతృవాచన దావములను
 చేస్తారు.

మంత్రము:

అఘాయతా మపి నహ్య ముఖాని

సవత్సమ వస్త్ర మర్చయైతమ్ ।

ఇన్ద్రేణ దత్తా ప్రథమా శతౌదనా

త్రాతృవ్యఘ్ని యజమానస్య గాతుః

పదము :

అ॒మృ॒త॒య॒తామ్ । అ॒పే । న॒హ్య॒ । ము॒ఖా॒ని ।
 న॒ప॒తే॒షు । వ॒త్రమ్ । అ॒ర్చ॒య॒ । వి॒తమ్ ।
 ఇ॒న్ద్రే॒ణ । ద॒త్తా॒ । వ్ర॒థ॒మా॒ । శ॒త॒పీ॒దనా॒ ।
 భ్రా॒తృ॒వ్య॒ఽఘ్ని॒ । య॒జ్ఞనూ॒న॒స్య॒ । గా॒తుః

॥ 1 ॥

అనువాదం :

పాపాత్ముల ముఖాలను మూసివేయి.
 శత్రువులపై ఈ వజ్రాయుధాన్ని ప్రయోగించు.
 ఇంద్రుడు ఇచ్చిన మొదటి శతౌదన
 శత్రునాశాన్ని దేస్తూ యజమానికి
 మార్గం చూపించే గోవుగా ఉన్నది.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

వేదీ॑ ప్తే చ॒ర్మ భ॒వతు॑
 బ॒ర్హి ర్లో॒మా॒ని యా॒ని తే॑ ।
 వి॒షా త్వా ర॒శనా॒గ్రభీ॑ద్
 గ్ర॒వా త్వే॒షోఽధి॑ నృ॒త్యకు॑

॥ 2 ॥

పదము :

వేదీః । తే । చ॒ర్మ । భ॒వతు॑ ।
 బ॒ర్హిః । లో॒మా॒ని । యా॒ని । తే॑ ।

విషా । త్వా । రశనా । అగ్రభీత్ ।

గ్రావా । త్వా । విషః । అధి । నృత్యతు

॥ 2 ॥

అనవాదం ।

సీ చర్మం వేది యగు గాక ।
సీ రోమములు దర్భ లగు గాక ।
ఈ రశన నిన్ను బంధించి ఉన్నది.
ఓ నిమిలతా । రుశిల నీపై
అనందంతో నృత్యం చేయు గాక ।

॥ 2 ॥

మంత్రము .

బాలా సే ప్రొక్షణీః సన్తు

జిహ్వ సమ్ మా ర్హ్యఘ్నియే ।

శుద్ధా త్వమ్ యజ్ఞియా భూత్వా

దివమ్ ప్రపిహి శతదనే

॥ 3 ॥

పదము ।

బాలాః । తే । ప్రక్షణీః । సన్తు ।

జిహ్వ । సమ్ । మార్హ్యఘ్నియే ।

శుద్ధా । త్వమ్ । యజ్ఞియా । భూత్వా ।

దివమ్ । ప్ర । పిహి । శతదనే

॥ 3 ॥

మంత్రము.

స స్వర్గ మా రోహతి

యత్రాద స్త్రిదివం దివః ।

అపూపనాభిం కృత్వా

యో దదాతి శతౌదనామ్

॥ 5 ॥

పదము.

సః । స్వః ౭ గమ్ । అ । రోహతి ।

యత్ర । అదః । త్రి ౭ దివమ్ । దివః ।

అపూపనాభిమ్ । కృత్వా ।

యః । దదాతి । శత ౭ ఓదనామ్

॥ 5 ॥

అనువాదం :

అతడు స్వర్గాన్ని అధిరోహిస్తున్నాడు.

స్వర్గధామ మేదో అక్కడ శతౌదన ధేనువును

అపూపనాభి రూపంలో దానం చేస్తున్నాడు.

॥ 5 ॥

మంత్రము :

స తాం త్లోకా న్న మాహ్నితి

యే దివ్యా యే చ పార్థివాః ।

హిరణ్యకోతిషం కృత్వా

యో దదాతి శతౌదనామ్

॥ 6 ॥

పదము:

సః | తాన్ | లోతాన్ | సమ్ | అప్సోతి |

యే | దివ్యాః | యే | చ | పార్థివాః |

హిరణ్యక్షోతిషమ్ | కృత్వా |

యః | దదాతి | శతక్షదనామ్

॥ 6 ॥

అనువాదం:

దివ్యములు పార్థివములు అయిన భోగములు

సర్వ ప్రజలకు సంప్రాప్తిస్తున్నవి.

వారు శతదన భేనువును సువర్ణంతో,

తీజస్సుతో నమ్మితితం చేసి దానం చేస్తున్నారు.

॥ 6 ॥

మంత్రము:

యే తే దీవి శమితారః

పక్తారో యే చ తే జనాః

తే త్వా నర్వే గోష్వస్త్రి

మైభ్యో ధైషిః శతదనే

॥ 7 ॥

పదము:

యే | తే | దీవి | శమితారః |

పక్తారః | యే | చ | తే | జనాః |

తే॥ త్వా॥ సర్వే॥ గోప్స్యన్తి॥

నూ॥ ఏభ్యః॥ భైషీః॥ శతఽఽదనే

॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఎవరు ఉరకున్న వారు,

ఎవరు పక్ష్యం చేస్తున్నవారు అయితే ఉన్నారో,

వా రంతా నిన్ను రక్షిస్తారు.

ఓ శత్రుదనా! వీరిని చూచి నీవు భయపడ వద్దు

॥ 7 ॥

మంత్రము :

వసవ స్త్వా దక్షిణత

ఉత్తరా న్మరుత స్త్వా ।

ఆదిత్యాః పశ్చాద్ గోప్స్యన్తి

సాగ్నిష్టోమ మతి ద్రవ

॥ 8 ॥

పదము :

వసవః॥ త్వా॥ దక్షిణతః॥

ఉత్తరాత్॥ మరుతః॥ త్వా॥

ఆదిత్యాః॥ పశ్చాత్॥ గోప్స్యన్తి॥

సా॥ అగ్నిష్టోమమ్॥ అతి॥ ద్రవ

॥ 8 ॥

అనువాదం :

దక్షిణం నుంచి నిన్ను వసువులు,
ఉత్తరం నుంచి నిన్ను మరుత్తులు,
వెనుక నుంచి నిన్ను ఆదిత్యులు రక్షిస్తారు.
నీవు అగ్నిష్టోమ యజ్ఞాన్ని పరిపూర్తి చెయ్యి. " ౪ "

పంక్తము :

దేవాః పిత॑రో మను॒ష్యాః ।
గ॒న్ధర్వా॒ప్సర॑సశ్చ యే ।
తే త్వా న॑ర్వే గో॒ప్స్యన్తి
సాతి॑రా॒త్ర మతి॑ ద్రవ " ౫ "

పదము :

దేవాః । పిత॑రో । మను॒ష్యాః ।
గ॒న్ధర్వా॒ప్సర॑సః । చ । యే ।
తే । త్వా । న॑ర్వే । గో॒ప్స్యన్తి ।
సా । తి॒రా॒త్రమ్ । తి॑ । ద్రవ " ౬ "

అనువాదం :

పితరులు, మనుష్యులు, గంధర్వులు, అప్సరసలు
మొదలైన దేవతలు నిన్ను రక్షిస్తారు.
నీవు అతిరాత్ర యజ్ఞాన్ని పరిపూర్తి చెయ్యి. " ౬ "

మంత్రము :

అ॒న్త॒రిక్షం॑ ది॒వం భూమి॑-

మాది॒త్యాన్ మరు॑తో ది॒శః ।

లో॒కా న్న సర్వా॑ నాహ్ని॒తి

యో దదా॑తి శతౌద॒నామ్

॥ 10 ॥

పదము :

అ॒న్త॒రిక్షమ్ । ది॒వమ్ । భూమి॑మ్ ।

అది॒త్యాన్ । మరు॑తః । ది॒శః ।

లో॒కాన్ । సః । సర్వా॑న్ । అహ్ని॒తి ।

యః । దదా॑తి । శతౌద॒నామ్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఇవరు శతౌదన ధేనువులను దానం చేస్తారో,

అతనికి సర్వలోకములు -

అంతరిక్షం, ద్యులోకం, భూమి, అదిత్య,

మరుల్లోకాలుగా ప్రసిద్ధము లైన వన్నీ

సంప్రాప్తిస్తాయి.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

ఘృ॒తం వ్రోక్ష॑నీ సు॒భగా

దే॒వీ దే॒వాన్ గమి॑ష్యతి ।

పక్షా॑ర మ॒ఘ్నై॒ మా హి॑ంసి-

ర్ది॒వం ప్రే॑హ శతా॒దనే

॥ 11 ॥

పదము :

ఘృ॒తమ్ । ప్ర॒క్ష॒ణీ । క్షు॒భగా॑ ।

దీ॒వీ । దే॒వాన్ । గమి॑ష్యతి ।

పక్షా॑రమ్ । అ॒ఘ్నై॒ మా హి॑ంసిః ।

ది॒వమ్ । ప్ర । ఇ॒హ । శత॑క్షి॒దనే

॥ 11 ॥

అనువాదం :

అజ్య సేచనం చేసే నుభగురా లైన దేవి

దేవతలను చేరుకుంటుంది.

ఓ శతాదనా ! హింసింపరాని ఓ ధేనువా !

పశ్యం చేసే వానిని హింసించ వద్దు.

అతనిని స్వర్గానికి పంపించు.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

యే దే॒వా ది॒విష॑దో

అ॒న్తరి॑క్ష॒సద॑శ్చ యే

యే చే॒మే భూ॑మ్యా మధి॑ ।

తే॒భ్య స్త్వం ధు॑క్ష్య సర్వ॑దా

క్షీ॒రం నర్పి॑ రథో మధు॑

॥ 12 ॥

పదము :

యే । దేవాః । దివిఽసదః ।

అన్త రిక్షఽసదః । చ । యే ।

యే । చ । ఇమే । భూమ్యామ్ । అధి ।

తేభ్యః । త్వమ్ । ధుక్ష్య । సర్వదా ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । ఆథో ఇతి । మధు

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ద్యులోక మందున్న దేవులు, అంతరిక్ష మందున్న దేవతలు

రః భూవిపై నున్న దేవతలు -

నీ రందరి కోసమై నీవు సర్వదా క్షీరమును,

పెరుగును, శృతమును, మధువును దోహదం చెయ్యి. ॥12॥

పంక్తము :

యత్ తే శిరో యత్ తే ముఖం

యా కర్ణౌ యే చ తే హనూ ।

ఆమిక్షాం దుహితాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 13 ॥

పదము :

యత్ । తే । శిరః । యత్ । తే । ముఖమ్ ।

యా । కర్ణౌ । యే ఇతి । చ । తే । హనూ ఇతి ।

అమిక్షామ్ । దుప్రహతామ్ । దాత్రతే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 13 ॥

అనువాదం :

నీ శిరస్సు, నీ ముఖము,

నీ చెవులు, నీ దవడలు,

నిన్ను దానం చేసిన వాని కోసమై,

క్షీరమును, పుత్రమును, పెరుగును, మధువును

దోహనం చేయు గాక !

॥ 13 ॥

మంత్రము :

యా త ఓక్ష్ఠా యే నాసీకే

యే శృణ్ణే యే చ తేఽక్షిణీ ।

అమిక్షాం దుప్రహతాం దాత్రతే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 14 ॥

పదము :

యా । తే । ఓక్ష్ఠా । యే ఇతి । నాసీకే ఇతి ।

యే ఇతి । శృణ్ణే ఇతి । యే ఇతి । చ । తే । అక్షిణీ ఇతి ।

అమిక్షామ్ । దుప్రహతామ్ । దాత్రతే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఏవి నీ పెదవులో, ఏవి నీ నాసికలో,
 ఏవి నీ శృంగములో, ఏవి నీ నేత్రములో,
 అవి నిన్ను దానం చేసిన వానికై పెరుగును, క్షీరమును,
 ఘృతమును, మధువును దోహదం చేయు గాక! || 14 ||

మంత్రము :

యత్ తే క్లోమా య హృదయం

పురితత్ సహకణ్ఠికా ।

ఆమిక్షాం దుహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

|| 15 ||

పదము :

యత్ । తే । క్లోమా । యత్ । హృదయమ్ ।

పురితత్ । సహకణ్ఠికా ।

ఆమిక్షామ్ । దుహతామ్ । దాత్రే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

|| 15 ||

అనువాదం :

ఏది నీ క్లోమమో, ఏది నీ హృదయమో,
 ఏది నీ మలాలముమో, ఏది నీ కంఠ భాగమో -
 ఇవన్నీ నిన్ను దానం చేసిన వానికై పెరుగును, క్షీరమును,
 ఘృతమును మధువును దోహదం చేయు గాక! || 15 ||

మంత్రము :

యత్ తే యక్ష్మద్ యే మతస్నే

య దాన్త్రమ్ యా శ్చ తే గుదాః ।

ఆమిక్షాం దుహరాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 10

వదము :

యత్ । తే । యక్ష్మత్ । యే ఇతి । మతస్నే ఇతి ।

యత్ । ఆన్త్రమ్ । యాః । చ । తే । గుదాః ।

ఆమిక్షామ్ । దుహరామ్ । దాత్రే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి మధు

॥ 10

అనువాదం :

ఏది నీ కాలేయమో, ఏవి నీ హృదయపాద్యావస్థలో,

ఏవి ప్రేతులో, ఏది నీ పాయువో-

ఇవన్నీ నిన్ను దానం చేసిన వానికై

పెరుగును, పుతమును,

మధువును దోహదం చేయు గాక ।

॥ 10

మంత్రము :

యస్తే ప్లాః ర్యో వనిష్ఠు

ర్యో కుక్షీ యచ్చ చర్మ తే ।

అమిక్షాం దుహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 17 ॥

పదము :

యః | తే | స్థాశిః | యః | వనిష్ఠః |

యా | కుక్షీ ఇతి | యత్ | చ | చర్మ | తే |

అమిక్షామ్ | దుహతామ్ | దాత్రే |

క్షీరమ్ | సర్పిః | అథో ఇతి | మధు

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ఏది నీ గుహ్యంగమో, ఏవి నీ పెద్దప్రేవులో,

ఏది నీ ఉదరమో, ఏది నీ చర్మమో-

ఇవన్నీ నిన్ను దానం చేసిన వాని కోసమై

పెరుగును, క్షీరమును, ఘృతమును

మధువును దోహదం చేయు గాక!

॥ 17 ॥

పంక్తము :

యత్ తే మజ్జా య దస్తి

య న్మాంసం య చ్చ లోహితమ్ |

అమిక్షాం దుహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 18 ॥

పదము :

యత్ తే మజ్జా యత్ అస్తి ।

యత్ మాంసమ్ యత్ చ లోహితమ్ ।

అమిక్షామ్ దుహితామ్ దాత్రే ।

క్షీరమ్ సర్పిః అథో ఇతి మధు

॥ 18 ॥

అనువాదం :

నీలో ఉండే మజ్జ, ఎముకలు, మౌంసం

దుధిరము నిన్ను దానం చేసిన వానికై

క్షీరమును, పురులమును, మధువును, పెరుగును

దోహనం చేయు గార ।

॥ 18 ॥

మంత్రము :

యా తే బాహూ యే దోషదీ

యా వంసో యా చ తే కకుత్ ।

అమిక్షాం దుహితాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 19 ॥

పదము :

యా తే బాహూ ఇతి యే ఇతి దోషదీ ఇతి ।

యా అంసో యా చ తే కకుత్ ।

అమిక్షామ్ । దుప్రహతామ్ । దాత్రే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 18 ॥

అనువాదం ।

నీ బాహువులు, నీ బాహుభాగములు,
నీ భుజశిరస్సులు, నీ మూపురము - ఇవన్నీ
నిన్ను దానం చేసిన వానికై
పాలను, పెరుగును, నేతని,
మధువును దోహదం చేయు గాక !

॥ 19 ॥

పంక్తము :

యా స్తే గ్రివా యే స్కన్ధా

యాః పృష్ఠీ ర్థ్య శ్చ పర్శవః ।

అమిక్షాం దుప్రహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 20 ॥

పదము :

యాః । తే । గ్రివాః । యే । స్కన్ధాః ।

యాః । పృష్ఠీః । యాః । చ । పర్శవః ।

అమిక్షామ్ । దుప్రహతామ్ । దాత్రే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 20 ॥

అనువాదం :

నీ కంఠము, నీ స్కంధము, నీ పిరుదులు, నీ ప్రక్కటెముకలు -
ఇవన్నీ నిన్ను దానం చేసిన వానికై పొలను,
పెరుగును, నేరిని మధువును దోహదం చేయు గాక । "20"

మంత్రము :

యా త ఊరూ అష్టివస్తా
యే శ్రోదీ యా చ తే భనక్ ।

అమిక్షాం దుహతాం దాత్రీ

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 21 ॥

పదము :

యా । తే । ఊరూ ఇతి । అష్టివస్తా ।

యే ఇతి । శ్రోదీ ఇతి । యా । చ । తే । భనక్ ।

అమిక్షామ్ । దుహతామ్ । దాత్రీ ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 21 ॥

అనువాదం :

నీ ఊరువులు, నీ పక్కలు, నీ పిరుదులు
నీ ఉపస్థ (మర్మాంగము) - ఇవన్నీ
నిన్ను దానం చేసిన వాని కొఱకై
క్షీరమును, ఘృతమును, పెరుగును
మధువును దోహదం చేయు గాక ।

॥ 21 ॥

మంత్రము :

యత్ తే పుచ్చం యే తే బాలా

య దూధో యే చ తే స్తనాః ।

ఆమిక్షాం దుహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 22 ॥

పదము :

యత్ । తే । పుచ్చమ్ । యే । తే । బాలాః ।

యత్ । ఊధః । యే । చ । తే । స్తనాః ।

ఆమిక్షామ్ । దుహతామ్ । దాత్రే ।

క్షీరమ్ । సర్పిః । అథో ఇతి । మధు

॥ 22 ॥

అనువాదం :

నీ తోక, నీ వెంట్రుకలు, నీ పొదుగు, నీ స్తనములు -

ఇవన్నీ నిన్ను దానం చేసిన వానికై క్షీరమును, పుత్రమును

పెరుగును, మధువును, దోహనం చేయు గాక! ॥ 22 ॥

మంత్రము :

యా స్తే జజ్ఞాః యాః కుష్టికా

ఋచ్చరా యే చ తే శఫాః ।

ఆమిక్షాం దుహతాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 23 ॥

పదము :

యాః | తే | అహ్వాః | యాః | కుష్టికాః |

ఋచ్చరాః | యే | చ | తే | శఫాః |

అమిక్షామ్ | దుహ్రాకామ్ | దాత్రే |

క్షీరమ్ | సర్పిః | అథో ఇతి | మధు

॥ 23 ॥

అనువాదం :

నీ జంఘలు, నీ ప్రేగుల లోపలి భాగములు,
నీ పొద భాగములు, నీ గిట్టలు - ఇవన్నీ నిన్ను దానం
చేసిన వానికై క్షీరమును, స్పృశమును, పెగుగును,
మధువును దోహదం చేయు గాక |

॥ 23 ॥

మంత్రము :

యత్ తే చర్మ శతృదనీ

యాని లోమా న్యఘ్నిన్యః |

అమిక్షాం దుహ్రాకాం దాత్రే

క్షీరం సర్పి రథో మధు

॥ 24 ॥

పదము :

యత్ | తే | చర్మ | శతృదనీ |

యాని | లోమాని | అఘ్నిన్యః |

అమిక్షామ్ | దుహ్రాకామ్ | దాత్రే |

క్షీరమ్ | సర్పిః | అథో ఇతి | మధు

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఓ శత్రోదనా ! ఓ చంపరాని గోవా !
 నీ చర్మము, నీ లోమములు
 నిన్ను దానం చేసిన పానికై
 క్షీరమును, స్పృతిమును, దధిని,
 మధువును దోహదం చేయు గాక !

॥ 24 ॥

మంత్రము :

క్రోడా తే స్తామ్ పురోడాశా-
 వాజ్ఞేన అభిఘ్రితా ।

తా పక్షా దేవి కృత్వా
 సా పక్షారం దివం వహ

॥ 24 ॥

పదము :

క్రోడా । తే । స్తామ్ । పురోడాశా ।
 వాజ్ఞేన । అభిఘ్రితా ।

తా । పక్షా । దేవి । కృత్వా ।

సా । పక్షారమ్ । దివమ్ । వహ

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఓ శత్రోదన గోవా !
 నీ క్రోడములు (పార్శ్వ భాగములు)
 ఆజ్యం అభిరంజించిన పురోడాశములు అగు గాక !

ఓ దేవీ ! వాటిని పక్షములుగా చేసుకొని నీవు,

ఈ ఓదనం పక్ష్యం చేసిన వానిని

స్వర్గమునకు మోసుకొని పో.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

ఊ॒లా॒ఖ॒లే॒ ము॒స॒లే॒ య॒ శ్చ॒ చ॒ర్మ॒డి॒

యో॒ వా॒ శూ॒ర్పే॒ త॒ద్ధు॒లః॒ క॒ణః॒ ।

యం॒ వా॒ వా॒తో॒ మా॒త॒రి॒శ్వా॒ ప॒వ॒మా॒నో॒

మ॒మా॒ భా॒గ్ని॒ష్ట ధో॒తా॒ సు॒హ॒తం॒ కృ॒దో॒తు॒

॥ 28 ॥

పదము :

ఊ॒లా॒ఖ॒లే॒ । ము॒స॒లే॒ । యః॒ । చ॒ । చ॒ర్మ॒డి॒ ।

యః॒ । వా॒ । శూ॒ర్పే॒ । త॒ద్ధు॒లః॒ । క॒ణః॒ ।

యమ్॒ । వా॒ । వా॒తః॒ । మా॒త॒రి॒శ్వా॒ । ప॒వ॒మా॒నః॒ ।

మ॒మా॒భః॒ । అ॒గ్నిః॒ । తత్॒ । హో॒తా॒ । సు॒హ॒తమ్॒ । కృ॒దో॒తు॒ ।

॥ 28 ॥

అనువాదం :

రో॒లు, రో॒కలి, చ॒ర్మం॒పై, చె॒ట్టు॒పై,

ఏ॒ తం॒దుల కణము లైతే ఉన్నవో,

వానిని పవిత్రం చేసే వాయువు మథనం చేసినది.

హో॒త, అగ్ని వానిని ఉత్తమ ఆహుతి రూపంలో

పక్ష్యం చేయుదురు గాక ।

॥ 28 ॥

పంక్తము :

అహో దీపీ ర్మధుమతీ ఘృతశృతః

బ్రహ్మదాం హస్తేషు ప్రప్సృథక్ సాదయామి ।

యత్కామ ఇద మభిషిల్పామి వోఽహం

త న్మే సర్వం సం పద్యతాం

వయం స్యామ పతయో రయాదామ్

॥ 27 ॥

పదము :

అహః । దీపీః । మధుమతీః । ఘృతశృతః ।

బ్రహ్మదామ్ । హస్తేషు । ప్రప్సృథక్ । సాదయామి ।

యత్కామః । ఇదమ్ । అభిషిల్పామి । వః । అహమ్ ।

తత్ । మే । సర్వమ్ । సం । పద్యతామ్ ।

వయమ్ । స్యామ । పతయః । రయాదామ్

॥ 27 ॥

అనువాదం :

మధుయుక్తములు, ఘృతద్యుతములు లయిన

దివ్యజలధారలు బ్రాహ్మణుల హస్తములలో

వేరు వేరుగా వేస్తున్నాను.

వీటితో అభిషేకం చేయవలెనని వాంఛిస్తున్నాను.

ఇవన్నీ నాకు సంప్రాప్తించు గాక !

మేము ధనపతుల మగుదుము గాక !

॥ 27 ॥

ఇది తొమ్మిదవ సూక్తం.

సూక్తం-10

ఋషి: కళ్యణుడు || దేవత: వశా || ధందస్సు: | కటుమృత్యునుష్టవ: 2-4, 7,
 9, 11-22, 25, 28, 30, 33, 34 అనుష్టవ: 5 వశ్యవదాతిశాగదానుష్టవం
 (1) స్యున్తోగ్రీవో దృహతి: 8, 8, 10 విరాదనుష్టవ: 23 దృహతి:
 24 ఉపరిష్టాద్దృహతి: 28 ఆస్తారపంక్తి: 27 శంకుమత్యనుష్టవ:
 20 త్రివదా విరాద్ గాయత్రీ: 31 ఉష్ణిగ్గర్వానుష్టవ: 32 విరాట్
 వత్యా దృహతి || మంత్రములు: * 86 ||

వినియోగం:- పూర్వ సూక్తంలో చెప్పబడిన వశాగోవు తేవలం మేధ్య మం
 సాత్మిక కావని, ఆ గోవు విశననానంతరం ఒక గొప్ప దేవి అయి
 దేవతల మధ్యలో నర్వాత్మిక ఆపుతుందని, యజ్ఞయములలో
 యజ్ఞియ అవుతుందని - ఆ గోవు మానోత్కృష్టము, ప్రళంస హదా
 లు సూక్తంలో చెప్పబడినవి.

సాంప్రదాయము లైతే ఈ అర్థమూక్తంలో వశావసంలో వివిధ
 హవిరభిషర్వనం, నంసాత దాత్యదాచన దాదములను చేస్తారు.

మంత్రము:

నమ స్తే జాయమానాయై

జాతాయా ఉత తే నమః ।

జాతేభ్యః శఫేభ్యో రూపాయా 2-

ఘ్నీ తే నమః

* 1 *

పదము:

నమః । తే । జాయమానాయై ।

జాతాయై । ఉత । తే । నమః ।

బా¹లే¹భ్యః | శ¹ఫే¹భ్యః | రూపాయ |

అ¹ఘ్నై¹ | తే¹ | నమః

॥ 1 ॥

అనువాదం :

చంపకూడని ఓ గోవా!

జన్మిస్తున్న నీకు నమస్కారం.

జన్మించిన నీకు నమస్కారం.

నీ కేశములకు, ఖరములకు

నీ రూపమునకు నమస్కారం.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

యో వి¹ద్యాత్ స¹ప్త ప్ర¹వ¹తః

స¹ప్త వి¹ద్యాత్ ప¹రా¹వ¹తః |

శి¹రో య¹జ్ఞస్య యో వి¹ద్యాత్

స వ¹శాం ప్ర¹తి గృ¹హ్ణి¹యాత్

॥ 2 ॥

పదము :

యః | వి¹ద్యాత్ | స¹ప్త | ప్ర¹వ¹తః |

స¹ప్త | వి¹ద్యాత్ | ప¹రా¹వ¹తః |

శి¹రః | య¹జ్ఞస్య | యః | వి¹ద్యాత్ |

సః | వ¹శామ్ | ప్ర¹తి | గృ¹హ్ణి¹యాత్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

సప్త ప్రవాహాలను ఎవ రెరుగుదురో,
సప్త అంతర స్థానములను ఎవ రెరుగుదురో,
అలాంటి వారే ఈ వశాగోవును
స్వీకరించుటకు అర్హులు,

॥ ౭ ॥

మంత్రము :

వేదాహం సప్త ప్రవతః

సప్త వేద పరావతః ।

శిరో యజ్ఞస్యాహం వేద

నోమం చాస్యాం విచక్షణమ్

॥ ౮ ॥

పదము :

వేద । అహమ్ । సప్త । ప్రవతః ।

సప్త । వేద । పరావతః ।

శిరః । యజ్ఞస్య । అహమ్ । వేద ।

నోమమ్ । చ । అస్యామ్ । విచక్షణమ్

॥ ౯ ॥

అనువాదం :

నేను సప్త జీవన ప్రవాహములను ఎరుగుదును,
సప్త అంతర స్థానములను ఎరుగుదును,
యజ్ఞ శిరస్సును ఎరుగుదును,
వీనిలో విశేషంగా ప్రకాశించే
నోమ రసమును నే నెరుగుదును,

॥ ౧౦ ॥

మంత్రము.

యయా ద్యౌ ర్యయా పృథివీ

యయాహి గుపితా ఇమాః ।

వశాం సహస్రధారాం

బ్రహ్మదా దాచవదామసి

॥ 4 ॥

పదము

యయా । ద్యౌః । యయా । పృథివీ ।

యయా । అపః । గుపితాః । ఇమాః ।

వశామ్ । సహస్రధారామ్ ।

బ్రహ్మదా । అచవదామసి

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఎందుకో ద్యులోకము, పృథివీలోకము,
నగ్న బలములు సురక్షితములై ఉన్నవో,
అలాంటి సహస్ర అపృతధారల నిచ్చే
వశాగోళు బ్రహ్మచే చక్కగా ప్రదర్శిత మౌతుంది.
ప్రళంసకు పోత మౌతుంది.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

శతం రంసాః శతం దోగ్ధారః

శతం గోప్తారో అధి పృష్ఠే అస్యాః ।

యే దే॒వా స్త॒స్యాం ప్రా॒ణన్తి

తే న॒శాం వి॒దు రే॒కధా

॥ 5 ॥

పదము.

శ॒తమ్ । రం॒సాః । శ॒తమ్ । దో॒గ్ధా॒రః ।

శ॒తమ్ । గో॒ప్తా॒రః । అధి॑ । పృ॒ష్ఠే । అ॒స్యాః ।

యే । దే॒వాః । త॒స్యామ్ । ప్రా॒ణన్తి ।

తే । న॒శామ్ । వి॒దుః । ఏ॒కఽధా

॥ 5 ॥

అనువాదం.

దీని పిఘపై వందమంది దోగ్ధలు (పాలు పిరుచు వారు)

వంద ప్రాత్రలను తీసుకొని వస్తున్నారు.

దీని రక్షణకై వందమంది రక్షకులు నడుస్తున్నారు.

ఏ దేవతలు దానిలో జీవిస్తున్నారో

వారు ఒకే విధంగా ఈ గోవు నెరుగుదురు.

॥ 5 ॥

మంత్రము.

య॒జ్ఞప॒ దీ॒రాక్షి॑రా

స్వ॒ధాప్రా॑దా మ॒హీతు॑కా ।

న॒శా ప॒ర్జన్య॑పత్ని

దే॒వాం అ॒ప్యేతి॑ బ్రహ్మ॒దా

॥ 6 ॥

పదము

యజ్ఞఁపదీ । ఇరాఁక్షీరా ।

స్వధాఁప్రాధా । మహీలుకా ।

వా । పర్జన్యఁపత్ని ।

దేవాన్ । అపే । ఏతి । బ్రహ్మధా

॥ 6 ॥

అనువాదం .

యజ్ఞంలో స్థానం గల గోషా పాల నిస్తుంది.
అన్నరూప మైన ప్రాణాన్ని ధరిస్తున్నందువల్ల
ఇది బ్రహ్మధిపై ప్రసన్న మైనది.
ఈ వశాగోష పర్జన్యపత్ని.
బ్రహ్మరూపంలో దేవతలకు లభిస్తుంది.

॥ 6 ॥

మంత్రము .

అను త్వాగ్నిః ప్రావీశ-

దను నోమో వశే త్వా ।

ఉధ స్తే భద్రో పర్జన్యో

విద్యుత్ స్తే స్తనా వశే

॥ 7 ॥

పదము .

అను । త్వా । అగ్నిః । ప్ర । అవిశత్ ।

అను । నోమో । వశే । త్వా ।

ఉధః । తే । భద్రే । వర్జన్యః ।

వి॒ద్యుతః । తే । స్తనాః । వశే

॥ 7 ॥

అనువాచం ।

ఓ గోవా । నీలో ఆగ్ని ప్రవేశి చినాడు.

సోనుడు ప్రవేశి చినాడు.

ఓ సౌభాగ్యవతి । నీ పాడుగు వర్జన్య స్వరూపం.

నీ స్తనముల విద్యుత్తులు.

॥ 7 ॥

మంత్రము

అప స్త్వం ధుక్షే ప్రథమా

ఉర్వరా అపరా వశే ।

తృతీయం రాష్ట్రం ధుక్షే

న్నం క్షీరం వశే త్వమ్

॥ 8 ॥

పదము ।

అపః । త్వమ్ । ధుక్షే । ప్రథమాః ।

ఉర్వరాః । అపరాః । వశే ।

తృతీయమ్ । రాష్ట్రమ్ । ధుక్షే ।

అన్నమ్ । క్షీరమ్ । వశే । త్వమ్

॥ 8 ॥

అనువాదం.

ఓ ధీమచా! నీవు తొలుత బల్ల పిడికేదానవు
తవ్వత ధాన్య మిచ్చే భూమి సచ్చినావు.
కలంగి మూడవ మారు గాస్త్రీలు శక్తిని ఇచ్చినావు.
నీవు అన్నము, కీలము ఇచ్చుదానవు.

॥ 8 ॥

సుంరమ

య దాదిత్యైర్హూయమా

నోపాతిష్ఠ ఋతావరి ।

ఇన్ద్రః సహస్రం పాత్రా-

నోమమ్ త్వాపాయయత్ వశే

॥ 9 ॥

వచము

యత్ । ఆదిత్యైః । హూయమానా ।

ఉపఽపతిష్ఠః । ఋతఽవరి ।

ఇన్ద్రః । సహస్రమ్ । పాత్రాన్ ।

నోమమ్ । త్వా । అపాయయత్ । వశే

॥ 9 ॥

అనువాదం.

ఓ ఋతావరి! అతిథులు నిన్ను పిలువగా
చారిసి సమీపించినావు.
అప్పుడు ఇంద్రుడు వేము పాత్రలతో
సోమరసమును నీచే త్రావించినాడు.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

య దనూచీస్త్రి మై రాత్

త్య ఋషభోఽహ్వయత్ ।

తస్మాత్ తే వృతహ పయః

క్షీరం క్రుద్ధోఽహరద్ వశే

॥ 10 ॥

పదము :

యత్ । అనూచీ । ఇస్త్రిమ్ । ఋషభః । ఆత్ ।

త్యా । ఋషభః । అహ్వయత్ ।

తస్మాత్ । తే । వృతహ పయః ।

క్షీరమ్ । క్రుద్ధః । అహరత్ । వశే

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఓ గోవా । నీవు ఇందునకు

అనుకూలంగా ఉండుదానవు.

నిన్ను వృషభః, తన వద్దకు రమ్మని పిలిచినది.

అందుతో కోపించిన వృతారి (ఇందుడు)

నీ ఇలమును, క్షీరమును అపహరిస్తూ వచ్చినాడు.

॥ 10 ॥

మంత్రము :

యత్ తే క్రుద్ధో ధనవతి.

రా క్షీర మహరద్ వశే ।

ఇదం త దద్య నాక

ప్రిఘ పాత్రేఘ రక్షతి

॥ 11 ॥

పదము

యత్ తే క్రుద్ధః ధనవతిః ।

ఆ క్షీరమ్ అహరత్ పశే ।

ఇదమ్ తత్ అద్య నాకః ।

ప్రిఘ పాత్రేఘ రక్షతి

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఓ అవా ! నీ పై క్రుద్ధుడైన క బేదుడు

నీ క్షీరమును అపహరించివాడు.

ఇదంతా స్వర్గధామంలో సోమరస రూపంలో

మూడు పాత్రలలో ఉన్నది.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

ప్రిఘ పాత్రేఘ తం సోమ-

మా దేవ్యహరద్ పశా ।

అథర్వా యత్ర దీక్షితో

బర్హి ష్యోస్త హిరణ్యయే

॥ 12 ॥

పదము:

త్రి॒షు । హి॒త్రే॒షు । తమ్ । నో॒మమ్ ।

అ । దీ॒వీ । అహ॑రక్ । వశా॑ ।

అథ॑ర్వా । య॒త్ర । దీ॒క్షితః॑ ।

బర్హి॑షీ । ఆ॒స్త । హి॒రణ్య॑యే

॥ 12 ॥

అనువాదం:

ఎక్కడ దీక్షితు యైన అథర్వవేది

సువర్ణమయ మైన అసన పై కూర్చుంటాడో,

అతని వద్ద మూడు పాత్రలలో ఉంచిన నోమరసాన్ని,

వశాదేవి అపహరించుకొని పోయినది.

॥ 12 ॥

మంత్రము:

సం హి నో॒మేనా॑గత

సము సర్వే॑ణ ప॒ద్వతా॑ ।

వశా॑ సముద్ర మధ్య॑స్థాద్

గన్త॑ర్వైః రలి॒భిః సహ॑

॥ 13 ॥

పదము:

సమ్ । హి । నో॒మేన॑ । అగ॑త ।

సమ్ । ఓం ఇతి॑ । సర్వే॑ణ । పద్వ॑తా ।

వశా సముద్రమ్ । అధి । అస్థాత్ ।

గన్ధర్వైః । కలిఽభిః । సహ

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఈ గోపురు సోమరసం స్వాధీన మైనది.

అందఱు మనుష్యులకు అది లభించినది.

ఈ గోపు గంధర్వులతో కలిసి

సముద్రాన్ని లభిష్టించినది.

॥ 13 ॥

పంచము

సం హి వాతేనాగత

సము సర్వైః పతత్రైభిః ।

వశా సముద్రే ప్రాన్తత్య-

ద్వచః సామాని భిక్షతి

॥ 14 ॥

పదము :

సమ్ । హి । వాతేన । అగత ।

సమ్ । ఓం ఇతి । సర్వైః । పతత్రైభిః ।

వశా । సముద్రే । ప్ర । అన్తత్యత్ ।

యిచః । సామాని । భిక్షతి

॥ 14 ॥

అనువాదం:

ఈ గోవు యజ్ఞంలో ఋక్కులను,
సామములను ధారణ చేస్తున్నది.
వాయువుతో ఇవి సంగత మైనది. సర్వ పక్షులతోను కలసి
సముద్రంపై నాట్యం చేయసాగినది. " 14 "

సంక్రమము:

సం హి సూర్యేణాగత
సము సర్వేణ చక్షుషా ।
వశా సముద్ర మత్యఖ్యద్
భద్రా జ్యోతింషి భిభ్రతి " 15 "

పదము:

సమ్ । హి । సూర్యేణ । అగత ।
సమ్ । ఓం ఇతి । సర్వేణ । చక్షుషా ।
వశా । సముద్రమ్ । అతి । అఖ్యత్ ।
భద్రా । జ్యోతీంషి । భిభ్రతి " 15 "

అనువాదం:

ఈ గోవు సూర్యునితో సంగత మైనది.
సర్వ సేత్రవంతులతోను సంగత మైనది.
ఈ కల్యాణకారిణి అయిన గోవు అనేక తేజస్సులను భరిస్తున్నది.
సముద్రం మీదుగా చూస్తున్నది. " 15 "

మంత్రము:

అభివృతా హిరణ్యేన

య దతిష్ఠ ఋతావరి ।

అశ్వః సముద్రో భూత్వాఽ-

ధ్యస్కన్దో వశే త్వా

॥ 16 ॥

పదము:

అభివృతా । హిరణ్యేన ।

యత్ । అతిష్ఠః । ఋతావరి ।

అశ్వః । సముద్రః । భూత్వా ।

అధి । అస్కన్దత్ । వశే । త్వా

॥ 16 ॥

అనువాదం:

ఓ ఋతావరి! సువర్ణ భూషణములతో యుక్త మైన ఓ గోపా!

నీవు సముద్రంపై అశ్వరూపిణివై వచ్చినావు.

॥ 16 ॥

మంత్రము:

తద్ భద్రాః స మగచ్ఛంత

వశా దీప్త్యథో స్వధా ।

అథర్వా యత దీక్షితో

బర్హి ష్యాస్త హిరణ్యయే

॥ 17 ॥

పదము :

తత్ । భద్రాః । సమ్ । అగచ్ఛంత ।

వశా । దీప్తి । అథో ఇతి । స్వధా ।

అథర్వా । యత్ర । దీక్షితః ।

బర్హిషి । ఆస్త । హిరణ్యయే

॥ 17 ॥

అనువాచం :

అక్కడ దీక్షితులైన అథర్వవేది
సువర్ణమయమైన ఆసనంపై కూర్చుంటూ
అక్కడికి భద్రులు వస్తారు.
దానదాతల అయిన గోవు
స్వయంగా అన్నరూపంతో ఉపస్థితమైనది.

॥ 17 ॥

సంక్రమః :

వశా మాతా రాజన్యఽన్య

వశా మాతా స్వధే తవ ।

వశాయా యజ్ఞ ఆయుధం

తత శ్చిత్త మకాయత

॥ 18 ॥

పదము :

వశా । మాతా । రాజన్యఽన్య ।

వశా । మాతా । స్వధే । తవ ।

వశా¹యాః । య²జ్ఞే । ఆయు³ధమ్ ।

తతః¹ । చిత్త²మ్ । అజాయత³

॥ 18 ॥

అనువాదం :

రాజన్య¹ని మాత² వశః ।

అలా¹గే ఓ స్వ²భా । నీ తల్లి వశః ।

రః గో¹సు నాంచి శస్త్రి²గృత్తి అయినది.

అంగ¹ లో నుంచి కత్తం జనించినది.

॥ 18 ॥

మంత్రిము .

ఉద్ధో¹ విస్టు రుదవర²ద్

బ్రహ్మ¹ణః రకు²దా దధి ।

తత¹ స్త్వం బట్టి²షి వశే

తతో హో¹తా²జాయత

॥ 18 ॥

పదము ।

ఉద్ధ¹వః । విస్టుః । ఉత్ । అచరత్ ।

బ్రహ్మ¹ణః । రకు²దాత్ । అధి ।

తతః¹ । త్వమ్ । బట్టి²షి । వశే ।

తతః¹ । హో²తా । అజాయత

॥ 19 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మ ఉచ్చభాగం నుంచి బిందువు
ఉర్ధ్వంగా బగులుదేరినది.
ఓ గోవా ! అందులో నుంచే నీవు జనించినావు.
అందులో నుంచే తరువార హోత జనించినాడు. ॥ 19 ॥

మంత్రము :

అన్న స్తే గాథా అథవ-
న్నస్థిహోథ్యో బలం వశే ।
పాజస్యోఽఽ జ్జి యజ్జ
స్తనేథ్యో రశ్మయ స్తవ ॥ 20 ॥

పదము :

అన్నః । తే । గాథాః । అథవన్ ।
ఉస్థిహోథ్యః । బలమ్ । వశే ।
పాజస్యోఽఽ । జ్జి । యజ్జ ।
స్తనేథ్యః । రశ్మయః । తవ ॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఓ గోవా ! నీ ముఖం నుంచి గాథలు పుట్టినవి.
నీ కంఠాగ్రభాగం నుంచి బలం ఉత్పన్నమైనది.
నీ పొడుగు నుంచి యజ్జ మూవిర్భవించినది.
నీ స్తనముల నుంచి శిరిణములు కలిగినవి. ॥ 20 ॥

మంత్రము.

ఈర్వాభ్యా మయనం జాతం

సస్థిభ్యాం చ వశే తవ ।

అస్త్రీభ్యోః జజ్ఞరే అత్రా

ఉదరా దధి వీరుధః

॥ 21 ॥

పదము.

ఈర్వాభ్యామ్ । అయనమ్ । జాతమ్ ।

సస్థిభ్యామ్ । చ । వశే । తవ ।

అస్త్రీభ్యః । జజ్ఞరే । అత్రాః ।

ఉదరాత్ । అధి । వీరుధః

॥ 21 ॥

అనువాదం ।

నీ బాహువుల నుంచి, తొడల నుంచి

అయనం (గమనం) జనించినది.

ఓ గోవా ! నీ ప్రేవులలోని పదార్థం నుంచి,

నీ ఉదరం నుంచి వసస్పతులు ఉత్పన్నము లైనవి. ॥ 21 ॥

మంత్రము.

య దుదరం వరుణ

స్యోనుప్రపావేశథా వశే ।

తత స్త్వి బ్రహ్మ దహ్వయత్

స హి నేత్ర మవేత్ తవ

■ 22

పదము:

యత్ । ఉదరమ్ । వరుణస్య ।

అనుబ్రహ్మపాఠాః । వశే ।

తతః । త్వా । బ్రహ్మ । ఉత్ । అహ్వయత్ ।

సః । హి । నేత్రమ్ । అవేత్ । తవ

■ 22

అనువాదం:

ఓ గోవా ! వరుణుని ఉదరం రోచికి ప్రవేశించినావు.

అప్పుడు బ్రహ్మ నిన్ను ఆహ్వానించినాడు.

ఆయనకు నీ కళ్ళు తెలుసు.

■ 22

మంత్రము:

సర్వే గర్భా దపేపన్త

జాయమానా దమూస్వః ।

ససూవ హి తా మాహం ర్వశేతి

బ్రహ్మభిః ర్ల్లప్తైః స హ్యుఽస్యో బధ్ధః

■ 23

పదము :

సర్వే । గర్భాత్ । అవేపన్త ।

జాయమానాత్ । అనూస్వః ।

ససూవ । హి । కామ్ । ఆహుః । వశా । ఇతి ।

బ్రహ్మః । ధృవః । సః । హి । అస్యాః । బన్ధుః ॥ 23 ॥

అనువాదం :

ప్రసవానికి అనమర్థ మైన గర్భంవల్ల

సర్వతః కంపించ సాగినావు.

ఈ గోవు ప్రసవానికి అనమర్థ మని వా రన్నారు.

బ్రాహ్మణులు దానిని బంధువుగా భావిస్తున్నారు. ॥ 23 ॥

మంత్రము :

యుధ ఏకః సం సృజతి

యో అస్యా ఏక ఇద్ వశీ ।

తరాంసి యజ్ఞా అభవన్

తరసాం చక్షు రభవద్ వశా

॥ 24 ॥

పదము .

యుధః । ఏకః । సమ్ । సృజతి ।

యః । అస్యాః । ఏకః । ఇత్ । వశీ ।

అథర్వ. iv 48

కరాంసి । యజ్ఞాః । అభవన్ ।

కరసామ్ । చక్షుః । అభవత్ । వా ।

॥ 24 ॥

అనువాదం ।

ఒక యోధుడు వ్యవస్థను ఉత్తన్నం చేస్తున్నాడు.

అతడు ఈ గోవును వశం చేసుకొన్నవాడు.

యజ్ఞమును పూర్తి చేయువాడు.

అయిన కనులుగా వాగోవు మారినది.

॥ 24 ॥

మంత్రము ।

వా యజ్ఞం ప్రత్యగృహ్లాత్

వా సూర్య మధారయత్ ।

వాయా మంత్ర రవిశ్

దోదనో బ్రహ్మణా సహ

॥ 25 ॥

పదము ।

వా । యజ్ఞమ్ । ప్రతి । అగృహ్లాత్ ।

వా । సూర్యమ్ । అధారయత్ ।

వాయామ్ । అంత్రః । అవిశత్ ।

దోదనః । బ్రహ్మణా । సహ

॥ 25 ॥

పాదం:

శశాను గాగోపు యజ్ఞాన్ని స్వీకరించి నరు.
 గుని సునాగ్గడ గోరి పున్నాడు.
 దీ' లో ఉదనం ప్రవేశించి ఉన్నది.
 బ్రాహ్మణుడు లో ప్రవేశించి నాడు.

॥ 25 ॥

శ్రీమ

శా మేవాస్మత్త మాహు-

స్వశాం మృత్యు ముపాసతే ।

సశీదం సర్వ సుఖపత్

దీవా మనుష్యాః అసురాః

పితర ఋషయః

॥ 26 ॥

పదపా

శామ్ । ఏవ । అస్మత్తమ్ । ఆహుః ।

శామ్ । మృత్యుమ్ । ఉప । ఆసతే ।

నశా । ఉదమ్ । సర్వమ్ । అభిపత్ ।

దీవాః । మనుష్యాః । అసురాః ।

పితరః । ఋషయః

॥ 26 ॥

అనువాదం :

దేవతలు ఈ గోవును అమృత మని వాకొంటారు.

ఈ గోవును మృత్యువుగా కూడా ఉపాసిస్తారు

వశాగోవు ఈ సర్వ రూపములతోను ఉన్నది.

దేవతలుగా, మనుష్యులుగా, అనురులుగా,

పితరులుగా, ఋషులుగా...

॥ 26 ॥

పంక్తము :

య ఏవం విద్యాత్ స

వశాం ప్రతి గృహ్ణీయాత్ ।

తథా హి యజ్ఞః సర్వపాద్

దుహే దాత్రేఽనపస్పృరన్

॥ 27 ॥

పదము :

యః । ఏవమ్ । విద్యాత్ । సః ।

వశామ్ । ప్రతి । గృహ్ణీయాత్ ।

తథా । హి । యజ్ఞః । సర్వపాద్ ।

దుహే । దాత్రే । అనపస్పృరన్

॥ 27 ॥

అనువాదం :

ఈ తత్త్వాన్ని తెలిసిన వాడు

వశాగోదానాన్ని ప్రతిగ్రహించవచ్చును.

దీనిని దానం చేసిన దాతకు యజ్ఞం

నర్వ ప్రకారములుగా నఫలమై

విదగితం తార ఫలప్రదాయు లగుతుంది.

■ 27 ■

త్రయము :

నో జిహ్వ పరుణ

స్త్రీ ద్ద్య త్యాసని ।

సోం యా మధ్యే రాజతి

వగా దుప్రప్తిగ్రహ

■ 28 ■

యము

స్త్రీ । జిహ్వ । పరుణస్య ।

స్త్రీ । ద్ద్యతి । ఆసని ।

సోమ్ । యా । మధ్యే । రాజతి ।

గా । వగా । దుఃప్రప్తిగ్రహ

■ 28 ■

అనువాదం :

వరుణుని వదనంలో మూడు నాలుకలున్నవి.

అవి ప్రకాశిస్తున్నవి,

కాటిలో ఏదీ విశేషంగా ప్రకాశిస్తు దో,

అది వగాగోపి అగుతుంది.

బిందుకనే దానిని ప్రతిగ్రహించడం

అతి గష్టమౌతుంది.

■ 28 ■

మంత్రము :

చతుర్థా రేతో అభవత్ సకాయా ।

ఆప స్తురీయ మమృతం కురీయం

యజ్ఞ స్తురీయం సకవ స్తురీయమ్

॥ 21

పదము :

చతుఃపదా రేతః అభవత్ సకాయా ।

ఆపః కురీయమ్ అమృతమ్ కురీయమ్ ।

యజ్ఞః కురీయమ్ సకవః కురీయమ్

॥ 22

అనువాదం .

ఈ గోవుకు చెందిన రేతున్న నాలుగుగా విభక్త మైనవి,

జలం కూడా నాలుగుగా విభక్త మైంది,

అమృతం నాలుగుగా విభక్త మైనది,

యజ్ఞం నాలుగుగా విభక్త మైనది,

యజ్ఞః కువులు నాలుగుగా విభక్తము లైనవి.

॥ 23

మంత్రము :

సకా ద్యో ర్మకా వృథివీ

సకా విష్ణుః ప్రజాపతిః ।

సకాయా దుగ్ధ మపిబ-

న్త్యాద్యా వసవశ్చ యే

॥ 24

పదము.

వశా ద్యోః । వశా స్పృధీ ।

వశా విష్ణోః । ప్రజాఽపిః ।

వశాయాః । దుగ్ధమ్ । అపిః ।

సాధ్యాః । వసవః । చ । యే

• 20 •

అనువాదం.

వశాగోపు ద్గోశం.

వశోనే స్పృధీశీం.

అదే ప్రజాపాని త్తవ విష్ణుః

నాథ్యుః, వసవః, అపిః, యే

వాసః, వసవః.

• 20 •

కుంభము

వశాయా దుగ్ధం పీత్వా

సాధ్యా వసవశ్చ యే ।

తే వై బ్రుధ్నస్య విష్ణవీ

వయో ఆస్యా ఇహితే

• 21 •

పదము.

వశాయాః । దుగ్ధమ్ । పీత్వా ।

సాధ్యాః । వసవః । చ । యే ।

తే । వై । బ్రహ్మస్య । విష్ణవే ।

పయః । అస్యాః । ఉప । ఆసతే ॥ 31

అనువాదం ।

సాధ్యులు, వసువులు ఈ వశాయ్యుగ్గాన్ని

పానం చేసిన తర్వాత

వారికి స్వర్గంలో ఈ గోక్షీరం భోజ్యమౌతుంది. 31

మంత్రము :

సోమ మేనా మేతే దుహే

ఘృత మేత ఉపాసతే ।

య ఏవం విదుషే వశాం దదు-

స్తే గతా త్రిదివం దివః ॥ 32

పదము ।

సోమమ్ । ఏనామ్ । ఏతే । దుహే ।

ఘృతమ్ । ఏతే । ఉప । ఆసతే ।

యే । ఏవమ్ । విదుషే । వశామ్ । దదు ।

తే । గతాః । త్రిదివమ్ । దివః ॥ 32 ।

అనువాదం :

ఈ గోవు నుంచి సోమరసాన్ని కొందరు దోహనం చేస్తారు.

కొందరు ఘృతాన్ని దోహనం చేస్తారు.

ఈ విధంగా విజ్ఞానమును గురించిన
దానం చేసిపెట్టాడు
అవమునకు, ద్రవ్యమునకు వేరైనా

• ౧౦౧ •

మంత్రము :

బ్రాహ్మజేఠ్యో పశాం దత్తావ
సర్వాం లోకాన్ సమం అశ్నుతే ।
ఋతం హ్యసామ్య మార్పిత
అపి బ్రహ్మభో తపః

• ౧౦౨ •

పదము :

బ్రాహ్మజేఠ్యః । పశామ్ । దత్తావ ।
సర్వాన్ । లోకాన్ । సమం । అశ్నుతే ।
ఋతమ్ । హి । అసామ్యమ్ । అర్పితమ్ ।
అపి । బ్రహ్మ । అభో ఇతి । తపః

• ౧౦౩ •

అనువాదం :

బ్రాహ్మణులకు పశుగోదానం చేసి
సర్వలోక ప్రాప్తికి దండపెట్టాడు.
దీనిలో ఋతమను, బ్రహ్మను,
తపస్సును అర్పిస్తాను.

• ౧౦౪ •

మంత్రము :

వశాం దేవా ఉప జీవన్తి

వశాం మనుష్యాః ఉత ।

వశీదం సర్వ మభవత్

యావత్ సూర్యో వివశ్యతి

॥ 34 ॥

పదము :

వశామ్ । దేవాః । ఉప । జీవన్తి ।

వశామ్ । మనుష్యాః । ఉత ।

వశా । ఇదమ్ । సర్వమ్ । అభవత్ ।

యావత్ । సూర్యః । వివశ్యతి

॥ 34 ॥

అనువాదం :

దేవతలు ఈ గోవుపై ఉపజీవనం చేస్తున్నారు

మనుష్యులు కూడా దీనిని

తమ జీవితానికి ఆధారంగా చేసుకున్నారు.

ఈ గోవు ఈ సర్వరూపాలను ధరిస్తున్నది

సూర్యు డెంతవరకు ప్రకాశిస్తుంటాడో

అంతవరకూ ఇదిలా కొనసాగుతూనే ఉంటుంది.

॥ 34 ॥

ఇది పదవ సూక్తం.

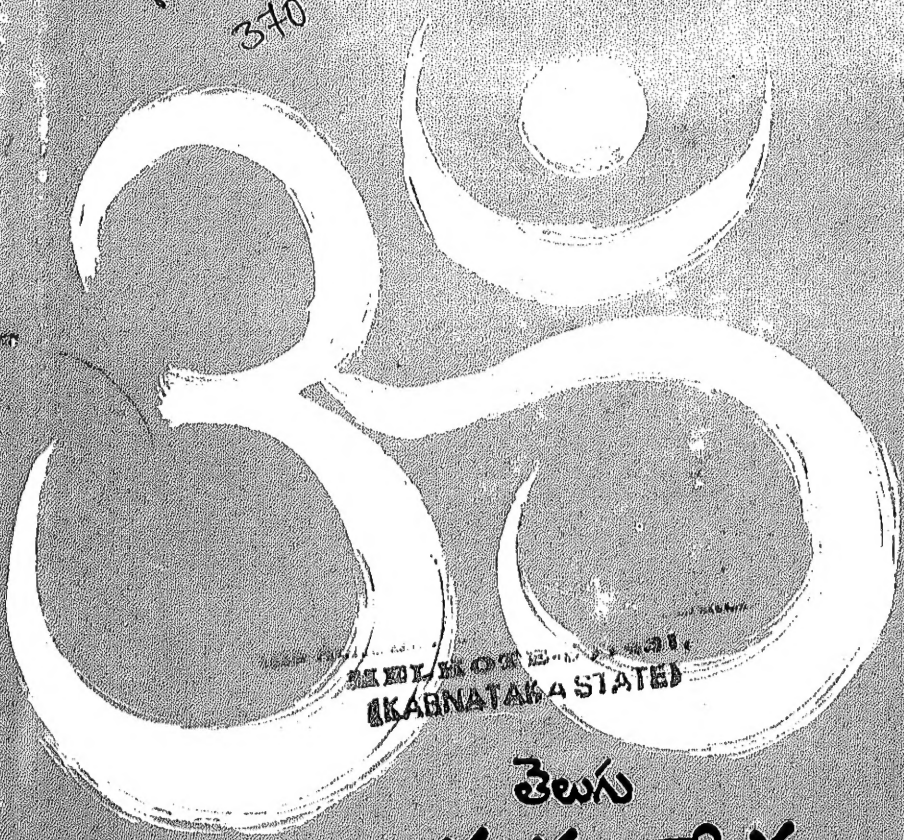
ఇది ఐదవ అనువాకం.

ఇది పదవ శాంధ.

17330

MFN
370

NO. 1000

REEL NO. 1000
KARNATAKA STATE

తెలుగు

అథర్వ వేద సంహిత - 4

మంత్రపద పాఠసహితం

అనువాదం

కళ్యాణపుర డాక్టర్ విద్యాన విశ్వం ఓ.వి.బి

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు -
తిరుపతి